DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

2024 KPSS

JURİ KONFOR SERİSİ

Mini Özetli

COĞRAFYA

TAMAMI ÇÖZÜMLÜ SORU BANKASI

Çözümler
Hem Kitapta
Hem de Karekodda

DATA YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KPSS

JURİ KONFOR SERİSİ

Mini Özetli

COĞRAFYA

TAMAMI ÇÖZÜMLÜ SORU BANKASI

DATA YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KPSS

COĞRAFYA

Editör

Turgut MEŞE

Yazar

Komisyon

©

Bütün hakları Data Yayınlarına aittir. Yayınevinin izni olmaksızın,
kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı,
çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

ISBN

978-625-6519-09-1

Sertifika No

40447

Sayfa Tasarımı

Data Dizgi Grafik

Kapak Tasarımı

Data Grafik Tasarım

Baskı ve Cilt

Data Dijital

ANKARA

İLETİŞİM

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 29 95 - 0 505 925 57 81

Fax: 0312 342 23 58

www.datayayinlari.com

bilgi@datayayinlari.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM: TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ KONUMU

TEST 1 6
TEST 2 10
TEST 3 13
TEST 4 16

2. BÖLÜM: TÜRKİYE'NİN YER ŞEKİLLERİ

TEST 1 22
TEST 2 26
TEST 3 30
TEST 4 33

3. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE İKLİM

TEST 1 38
TEST 2 42
TEST 3 45
TEST 4 48

4. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE BİTKİ ÖRTÜSÜ

TEST 1 54
TEST 2 57
TEST 3 60

5. BÖLÜM: TÜRKİYE'NİN SU VE TOPRAK VARLIĞI

TEST 1 66
TEST 2 70
TEST 3 73
TEST 4 76

6. BÖLÜM: TÜRKİYE'NİN NÜFUS ÖZELLİKLERİ

TEST 1 82
TEST 2 86
TEST 3 90
TEST 4 93

7. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE YERLEŞMELER

TEST 1 98
TEST 2 102
TEST 3 105
TEST 4 108

8. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE TARIM

TEST 1 114
TEST 2 118
TEST 3 121

9. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK

TEST 1 126
TEST 2 130
TEST 3 133

10. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE ORMANCILIK

TEST 1 138
TEST 2 141

11. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE MADENCİLİK

TEST 1 146
TEST 2 150
TEST 3 153

12. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE ENERJİ KAYNAKLARI

TEST 1 158
TEST 2 161

13. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE SANAYİ

TEST 1 166
TEST 2 169

14. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE ULAŞIM

TEST 1 174
TEST 2 178

15. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE TİCARET

TEST 1 184
TEST 2 187

16. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE TURİZM

TEST 1 192
TEST 2 195

17. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE DOĞAL ÇEVRE VE İNSAN

TEST 1 199
TEST 2 201

18. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE DOĞAL AFETLER

TEST 1 206
TEST 2 209

19. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE BÖLGESEL KALKINMA PROJELERİ

TEST 1 213

20. BÖLÜM: TÜRKİYE'DE COĞRAFİ BÖLGELER

TEST 1 217
TEST 2 220

ÇÖZÜMLER 223

CEVAP ANAHTARI 251

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BÖLÜM 1

TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ KONUMU

COĞRAFİ KONUM

Paralel: Ekvator çizgisine paralel uzanan hayali çizgilere denir.

Paraleller

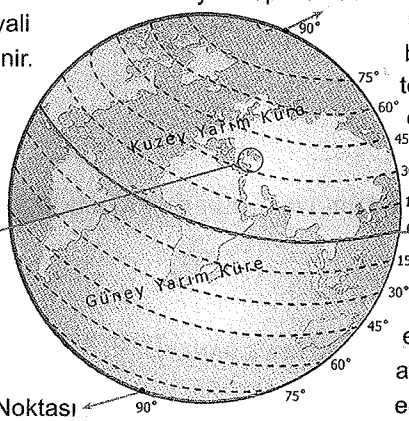

Türkiye 36° ve 42° kuzey paralelleri arasındadır.

Geoid: Dünya'mızın kutuplardan basık, Ekvator'dan şişkin olan şekline denir.

Ekvator çizgisi

Ekvator: Dünyayı iki eşit parçaya ayırdığı kabul edilen çizgiye denir.

Meridyen: İki kutup noktası arasında uzanan, paralelleri dik açıyla kesen hayali yarım çemberlere denir.

Meridyenler

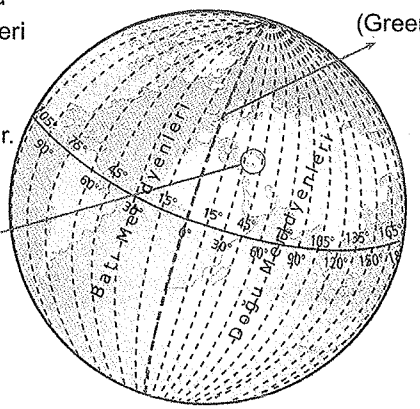

Türkiye 26° ve 45° doğu meridyenleri arasındadır.

Paralellerin Özellikleri	Meridyenlerin Özellikleri
• Ekvator'un kuzeyinde 90 tane, güneyinde de 90 tane olmak üzere, toplam 180 paralel dairesi bulunur. • Başlangıç paraleli ve en büyük paralel dairesi Ekvator'dur. • Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe parallellerin boyları kısalır. Buna karşılık paralel numaraları büyür. • 90° paralelleri nokta hâlindedir. • Paraleller birbirleriyle kesişmezler, birleşmezler. • Paraleller doğu - batı doğrultusunda uzanırlar. • İki paralel arası uzaklık yaklaşık olarak 111 km'dir.	• Başlangıç meridyeninin doğusunda 180, batısında da 180 tane olmak üzere toplam 360 meridyen vardır. • Başlangıç meridyeni Greenwech'ten geçer. • Ekvator üzerinde iki meridyen arası uzaklık 111 km'dir. • Bütün meridyenlerin boyları birbirine eşittir. • Aynı meridyen üzerinde bulunan bütün noktaların yerel saatleri aynıdır. • Meridyenler kuzey-güney doğrultusunda uzanır. Bütün meridyenler kutuplarda birleşirler. • İki meridyen arasındaki yerel saat farkı 4 dakikadır.

TÜRKİYE'NİN MATEMATİK (MUTLAK) KONUMU

Türkiye'nin Enlem Değerlerine Bağlı Olarak Ortaya Çıkan Matematik Konum Sonuçları

• Türkiye Orta Kuşak'ta yer alır.

Buna bağlı olarak;

- ▸ Dört mevsim belirgin olarak yaşanır, cephesel yağışlar görülür, Batı rüzgârlarının etkisi altındadır.
- ▸ Türkiye, Kuzey Yarım Küre'de Yengeç Dönencesi'nin kuzeyinde yer alır.

Buna bağlı olarak;

- ▸ Güneş ışınları hiçbir zaman dik açıyla gelmez, cisimlerin gölge boyları hiçbir zaman sıfır olmaz.
- ▸ Kuzeyden esen rüzgârlar sıcaklığı düşürürken, güneyden esen rüzgârlar sıcaklığı arttırır.
- ▸ Türkiye Akdeniz iklim kuşağında yer almaktadır.

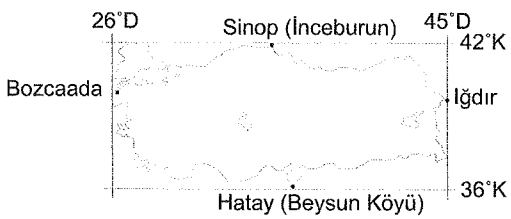

Aynı enlemdeki merkezlerde;	Aynı boylamdaki merkezlerde;
• Güneş ışınlarının gelme açısı • Cisimlerin gölge boyları • Gece-gündüz süreleri • Yer çekimi, çizgisel hız • Ekvator'a olan uzaklık • Gece-gündüz zaman farkları • Gurup ve tan süreleri aynıdır.	• Yerel saat • 21 Mart ve 23 Eylül'de güneşin doğuş ve batış saati • Öğle vakitleri • Gün içinde gölge boyunun en kısa olduğu an • Başlangıç meridyeniyle aralarındaki zaman farkı aynıdır.

Türkiye'nin Boylam Değerlerine Bağlı Olarak Ortaya Çıkan Matematik Konum Sonuçları

- Türkiye'nin en doğusu ile en batısı arasında 1 saat 16 dakikalık zaman farkı vardır.
- Türkiye'nin yerel saati Başlangıç Meridyenine göre daima ileridir.
- Türkiye 2. ve 3. saat dilimlerinde yer alır.
- Türkiye'de zaman farkı az olduğu için aynı anda tek yerel saat kullanılır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TÜRKİYE'NİN ÖZEL (GÖRECELİ) KONUMU

Jeopolitik ve Politik Özellikleri

- Türkiye İstanbul ve Çanakkale boğazlarına sahiptir.
- Asya ve Avrupa kıtaları arasında köprü vazifesi görür.
- Orta Asya ve Orta Doğu'daki petrol ve doğal gaz kaynakları boru hatları ile Avrupa'ya taşınır.
- Orta Doğu'yu besleyen Fırat ve Dicle akarsularına sahiptir.
- Kıtalar arasındaki transit ticaret yolları üzerinde bulunur.
- Stratejik yer altı kaynaklarına sahiptir.
- Nüfus miktarı tüm komşu ülkelerden fazladır. (İran hariç)

Yer Şekilleri ve İklim Özellikleri

- Ortalama yükseltisi fazladır.
- Doğuya doğru yükselti ortalaması artmaktadır. Bu durum sıcaklık ortalamasının azalmasına ve tarım ürünlerinin daha geç olgunlaşmasına neden olmaktadır.
- Okyanusa kıyısı bulunmamaktadır. Bu nedenle gel-git yaşanmamakta ve haliç kıyı tipi görülmemektedir.
- Alp - Himalaya kıvrım sisteminin etkisi altında kalmıştır.
- III. zamanın sonu IV. zamanın başında oluşmuş genç bir ülkedir.
- İklimden dolayı bitki örtüsü ve tarım ürünü çeşitliliği fazladır.

Ekonomik Özellikleri

- Kıyılarında deniz turizmi gelişmiştir.
- Transit taşımacılık yapılmaktadır.
- Tarihi ve doğal güzellikleri turizmin gelişmesini sağlamıştır.
- Tarım alanları dardır.
- Tarım ürünleri çeşitliliği fazladır.
- Yer altı kaynakları çeşitliliği bakımından zengindir.
- Petrol ve doğal gaz zengini olan ülkelere yakındır.
- Önemli ticaret limanlarına sahiptir. (İstanbul, İzmir, Mersin ...)
- Yer şekilleri engebeli olduğu için ulaşım yol yapım maliyeti fazladır.

TÜRKİYE'DE EKİNOKS VE SOLSTİS TARİHLERİNDE YAŞANAN ÖZELLİKLER

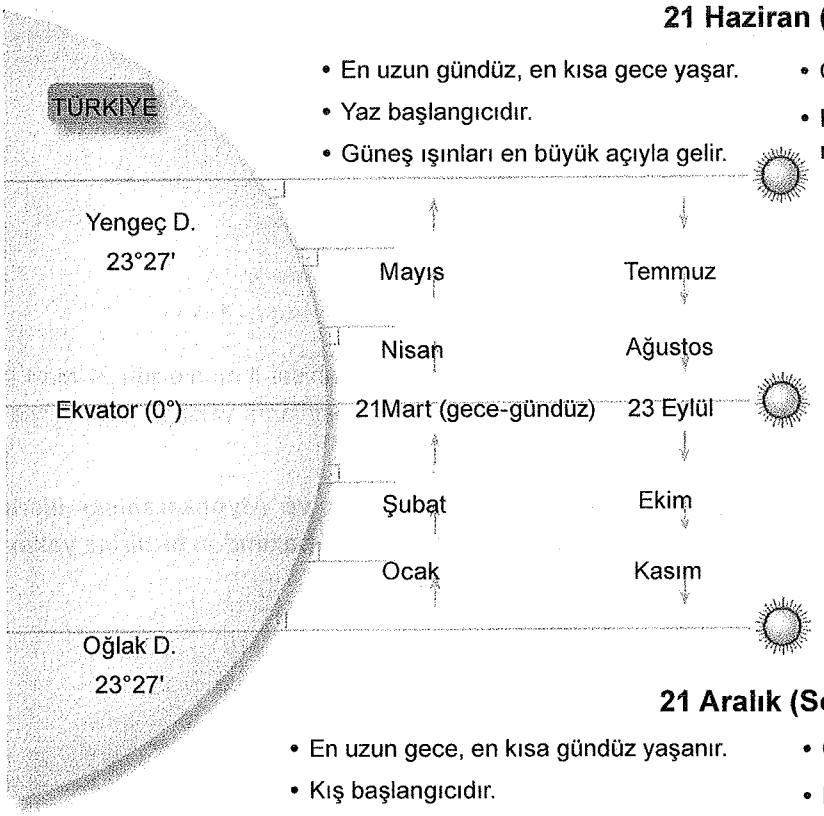

21 Haziran (Solstis)

- En uzun gündüz, en kısa gece yaşar.
- Yaz başlangıcıdır.
- Güneş ışınları en büyük açıyla gelir.
- Gündüz süresi gece süresinden uzundur.
- Kuzeye doğru gidildikçe gündüz süresi, güneye doğru gidildikçe gece süresi uzar.

21 Mart (Ekinoks)

- Gece-gündüz eşitliği yaşanır.
- İlkbahar başlangıcıdır.

23 Eylül (Ekinoks)

- Gece-gündüz eşitliği yaşanır.
- Sonbahar başlangıcıdır.

21 Aralık (Solstis)

- En uzun gece, en kısa gündüz yaşanır.
- Kış başlangıcıdır.
- Güneş ışınları en küçük açıyla gelir.
- Gece süresi, gündüz süresinden uzundur.
- Kuzeye doğru gidildikçe gece süresi, güneye doğru gidildikçe gündüz süresi uzar.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TEST 1 TÜRKİYENİN COĞRAFİ KONUMU

1. Herhangi bir yerin komşularına göre sahip olduğu farklı özelliklere o yerin özel konumu denir.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin özel konumu ile ilgili değildir?

A) Kıyılarında nemli iklimin görülmesi

B) Kışın cephesel yağışların etkisinde kalması

C) Aynı anda farklı mevsimlerin yaşanması

D) Arazinin engebeli olması

E) Boğazlara sahip olması

2. **Türkiye'de aşağıdaki kentlerden hangisinde dünyanın çizgisel dönüş hızı daha fazladır?**

A) Bursa B) Konya C) Samsun D) Elazığ E) Hatay

3.

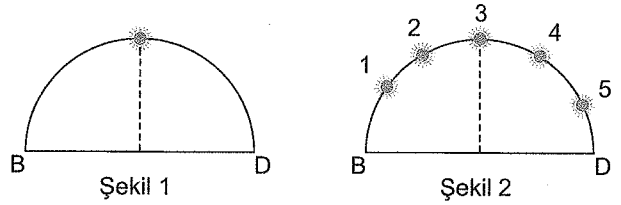

23 Eylül'de Türkiye'nin en doğusunda Güneş şekil 1'deki konumda iken, aynı tarihte ülkemizin en batısındaki noktada Güneş şekil 2'de belirtilen konumlarının hangisinde yer alır?

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

4.

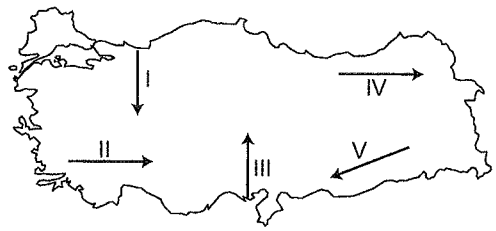

Haritada hangi ok yönünde gidildiğinde enlem etkisinden dolayı sıcaklığın azalması beklenir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. **Türkiye ile ilgili aşağıdaki özelliklerin hangisinde enlemin etkili olduğu söylenemez?**

A) Güneş ışınlarının dik açılarla gelmemesi

B) Gölge boyunun sıfır olmaması

C) Denizlerdeki tuzluluk oranının güneyden kuzeye doğru azalması

D) Kuzeyden esen rüzgârların sıcaklığı düşürmesi

E) Doğuda güneşin daha erken doğması

6. İzmir, Uşak ve Afyonkarahisar il merkezleri 21 Mart tarihinde öğle vakti güneş ışınlarını yaklaşık aynı açıyla almaktadır.

Bu durum İzmir, Uşak ve Afyonkarahisar illerinin aşağıdakilerden hangisi bakımdan birbirine yakın olduğunu gösterir?

A) Yağış miktarları

B) Denize olan uzaklık

C) Boylam dereceleri

D) Yükselti değerleri

E) Ekvator'a olan uzaklık

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

7.

I. Rize'de turunçgil yetiştirilmesi

II. Üç tarafının denizlerle çevrili olması

III. Malatya'da güneşin, Denizli'den daha önce doğması

Yukarıda verilenlerden hangileri Türkiye'nin özel konumu ile ilgili değildir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) I ve III

8. Türkiye'de ulusal saatimizin 13.00 olduğu bir anda, aşağıdaki dört kentte Güneşin ufuktaki konumları verilmiştir.

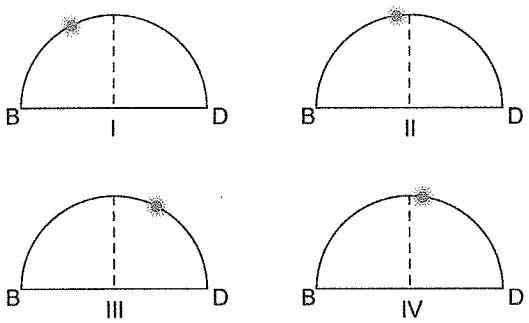

Buna göre kentlerin hangileri konum bakımından sırasıyla en batıda ve en doğuda yer alır?

A) I ve III B) II ve IV C) IV ve I

D) III ve I E) I ve II

9.

I. Deniz etkisine açıklık durumu

II. Ekvator'a olan uzaklık

III. Matematik iklim kuşağı

Bir yerin enlem ve boylamı, yukarıdakilerden hangileri hakkında bilgi verir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) II ve III E) I, II ve III

10. Bir bölgenin denizellik – karasallık, yer şekilleri, iklim, bitki örtüsü vb. konularda kendine ait özellikleri özel konum kapsamında ele alınır.

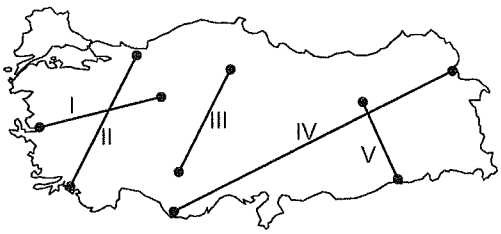

Yukarıdaki haritada belirtilen doğrultuların hangisinin uç noktaları arasında özel konum bakımından farklılık diğerlerinden daha fazladır?

A) V B) IV C) III D) II E) I

11. Doğudaki yerleşim merkezlerinin yerel saati, batıdaki yerleşim merkezlerinin yerel saatinden daima ileridir.

Yukarıda verilen ifadenin tersinin olabilmesi için aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşmesi gerekir?

A) Dünyanın dönüş yönünün doğudan batıya doğru olması gerekir.

B) Eksen eğikliğinin ortadan kalkması gerekir.

C) Başlangıç meridyeninin daha batıya alınması gerekir.

D) Dünyanın güneş etrafında daha hızlı dolanması gerekir.

E) Paralel daireleri arasındaki mesafenin kısalması gerekir.

12. Paralel derecesi ya kuzeye ya da güneye doğru, meridyenlerin derecesi ise ya doğuya ya da batıya doğru artış gösterir.

Buna göre aşağıdaki kentlerden hangisinin hem enlem hem boylam derecesi daha büyüktür?

A) Kars B) Hakkâri C) Muğla

D) Hatay E) Edirne

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

13. Bilecik ve Kütahya'nın yerel saatleri ulusal saatten 60 dakika geridir.

Bu iki kentimiz için aşağıdaki özelliklerden hangisi aynıdır?

A) Enlemleri aynıdır.

B) Yükseltileri aynıdır.

C) Ekvator'a uzaklıkları aynıdır.

D) Güneş ışınlarının geliş açısı aynıdır.

E) Boylamları aynıdır.

14. Aşağıda Türkiye'nin matematik konumu gösterilmiştir.

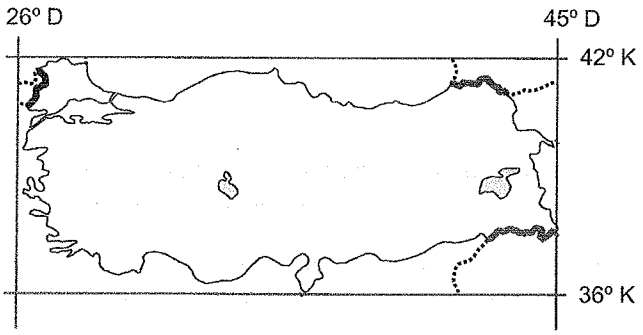

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin matematik konumunun bir sonucu değildir?

A) Aynı anda farklı mevsim özelliklerinin yaşanması

B) Akdeniz kıyılarının, Karadeniz kıyılarından sıcak olması

C) Cisimlerin gölge yönünün öğle vakti kuzeyi göstermesi

D) Başlangıç meridyeninin doğusunda yer alması

E) Kuzeyden esen rüzgârların sıcaklığı azaltması

15. Türkiye'de aynı boylam üzerinde bulunan iki noktada gündüz uzunlukları farklı ise bu noktaların hangi özellikleri kesinlikle farklıdır?

A) Yükselti değerleri

B) Denize göre konumları

C) Enlem değerleri

D) İklimleri

E) Bakı durumları

16.

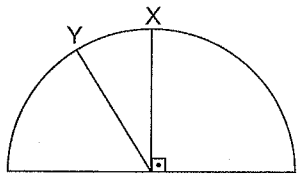

21 Mart'ta güneş Ankara'da X konumunda, Iğdır'da Y konumundadır.

Buna göre aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) Iğdır, Ankara'ya göre başlangıç meridyeninin daha doğusundadır.

B) Ankara, güneşi daha geç görür.

C) Iğdır, güneşi daha erken kaybeder.

D) Ankara'da güneş daha erken batar.

E) Iğdır'da güneş daha erken doğar.

17. Samsun'un yıllık sıcaklık ortalamasının, Ankara'nın yıllık sıcaklık ortalamasından daha fazla olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Enlem farkı

B) Karasallık

C) Denizellik

D) Bakı

E) Çevresindeki basınç merkezleri

18. Aşağıda verilen merkezlerden hangileri arasında gece ile gündüz süreleri arasındaki fark diğerlerine göre daha azdır?

A) Ankara – Mardin

B) Trabzon – Kayseri

C) Çanakkale – Elazığ

D) Bursa – Samsun

E) Denizli – Konya

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

19. Ülkemizin coğrafi bölgelerinin konum özellikleriyle ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Tan ve gurup süresi Karadeniz Bölgesi'nde Akdeniz Bölgesi'nden uzundur.

B) Ege Bölgesi'nden kuzeye gidildikçe çizgisel hız azalır.

C) İç Anadolu Bölgesi'nden batıya gidildikçe yerel saat ilerler.

D) Doğu Anadolu Bölgesi'nde yükselti diğer bölgelere göre daha fazladır.

E) Marmara Bölgesi'nde iklim çeşitliliği görülür.

20. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin matematik konumu ile ilgilidir?

A) İzmir'de yıllık sıcaklık farkının Muş'tan daha az olması

B) Ankara'ya güneş ışınlarının en büyük 73° 27′ açı ile düşmesi

C) Kars'ta ortalama donlu gün sayısının 182 gün olması

D) Erzurum'da yağış miktarının Konya'dan fazla olması

E) Rize'de yaz yağışlarının Antalya'dan fazla olması

21. Aşağıda bazı kavramlar ile ilgili olduğu konum eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

	Kavram	Konum
A)	Yükselti	Özel (Göreceli)
B)	Enlem	Matematik (Mutlak)
C)	Denizellik	Özel (Göreceli)
D)	Dönence	Matematik (Mutlak)
E)	Yerel saat	Özel (Göreceli)

22. Türkiye aynı enlem ve boylam değerleri ile Güney Yarım Küre'de yer alsaydı, aşağıdakilerden hangisinde bir değişme olmaz?

A) En uzun gündüzün yaşandığı tarih

B) 21 Aralık'ta güneş ışınlarını alış açısı

C) Kuzey kutup noktasına olan uzaklığı

D) Sıcaklığı azaltan rüzgârların yönü

E) Doğusu ile batısı arasındaki yerel saat farkı

23. Güneş ışınlarını aynı açıyla almalarına rağmen ülkemizdeki bazı merkezlerin sıcaklıklarının farklı olduğu görülür.

Aşağıdakilerden hangisi bu duruma örnek verilmiştir?

A) Doğu Anadolu Bölgesi'nin Güneydoğu Anadolu'dan daha çok yağış alması

B) Akdeniz kıyılarının Karadeniz kıyılarından daha sıcak olması

C) Antalya'da yıllık sıcaklık farkının Konya'ya göre daha az olması

D) Yaz mevsiminde Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Akdeniz Bölgesi'ne göre daha sıcak olması

E) Torosların güneye bakan yamaçlarının kuzey yamaçlarından sıcak olması

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TEST 2

TÜRKİYENİN COĞRAFİ KONUMU

1. Bir yerin yerel saati bulunduğu boylama bağlıdır.

Aşağıdaki kentlerden hangileri arasında yerel saat farkı daha fazladır?

A) Sinop – Mersin

B) Antalya – Şanlıurfa

C) Tekirdağ – Bilecik

D) İzmir – Isparta

E) Rize – Iğdır

2.

- Türkiye'de hiçbir yere öğle vaktinde güneş ışınları dik gelmemektedir.
- Güneş ışınları yalnızca dönenceler arasındaki yerlere dik gelir.
- Güneş ışınlarının dik geldiği yerlerin yıl içinde değişmesinin nedeni eksen eğikliğidir.

Yukarıdaki açıklamalara göre Türkiye'nin tamamına güneş ışınlarının öğle vaktinde dik gelebilmesi için Ekvator ile Ekliptik (Yörünge) düzlemi arasındaki açının en az kaç derece olması gerekmektedir?

A) 23° 27' B) 26° C) 36°

D) 42° E) 45°

3. Karadeniz'de tuz oranının Akdeniz'e göre düşük olmasında Karadeniz'in aşağıdaki özelliklerinden hangisinin etkili olduğu söylenemez?

A) Yağışlarla daha çok beslenmesi

B) Derinliğinin daha az olması

C) Buharlaşma şiddetinin daha düşük olması

D) Havzasındaki akarsuların akımlarının daha yüksek olması

E) Ortalama sıcaklıkların daha düşük olması

4.

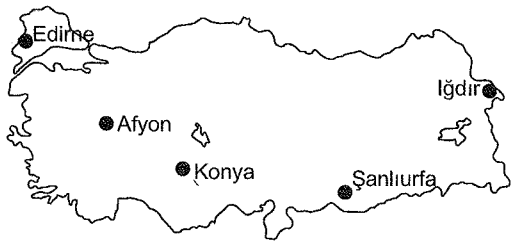

Yukarıdaki haritada verilen kentler içinde güneşin en önce Iğdır'da doğmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Dünyanın şeklinin küresel olması

B) Dünyanın günlük hareketini batıdan doğuya doğru yapması

C) Ekvator Düzlemi ile Ekliptik Düzlemi arasında 23° 27'lik açının bulunması

D) Yörünge Düzlemi'nin elips şeklinde olması

E) Türkiye'nin Kuzey Yarım Küre'de yer alması

5. 23 Eylül tarihinde Türkiye'nin en doğusunda güneş doğduktan ne kadar sonra en batısında batar?

A) 1 saat 16 dakika B) 11 saat

C) 12 saat 44 dakika D) 11 saat 44 dakika

E) 13 saat 16 dakika

6. Türkiye'nin güneydoğu köşesinde yer alan hem Irak hem de İran ile sınır komşusu olan il aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hakkari B) Şırnak C) Mardin

D) Van E) Şanlıurfa

7. Bir yerde öğle vaktindeki gölge uzunluğu mevsimlere göre değişiklik gösterir.

Konya'da öğle vaktindeki gölge boyu hangi tarihten sonra kısalmaya başlar?

A) 21 Haziran B) 21 Mart C) 21 Aralık

D) 23 Eylül E) 14 Şubat

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

8.

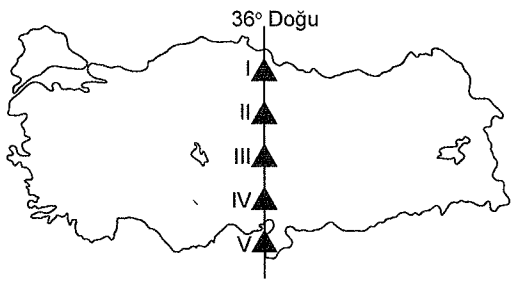

Yukarıdaki haritada konumları verilen noktalardan hangisinde 21 Haziran tarihinde güneş en erken doğar?

A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Bir ülkenin özel konumu birçok özelliğini etkiler.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin özel konumu ile ilgili özelliklerden biri değildir?

A) Dağların doğu – batı yönünde uzanması

B) Karadeniz kıyılarında gece – gündüz sıcaklık farklarının az olması

C) Akdeniz kıyılarında orman alt sınırının Karadeniz kıyılarındakinden yüksek olması

D) Toros Dağları'nda orman üst sınırının Karadeniz Dağları'ndakinden yüksek olması

E) Karadeniz kıyılarında yağış rejiminin düzenli olması

10. Aşağıdakilerden hangisi matematik konumun özelliği ile çelişir?

A) Buğday hasadının Adana'da Konya'dan önce yapılması

B) Deniz suyu sıcaklığının Ege kıyılarına göre Akdeniz kıyılarında daha fazla olması

C) Aynı enlem üzerinde bulunan Mersin ile Antalya'nın sıcaklıklarının aynı olması

D) Kış aylarında Kayseri'de sıcaklığın Samsun'dan düşük olması

E) Türkiye'nin güney kıyılarında sıcaklığın yüksek, kuzey kıyılarında düşük olması

11. Ekvator dışındaki yerlerde yıl içinde geceler uzarken gündüzler kısalmakta, gündüzler uzarken geceler kısalmaktadır.

Türkiye'de aşağıdaki tarihlerden hangisinde gece ve gündüz arasındaki süre farkı diğerlerine göre daha azdır?

A) 1 Ocak B) 1 Nisan C) 1 Mayıs

D) 1 Haziran E) 1 Ağustos

12. Meridyenler arasındaki mesafe enleme, yerel saatler boylama bağlı olarak değişen özelliklerdir.

Konya'dan hangi kente gidildiğinde meridyenler arasındaki mesafe artmış olur ve yerel saat daha ileri olur?

A) Gaziantep B) Erzurum C) Ankara

D) İzmir E) Muğla

13. Kuzey – güney genişliği fazla olan ülkelerde enlem farkına bağlı olarak farklı iklim özellikleri görülmektedir.

Kuzey – güney genişliği fazla olan bir ülke olmadığı hâlde Türkiye'de iklim çeşitliliğinin fazla olmasında;

I. Bitki örtüsünün çeşitlilik göstermesi

II. Etrafının denizlerle çevrili olması

III. Yer şekillerinin çeşitlilik göstermesi

IV. Çeşitli toprak tiplerinin bulunması

özelliklerinden hangileri etkili olmaktadır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

14. Güneşin doğuşunun ve batışının gerçekleştiği süreye alacakaranlık süresi denir. Alacakaranlık süresinin en kısa olduğu yer Ekvator'dur. Ekvator'dan uzaklaşıldıkça alacakaranlık süresi uzar.

Aşağıdaki kentlerden hangisinde alacakaranlık süresi diğerlerine göre daha kısadır?

A) Kırklareli B) İzmit C) Iğdır

D) Adana E) Van

15. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin Kuzey Yarım Küre'de yer aldığını kanıtlayan özelliklerden biridir?

A) Öğle vakti yere dikilen bir çubuğun gölgesinin güneyi göstermesi

B) Güneyinde Akdeniz ikliminin etkili olması

C) Cephe yağışlarının etkili olması

D) Aynı boylamda bulunan noktaların başlangıç meridyenine uzaklıklarının aynı olmaması

E) Yıl boyunca öğle vakitlerindeki gölgelerin kuzeye gidildikçe uzaması

16. Aşağıda verilen ifadelerden hangisi enlem etkisiyle açıklanabilir?

A) Malatya'nın yerel saatinin Aydın'dan ileri olması

B) Ege Bölgesi'nde tarımsal ürün çeşidinin fazla olması

C) Doğu Anadolu Bölgesi'nde kalıcı kar sınırının daha düşük olması

D) Karadeniz Bölgesi'nde güneşli gün sayısının az olması

E) Akdeniz, Ege ve Güney Marmara bölgelerinde Akdeniz ikliminin görülmesine rağmen bu bölgelerin sıcaklık ortalamalarının farklı olması

17.

Yukarıdaki haritada verilen kentlerden hangisinin yerel saati ile ulusal saat arasındaki fark en azdır?

A) Hakkari

B) İzmit

C) Sinop

D) Çanakkale

E) Antakya

18.

I. Öğle vakitleri

II. Öğle vakitlerindeki gölge yönleri

III. Yıllık sıcaklık farkları

IV. Gündüz uzunlukları

Yaklaşık aynı enlemde bulunan Ankara, Erzurum ve Iğdır kentlerinde yukarıda verilen özelliklerinden hangilerinde benzerlik görülmesi beklenmez?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

19. Bir merkezin Ekvator'a ve başlangıç meridyenine göre uzaklığının açı cinsinden değeri "mutlak konumu" verir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin mutlak konum özellikleri arasında yer almaz?

A) Kuzeyi ile güneyi arasında 666 km'lik kuş uçumu mesafe vardır.

B) Üç tarafı denizlerle çevrilidir.

C) Doğusu ile batısı arasında 76 dakikalık zaman farkı vardır.

D) Kuzey Yarım Küre ülkesidir.

E) Güneş ışınlarını hiçbir zaman dik açıyla almaz.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TEST 3 TÜRKİYENİN COĞRAFİ KONUMU

1. Ankara'da güneşin doğuşu ile batışı arasında geçen sürenin 12 saat olduğu gün aşağıda verilen tarihlerden hangisi yaşanmaktadır?

A) 21 Mart

B) 21 Eylül

C) 21 Haziran

D) 21 Aralık

E) 23 Mart

2. Güneş ışınlarının Yengeç Dönencesi'ne dik geldiği gün aşağıdaki kentlerden hangisinde güneşin doğuşundan batışına kadar geçen süre diğerlerine göre daha kısadır?

A) Antakya

B) Konya

C) Edirne

D) Iğdır

E) Çanakkale

3. Türkiye'nin matematik konumu birçok özelliği etkilemektedir.

Türkiye'de aşağıdakilerden hangisi matematik konumdan etkilenen özelliklerden biri değildir?

A) Sıcak su kaynaklarının dağılışı

B) İklim özellikleri

C) Gündüz uzunlukları

D) Ulusal saat

E) Güneşin ufuktaki yüksekliği

4.

Yukarıdaki haritada Ankara ve Muğla'nın konumları gösterilmiştir.

Muğla Ankara'ya göre hangi konumda yer almaktadır?

A) Güneydoğu

B) Güneybatı

C) Kuzeydoğu

D) Kuzeybatı

E) Doğu

5. Türkiye'de yıl içinde gece – gündüz süreleri değişmektedir.

Aşağıdaki kentlerden hangisinde gece – gündüz süreleri daha az değişir?

A) Iğdır

B) Edirne

C) Bursa

D) Konya

E) Antalya

6.

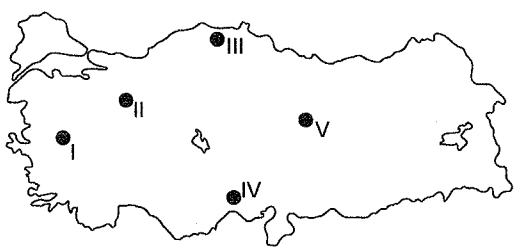

Ekvator'dan uzaklaşıldıkça yerleşme üst sınırı ve bitki üst sınırı alçalır.

Buna göre yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde yerleşme ve bitki üst sınırı daha yüksekte yer alır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

7.

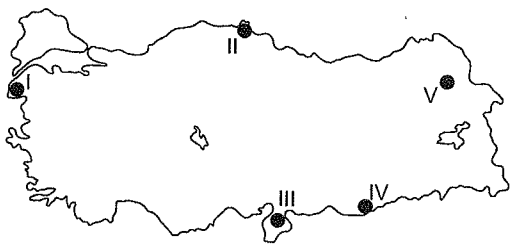

Haritada verilen yerlerden hangisinde yerel saat en geridir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Aynı bölgede bulunduğu hâlde Ardahan'da 21 Haziran'da gündüz süresinin Hakkari'den uzun olması kentlerin hangi özelliklerinin farklı olmasının sonucudur?

A) Yükseltilerinin

B) Bulundukları boylamın

C) Bulundukları enlemin

D) Kıtalara göre konumlarının

E) Bulutluluk özelliğinin

9. Coğrafya dersinden gece - gündüz sürelerinin değişimi ile ilgili ödev alan öğrenci gözlem yaptığı 10 günlük sürede Türkiye'de gündüzlerin uzadığını, gecelerin kısaldığını belirlemiştir.

Öğrencinin gözlem yaptığı tarih aşağıdakilerden hangisidir?

A) 10 Ocak – 20 Ocak

B) 10 Aralık – 20 Aralık

C) 21 Haziran – 1 Temmuz

D) 20 Ağustos – 30 Ağustos

E) 20 Eylül – 30 Eylül

10.

Türkiye'de kış saati uygulaması devam etseydi yukarıdaki haritada verilen kentlerden hangisinin yerel saati ile ulusal saat arasındaki fark en az olurdu?

A) Ağrı B) Samsun C) Ankara

D) İzmir E) Antalya

11.

Türkiye'de kış saati uygulaması devam etseydi yukarıdaki haritada verilen kentlerden hangisinin yerel saati ile ulusal saat arasındaki fark en fazla olurdu?

A) Edremit B) Kütahya C) Zonguldak

D) Kilis E) Tatvan

12.

I. Karadeniz kıyılarının çok yağış alması

II. Dağların güney yamaçlarında kalıcı kar sınırının kuzey yamaca göre daha yüksekte yer alması

III. Doğuya gidildikçe sıcaklık farklarının artması

IV. Karadeniz'in sularında tuz oranının Akdeniz'in sularından daha düşük olması

Yukarıda verilen özelliklerden hangileri matematik konumun etkilediği özelliklerden değildir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

13.

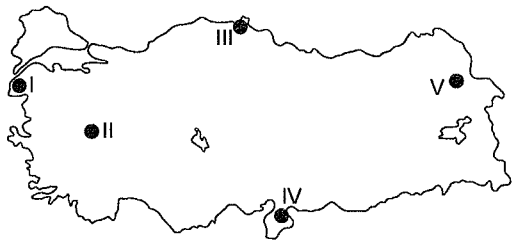

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde gece – gündüz süreleri yıl içinde en fazla değişir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

14. Değişkenler açısından bir yerin başka bir yere göre durumu göreceli konumu hakkında bilgi verir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bir yerin göreceli konumu hakkında bilgi vermez?

A) Tarihsel süreçteki gelişmeler

B) Kara ve demir yollarının uzunluğu

C) Denizlere göre konumu

D) Greewich'e göre zaman farkı

E) Uluslararası alanda üye olduğu kuruluşlar

15. Türkiye'de 10 günlük bir tura katılan turist grubu gecelerin gündüzlerden uzun olduğunu gözlemlemiştir.

Aşağıdakilerden hangisi bu turun düzenlendiği tarihlerden biri olamaz?

A) 10 Mart – 20 Mart B) 10 Nisan – 20 Nisan

C) 14 Ocak – 24 Ocak D) 14 Şubat – 24 Şubat

E) 10 Kasım – 20 Kasım

16. Türkiye'de;

I. Güneş ışınlarının geliş açısı

II. Sıcaklık değerleri

III. Kullanılan ulusal saat dilimi

özelliklerinden hangilerinde hem matematik (mutlak) konum hem de özel (göreceli) konum etkili olmaktadır?

A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II

D) II ve III E) Yalnız III

17. Türkiye'nin matematik konumu birçok özelliğini etkilemektedir.

Türkiye'nin aşağıdaki özelliklerinden hangisinde enlemin etkisi yoktur?

A) Denizlerde tuzluluk oranı

B) Yerel saatler

C) Bitki örtüsü

D) İklim özellikleri

E) Tarım etkinlikleri

18.

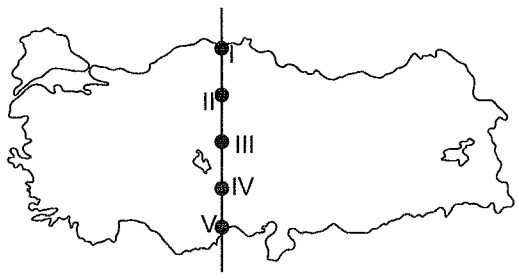

Yukarıdaki haritada konumları verilen aynı boylam üzerinde yer alan merkezlerden hangisinin başlangıç meridyeni ile arasındaki uzaklık daha azdır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

19. Muğla, Ankara ve Ardahan'da öğle vaktinde gölgenin yıl boyunca kuzeyi göstermesi kentlerin hangi özelliklerinin sonucudur?

A) Bulundukları boylamın

B) Bulundukları enlemin

C) Ortalama yüksekliklerinin

D) Denize göre konumlarının

E) Yer şekillerinin uzanışının

20. Aşağıdaki kentlerden hangisinde öğle vaktindeki gölge boyu daha kısadır?

A) İskenderun

B) Zonguldak

C) İzmir

D) Konya

E) Van

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TEST 4

TÜRKİYENİN COĞRAFİ KONUMU

1. İki boylam arasındaki uzaklık enleme göre değişmektedir.

Aşağıda verilen kentlerden hangisinin bulunduğu enlemde iki meridyen arasındaki mesafe daha azdır?

A) Hakkari

B) İzmir

C) Kütahya

D) Edirne

E) Niğde

2.

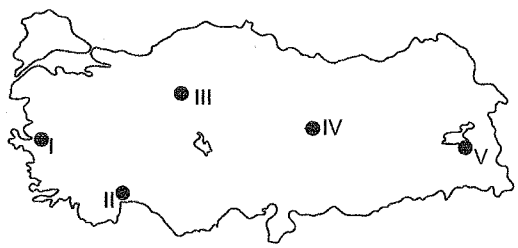

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde yerel saat ile ulusal saat arasındaki fark fazladır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Aşağıdaki tarihlerden hangisinde Türkiye'de gündüzler kısalmakta ve gündüzler gecelerden daha uzundur?

A) 10 Haziran – 20 Haziran

B) 20 Eylül – 30 Eylül

C) 13 Nisan – 23 Nisan

D) 3 Ağustos – 13 Ağustos

E) 10 Aralık – 20 Aralık

4.

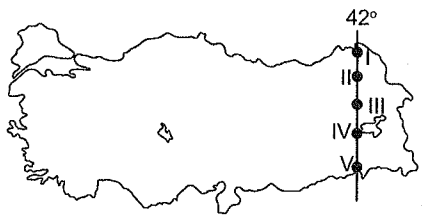

Yukarıdaki haritada konumları verilen noktalardan hangisinde 21 Haziran tarihinde güneş en geç doğar?

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Gece – gündüz süreleri arasındaki fark enleme bağlıdır.

Aşağıdaki kentlerden hangisinde kış mevsiminde geceler diğerlerine göre daha kısadır?

A) Anamur B) Çanakkale C) Sinop

D) Ardahan E) Ankara

6. Aşağıdaki kentlerden hangi ikisi arasında yerel saat farkı daha fazladır?

A) İzmit – Zonguldak

B) Ankara – Samsun

C) Afyon – Ardahan

D) Edirne – Eskişehir

E) Gaziantep – Rize

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

7. Aşağıdaki kentlerden hangileri arasında yerel saat farkı daha azdır?

A) Uşak – Malatya B) Artvin – Diyarbakır

C) Ankara – İzmit D) Bursa – Antalya

E) Tekirdağ – Eskişehir

8.

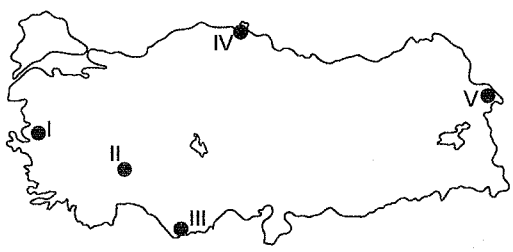

Türkiye'de kış saati uygulaması devam etseydi ocak ayında yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde yerel saat ile ulusal saat arasındaki fark daha fazla olurdu?

A) I B) II C) III D) IV E) V

9.

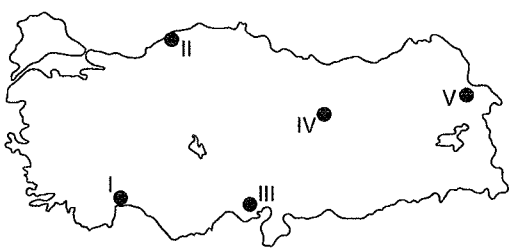

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde gece – gündüz süreleri arasındaki fark diğerlerinden daha fazladır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

10.

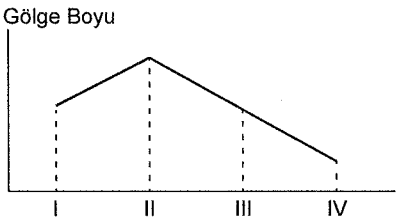

Güneş ışınlarının geliş açısı daraldıkça gölge boyu uzar.

Yukarıdaki grafikte Türkiye'de bir kentte belirli günlerdeki öğle vakitlerinde bir bayrak direğinin gölge uzunlukları verilmiştir.

Gölge uzunlukları verilen tarihler hangi seçenekte doğru olarak belirtilmiştir?

	I	II	III	IV
A)	21 Mart	21 Haziran	23 Eylül	21 Aralık
B)	23 Eylül	21 Aralık	21 Mart	21 Haziran
C)	21 Haziran	21 Mart	21 Aralık	23 Eylül
D)	21 Haziran	23 Eylül	21 Mart	21 Aralık
E)	23 Eylül	21 Aralık	21 Haziran	21 Mart

11. Ankara'dan başka bir şehre yaz tatiline giden bir öğrenci gittiği yerde gündüz süresinin Ankara'ya göre daha kısa olduğunu gözlemlemiştir.

Öğrencinin gittiği şehir Ankara'ya göre hangi yöndedir?

A) Kuzeyde B) Güneyde C) Doğuda

D) Batıda E) Kuzeybatıda

12.

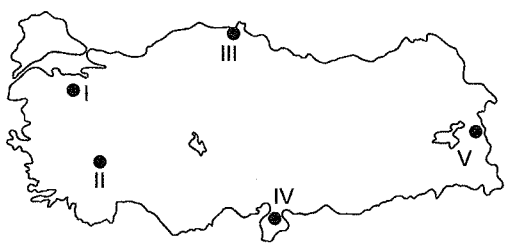

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde gece uzunluğu yıl boyunca diğerlerine göre daha az değişir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

13. Bir yerde öğle vaktinde güneş ışınlarının geliş açısı enleme bağlı olarak değişir.

Aşağıdaki kentlerden hangisine güneş ışınları daha dar açı ile gelir?

A) Kırklareli B) Erzincan C) Malatya

D) Denizli E) Adana

14. **Akdeniz Bölgesi, Karadeniz Bölgesi ile karşılaştırıldığında aşağıda verilenlerden hangisi Akdeniz Bölgesi'nin matematik konumu ile ilgili özelliklerden biri değildir?**

A) Güneş ışınları daha dike yakın açıyla gelir.

B) Gölge boyu daha kısadır.

C) Karstik arazi daha fazladır.

D) Orman üst sınırı daha yüksektir.

E) Denize girme süresi daha uzundur.

15. **Erzurum'da yerel saatin Ankara'dakinden ileri olması aşağıdaki özelliklerden hangisinin sonucudur?**

A) Dünya'nın güneş etrafındaki hareket yönünün

B) Dünya'nın güneş etrafındaki yörüngesinin elips şeklinde olmasının

C) Dünya'nın dönme ekseninin eğik olmasının

D) Dünya'nın kendi ekseni etrafındaki hareket yönünün

E) Dünya'nın Ay ile birlikte hareket etmesinin

16. **Güneş ışınlarının Oğlak Dönencesi'ne dik geldiği gün aşağıdaki şehirlerden hangisinde gündüz süresi diğerlerine göre daha uzundur?**

A) İzmit B) Sinop C) Ankara

D) İzmir E) Muğla

17.

I. Gece gündüz süre farkı

II. Günün tarihi

III. Bulunduğu enlem

IV. Bulunduğu boylam

Türkiye'de bir kentin yerel saati ile ulusal saat arasındaki farkın bulunması için kentle ilgili yukarıda verilenlerden hangilerinin bilinmesi gerekir?

A) I ve II B) I ve III C) Yalnız III

D) Yalnız IV E) III ve IV

18.

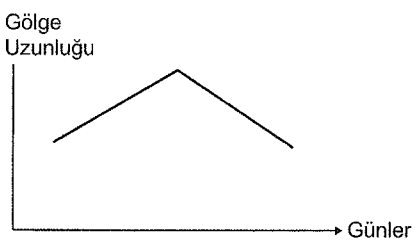

Yukarıda Türkiye'de bir merkezde öğle vaktindeki gölge boylarının değişimini gösteren grafik verilmiştir.

Grafik hangi aya ait gölge boylarını göstermektedir?

A) Eylül B) Mart C) Aralık

D) Haziran E) Şubat

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

19. Türkiye'de 21 Aralık tarihinde aşağıda verilen olaylardan hangisi yaşanmaz?

A) Güneş ışınları Yengeç Dönencesi'ne dik düşer.

B) Kış mevsimi başlangıçtır.

C) En uzun gece en kısa gündüz yaşanır.

D) Kuzey Kutup Dairesi'nde 24 saat gece yaşanır.

E) Bu tarihten sonra geceler kısalmaya gündüzler uzamaya başlar.

20. Yaklaşık aynı enlem üzerinde bulunan Gelibolu ve Çankırı, aşağıdakilerin hangisi bakımından kesin olarak benzerlik gösterir?

A) Doğal bitki örtüsü

B) Gece ve gündüz arasındaki sıcaklık farkı

C) Gündüz süresi

D) Yağış rejimi

E) Tarım ürünleri çeşidi

21.

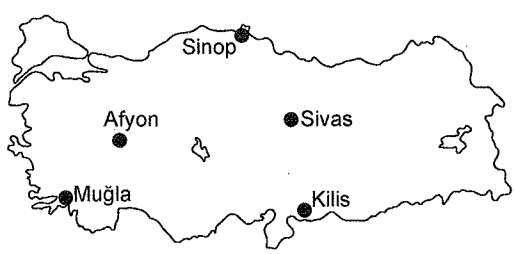

Haritada verilen kentlerden hangisinde dünyanın günlük hareketi sırasındaki çizgisel hızı en azdır?

A) Muğla B) Afyon C) Sinop

D) Sivas E) Kilis

22.

I. Van III. Artvin

II. Diyarbakır IV. Tekirdağ

Yukarıdaki illerden hangilerinin komşu ülkelerle kara sınırı bulunmamaktadır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

23. Aşağıdaki kentlerden hangisinde yaz mevsiminde gündüzler diğerlerine göre daha uzundur?

A) Kastamonu B) Antalya C) İzmir

D) Iğdır E) İzmit

24. Türkiye'de yer alan bazı merkezler arasında güneş ışınlarını alma açıları arasında fark yoktur ve buralarda öğle vakitleri cisimlerin gölge boyları birbirine eşittir.

Bu merkezlerin aşağıdaki özelliklerinden hangisi, güneş ışınlarını aynı açıyla almasına ve cisimlerin gölge boylarının öğle vakti birbirine eşit olmasına neden olmaktadır?

A) Yağış rejimlerinin benzer olması

B) Jeolojik yapılarının aynı olması

C) Ekvator'a eşit uzaklıkta olmaları

D) İklim kuşaklarının aynı olması

E) Aynı boylam üzerinde olması

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TÜRKİYE'NİN YER ŞEKİLLERİ

JEOLOJİK ZAMANLAR

1. JEOLOJİK ZAMAN

Masif adı verilen (Yıldız (Istranca), Anamur - Alanya, Bitlis, Kırşehir - Akdağmadeni (Yozgat), Menderes (Menteşe), Kastamonu) çevresinde sert kütleler ve Zonguldak çevresinde taş kömürü oluşmuştur.

2. JEOLOJİK ZAMAN

Tetis Denizi tabanında tortullanma oluşmuştur. Bu tortullar daha sonra kıvrılarak şimdiki dağ kuşaklarını oluşturmuştur. Anadolu düz bir zemin hâline gelmiştir. Kuzey ve güneydeki eski kıta çekirdekleri birbirine yaklaşmıştır.

3. JEOLOJİK ZAMAN

Toroslar, Kuzey Anadolu Dağları ve Karasu-Aras Dağları oluşmuştur. Van ve Tuz gölleri kenarlarında volkanik dağlar oluşmuştur. Petrol, doğal gaz, linyit, bor ve tuz yatakları oluşmuştur.

4. JEOLOJİK ZAMAN

Türkiye bugünkü görünümünü almıştır. Marmara ve Ege denizleri oluşmuştur. (Egeid karasının çökmesiyle) Çanakkale ve İstanbul boğazları oluşmuştur. Volkanik dağlar oluşumlarını tamamlamıştır.

Orojenez (Dağ Oluşumu)

Kıvrım Dağlar: Giresun, Mescit, Kop, Canik, Köroğlu, Ilgaz, Bolu, Küre dağları, Bolkar, Akdağ, Tahtalı, Geyik, Sultan, Yalnızçam, Allahuekber, Binboğa dağları...

Kırık Dağlar: Kaz, Madra, Yunt, Boz, Aydın ve Menteşe dağları (horst); dağlar arasındaki ovalar Bakırçay, Gediz, Büyük Menderes, Küçük Menderes ise (graben)

Volkanik Dağlar: Büyük Ağrı, Küçük Ağrı, Tendürek, Süphan, Nemrut, Erciyes, Melendiz, Hasandağı, Karacadağ, Karadağ, Karacadağ (Güneydoğu Anadolu), Kula çevresi, Hatay - Hassa çevresi, Uludağ.

Deprem

- Fay hatları yer kabuğunun zayıf ve hareket hâlindeki bölgeleridir.
- Volkanik sahalar, genç kıvrım dağları ve deprem alanlarının uzanışı fay hatlarıyla hareketlilik gösterir.
- Türkiye'nin Arabistan, Afrika ve Avusturya levhaları arasında sıkışması depremlerin yaşanmasına neden olur.

Göçme Depremler: Yer altındaki mağara, tünel vb. boşlukların çökmesiyle gerçekleşir.

Volkanik Depremler: Aktif volkanların çevresinde gerçekleşir.

Tektonik Depremler: Yer kabuğundaki kırık hatları boyunca meydana gelir. En yıkıcı depremlerdir.

YER ŞEKİLLERİNİN OLUŞUMUNDA İÇ KUVVETLER

Volkanizma

- Magmanın yeryüzüne çıkması ya da yeryüzüne kadar sokulması olayına volkanizma denir.
- Türkiye'nin yaklaşık üçte biri volkanik materyallerle kaplıdır.
- Türkiye genç ve hareketli bir arazi yapısına sahiptir. Bundan dolayı bazı yerlerde volkanik oluşumlara rastlanır.
- Doğu ve Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu ve Batı Anadolu'da volkanik alanlara rastlanmaktadır. Ülkemizde volkanik arazi çok; ancak aktif volkan yoktur.
- Magmadan yeryüzüne ulaşan gazların oluşturduğu basınç sonucu meydana gelen patlamaya maar denir.

Epirojenez (Kıta Oluşumu)

- Kara kütlelerinin bir bütün olarak yükselmesi ya da alçalması olayına epirojenez denir.
- Deniz seviyesinin yükselmesine transgresyon denir.
- Deniz seviyesinin çekilmesine ise regresyon denir.
- Ülkemiz Senozoik'in Tersiyer Dönemi'nde (III. jeolojik zaman) toptan yükselmeye uğramıştır.
- Anadolu Yarımadası hâlen yükselmektedir.
- Akdeniz, Karadeniz, Çukurova ve Ergene Havzası çökmektedir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TÜRKİYE'NİN OVALARI VE PLATOLARI

PLATOLAR

Yatay Duruşlu Platolar: Obruk, Haymana, Bozok, Uzunyayla, Şanlıurfa, Yazılıkaya, Gaziantep

Karstik Platolar: Taşeli, Tekke

Lav Platoları: Erzurum, Kars, Ardahan

Aşınım Platoları: Çatalca- Kocaeli, Perşembe

- Çevresine göre yüksekte kalmış akarsular tarafından dar ve derin vadilerle parçalanmış geniş ve yüksek düzlüklere plato denir.
- Türkiye'de alçak platolarda tahıl tarımı ve küçükbaş hayvancılık yaygındır. (İç Anadolu platoları)
- Ülkemizin en yüksek platoları Erzurum-Kars'tır.
- Erzurum-Kars platolarında yaz yağışları fazladır. Burada büyükbaş hayvancılık yapılmaktadır.
- Taşeli karstik bir platodur.
- Taşeli ve Teke platolarında nüfus seyrek, Çatalca-Kocaeli Platosu'nda nüfus fazladır.

OVALAR

Delta Ovaları: Çarşamba, Bafra, Bakırçay, Gediz, Büyük Menderes, Küçük Menderes, Çukurova, Silifke

Dağ Eteği Ovaları: Hatay, Dörtyol, Erzincan

Karstik Ovalar: Elmalı, Kestel, Acıpayam, Tefenni, Akseki, Korkuteli

Göl Tabanı Ovaları: Konya

Tektonik Ovalar

- Marmara Bölgesi: (Adapazarı, Balıkesir, Bursa, Ergene
- Ege Bölgesi: Soma, Turgutlu, Torbalı, Tire, Ödemiş, Söke, Aydın)
- Doğu Anadolu Bölgesi: Malatya, Elazığ, Iğdır, Elbistan, Varto, Pasinler, Bingöl
- İç Anadolu Bölgesi: Konya, Kayseri, Develi, Aksaray, Çubuk, Eskişehir
- Güneydoğu Anadolu Bölgesi: Ceylanpınar, Harran, Suruç, Birecik
- Karadeniz Bölgesi: Bolu, Düzce, Tosya, Suluova, Merzifon, Niksar, Turhal

YER ŞEKİLLERİNİN OLUŞUMUNDA DIŞ KUVVETLER

DIŞ KUVVET	AŞINDIRMA	AŞINDIRMA ŞEKİLLERİ		BİRİKTİRME	BİRİKTİRME ŞEKİLLERİ
AKARSULAR	aşındırarak	Vadiler, menderes, peribacaları, dev kazanı, kırgıbayır, plato, peneplen,	Oluşturur	biriktirerek	Birikinti konisi, dağ içi ovası, ırmak adası, delta ovası, dağ eteği ovası, birikinti yelpazesi
RÜZGÂRLAR	aşındırarak	Mantar kaya (Şeytan masası), tafoni, yardang,	Oluşturur	biriktirerek	Barkan, kumullar, lös
BUZULLAR	aşındırarak	Buzul vadisi, hörgüç kaya, sirk çukuru (buz yalağı)	Oluşturur	biriktirerek	Moren, sander, drumlin
DALGALAR	aşındırarak	Falez, aşınım düzlükleri	Oluşturur	biriktirerek	Kıyı seti, kıyı oku, tombolo (saplı ada), lagün
KARSTİK YAPI	aşındırarak	Lapya, dolin, uvala, polye, obruk	Oluşturur	biriktirerek	Traverten, sarkıt, dikit, sütun

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TEST 1

TÜRKİYE'NİN YER ŞEKİLLERİ

1. Türkiye'nin yer şekilleriyle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi doğrudur?

A) Erozyon en fazla Karadeniz Bölgesi'nde görülür.

B) Matematik konumundan dolayı Türkiye'de buzullara pek rastlanmamaktadır.

C) Lapya, dolin ve polye gibi şekiller Güneydoğu Anadolu'da yaygındır.

D) Ülkemizin batısında akarsuların aşındırma güçleri daha fazladır.

E) Falezlere daha çok dağların denize dik uzandığı kıyılarda rastlanmaktadır.

2.

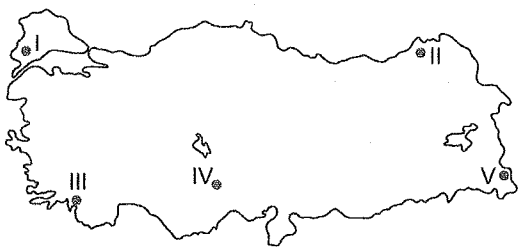

Yukarıdaki haritada numaralandırılarak gösterilen beş yöreden hangilerinde yer şekilleri diğerlerine göre daha sade bir yapıya sahiptir?

A) I ve II B) I ve III C) I ve IV

D) II ve IV E) IV ve V

3. Aşağıdaki kıyı tiplerinden hangisi Türkiye'de görülmez?

A) Enine kıyı tipi

B) Fiyort kıyı tipi

C) Boyuna kıyı tipi

D) Ria kıyı tipi

E) Dalmaçya kıyı tipi

4. Herhangi bir yerde arazideki engebe arttıkça gerçek alan ile iz düşüm alan arasındaki fark artar.

Buna göre aşağıda verilen illerden hangisinde gerçek alan ile iz düşüm alan arasındaki fark daha azdır?

A) Artvin B) Hakkari C) Muğla

D) Tekirdağ E) Antalya

5. Karadeniz kıyılarımızda bulunan Bafra ve Çarşamba delta ovaları aşağıdakilerden hangisini kanıtlamaz?

A) Kıyıda gel-git olayının az olduğunu

B) Dalga ve akıntılarının kuvvetli olduğunu

C) Akarsuların taşıma güçlerinin fazla olduğunu

D) Kıta sahanlığının geniş olduğunu

E) Akarsuyun bol miktarda alüvyal madde taşıdığı

6.

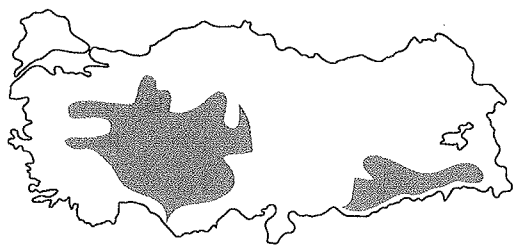

Yukarıdaki haritada taralı olarak gösterilen bölgeler aşağıdakilerden hangisi ile daha çok ilişkilendirilebilir?

A) Karstik şekillerin dağılışı

B) Akarsuların en çok etkili olduğu alanlar

C) Rüzgârların aşındırma ve biriktirme şekillerinin yaygın olduğu alanlar

D) Buzulların en çok etkili olduğu alanlar

E) Yer altı sularının aşındırma ve biriktirme faaliyetlerinin yaygın olduğu alanlar

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

7. Malatya, Elazığ ve Iğdır ovalarının Doğu Anadolu'nun diğer alanlarından daha az yağış almalarının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Dağlarla çevrili ve alçak olmaları

B) Denizden uzak olmaları

C) Yağış getiren rüzgârlara açık olmayışları

D) Dağ sıralarının uzanışı

E) Bölgenin güneyinde bulunmaları

8. Yeryüzünü şekillendiren dış kuvvetlerden biri de rüzgârlardır. Rüzgârlar kurak ve yarı kurak bölgelerde etkili olurlar.

Buna göre rüzgâr aşındırmasının aşağıda verilen illerimizden hangisinde daha çok etkili olması beklenir?

A) Konya B) Muğla C) Rize

D) Hakkari E) Erzurum

9. Aşağıdaki yer şekillerinin hangisinin oluşumunda tektonik hareketlerin etkisi yoktur?

A) Tuz Gölü

B) Küre Dağları

C) Bursa Ovası

D) Büyük Çekmece Gölü

E) Manyas Gölü

10. Aşağıdaki dağların hangisinde kış turizmi yapılmaz?

A) Erciyes B) Yıldız C) Uludağ

D) Kartalkaya E) Palandöken

11. Toprak koşulları göz önüne alındığında aşağıdaki yerlerden hangisinin tarıma daha az elverişli olması beklenir?

A) Erzurum – Kars Platosu

B) Malatya Havzası

C) Bozok Platosu

D) Ergene Havzası

E) Tuz Gölü çevresi

12. Aşağıdaki ovalarımızdan hangisi oluşum bakımından delta ovası özelliği taşımamaktadır?

A) Adapazarı Ovası

B) Bafra Ovası

C) Çukurova

D) Silifke Ovası

E) Menemen Ovası

13.

- Ortalama yükseltinin fazla olması
- Bazı ova ve platoların yüksekte yer alması

Türkiye'de yukarıdaki durumlar jeolojik zamanlarda meydana gelen hangi olayın sonucudur?

A) I. zamanda oluşan masif arazilerin

B) II. zamanda oluşan Tetis Denizi'ndeki tortullanmanın

C) III. zamanda oluşan kıvrım dağların

D) III. zamanda meydana gelen epirojenik yükselmenin

E) III. zamanda buzulların erimesinin

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

14. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de erozyon ve heyelanların fazla olmasında etkili değildir?

A) Tarlaların eğim yönünde sürülmesi

B) Bitki örtüsünün seyrek olması

C) Dağların batı - doğu doğrultusunda uzanması

D) Yağış rejiminin düzensiz olması

E) Engebeliliğin fazla olması

15. Toros Dağlarını oluşturan ana kayaçlar göz önüne alındığında, bu yörede aşağıdaki kaynak türlerinden hangisinin daha yaygın olması beklenir?

A) Karstik kaynak

B) Vadi kaynağı

C) Fay kaynağı

D) Termal kaynak

E) Yamaç kaynağı

16. Türkiye'nin yer aldığı bölgenin aşağıdaki özelliklerinden hangisi Türkiye'de yeryüzü şekillerinin çeşitlilik göstermesinin nedenlerinden biri değildir?

A) III. jeolojik devirde görülen iklim değişmelerinin etkisinde kalması

B) Arazi yapısını oluşturan kayaçların çeşitlilik göstermesi

C) Bitki örtüsünün çeşitlilik göstermesi

D) III. jeolojik devirde volkanizmanın etkili olması

E) Alp orojenezinden etkilenmiş olması

17. Aşağıdakilerin hangisinde verilen ovaların ikisi de karstik çanaklar içinde yer alır?

A) Amik - Erzincan

B) İnegöl - Bolu

C) Gediz - Çarşamba

D) Kestel - Elmalı

E) Harran - Muş

18. Ülkemizde yapılan barajların çevresinin ağaçlandırılmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yağışı artırmak

B) Buharlaşmayı azaltmak

C) Su kontrolünü sağlamak

D) Doğayı güzelleştirmek

E) Erozyonu önlemek

19. Türkiye'de kısa mesafelerde yüzey şekillerinin çeşitlilik göstermesi aşağıdakilerden hangisini etkilemez?

A) Tarım ürünlerinin çeşidini

B) Yağış miktarının değişmesini

C) Bitki örtüsünün çeşitlenmesini

D) Tarım alanlarının parçalı olmasını

E) Sıcak su kaynaklarının yaygın olmasını

20. Karstik bölgelerde farklı dirençteki kayaçların, akarsular tarafından farklı aşındırılması sonucu oluşan basamak görünümlü vadilerdir. Ülkemizde en çok Akdeniz Bölgesi'nde görülür.

Yukarıda özellikleri verilen vadi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Boğaz (Yarma) Vadi

B) Çentik Vadi

C) Kanyon vadi

D) Asimetrik vadi

E) Tabanlı vadi

21. Ege Bölgesi'ndeki akarsuların menderes (büklüm) yaparak aktığı görülür.

Buna göre menderes yapan akarsularımızda aşağıdakilerden hangisi gözlenmez?

A) Yana aşındırma artmıştır.

B) Akış hızı azalmıştır.

C) Biriktirme ön plana çıkmıştır.

D) Boyu uzamıştır.

E) Kapalı havza özelliği kazanmıştır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

22.

I. Yükselti batıdan doğuya doğru artar.

II. Dağ sıraları genellikle kuzey – güney yönlüdür.

III. Kuzeyde dağlar denize dik uzanır.

Yukarıdakilerden hangileri Türkiye'deki yer şekillerinin özellikleri arasındadır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) II ve III

23. Aşağıdakilerden hangisi iç kuvvetlerin etkisi sonucu meydana gelen oluşumlardan biridir?

A) Delta ovalarının oluşması

B) Denizlerdeki gel-git olayları

C) Mağaraların oluşması

D) Yeryüzünün engebeli hâle gelmesi

E) Menderelerin oluşması

24. Denizli ve Bingöl illerindeki kaplıcaların varlığı bize bu illerin hangi yönleri hakkında bilgi verir?

A) Yüzey şekilleri B) İklim yapıları

C) Turizm yönleri D) Toprak türleri

E) Fay kırıkları

25. Ege Bölgesi'nde yer alan;

- Kaz, Madra, Yunt ve Aydın dağları horst
- Büyük Menderes, Küçük Menderes, Gediz ve Bakırçay ovaları ise graben olarak adlandırılır.

Horst ve grabenlerin oluşumunda aşağıdaki yer hareketlerinden hangisi etkili olmuştur?

A) Deniz ilerleme ve gerilemeleri

B) Kırılmalar

C) Buzul hareketleri

D) Yükselme ve alçalmalar

E) Kıvrılmalar

26. Türkiye'de toprak aşınması ve yamaç süpürülmesi önemli bir sorundur.

Aşağıdakilerden hangisi bu sorunu ortaya çıkaran sebeplerden biridir?

A) Akarsuların boylarının uzun olması

B) Yağışların fazla olması

C) Arazinin eğiminin fazla olması

D) Deltaların oluşması

E) Kar yağışının fazla olması

27. Türkiye'deki dağların yükseltileri göz önüne alındığında aşağıdaki dağların hangisinde buzul etkisinin daha az olduğu söylenebilir?

A) Kaçkar Dağları

B) Ağrı Dağı

C) Cilo Dağı

D) Uludağ

E) Kaz Dağları

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

28. Aşağıda Türkiye'de akarsuların oluşturduğu yer şekilleri ve nerede görüldüklerini belirten bir eşleştirme tablosu verilmiştir.

	Yer Şekli	Görüldüğü Yer
I	Menderes	Ege Bölgesi
II	Dev Kazanı	Manavgat Çayı
III	Peribacaları	Nevşehir–Ürgüp–Göreme
IV	Kırgıbayır	Karadeniz Bölgesi
V	Kanyon Vadi	Göksu Nehri

Buna göre yukarıdaki yer şekillerinden hangisinin görüldüğü yer yanlış olarak verilmiştir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

TEST 2

TÜRKİYE'NİN YER ŞEKİLLERİ

1. Türkiye'nin kıyılarının şekillenmesinde buzulların etkili olmaması hangi özelliğinin sonucudur?

A) Dağların uzanışının

B) Bitki örtüsünün çeşitliliğinin

C) İç denizlere kıyısı olmasının

D) Okyanus akıntılarının etkili olmamasının

E) Matematik konumunun

2.

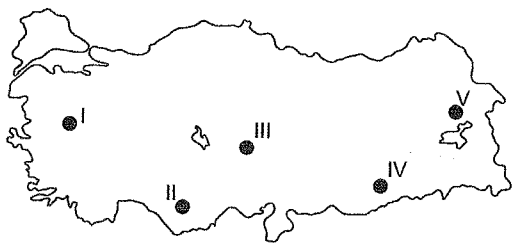

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde genç volkanik araziler yaygın değildir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Türkiye'de volkanik arazilerin bulunduğu bazı yörelerde nüfusun fazla olmasında hangi özelliğin etkili olduğu söylenebilir?

A) İklim özelliklerinin elverişli olmasının

B) Verimli toprakların oluşmasının

C) Ulaşım koşullarının elverişli olmasının

D) Yükseltilerinin az olmasının

E) Günlük sıcaklık farklarının fazla olmasının

4. Ege Bölgesi'ndeki akarsuların aşağı havzalarında menderesler (büklümler) oluşmuştur.

Menderes oluşumu ile akarsuların;

I. hidroelektrik potansiyeli,

II. uzunluğu,

III. aşındırma gücü

özelliklerinden hangilerinde artış görülmektedir?

A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II D) II ve III E) Yalnız III

5. Orojenik hareketler sırasında kırılarak alçakta kalan yerlerde alüvyonların birikmesiyle verimli ovalar meydana gelir.

Aşağıdakilerden hangisi bu şekilde oluşmuş ovalardan biri değildir?

A) Küçük Menderes Ovası

B) Büyük Menderes Ovası

C) Bakırçay Ovası

D) Gediz Ovası

E) Çukurova

6. Aşağıda Türkiye'deki akarsularla ilgili verilen özelliklerden hangisi doğru değildir?

A) Bazı akarsuların havzaları kapalı havzadır.

B) Genellikle hızlı akışlıdırlar.

C) Genellikle rejimleri düzensizdir.

D) Ulaşıma elverişlidirler.

E) Bazılarının vadileri dağların uzanışına paraleldir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

7. Türkiye'nin kıyı bölgelerinde dağların uzanışları ve yükseltileri farklıdır.

Aşağıdakilerden hangisi dağların kıyıya uzanış biçiminin doğrudan etkilediği bir özellik değildir?

A) Depremlerin şiddeti ve sıklığı

B) Ulaşımda geçitlerden yararlanılması

C) Tarıma ayrılan toprak oranı

D) Yağış miktarları

E) Denizelliğin etki alanı

8.

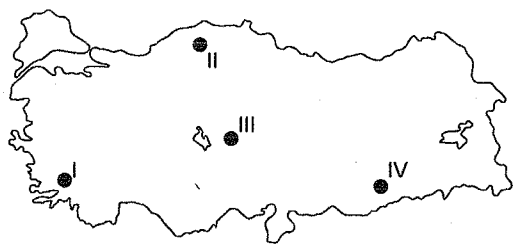

Doğal özellikleri göz önüne alındığında rüzgâr aşındırma ve biriktirme şekillerinin yukarıda verilen yerlerden hangilerinde yaygın olarak görülmesi beklenir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

9. Dağların kıyıya dik uzanması Ege Denizi kıyılarında koy ve körfezlerin fazla olmasına neden olmuştur.

Aşağıdaki körfezlerden hangisi Ege Denizi kıyılarında yer alan körfezlerden biri değildir?

A) Saros Körfezi

B) Erdek Körfezi

C) Edremit Körfezi

D) Çandarlı Körfezi

E) Güllük Körfezi

10.

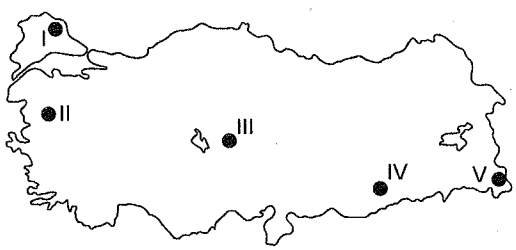

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde buzul şekilleri bulunmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

11. Coğrafi özellikler birbirleriyle etkileşim hâlindedir.

Türkiye'de aşağıdaki özelliklerin görüldüğü bir yerde hangisi diğer özelliklerin nedenidir?

A) Hidroelektrik potansiyelinin yüksek olması

B) Akarsuların akış hızlarının fazla olması

C) Gerçek alan ile iz düşüm alan arasındaki farkın fazla olması

D) Yol yapım giderinin yüksek olması

E) Yükselti ve engebenin fazla olması

12. İç Anadolu Bölgesi ortalama 1000 metre yükseklikte, etrafı dağlarla çevrilmiş bir bölgedir.

Buna göre,

I. madenciliğin gelişmemiş olması,

II. kapalı havzaların geniş olması,

III. yağışların az olması,

IV. depremlerin fazla olmaması

özelliklerinden hangilerinde yükselti ve yer şekillerinin yukarıda verilen özellikleri etkili olmuştur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

13. Ağrı Dağı, Nemrut Dağı, Süphan Dağı ve Erciyes Dağı'nın oluşumu aşağıdaki olaylardan hangisi içinde yer alır?

A) Dağ oluşumu (orojenez)

B) Kara oluşumu (epirojenez)

C) Volkanik olaylar

D) Heyelan olayları

E) Karstik olaylar

14. Türkiye III. jeolojik zamandaki olaylardan etkilenmiş, jeolojik bakımdan genç bir ülkedir.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin jeolojik bakımdan genç bir ülke olmasının sonuçlarından biri değildir?

A) Şiddetli depremlerin etkili olması

B) Taş kömürü yataklarının bulunması

C) Türkiye'nin engebeli ve yüksek bir ülke olması

D) Akarsuların hızlarının ve aşındırma güçlerinin fazla olması

E) Akarsuların hidroelektrik potansiyelinin yüksek olması

15. Akarsuların alüvyonları kıyıda biriktirmesi ile oluşan ovalara delta ovası denir.

Aşağıdakilerden hangisi delta ovası değildir?

A) Balat

B) Selçuk

C) Dikili

D) Silifke (Göksu)

E) Antalya

16. Türkiye kıyılarında gel - git genliğinin düşük olmasını sağlayan en önemli faktör aşağıdakilerden hangisidir?

A) Dağların ana hatlarıyla doğu – batı doğrultusunda uzanması

B) Kıta sahanlığının bazı kıyılarda dar, bazı kıyılarda geniş olması

C) Türkiye'nin iç denizlere kıyılarının olması

D) Ülkenin büyük bir bölümünde yağış rejiminin düzensiz olması

E) Denizlerdeki tuzluluk oranlarının farklı olması

17. Türkiye Fiziki Haritası'nda Konya Ovası ile Iğdır Ovası'nın aynı renkte gösterilmesinin nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bitki örtülerinin benzerlik göstermesi

B) Toprak özelliklerinin benzerlik göstermesi

C) Akarsu rejimlerinin benzerlik göstermesi

D) Aynı yükselti basamağında yer almaları

E) Denize uzaklık bakımından benzerlik göstermeleri

18. Türkiye'nin kıyı yörelerinde taşlar daha çok kimyasal çözülme ile iç bölgelerde ise fiziksel (mekanik) çözülme ile ayrışır.

Taşların çözülmelerinde görülen bu farklılığın en önemli nedeni yörelerin hangi özelliklerinin farklı olmasıdır?

A) Nemliliğin

B) Jeolojik özelliklerinin

C) Toprak özelliklerinin

D) Akarsu rejimlerinin

E) İç kuvvetlerin

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

19. Ege Denizi'ne dökülen akarsuların aşağı havzalarında menderes (büklüm) oluşumları yaygındır.

Buradaki akarsuların büklümler (menderesler) oluşturarak akmalarının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Aşındırmanın fazla olması

B) Akış hızının fazla olması

C) Akarsu havzalarının geniş olması

D) Akarsuların yatak eğimlerinin az olması

E) Akarsularının akımlarının fazla olması

20.

I. Buzul aşındırma şekillerinin etkili olması

II. Üçüncü jeolojik zamanda orojenik hareketlerin etkili olması

III. İkinci jeolojik zamanda peneplenlerin oluşması

IV. Üçüncü jeolojik zamanda epirojenik hareketlerin etkili olması

Yukarıda verilenlerden hangileri Türkiye'nin yüksek ve engebeli bir ülke olmasında etkili olmuştur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

21. Türkiye'de peneplen (yontukdüz) arazilerin fazla olmaması, akarsuların denge profiline ulaşmamış olmalarının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Akarsu rejimlerinin düzensiz olması

B) Akarsu havzalarındaki kayaçların dirençsiz olması

C) Akarsuların farklı kaynaklardan beslenmeleri

D) Akarsuların en yaygın dış kuvvet etkeni olması

E) Yakın jeolojik devirlerdeki tektonik hareketlerin etkili olması

22. Türkiye'nin güney ve kuzey kıyılarında dağların uzanışı aşağıdaki özelliklerden hangisini etkilememiştir?

A) Karstik arazinin yaygınlığını

B) Denizelliğin etki alanını

C) Kıyı ile iç kesimler arası ulaşımı

D) Yamaç yağışlarının oluşumunu

E) Kıyı tipini

23.

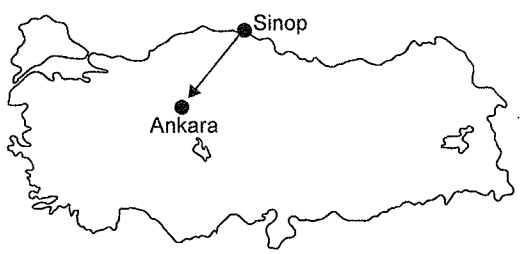

Yukarıdaki haritada verilen ok yönünde Sinop'tan Ankara'ya gidildiğinde aşağıdaki jeomorfolojik birimlerden hangileri üzerinden geçilmiş olur?

A) Canik Dağları – Haymana Platosu – Bolu Dağları

B) Küre Dağları – Ilgaz Dağları – Köroğlu Dağları

C) Küre Dağları – Canik Dağları – Ilgaz Dağları

D) Köroğlu Dağları – Yazılıkaya Platosu – Bafra Ovası

E) Uzunyayla – Düzce Ovası – Köroğlu Dağları

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TEST 3

TÜRKİYE'NİN YER ŞEKİLLERİ

1.

I. Güneydoğu Anadolu Bölgesi

II. Akdeniz Bölgesi

III. Karadeniz Bölgesi

IV. Doğu Anadolu Bölgesi

Yukarıda verilen bölgelerin hangilerinde günümüzdeki buzulların ya da dördüncü jeolojik zamandaki buzul çağlarında etkili olan buzullara ait şekillerden söz edilemez?

A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II

D) II ve III E) III ve IV

2. Aşağıdaki yer şekillerinden hangisinin oluşumunda volkanik arazilerin varlığı etkili olmuştur?

A) Pamukkale Travertenleri

B) Peribacaları

C) Cennet – Cehennem Obrukları

D) Tortum Gölü

E) Manavgat Şelalesi

3. Suları denize ulaşan akarsuların aktığı yöreye açık havza, denize ulaşmayan akarsuların aktığı yöreye ise kapalı havza denir.

Aşağıdaki yörelerden hangisi kapalı havza değildir?

A) Ergene Çayı B) Konya Ovası

C) Iğdır Ovası D) Van Gölü

E) Tuz Gölü

4. Türkiye Fiziki Haritası'nda Marmara Bölgesi'nde yeşil rengin fazla olması bölgenin hangi özelliğinden kaynaklanır?

A) Bitki örtüsü B) Engebe durumu

C) Jeolojik özellikler D) Yükselti

E) İklim özellikleri

5. Ege Bölgesi'nin yer şekilleri ile ilgili aşağıda verilen özelliklerden hangisi doğru değildir?

A) Bakırçay, Gediz, Büyük Menderes ve Küçük Menderes ovaları grabenler üzerinde oluşmuş delta ovalarıdır.

B) Kapalı havzalar geniş alanlar kaplar.

C) Akarsular büklümler oluşturarak akarlar.

D) Dağların uzanışı Akdeniz iklimi görülen alanların genişlemesine neden olmuştur.

E) Akarsuların genel akış yönü doğu-batı doğrultusudur.

6. Türkiye'de bazı yörelerde mağara, obruk ve kanyon vadi gibi yer şekillerin yaygın olması bölgenin hangi özelliği ile ilgilidir?

A) Dağların kıyıya paralel uzanması

B) Kalkerli arazinin yaygın olması

C) Kıyılarda falez oluşumlarının görülmesi

D) Kırıklı yapıların az olması

E) Kırmızı toprakların (terra – rossa) yaygın olması

7. Gerçek alan ile iz düşüm alan arasındaki fark yer şekillerinin sade olduğu yerlerde az, engebeli olduğu yerlerde fazladır.

Buna göre aşağıda verilen bölümlerden hangisinde gerçek alan ile iz düşüm alan arasındaki farkın diğerlerinden daha az olduğu söylenebilir?

A) Doğu Karadeniz Bölümü

B) Yukarı Fırat Bölümü

C) Antalya Bölümü

D) Ergene Bölümü

E) Yukarı Murat – Van Bölümü

8.

I. Konya Ovası III. Acıpayam Ovası

II. Çukurova IV. Muğla Ovası

Yukarıdaki ovalardan hangilerinin oluşumunda karstik olaylar etkili olmuştur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

9. Türkiye'de kıyıların şekillenmesinde aşağıdakilerden hangisi etkili olmamıştır?

A) Rüzgârlar

B) Dalgalar

C) Akıntılar

D) Buzullar

E) Kıyıdaki dağların uzanışı

10. Türkiye'de ovaların oluşumunda farklı etkenler yer almıştır.

Aşağıdaki ovalardan hangisi kırıklı yapılara bağlı olarak oluşmuş ovalardan biridir?

A) Çukurova

B) Balat Ovası

C) Elmalı Ovası

D) Amik Ovası

E) Konya Ovası

11. Türkiye'de karstik olaylar, kireç taşı gibi suda kolay eriyen kayaların bulunduğu yörelerde yaygındır.

Aşağıdaki yörelerden hangisinde karstik olayların yaygın olduğu söylenemez?

A) Teke Yöresi

B) Göller Yöresi

C) İç Batı Anadolu Eşiği

D) Obruk Platosu

E) Taşeli Platosu

12. Karadeniz, Akdeniz ve Doğu Anadolu bölgeleri Türkiye'nin en engebeli bölgeleridir.

Türkiye'de bazı bölgelerin engebeli olması aşağıdakilerden hangisi üzerinde fazla etkili olmamıştır?

A) Ulaşım özellikleri

B) Tarım alanlarının genişliği

C) Nüfus dağılışı

D) Yağış rejimi

E) Bitki örtüsünün çeşitliliği

13.

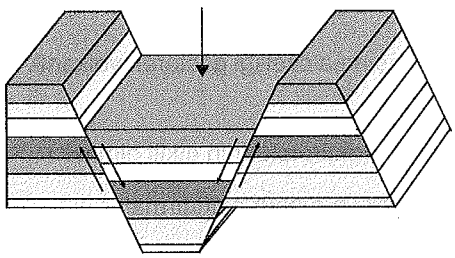

Yukarıda verilen şekil;

I. Konya Ovası

II. Gediz Ovası

III. Aydın Dağları

IV. Mardin Dağları

oluşumlarından hangilerini açıklar?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) I ve IV E) III ve IV

14. Yıl boyunca erimeyen karlara kalıcı karlar denir. Türkiye Orta Kuşak'ta yer alan bir ülke olduğu için kalıcı karların başlama sınırı yüksekte yer alır. Türkiye'de kalıcı karların başlama sınırı ortalama 3500 metre yüksekliklerden geçer.

Buna göre aşağıdaki dağlardan hangisinde kalıcı karların bulunduğu söylenemez?

A) Hakkari Dağları

B) Kaçkar Dağları

C) Erciyes Dağı

D) Ağrı Dağı

E) Melendiz Dağı

15. Denizin kıyıdan itibaren 200 metre derinliğe kadar olan bölümlerine kıta sahanlığı (şelf) denir.

Aşağıdaki kıyılardan hangisinde kıta sahanlığı daha dardır?

A) Marmara Denizi kıyıları

B) Ege Denizi kıyıları

C) Çukurova kıyıları

D) Orta Karadeniz kıyıları

E) Batı Karadeniz kıyıları

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

16.

I. Farklı aşınma özelliği gösteren volkanik kayaçların bulunması

II. Rüzgâr biriktirmelerinin etkili olması

III. Sel suları ve rüzgâr aşındırmalarının etkili olması

IV. Karstik aşındırmaların etkili olması

Ürgüp – Göreme Yöresi'nde peribacalarının oluşumunda yukarıda verilen özelliklerden hangileri etkili olmuştur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I ve IV E) III ve IV

17. Türkiye'de bazı yörelerde;

- Yol yapım giderlerinin fazla olması,
- Hidroelektrik potansiyelinin yüksek olması,
- Gerçek alan ile iz düşüm alan arasındaki farkın fazla olması,

özelliklerinden hangisinin sonucudur?

A) Bitki örtüsünün çeşitlilik göstermesinin

B) Yer şekillerinin engebeli olmasının

C) Jeolojik özelliklerin farklılık göstermesinin

D) Etrafının denizlerle çevrili olmasının

E) Farklı iklim tiplerinin etkili olmasının

18. Türkiye'de dış kuvvetlerden en yaygın olan şekiller akarsu aşındırma ve biriktirme şekilleridir.

Aşağıdakilerin hangisi akarsu biriktirmesinin fazla olduğu yerlerin özelliklerinden değildir?

A) Eğimin az olması

B) Akış hızının düşük olması

C) Vadi tabanlarının geniş olması

D) Şelalelerin fazla olması

E) Hidroelektrik potansiyelinin düşük olması

19. Türkiye yüksek ve engebeli bir ülkedir. Ancak Türkiye'de yükseklerde yer alan düzlükler geniş alan kaplamaktadır.

Türkiye'de yüksekte yer alan düzlüklerin bulunmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kapalı havzaların bulunması

B) Arazinin kayaç yapılarının farklı olması

C) Alçak düzlüklerin üçüncü zamanda yükselmeye uğraması

D) Akarsuların derin vadilerde akmaları

E) Eski arazilerin aşındırılarak yüksekliklerinin azalması

20. Türkiye'deki akarsular denge profiline ulaşmamışlardır.

Aşağıdaki akarsulardan hangisi denge profiline daha yakın bir özellik taşımaktadır?

A) Küçük Menderes Nehri

B) Çarşamba Çayı

C) Aras Nehri

D) Sakarya Nehri

E) Dalaman Çayı

21. Türkiye'deki bazı akarsuların ağzında delta ovaları oluşmuştur.

Türkiye'de delta ovalarının oluşması aşağıdakilerden hangisinin göstergesi olamaz?

A) Akarsuyun havzasında kimyasal çözünmenin fazla olduğunun

B) Kıyılarda güçlü akıntıların olmadığının

C) Akarsuyun bol alüvyon taşıdığının

D) Akarsuyun ağzında kıyı derinliğinin fazla olmadığının

E) Kıyılarda gel – git genliğinin düşük olduğunun

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TEST 4 TÜRKİYE'NİN YER ŞEKİLLERİ

1. Aşağıdakilerden hangisi ülkemizdeki akarsuların özelliklerinden biri değildir?

A) Uzunlukları fazla değildir.

B) En fazla suyu taşıdıkları dönem kıştır.

C) Enerji potansiyelleri fazladır.

D) Ulaşım ve taşımacılıkta yararlanılmaz.

E) Ağız ve kaynak arası yükselti farkı fazladır.

2. Aras-Kura gibi akarsuların yukarı bölümleri kış mevsiminde donmaktadır.

Bu durumun en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Enlem

B) Denizellik

C) Engebelik

D) Yükselti

E) Doğal bitki örtüsü

3. Ülkemizde akarsu rejimleri, iklime ve yer şekillerine bağlı olarak farklılıklar gösterir.

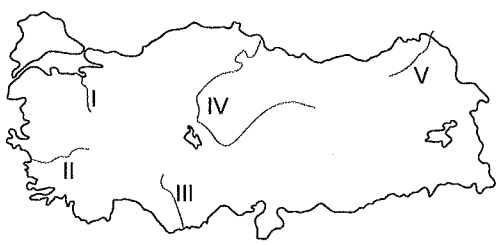

Buna göre yukarıdaki akarsularımızın bol su taşıdıkları dönem hangi seçenekte doğru verilmiştir?

	I	II	III	IV	V
A)	Kış	Kış	Kış	İlkb.	Kış
B)	Yaz	Kış	Sonb.	Yaz	Sonb.
C)	Sonb.	Yaz	Kış	İlkb.	İlkb.
D)	Kış	Kış	İlkb.	Kış	Yaz
E)	Kış	Kış	Kış	İlkb.	İlkb.

4.

I. İklim kurak veya yarı kurak olmalıdır.

II. Bitki örtüsünün cılız olması gerekir.

III. Yer şekillerinin engebeli olması gerekir.

Yukarıdakilerden hangileri rüzgârların şekillendirici faaliyetlerinin etki alanının geniş olması için gereken koşullar arasında yer almaz?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II

D) I ve III E) II ve III

5. Sıcak su kaynaklarının dağılımı ile fay hatlarının dağılışı arasında bir paralellik vardır.

Buna göre haritada belirtilenlerin hangisinde sıcak su kaynaklarına rastlanmaz?

A) Kütahya B) Balıkesir C) Kırklareli

D) Afyon E) İzmir

6.

- Ortalama yükseltinin fazla olması
- Yer şekillerinin kısa mesafede değişmesi
- Yıllık yağış miktarının bazı yerlerde çok, bazı yerlerde az olması

Yukarıda Türkiye ile ilgili bazı özellikler verilmiştir.

Buna göre bu özellikler aşağıdakilerden hangisi üzerinde en çok etkili olmuştur?

A) Volkanik arazilerin dağılışı

B) Karstik aşınım ve birikim faaliyetleri

C) Akarsu aşınım ve birikim faaliyetleri

D) Dağların doğu–batı yönünde uzaması

E) Buzulların aşınım ve birikim faaliyetleri

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

7.

- Akarsu aşındırmasının son safhasıdır.
- Deniz seviyesine yaklaşmış hafif engebeli düzlüklerdir.
- Türkiye arazisi III. zaman sonlarında bu şekli almıştır.

Yukarıda özellikleri verilen yer şekli aşağıdakilerden hangisidir?

A) Peneplen B) Plato

C) Ova D) Taraça (Seki)

E) Kırgıbayırı (Badlands)

8. Kıyı oku veya kıyı kordonunun bir koy ya da körfezin önünü kapatmasıyla oluşan göllere "kıyı set gölü ya da lagün" denir.

Ülkemizdeki kıyı set gölleri aşağıdaki seçeneklerden hangisinde verilmiştir?

A) Manyas, Köyceğiz, Nazik

B) Tortum, Sera, Abant

C) Terkos, Küçükçekmece, Büyükçekmece

D) Hazar, Tuz, Beyşehir

E) Nemrut, Acıgöl, Meke

9. Aşağıdaki göl türlerinin hangisi iç kuvvetlerin dolaylı etkisi sonucunda oluşmuştur?

A) Kıyı set gölü

B) Volkanik set gölü

C) Heyelan set gölü

D) Alüvyal set gölü

E) Karstik göller

10. Ülkemizde oluşumları farklı olan birçok göl vardır. Bu göllerden bazılarının suları tatlı iken, gidegeni olmayan bazı göllerin suları acı, tuzlu veya sodalı olabilmektedir. Bu tür göllerin suyu bu nedenle içme suyu olarak kullanılmamaktadır.

Aşağıdakilerden hangisinde verilen göllerin hiçbirinden içme suyu temin edilemez?

A) Van, Tuz, Eğirdir

B) Beyşehir, Eğirdir, Acıgöl

C) Küçük Çekmece, Terkos, Hazar

D) Uluabat, Meke Tuzlası, Beyşehir

E) Acıgöl, Tuz Gölü, Van Gölü

11. Güney Marmara'da yer alan Manyas, Uluabat, İznik ve Sapanca gölleri oluşumları bakımından hangi göl grubuna dâhildirler?

A) Karstik göller

B) Tektonik göller

C) Alüvyal set gölleri

D) Kıyı set gölleri

E) Volkanik göller

12. Ülkemizde bazı akarsular en fazla suyu ilkbahar döneminde taşırlar.

Bu durumun nedeni aşağıdaki seçeneklerden hangisinde verilmiştir?

A) Arazi geçirimliliğinin bu dönemde azalması

B) Sulama amaçlı su kullanımı için ilkbaharda akarsulardan su alınmaması

C) Baraj kapaklarının bu dönemde açılması

D) Yağışlarla birlikte kar erimelerinin olması

E) Taban suyunun bu dönemde yükselmesi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

13. Akarsulardan enerji üretiminde yararlanabilmek için; akarsuyun bol su taşıması ve eğiminin fazla olması beklenir.

Buna göre aşağıdaki akarsularımızdan hangisinde hidroelektrik enerji üretiminin en fazla olması beklenir?

A) Susurluk

B) Asi

C) Büyük Menderes

D) Aras

E) Meriç

14.

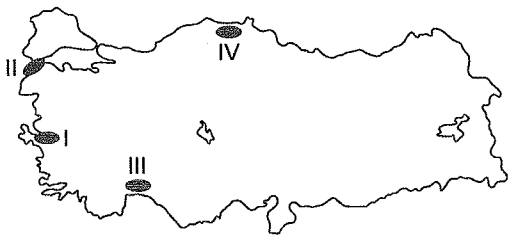

Yukarıdaki haritada işaretli alanlarda görülen kıyı tipleri aşağıdaki seçeneklerden hangisinde bir arada verilmiştir?

	I	II	III	IV
A)	Dalmaçya	Ria	Enine	Boyuna
B)	Enine	Ria	Boyuna	Boyuna
C)	Fiyortlu	Ria	Boyuna	Boyuna
D)	Enine	Ria	Enine	Enine
E)	Dalmaçya	Boyuna	Skyer	Enine

15.

- Kıyı şekli
- Dalga birikimi
- Gel-git genliği

Aşağıdaki göllerimizden hangisi yukarıda verilen etkilere bağlı olarak oluşmuştur?

A) Beyşehir Gölü

B) Küçükçekmece Gölü

C) Manyas Gölü

D) Nemrut Gölü

E) Abant Gölü

16. Aşağıda verilen dağlar oluşumlarına göre ikişerli olarak gruplandırıldığında hangisi dışarıda kalır?

A) Hasan Dağı

B) Kaçkar Dağı

C) Yunt Dağı

D) Ağrı Dağı

E) Melendiz Dağı

17. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin bugünkü yer yüzü şekillerine sahip olmasında en az etkiye sahip olan dış kuvvettir?

A) Volkanizma

B) Akarsular

C) Dağ oluşumu

D) Kıta oluşumu

E) Buzullar

18. Aşağıdaki göllerden hangisi alüvyal set gölüdür?

A) Sapanca Gölü B) Meke Tuzlası

C) Köyceğiz Gölü D) Tuz Gölü

E) Büyük Çekmece Gölü

19. Ülkemiz sınırları içindeki en uzun akarsu ile ülke sınırlarını da aşan en uzun akarsu hangi seçenekte bir arada verilmiştir?

A) Kızılırmak - Fırat B) Dicle - Fırat

C) Yeşilırmak - Fırat D) Kızılırmak - Dicle

E) Sakarya - Aras

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TÜRKİYE'DE İKLİM

TÜRKİYE'DE İKLİM

Karadeniz İklimi

- Her mevsim yağışlı geçen ılıman iklim tipidir. Yazlar serin, kışlar ılıktır.
- Karadeniz kıyıları ve Marmara'nın kuzey kıyılarında görülür.
- En fazla yağış sonbaharda düşer.
- Bitki örtüsü ormandır.
- Yağış biçimi orografik (yamaç) yağışlarıdır.
- Çay, fındık ve mısır bu iklimin belirleyici tarım ürünleridir.

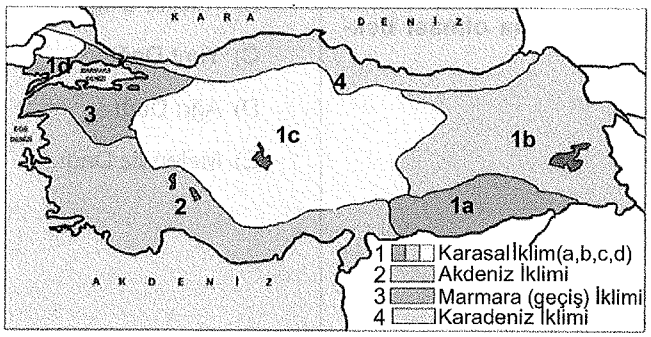

Akdeniz İklimi

- Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve (yağmur) yağışlı geçen iklim tipidir.
- Akdeniz Bölgesi ve Ege Bölgesi ile Marmara'nın güney kıyılarında görülür.
- En fazla yağış kış mevsiminde düşer.
- Bitki örtüsü makidir.
- Yağış biçimi cephe yağışlarıdır.
- Turunçgiller, zeytin, incir, portakal... bu iklimin belirleyici tarım ürünleridir.

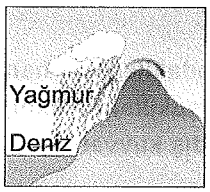

Yamaç yağışı
(Orografik yağış)

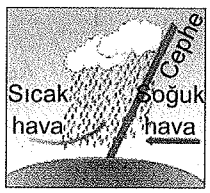

Cephe
yağışı

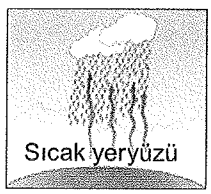

Yükselim yağışı
(Konveksiyonel yağış)

Karasal İklim

- Yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve kar yağışlı geçen iklim tipidir.
- İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi ile Marmara'nın iç kesimlerinde görülür.
- En fazla yağış ilkbaharda düşer.
- Yağış biçimi konveksiyonel (yükselim) yağışlarıdır.
- Bitki örtüsü bozkırdır.
- Buğday, arpa ve şeker pancarı belirleyici tarım ürünleridir.

Marmara (Geçiş) İklimi

- Marmara Bölgesi; Akdeniz iklimi, Karadeniz iklimi ve Karasal iklim arasında bir geçiş alanıdır.
- Bu nedenle Marmara Bölgesi'nde Marmara iklimi adı verilen bir geçiş iklimi görülür.
- Bu geçiş iklimi, bitki örtüsünde de çeşitliliğe sebep olmuştur.
- Genel olarak Balıkesir, Bursa, Çanakkale, Kocaeli, İstanbul, Tekirdağ ve Yalova'da etkilidir.

Türkiye'nin etrafındaki denizler ve karalar, basınç merkezleri, yeryüzü şekilleri (yükselti, dağların uzanış yönü, bakı) ve matematik konum Türkiye'nin iklimini etkiler.

TÜRKİYE'DE NEM

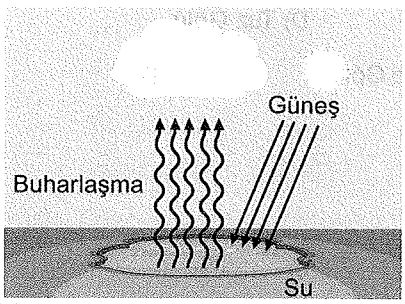

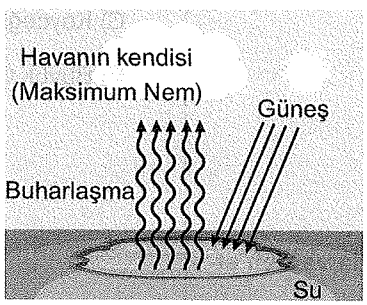

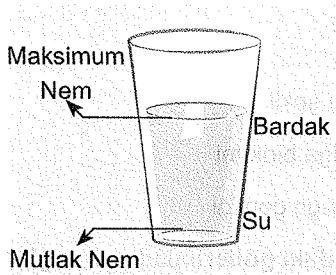

Mutlak Nem

- Güneş ışınları yeryüzündeki su kütlelerini buharlaştırır. Bunun sonucu olarak havanın içinde mutlak nem meydana gelir. Mutlak nem kıyıdan iç kesimlere gidildikçe azalır.
- Akdeniz'de mutlak nem fazladır.

Maksimum Nem

- Sıcaklık artarsa maksimum nem artar. Sıcaklık azalırsa maksimum nem azalır.
- Yazın Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, kışın Akdeniz Bölgesi'nde fazladır.

Bağıl (Nisbi) Nem

- Mutlak nemin maksimum neme oranına denir. Bağıl nem sıcaklıkla ters orantılıdır.
- Havanın soğuması ile havanın nem taşıma kapasitesi düşer ve bağıl nem artar.
- Karadeniz'de bağıl nem en fazladır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TÜRKİYE'Yİ ETKİLEYEN BASINÇ MERKEZLERİ

İzlanda Alçak Basıncı

- Etkisi kış aylarında daha fazla görülür.
- Kışların yağışlı ve ılık geçmesine neden olur.
- Cephesel yağışların oluşumunda etkilidir.

Sibirya Yüksek Basıncı

- Ülkemize doğu ve kuzeydoğudan sokulur.
- Kış aylarında etkili olur.
- Bu basınç etkili olduğunda ülkemizde kış çok soğuk ve kar yağışlı geçer.

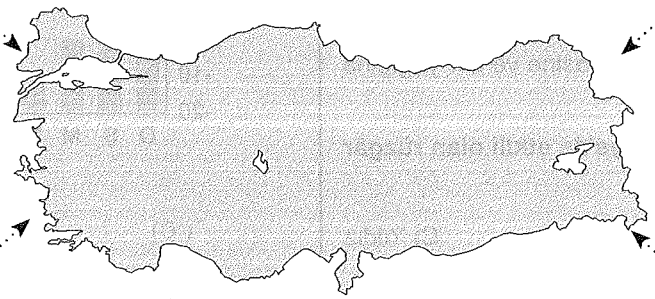

Asor Yüksek Basıncı

- Yıl boyu etkili olmakla birlikte en fazla yazın etkili olur.
- Yazların kurak geçmesine yol açar.

Basra Alçak Basıncı

- Ülkemize güney ve güneydoğu yönünden sokulur.
- Sıcaklıkları artıran termik kökenli bir basınçtır.
- Yaz aylarında etkilidir.
- Nem açığı oluşturur.

- Atmosferi oluşturan gazların ağırlığına ve yer çekimine bağlı olarak atmosferin cisimler üzerinde uyguladığı basınca hava basıncı denir.

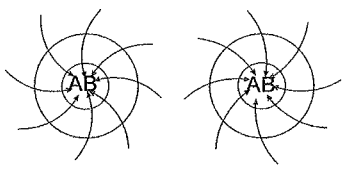

Kuzey Yarım Küre Güney Yarım Küre

Alçak Basınç (Siklon) → Yükselici hava hareketi gözlenir. → Hava kapalı, bulutlu ve yağışlıdır. → Çevreden rüzgâr alır.

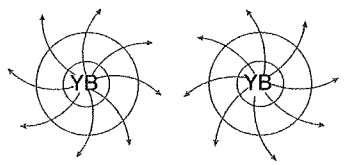

Kuzey Yarım Küre Güney Yarım Küre

Yüksek Basınç (Antisiklon) → Alçalıcı hava hareketi gözlenir. → Hava genelde açıktır. → Çevresine rüzgâr gönderir.

TÜRKİYE'Yİ ETKİLEYEN YEREL RÜZGÂRLAR

Karayel: Kuzeybatıdan esen bu soğuk rüzgâr Trakya'da karasallığı artırır. Batı Karadeniz kıyılarında dağlara çarpıp yükselerek kar yağışı bırakır.

Yıldız: Türkiye'yi kuzeyden etkileyen ve kış aylarında yağışlara neden olan soğuk yerel rüzgârlardır.

Poyraz: Kuzeydoğudan esen bu soğuk rüzgâr ulaştığı yerlerde sıcaklığı düşürür ve kar yağışına neden olur.

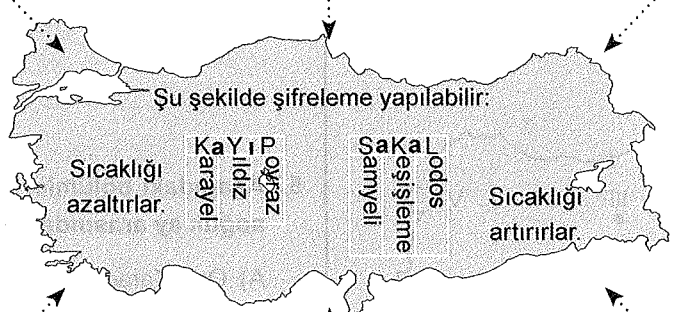

Lodos: Güneybatıdan esen bu rüzgâr sıcaklığı yükseltir. Özellikle kış aylarında Ege ve Akdeniz'de dağların güneybatıya dönük olan yamaçlarına yağış bırakır.

Kıble: Güneyden esen bu rüzgâr sıcaklığı artırır ve kış aylarında yağış bırakır.

Samyeli: Güneydoğudan esen bu rüzgâr ulaştığı yerlerde sıcaklığı, buharlaşmayı ve kuraklığı artırır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TEST 1

TÜRKİYE'DE İKLİM

1. Kuzeybatı yönünden esen rüzgâra verilen addır. Gezici alçak basıncın ülkemize sokulduğu kış mevsimlerinde görülür. Genellikle sıcaklığın düşmesine ve kar yağışına neden olur.

Yukarıda sözü edilen ve Türkiye'de etkili olan rüzgâr aşağıdakilerden hangisidir?

A) İmbat B) Etezyen C) Yıldız D) Lodos E) Karayel

2. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde farklı iklimlerin görülmesinin sonuçları arasında yer almaz?

A) Bitki örtüsü çeşitliliğinin fazla olması

B) Yağışların her bölgeye aynı zamanda düşmemesi

C) Tarım ürünlerinin olgunlaşma sürelerinin bölgeler arasında farklılık göstermesi

D) Yer şekilleri, yükselti ve engebeliliğin kısa mesafelerde farklılık göstermesi

E) Aynı anda farklı iklimlerin yaşanması

3.

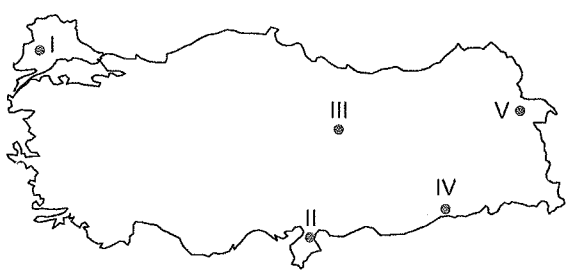

Yukarıdaki Türkiye haritasında işaretlenmiş yerlerden hangisinde yıllık yağış miktarı daha fazladır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4.

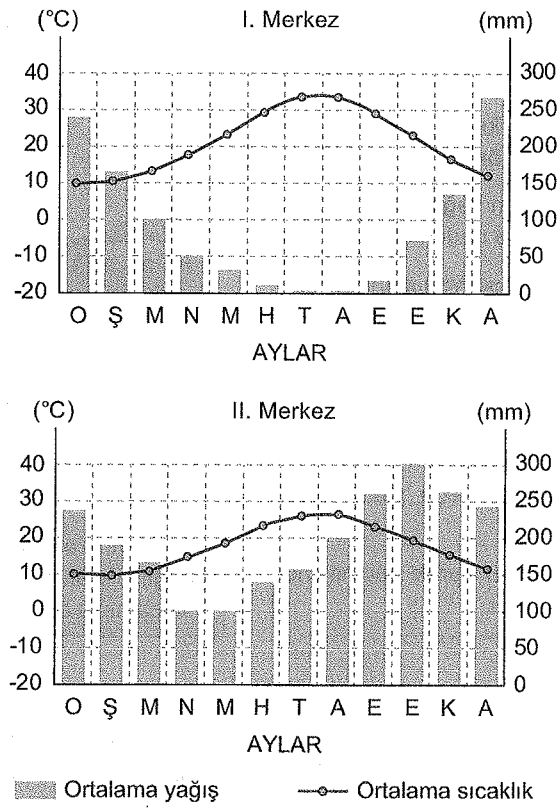

Yukarıda sıcaklık ve yağış grafikleri verilen merkezler aşağıdaki bölümlerden hangisine aittir?

	I	II
A)	Güney Marmara	Erzurum-Kars
B)	Konya	Antalya
C)	Kıyı Ege	Doğu Karadeniz
D)	Yukarı Fırat	Yıldız Dağları
E)	İç Batı Anadolu	Orta Karadeniz

5. Aşağıdaki bölümlerin hangisinde en sıcak ay ile en soğuk ay arasındaki farkın en az olması beklenir?

A) Orta Karadeniz Bölümü

B) Yukarı Fırat Bölümü

C) Erzurum-Kars Bölümü

D) Dicle Bölümü

E) Konya Bölümü

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

6.

Yukarıdaki Türkiye haritasında verilen illerin hangileri arasındaki sıcaklıkların farklı olmasının temel nedeni karasallıktır?

A) İstanbul - İzmir
B) Samsun - İstanbul
C) Muğla - Samsun
D) Erzurum - Ankara
E) Muğla - Şanlıurfa

7.

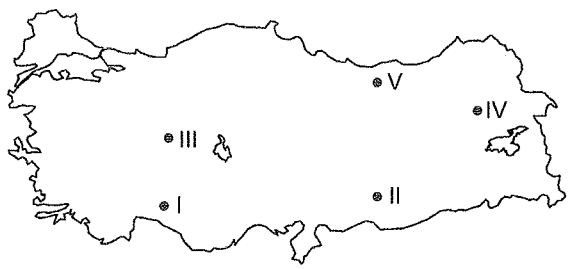

Haritada numaralandırılan alanların yıllık yağış miktarları en fazladan en aza doğru sıralanırsa aşağıdakilerden hangisi doğru olur?

A) II - V - III - I - IV
B) V - I - II - III - IV
C) I - II - III - V - IV
D) V - I - IV- II - III
E) III - I - IV - II - V

8. Nisan ayının yağışlı, temmuz ayının kurak geçmesi İç Anadolu Bölgesi'nde buğday verimini artırmaktadır.

Buna göre buğday verimi aşağıdakilerden hangisi ile ilgilidir?

A) Yıllık yağış miktarı
B) Yağışlı geçen gün sayısı
C) Yıl içinde düşen yağışın biçimi
D) Yağışın yıl içindeki dağılımı
E) Toprağın yağışı emme derecesi

9. Aşağıda üç ilimizde aynı anda ölçülen sıcaklık değerleri verilmiştir.

- Çanakkale → 3,8°C
- Erzurum → -8°C
- Ankara → -2,5°C

Bu değerlerin farklı olması, bu illerin hangi özelliklerinin farklılığı ile açıklanabilir?

A) Enlem - Yükselti - Bitki Örtüsü
B) Denizellik - Enlem - Yükselti
C) Denizellik - Yükselti - Karasallık
D) Yükselti - Bakı - Karasallık
E) Yükselti - Karasallık - Enlem

10.

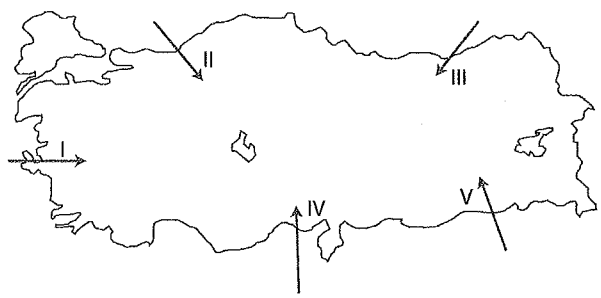

Yukarıdaki Türkiye haritasında gösterilen rüzgârlardan hangisi sıcaklığı arttırıcı ve yağış ihtimalini azaltıcı etkiye sahiptir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

11. İklim beraberinde birçok unsuru etkiler.

Aşağıdakilerden hangisi üzerinde iklimin etkisi diğerlerine göre daha azdır?

A) Tarımsal ürün çeşitliliğine etkisi
B) Bitki örtüsü çeşitliliğine etkisi
C) Toprak rengi ve cinsine etkisi
D) Turizm ve ulaşıma etkisi
E) Sıcak su kaynaklarına etkisi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

12.

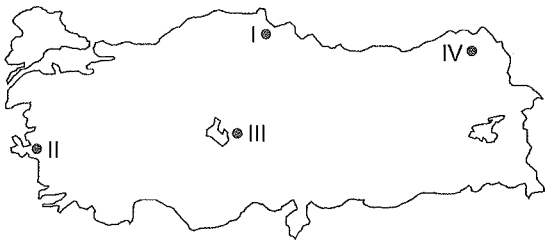

Yukarıdaki haritada işaretli alanların en fazla yağış aldıkları mevsimler hangi seçenekte bir arada verilmiştir?

	I	II	III	IV
A)	Sonbahar	Kış	İlkbahar	Yaz
B)	Yaz	İlkbahar	Kış	Sonbahar
C)	Sonbahar	Kış	Yaz	İlkbahar
D)	İlkbahar	Sonbahar	Kış	Yaz
E)	Sonbahar	Yaz	İlkbahar	Kış

13.

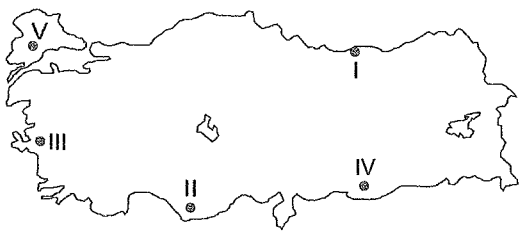

Haritada numaralandırılarak gösterilen yerlerden hangileri ülkemizde ortalama bağıl nemin en yüksek ve en düşük olduğu yerlerdir?

A) II ve IV B) I ve IV C) II ve III

D) II ve V E) III ve V

14. İklimin toprak türlerine etkisi düşünüldüğünde aşağıdaki bölümlerden hangisinde bol yıkanmış, nemli toprakların görülmesi beklenir?

A) Orta Fırat Bölümü

B) Yukarı Sakarya Bölümü

C) Kıyı Ege Bölümü

D) Doğu Karadeniz Bölümü

E) Erzurum-Kars Bölümü

15. Seracılık; ısı ve nemi kontrol altına alarak sebze üretme faaliyetine denir. Seracılık ülkemizde en çok Antalya Bölümü'nde gelişmiştir.

Ülkemizde seracılığın bu bölümde çokça gelişmesinde aşağıdakilerin hangisinin etkisinden bahsedilebilir?

A) Geniş karstik ovaların bulunması

B) Verimli terra rossa topraklarının olması

C) Yaz mevsiminin sıcak ve kurak geçmesi

D) Cephe yağışlarının görülmesi

E) Kış ılıklığı ile ısı kaybının az olması

16. Aşağıda Türkiye ocak ayı izoterm (eş sıcaklık) haritası gösterilmiştir.

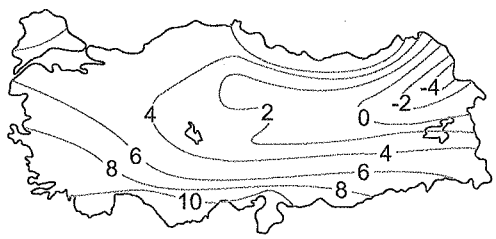

Yukarıdaki haritaya göre aşağıdaki yorumlardan hangisi yanlıştır?

A) Sıcaklıklar kıyıdan iç kesimlere doğru azalmaktadır.

B) En düşük sıcaklıklara enlemden dolayı Karadeniz Bölgesi'nde rastlanır.

C) Sıcaklıkların en yüksek olduğu bölge Akdeniz Bölgesi'dir.

D) En düşük ve en yüksek sıcaklıklar arasındaki fark 14 °C'den fazladır.

E) Batıdan doğuya doğru sıcaklıklar azalmaktadır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

17.

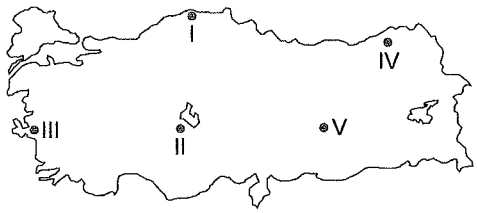

Yukarıda verilen haritada numaralandırılmış yerlerden hangilerinde kurak mevsim yaşanmaz?

A) I ve IV B) I ve III C) II ve V

D) I, III ve V E) II, IV ve V

18.

I. Yükselti

II. Bakı

III. Enlem

IV. Denize göre konum

Ülkemizde sıcaklığın dağılışı üzerinde yukarıdakilerden hangileri etkilidir?

A) I, II ve IV B) I, II, III ve IV C) Yalnız III

D) III ve IV E) I, III ve IV

19. Türkiye'de basınç dağılışını gösteren haritada izobar (eş basınç) eğrilerinin İç Anadolu üzerinde sıklaştığı görülmektedir.

Bu durum İç Anadolu'da hangi hava olayının olacağını gösterir?

A) Kar yağışının görüleceğini

B) Sıcaklığın artacağını

C) Rüzgârın şiddetleneceğini

D) Basınç farkının azalacağını

E) Bulut oranının artacağını

20. Bir bölgede yağışın yağmur şeklinde değil de kar şeklinde olması;

I. Yer altı su sistemleri

II. Ulaşım olanakları

III. Yer şekilleri

IV. Enerji üretimi

yukarıda verilen unsurlardan hangileri üzerinde etkilidir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve IV

D) I, II ve IV E) III ve IV

21. Bir yerin iklimi; sıcaklık, basınç, rüzgâr, nem ve yağış ile bunların miktar ve dağılışını etkileyen birçok faktörün etkisi altında oluşur.

Buna göre Karadeniz ikliminin oluşumunda aşağıdakilerden hangisi etkili olmamıştır?

A) Dağların kıyıya paralel uzanması

B) Yükselti ve yer şekillerinin kısa mesafelerde değişmesi

C) Bitki örtüsünün geniş ve iğne yapraklı ormanlardan oluşması

D) Dağ yamaçlarının hakim rüzgârlara dik olması

E) Orta Karadeniz'de dağların kıyıya uzak olması

22. Dağın bir yamacında yükselip, diğer yamacın da alçalmasıyla oluşan kurutucu etkiye sahip rüzgârlara fön rüzgârı denir.

Fön rüzgârlarının aşağıdaki yerlerden hangisinde daha çok etkili olması beklenir?

A) Tekirdağ B) Rize C) Malatya

D) Düzce E) Gaziantep

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TEST 2

TÜRKİYE'DE İKLİM

1. Bir yörede yer şekilleri hakim rüzgâr yönü üzerinde önemli etkiye sahiptir.

Buna göre Gediz Vadisi'nde rüzgârların daha çok hangi yönlerden estiği söylenebilir?

A) Güneydoğu – Kuzeybatı

B) Kuzeydoğu – Güneybatı

C) Kuzeydoğu – Güney

D) Kuzey – Güney

E) Doğu – Batı

2. Doğu Anadolu Bölgesi'nde kışların çok soğuk geçmesi ve kar örtüsünün uzun süre yerde kalmasında aşağıdaki faktörlerden hangisinin etkisi fazladır?

A) Bitki örtüsünün tahrip edilmiş olması

B) Sibirya yüksek basınç alanının etkili olması

C) Asor yüksek basınç alanının etkili olması

D) Bölgenin alanının geniş olması

E) Tarım ürünü çeşidinin az olması

3.

I. Toprak özellikleri

II. Denize göre konum

III. Bitki örtüsü

IV. Yer şekilleri

Gaziantep çevresinde Akdeniz ikliminin etkili olmasında yukarıdaki özelliklerden hangileri etkili olmuştur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

4.

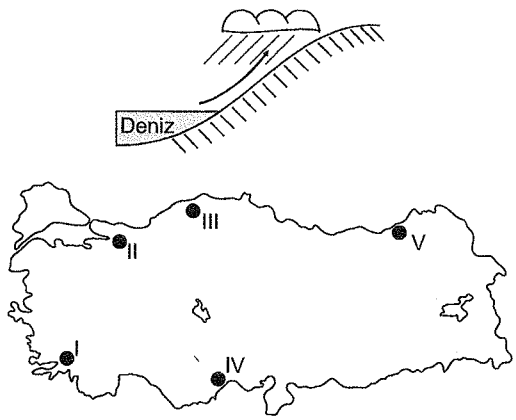

Yukarıda şekli verilen yağışların haritada verilen yörelerden hangisinde görülmesi beklenmez?

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Bağıl nem sıcaklıkla ters orantılıdır.

Buna göre aşağıdaki kentlerden hangisinde temmuz ayında bağıl nem oranı en düşük olmalıdır?

A) Mardin B) Balıkesir C) Konya

D) Erzurum E) Samsun

6. Günlük sıcaklık farkları nemli iklimlerde az, kurak iklimlerde fazladır.

Buna göre aşağıda verilen yerlerden hangisinde günlük sıcaklık farkları en azdır?

A) Göller Yöresi

B) Şanlıurfa Platosu

C) Yukarı Sakarya Havzası

D) Ordu – Giresun kıyıları

E) Iğdır Ovası

7. Rüzgârların bir yerin iklim özellikleri üzerinde önemli etkileri vardır.

Türkiye'de güneydoğudan eserek özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaz kuraklığını artıran yerel rüzgâr aşağıdakilerden hangisidir?

A) Lodos B) Fön C) Alize

D) Samyeli E) Etezyen

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

8. Yağış oluşumu bağıl nemin yüksek olmasına bağlıdır. Bağıl nemle sıcaklık arasında ters orantı vardır.

Buna göre yaz mevsiminde yağış oluşabilmesi en güç olan yerler aşağıdaki bölgelerden hangisindedir?

A) Karadeniz Bölgesi

B) Doğu Anadolu Bölgesi

C) Güneydoğu Anadolu Bölgesi

D) İç Anadolu Bölgesi

E) Marmara Bölgesi

9. Aşağıdaki bölümlerden hangisi Türkiye'nin en az yağış alan yörelerinin bulunduğu bölümlerden biridir?

A) Hakkari Bölümü

B) Antalya Bölümü

C) Yıldız Dağları Bölümü

D) Konya Bölümü

E) Orta Karadeniz Bölümü

10. Aşağıdaki kentlerin fazla yağışlı olandan az yağışlı olana doğru sıralanışı hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) İstanbul - Muğla – Konya

B) Muğla - İstanbul- Konya

C) İstanbul - Konya - Muğla

D) Muğla - Konya - İstanbul

E) Konya - İstanbul - Muğla

11. Türkiye'de yağış biçimleri yörelere ve mevsimlere göre farklılıklar gösterir.

Cephe yağışları en çok hangi yörede ve hangi mevsimde görülmektedir?

A) İç Anadolu Bölgesi'nin doğusu – ilkbahar

B) Akdeniz, Ege Denizi ve Marmara Denizi çevresi – kış

C) Güney Marmara Bölümü – yaz

D) Kaçkar Dağları – ilkbahar

E) Şanlıurfa Platosu – sonbahar

12.

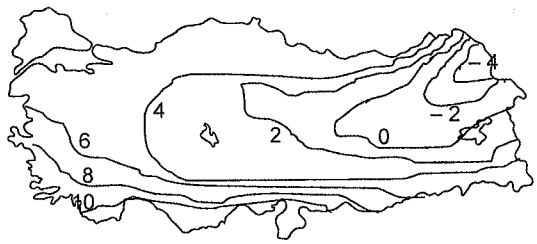

Türkiye'de Ocak Ayı İndirgenmiş Sıcaklık Ortalamaları (Ocak Ayı İzotermleri)

Yukarıda Türkiye'de ocak ayı indirgenmiş sıcaklık ortalamalarını gösteren harita verilmiştir.

Yalnızca haritadan yararlanılarak aşağıda verilenlerden hangisine ulaşılabilir?

A) Sıcaklık dağılışında yükselti önemli bir etkendir.

B) Sıcaklığın en yüksek olduğu yerler Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir.

C) Antalya – Samsun arasında gidildiğinde sıcaklık sürekli olarak azalmaktadır.

D) Kuzeyi ile güneyi arasında en fazla sıcaklık farkı Doğu Anadolu Bölgesi'nde görülür.

E) Karadeniz kıyıları Marmara Denizi kıyılarından daha ılımandır.

13. Sıcaklık arttıkça buharlaşma şiddeti artar.

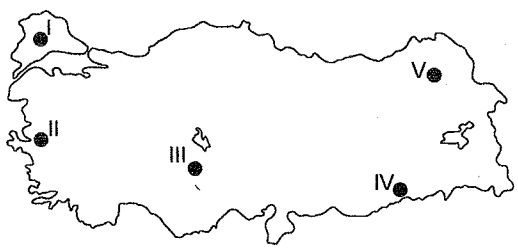

Buna göre yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde temmuz ayında buharlaşma şiddetinin en az olması beklenir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

14. Yükseltiye bağlı olarak sıcaklık ortalamaları kısa mesafelerde değişir.

Buna göre aşağıdaki merkezlerden hangisinde sıcaklığın düşük olması yukarıda sözü edilen durumla açıklanabilir?

A) Mersin B) Sinop C) Sivas

D) Edirne E) Samsun

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

15. Türkiye'nin etrafı denizlerle çevrili olduğu hâlde yer şekillerinin etkisiyle geniş bir alanda karasal iklim etkilidir.

Aşağıdakilerden hangisi karasal iklim görülen yerlerin özelliklerinden biri değildir?

A) Yıllık yağış miktarının genellikle kıyı kesimlere göre az olması

B) Günlük sıcaklık farklarının fazla olması

C) Kış mevsiminde don olaylarının olağan olması

D) Bozkır bitkilerinin yaygın olması

E) En yağışlı mevsimin sonbahar olması

16.

I. Konya III. Kayseri V. Afyon

II. Ankara IV. Adana

Yukarıda verilen illerden hangisi farklı bir iklim bölgesinde yer alır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

17. İklim özellikleri dikkate alındığında aşağıdaki kentlerden hangisinde don olaylı gün sayısının daha fazla olması beklenir?

A) Bartın B) İzmir C) Tekirdağ

D) Erzincan E) Şanlıurfa

18.

I. Bitki örtüsü III. Denize göre konum

II. Toprak özellikleri IV. Yer şekilleri

Türkiye'de bazı yöreler çok yağışlı bazı yöreler az yağışlıdır.

Yukarıda verilen özelliklerden hangileri Türkiye'de yağış dağılışını etkileyen en önemli faktörlerdir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

19. Aşağıdakilerden hangisi Karadeniz kıyısında yer alan yörelerde yıl boyunca nemli iklim koşullarının görülmesine bağlı özelliklerden biri değildir?

A) Tarıma ayrılan toprak oranının az olması

B) Buğday bitkisinin yetiştirilememesi

C) Orman yangınlarının az olması

D) Çay ve fındık bitkilerinin yetiştirilebilmesi

E) Nadas alanlarının dar olması

20. Bir yerde ölçülen sıcaklık değerlerine gerçek sıcaklıklar, deniz seviyesinde olması durumunda hesaplanan sıcaklık değerlerine indirgenmiş sıcaklıklar denir.

Buna göre aşağıdaki şehirlerden hangisinde gerçek sıcaklık ile indirgenmiş sıcaklık değerleri arasındaki farkın daha fazla olduğu söylenebilir?

A) Sinop B) Konya C) Kars

D) Gaziantep E) Bursa

21. Nemin az olduğu yörelerde kış gecelerinde yerin ısı kaybı fazla olduğu için sıcaklıklar çok düşebilir. Bu durum ayaz olarak ifade edilir.

Buna göre aşağıdaki şehirlerden hangisinde kış gecelerinde ayaz görülmesinin daha fazla olması beklenir?

A) Sivas

B) Gaziantep

C) Tekirdağ

D) Denizli

E) Samsun

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TEST 3

TÜRKİYE'DE İKLİM

1. Türkiye'de çeşitli iklim özelliklerinin görülmesinin sonuçlarından biri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hidroelektrik potansiyelinin bölgelere göre farklılık göstermesi

B) Yer altı zenginliklerinin çeşitlilik göstermesi

C) Tarım ürünlerinin çeşitlilik göstermesi

D) Tarımda makine kullanımının bölgelere göre farklılık göstermesi

E) Kültür turizmi etkinliklerinin bölgelere göre farklılık göstermesi

2.

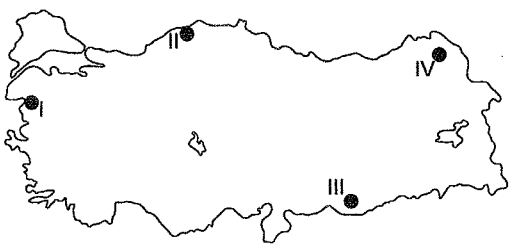

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangi ikisinin temmuz ayı sıcaklık ortalamaları arasında fark daha fazladır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

3. Türkiye'de yıllık indirgenmiş sıcaklık ortalamalarının en düşük olduğu yerler aşağıdakilerden hangisidir?

A) Marmara Denizi kıyıları

B) Kars – Ardahan Yöresi

C) Göller Yöresi

D) Menteşe Yöresi

E) Ergene Havzası

4. Sıcaklıkların deniz seviyesine göre hesaplanmış hâline indirgenmiş sıcaklık denir.

Aşağıdaki kentlerden hangisinde gerçek sıcaklıklar ile deniz seviyesine indirgenmiş sıcaklıklar arasındaki fark daha azdır?

A) Ankara B) Afyon C) Erzincan

D) Tekirdağ E) Ardahan

5.

I. Denize göre konum III. Yükselti

II. Bitki örtüsü IV. Enlem

Ankara'da kış mevsiminde sıcaklıkların Samsun'dakinden düşük olmasında yukarıdaki özelliklerden hangilerinin etkili olduğu söylenemez?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

6.

I. Basra Alçak Basınç Merkezi

II. İzlanda Alçak Basınç Merkezi

III. Sibirya Yüksek Basınç Merkezi

IV. Asor Yüksek Basınç Merkezi

Yukarıda Türkiye ikliminin üzerinde etkili olan büyük basınç merkezleri verilmiştir.

Bu basınç merkezlerinden hangileri mevsimlere bağlı olarak oluşan basınç merkezleridir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

7. Menteşe Yöresi Türkiye'nin en yağışlı yerleri arasındadır.

Yörenin yağışlı olmasında;

I. Hakim rüzgâr yönü III. Dağların kıyıya uzanışı

II. Doğal bitki örtüsü IV. Jeolojik yapı

özelliklerinden hangileri etkili olmaktadır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

8.

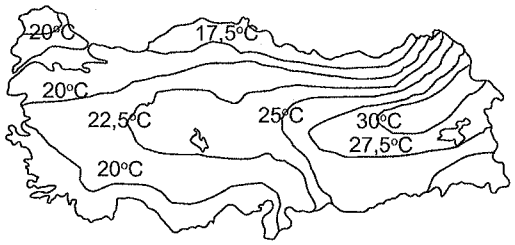

Yukarıdaki haritada Türkiye'de yıllık sıcaklık farklarının dağılışı verilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi haritadan yararlanılarak ulaşılabilecek bilgilerden biri değildir?

A) Akdeniz kıyılarında yıllık sıcaklık farkları 20°C den azdır.

B) Yıllık sıcaklık farklarının en az olduğu yerler Karadeniz kıyılarıdır.

C) Yıllık sıcaklık farklarının en fazla olduğu yerler Doğu Anadolu Bölgesi'nin doğusudur.

D) Yıllık sıcaklık farkları kıyılarda az, iç kesimlerde fazladır.

E) Yıllık sıcaklık farklarını etkileyen en önemli faktör enlemdir.

9.

I. Rize
II. İzmir
III. Kars
IV. Mersin

Yukarıdaki kentlerden hangilerinin yağış rejimi daha fazla benzerlik gösterir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

10. Güney Marmara Bölümü'nde sıcaklıkların Erzurum – Kars Bölümü'ne göre yüksek olmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenemez?

A) Enlem

B) Yükselti

C) Nemlilik

D) Denize göre konum

E) Çevresindeki yer şekilleri

11. Güneydoğu Anadolu Bölgesi yaz mevsiminde Türkiye'nin en sıcak yeridir. Ancak kışın Akdeniz kıyılarına göre daha soğuktur.

Yaz sıcaklıkları yüksek olduğu hâlde bölgede kışların soğuk olmasına neden olan en önemli faktör aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bitki örtüsü

B) Yağış rejimi

C) Rüzgârların etkisi

D) Yer şekilleri

E) Denize göre konum

12. Yerel rüzgârların Türkiye'de iklim ve hava durumu özellikleri üzerinde önemli etkileri vardır.

Türkiye'de etkili olan yerel rüzgârlardan hangisi her yerde aynı coğrafi yönden esmezler?

A) Poyraz

B) Fön

C) Karayel

D) Lodos

E) Keşişleme

13.

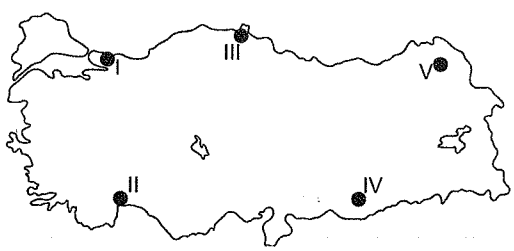

Basınç üzerinde yalnızca sıcaklık değerlerinin etkili olduğu kabul edildiğinde kış mevsiminde yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde basıncın en yüksek olması beklenir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

14. Menteşe Yöresi, Kıyı Ege Bölümü'nde yer aldığı hâlde birçok özellik bakımından farklılıklar gösterir.

Aşağıdaki özelliklerden hangisi Menteşe Yöresi'nde Kıyı Ege Bölümü'nün diğer yörelerinden farklı değildir?

A) Yağış miktarı
B) Engebeli arazi
C) Yağış rejimi
D) Ulaşım koşulları
E) Nüfus yoğunluğu

15. İklim faktörü birçok özelliği etkilemektedir.

Türkiye'de farklı iklim özelliklerinin görülmesinin aşağıdakilerden hangisi üzerinde etkisi daha azdır?

A) Farklı tarım ürünlerinin yetiştirilebilmesi
B) Çeşitli toprak tiplerinin görülmesi
C) Turizm etkinliklerinin çeşitlenmesi
D) Akarsu havzalarının farklı genişlikte olması
E) Doğal afetlerin farklı dağılışı

16. Türkiye'de yağış miktarları yörelere göre farklılıklar gösterir.

Aşağıda verilen kentlerden hangisi Türkiye'de en yağışlı kentlerden biri değildir?

A) Hakkari
B) Zonguldak
C) Muğla
D) Denizli
E) Rize

17. Kuzey Yarım Küre'de güneye gidildikçe sıcaklık artar.

Buna göre Samsun'dan güneye gidildiği zaman sıcaklık azalıyorsa, gelinen yerin özelliği ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Göl kenarındadır.
B) Denize yakındır.
C) Yüksek bir yerdir.
D) Bol yağış alır.
E) Bitki örtüsü gürdür.

18.

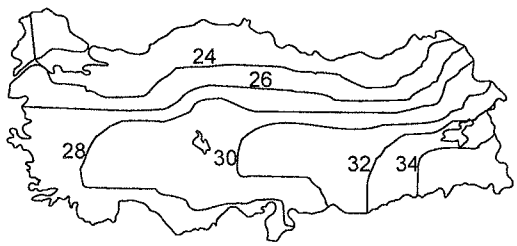

Türkiye'de Temmuz Ayı İndirgenmiş Sıcaklık Ortalamaları (Temmuz Ayı İzotermleri)

Yukarıda Türkiye'nin temmuz ayı deniz seviyesine indirgenmiş ortalama sıcaklıklarını gösteren harita verilmiştir.

Türkiye'de farklı yörelerde indirgenmiş sıcaklık değerlerinin farklı olmasında;

I. yükseklik,
II. enlem,
III. denize göre konum

özelliklerinden hangilerinin etkili olduğu söylenemez?

A) Yalnız I
B) I ve II
C) Yalnız II
D) II ve III
E) Yalnız III

19. Aşağıdakilerden hangisi Akdeniz ve Ege kıyılarının iklim özellikleri ile ilgili doğru bir bilgi değildir?

A) Türkiye'de yaz sıcaklıklarının en yüksek olduğu yerlerdir.
B) Yazlar kurak geçer.
C) Kışlar ılık geçer.
D) En yağışlı mevsim kış mevsimidir.
E) Yağış rejimi düzensizdir.

20. Yıllık yağış miktarı 500 mm'den az olan yerler az yağışlı yerler olarak tanımlanır.

Buna göre aşağıdakilerden bu tanım içinde yer almaz?

A) Iğdır Ovası
B) Menteşe Yöresi
C) Malatya Havzası
D) Konya Havzası
E) Tuz Gölü Çevresi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

TEST 4

TÜRKİYE'DE İKLİM

1. Türkiye'nin mutlak (matematik) konumu;

   - 36° - 42° kuzey enlemleri
   - 26° - 45° doğu boylamları arasında yer alır.

   Aşağıdakilerden hangisi yukarıda verilen bilgiyle ilişkilendirilemez?

   A) Karasal iklimin etki alanı daha geniştir.

   B) Akdeniz iklim özellikleri etkilidir.

   C) Cephesel yağışlar görülür.

   D) Batı rüzgârlarının etkisinde kalır.

   E) Kuzeyden gelen rüzgârlar sıcaklığı düşürür.

2. 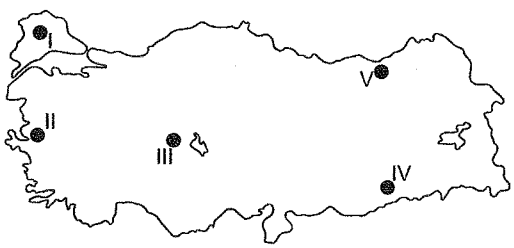

   Haritada verilen yerlerden hangisi fön rüzgârlarının çok görüldüğü yerlerden biridir?

   A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Akdeniz kıyıları, Ege Denizi kıyıları ve Güney Marmara Bölümü kıyılarında Akdeniz iklimi görülür. Ancak bu yörelerde yağış ve sıcaklık değerlerinde farklılıklar vardır.

   Bu yörelerde yağış ve sıcaklıkların farklılık göstermesinde;

   I. enlem,

   II. bitki örtüsü,

   III. yükselti ve engebe,

   IV. jeolojik yapı

   özelliklerinden hangileri etkilidir?

   A) I ve II B) I ve III C) II ve III

   D) II ve IV E) III ve IV

4. Türkiye'de rüzgârlar iklim özellikleri üzerinde farklı etkilerde bulunurlar.

   Kaçkar Dağları'ndan Rize kıyılarına doğru eserek sıcaklığı artıran kurutucu etki yapan rüzgâr aşağıdakilerden hangisidir?

   A) Samyeli B) Yıldız C) Fön

   D) Poyraz E) Lodos

5. **Türkiye'de mart ve eylül ayında güneş ışınları aynı açıyla geldiği hâlde eylül ayında sıcaklıkların mart ayına göre daha yüksek olması aşağıdaki özelliklerden hangisi ile benzerlik göstermektedir?**

   A) İç kesimlerde günlük sıcaklık farklarının kıyılara göre fazla olması

   B) Öğleden sonra sıcaklıkların kuşluk vaktine göre daha yüksek olması

   C) Güney Yarım Küre'de yaz mevsimi yaşanırken Türkiye'de kış mevsiminin yaşanması

   D) Dağların kuzey ve güney yamaçlarında sıcaklıkların farklı olması

   E) Kış mevsiminde Karadeniz kıyılarında sıcaklıkların İç Anadolu Bölgesi'ne göre yüksek olması

6. Aynı yörede yer alan kentlerin sıcaklık değerleri genellikle benzerlik gösterir. Ancak coğrafi özelliklere bağlı olarak bazı kentlerde birbirine yakın olsalar bile farklı iklim özellikleri görülebilmektedir.

   Aşağıdaki kent çiftlerinden hangisinde sıcaklık değerleri benzerlik göstermez?

   A) Zonguldak – Trabzon

   B) Antalya – Mersin

   C) Erzurum – Iğdır

   D) Konya – Niğde

   E) Şanlıurfa – Diyarbakır

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

7. Meltem rüzgârları gün içinde yön değiştirmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi meltem rüzgârlarının gün içinde yön değiştirmesini etkileyen özelliklerden biri değildir?

A) Rüzgârların yağışa neden olmaları

B) Dünya'nın günlük hareketi

C) Güneş ışınlarının geliş açısının gün içinde değişmesi

D) Sıcaklıkların gün içinde değişmesi

E) Basınç değerlerinin gün içinde değişmesi

8. **İklim özellikleri göz önüne alındığında aşağıdakilerden hangisi Iğdır Ovası'nda pamuk yetiştirilmesine benzetilebilir?**

A) Artvin'de zeytin yetiştirilmesi

B) Meriç Havzası'nda pirinç yetiştirilmesi

C) Konya'da buğday yetiştirilmesi

D) Rize'de çay yetiştirilmesi

E) Adana'da portakal yetiştirilmesi

9. Türkiye'de yağışların dağılışı bölgelere ve yörelere göre farklılıklar gösterir.

Yaklaşık aynı enlemde ve Akdeniz kıyılarında bulunan Muğla'nın Adana'dan daha yağışlı olması hangi özelliklerinin farklı olmasından kaynaklanır?

A) Bitki örtülerinin

B) Jeolojik özelliklerin

C) Buharlaşma şiddetinin

D) Yer şekillerinin

E) Toprak özelliklerinin

10. Türkiye'de kış mevsiminde kar yağışları bazı yörelerde fazla, bazı yörelerde az görülür.

Coğrafi konum özellikleri göz önüne alındığında aşağıdaki kentlerden hangisinde kar yağışlı gün sayısının daha fazla olduğu söylenebilir?

A) Edirne B) İstanbul C) Adapazarı

D) Yalova E) İzmit

11.

I. Menteşe Yöresi – sonbahar

II. Orta Kızılırmak Bölümü – ilkbahar

III. Erzurum / Kars Platosu – yaz

IV. Taşeli Platosu – kış

Kırkikindi yağışları adı verilen konveksiyonel (yükselim) yağışların en çok görüldüğü alan ve mevsim yukarıdakilerden hangilerinde doğru olarak verilmiştir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

12.

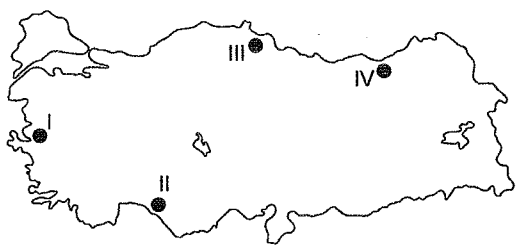

Yukarıdaki Türkiye haritasında işaretli yerlerde denizelliğin etki alanlarının genişlikleri farklıdır.

Yörelerin özellikleri dikkate alındığında denizelliğin dar veya geniş alanda etkili olmasının daha çok hangi özelliğe bağlı olduğu söylenebilir?

A) Enlem etkisi

B) Dağların uzanışı ve yükseltisi

C) Doğal bitki örtüsü

D) Denizin büyüklüğü

E) Akıntıların etkisi

13. **İzmir'de daha çok yaz mevsiminde öğleden sonra denizden karaya doğru eserek serinletici etki yapan rüzgâr aşağıdakilerden hangisidir?**

A) İmbat B) Fön C) Etezyen

D) Lodos E) Kıble

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

14. Karla örtülü gün sayısı sıcaklık ortalamalarına bağlı bir özelliktir.

Coğrafi özellikleri dikkate alındığında aşağıdaki illerden hangisinde karla örtülü gün sayısının daha az olduğu söylenebilir?

A) Bitlis B) Van C) Sivas D) Erzincan E) Balıkesir

15. **Aşağıdakilerden hangisi Akdeniz ikliminin etkili olduğu yerlerde yazların kurak ve sıcak geçmesine, sıcak dönemin uzun sürmesine bağlı olarak görülen bir özellik değildir?**

A) Seracılığın yaygın olması

B) Tarımda sulama gereksiniminin fazla olması

C) Denize girme süresinin uzun olması

D) Sulanabilen alanlarda yılda birden fazla ürün alınabilmesi

E) Pamuk tarımının yaygın olması

16. **Karadeniz kıyılarında dağların kuzey yamaçlarının daha ılıman, güney yamaçlarının daha soğuk olması iklim özelliğini etkileyen faktörlerden hangisine ters düşer?**

A) Enlem etkisine B) Denizellik etkisine

C) Bakı etkisine D) Rüzgârların etkisine

E) Yükseltinin etkisine

17. Türkiye'de aynı bölgede bulunan şehirlerin sıcaklıkları farklı olabildiği gibi, farklı bölgelerde bulunan şehirlerin sıcaklık değerleri benzerlik gösterebilmektedir.

Aşağıdaki şehirlerden hangi ikisinde sıcaklık değerleri benzerlik gösterir?

A) Malatya – Elazığ B) İstanbul – Afyon

C) Konya – Erzurum D) Antalya – Ankara

E) Samsun – Yozgat

18.

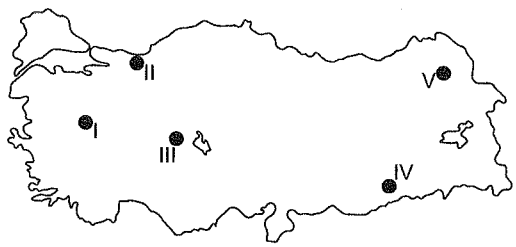

Bir yerde ölçülen sıcaklık değerlerine gerçek sıcaklıklar, deniz seviyesinde olması durumunda hesaplanan sıcaklık değerlerine indirgenmiş sıcaklıklar denir.

Buna göre haritada verilen yerlerden hangisinde gerçek sıcaklık ile indirgenmiş sıcaklık değerleri arasındaki farkın daha az olduğu söylenebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

19. Türkiye'de bazı yörelerde yamaç yağışları (orografik yağışlar) daha fazla görülür.

Aşağıdaki şehirlerden hangisinde yamaç yağışlarının fazla olduğu söylenemez?

A) Tekirdağ B) Bolu C) İskenderun D) Muğla E) Rize

20. Bağıl nem sıcaklıkla ters, mutlak nemle doğru orantılıdır.

Türkiye'de bağıl nemin en yüksek olduğu yerlerden biri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Edirne B) Afyon C) Iğdır D) Rize E) Kahramanmaraş

21. Türkiye'nin iklimini etkileyen faktörler göz önüne alındığında aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin matematik (mutlak) konumuyla açıklanabilir?

A) İç bölgelerimizde yıllık yağış miktarının az olması

B) Erzurum-Kars çevresinde yaz mevsiminin yağışlı geçmesi

C) Ege Bölgesi'nde denizelliğin etki alanının Akdeniz Bölgesi'nden daha fazla olması

D) Doğu Karadeniz'in yıllık yağış miktarının Orta Karadeniz'den daha fazla olması

E) Akdeniz'in yıllık sıcaklık ortalamasının Karadeniz'den daha fazla olması

22. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin iklimi üzerinde etkili olan faktörlerden biri değildir?

A) Matematik (Mutlak) konum

B) Denizlerin tuzluluk oranları

C) Hava kütleleri ve rüzgârlar

D) Yükselti ve yer şekilleri

E) Denize göre konum

23. Türkiye'de güney bölgelerimizde sıcaklık yüksek, kuzey bölgelerimizde düşüktür.

Yukarıda sözü edilen durumu doğuran neden aşağıdakilerden hangisi üzerinde doğrudan etkili olmuştur?

A) İç Anadolu Bölgesi'nde kuzeyden gelen rüzgârların sıcaklığı düşürmesi

B) İzmir'den Van'a doğru gidildikçe sıcaklık ortalamalarının azalması

C) Kışın Antalya'nın sıcaklığı aynı enlemde yer alan Şanlıurfa'dan daha yüksek olması

D) Doğu Karadeniz'de günlük ve yıllık sıcaklık farklarının az olması

E) Küre dağlarının kuzey yamacında bitki örtüsünün daha gür olması

24.

- Erzurum - Kars Bölümü
- Sivas çevresi
- Doğu Karadeniz Bölümü

Yukarıda verilen yerlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Bulundukları bölgede yükseltisi en fazla olan yerlerdir.

B) İklim özelliklerinin oluşumunda yer şekilleri daha çok etkili olmuştur.

C) Verilen yerlerin tamamında yaz mevsimi yağışlı ve serindir.

D) Sivas çevresinde kış sıcaklık ortalamasının bölge içinde en düşük olmasının nedeni yükseltidir.

E) Verilen yerler içinde yaz yağış oranının en fazla olduğu yer Erzurum-Kars Bölümü'dür.

25. Aşağıdakilerden hangisi enlem-sıcaklık ilişkisine ters düşer?

A) İzmir'in İstanbul'dan daha sıcak olması

B) Konya'nın ocak ayında Şanlıurfa'dan soğuk olması

C) Kars'ın Hakkari'ye göre daha serin olması

D) Samsun'un kış mevsiminde Ankara'dan daha ılık olması

E) Diyarbakır'ın yaz mevsiminde Rize'den daha sıcak olması

26. Aşağıdakilerden hangisi, Türkiye'nin iklimine etki eden Basra alçak basıncının özellikleri arasında yer almaz?

A) Muson sisteminin bir parçası olarak Basra Körfezi çevresinde bulunur.

B) Yaz mevsiminde etkili olur.

C) Ülkemizin güneydoğusunda sıcak ve kuru havanın görülmesine neden olur.

D) Isınmaya bağlı olarak oluşmuş dinamik kökenli bir basınçtır.

E) Anadolu'da zaman zaman tropikal kökenli hava kütlelerinin etkili olmasına neden olur.

BÖLÜM 4

TÜRKİYE'DE BİTKİ ÖRTÜSÜ

TÜRKİYE'NİN BİTKİ ÖRTÜSÜ

Bitki Örtüsü Formasyonu

Ot Formasyonu

- İklim, toprak ve yer şekilleri gibi şartların ağaç yetişmesine imkân vermediği yerlerde, belirli zamanlarda yağan yağışa veya tamamı toprağın derinliklerine sızmayan suya bağlı olarak yetişen, ot cinsinden bitkilerin oluşturduğu topluluktur.
- Ormanların tahribi sonucu ortaya çıkan bozkırlara **antropojen bozkır** denir.
- Kuraklığa ve düşük sıcaklıklara dayanıklı bitkilerden oluşan kuşağa **dağ çayırları** (alpin çayırlar) denir.

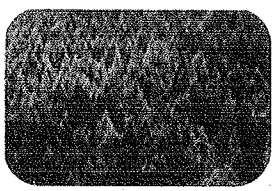

Orman Formasyonu

- Yağış, sıcaklık ve toprak şartlarının elverişli, yetişme devresinin uzun olduğu her yerde ağaç yetişir.
- Yağış azlığı ve yetersizliği, şiddetli buharlaşma ve aşırı soğuk ağaç yetişmesine engel olur.
- Ormanların temel unsuru ağaçtır.
- En fazla ormana sahip bölge Karadeniz, en az ormana sahip bölge Güneydoğu Anadolu'dur.

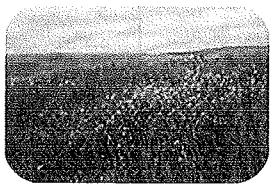

Ormanlarda yer alan ağaç türleri;

- Kızılçam, kavak, ıhlamur, karaçam, gürgen, meşe, kayın, doğu ladini

Çalı Formasyonları

- **Maki**, ormanların tahribi sonucunda oluşan kısa boylu ağaççıkların oluşturduğu bitki topluluğudur.

Sakız, mersin, sandal, zeytin, keçiboynuzu ve zakkum ülkemizdeki maki türleridir.

- **Garig**, makilerin tahrip edildiği alanlarda görülen kısa boylu dikenli çalılardan oluşur.

Lavanta, kekik, funda, yasemin ve süpürge çalısı maki türleridir.

- **Psödomaki**, Karadeniz kıyılarında ormanların tahrip edilmesi sonucu oluşur.

TÜRKİYE'DEKİ ENDEMİK BİTKİLER

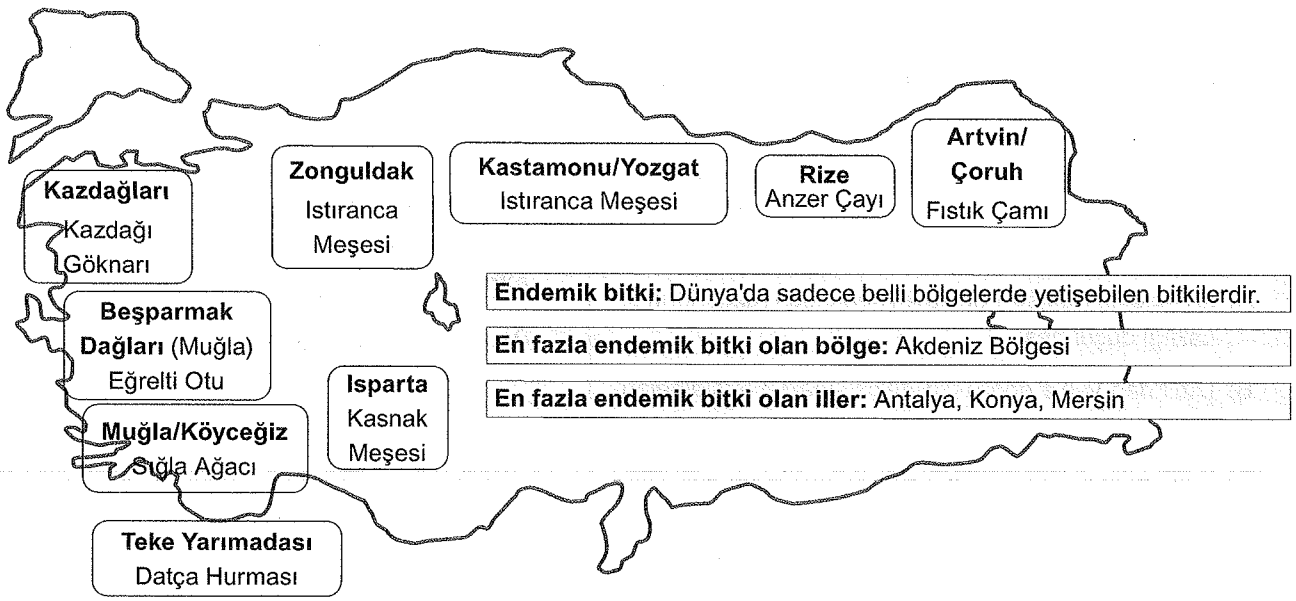

Endemik bitki: Dünya'da sadece belli bölgelerde yetişebilen bitkilerdir.

En fazla endemik bitki olan bölge: Akdeniz Bölgesi

En fazla endemik bitki olan iller: Antalya, Konya, Mersin

- Türkiye, Avrupa'dan daha fazla endemik bitki türüne sahiptir. Bunun sebepleri arasında Türkiye'nin Asya ve Avrupa arasındaki konumu, dağlık yapısı, üç iklimi birden barındırması ve sulak bir yerde bulunması sayılabilir.

A. ORMANLAR

Karadeniz Ormanları

Türkiye'de ormanların dağılışı en fazla Karadeniz Bölgesi'nde yer almaktadır. Nem ve yağış fazla olduğundan çeşitlilik fazla ve bitki örtüsü gürdür.

Bu ormanlar;

- Doğudan batıya,
- Alçaktan yükseğe,
- Kuzeyden güneye doğru yükselti ve yağışın değişmesine paralel olarak farklılaşır.
- Ladin, sarıçam gibi iğne yapraklı bitkilere ve geniş yapraklı ormanlara rastlanılır.

Batı Anadolu Ormanları

- Çanakkale Boğazı ile Ege kıyılarını kapsar.
- Kuzeyinde Karadeniz ormanlarına benzer bitki örtüsü, güneye indikçe Akdeniz ormanlarına dönüşür.
- Yükseltiye bağlı olarak kızılçam, meşe ve karaçam gibi türlerden oluşan Batı Anadolu ormanları ülkemizde geniş bir alan kaplar.
- Kıyılarda kızılçam, 1000 metreden sonra ise karaçam ve meşe ormanları yaygındır.

Akdeniz Ormanları

- Karadeniz ormanlarından farkı kuraklığa dayanıklı olmalarıdır.
- Kıyıdan 1000 metre yüksekliğe kadar çıkan maki kuşağının sona erdiği yerde başlayan orman kuşağı Toros Dağları boyunca uzanır.
- Sadece kuraklığa dayanabilen iğne yapraklı orman kuşağı yer alır.
- Bu ormanlar Karadeniz ormanları kadar gür değildir. Sedir, kızılçam, karaçam, meşe, kayın ve gürgen ormanları bulunur.

Doğu ve İç Anadolu Ormanları

- İç kesimlerde sık olmamakla birlikte dağların yağış alan yüksek yerlerinde bulunurlar.
- Daha alçak yerlerde ise insanların tahribi sonucu yok edilmiş orman artıkları olan tek tük ağaçlar vardır (Antropojen Bozkır).
- İç kesimlerde ormanın az olmasının temel sebebi yağışların yetersiz olmasıdır.
- Meşe ormanları hâkimdir.

B. MAKİ

- Akdeniz iklimi etkisindeki kıyı bölgelerimizde insanların tahrip ettiği orman kuşağının yerinde oluşan bitki topluluğudur.
- Makiler çalı ya da ağaççık olarak tanımlanır. (Tesbih ağacı, sandal, zakkum, delice, zeytin, koca yemiş, keçiboynuzu vs. bazılarıdır).
- Makilerin bozulduğu yerlerde bodur bitkilerin oluşturduğu örtüye garig (Lavanta, laden, yasemin, funda) denir.
- Karadeniz Bölgesi'nde ormanların tahrip edildiği yerlerde çalılara rastlanır. Bunlara yalancı maki (Psödomaki) (Fındık, muşmula, böğürtlen, şimşir) denir.

C. BOZKIR

- İklim şartlarının ağaç yetişmesine uygun olmadığı yarı kurak yerlerdeki otsu ve dikensi küçük çalı topluluklarıdır.
- İlkbahar aylarında yemyeşil olan bu ot toplulukları, yaz kuraklığı ile sapsarı kurak ve çorak çalı topluluğuna dönüşür. Yavşan otu, sığır kuyruğu, gelincik, kekik, çoban yastığı ve geven örnektir.
- İç bölgelerimizdeki alçak (çukur) alanlarda yayılan bozkırlar yağışın arttığı dağ yamaçlarında yerlerini iğne yapraklı ormanlara bırakır. İç Anadolu'da birçok yerde bu iğne yapraklı ormanlara hemen geçilmez. Çünkü insanların tahribi sonucu eskiden orman olan alanlar tek tük ağaçlardan ibaret olan antropojen bozkırlara dönüşmüştür.
- Doğu Anadolu'da yüksek platolardaki bozkırlar kurak bir yaz yaşamadıkları için yazın yemyeşil kalırlar. Bu yüzden buralarda büyükbaş mera hayvancılığı yaygındır.

D. DAĞ ÇAYIRLARI (ALPİN ÇAYIRLARI)

- Ormanların yetişemeyeceği kadar soğuk ve az nemli yükseltilerde görülen, yazın yeşerip kışın kar altında kalan soğuğa dayanıklı ot topluluklarıdır. Erzurum - Kars Bölümü'nde görülür.

Endemik (Bölgeye Özgü): Sadece bir bölgede yetişen ve Dünya'da başka bir yerde yetişmeyen bitkilerdir. Erguvan (İstanbul), Sığla (Günlük) Ağacı (Köyceğiz), Kasnak Meşesi (Göller Yöresi), Istranca Meşesi (Yıldız Dağları), Datça Hurması, Kaz Dağı Göknarı, İspir Meşesi (Kastamonu - Yozgat çevresi) örnektir.

Relikt (Kalıntı): Günümüz iklim koşullarında yetişmeyen 3. zaman öncesi oluşmuş, varlığını günümüzde de sürdüren bitki türleridir. Antropojen bozkır örnektir. (Sandal, mersin, menengiç, sumak gibi)

TEST 1

TÜRKİYE'DE BİTKİ ÖRTÜSÜ

1. Türkiye ana iklim tiplerinden Akdeniz İklim Bölgesi içinde yer alır. Akdeniz ikliminin etkili olduğu yerlerde maki bitkileri ve kızılçamlar yaygındır.

Aşağıdaki illerden hangisinde maki bitkilerinin yer aldığı söylenemez?

A) Balıkesir

B) Hatay

C) Gaziantep

D) Çanakkale

E) Eskişehir

2.

- Yazlar sıcak ve kurak geçer.
- Kışlar soğuk geçer.
- Yıllık yağış miktarı azdır.
- En yağışlı mevsim ilkbahardır.

Türkiye'de yukarıda verilen iklim özelliklerinin görüldüğü bir yörede aşağıdaki bitkilerden hangisi yaygın bitki örtüsüdür?

A) Maki

B) Sarıçam ormanları

C) Bozkır

D) Çayır

E) Kızılçam ormanları

3. Bitki örtüsünün dağılışını belirleyen en önemli faktör iklim özellikleridir. İklim özelliklerinin benzerlik gösterdiği yörelerin bitki örtüleri de benzerlik gösterir.

Aşağıda verilen illerden hangi ikisinin bitki örtüsü benzerlik göstermez?

A) İzmir – Mersin

B) Eskişehir – Ardahan

C) Konya – Kayseri

D) Zonguldak – Rize

E) Elazığ – Malatya

4. İklim özellikleri doğal bitki örtüsünü ve yetiştirilen tarım ürünlerini etkiler.

Düşük kış sıcaklıklarına ve yaz kuraklığına dayanıksız bir bitkinin aşağıda verilen yerlerden hangisinde kolay yetişeceği söylenebilir?

A) Göller Yöresi

B) Menteşe Yöresi

C) Doğu Karadeniz kıyı yöresi

D) Ergene Havzası

E) Orta Fırat Havzası

5. Türkiye'de çok çeşitli bitki örtüleri görülmektedir.

Aşağıdaki yörelerden hangisinde çayır bitkileri yaygındır?

A) Göller Yöresi

B) Ergene Havzası

C) Haymana Platosu

D) Erzurum – Kars Platosu

E) Mardin Dağları

6.

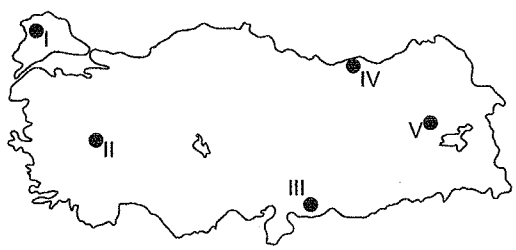

Yukarıdaki haritada verilen yerlerin iklim özellikleri göz önüne alındığında hangisinde maki bitki örtüsünün yaygın olması beklenir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Türkiye'de kış mevsiminin ılık ve yağışlı geçmesi aşağıdakilerden hangisine bağlı olarak gerçekleşir?

A) Basra alçak basıncının oluşmasına

B) Sibirya yüksek basıncının güçlü olmasına

C) Asor yüksek basıncının genişlemesine

D) İzlanda alçak basıncının etkili olmasına

E) Çevresindeki karalarda yüksek basıncın oluşmasına

8.

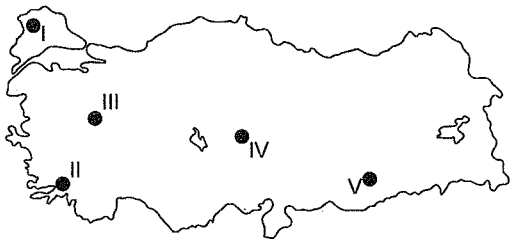

Yarı kurak iklim özelliklerinin görüldüğü yerlerde ormanların tahrip edilmesiyle ortaya çıkmış olan aralarında yer yer ağaç topluluklarının bulunduğu bozkır bitkilerine ağaçlı bozkır (anropojen step) adı verilir.

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisi antropojen step bitkilerinin yaygın olduğu yerler arasında değildir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Kanada'da yaygın olan bir bitkinin Kuzeydoğu Anadolu'da, İngiltere'de yaygın olan bir bitkinin Doğu Karadeniz kıyılarında yetiştirilebilmesi bu yörelerin ve ülkelerin hangi özelliklerinin benzerlik gösterdiğini kanıtlar?

A) Bulundukları yarım kürelerin

B) Bulundukları enlemlerin

C) İklim özelliklerinin

D) Jeolojik özelliklerinin

E) Yükseltilerinin

10. Bir yörede zeytin, lavanta, kekik, defne ve zakkum gibi bitkilerin görülmesi o yöre ile ilgili aşağıdaki özelliklerden hangisini kanıtlar?

A) Akdeniz ikliminin etkili olduğunu

B) Kış sıcaklıklarının düşük olduğunu

C) Yağış rejiminin düzenli olduğunu

D) Denize uzak bir yöre olduğunu

E) Bitki çeşidinin az olduğunu

11.

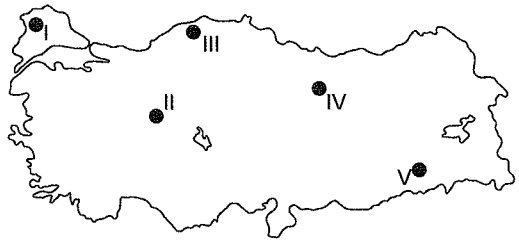

Türkiye'nin bazı yörelerinde iklim özelliklerine bağlı olarak tahrip edilen ormanlar kendilerini yenileyebilirken, bazı yörelerde kendilerini yenileyememektedirler.

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde tahrip edilen ormanların yerine yeniden ağaç yetişmesi daha kolaydır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

12. Ege ve Akdeniz kıyılarında yetişen bir bitkinin aşağıdaki yerlerden hangisinde yetişiyor olması Türkiye'nin birçok yerinde yetişebileceğini kanıtlamak için kullanılabilecek bir bilgi değildir?

A) Güney Marmara Bölümü

B) İç Anadolu Bölgesi

C) Karadeniz Bölgesi

D) Doğu Anadolu Bölgesi

E) İç Batı Anadolu Bölümü

13. Türkiye'de ormanların %80'i kıyıdaki bölgelerde %20'si iç bölgelerde yer alır.

Ormanların bu şekilde dağılmasında bölgelerin hangi özelliğinin farklı olması en çok etkili olmuştur?

A) Enlem etkisinin

B) Bakı etkisinin

C) Nemliliğin

D) Akarsu havzalarının

E) Yer altı sularının

14. Türkiye'de bozkır, ağaçlı bozkır ve maki bitkilerinin yaygın olduğu yerlerde iklim özellikleri hangi bakımdan benzerlik gösterir?

A) Ocak ayı sıcaklık ortalamaları

B) Toprak tipleri

C) Bakı özelliği

D) Yaz kuraklığı

E) Enlem etkisi

15. İç Anadolu Bölgesi'nde ağaç bitkilerinin yerini otsu bitkilerin almasında etkili olan en önemli faktör aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kışların soğuk geçmesi

B) Kış mevsiminde kar yağışlarının görülmesi

C) En yağışlı mevsimin ilkbahar olması

D) Yıllık sıcaklık farklarının fazla olması

E) Yıllık yağış miktarının az olması

16. Türkiye'de yaygın bitki örtülerinden olan bozkır ve çayır bitkilerinin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Buharlaşmanın fazla olduğu yerlerde yaygın olmaları

B) Yüksekliği fazla olan yerlerde yetişmeleri

C) Otsu bitkiler olmaları

D) Sıcaklığın fazla düşük olmadığı yerlerde yetişmeleri

E) Orman altı bitkileri olmaları

17.

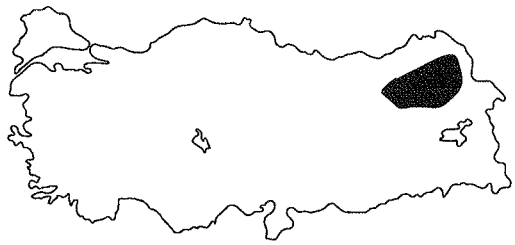

Yukarıdaki haritada verilen yörede yaygın olarak bulunan doğal bitki örtüsü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Maki

B) Geniş yapraklı orman

C) Bozkır (step)

D) Garik

E) Çayır

18. Doğu Anadolu Bölgesi'nin yüksek kesimlerinde çayır, çukurda kalan arazilerde bozkır, nemliliğin fazla olduğu yörelerde orman bitkileri yaygındır.

Yüksek yerlerde ağaç bitkilerinin yerini çayır bitkilerinin almasında etkili olan en önemli faktör aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kar yağışlarının fazla olması

B) Sıcaklığın düşük olması

C) Yaz yağış oranının fazla olması

D) Nemliliğin az olması

E) Yer altı sularının fazla olması

19.

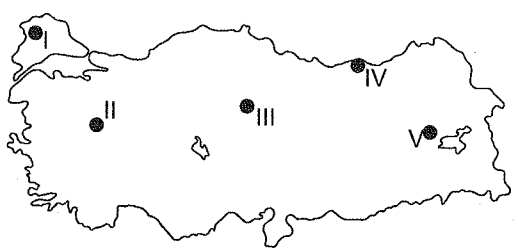

Türkiye bitki çeşidinin zengin olduğu bir ülkedir. Bitki çeşitliliği yöreler arasında farklılıklar gösterir.

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde bitki örtülerinden biri olan orman diğer yerlere göre daha fazladır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

TEST 2 TÜRKİYE'DE BİTKİ ÖRTÜSÜ

1. Türkiye'de ormanların en fazla olduğu bölgeler Karadeniz ve Akdeniz bölgeleridir. Ancak ormanlar Akdeniz kıyılarında 700 – 800 metre yükseklerde, Karadeniz kıyılarında kıyıdan itibaren başlar.

Karadeniz ve Akdeniz kıyılarında orman alt sınırlarının farklı olmasında hangi özelliklerinin farklı olması belirleyici olmuştur?

A) Toprak tipinin B) Yağış rejiminin

C) Nüfus dağılışının D) Yağış biçiminin

E) Kış ılıklığının

2. Türkiye'de ormanların dağılışı ve orman bitkileri, yöreler arasında farklılık gösterir.

Türkiye'de iç bölgelerdeki ormanlarda en fazla bulunan ağaç türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Meşe B) Gürgen C) Kayın

D) Kestane E) Göknar

3. Türkiye'de yarı kurak karasal iklim özellikleri görülen yerlerde ormanların tahrip edilmesiyle oluşan bitki örtüsü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Endemik bitki B) Garig

C) Maki D) Kültür bitkisi

E) Ağaçlı bozkır

4.

I. Karacadağ III. Bozdağlar

II. Bolkar Dağları IV. Köroğlu Dağları

Yükseltileri ve iklim özellikleri göz önüne alındığında yukarıdaki dağlardan hangilerinde çayır bitkilerinin yaygın olduğu söylenemez?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

5. Akdeniz ikliminin görüldüğü yerlerde yaygın olan maki bitkileri küçük yapraklı, yaprak yüzeyleri mumlu yapıda veya parlak tüylerle kaplı bitkilerdir.

Maki bitkilerinin bu özellikleri hangi faktöre karşı dayanıklı olmasını sağlamıştır?

A) Kış ılıklığına B) Kış yağışlarının fazlalığına

C) Yaz kuraklığına D) Soğuk rüzgârlara

E) Nemli topraklara

6.

I. Yer altı suları III. Bakı etkisi

II. Toprak özellikleri IV. Nemlilik

Toros Dağları'nda güneye bakan yamaçlarda bitki örtüsünün kuzeye bakan yamaçlara göre daha fazla çeşitlilik göstermesinde yukarıdaki özelliklerden hangilerinin etkisi daha fazladır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

7.

- Yıllık sıcaklık ortalaması 15 °C'dir.
- Ocak ayı sıcaklık ortalaması 6 °C'dir.
- Yıllık yağış miktarı 1000 mm' den fazladır.
- Yağış rejimi düzenlidir.

Türkiye'de iklim özelliklerine bağlı olarak farklı yörelerde farklı bitki örtüleri görülmektedir.

Yukarıda iklim özellikleri verilen bir yörede aşağıdaki bitki örtülerinden hangisi yaygındır?

A) Maki B) Bozkır C) Çayır

D) Orman E) Ağaçlı bozkır

8. İç Anadolu Bölgesi'nde;

I. Maki III. Çayır

II. Bozkır IV. Ağaçlı bozkır

yukarıdaki bitki türlerinden hangileri yaygındır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

9.

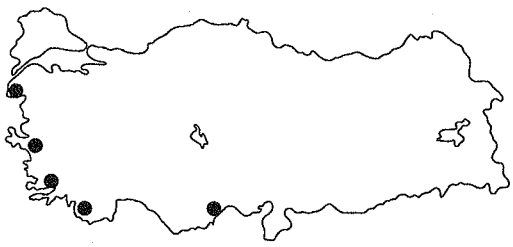

Yukarıdaki haritada verilen yerlerde hangi bitki örtüsü yaygındır?

A) Orman B) Maki C) Bozkır

D) Çayır E) Ağaçlı bozkır

10. Yalnızca belirli bir yörede yetişen bitkilere endemik bitki denir. Türkiye endemik bitkiler bakımından zengin bir ülkedir.

Türkiye'de aşağıda verilen alanlardan hangisi endemik bitkiler bakımından en zengin alandır?

A) Batı ve Orta Toroslar B) Ergene Havzası

C) İç Batı Anadolu Eşiği D) Erzurum – Kars Platosu

E) Iğdır Ovası

11. Bitki çeşidi bakımından dünyanın zengin ülkeleri arasında yer alan Türkiye'de 12.000'den fazla bitki çeşidi bilinmektedir.

Türkiye'de bitki çeşitliliğinin çok fazla olmasında en önemli etken aşağıdakilerden hangisidir?

A) Batı rüzgârlarının etkili olması

B) İki kıtada topraklarının bulunması

C) Farklı basınç merkezlerinin etkili olduğu alanda bulunması

D) Topraklarının verimli olması

E) Yükselti ve engebenin kısa mesafelerde değişmesi

12. Türkiye'de bitki örtüsü coğrafi özelliklere bağlı olarak çeşitlilik gösterir.

Aşağıda verilen yörelerde yaygın olan bitki örtüsü eşleştirmelerinden hangisi doğru değildir?

A) Batı Karadeniz kıyıları - orman

B) Menteşe Yöresi – maki

C) Konya Bölümü – bozkır

D) Ergene Havzası – orman

E) Erzurum Kars Platosu – çayır

13. Türkiye'de maki bitkilerinin yaygın olduğu, zeytin yetiştirilebilen bir yöre ile ilgili olarak aşağıda verilen özelliklerden hangisi doğru değildir?

A) En soğuk ayın sıcaklık ortalaması 0° C nin üstündedir.

B) Yazlar kurak geçer.

C) En yağışlı mevsim kıştır.

D) Kış mevsiminde kar yağışları sık görülür.

E) Cephe yağışları etkilidir.

14. İç Anadolu Bölgesi'nde tahrip edilen ormanların yerinde meydana gelen, aralarında yer yer ağaç topluluklarının yer aldığı bozkır bitkilerine ağaçlı bozkır (antropojen step) denir.

İç Anadolu Bölgesi'nde ormanların kendini yenileyememesi bölgenin hangi özelliğinin sonucudur?

A) Nemliliğin az olması

B) Yer şekillerinin engebesiz olması

C) Ekili – dikili alanların fazla olması

D) Toprak özelliklerinin elverişsiz olması

E) Kış mevsiminde kar yağışlarının görülmesi

15. Türkiye'de iklimin çeşitlilik göstermesinde;

I. Yer şekillerinin çeşitlilik göstermesi

II. Bitki örtüsünün çeşitlilik göstermesi

III. Ilıman Kuşak'ta yer alması

IV. Tarım ürünlerinin çeşitlilik göstermesi

yukarıdakilerden hangilerinin etkisinden söz edilemez?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) I ve IV E) II ve IV

16. Aşağıdaki endemik bitki ve bu endemik bitkinin görüldüğü yer eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

	Endemik Bitki	Görüldüğü Yer
A)	Sığla Ağacı	Köyceğiz Gölü çevresi
B)	Kasnak Meşesi	Hakkari Yöresi
C)	Datça Hurması	Datça Yarımadası
D)	Kazdağı Köknarı	Kazdağı
E)	İspir Meşesi	Kastamonu - Yozgat

17. Türkiye'de dağların kuzey ve güney yamaçlarında farklı bitki örtülerinin yaygın olmasında etkili olan faktörlerden biri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Enlem B) Yükselti

C) Bakı etkisi D) Tarım etkinlikleri

E) Hayvancılık etkinlikleri

18. Türkiye'de karasal iklim özellikleri geniş bir alanda etkili olduğu için, bozkır bitkilerinin yaygın olduğu alanlar çok geniştir.

Aşağıdakilerden hangisi bozkır bitkilerinin yaygın olduğu yörelerden biri değildir?

A) Ergene Havzası B) Menteşe Yöresi

C) Şanlıurfa Platosu D) Aksaray Ovası

E) İç Batı Anadolu Eşiği

19. Yalnızca belirli bir yörede yetiştirilen bitkilere endemik bitkiler denir.

Aşağıda verilen yörelerle eşleştirilen bitkilerden hangisi endemik bitkilerden biridir?

A) Muğla – sığla ağacı

B) Kastamonu – kayın ağacı

C) Mersin – kızılçam ağacı

D) Sarıkamış – sarıçam ağacı

E) Hakkari – meşe ağacı

20. Karadeniz Dağları'nda bitki örtüsü geniş yapraklı ormanlar, karışık ormanlar, iğne yapraklı ormanlar ve çayırlar şeklinde sıralanır.

Bitkilerin bu şekilde sıralanması sıcaklıkla aşağıdakilerden hangisi arasındaki ilişkiye bağlıdır?

A) Enlem

B) Yükselti

C) Yağış miktarı

D) Yağış rejimi

E) Toprak özellikleri

TEST 3

TÜRKİYE'DE BİTKİ ÖRTÜSÜ

1. Türkiye bitki örtüsü çeşitliliği ve endemik bitki türleri bakımından çok zengin bir ülkedir.

Türkiye'de bitki dağılışını ve çeşitliliğini belirleyen temel faktör aşağıdakilerden hangisidir?

A) Jeolojik özellikler B) İklim özellikleri

C) Akarsu rejimleri D) Yer altı suları

E) Hayvancılık etkinlikleri

2. **Türkiye'de zeytin bitkisinin yoğun olarak yetiştirildiği yörelerde aşağıdaki doğal bitki örtülerinden hangisinin yaygın olduğu söylenebilir?**

A) Bozkır B) Çayır

C) Maki D) Antropojen step

E) Tundra

3. **Kıyı Ege Bölümü ile İç Batı Anadolu Bölümü'nde doğal bitki örtüsü ve tarım ürünlerinin farklı olması öncelikle hangi özelliklerinin farklı olmasına bağlıdır?**

A) Toprak özelliklerinin

B) Yer şekillerinin

C) Jeolojik özelliklerin

D) Sulama koşullarının

E) Sıcaklık ve yağış özelliklerinin

4. Yüksek olduğu için sıcaklığın düşük olduğu yerlerde yaz yağışları ya da kar erimeleriyle yetişen çayır bitkileri (Alpin çayırlar) yaygın bitki örtüsüdür.

Aşağıdaki bölümlerden hangisi alpin çayırların bulunduğu yerlerden biri değildir?

A) Erzurum – Kars Bölümü

B) Yukarı Murat – Van Bölümü

C) Hakkari Bölümü

D) Orta Fırat Bölümü

E) Doğu Karadeniz Bölümü

5. Araştırma gezisi yapan bir grup gittikleri yerde zeytin, zakkum ve defne gibi bitkilerin yaygın olduğunu gözlemiştir.

Öğrenci grubu aşağıdaki bölgelerden hangisine gitmiş olamaz?

A) Doğu Anadolu Bölgesi

B) Akdeniz Bölgesi

C) Marmara Bölgesi

D) Ege Bölgesi

E) Güneydoğu Anadolu Bölgesi

6.

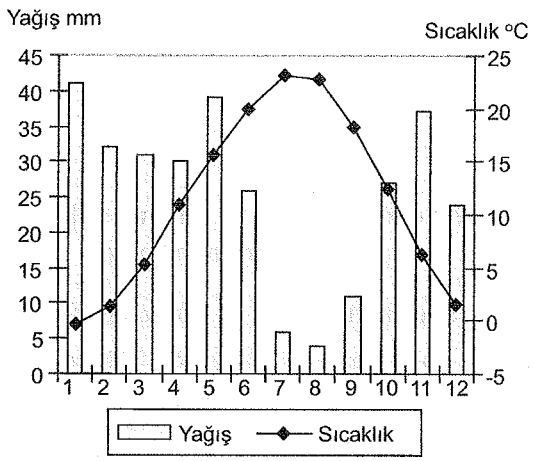

Yukarıda yıllık yağış ve sıcaklık ortalamaları verilen yörede hangi bitki örtüsünün yaygın olması beklenir?

A) Bozkır B) Çayır C) Maki

D) Orman E) Garik

7. **Doğu Karadeniz Bölümü'nde turunçgiller ve zeytin bitkilerinin yetiştirilmesi bu yörelerin hangi özelliğinin göstergesidir?**

A) Tarım alanlarının dar olduğunun

B) Hayvancılık etkinliklerinin yoğun olduğunun

C) Kışların ılık geçtiğinin

D) Yağış rejiminin düzenli olduğunun

E) Bitki örtüsünün gür olduğunun

8.

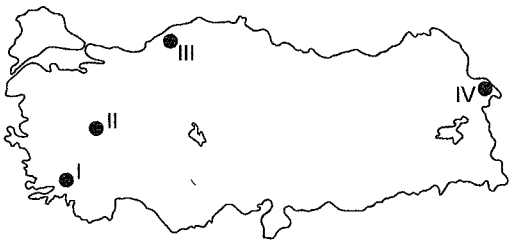

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangileri orman altı bitkileri bakımından daha gür ve zengin bitki örtüsüne sahiptir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

9. Karadeniz Dağları'nda kıyıdan itibaren geniş yapraklı ağaçların yoğun olduğu ormanlar, yükseğe çıkıldıkça yerini karışık ormanlara, daha yükseklerde iğne yapraklı ormanlara bırakır. Yükseklere çıkıldıkça ağaç bitkileri ortadan kalkar yerini tamamen alpin çayır bitkileri alır.

Bitki türlerinde görülen bu değişimin temel nedeni aşağıdakilerden hangisinin değişmesidir?

A) Denizelliğin etkisinin

B) Bakı etkisinin

C) Dağların uzanışının

D) Sıcaklık değerlerinin

E) Toprak türlerinin

10.

I. Bursa Ovası

II. Muş Ovası

III. Amik Ovası

IV. Aksaray Ovası

Bulundukları çevrenin coğrafi özellikleri göz önüne alındığında yukarıdaki ovalardan hangilerinin bulunduğu yörede bitki çeşidinin daha fazla olduğu söylenebilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

11.

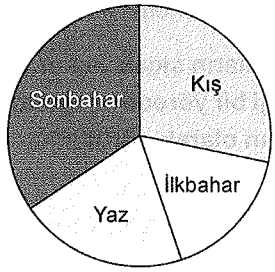

Yukarıdaki yağış rejiminin görüldüğü yerde kışların ılık geçtiği göz önüne alınırsa doğal bitki örtüsünün aşağıdakilerden hangisi olması beklenir?

A) Bozkır B) Çayır C) Orman

D) Maki E) Ağaçlı bozkır

12.

I. Ardahan Platosu III. Yıldız Dağları

II. Kaçkar Dağları IV. Mardin Dağları

Yukarıda verilen jeomorfolojik birimlerden hangilerinde çayır bitkilerinin yaygın olduğu söylenemez?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

13. Türkiye doğal bitki örtüsünün çeşitlilik gösterdiği bir ülkedir. Ormanlar da ağaç bakımından zengin bir çeşitliliğe sahiptir.

Türkiye'de ormanlarda en yaygın olan ağaç türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Gürgen B) Kayın C) Sarıçam

D) Karaçam E) Kızılçam

14.

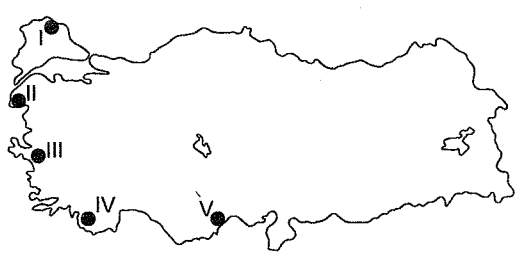

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde ormanlar kıyıda başlamaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

15. Bitki dağılışında en önemli faktör iklim özellikleridir.

Türkiye'de yazların sıcak ve kurak, kışların ılık ve bol yağışlı geçtiği bir yörede aşağıdaki bitki örtülerinden hangisi yaygın olarak görülür?

A) Orman

B) Bozkır

C) Maki

D) Antropojen step

E) Alpin çayır

16. Bozkır (step) , yarı kurak iklim koşullarında ağacın yetişmediği yerlerde, ot topluluklarından oluşan bitki örtüsüdür.

Aşağıdaki yörelerden hangisinde bozkır bitkisi yaygın değildir?

A) İç Batı Anadolu Eşiği

B) Kapadokya Yöresi

C) Iğdır Ovası

D) Menteşe Yöresi

E) Haymana Platosu

17. Maki bitkileri Akdeniz kıyılarında 700 – 800 metre yükseklere kadar yetişebildiği hâlde, Marmara Bölgesi'nde makilerin yetişebildiği yükseklik 200 metreyi geçmez, iç kesimlerde maki bitkileri görülmez.

Maki bitkilerinin yetişme alanını sınırlayan en önemli etkenlerden biri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yağış biçimi

B) Kış sıcaklıkları

C) Toprak özellikleri

D) Rüzgâr yönü

E) Sulama koşulları

18. İklim özellikleri benzerlik gösteren yerlerde bitki örtüsü de benzerlik gösterir.

Fransa'nın güney kesimlerinde yaygın olarak bulunan bitkilerin Türkiye'de aşağıda verilen yerlerden hangisinde yaygın olması beklenir?

A) Ceylanpınar Ovası

B) Bozok Platosu

C) Iğdır Ovası

D) Bafra Ovası

E) Teke Yöresi

19. İç Anadolu Bölgesi'nde bozkır (step) bitkileri yaygındır. Ancak bazı yörelerde bozkırlar arasında ağaç toplulukları görülmektedir.

İç Anadolu Bölgesi'nin bazı yörelerinde yer yer ağaç topluluklarına rastlanılması aşağıdaki ifadelerden hangisini destekler?

A) Bölgenin bazı yörelerinde ağaçlandırma çalışmalarından iyi sonuçlar alınabileceğini

B) Tahrip edilen ormanların yerini bozkır bitkilerinin aldığını

C) Bölgenin az engebeli bir bölge olduğunu

D) Bölgede ormanların fazla olmadığını

E) Ormanların erozyonu önlediğini

20. Türkiye çok çeşitli iklim özellikleri görülen, bu yüzden bitki örtülerinin çeşitlilik gösterdiği bir ülkedir.

Aşağıdaki yörelerden hangisinin bitki örtüsü yanlış verilmiştir?

A) Afyon – Kütahya / orman

B) İzmir – Aydın / maki

C) Kastamonu – Sinop / orman

D) Kayseri – Kırşehir / bozkır

E) Erzurum – Kars / alpin çayır

21. Bitki örtüsü iklimle doğrudan alakalıdır. İklimin çeşitlilik gösterdiği bölgelerde bitki örtüsü de çeşitlilik gösterir.

Bu bilgiye dayanarak bitki örtüsü çeşidinin en fazla olduğu bölge aşağıdakilerden hangisidir?

A) Karadeniz Bölgesi

B) Ege Bölgesi

C) Akdeniz Bölgesi

D) Marmara Bölgesi

E) İç Anadolu Bölgesi

22. Ülkemizdeki orman örtüsü tarihi süreç içinde büyük oranda tahribata uğramıştır.

Aşağıdaki bitki örtüsü türlerinden hangisinin ülkemizde görülmesi yukarıdaki olayın bir kanıtı olabilir?

A) Makiler

B) Alpin çayırlar

C) İğne yapraklı ormanlar

D) Antropojen bozkırlar

E) Endemik bitkiler

23. X bölgesinde bitki örtüsü bozkır iken, Y bölgesinde ormandır.

Buna göre X ve Y bölgeleri;

I. İklim

II. Yağış miktarı

III. Yer şekilleri

IV. Jeolojik yapı

yukarıdaki özelliklerden hangileri bakımından kesinlikle farklıdırlar?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) I ve IV E) III ve IV

24. Türkiye iklim çeşitliliği fazla olan bir ülkedir. Bu durumun sonucunda da bitki örtüsü çeşitliliği artmıştır.

Buna göre ülkemizde aşağıdaki bitki örtülerinden hangisine rastlanmaz?

A) Bozkır B) Karışık orman C) Maki

D) Dağ çayırları E) Savan

25. Gaziantep – Kilis yörelerinde zeytin yetiştirilmesi bu yörelerin aşağıdaki özelliklerden hangisi ile ilgilidir?

A) Yağış rejiminin düzenli olması

B) Kışların ılık geçmesi

C) Bitki örtüsünün bozkır olması

D) Halkın temel geçim kaynağı olması

E) Toprak yapısının uygun olması

26. Akdeniz ikliminin görüldüğü yerlerde doğal bitki örtüsü makidir. Bu iklim Akdeniz çevresinin dışında kalan Kaliforniya ve Güney Afrika'nın Kap Bölgesi'nde de görülür.

Maki türü ağaçların bu bölgelerde görülmesinin temel nedeni nedir?

A) Karasallık

B) Denizellik

C) Nem oranı

D) Yükselti

E) Enlem

BÖLÜM 5

TÜRKİYE'NİN SU VE TOPRAK VARLIĞI

TÜRKİYE'NİN GÖLLERİ

Doğal Göller

Çanak Gölleri

Tektonik Göller

- Manyas, Uluabat, İznik, Tuz, Akşehir, Eber, Burdur, Acıgöl, Beyşehir, Eğirdir, Sapanca, Hazar

Karstik Göller

- Salda, Suğla, Kestel, Avlan, Yarışlı, Kovada

Volkanik Göller

- Nemrut, Meke (Konya), Acıgöl (Nevşehir)

Buzul Göller (Sirk)

- Kaçkar, Bolkar, Mescid, Karagöl, Aynalı, Bingöl

Set Gölleri

Kıyı Set Gölleri

- Terkos (Durusu), Büyük ve Küçük Çekmece

Heyelan Set Gölleri

- Abant, Yedigöller, Zinav, Tortum, Sera, Borabay

Alüvyal Set Gölleri

- Bafa (Çamiçi), Mogan, Eymir, Marmara, Köyceğiz

Volkanik Set Gölleri

- Van, Erçek, Nazik, Çıldır, Haçlı, Balık

Yapay Göller (Barajlar)

Barajlar

- Keban, Atatürk, Karakaya, Birecik
- Kralkızı, Devegeçidi, Batman, Dicle
- Hirfanlı, Kesikköprü, Altınkaya
- Hasan Uğurlu, Suat Uğurlu, Almus
- Sarıyar, Gökçekaya
- Adıgüzel, Kemer
- Demirköprü
- Oymapınar
- Berke, Sır, Menzelet, Aslantaş
- Seyhan
- Borçka, Deriner, Muratlı

Kurulduğu Nehir

- Fırat
- Dicle
- Kızılırmak
- Yeşilırmak
- Sakarya
- Büyük Menderes
- Gediz
- Manavgat
- Ceyhan
- Seyhan
- Çoruh

- Türkiye'nin en büyük barajı Atatürk'tür. Türkiye'nin en yüksek barajı Deriner'dir.
- Fazla sularını bir gideğen vasıtasıyla denize ulaştıran göllerin suları tatlı, ulaştıramayanların suları ise acı, tuzlu veya sodalı olmaktadır.

Suları Tatlı Göller: Çıldır, Beyşehir, Eber, Eğirdir, İznik, Manyas, Marmara, Sapanca, Tortum

Suları Tatlı Olmayan Göller: Acıgöl, Akşehir, Burdur, Hazar, Köycegiz, Tuz, Van...

TÜRKİYE'DE AKARSU VE BARAJLAR

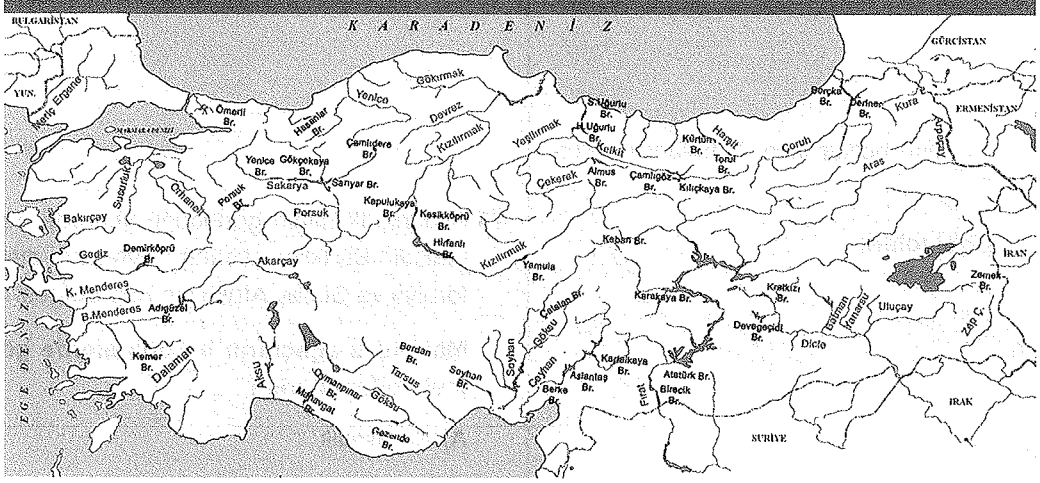

Türkiye Sınırları İçinde Doğup Dış Ülkelere Dökülen Akarsular: Dicle, Aras, Kura, Çoruh, Fırat

Türkiye Dışında Doğup Türkiye'de Denize Dökülen Akarsular: Asi (Lübnan'da doğar ve Hatay üzerinden Akdeniz'e dökülür.) Meriç (Bulgaristan'da doğar ve Ege Denizi'ne dökülür.)

Türkiye Sınırları İçinde En Uzun Akarsu: Kızılırmak

TOPRAK TİPLERİ

Zonal Topraklar
İklim ve bitki örtüsü özelliklerine göre sınıflandırılmışlardır.

Terra Rossa Topraklar
Akdeniz iklimine özgü kırmızı renkli topraklardır.

Kahverengi Orman Toprakları
Koyu renklidirler, orman altında oluşur.

Kestane Renkli Bozkır Topraklar
Yıllık yağış miktarının 400-600 mm olduğu yerlerde oluşurlar.

Kahverengi Bozkır Topraklar
Yıllık yağış miktarının 400 mm'nin altında olduğu yerlerde oluşurlar.

Çernozyomlar
Karasal iklimde çayır bitki örtüsü altında oluşurlar. Kara topraklardır.

İntrazonal Topraklar
Genelde dağlık alanlarda oluşurlar.

Halomorfik Topraklar
Kurak ve yarı kurak bölgelerde (Tuz Gölü) oluşan tuzlu topraklardır.

Kumlu ve Tüflü Topraklar
Volkanik kumların ya da ince malzemenin üzerinde oluşmuşlardır.

Kalsimorfik Topraklar
Yumuşak kireç taşı ve killi kireç taşı depoları üzerinde oluşurlar.

Vertisoller
Tarımsal potansiyeli yüksektir. Taş doğuran ve dönen toprak da denir.

Rendzina
Yumuşak kireç taşının yaygın olduğu yerlerde görülürler. Koyu renklidirler.

Azonal Topraklar
Dış kuvvetlerin taşıdığı materyaller üzerinde oluşurlar.

Alüvyal Topraklar
Akarsuların taşıdığı malzemelerin birikmesiyle oluşan topraklardır.

Kolüvyal Topraklar
Yamaçların eteğinde yüzeysel suların biriktirdiği yığınaklar üzerinde oluşan topraklardır.

Litosoller
Yamaçlarda erozyonla ince materyalin taşınmasıyla geriye kalan taşlı topraklardır.

Regosoller
Kum taneli depolar üzerinde oluşan topraklardır. Humus açısından fakirdirler.

TOPRAK OLUŞUMU

- Fiziksel ve kimyasal çözülme neticesinde oluşan parçaların içerisine bitki ve hayvan karışımıyla beraber toprak oluşumu sağlanır.

Fiziksel (Mekanik) Çözülme: Kayaların kimyasal yapıları değişmeden fiziki yapılarında meydana gelen değişmelerdir. En önemli etken sıcaklık farklarıdır.

Kimyasal Çözülme: Nemli ve sıcaklık farklarının az olduğu iklim bölgelerinde meydana gelir.

Biyolojik Çözülme: Bitki kökleri ve toprak altında yaşayan canlı organizmaların salgılarıyla, topraktaki canlı artıklar olan organik maddelerin parçalanmasıyla, organik asitlerin ve humusun etkisiyle oluşan çözünmeye denir.

TOPRAĞIN KATMANLARI

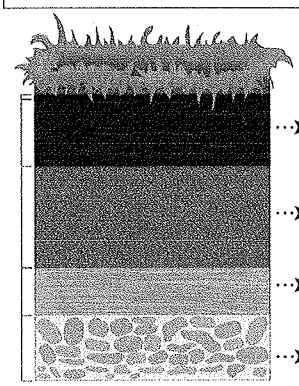

- **A Horizonu:** Bitki köklerinin önemli bir kısmı, mikroorganizmalar ve solucan gibi canlılar bu katmanda bulunur. Yıkanma katmanı da denir.
- **B Katmanı:** A katmanından yıkanma ile sızan minerallerin biriktiği katmandır.
- **C Katmanı:** Parçalanmış ana kayanın bulunduğu ve toprak oluşumunun devam ettiği katmandır.
- **D Katmanı:** Parçalanmamış ana kayanın bulunduğu katmandır.

TEST 1

TÜRKİYE'NİN SU VE TOPRAK VARLIĞI

1. Türkiye arazisinin büyük bölümünün III. jeolojik dönemde oluşmuş olması arazi yapısının kırıklı olmasına neden olmuştur.

Buna göre bu durum ülkemizde aşağıdaki kaynak türlerinden hangilerinin yaygın olarak görülmesinde etkili olmuştur?

A) Gayzer kaynağı

B) Vadi kaynağı

C) Artezyen kaynağı

D) Karstik kaynak

E) Fay kaynağı

2. **Aşağıdakilerden hangisi Fırat ve Dicle nehirlerinin özelliklerinden biri değildir?**

A) Yurt dışında denize dökülmeleri

B) Dar ve derin vadilerden geçmeleri

C) Üzerlerinde Türkiye'nin büyük barajlarının bulunması

D) GAP ile sulamadan faydalanılması

E) Kapalı havza olmaları

3. **Göller ve oluşumları düşünüldüğünde aşağıdaki göllerden hangilerinin tümü dış kuvvetlere bağlı olarak oluşmuştur?**

A) Abant, Sera, Terkos, Manyas

B) Tuz, Van, Beyşehir, Eğirdir

C) Küçükçekmece, Durusu, Sera, Uzungöl

D) Hazar, Nemrut, Balık, Köyceğiz

E) Van, Yedigöller, Çıldır, Meke

4. **Türkiye'de birden fazla toprak türünün görülmesinin temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Arazinin eğimli olması

B) Heyelanın fazla olması

C) Farklı iklim tiplerinin görülmesi

D) Kuzey Yarım Küre'de yer alması

E) Başlangıç meridyenine uzak olması

5. **Türkiye'de yaygın olan toprak türleriyle bu topraklarda yetiştirilen tarım ürünleri aşağıdakilerden hangisinde yanlış eşleştirilmiştir?**

A) Regasol topraklar - Soğan

B) Terra rossa - Zeytin

C) Kolüvyal topraklar - Fındık

D) Alüvyal topraklar - Mısır

E) Bozkır topraklar - Nohut

6. Azonal topraklar içerisinde en verimli olanlardan bir tanesi alüvyal topraklardır. Akarsuların taşıyıp biriktirmesi ile oluşan bu topraklar delta ovalarında yaygındır.

Buna göre aşağıdaki yerlerin hangisinde alüvyal topraklar yaygın değildir?

A) Konya Ovası

B) Bakırçay Ovası

C) Gediz Ovası

D) Bafra Ovası

E) Küçük Menderes Ovası

7. Aşağıdakilerden hangisi Marmara Denizi'nin kıyılarındaki bir yat gezisinde görülen körfezlerden biri değildir?

A) Edremit Körfezi

B) Erdek Körfezi

C) Gemlik Körfezi

D) Bandırma Körfezi

E) İzmit Körfezi

8. Türkiye'de akarsulardan en fazla enerji üretimi, tarımda sulama, içme ve kullanma suyu sağlamada yararlanılır.

Aşağıdaki akarsuların havzalarının coğrafi özellikleri göz önüne alındığında hangisinden tarımda sulamada yararlanılması beklenmez?

A) Fırat B) Dicle C) Kızılırmak

D) Gediz E) Çoruh

9. Suları denize ulaşmayan akarsuların aktığı bölgeye kapalı havza denir. Tuz Gölü Çevresi, Konya Ovası, Van Gölü Çevresi, Aras – Kura nehirlerinin havzaları Türkiye'nin başlıca kapalı havzalarıdır.

Türkiye'deki kapalı havzaların bulunduğu yörelerin özellikleri dikkate alınırsa, kapalı havzaların oluşumunda aşağıdakilerden hangisinin etkisinin daha önemli olduğu söylenebilir?

A) Yer şekilleri

B) Yağış biçimi

C) Bitki örtüsü

D) Akarsu rejimi

E) Toprak özellikleri

10.

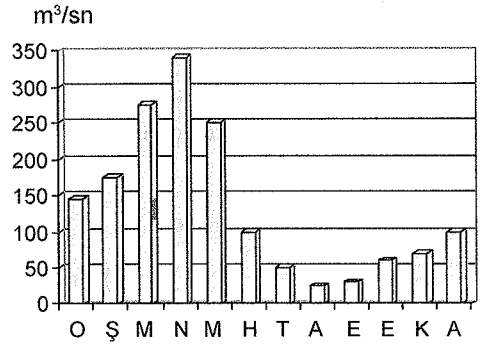

Ceyhan Nehri'nin Yıllık Akım Düzeni

Yukarıdaki grafik Ceyhan Nehri'nin yıllık akım değerlerini göstermektedir.

Akarsuyun akımının ilkbaharda yüksek olmasının en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Heyelanların artması

B) Yer altı sularının azalması

C) Bitkilerin canlanmaya başlaması

D) Kar erimelerinin artması

E) Akış hızının artması

11. Denizlerde tuzluluk oranları farklılıklar gösterir.

Türkiye'nin kıyılarında yer alan denizlerin tuzluluk oranları en fazla olandan en az olana doğru sıralanışı hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

A) Ege Denizi, Marmara Denizi, Akdeniz, Karadeniz

B) Ege Denizi, Akdeniz, Marmara Denizi, Karadeniz

C) Akdeniz, Ege Denizi, Marmara Denizi, Karadeniz

D) Akdeniz, Ege Denizi, Karadeniz, Marmara Denizi

E) Marmara Denizi, Akdeniz, Ege Denizi, Karadeniz

12. Aşağıda Van Gölü ile ilgili verilen özelliklerden hangisi doğru değildir?

A) Türkiye'nin en büyük doğal gölüdür.

B) Gölün gideğenleri vardır.

C) Oluşumunda tektonik olaylar ve volkanik olaylar etkili olmuştur.

D) Üzerinde feribot ile kara ve demir yolu bağlantısı sağlanır.

E) Suları sodalıdır.

13. Bazı akarsuların yukarı havzası Türkiye'de, aşağı havzası başka ülkelerde yer alır.

Aşağıdakilerden hangisi yukarı havzası Türkiye'de, aşağı havzası başka ülkede olan akarsulardan biri değildir?

A) Meriç B) Dicle C) Aras D) Fırat E) Çoruh

14. Türkiye'de çeşitli kıyı tipleri görülmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de görülen kıyı tiplerinden biri değildir?

A) Haliçli kıyılar

B) Ria tipi kıyılar

C) Dalmaçya tipi kıyılar

D) Limanlı kıyılar

E) Enine kıyılar

15. Toprak oluşumunu kolaylaştıran en önemli etken kimyasal çözülmenin fazla olmasıdır.

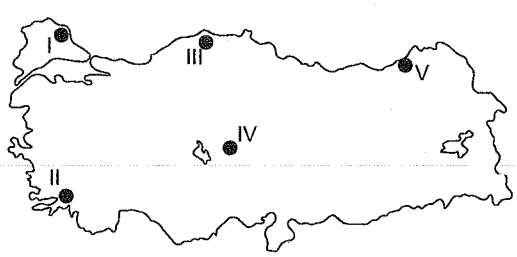

Buna göre haritada verilen yörelerden hangisinde toprak oluşumunun kolay olması beklenmez?

A) I B) II C) III D) IV E) V

16. Türkiye'deki bazı akarsuların havzaları dar, bazı akarsuların havzaları geniştir.

Aşağıdaki akarsulardan hangisinin havzası daha büyüktür?

A) Yeşilırmak Nehri

B) Fırat Nehri

C) Susurluk Nehri

D) Seyhan Nehri

E) Büyük Menderes Nehri

17. Türkiye'de kaplıcaların en yaygın olduğu yerler Güney Marmara Bölümü ve Ege Bölgesi'dir.

Kaplıcaların dağılışını belirleyen en önemli faktör aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ortalama yükselti

B) İklim özellikleri

C) Bitki örtüsü

D) Karstik araziler

E) Kırıklı yapılar

18. Aşağıda Türkiye'deki bazı set gölleri verilmiştir.

Verilen göllerden hangisinde set oluşumunda iç kuvvetler etkili olmuştur?

A) Mogan Gölü

B) Çıldır Gölü

C) Terkos Gölü

D) Tortum Gölü

E) Sera Gölü

19. Sularını denize ulaştıramayan akarsuların havzalarına kapalı havza denir. Türkiye'de kapalı havzaların en geniş olduğu yerler İç Anadolu Bölgesi ve Doğu Anadolu Bölgesi'dir.

İç Anadolu Bölgesi'nde kapalı havzaların geniş olmasında aşağıdaki özelliklerden hangisinin etkisi fazladır?

A) Kış mevsiminin soğuk geçmesi

B) Kış mevsiminde kar yağışlarının görülmesi

C) Karasal iklim özelliklerinin etkili olması

D) Etrafının dağlarla çevrili olması

E) Su ve rüzgâr erozyonunun fazla olması

20.

I. Muğla

II. Trabzon

III. İzmir

IV. Karabük

Yukarıda verilen illerden hangilerinin kıyılarında girinti çıkıntı daha fazladır?

A) I ve II B) I ve III C) I ve IV

D) II ve III E) II ve IV

21. Türkiye'de kıyıların oluşumunda çeşitli etkenler rol oynadığı için farklı kıyı tipleri görülmektedir.

Çanakkale ve İstanbul boğazları oluşumlarına göre hangi kıyı grubunda yer alır?

A) Ria tipi kıyı

B) Dalmaçya tipi kıyı

C) Haliç tipi kıyı

D) Liman tipi kıyı

E) Enine kıyı

22. Bakırçay, Gediz, Küçük Menderes ve Büyük Menderes vadilerinde yaygın olarak bulunan toprak tipi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Terra rossa topraklar

B) Kahverengi step topraklar

C) Alüvyal topraklar

D) Kara topraklar

E) Laterit topraklar

23. Türkiye'deki akarsular çevresindeki denizlere, Basra Körfezi'ne ve Hazar Denizi'ne dökülürler.

Aşağıdakilerden hangisi Karadeniz'e dökülen akarsulardan biri değildir?

A) Yeşilırmak B) Kızılırmak C) Sakarya

D) Aras E) Çoruh

24.

- Tortum
- Sera
- Abant

Yukarıdaki verilen göllerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kapalı havza özelliğindedir.

B) İlkbaharda seviyeleri azdır.

C) Oluşumlarında yer göçmeleri etkilidir.

D) Seviye oynamaları fazladır.

E) Sularından elektrik üretiminde yararlanılır.

TEST 2 TÜRKİYE'NİN SU VE TOPRAK VARLIĞI

1. Türkiye'de çok çeşitli topraklar oluşmuştur.

Aşağıdaki topraklardan hangisi Türkiye'de görülen toprak tiplerinden biri değildir?

A) Çernezyom toprakları

B) Podzol topraklar

C) Terra rossa (kırmızı topraklar)

D) Alüvyal topraklar

E) Tundra toprakları

2.

- Türkiye'nin en büyük kapalı havzalarından birinde yer alır.
- Yıl içinde alanı en çok değişen göldür.
- Türkiye'nin en önemli tuz üretim alanıdır.

Yukarıda özellikleri verilen göl aşağıdakilerden hangisidir?

A) Van Gölü B) Beyşehir Gölü

C) Sapanca Gölü D) Tuz Gölü

E) Eğridir Gölü

3. Aşağıdaki akarsulardan hangisinin denize döküldüğü yer yanlış verilmiştir?

A) Ergene Çayı – Marmara Denizi

B) Çoruh Nehri – Karadeniz

C) Aras Nehri – Hazar Denizi

D) Asi Nehri – Akdeniz

E) Gediz Nehri – Ege Denizi

4. Coğrafi özellikleri göz önüne alındığında aşağıda verilen bölümlerden hangisinde karstik göllerin yaygın olması beklenir?

A) Erzurum - Kars Bölümü

B) Çatalca – Kocaeli Bölümü

C) Antalya Bölümü

D) Orta Fırat Bölümü

E) Kıyı Ege Bölümü

5.

I. Derinlik farkı

II. Yoğunluk farkı

III. Seviye farkı

IV. Kıyı tipinin etkisi

Çanakkale ve İstanbul boğazlarında alt ve üst akıntıların oluşumunda yukarıda verilen özelliklerden hangileri etkili olmaktadır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

6. Antalya Bölümü'nün kuzey kesimleri göllerin çok olması nedeniyle Göller Yöresi adını almıştır.

Aşağıdakilerden hangisi Göller Yöresi'nde yer almaz?

A) Beyşehir Gölü B) Akşehir Gölü

C) Eğirdir Gölü D) Burdur Gölü

E) Acıgöl

7. Türkiye'de bazı akarsulardan yılın belli dönemlerinde tarım arazilerinin sulanmasında yararlanılamamasına karşı aşağıdakilerden hangisinin yapılması en önemli çözümdür?

A) Sulama için başka alternatifler bulmak

B) Kuru tarım yapılan alanları genişletmek

C) Barajlar yaparak suyu depolamak

D) Rejimi düzenli akarsuların çevresinde tarım yapmak

E) Akarsulardan sulama dışında yararlanmak

8. Türkiye'de akarsuların rejimleri genellikle düzensizdir.

Türkiye'de bazı akarsuların akımlarının ilkbaharda yükselmesi hangi özelliğe bağlıdır?

A) Eğimin fazla olmasına

B) Kar erimelerine

C) Bitkilerin tahrip edilmesine

D) Taşımacılığın artmasına

E) Enerji potansiyelinin artmasına

9. Türkiye'de iklim ve ana kaya özelliklerine bağlı olarak çeşitli toprak tipleri oluşmuştur.

Türkiye'de aşağıdakilerden hangisi yaygın olarak görülen toprak tiplerinden biri değildir?

A) Alüvyonlu topraklar

B) Moren toprakları

C) Kahverengi step toprakları

D) Terra – rossalar

E) Podzol topraklar

10. Beyşehir Gölü doğal göller içinde Türkiye'nin en büyük tatlı su gölüdür. Göller Yöresi'nde yer alan diğer büyük göllerden Eğirdir Gölü'nün suları tatlı, Acıgöl ve Burdur Gölü'nün suları acıdır.

Beyşehir ve Eğirdir göllerinin sularının tatlı olmasında etkili olan en önemli faktör aşağıdakilerden hangisidir?

A) Alanlarının büyük olması

B) Gideğenlerinin olması

C) Göl yüzeyinde buharlaşmanın fazla olması

D) Havzalarında yağış rejiminin düzensiz olması

E) Günlük sıcaklık farklarının fazla olması

11. Türkiye'nin en uzun kıyı çizgisine sahip olan kıyıları Ege Denizi kıyılarıdır.

Türkiye'de en uzun kıyı çizgisinin Ege kıyılarında olması hangi özelliğin sonucudur?

A) Akdeniz ikliminin etkili olmasının

B) Toprak türlerinin çeşitli olmasının

C) Kırıklı yapıların yaygın olmasının

D) Ulaşımın kolay olmasının

E) Girintili - çıkıntılı olmasının

12.

I. Eğim
II. Akış hızı
III. Akım
IV. Rejim

Marmara Bölgesi ve Kıyı Ege Bölümü'nde akarsuların ulaşıma elverişli olmaması akarsuların yukarıdaki özelliklerinden hangilerinin elverişli olmamasına bağlıdır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

13. Türkiye'de çeşitli göl oluşumları görülmektedir. Terkos, Büyük Çekmece ve Küçük Çekmece gölleri kıyı set gölleri grubunda yer alır.

Kıyı set göllerinin oluşumunda aşağıdakilerden hangisi doğrudan etkili olmuştur?

A) Dalgalar B) Buzullar C) Rüzgârlar D) Akarsular E) Gel – git olayı

14.

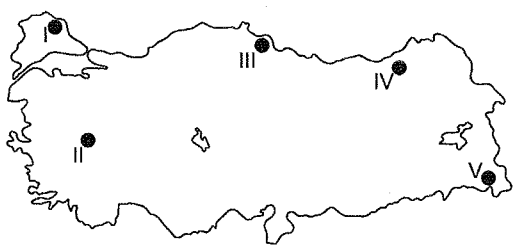

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisi alüvyal toprakların yaygın olarak bulunduğu yerlerden biridir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

15. Türkiye'deki akarsuların rejimleri genellikle düzensizdir.

Türkiye'deki akarsuların rejimlerinin düzensiz olmasının en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ekvator'a uzak olması

B) Toprakların kalın olması

C) Akarsu aşındırmalarının fazla olması

D) Yağış rejiminin düzensiz olması

E) Düzlüklerin fazla olması

16. **Doğu Karadeniz Dağları'ndaki birçok akarsuyun havzalarının dar olmasını sağlayan temel faktör aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Dağların kıyıya uzanışı

B) Yağış rejimi

C) Toprak özellikleri

D) Bitki örtüsü

E) Jeolojik yapı

17.

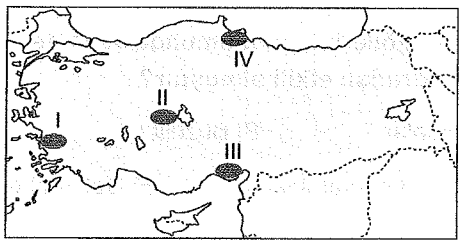

Yukarıdaki haritada verilen numaralandırılmış alanlardan hangilerinden tahıl tarımından yoğun olarak yararlanılır?

A) I ve II B) II ve III C) III ve IV

D) Yalnız IV E) Yalnız II

18. Karadeniz'den Ege Denizi'ne üst akıntılar, Ege Denizi'nden Karadeniz'e alt akıntılar oluşmaktadır.

Karadeniz ve Ege Denizi'nin aşağıdaki özelliklerinden hangisi boğazlar yolu ile meydana gelen alt ve üst akıntıların nedenlerinden değildir?

A) Yağışlarla beslenmenin farklı olması

B) Kapladıkları alanların farklı olması

C) Havzalarındaki akarsuların akımlarının farklı olması

D) Buharlaşma şiddetinin farklı olması

E) Tuz oranlarının farklı olması

19.

I. Van Gölü Havzası

II. Çarşamba Çayı Havzası

III. Meriç Nehri Havzası

IV. Çoruh Nehri Havzası

Yukarıda verilen havzalardan hangileri Türkiye'deki kapalı havzalardandır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

20. Tuz Gölü'nün alanı yıl içinde çok fazla değişir.

Tuz Gölü'nün alanının değişmesinde;

I. Havzasındaki akarsuların sel rejimli olması

II. Denize göre yükseltisinin fazla olması

III. Yaz mevsiminde buharlaşmanın fazla olması

IV. Tektonik oluşumlu göl olması

özelliklerinden hangileri etkili olmaktadır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

21.

I. Kıyı Ege Bölümü

II. Ergene Bölümü

III. Güney Marmara Bölümü

IV. Antalya Bölümü

Yukarıda verilen bölümlerden hangilerinde jeotermal kaynaklar çok yaygındır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

TEST 3 — TÜRKİYE'NİN SU VE TOPRAK VARLIĞI

1. Türkiye'deki akarsuların genellikle akımları düşük ve rejimleri düzensiz olduğu hâlde enerji potansiyellerinin yüksek olmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Aşındırmalarının fazla olması

B) Yatak eğimlerinin fazla olması

C) Farklı kaynaklardan beslenmeleri

D) Kapalı havzaların geniş olması

E) Bazı yerlerde büklümler yaparak akmaları

2. Türkiye'deki göller oluşumlarına göre farklı gruplara ayrılırlar.

Aşağıdaki göllerden hangisi iç kuvvetlerin etkisiyle oluşan göllerden biri değildir?

A) Tortum Gölü B) Van Gölü

C) Tuz Gölü D) Çıldır Gölü

E) Nemrut Gölü

3. Türkiye'nin en büyük baraj gölleri olan Atatürk, Karakaya ve Keban barajları hangi akarsu üzerinde kurulmuştur?

A) Dicle B) Fırat C) Kızılırmak

D) Aras E) Seyhan

4. Göl sularının sıcaklığı iklim özelliklerine bağlıdır. Yükseklik arttıkça sıcaklığın azalması göl suyunun sıcaklığının da azalmasına neden olur.

Buna göre aşağıdaki göllerden hangisinin sularının sıcaklığının daha düşük olduğu söylenebilir?

A) Akşehir Gölü B) Kuş Gölü

C) Mogan Gölü D) Hazar Gölü

E) Çıldır Gölü

5.

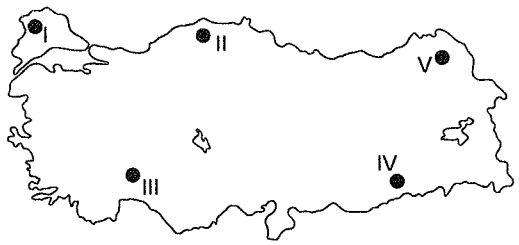

Suda kolay eriyen kireç taşı ana kayanın yaygın olduğu yerlerde karstik göller oluşur.

Buna göre yukarıdaki Türkiye haritasında işaretli yörelerden hangisinde karstik göller daha yaygındır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Yağışların fazla olduğu yerlerde kimyasal çözülme fazla olduğu için toprak oluşumu hızlıdır.

Buna göre aşağıdaki bölümlerden hangisinde toprak oluşumunun daha hızlı olması beklenebilir?

A) Ergene Bölümü

B) Orta Kızılırmak Bölümü

C) Orta Fırat Bölümü

D) Doğu Karadeniz Bölümü

E) İç Batı Anadolu Bölümü

7.

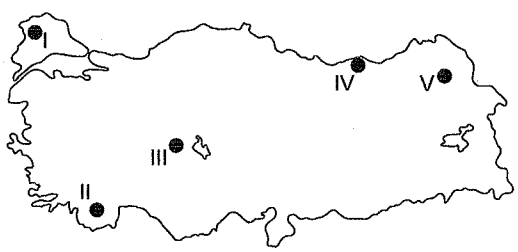

Kırmızı topraklar (Terra rossa) yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde yaygındır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

8.

I. Ergene Bölümü

II. Kıyı Ege Bölümü

III. Konya Bölümü

IV. Yukarı Murat – Van Bölümü

Suları denize ulaşmayan akarsu havzalarına kapalı havza denir. Kapalı havzaların oluşumunda en önemli faktör yer şekilleridir.

Yukarıdaki bölümlerden hangilerinde kapalı havzalar daha geniştir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) I ve IV E) III ve IV

9. Türkiye'deki bazı göllerin suları tatlı, bazı göllerin suları tuzlu veya sodalıdır.

Türkiye'de suları tatlı olan göllerden en büyük olanı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Van Gölü B) Tuz Gölü

C) Akşehir Gölü D) Beyşehir Gölü

E) Sapanca Gölü

10. Aşağıdakilerden hangisi Göller Yöresi'nde yer alan göllerden biridir?

A) Akşehir Gölü B) Eğirdir Gölü

C) Köyceğiz Gölü D) Meke Gölü

E) Sapanca Gölü

11. Türkiye'de doğal göller bazı yörelerde yoğunlaşmıştır.

Doğal göllerin en fazla olduğu bölümler aşağıdaki seçeneklerden hangisinde bir arada verilmiştir?

A) Batı Karadeniz Bölümü – Kıyı Ege Bölümü

B) Orta Karadeniz Bölümü – İç Batı Anadolu Bölümü

C) Orta Fırat Bölümü – Erzurum Kars Bölümü

D) Güney Marmara Bölümü – Antalya Bölümü

E) Yukarı Kızılırmak Bölümü – Yukarı Sakarya Bölümü

12. Türkiye'de yaygın olan toprak tiplerinden biri de alüvyal topraklardır. Alüvyal topraklar verimli topraklardır.

Alüvyal toprakların verimli olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sulama koşullarının elverişli olması

B) İklim özelliklerinin elverişli olması

C) Mineral bakımından zengin olması

D) Yüksekliklerinin az olması

E) Nüfusun fazla olduğu yerlerde bulunmaları

13.

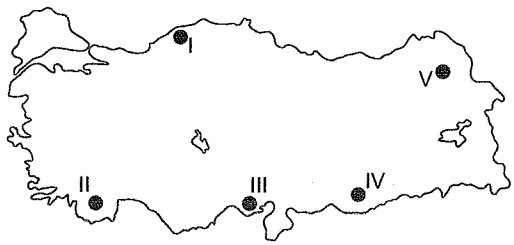

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde çernezyom toprakları yaygındır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

14. Türkiye'deki bazı akarsuların havzaları tamamen Türkiye içinde yer alırken, bazı akarsuların havzalarının bir bölümü başka ülkelerde yer alır.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de doğup başka ülkelerde denize dökülen akarsulardan biridir?

A) Kızılırmak B) Çoruh C) Susurluk

D) Yeşilırmak E) Manavgat

15. Tuz Gölü'nün alanının mevsimden mevsime çok fazla değişmesinde aşağıdaki özelliklerden hangisi etkili değildir?

A) Buharlaşma şiddetinin değişmesi

B) Yağış ve yüzey suları ile beslenme miktarının değişmesi

C) Göl çanağının şeklinin yayvan olması

D) Göl sularının kimyasal özelliği

E) Sıcaklık değerlerinin değişimi

16. Kuzey Anadolu Dağlarının kuzeye bakan yamaçlarında yaygındır.

İyi yıkanmış olup çay ve kivi yetiştirmek için oldukça elverişli olan bu toprak tipi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kahverengi bozkır toprakları
B) Çernezyom (Kara Topraklar)
C) Kestane renkli topraklar
D) Kahverengi orman toprakları
E) Kolüvyal topraklar

17. Karstik arazilerde yağış sularının yer altına sızmasına bağlı olarak yüzey suları azalır.

Aşağıdaki yörelerden hangisinde yüzey sularının az olması tarım etkinliklerini güçleştirmektedir?

A) Gediz Ovası
B) Ergene Havzası
C) Taşeli Platosu
D) Çukurova
E) Iğdır Yöresi

18. Marmara Denizi ile Çanakkale ve İstanbul boğazlarında tuzluluk oranlarının derinlerde artmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ege Denizi'nden Karadeniz'e doğru alt akıntıların meydana gelmesi
B) Yüzeyde kirliliğin fazla olması
C) Boğazların eski akarsu vadileri olması
D) Kırıklı yapıların yaygın olması
E) İklim özelliklerinin çeşitlilik göstermesi

19.

I. Kırmızı Akdeniz Toprakları (terra rossa)
II. Alüvyonlu topraklar
III. Çernezyomlar (kara topraklar)
IV. Löslü topraklar

Türkiye'deki topraklar iklim ve ana kaya özelliklerinin etkisiyle çeşitlilik gösterir.

Yukarıda verilen topraklardan hangileri taşınmış topraklar grubundadır?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

20.

I. Karstik olaylar
II. Buzul aşındırmaları
III. Tektonik hareketler
IV. Volkanik olaylar

Van Gölü'nün oluşumunda yukarıda verilen olaylardan hangileri etkili olmuştur?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

21. Heyelan set gölleri, heyelan sonucu yamaçlardan inen kütlelerin akarsu vadilerinin önünü kapatmasıyla oluşur

Türkiye'de heyelan set göllerinin en fazla hangi bölgede oluştuğu söylenebilir?

A) Akdeniz Bölgesi
B) İç Anadolu Bölgesi
C) Karadeniz Bölgesi
D) Marmara Bölgesi
E) Güneydoğu Anadolu Bölgesi

22. Akarsu, rüzgâr ve buzulların taşıdığı alüvyon, lös ve moren gibi topraklara taşınmış toprak denir. Bu toprakların ortak özelliklerinden biri verimli olmalarıdır. Ancak toprak yapısının yanı sıra iklim koşulları da verimi etkiler.

Buna göre aşağıdaki ovalardan hangisinde verimin diğerlerine göre az olması beklenir?

A) Bafra
B) Çarşamba
C) Çukurova
D) Gediz
E) Harran

TEST 4

TÜRKİYE'NİN SU VE TOPRAK VARLIĞI

1. Türkiye'de göller oluşumlarına göre farklı gruplara ayrılırlar.

Manyas Gölü, Tuz Gölü ve Akşehir Gölü oluşumlarına göre hangi göl grubuna girer?

A) Tektonik B) Karstik C) Volkanik

D) Heyelan set E) Buzul

2. Toprak özelliğini etkileyen en önemli faktörler iklim özellikleri ve ana kaya özellikleridir.

İç Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yarı kurak step iklimi özelliklerinin görüldüğü yerlerde hangi toprak tipi yaygındır?

A) Kırmızı topraklar (terrra rossa)

B) Kestane ve kahve renkli topraklar

C) Çernezyom toprakları (kara topraklar)

D) Laterit topraklar

E) Podzol topraklar

3. Türkiye'deki göller oluşumlarına göre farklı gruplara ayrılırlar.

Aşağıdaki göllerden hangisi iç kuvvetlerin etkisiyle oluşan göllerden biridir?

A) Van Gölü

B) Abant Gölü

C) Tortum Gölü

D) Terkos Gölü

E) Mogan Gölü

4.

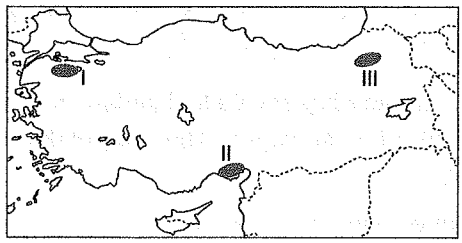

Yukarıdaki haritada numaralandırılmış alanlarda görülen toprak tipleri aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III
A)	Alüvyal	Terra-Rossa	Çernezyom
B)	Terra-Rossa	Alüvyal	Çernezyom
C)	Çernezyom	Terra-Rossa	Alüvyal
D)	Alüvyal	Çernezyom	Terra-Rossa
E)	Terra-Rossa	Çernezyom	Alüvyal

5. Ege Bölgesi'ndeki akarsuların aşağıda verilen özelliklerinden hangisi yer şekillerinden doğrudan etkilenen bir özellik değildir?

A) Genel olarak doğu – batı yönünde akmaları

B) Rejimlerinin düzensiz olması

C) Akış hızlarının düşük olması

D) Büklümler oluşturarak akmaları

E) Yatak eğimlerinin az olması

6.

I. Akış hızlarının yüksek olması

II. Sularının bulanık olması

III. Vadilerin derin olması

IV. Rejimlerinin düzensiz olması

Türkiye'deki akarsulardan sulamada yararlanmak için baraj yapılmasının zorunlu olmasında yukarıdaki özelliklerden hangileri en fazla etkili olmaktadır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

7. **Türkiye'deki göllerin sularının tatlı, acı, tuzlu ya da sodalı olmasında aşağıdaki özelliklerden hangisinin etkili olduğu söylenemez?**

A) Gölün yağış ve akarsularla beslenme özelliği

B) Göl çevresinde buharlaşma özellikleri

C) Göl çanağını oluşturan kayaçların özellikleri

D) Göl sularından yararlanma şekilleri

E) Gölün yer altı – yer üstü gideğenlerinin olup olmaması

8. Suları denize ulaşmayan akarsuların aktığı yerlere kapalı havza denir. Kapalı havzalarda akarsular göle veya bataklık alanlara dökülür, ovalarda kaybolur.

Aşağıda verilen akarsulardan hangisinin havzası kapalı havzadır?

A) Aras B) Fırat C) Çoruh

D) Meriç E) Susurluk

9.

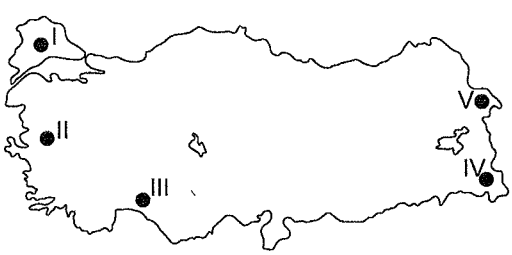

Ana kayanın kireç taşı olduğu yörelerde karstik kaynaklar yaygındır.

Yukarıdaki haritada verilen yörelerden hangisinde karstik kaynaklar daha yaygındır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

10.

I. Organik madde bakımından zengindirler.

II. Orman altlarında oluşurlar.

III. Kuzey Anadolu dağlarının İç Anadolu'ya bakan yamaçlarında görülür.

Yukarıda kahverengi orman toprakları ile ilgili verilen özelliklerden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II

D) I ve III E) II ve III

11.

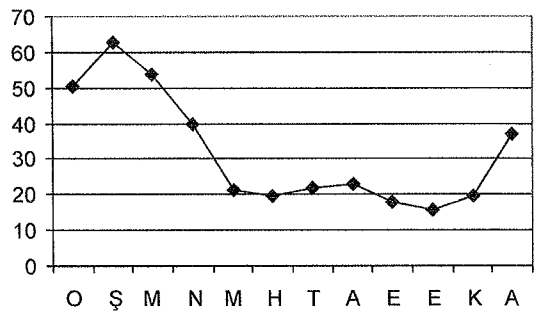

Gediz Nehri'nin Aylık Ortalama Akımı (m^3/sn)

Yukarıdaki grafikte Gediz Nehri'nin aylık ortalama akım değerlerini gösteren grafik verilmiştir.

Akımın yaz aylarında düşük, kış aylarında yüksek olmasının akarsu havzasındaki hangi özelliğe bağlı olduğu söylenebilir?

A) Yatak eğiminin az olmasına

B) Yağış rejimine

C) Kar yağışlarına

D) Toprakların geçirimlilik özelliğine

E) Tarımda sulamada yararlanılmasına

12.

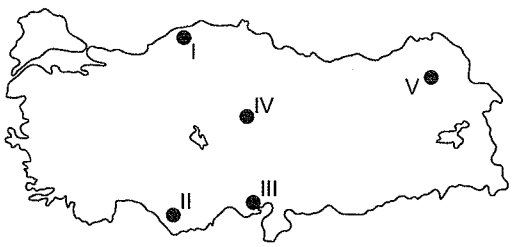

Yukarıdaki haritada işaretlenen yerlerde yaygın olan toprak tipleri aşağıdakilerden hangisinde yanlış eşleştirilmiştir?

A) I – Kahverengi orman toprakları
B) II – Terra - rossa
C) III – Podzol topraklar
D) IV – Kestane renkli step toprakları
E) V – Çernezyom toprakları

13.

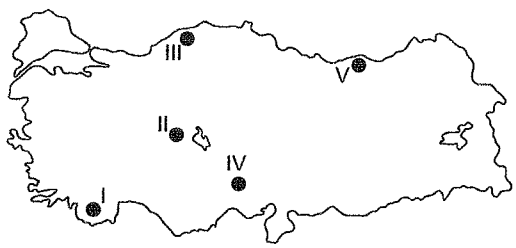

Bitki artıklarının bakteriler tarafından ayrıştırılması ile toprağın üst yüzeyinde oluşan maddeye humus denir.

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde humus birikiminin fazla olduğu söylenemez?

A) I B) II C) III D) IV E) V

14.

I. İç Anadolu Bölgesi
II. Marmara Bölgesi
III. Doğu Anadolu Bölgesi
IV. Güneydoğu Anadolu Bölgesi

Suları denize ulaşmayan akarsu havzalarına kapalı havza denir. Kapalı havzaların oluşumunda en önemli faktör yer şekilleridir.

Yukarıdaki bölgelerden hangilerinde kapalı havzalar daha geniş alan kaplar?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) I ve IV E) III ve IV

15.

Yağış miktarının düşük olduğu yörelerde, kimyasal çözülmenin yetersizliği toprak oluşumunu güçleştirir.

Buna göre haritada verilen yerlerden hangilerinde toprak oluşumu daha kolaydır?

A) I ve II B) I ve III C) I ve IV
D) II ve III E) II ve IV

16. Türkiye'deki akarsulardan ulaşımda yararlanılamamasının nedenlerinden biri de akarsuların eğimlerinin ve akış hızlarının fazla olmasıdır.

Marmara Bölgesi'ndeki akarsuların eğim ve akış hızları fazla olmadığı hâlde akarsulardan ulaşımda yararlanılamamasının nedenlerinden biri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Akarsuların farklı denizlere dökülmeleri
B) Akarsulardan sulamada yararlanılması
C) Akarsu rejimlerinin düzensiz olması
D) Akarsu taşımacılığının ekonomik olmaması
E) Akarsuların okyanuslara ulaşmaması

17. Türkiye'de bazı göllerin oluşumunda volkanik olaylar etkili olmuştur.

Türkiye'de volkanik oluşumlu göller hangi coğrafi bölgede daha yaygındır?

A) Doğu Anadolu Bölgesi
B) Akdeniz Bölgesi
C) Marmara Bölgesi
D) Ege Bölgesi
E) Karadeniz Bölgesi

18. Göllerin oluşumunda çanaklaşma ve set oluşumları etkili olmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi doğal set göllerinden biri değildir?

A) Tortum Gölü

B) Burdur Gölü

C) Büyük Çekmece Gölü

D) Mogan Gölü

E) Çıldır Gölü

19. **Türkiye'de akarsuların hidroelektrik potansiyelinin yüksek olmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Geçirimli kaya yapılarının fazla olması

B) Akarsuların rejimlerinin düzensiz olması

C) Bazı akarsuların kapalı havzada akmaları

D) Akarsuların akımlarının genellikle düşük olması

E) Yüksek ve engebeli arazilerin fazla olması

20.

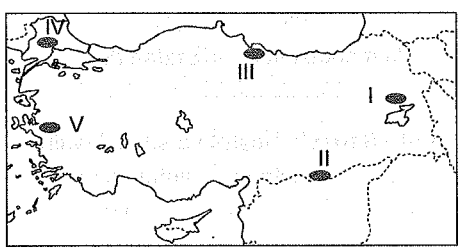

Yukarıdaki haritada gösterilen numaralı alanlardan hangisinde akarsuların hidroelektrik enerji potansiyeli en fazladır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

21. Aşağıda verilen yörelerle buralarda yaygın toprak türleri eşleştirilmiştir.

Bunlardan yanlış eşleştirilen hangisidir?

A) Akdeniz – Terra Rossa

B) Doğu Karadeniz – Laterit

C) İç Anadolu – Kahverengi Step

D) Güneydoğu – Podzoller

E) Ege – Terra Rossa

22. Çeşitli faktörlerin etkisiyle oluşan çanaklarda suların birikmesiyle meydana gelen su birikintilerine göl denir.

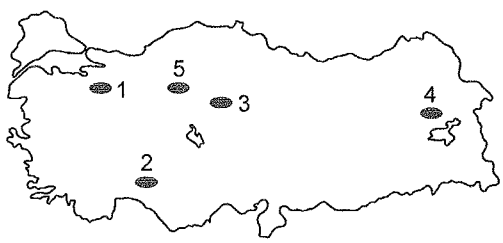

Haritada işaretli bölgelerde, göl oluşumunda etkili faktörler aşağıdaki eşleştirmelerden hangisinde yanlış verilmiştir?

A) 1. Tektonizma B) 2. Karstik erime

C) 3. Heyelan D) 4. Volkanizma

E) 5. Alüvyal set

23. Engebeli alanlarda akan akarsuların hidroelektrik potansiyeli fazla olur. Akarsu vadileri derinde olduğu için baraj yapımı kolaylaşır.

Bu durumda aşağıdaki akarsulardan hangisinden enerji üretiminde en az yararlanılır?

A) Fırat B) Yeşilırmak C) Ceyhan

D) Dicle E) Bakırçay

BÖLÜM 6

TÜRKİYE'NİN NÜFUS ÖZELLİKLERİ

TÜRKİYE'DE NÜFUS ARTIŞI

Gerçek Nüfus Artışı: (Doğum +Alınan Göç) - (Ölüm + Verilen Göç)

Doğal Nüfus Artışı: Doğum - Ölüm

Bir bölgede gerçek nüfus artış hızı doğal nüfus artışından fazla ise o bölge mutlaka dışarıdan göç alıyordur.

Eğer gerçek nüfus artış hızı, doğal nüfus artışından az ise o bölge mutlaka dışarıya göç veriyordur.

Ülkemizde Nüfus Artışının Nedenleri

- Doğum oranının fazla olması
- Ölüm oranının az olması
- Sağlık ve beslenme koşullarının iyileşmesi
- Dış ülkelerden Türkiye'ye olan göçler
- Ortalama yaşam süresinin uzaması
- Yaşam standartlarının yükselmesi
- Savaşların sona ermesi
- Hatay'ın ana vatana katılması

Nüfus Artışının Ortaya Çıkardığı Olumsuz Sonuçlar

- Kalkınma hızı yavaşlar.
- İşsizlik ve demografik yatırımlar artar.
- Köyden kente göç artar.
- Kişi başına düşen milli gelir azalır.
- Altyapı hizmetleri aksar.
- Çevre sorunları yaşanır.
- Çarpık kentleşme ortaya çıkar.
- Doğal kaynaklarda aşırı tüketim yaşanır.
- Konut sıkıntısı yaşanır.
- Verimli tarım arazileri yerleşmeye açılır.
- Gelir dağılımında dengesizlikler yaşanır.
- İhracat gelirleri azalır.
- İthalat giderleri artar.
- Dış ticaret açığı artar.

Nüfus Artışının Ortaya Çıkardığı Olumlu Sonuçlar

- İş gücü ucuzlar.
- Vergi gelirleri artar.
- Askeri güç artar.
- Dış ticarette rekabet gücü artar.
- Mal ve hizmetlere olan talep artar.
- İhtiyacın fazla olmasıyla birlikte üretim artar.

TÜRKİYE'DE NÜFUSUN DAĞILIŞINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Doğal Faktörler

İklim: Kurak ve kışları aşırı soğuk yerlerde nüfus fazla değildir. Nüfusun büyük kısmı kıyı kesimlerinde toplanmıştır.

Yer Şekilleri: Ülkemizde engebeli ve yüksek yerlerde nüfus azdır. Doğu Anadolu Bölgesi, Taşeli Platosu, Menteşe Yöresi gibi yerler örnek verilebilir.

Su Kaynakları: Yerleşim birimlerinin önemli bir kısmı su kaynaklarına yakın yerlerde kurulmuştur. Kurak yerlerde nüfus seyrektir.

Toprak Özellikleri: Tarım açısından verimli olan yerlerde nüfus fazladır. Tarım arazileri olmayan ve toprakları tarıma elverişli olmayan yerlerde nüfus azdır.

Beşeri Faktörler

Tarım: Verimli ve geniş tarım alanlarının bulunduğu yerlerde nüfus yoğundur. Çukurova, Gediz, Bafra ve Çarşamba ovaları çevresi gibi.

Ulaşım - Turizm: Ulaşım bakımından kavşakta olan illerde nüfus artmıştır. Eskişehir, Ankara, Kayseri ve İstanbul örnek verilebilir. Ülkemizde Ege ve Akdeniz kıyılarındaki merkezlerde turizmden dolayı nüfus yoğundur.

Ticaret - Sanayi: Ticaret ve sanayi faaliyetlerinin arttığı yerlerde nüfus fazladır. İstanbul, İzmit, Adapazarı, Bursa, Adana ve İzmir örnek verilebilir.

Yer Altı Kaynakları: Madenlerin ve enerji kaynaklarının işletilmesinde yoğun nüfusa ihtiyaç olduğundan bu alanlarda nüfus fazladır. Zonguldak, Soma ve Elbistan buna örnektir.

TÜRKİYE'DE NÜFUS YOĞUNLUĞU

Nüfus yoğunluğu bir merkezde km^2'ye düşen kişi sayısını ifade etmektedir.

Aritmetik Nüfus Yoğunluğu

- Toplam nüfusun ülke yüz ölçümüne bölünmesiyle bulunur.
- Aritmetik Nüfus Yoğunluğu = $\frac{\text{Toplam nüfus}}{\text{Yüz ölçümü}}$
- Ülkemizin nüfus yoğunluğu sürekli olarak artmıştır.

Yıllar	Nüfus Yoğunluğu
1960	36
1980	58
2000	88
2010	96
2018	107
2022	111

- Ülkemizde nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu bölge Marmara, en az olduğu bölge ise Doğu Anadolu'dur.

Tarımsal Nüfus Yoğunluğu

- Tarımla uğraşan kişi sayısının o bölgedeki tarım arazisine bölünmesiyle bulunur.
- Tarımsal Nüfus Yoğunluğu = $\frac{\text{Tarımla uğraşan kişi sayısı}}{\text{Tarım alanının yüz ölçümü}}$
- Yer şekillerinin engebeli olması tarımsal nüfus yoğunluğu üzerinde etkilidir.
- Ülkemizde tarımla uğraşan kişi sayısının azalması nedeniyle tarımsal nüfus yoğunluğu azalmaktadır.

Tarımsal Nüfus Yoğunluğunun Fazla Olduğu Yerler	Tarımsal Nüfus Yoğunluğunun Az Olduğu Yerler
Hakkari Bölümü	İç Anadolu Bölgesi
Doğu Karadeniz Bölümü	Güneydoğu Anadolu Bölgesi
Yıldız Dağları Bölümü	Marmara Bölgesi

Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu

- Bir bölgedeki toplam nüfusun o bölgedeki tarım arazisine bölünmesiyle elde edilir.
- Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu = $\frac{\text{Toplam nüfus}}{\text{Tarım arazisi}}$
- Toplam nüfusun fazla olduğu veya engebeli olan yerlerde fizyolojik nüfus yoğunluğu fazladır.
- Tarım alanlarının fazla olduğu yerlerde fizyolojik nüfus yoğunluğu azdır.

Fizyolojik Nüfus Yoğunluğunun Fazla Olduğu Yerler	Fizyolojik Nüfus Yoğunluğunun Az Olduğu Yerler
Çatalca - Kocaeli Bölümü, Doğu Karadeniz ve Hakkari Bölümü	İç Anadolu Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi

TÜRKİYE'DE GÖÇ

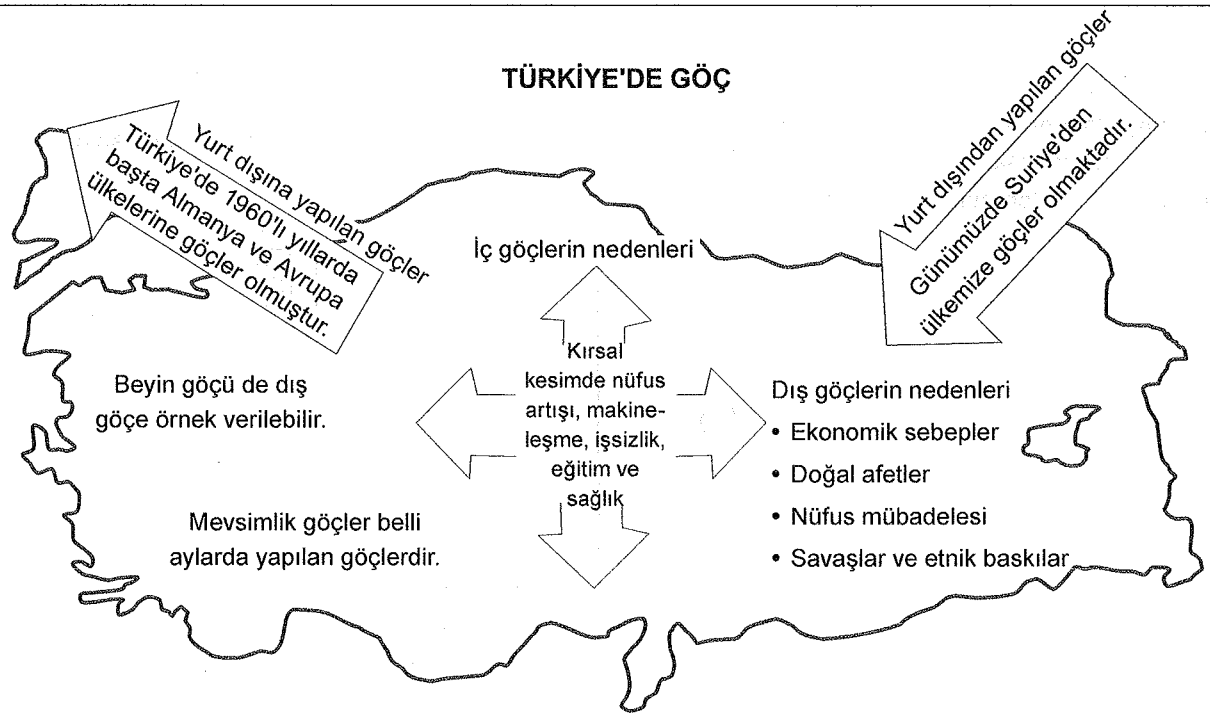

TEST 1 — TÜRKİYE'NİN NÜFUS ÖZELLİKLERİ

1. Türkiye'nin nüfusu ile ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Nüfusun çoğunu erkekler oluşturmaktadır.

B) Nüfus artış hızı Avrupa ülkelerinden fazladır.

C) Çalışan nüfusun yaş ortalaması düşüktür.

D) Göç veren yerlerde kadın nüfusu fazladır.

E) Nüfusun dağılışında fiziki faktörlerin etkisi yoktur.

2. Aynı coğrafi bölgede yer alan İstanbul ilinin nüfus yoğunluğu Edirne ilinden daha fazladır.

Bu yoğunluk farkının oluşmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisi diğerlerinden daha fazladır?

A) Edirne'nin ulaşım yollarına uzak kalması

B) İstanbul'da kongre turizmi gibi turizm faaliyetlerinin fazla olması

C) Edirne'nin Türkiye'nin sınırında yer alması

D) İstanbul'da sanayi ve ticaretin çok gelişmiş olması

E) İstanbul'un yüz ölçümünün Edirne'den küçük olması

3. Gerek dünyada gerekse ülkemizde nüfusun dağılışını etkileyen en önemli faktörlerden biri iklimdir. İklim şartlarının ılıman özellikler taşıdığı yerler genelde yoğun nüfusludur.

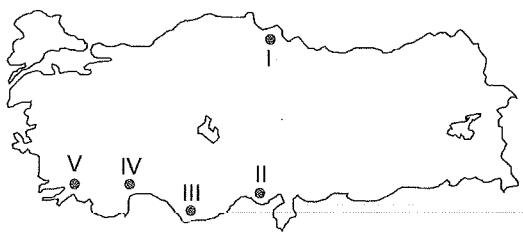

Yukarıdaki haritada verilen yerlerin hangileri bu genellemeye uymamaktadır?

A) Yalnız II B) II ve III C) III ve IV D) III ve V E) I ve V

4. Bir bölgede nüfusun cinsiyet yapısı; ekonomik faaliyetin türü, savaşlar ve göçler gibi faktörlerin etkisi altındadır.

Buna göre aşağıda kadın ve erkek nüfus sayıları verilen kentlerden hangisinin daha fazla göç aldığı söylenebilir?

	Kadın	Erkek
A)	515.784	510.649
B)	167.341	149.024
C)	224.441	267.093
D)	313.515	309.051
E)	96.545	90.297

5. Aşağıdakilerden hangisi bir ülkede göçün ortaya çıkardığı sonuçlardan biri değildir?

A) Kırsal kesime yapılan yatırımların azalması

B) Nüfusun ülke geneline dengesiz dağılması

C) Kentlerde çarpık kentleşme ve gecekondulaşmanın yaşanması

D) Kentlerde trafik ve çevre sorunlarının yaşanması

E) Kentlerde işsizlik sorununun azalması

6. Bir ülkede çalışma çağına gelmiş nüfusa aktif nüfus, bu nüfus içerisinde işi olup çalışanlara ise ekonomik bakımdan aktif nüfus denir.

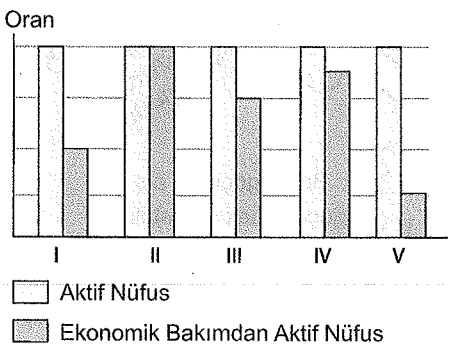

Buna göre yukarıda aktif nüfus ve ekonomik bakımdan aktif nüfus oranları gösterilen merkezlerden hangisinde işsizlik oranı en yüksektir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Endüstrinin gelişmiş olduğu yerlerde kent nüfusu kır nüfusundan fazladır.

Buna göre aşağıdaki illerden hangisinde kır nüfusunun kent nüfusundan fazla olması beklenir?

A) İzmit B) Antalya C) Kayseri

D) Kars E) Bursa

8.

	Tarım	Sanayi	İnşaat	Hizmet
1980	44	15,7	6,5	32,7
2000	32,9	17,1	7,1	42,8
2022	15,8	21,7	6,0	56,5

Yukarıda verilen tarihlerde Türkiye'de ekonomik faaliyetlere katılma oranı (%) verilmiştir.

Bu tablo için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Yıllara göre tarım sektörüne katılma oranında azalma görülmektedir.

B) Ekonomik faaliyetlerde dengesiz bir dağılım vardır.

C) Tarımdaki azalma gelişmişlik seviyemizi düşürmektedir.

D) Sanayi ve hizmet sektörüne katılma oranı sürekli artmıştır.

E) 1980'de ekonomik faaliyetlere katılma oranında tarım sektörü birinci iken 2000 yılında hizmet sektörü birinci olmuştur.

9. Ülkemizde sağlık hizmetlerinin gelişmesi ve yurt dışına göçün azalması aşağıdakilerden hangisi üzerinde etkilidir?

A) Dağınık yerleşmelerin görülmesi

B) Mevsimlik göçün artması

C) Kadınların iş hayatındaki işlevi

D) Sanayi faaliyetlerinin büyük kentlerde yoğunlaşması

E) Nüfus artış hızı

10.

- Yıldız Dağları Bölümü
- Tuz Gölü çevresi
- Taşeli Platosu

yurdumuzun seyrek nüfuslu alanlarıdır.

Bu alanlarda nüfusun seyrek olmasında aşağıdakilerden hangisinin etkisinin olduğu söylenemez?

A) Yer şekillerinin engebeli olması

B) Yağış miktarının az olması

C) Ulaşım imkânlarının zor olması

D) Arazinin karstik yapıda olması

E) Akarsuların boylarının kısa olması

11. Türkiye'de genel olarak kış mevsiminin serin ve yağışlı geçtiği yerler yoğun nüfusludur.

Aşağıdaki yerlerden hangisi bu genellemeye uymaz?

A) Menteşe Yöresi

B) Doğu Karadeniz kıyı kesimi

C) Güney Marmara

D) Gediz Ovası

E) Çukurova

12.

I. Tarımda çalışan insan sayısı fazladır.

II. Genç nüfus oranı yüksektir.

III. Okuma - yazma bilmeyenlerin oranı azalmaktadır.

IV. Aritmetik nüfus yoğunluğu giderek artmaktadır.

Yukarıdakilerden hangileri doğum oranının yüksek olduğunun kanıtıdır?

A) II ve IV B) II ve III C) I ve II

D) I ve V E) Yalnız II

13. Aşağıdakilerden hangisi köyden kente göçü azaltacak önlemlerden biri olamaz?

A) Çiftçilere teşvik kredisi vermek

B) Sağlık ve eğitim hizmetlerini kırsal alana gerektiği kadar yaymak

C) Kentteki altyapı sorununu çözmek

D) Toprak reformu yapmak

E) Besi hayvancılığını teşvik etmek

14.

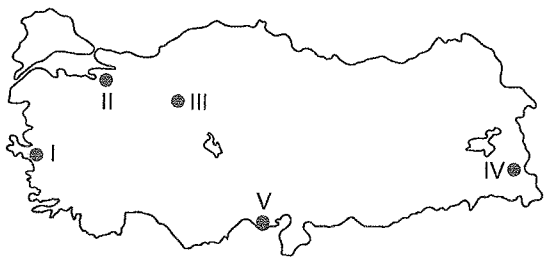

Yukarıdaki haritada numaralandırılarak gösterilen yerlerden hangisindeki nüfus artışının temel nedeni doğal nüfus artışıdır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

15.

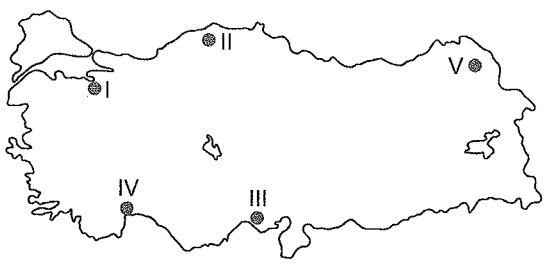

Yukarıdaki noktalardan hangileri kış ve yaz turizmi nedeniyle daha fazla göç alır?

	Kış	Yaz
A)	I	II
B)	V	III
C)	I	IV
D)	II	V
E)	III	IV

16. İstanbul ve Bursa kentleri deprem riski taşımalarına karşın, bu kentlerde ve aralarında kalan yerlerde nüfus yoğunluğu Türkiye ortalaması üzerindedir.

Bu yerlerin aşağıdaki özelliklerinden hangisi nüfus yoğunluğunun yüksek olmasının nedenlerinden biri değildir?

A) Verimli ovaların varlığı

B) Endüstri kuruluşlarının çokluğu

C) Orman alanlarının varlığı

D) İklim koşullarının elverişliliği

E) Ulaşım olanaklarının çeşitliliği

17. Bir ülkenin nüfus yapısı ülkenin gelişimi üzerinde etkilidir.

Bir ülkede nüfusun aşağıdaki özelliklerinden hangisi kalkınmayı artırıcı etki yapmaz?

A) Şehir nüfusunun fazla olması

B) Eğitim seviyesinin yüksek olması

C) Enerji tüketiminin fazla olması

D) Nitelikli elemanın fazla olması

E) Demografik yatırımların az olması

18. Bir bölgede yaşayan nüfusun bölge yüz ölçümüne bölünmesiyle bölgenin aritmetik nüfus yoğunluğu, bölgede yaşayan nüfusun bölgedeki tarım alanlarına bölünmesiyle de bölgenin fizyolojik nüfus yoğunluğu elde edilir.

Aşağıdaki tabloda beş bölgenin aritmetik ve fizyolojik nüfus yoğunlukları verilmiştir.

Bölge	Aritmetik nüfus yoğunluğu	Fizyolojik nüfus yoğunluğu
I	64	80
II	97	101
III	100	170
IV	70	220
V	83	157

Yukarıdaki bilgilere göre hangi bölgede tarım alanlarının oranı en azdır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

19.

- Kadının iş hayatındaki öneminin ve eğitiminin artması
- Kadın başına düşen çocuk sayısının azalması
- Aile planlaması uygulamasının ülke geneline yayılması

Yukarıdaki gelişmeler Türkiye'de aşağıdakilerden hangisine yol açmıştır?

A) Nüfus artış hızının azalmasına

B) Kişi başına düşen milli gelirin azalmasına

C) Beslenme ve sağlık hizmetlerinin gelişmesine

D) Tarımsal alanlarda iş gücüne duyulan ihtiyacın azalmasına

E) Sanayi faaliyetlerinin çeşitlenmesine ve ülke geneline yayılmasına

20. Türkiye'de erkeklerin ortalama yaşam süresi kadınların ortalama yaşam süresinden daha kısadır.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Kadınlarda eğitim düzeyi erkeklerden yüksektir.

B) 0-14 yaş grubundaki kadınların oranı sürekli artmaktadır.

C) 65 yaş üstü nüfusta kadınların oranı erkeklerinkinden yüksektir.

D) Kırsal kesimlerde erkeklerin oranı kadınlarınkinden yüksektir.

E) Hizmet sektöründe çalışan erkeklerin oranı kadınlarınkinden yüksektir.

21. Ülkemizde nüfus coğrafi bölgelere homojen olmayan bir şekilde dağılmıştır.

Bu dağılışta aşağıdakilerden hangisi rol oynamaz?

A) İklim

B) Su kaynakları

C) Ekonomik faaliyetler

D) Bitki örtüsü

E) Yer şekilleri

22.

I. Nüfus yoğunluğu

II. Genç nüfus

III. Olgun nüfus

IV. Yaşlı nüfus

V. Toplam nüfus

Yukarıdakilerden hangileri bir ülkenin nüfusunun yaş yapısını belirlemez?

A) I ve V B) II ve III C) III ve IV

D) II, III ve IV E) II ve IV

23. Güneydoğu Anadolu'da ekili-dikili toprakların oranı Türkiye ortalamasının altında olmasına rağmen tarımsal üretimin bölge ihtiyacından fazla olması aşağıdaki nedenlerden hangisine bağlanamaz?

A) Yıllık yağış miktarının fazla oluşuna

B) Tarımda makine kullanımının yaygınlığına

C) Birim alanda elde edilen verimin fazla oluşuna

D) Sulama imkânlarının fazla olmasına

E) Bölge nüfusunun az oluşuna

24. Coğrafya öğretmeni, Erva'ya Türkiye'deki göçlerin nedenlerini belirlemesi için bir proje ödevi verir. Erva da kendi çevresinde göç eden aileleri seçerek röportaj yapar. Erva'nın yaşadığı şehir Türkiye'nin hemen hemen her yerinden göç almaktadır.

Buna göre Erva aşağıdaki şehirlerden hangisinde yaşıyor olabilir?

A) Hakkari B) Rize C) Ağrı

D) Muş E) İzmir

TEST 2

TÜRKİYE'NİN NÜFUS ÖZELLİKLERİ

1. Batı Karadeniz Bölümü'nün bazı yöreleri Türkiye'nin aritmetik nüfus yoğunluğu yüksek olan yörelerindendir.

Batı Karadeniz Bölümü'nde nüfus yoğunluğunun yüksek olmasında aşağıdakilerden hangisinin payı fazladır?

A) Maden işleme

B) Turizm

C) Ticaret

D) Tarım

E) Balıkçılık

2. Türkiye'de genellikle iklim özelliklerinin elverişli olduğu yöreler nüfusun fazla olduğu yörelerdir. Kıyı yörelerinin bazılarında engebeli arazi özelliklerine bağlı aritmetik olarak nüfus yoğunluğu düşüktür.

Aşağıdaki yörelerden hangisi kıyıda olduğu hâlde nüfus yoğunluğunun düşük olduğu yörelere örnek verilemez?

A) Menteşe Yöresi

B) Edremit Körfezi Çevresi

C) Teke Yöresi

D) Gelibolu Yarımadası

E) Taşeli Yöresi

3. Türkiye'de bazı yörelerde mevsimlik nüfus değişimi fazladır.

Çukurova'da yaz mevsiminde nüfusun artmasında aşağıda verilenlerden hangisi etkilidir?

A) Endüstrinin gelişmesi

B) Ulaşımın gelişmesi

C) Tarımda insan gücüne gereksinimin artması

D) Turizm etkinliklerinin artması

E) Kültür – eğitim etkinliklerinin artması

4. Türkiye'de bazı illerin nüfus sayısı ve aritmetik nüfus yoğunluğu fazladır.

Aşağıdaki illerden hangisi nüfus sayısı en fazla olan iller arasında olduğu hâlde aritmetik nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasının altında olan bir ildir?

A) Ankara B) Konya C) Bursa

D) İzmir E) Kocaeli

5. **Türkiye'de doğurganlık oranının düşük olduğu, ancak nüfus artış hızının yüksek olduğu bir bölge ile ilgili aşağıdakilerden hangisi kesin olarak söylenebilir?**

A) Ortanca (medyan) yaş düşüktür.

B) Fizyolojik nüfus yoğunluğu düşüktür.

C) Kadınların oranı erkeklerden fazladır.

D) Dağınık yerleşmeler yaygındır.

E) Göç almaktadır.

6.

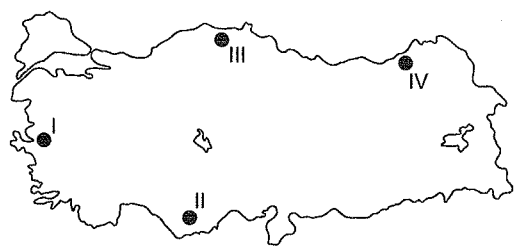

Türkiye'de kıyı yörelerinde iklim özelliklerinin elverişli olması nüfus yoğunluğunun fazla olmasını sağlamıştır.

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangilerinde aritmetik nüfus yoğunluğu fazla değildir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

7. Türkiye'nin 2022 yılına ait nüfus piramidi incelendiğinde aşağıdaki bilgilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Kadın ve erkeklerin oranına

B) İç göçlerin oranına

C) Yaşlı nüfusun oranına

D) Bağımlı nüfusun oranına

E) Çalışma çağındaki nüfusun oranına

8. Tarımsal nüfus yoğunluğu İç Anadolu Bölgesi'nde düşük, Karadeniz Bölgesi'nde yüksektir.

Bölgelerin hangi özelliklerinin farklı olması tarımsal nüfus yoğunluklarının farklı olmasını etkileyen faktörlerden biridir?

A) Toplam nüfus sayılarının

B) Toplam yüz ölçümlerinin

C) Tarım alanlarının genişliğinin

D) Maden çeşidi ve rezervlerinin

E) Sıcaklık ortalamalarının

9. Türkiye'de bazı akarsuların çevreleri yoğun nüfuslu alanlardandır.

Aşağıda verilen akarsulardan hangisinin havzasında aritmetik nüfus yoğunluğu düşüktür?

A) Sakarya Nehri B) Aras Nehri

C) Seyhan Nehri D) Küçük Menderes Nehri

E) Susurluk Nehri

10. Türkiye'de en fazla göç veren bölümlerinden biri Doğu Karadeniz Bölümü'dür.

Aşağıdakilerden hangisi Doğu Karadeniz Bölümü'nün göç vermesinin nedenlerinden biri değildir?

A) Tarımda makine kullanımının artması

B) Tarım alanlarının dar olması

C) İstihdam kapasitesinin düşük olması

D) Arazinin engebesinin fazla olması

E) Endüstrinin gelişmemiş olması

11. Türkiye'de bazı göllerin çevresinde nüfuslanma fazladır.

Aşağıdaki göllerden hangisi çevresinde nüfuslanmanın fazla olduğu göllerden biri değildir?

A) Tuz Gölü B) Sapanca Gölü

C) Beyşehir Gölü D) İznik Gölü

E) Küçük Çekmece Gölü

12.

I. Denize kıyıların olması

II. En önemli geçim kaynaklarının tarım ve hayvancılık olması

III. Ilıman iklim şartlarının yaşanması

IV. İş olanaklarının sınırlı olması

Yukarıdakilerden hangileri Türkiye'de yoğun göç veren illerin ortak özelliklerindendir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

13. Türkiye'de 1927 – 2022 yılları arasında aritmetik nüfus yoğunluğu sürekli olarak artmıştır.

Aritmetik nüfus yoğunluğunun artmasında;

I. Tarım alanlarının genişlemesi

II. Coğrafi bölgeler arasında göçlerin fazla olması

III. Nüfus sayısının artması

özelliklerinden hangileri etkili olmuştur?

A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II

D) II ve III E) Yalnız III

14.

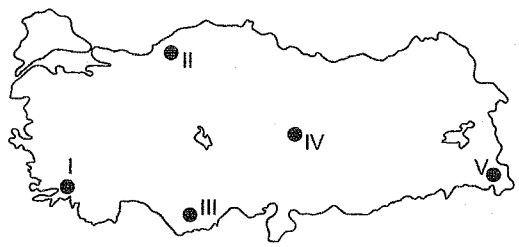

Türkiye'de engebeli arazilerde aritmetik nüfus yoğunluğu genellikle düşüktür.

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde arazi engebeli olduğu hâlde aritmetik nüfus yoğunluğu düşük değildir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

15. Bir şehirde kadın ve erkek nüfus arasındaki fark;

I. Askeri birlik bulunup bulunmamasına

II. Şehrin göç alıp verme durumuna

III. İş olanaklarının fazla ya da az olmasına

durumlarından hangilerine bağlı olarak değişir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve III E) I, II ve III

16. Türkiye'de iç göçlerin yaşanmasında aşağıdaki faktörlerden hangisi diğerlerinden daha fazla etkili olmaktadır?

A) Çevre sorunları

B) Sosyal sorunlar

C) Ekonomik etkenler

D) Aileler arası geçimsizlik

E) Doğal afetler

17. Bazı şehirlerde mevsimlik nüfus değişimi fazla olmaktadır.

Aşağıdaki şehirlerden hangisinde mevsimlik nüfus değişiminin nedeni diğerlerinkinden farklıdır?

A) Söke B) Marmaris C) Kemer

D) Kuşadası E) Side

18. Tarımsal nüfus yoğunluğu tarımda çalışan nüfus sayısının tarım alanına bölünmesiyle hesaplanır. Tarımda çalışanların fazla olduğu ve tarım alanının dar olduğu yöreler tarımsal nüfus yoğunluğunun fazla olduğu yerlerdir.

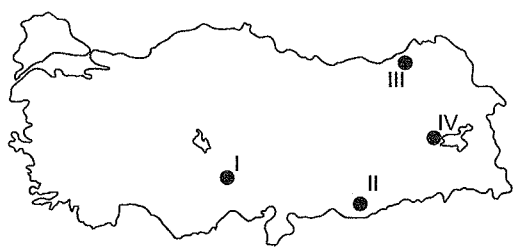

Buna göre haritada verilen yerlerden hangilerinde tarımsal nüfus yoğunluğunun daha fazla olması beklenir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

19. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin nüfus sayısı İç Anadolu Bölgesi'nin nüfus sayısından az olduğu hâlde aritmetik nüfus yoğunluğu Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Türkiye ortalamasının üstünde, İç Anadolu Bölgesi'nde Türkiye ortalamasının altındadır.

Buna göre İç Anadolu Bölgesi'nde aritmetik nüfus yoğunluğunun Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndekinden az olması İç Anadolu Bölgesi'nin hangi özelliğinin sonucudur?

A) Kır nüfus oranının az olması

B) Toplu yerleşmelerin fazla olması

C) Alanının büyük olması

D) Kurak iklim özelliğinin görülmesi

E) Düzlüklerin fazla olması

20. Türkiye'de nüfusun ikiye katlanma süresi gelişmiş ülkelerdekine göre kısadır. Ancak son yıllarda Türkiye'de nüfusun ikiye katlanma süresinin uzadığı görülmektedir.

Nüfusun ikiye katlanma süresini etkileyen temel faktör aşağıdakilerden hangisidir?

A) İç göçler

B) Çalışanların sektörlere dağılımı

C) Kadın-erkek oranları arasındaki fark

D) Nüfus artış hızı

E) Nüfusun ülke içindeki dağılışı

21. Türkiye'de engebenin az, tarım alanlarının geniş olduğu yerlerde nüfus yoğunluğu fazladır.

Buna göre aşağıdaki illerin hangisinde nüfusun yoğun olması tarım alanlarına bağlanmaz?

A) Adana B) Zonguldak C) Malatya

D) Aksaray E) Konya

22. "Bu yerlerde doğurganlık hızı fazla olmasına rağmen nüfus artış hızı azdır." **ifadesi aşağıdaki bölgelerimizden hangisi için daha çok geçerlidir?**

A) Akdeniz

B) İç Anadolu

C) Marmara

D) Karadeniz

E) Güneydoğu Anadolu

23. Türkiye'de nüfus artış oranı Avrupa ülkelerinden daha yüksektir.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de nüfusun hızlı artmasının bir sonucu değildir?

A) İşsizlik oranının artması

B) Bağımlı nüfus oranının yüksek olması

C) Yaşlı nüfus oranının fazla olması

D) Kişi başına düşen gelirin azalması

E) Genç nüfus oranının artması

TEST 3 — TÜRKİYE'NİN NÜFUS ÖZELLİKLERİ

1. Son dönemlerde Türkiye'de nüfus artış hızı düşmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de son dönemlerde nüfus artış hızının düşmesinin nedenlerinden biri değildir?

A) Doğurganlık oranlarının düşmesi

B) Geleneklere bağlılığın artması

C) Aile planlaması bilincinin yaygınlaşması

D) Kadınların çalışma hayatına katılımlarının artması

E) Eğitim düzeyinin artması

2. **Aşağıdakilerden hangisi gerçekleştiğinde Türkiye'de nüfusun hızlı artmasının olumsuz etkisinden söz edilemez?**

A) Tarımda çalışanların oranı arttığında

B) Nüfusun yaş bağımlılık oranı arttığında

C) Dış ticaret açığı büyüdüğünde

D) Kişi başına düşen milli gelir arttığında

E) Nüfus dağılışında dengesizlik arttığında

3. **Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de köyden kente göçü azaltmak için alınması gereken önlemlerden biridir?**

A) Mera ve ormanlardan yeni tarım alanları elde etmek

B) Meraları genişletmek

C) Tarımda denetimli üretimi artırmak

D) Nadas alanlarını genişletmek

E) Sulanan tarım alanlarını genişletmek

4. Endüstrinin geliştiği yörelerde göçlere bağlı olarak nüfus hızla artar.

Aşağıdaki illerden hangisinde nüfusun artmasının temel nedeni endüstrinin gelişmesi değildir?

A) İzmir B) Antalya C) Adana

D) Kocaeli E) Bursa

5.

I. Göçler genellikle doğudan batıya doğrudur.

II. Endüstrinin belirli bölgelerde gelişmesi göçleri artırmaktadır.

III. Göç edenlerin çoğu hizmet sektöründe çalışmaktadır.

Yukarıda Türkiye' de iç göçlerle ilgili verilen özelliklerden hangileri doğru değildir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve II E) II ve III

6. Türkiye'de köyden kente göçü hızlandıran en önemli etkenlerden biri de tarımda makine kullanımının artmasıdır. Makine kullanımını kısıtlayan önemli faktörlerin başında yer şekillerinin engebeli olması ve insan emeğine dayalı tarım yöntemlerinin uygulanması gelir.

Buna göre aşağıda verilen bölümlerden hangisinde makineli tarımın göçe daha fazla neden olması beklenir?

A) Ergene Bölümü

B) Antalya Bölümü

C) Yukarı Fırat Bölümü

D) Doğu Karadeniz Bölümü

E) Yıldız Dağları Bölümü

7. Türkiye'de 1950'li yıllarda tarımda makineleşme yaygınlaşmaya başlamış, günümüzde makineli tarım çok yaygın hâle gelmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin iç kesimlerindeki düzlüklerde, tarımda makineleşmenin yaygınlaşması ile birlikte görülen gelişmelerden biri değildir?

A) Ürün çeşidinin artması

B) İş gücünden tasarruf sağlanması

C) Zaman tasarrufu sağlanması

D) Köyden kente göçün hızlanması

E) Tarım alanlarının genişlemesi

8. Türkiye'de bazı yörelerde kadın-erkek oranları farklılık göstermektedir.

Türkiye'de kadın – erkek oranlarının yörelere göre farklılıklar göstermesinde en önemli etken aşağıdakilerden hangisidir?

A) Doğal nüfus artış hızının farklı olması

B) İç göçlerin hızlı olması

C) Sağlık hizmetlerinin farklı olması

D) Eğitim düzeylerinin farklı olması

E) Bağımlı nüfus oranlarının farklı olması

9. Akdeniz Bölgesi'nde Çukurova Yöresi ile Antalya kıyıları ekonomik yönden gelişmiş olduğu için nüfusun yoğun olduğu yörelerdir.

Aşağıdakilerden hangisi söz konusu yörelerde nüfusun fazla olmasının nedenlerinden değildir?

A) Yer altı zenginliklerinin rezerv ve çeşidinin fazla olması

B) Geliri yüksek tarım ürünlerinin yetiştirilebilmesi

C) Çeşitli endüstri kuruluşlarının çoğalması

D) Turizm etkinliklerinin gelişmesi

E) İşlek limanlara sahip olması

10. Türkiye'de az gelişmiş yörelerden ekonomik bakımdan gelişmiş yörelere göçler devam etmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi göç alan yerlerde görülen gelişmelerden değildir?

A) İş gücü kapasitesinin artması

B) Doğurganlık oranının artması

C) Erkek nüfus oranının artması

D) Gecekondulaşmanın artması

E) Genç nüfus oranının artması

11. Yıldız Dağları çevresi, Menteşe Yöresi ve Taşeli Yöresi'nde nüfusun az olmasında aşağıdaki özelliklerden hangisi etkili değildir?

A) Yıllık sıcaklık farklarının az olması

B) Yer şekillerinin engebeli olması

C) Endüstrinin gelişmemiş olması

D) Ulaşım koşullarının elverişli olmaması

E) Tarım alanlarının dar olması

12.

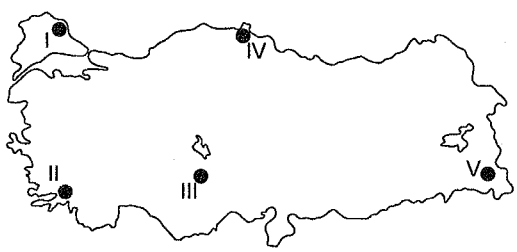

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde nüfusun az olmasının nedeni engebelilik değildir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

13. Sinop – Kastamonu Yöresi ve Hakkari Yöresi'nde aritmetik nüfus yoğunlukları düşük olduğu hâlde tarımsal nüfus yoğunlukları Türkiye ortalamasının üstündedir.

Bu yörelerde tarımsal nüfus yoğunluğunun yüksek olmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tarım ürünü çeşidinin az olması

B) Makineli tarımın yapılabildiği yerlerinin bulunması

C) Bölgenin toplam alanının büyük olması

D) Tarım alanlarının dar olması

E) Bölge dışına göçlerin çok olması

14. Türkiye'de medyan (ortanca) yaş giderek yükselmektedir. Bu durum yaşlı nüfusun, toplam nüfus içindeki oranının giderek artması demektir.

Yaşlı nüfus oranının artmasını sağlayan en önemli faktör aşağıdaki özelliklerden hangisidir?

A) Kır nüfusu oranının artması

B) Ülke içi göçlerin fazla olması

C) Doğal nüfus artış hızının düşmesi

D) Ölüm oranlarının fazla olması

E) Tarımda çalışanların payının artması

15.

I. Küçük Menderes Nehri

II. Aras Nehri

III. Çoruh Nehri

IV. Seyhan Nehri

Türkiye'de bazı akarsuların havzalarında nüfus yoğunluğu fazladır.

Yukarıdaki akarsuların hangileri havzalarında nüfus yoğunluğunun fazla olduğu akarsulardan değildir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

16. Türkiye giderek gelişmiş ülke konumuna gelen bir ülkedir.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin geliştiğini gösteren özelliklerden biri değildir?

A) Ortalama yaşam süresinin uzaması

B) Okullaşma oranlarının yükselmesi

C) Nüfus dağılışında doğal koşulların etkisinin belirgin olması

D) Kişi başına düşen milli gelirin artması

E) Dış satımda (ihracatta) en fazla payın endüstri ürünlerine ait olması

17. Tarımsal nüfus yoğunluğu tarımda çalışan nüfus sayısının tarım alanına bölünmesiyle hesaplanır. Tarımda çalışanların fazla olduğu ve tarım alanının dar olduğu yöreler tarımsal nüfus yoğunluğunun fazla olduğu yörelerdir.

Buna göre aşağıda verilen illerden hangisinde tarımsal nüfus yoğunluğunun fazla olması beklenmez?

A) Konya B) Trabzon C) Antalya

D) Hakkari E) Muğla

18. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin nüfus özellikleri ile ilgili doğru bir bilgi değildir?

A) Nüfus artış hızı düşmektedir.

B) Medyan (ortanca) yaş yükselmektedir.

C) Nüfusun % 90'dan fazlası şehirlerde yaşamaktadır.

D) Bütün kıyı yörelerinde nüfus fazladır.

E) Çalışanların yaş ortalaması yükselmektedir.

19. **Karadeniz Bölgesi'nde tarımsal nüfus yoğunluğunun fazla olmasında;**

I. bölgenin yüz ölçümünün fazla olması,

II. birincil ekonomik faaliyetlerde çalışanların fazla olması,

III. tarım alanlarının dar olması

özelliklerinden hangileri etkili olmaktadır?

A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II

D) II ve III E) Yalnız III

20. Türkiye'de zengin yer altı kaynaklarına sahip olan bazı yörelerde bu kaynakların değerlendirilmesine bağlı olarak nüfus yoğunluğu artmıştır.

Aşağıdaki illerden hangisinde nüfus yoğunluğunun fazla olmasında yukarıda verilen özelliğin etkisi fazladır?

A) Trabzon B) İstanbul C) Zonguldak

D) Gaziantep E) Sakarya

21.

I. Yağışın düzenli ve yeterli olması

II. Arazinin dağlık ve engebeli olması

III. İş olanaklarının sınırlı olması

IV. Ulaşım yollarından uzak olması

V. İklimin elverişsiz olması

Yukarıdakilerden hangisi ülkemizde nüfusun seyrek olduğu yerlerin ortak özelliklerinden biri değildir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

TEST 4 — TÜRKİYE'NİN NÜFUS ÖZELLİKLERİ

1.

I. Engebeliliğin fazla olması

II. İşlek yollara uzak kalması

III. Yağış rejiminin düzensiz olması

IV. Yazların sıcak geçmesi

Menteşe Yöresi'nin ekonomisinin gelişmemiş olması ve yörede nüfusun az olmasında yukarıdaki özelliklerden hangileri etkili olmuştur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

2.

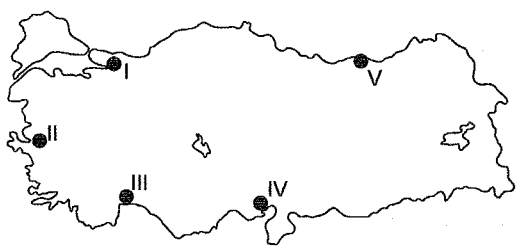

Genellikle göç alan yerlerde erkek nüfus oranları, göç veren yerlerde kadın nüfus oranları yükselir.

Buna göre yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde erkek nüfus oranlarının yüksek olması beklenmez?

A) I B) II C) III D) IV E) V

3.

I. Tarımla uğraşan nüfusun kadın-erkek oranı

II. Arazinin engebeli olup olmaması

III. Tarımla uğraşan nüfusun sayısı

IV. Bölgelerin alanlarının büyüklüğü

Türkiye'de tarımsal nüfus yoğunluklarının bölgelere göre farklılık göstermesinde yukarıda verilenlerden hangileri etkili olmuştur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

4. Bazı tarım ürünleri hemen işlenmesi gerektiği için yılın belli bir döneminde işlenir. Böylece fabrikalarda çalışan işçilere yılın yalnızca belli aylarında gereksinim olur.

Buna göre,

I. Pamuk
II. Çay
III. Tütün
IV. Şeker pancarı

işleyen kuruluşlarından hangilerinde yılın belirli döneminde geçici iş gücü istihdamına gereksinim daha fazla olmaktadır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

5. Türkiye'de 1927 – 2022 yılları arasında nüfus sürekli olarak artmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi nüfus artışını etkileyen bir özellik değildir?

A) Kadın erkek oranları
B) Doğurganlık oranları
C) Doğal afetler
D) Sağlık hizmetleri
E) Ölüm oranları

6.

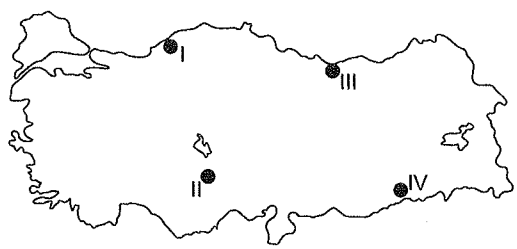

Tarım alanlarında verimin düşük olması köyden kente göçü artırır. Bazı yörelerde sulama koşullarının gelişmesi tarımda verimi artırmaktadır.

Buna göre haritada verilen yerlerden hangilerinde sulama koşullarının iyileşmesinin köyden kente göçleri azaltacağı söylenebilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

7. Türkiye'de nüfusun çoğu kıyı bölgelerde toplanmıştır. Ancak kıyı yörelerinin her yerinde nüfus yoğunluğu aynı değildir.

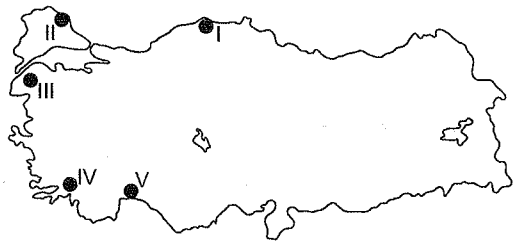

Buna göre haritada verilenlerden hangisi nüfus yoğunluğunun düşük olduğu yerlerden değildir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Tarımda makine kullanımı köyden kente göçleri artırmaktadır.

Aşağıdaki illerden hangisinde köyden kente göçlerin fazla olmasında tarımda makine kullanımının etkili olduğu söylenemez?

A) Konya B) Edirne C) Manisa
D) Şanlıurfa E) Hakkari

9. Yüz ölçümleri en büyük iki bölge olan Doğu Anadolu ve İç Anadolu bölgelerinde, aritmetik nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasının altındadır. Tarımsal nüfus yoğunluğu Doğu Anadolu Bölgesi'nde yüksek olduğu hâlde, İç Anadolu Bölgesi'nde düşüktür.

Tarımsal nüfus yoğunluklarının farklılık göstermesi bölgelerin en çok hangi özelliği ile ilgilidir?

A) Orman oranları
B) Tarım alanlarının genişliği
C) Ulaşımın gelişmişliği
D) Yer altı kaynaklarının zenginliği
E) Toplam nüfus sayısı

10. 2022 yılı TÜİK verilerine göre doğurganlık hızının en yüksek olduğu il aşağıdakilerden hangisidir?

A) Artvin B) Bolu C) Aydın
D) Karaman E) Şanlıurfa

11. 2022 TÜİK verilerine göre Türkiye'de 13 ilin toplam nüfus sayısı 1,5 milyonu geçmiştir.

Aşağıdaki illerden hangisi nüfus sayısı en fazla olan illerden biri değildir?

A) Zonguldak B) İzmir C) Bursa

D) Ankara E) İstanbul

12.

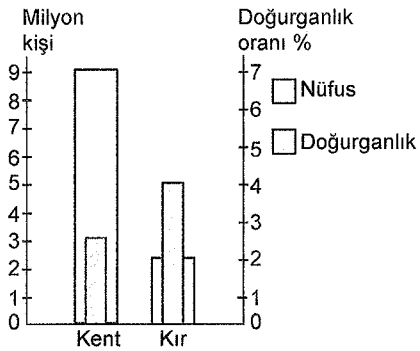

Grafikte bir bölgemizdeki kırsal ve kentsel nüfus ile doğurganlık oranları gösterilmiştir.

Buna göre aşağıdaki yorumlardan hangisi doğrudur?

A) Kır nüfusu kent nüfusundan fazladır.

B) Kentlerdeki doğum oranı daha yüksektir.

C) Bölgedeki toplam nüfus 9 milyondan azdır.

D) Kırdan kente doğru göç olmaktadır.

E) Kırsal alanlardaki topraklar verimsizdir.

13. Türkiye'de doğal nüfus artış hızının yüksek olduğu bir ilde gerçek nüfus artış hızı düşükse bu özelliğe dayanarak o il ile ilgili aşağıdakilerden hangisi kesin olarak ulaşılabilecek bir bilgidir?

A) Mevsimlik göç almaktadır.

B) İl dışına göç vermektedir.

C) Kadın-erkek oranı eşittir.

D) Tarımda sulama koşulları gelişmiştir.

E) Konut açığı artmaktadır.

14. Türkiye'nin nüfusu ile ilgili aşağıdaki özelliklerden hangisinden gelişmişlik düzeyi ile ilgili bilgi elde edilemez?

A) Kadın – erkek oranı

B) Okullaşma oranı

C) Doğal nüfus artış hızı

D) Çalışanların sektörlere dağılımı

E) Şehirleşme oranı

15. Aşağıdakilerden hangisi Karadeniz Bölgesi'nden başka bölgelere göçlerin fazla olmasının nedenlerinden değildir?

A) Ulaşım ve ticaretin gelişmemiş olması

B) Endüstrinin gelişmemiş olması

C) Tarım alanlarının dar olması

D) İşsizliğin fazla olması

E) Her mevsimin yağışlı geçmesi

16. Türkiye'de platolardan daha çok tarım ve hayvancılık etkinliklerinde yararlanılır.

Aşağıdaki platolardan hangisinde nüfuslanmanın az olmasının nedeni karstik arazi nedeniyle yüzey sularının az olmasıdır?

A) Yazılıkaya Platosu B) Erzurum – Kars Platosu

C) Bozok Platosu D) Taşeli Platosu

E) Haymana Platosu

17. Türkiye'de nüfusun dağılışı yöreler arasında farklılıklar gösterir.

Aşağıdakilerden hangileri Türkiye'de nüfus dağılışını etkileyen faktörlerden biri değildir?

A) Enlem

B) İklim özellikleri

C) Yer şekilleri

D) Endüstri

E) Ticaret

TÜRKİYE'DE YERLEŞMELER

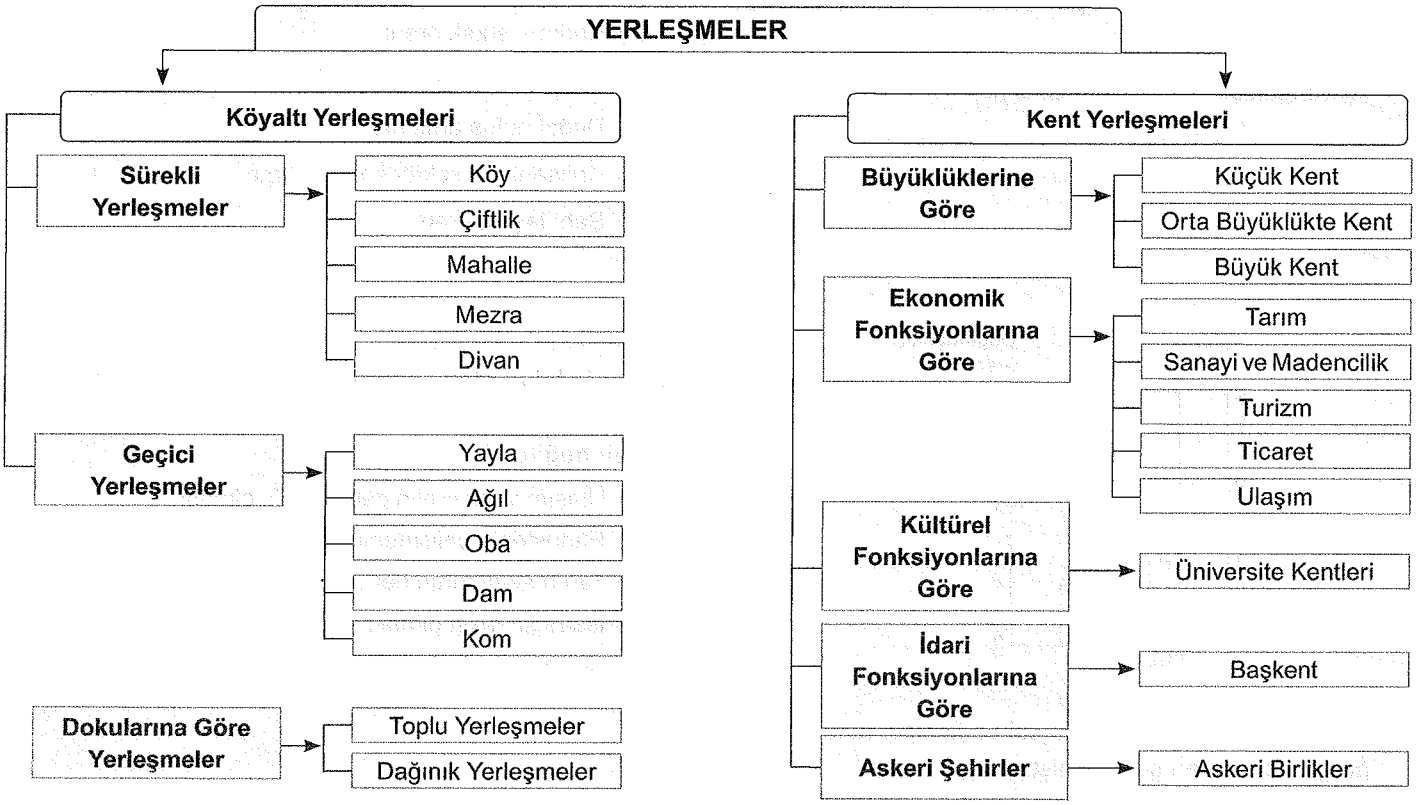

Sürekli Yerleşme		Geçici Yerleşme	
Köy	Nüfusu 2000'den az, en önemli geçim kaynakları tarım ve hayvancılık olan ilk yerleşmedir.	**Yayla**	Genellikle ilkbahar ve yaz mevsimlerinde yüksek gür ot topluluklarından hayvancılık faaliyetlerinde yararlanmak amacıyla oluşturulan yerleşmelerdir.
Çiftlik	Geniş araziler üzerine kurulmuş birkaç ev ve eklentilerden oluşur. Marmara, Ege, Akdeniz ve İç Anadolu bölgelerinde yaygındır.	**Ağıl**	Küçükbaş hayvanlar için çevresi taş duvar ya da çitlerle çevrili olan barınaktır.
Mahalle	Birden fazla yerleşme biriminin birleşmesi ile oluşur. Doğu, Güney, İç Anadolu bölgelerinde yaygındır.	**Oba**	Göçebe yaşayan ailelerin hayvancılık yapmak amacıyla oluşturduğu yerleşmelerdir.
Mezra	Köyden biraz uzak 5-10 haneli yerleşmelerdir. Güney ve Doğu Anadolu bölgelerinde görülür.	**Dam**	Genellikle hayvancılığın ön planda olduğu kısmen de tarımın yapıldığı yerleşmelerdir.
Divan	Tarım ve hayvancılık yapılır. Batı Karadeniz'de yaygındır.	**Kom**	Hayvancılık faaliyetleriyle uğraşan aileler tarafından kurulmuş yerleşmelerdir.

PLANLARINA GÖRE YERLEŞMELER

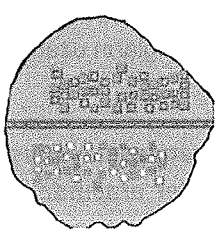

Yol Boyu Yerleşme

Yerleşme bir yolun etrafında ise buna yol boyu yerleşme denir.

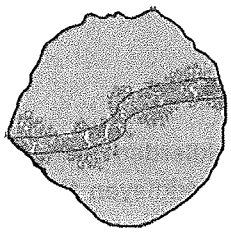

Hat Boyu Yerleşme

Yerleşme merkezi demir yolu, su kanalı ya da akarsu vadisi boyunca uzanıyorsa buna hat boyu yerleşme denir.

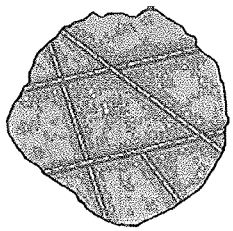

Işınsal Planlı Yerleşme

Yerleşme genellikle çevresinde uzanan bir özellik gösteriyorsa buna ışınsal planlı yerleşme denir.

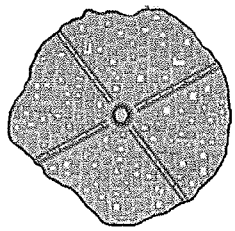

Dairesel Planlı Yerleşme

Arazide engebenin az olduğu düz sahalardaki yerleşmelere dairesel yerleşme denir.

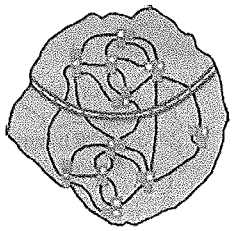

Küme Planlı Yerleşme

Yerleşme çekirdeklerinin plansız bir şekilde birbirine yakın olarak konumlandığı yerleşmelere küme planlı yerleşme denir.

DOKULARINA GÖRE YERLEŞMELER

Toplu Yerleşme	Dağınık Yerleşme
• Engebenin az ve su kaynaklarının yetersiz olduğu yerlerde evler birbirine yakındır. Bu tür yerleşmelere toplu dokulu yerleşme denir. • Evlerin genellikle su kuyusu, çeşme ya da dini yapıların etrafında bulunduğu bu tür yerleşmeler, İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da yaygındır.	• Evlerin birbirine uzak olduğu yerleşmelere dağınık yerleşmeler denir. • Arazinin engebeli, su kaynaklarının fazla ve tarım alanlarının parçalı olduğu yerlerde görülen bu tür yerleşmeler, Karadeniz Bölgesi'nde diğer bölgelere göre daha yaygındır.

KIRSAL ALANDAKİ MESKEN TİPLERİ

Ahşap Meskenler	Taş Meskenler	Kerpiç Meskenler
• Ağaç malzeme (tahta, kereste, kalas) kullanılarak inşa edilen evlerdir. • Orman yönünden zengin, nemli iklim bölgelerinde görülür. • En yaygın Karadeniz Bölgesi'nde görülür. • Yağış miktarı fazla olduğu için çatıları diktir. • Ege ve Akdeniz'de de ormanların içinde ve kenarlarında yer alan kırsal kesimde evlerin çoğu ahşaptır.	• Özellikle volkanik ve karstik taşların bol olduğu yerlerde meskenlerde yapı malzemesi olarak kullanılır. • Türkiye'de özellikle İç Anadolu Bölgesi'nde Nevşehir ve çevresindeki volkanik arazilerde ve Akdeniz Bölgesi'ndeki karstik arazilerde taş meskenlere rastlanır. • Akdeniz ve Ege bölgelerinde kalker, Erzurum-Kars Bölümü'nde bazalt, Nevşehir çevresinde ise volkan tüfü kullanılır.	• Kurak ya da yarı kurak bölgelerde karasal iklimin hâkim olduğu yerlerde görülürler. Killi toprağın samanla karıştırılıp çamur hâline getirilmesi ve güneşte kurutulması sonucunda elde edilir. • Toprak meskenler sadece topraktan yapılabildiği gibi yaygın olarak ahşap ve taşla birlikte kullanılarak inşa edilmektedir İç, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde kır yerleşmelerinin çoğunda görülür.

Kırsal yerleşmelerdeki mesken tiplerini ve bu meskenlerde kullanılan malzemeyi etkileyen faktörler şunlardır:

- İklim (Karadeniz'de kerpiç malzemenin kullanılamaması gibi)
- Jeolojik yapı (Nevşehir'de arazinin volkanik olmasından dolayı volkan tüfünden ev yapılması, ya da Akdeniz'de karstik kayaçların kullanılması)
- Bitki örtüsü (Karadeniz'de ahşap evlerin yaygın olması)
- Gelenek ve kültürel değerler, ekonomik seviye

TEST 1 — TÜRKİYE'DE YERLEŞMELER

1.

Yukarıdaki haritada verilen şehirlerden hangisi göç aldığı için hızlı büyüyen şehirlerden biri değildir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

2.

- Adana
- Bodrum
- Ordu
- Antalya

Yukarıda verilen şehirler hangi özellikleri bakımından benzerlik gösterirler?

A) Endüstrinin gelişmiş olması
B) Yağışın mevsimlere dağılışı
C) Bitki örtüleri
D) Tarım arazilerinin genişliği
E) Mevsimlik nüfus değişimi

3. Ulaşımın geliştiği kara ve demir yolu kavşağında bulunan yerleşim alanlarında ticaret gelişir. Ticaretin geliştiği yerlerde nüfus artar.

Buna göre haritada verilen şehirlerden hangisinin yukarıda belirtilen faktöre bağlı olarak nüfusu artan şehirlerden biri olduğu söylenemez?

A) Afyon B) Eskişehir C) Yozgat D) Kayseri E) Konya

4.

I. Yer şekilleri
II. Tarım
III. Sıcaklık
IV. Su kaynakları
V. Dağların uzanış yönü

Yukarıdakilerden hangisi ülkemizde yerleşmenin dağılışını etkileyen fiziki faktörler arasında gösterilemez?

A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Türkiye'de kırsal yerleşmelerde konut yapımında kullanılan malzemeler ve konut tipleri farklılık gösterir.

Konutlarda kullanılan malzeme ve konut tipi üzerinde aşağıda verilen özelliklerden hangisi fazla etkili değildir?

A) İklim özellikleri
B) Gelir düzeyi
C) Temel ekonomik etkinlikler
D) Geleneklere bağlılık
E) Enlem

6. Orta Karadeniz Bölümü'nde dağınık yerleşmelerin Doğu ve Batı Karadeniz bölümlerinden daha az olmasının en önemli nedenlerinden biri bölümlerin hangi yönlerinin farklı olmalarıdır?

A) Bitki örtüsü
B) Yer şekilleri
C) Akarsuların akımları
D) Toprak çeşitleri
E) Yağış biçimleri

7. Zonguldak, Karabük ve Ereğli kentlerinin gelişmesini sağlayan ortak özellikleri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Madencilik sektörünün gelişmiş olması

B) Tarım ürünlerinin çeşitlilik göstermesi

C) Balıkçılığın gelişmiş olması

D) Hayvancılık etkinliklerinin gelişmesi

E) Turizm potansiyelinin yüksek olması

8. Türkiye'de kır yerleşmeleri ile ilgili aşağıda verilen özelliklerden hangisi doğru değildir?

A) Karadeniz Bölgesi'nde dağınık yerleşmeler yaygındır.

B) Gerçek nüfus artış hızı düşüktür.

C) Kır yerleşmelerinin bir bölümü köyaltı yerleşmeleridir.

D) Kurak bölgelerde konut yapımında daha çok toprak malzeme (kerpiç) kullanılır.

E) Köyaltı yerleşmelerinin tamamı geçici yerleşmelerdir.

9. Denizden ayrılan alanlarda kültür balıkçılığının yapıldığı yerlere dalyan adı verilir. Dalyan balıkçılığı en çok Ege denizi kıyılarında yapılır. Dalyanlar köyaltı yerleşmeleri olarak kabul edilir.

Ege Denizi kıyılarında dalyan yerleşmelerinin fazla olmasında aşağıdaki özelliklerden hangisi etkili olmaktadır?

A) Koy ve körfezlerin fazla olması

B) Tuzluluk oranının fazla olması

C) Pazarlama koşullarının elverişli olması

D) Denizlerde kirliliğin az olması

E) Deniz akıntılarının etkili olması

10. Türkiye'de geçici köyaltı yerleşmelerinden olan yaylalar hayvan otlatma ve son yıllarda dinlenme – tatil amaçları ile yararlanılan yerleşmelerdir.

Coğrafi özellikleri göz önüne alındığında aşağıdaki illerden hangisinde yaylacılık etkinliklerinin yaygın olması beklenmez?

A) Tekirdağ B) Hatay C) Rize

D) Antalya E) Adana

11.

- Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaygındır.
- Temel ekonomik fonksiyon tarımdır.
- Yüksek yerlerde hayvancılık yapılır.

Yukarıda özellikleri verilen sürekli köyaltı yerleşmeleri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yayla B) Divan C) Mezra

D) Kom E) Oba

12. Türkiye'de kır yerleşmelerinde konut yapımında kerpiç malzemenin yaygın olarak kullanıldığı bir yöre ile ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi kesin olarak ulaşılabilecek bir bilgidir?

A) Yer şekillerinin engebeli olması

B) Yazların sıcak, kışların ılık geçmesi

C) Dağınık yerleşmelerin yaygın olması

D) Yıllık yağış miktarının az olması

E) Şehir merkezine uzak yerlerde olması

13. Türkiye'de seralarda birçok ürün yetiştirilmekte ve önemli gelirler elde edilmektedir.

Ekonomisinde seracılık ve turizm etkinliklerinin en büyük paya sahip olduğu il aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hatay B) Antalya C) Zonguldak
D) Kayseri E) Kırıkkale

14. Yeryüzünde yerleşmelerin dağılışı bazı faktörler tarafından sınırlandırılmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de yerleşmeleri sınırlandıran faktörlerden biri değildir?

A) Enlem
B) Yükseklik
C) Sıcaklık özellikleri
D) Kuraklık
E) Ekonomik özellikler

15. Bir bölgede kırsal kesim konutlarında yapı malzemesi olarak kerpiç kullanımının yaygın olması aşağıdakilerden hangisinin kesin göstergesidir?

A) Günlük sıcaklık farkının fazla olduğunun
B) Yağış rejiminin düzenli olduğunun
C) Yıllık yağış miktarının fazla olduğunun
D) Nüfus yoğunluğunun fazla olduğunun
E) Dağınık yerleşmelerin yaygın olduğunu

16. 2014 yılında Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda yapılan değişiklikle 14 yeni il büyükşehir statüsüne alınmış, toplam 30 il büyükşehir statüsüne sahip olmuştur.

Aşağıdaki illerden hangisi büyükşehir belediyesi statüsünde olan illerden biri değildir?

A) Manisa B) Mardin C) Tekirdağ
D) Trabzon E) Rize

17. Türkiye'de bazı yörelerde çiftlik yerleşmeleri yaygındır.

Aşağıdakilerden hangisi çiftlik yerleşmelerinin yaygın olduğu yörelerle ilgili kesin olarak ulaşılabilecek bir bilgidir?

A) Kümes hayvancılığının ekonominin temelini oluşturması
B) Geçici köyaltı yerleşmelerinden olması
C) Tarım veya hayvancılık etkinliklerinden yalnızca birinin yapılması
D) Engebeliliğin az olduğu arazilerin bulunması
E) Kent merkezlerine yakın yerlerde bulunması

18.

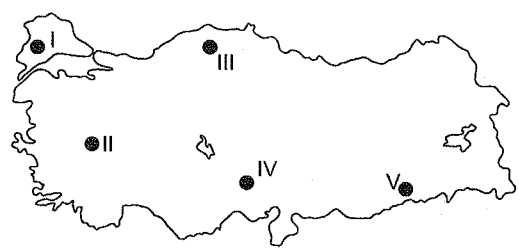

Divan yerleşmeleri birkaç mahalleden oluşan kır yerleşmeleridir.

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde divan yerleşmeleri yaygındır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

19. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de plansız kentleşmenin göstergelerinden biri değildir?

A) Sanayi kuruluşlarının şehir içinde kalması

B) Gecekondu mahallelerinin çoğalması

C) Cadde ve sokakların araç trafiği için yetersiz hâle gelmesi

D) Tarım ve orman alanlarında yapılan konutların artması

E) Şehir içinde koruluk ve park alanlarının oluşturulması

20. Türkiye'de köyaltı yerleşmeleri geçici ve sürekli yerleşmeler olarak ayrılırlar.

Aşağıdakilerden hangisi sürekli yerleşmelerden biri değildir?

A) Kom B) Divan C) Mezra

D) Mahalle E) Çiftlik

21. İç Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Kızılırmak Bölümü'nde yerleşmenin az olmasında aşağıdakilerden hangisi en az etkilidir?

A) Dağlık ve engebeli olması

B) Ulaşım yollarına ters olması

C) Endüstrinin gelişmemiş olması

D) Toprağın verimsiz olması

E) Tarım alanlarının dar olması

22. İç Anadolu Bölgesi'nde kırsal yerleşmelerin toplu olma nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Su kaynaklarının yetersizliği

B) Yüzey şekillerinin engebeli olması

C) Ulaşımın kolay olması

D) Göçler

E) Tarım faaliyetlerinin yaygın olması

23. Köy ve kasabalardaki konutlarda yapı malzemesi olarak İç Anadolu Bölgesi'nin iç kesimlerinde daha çok toprağın, kuzeyindeki kesimlerde ise ağacın kullanıldığı görülmektedir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisine örnek gösterilebilir?

A) Konut büyüklüğünün yöreden yöreye değiştiğine

B) Konut tipinin, yerleşme birimi büyüklüğüne bağlı olduğuna

C) Temel gereksinimlerin her yerde birbirine benzediğine

D) Teknolojinin gelişmesiyle doğal çevreye olan bağımlılığının azaldığına

E) Doğal çevrenin insan yaşamı üzerinde etkili olduğuna

24. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de dağınık yerleşme görülen yerlerin ortak özelliklerinden biridir?

A) Tarım alanlarının geniş olması

B) Engebenin fazla olması

C) Endüstrinin yaygın olması

D) Ticaretin gelişmiş olması

E) Ulaşım olanaklarının fazla olması

TEST 2

TÜRKİYE'DE YERLEŞMELER

1. Ülkemizde toplu yerleşmelerin kuraklığın yaşandığı düz alanlarda olduğu görülür.

Buna göre toplu yerleşmelerin aşağıda verilenlerden hangi ikisinde olduğu söylenebilir?

A) İç Anadolu – Marmara

B) Güneydoğu Anadolu – İç Anadolu

C) Güneydoğu Anadolu – Ege

D) İç Anadolu – Ege

E) Güneydoğu Anadolu – Akdeniz

2. Türkiye Kuzey Yarım Küre'de yer aldığı için bakı etkisine bağlı olarak yerleşmeler daha çok dağların güney yamaçlarında yer almaktadır.

Aşağıda verilen alanlardan hangisinde yerleşmelerin dağılışı bakı etkisine ters düşer?

A) Küre Dağları B) Orta Toroslar

C) Bey Dağları D) Aydın Dağları

E) Kaz Dağı

3.

I. Şeker fabrikalarının bulunması

II. Demir yolu ulaşımının bulunması

III. Denize kıyılarının olmaması

IV. Maden işleme endüstrisinin gelişmiş olması

Yukarıda verilenlerden hangileri Konya, Eskişehir, Afyonkarahisar ve Gaziantep şehirleri için ortak özelliklerdendir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

4. Çiftlikler yerleşim merkezlerinden uzakta bir ya da birkaç evle geniş araziye sahip büyük tarımsal işletmelerdir.

Yer şekilleri ve iklim özellikleri düşünüldüğünde aşağıdaki illerden hangisi çiftliklerin kurulması için daha fazla elverişlidir?

A) Artvin B) Muğla C) Hakkari

D) Adana E) Rize

5. Kır ve şehir nüfusunun dağılışı bölge ve bölümlere göre farklılık gösterir.

Aşağıdaki bölümlerden hangisinde kır nüfusu oranı diğerlerinden daha düşüktür?

A) Ergene Bölümü

B) Doğu Karadeniz Bölümü

C) Yukarı Sakarya Bölümü

D) Batı Karadeniz Bölümü

E) Orta Kızılırmak Bölümü

6. Nüfusun yapısal özelliklerinden birisi de kırsal ve kentsel yerleşmedir.

Türkiye'de kırsal ve kentsel yerleşmenin en yüksek olduğu bölgelerimiz aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	Kırsal Yerleşme	Kentsel Yerleşme
A)	Karadeniz	Marmara
B)	Doğu Anadolu	Ege
C)	İç Anadolu	Marmara
D)	Günedoğu Anadolu	Akdeniz
E)	Doğu Anadolu	Marmara

7.

- Nüfusun fazla olmasına bağlı olarak tüketimin fazla olması,
- Tarım, maden ve endüstri sektörlerinde üretimin fazla olması,
- Ulaşımın geliştiği önemli kavşak noktalarında yer alması

bir ilin başka illerle arasında ticaretin gelişmesini sağlayan etkenlerdir.

Buna göre aşağıdaki kentlerden hangisinin ticaret kenti olarak diğerleri kadar geliştiği söylenemez?

A) Adıyaman B) Afyon C) Konya

D) Eskişehir E) Gaziantep

8. Şehirlerin büyüyüp gelişmesinde bir veya birden fazla ekonomik etkinlik ön plana çıkmaktadır.

Aşağıdaki şehirlerden hangisinin gelişmesinde ön plana çıkan etkinlik yanlış verilmiştir?

A) Ergani – madencilik B) Aksu – kağıt endüstrisi

C) Kemer – turizm D) Kırıkkale – tarım

E) Aliağa – endüstri

9. Doğu Anadolu Bölgesi'nde kom yerleşmelerinin yaygın olması hangi etkinliğin temel geçim kaynağı olduğunu kanıtlar?

A) Madencilik B) Ticaret C) Turizm

D) Hayvancılık E) Seracılık

10. İç Anadolu Bölgesi'nde yerleşmelerin çoğu bölgenin kenarlarındaki dağların eteklerinde kurulmuştur.

Buna göre bölgede yerleşmelerin dağılışında etkili olan en önemli faktörlerden birinin aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

A) Bitki örtüsü B) Ulaşım ağı

C) Su kaynakları D) Yer altı zenginlikleri

E) Hizmet sektörü

11.

- Birkaç mahalleden oluşan köyaltı yerleşmeleridir.
- Batı Karadeniz Bölümü'nde yaygındır.

Yukarıda özellikleri verilen köyaltı yerleşmesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Divan B) Ağıl C) Yayla

D) Mezra E) Oba

12.

- Yaz mevsiminde hayvanların otlatılması amacıyla çıkılan geçici köyaltı yerleşmeleridir.
- En çok Karadeniz ve Akdeniz bölgelerinde görülür.

Yukarıda özellikleri verilen yerleşmeler aşağıdakilerden hangisidir?

A) Mezra B) Mahalle C) Kom

D) Divan E) Yayla

13.

- Gelişmiş ulaşım ağı
- Gelişmiş bir sanayi
- Geniş bir hinterland
- Ticari fonksiyonlar
- Korunaklı liman

Yukarıda verilen özelliklerin hepsi aşağıdaki kentlerden hangisi için geçerli değildir?

A) Samsun B) Sinop C) Mersin

D) İzmir E) İskenderun

14. Yeni Büyükşehir Belediyesi Yasası ile nüfusu 750 bini geçen iller büyükşehir belediyesi statüsü almış daha önceki büyükşehir belediyeleri ile birlikte 30 il büyükşehir statüsüne sahip olmuştur.

Aşağıdaki illerden hangisi büyükşehir belediyesi olan illerden biri değildir?

A) Eskişehir

B) Gaziantep

C) Kahramanmaraş

D) Konya

E) Afyonkarahisar

15. Karadeniz Bölgesi'nde kırsal yerleşmelerde ulaşım, elektrik iletimi, temizlik, eğitim vb. hizmetlerin maliyetinin yüksek olmasının en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yağış miktarının fazla, yağış rejiminin düzenli olması

B) Balıkçılığın önemli bir geçim kaynağı olması

C) Kıyılarda nüfus yoğunluğunun daha fazla olması

D) Dağınık yerleşmelerin yaygın olması

E) Deniz turizminin gelişmemiş olması

16.

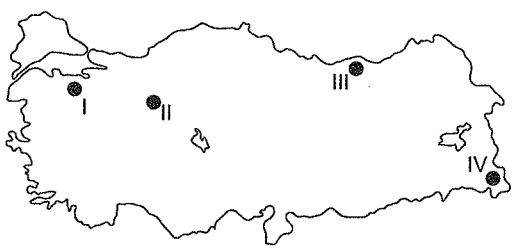

Çiftlik yerleşmelerinin özellikleri göz önüne alındığında yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangilerinde çiftlik yerleşmelerinin yaygın olduğu söylenemez?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

17.

I. Nüfus sayısı

II. Ekonomik faaliyetler

III. Denize göre konum

Türkiye'de yukarıdaki özelliklerden hangileri köy ve şehir yerleşmelerini ayıran özelliklerden değildir?

A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II

D) II ve III E) Yalnız III

18. Şehirlerin gelişmesinde bazı ekonomik fonksiyonlar ön plana çıkmıştır.

Aşağıdaki şehirlerden hangisinin gelişmesinde turizm etkinlikleri etkili olmuştur?

A) Nevşehir

B) Alaşehir

C) Seydişehir

D) Bandırma

E) Akören

19. Türkiye'de yerleşme ile ilgili aşağıda verilen özelliklerden hangisi doğru değildir?

A) Orman yönünden zengin, nemli iklim bölgelerinde taş meskenler görülür.

B) Karadeniz Bölgesi'nde kırsal kesimdeki yerleşmelerin çoğu dağınık yerleşmeler hâlindedir.

C) İç Anadolu Bölgesi Marmara Bölgesi'nden sonra şehirleşmenin en fazla olduğu bölgedir.

D) Akdeniz Bölgesi'nde kırsal kesimde konut yapımında daha çok kireç taşı kullanılır.

E) İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde kırsal kesimde yerleşmelerin çoğunluğu toplu yerleşmelerdir.

TEST 3 TÜRKİYE'DE YERLEŞMELER

1. Türkiye'de iç kesimlerin kıyı kesimlere göre daha az nüfuslanmasında;

I. iklim koşulları,
II. bitki örtüsü,
III. yer şekilleri,
IV. iş imkânları

durumlarından hangileri daha çok etkili olmuştur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) I ve IV E) III ve IV

2. Türkiye'de köyaltı yerleşmelerinin bazıları geçici yerleşmelerdir (yayla, mezra, oba, ağıl).

Geçici yerleşmelerin ortaya çıkmasında aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur?

A) Şehirlerde yaşayan nüfusun artması
B) Ekonomik etkinliğin niteliği
C) Ticaret etkinlikleri
D) Madenlerin dağılışı
E) Ulaşımın koşulları

3. Aşağıdaki bölümlerden hangisinde şehirleşme oranı diğerlerinkinden düşüktür?

A) Güney Marmara Bölümü
B) Kıyı Ege Bölümü
C) Yukarı Sakarya Bölümü
D) Doğu Karadeniz Bölümü
E) Adana Bölümü

4. Bazı yörelerde madencilik etkinlikleri önemli bir fonksiyon hâline gelmiştir.

Aşağıdaki kentlerden hangisi madencilik fonksiyonunun ön plana çıktığı kentlerden biri değildir?

A) Çayeli B) Divriği C) Amasra
D) Seydişehir E) Anamur

5.

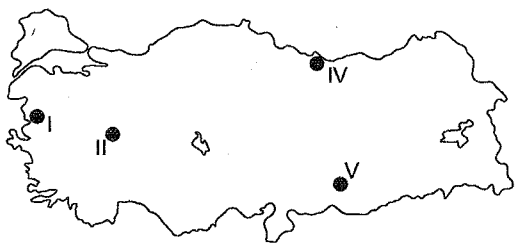

Kırsal yerleşmelerde, konut yapımında yakın çevreden kolay elde edilen ve doğal koşullara dayanıklı malzemeler kullanılır.

Buna göre yukarıdaki haritada verilen yörelerden hangisinde konut yapımında ahşap malzeme daha çok kullanılır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Turizm etkinliklerinin geliştiği yörelerde yıl içinde nüfus değişimi fazla olur.

Aşağıdaki illerden hangisinde turizm etkinliklerine bağlı yıl içinde nüfus değişimi diğerlerindeki kadar fazla değildir?

A) İzmir B) Aydın C) Sinop
D) İstanbul E) Muğla

7. Doğu Anadolu Bölgesi'nde yaz mevsiminde bölge içinde gerçekleşen mevsimlik nüfus değişiminin temelinde hangi etkinlik vardır?

A) Hayvancılık B) Ticaret C) Tarım

D) Turizm E) Madencilik

8. Geçici yerleşmelerde çoğunlukla mera hayvancılığı ön plana çıkmıştır.

Buna göre aşağıdaki bölgelerden hangisinde geçici yerleşmelerin fazla olduğu söylenemez?

A) Güneydoğu Anadolu Bölgesi

B) Marmara Bölgesi

C) Karadeniz Bölgesi

D) Akdeniz Bölgesi

E) Doğu Anadolu Bölgesi

9. Türkiye'de kırsal kesimdeki konutların yapımında farklı malzemeler kullanılmaktadır. Kullanılan malzemeler, ekonomik koşullar, yakın çevreden elde edilebilme, doğal koşullara karşı dayanıklı ve koruyucu olma özelliklerine göre yöreler arasında farklılık gösterir. Söz gelimi kerpiç (toprak) yağışların az olduğu yerlerde kullanılabilen bir malzemedir.

Buna göre aşağıdaki illerden hangisinde kırsal kesimde kerpiç malzemenin yaygın olarak kullanılması beklenmez?

A) Şanlıurfa B) Kırşehir C) Kırklareli

D) Konya E) Aksaray

10. Türkiye'de kırsal kesimlerdeki konutların yapımında yakın çevreden kolayca temin edilebilen ve yörenin doğal koşullarına dayanıklı malzemeler kullanılır.

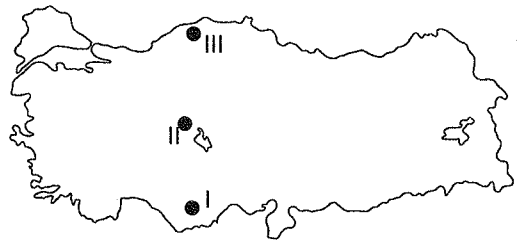

Buna göre yukarıdaki haritada verilen yerlerde en çok kullanılan malzemeler aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III
A)	Taş	Ahşap	Kerpiç
B)	Taş	Kerpiç	Ahşap
C)	Kerpiç	Taş	Ahşap
D)	Kerpiç	Ahşap	Taş
E)	Ahşap	Taş	Kerpiç

11. Karadeniz Bölgesi'nde kırsal kesimde dağınık yerleşmeler yaygındır. Dağınık yerleşmeler evlerin birbirine uzak olduğu yerleşmelerdir. Dağınık yerleşmelerin varlığı yöre halkına bazı kolaylıklar sağlamakla birlikte, bazı konularda zorluklara yol açabilir.

Bölgede dağınık yerleşmelerin çokluğu aşağıda belirtilen konulardan hangisinde diğerleri kadar sorun olmaz?

A) Ulaşım hizmetleri B) Elektrik dağıtımı

C) İletişim hizmetleri D) Turizm etkinlikleri

E) Eğitim hizmetleri

12. Türkiye'de sıcaklık ve yağışın uygun olmadığı yerlerde nüfus da azdır. Ancak sıcaklık ve yağışın uygun olduğu yerlerde de bazen nüfus az olabilmektedir.

Aşağıda verilen yerlerden hangisi bu duruma örnek gösterilebilir?

A) Hakkari Yöresi B) Erzurum - Kars Yöresi

C) Menteşe Yöresi D) Iğdır Yöresi

E) Tuz Gölü Yöresi

13. Türkiye'deki köyaltı yerleşmelerinden bazıları geçici, bazıları sürekli yerleşmelerdir.

Aşağıdakilerden hangisi sürekli yerleşmelerden biri değildir?

A) Mezra B) Mahalle C) Divan

D) Güzle E) Çiftlik

14. Türkiye'de her yıl çok sayıda konut yapıldığı hâlde bazı yörelerde konut ihtiyacı sürekli artmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi konut açığının nedenlerinden değildir?

A) İnşaat malzemelerinin pahalılığı

B) Konut kredilerinin artırılması

C) Köyden kente göçün fazlalığı

D) Çekirdek aile tipinin yaygınlaşması

E) Nüfus artış hızının fazlalığı

15. Mal ve hizmet üretiminin fazla olduğu kentlerin etki alanları geniş olur.

Aşağıdaki kentlerden hangisinin etki alanı diğerlerininki kadar geniş değildir?

A) İstanbul B) İzmit C) Bursa

D) İzmir E) Muğla

16. Evlerin birbirinden uzak olduğu kır yerleşmelerine dağınık yerleşme denir. Dağınık yerleşmeler Karadeniz Bölgesi'nde yaygındır.

Aşağıdakilerden hangisi dağınık yerleşmenin nedenlerinden biri değildir?

A) Su kaynaklarının bolluğu

B) Ekstansif (yoğun emek) tarımın yaygınlığı

C) Ulaşımın zor oluşu

D) Tarım alanının küçük parçalar hâlinde olması

E) Nüfus yoğunluğunun fazlalığı

17. Şehirler ekonomik fonksiyonlarına göre sınıflandırılmaktadır.

Aşağıdaki şehirlerden hangisindeki temel ekonomik fonksiyon doğru verilmemiştir?

A) Bayburt – ulaşım

B) Karabük – madencilik

C) İzmit – sanayi

D) Antalya – turizm

E) Bursa – tarım, endüstri

18. Türkiye'de bazı volkanik arazilerde eski çağlardan beri yerleşim alanlarının yaygın olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Endüstri ve ticaretin gelişmiş olması

B) Verimli toprakların bulunması

C) Volkanik etkinliğin tehlikeli olmaması

D) Arazinin yerleşime elverişli olması

E) Bilimsel çalışmaların yoğunlaşması

19. İç Anadolu Bölgesi'nde yerleşmelerin daha çok dağların eteklerinde toplanmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yeraltı zenginliklerinin daha fazla olması

B) Yol yapım giderlerinin daha az olması

C) Köyaltı yerleşmelerine yakın olması

D) Toplu yerleşmelere elverişli yerler olmaları

E) Kaynaklar ve yeraltı suları bakımından elverişli yerler olmaları

TEST 4

TÜRKİYE'DE YERLEŞMELER

1. Şehirler fonksiyonel özelliklerine göre; tarım şehri, madencilik şehri, endüstri şehri, turizm şehri ve ticaret şehri gibi gruplara ayrılırlar.

Aşağıdaki şehirlerden hangisi endüstri şehri olarak nitelendirilebilir?

A) Kırıkkale

B) Yozgat

C) Çankırı

D) Nevşehir

E) Akşehir

2. Şehirlerin gelişmesinde genellikle birden fazla ekonomik faaliyet etkili olmaktadır.

Türkiye'de şehirlerde hangi sektörde çalışanların oranı diğerlerinden daha azdır?

A) Endüstri

B) Tarım ve hayvancılık

C) Ulaşım ve iletişim

D) Ticaret

E) İnşaat ve mimarlık hizmetleri

3.

I. Geniş tabanlı vadiler

II. Yüksek ve engebeli alanlar

III. Volkanik araziler

IV. Sıcaklığın çok düşük olduğu alanlar

Yukarıdakilerden hangileri Türkiye'de yerleşmelerin sınırlandığı alanlardandır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

4. Şehirlerin büyüyüp gelişmesinde birçok fonksiyon etkili olmaktadır.

Aşağıdaki şehirlerden hangisinin gelişmesinde tarım ve turizm etkinlikleri diğer fonksiyonlardan daha fazla etkili olmuştur?

A) İzmit B) İzmir C) Bursa

D) Adana E) Antalya

5. Türkiye'de bazı illerde çeşitli nedenlerle mevsimlik nüfus artışı yaşanmaktadır.

Aşağıdaki illerden hangisinde tarımda iş gücü gereksinimine bağlı olarak mevsimlik göç alma özelliği daha belirgindir?

A) Konya B) Giresun C) Muğla

D) Kırklareli E) Hakkari

6. Yağışların az olduğu yerlerde kırsal yerleşmelerde konut yapı malzemesi olarak daha çok toprak (kerpiç) kullanılır.

Buna göre aşağıdaki illerden hangisinde kerpiç malzemenin daha çok kullanılması beklenir?

A) Muğla B) Konya C) Artvin

D) Bursa E) Mersin

7. Türkiye'de oba, yayla, ağıl ve mezra yerleşmeleri geçici köyaltı yerleşmeleridir.

Geçici köyaltı yerleşmelerinde esas ekonomik faaliyet aşağıdakilerden hangisidir?

A) Turizm

B) Ticaret

C) Taşımacılık

D) Hayvancılık

E) Maden çıkarımı

8. Evlerin birbirine uzak olduğu kır yerleşmelerine dağınık yerleşmeler denir. Türkiye'de dağınık yerleşmelerin en fazla olduğu bölge Karadeniz Bölgesi'dir.

Karadeniz Bölgesi'nde dağınık yerleşmelerin yaygın olmasının en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Güneşlenme süresinin az olması

B) Tarım alanlarının küçük parçalar hâlinde olması

C) Şehirleşme oranının diğer bölgelere göre düşük olması

D) Yağışların yamaç yağışları şeklinde olması

E) Bölgenin başka bölgelere göç vermesi

9. Türkiye'de konut yapımı giderek arttığı hâlde bazı şehirlerde konut sıkıntısı çekilmektedir.

Konut sıkıntısı yaşanmasının en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Birey sayısı fazla olan ailelerin küçük konutlara sığmaması

B) Yapılan konutların kullanışsız olması

C) Gecekonduların artması

D) Şehirlerin göç almaları

E) Üniversite öğrencilerinin bir bölümünün yurtlarda barınmaları

10. Yerleşme üst sınırını belirleyen en önemli faktör enlemdir. Ekvator'dan uzaklaşıldıkça yerleşme üst sınırı alçalır.

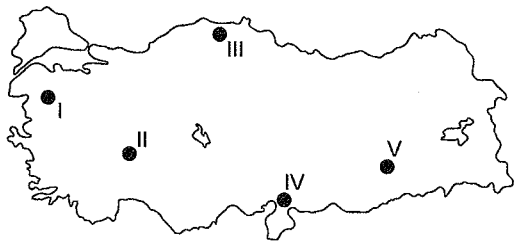

Buna göre haritada verilen yerlerden hangisinde yerleşme üst sınırının daha yüksek olduğu söylenebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

11. Ülkemizde zaman içinde artan nüfus ve gelişmelere bağlı olarak yerleşme birimleri büyümüş ve gelişmiştir. Bu yerleşmelerin fonksiyonları, genişlikleri, büyüklükleri ve nüfusları birbirinden farklıdır. Bu farklı özelliklerden yola çıkarak ülkemizdeki yerleşmeleri kır ve kent yerleşmeleri olarak iki grup altında toplayabiliriz.

Aşağıdakilerden hangisi ülkemizdeki kır ve kent yerleşmelerini birbirinden ayıran ölçütlerden biri değildir?

A) Ekonomik faaliyetler

B) İdari yapı

C) Meskenlerde kullanılan yapı malzemesi

D) Nüfusun yaş gruplarına dağılımı

E) Nüfus miktarı

12. Aşağıdaki kentlerden hangisinde kerpiç yapılara rastlanmaz?

A) Ankara B) Nevşehir C) Konya D) Artvin E) Mardin

13. Konutların yapı malzemesi ve tipini doğal koşullar etkiler. Yağışın bol olduğu, özellikle kar yağışlarının yoğun olduğu yörelerde çatıların yamaç eğimlerinin fazla olması gerekir.

Buna göre aşağıda verilen yörelerden hangisinde çatıların eğiminin fazla olmasına gerek yoktur?

A) Aksaray B) Rize C) Artvin

D) Zonguldak E) Erzurum

14. **Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'deki yerleşmeler için söylenemez?**

A) Sanayinin geliştiği alanlarda yerleşme yoğundur.

B) Su sorununun yaşanmadığı Karadeniz kıyılarında yerleşmeler dağınıktır.

C) Kırsal alanlardaki yerleşmelerde tarım faaliyetleri ön plandadır.

D) Yaz kuraklığının yaşandığı kesimlerde toplu yerleşmeler hakimdir.

E) Engebenin az olduğu yerlerde daha çok dağınık yerleşmeler görülür.

15. Yer şekilleri ve su kaynaklarının dağılışının etkisine bağlı olarak kırsal yerleşmeler toplu ve dağınık yerleşmeler olarak ikiye ayrılırlar.

Aşağıdaki illerden hangisinde toplu yerleşmeler görülmez?

A) Konya B) Şanlıurfa C) Trabzon

D) Afyon E) Balıkesir

16. Türkiye'de plansız şehirleşmenin olumsuz etkileri yaşanmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de bazı şehirlerde plansız şehirleşmelerin olduğunun göstergelerinden değildir?

A) Kentlerde trafik sorunlarının artması

B) Belediye hizmetlerinde aksamalar görülmesi

C) Gecekonduların yaygınlaşması

D) Şehirlere yakın banliyölerin (uydu kent) çoğalması

E) Fabrikaların zamanla kent içinde kalması

17. Türkiye'de bazı şehirlerin gelişmesinde; endüstri, tarım, ticaret ve turizm gibi etkinliklerden bir ya da birkaçı birden etkili olmuştur.

Aşağıda verilen şehirlerden hangisinin gelişmesinde hem tarım hem endüstri etkili olmuştur?

A) İstanbul B) Bursa C) Antalya

D) Sinop E) Trabzon

18. Türkiye'de hayvancılıkla uğraşan köylüler, yazın hayvanlarını otlatmak amacıyla yaylaya çıkarlar. Akdeniz Bölgesi'nde yaylacılık etkinlikleri diğer bölgelere göre daha erken başlar ve daha geç sona erer.

Yukarıda anlatılanlardan yola çıkarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Karadeniz yaylalarında otlaklar daha azdır.

B) Yaylacılık süresi iklim özelliklerine bağlıdır.

C) Yaylacılıkta esas amaç ot potansiyelini değerlendirmektir.

D) Yaylalarda yerleşmeler geçicidir.

E) Yaylacılıkta esas etkinlik hayvancılıktır.

19. Devlet imkânlarından yararlanma ile yerleşmelerin idari statüleri arasında yakın bir ilişki vardır. Bu nedenle devlet imkânlarını yurt geneline yaygınlaştırabilmek için yerleşim birimlerinin idari statülerinde değişiklik yapılmaktadır. 2004 yılında çıkarılan kanunla nüfusu 750.000'den fazla iller büyükşehir kabul edilmiştir.

Buna göre;

I. Elazığ

II. Muş

III. Adana

IV. Konya

yukarıdakilerden hangileri büyükşehir olan şehirlerden biri değildir?

A) I ve II B) Yalnız II C) II ve III

D) III ve IV E) Yalnız IV

20.

- Şanlıurfa'da Göbeklitepe'ye gittim.
- Çorum-Yozgat ili çevresinde araştırma yaptım.
- Konya sınırları içerisinde yer alan Çatalhöyük'e gittim.
- Anadolu'da sulama kanalları yapan ve kaya işçiliğinde ileri giden toplumun yaşadığı yere gittim.

Yukarıda verilen bilgilerden yola çıkarak aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

A) Paleolitik Çağ'a ait yerleşim birimleri gezilmiştir.

B) Anadolu'da ilk devlet kuran Hititlerin kurulduğu yerde araştırma yapılmıştır.

C) Dünya'nın bilinen en eski ibadet alanına gidilmiştir.

D) Doğu Anadolu'da Van ili çevresinde kurulan Urartuların yaşadığı yere gidilmiştir.

E) Anadolu'da ilk yerleşik hayatın başladığı bölgeye gidilmiştir.

21.

I. İlçenin mülki amiri olan kaymakam, ilin mülki amiri olan valiye bağlı olarak görev yapar.

II. Köy, ilçe merkezindeki kaymakama bağlı olan idari birimdir.

III. 2004 yılında çıkarılan kanunla nüfusu 500.000'den fazla olan iller büyükşehir kabul edilmiştir.

Türkiye'nin yukarıda verilen idarî fonksiyonları ile ilgili bilgilerden hangileri yanlıştır?

A) I ve II B) II ve III C) Yalnız III

D) I ve III E) I, II ve III

22. Devletin kamu hizmetlerini her yere götürebilmesi vatandaşların iş veya işlemlerini daha hızlı ve düzenli yapabilmesi amacıyla bazı idari fonksiyonlara sahip birimler oluşturulmuştur. Türkiye; il (vilayet), ilçe (kaza), bucak (nahiye) ve köy yönetim birimlerine ayrılmıştır. Ancak daha sonra bucak yönetimleri kaldırılmıştır. Günümüzde mevcut tüm il ve ilçeler merkezi yönetimin taşra teşkilatını oluşturmaktadır.

Türkiye'nin mülki idare bölümleri ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Türkiye'de yönetim sistemi içerisindeki en büyük idari birim illerdir.

B) İl yönetiminin bir alt kademesinde bulunan ilçelerde genel idarenin başında kaymakam bulunur.

C) Köyler; cami, okul ve otlak gibi alanların bulunduğu nüfusu 2000'nin altında olan küçük idari birimlerdir.

D) En küçük yerel yönetim biriminin başında seçimle görev alan muhtar bulunur.

E) İlçelerde genel idarenin başında vali bulunmaktadır.

BÖLÜM 8

TÜRKİYE'DE TARIM

TÜRKİYE'DE TARIMI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Sulama	Türkiye tarımında en büyük sorun sulama sorunudur. Tarımda sulama ihtiyacının en fazla olduğu bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesi iken, bu sorunun en az olduğu bölge Karadeniz Bölgesi'dir.
Gübre Kullanımı	Tarımda sulama sorunu çözüldükten sonra üretimi daha da artırmak için gübre kullanımı artırılmalıdır.
Tohum Islahı	Sulama ve gübre sorunu çözüldükten sonra verimi daha da artırmak için kaliteli tohum kullanılmalıdır.
Makine Kullanımı	Ürünün zamanında ekimi, hasadı ve yüksek verimi için makine kullanımı şarttır.
Zirai Mücadele	Tarımdaki hastalıkların, yabani otların ve haşerelerin meydana getireceği üretim düşüklüğünü önlemek için ilaçlı mücadele şarttır.
Toprak Bakımı	Toprak verimliliği için toprağın sürülmesi, gevşetilmesi ve yabancı otlardan ayıklanması gerekir.
Destekleme Alımı	Bir ürünün değerini belli bir düzeyden aşağı düşürmemek için devletçe yapılan satın alma işidir.

EKSTANSİF TARIM

- Geleneksel üretim biçimleri hâkimdir.
- Birim alandan alınan verim çok düşüktür.
- Uygulanan tarım yöntemleri ve kullanılan teknoloji çok ilkeldir.
- İklime bağımlılık fazladır.

İNTANSİF TARIM

- Genel olarak en ileri yöntemler ve teknolojilerden yararlanılmaktadır.
- Birim alandan en yüksek verim elde edilir.
- İklime bağımlılık azdır.
- Üretimde pek fazla dalgalanma görülmez.

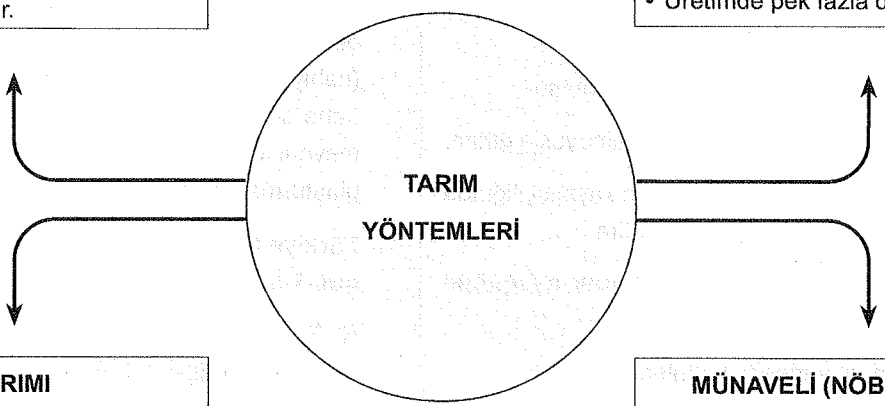

NADAS TARIMI

- Nadas, araziye bir yılda düşen yağışın her yıl ürün almaya yetmeyecek kadar az olduğu yerlerde toprağı bir yıl boş bırakma işlemidir.
- Kuru tarım bölgelerinde uygulanır.
- Nadas uygulamasının asıl amacı nemini arttırmaktır.

MÜNAVELİ (NÖBETLEŞE) TARIM

- Bir tarlaya aynı ürünlerin arka arkaya ekilmemesi, farklı bitkilerin bir düzen içinde birbirinin peşi sıra ekilmesini ifade eden tarım yöntemidir.
- Ekim nöbetinde amaç tarlanın üretkenliğinin sürdürülmesi ile birim alandan alınan verimin arttırılmasıdır.

TÜRKİYE'DE YETİŞTİRİLEN BAŞLICA TARIM ÜRÜNLERİ

TARIM ÜRÜNLERİ

Tahıllar	Baklagiller	Yumrulu Bitkiler	Sanayi Bitkileri	Yağ Bitkileri	Meyve
• Buğday	• Nohut	• Patates	• Çay	• Ayçiçeği	• Üzüm
• Arpa	• Fasulye	• Soğan	• Pamuk	• Soya Fasulyesi	• Elma
• Mısır	• Mercimek	• Sarımsak	• Şeker pancarı	• Yer fıstığı	• Turunçgil
• Pirinç			• Haşhaş	• Zeytin	• Muz
• Yulaf			• Keten	• Susam	• Kiraz
• Çavdar			• Kenevir	• Aspir	• Fındık
			• Gül	• Kolza	• İncir
			• Anason	• Gül (Yağlık)	• Kayısı

Ege Bölgesi'nin Üretiminde 1. Olduğu Ürünler

- Zeytin (Sofralık), Manisa-(Yağ Sanayi)
- Üzüm (Manisa)
- Haşhaş (Afyon)
- Tütün (Denizli)
- İncir (Aydın)
- Keten (Afyon)

İç Anadolu Bölgesi'nin Üretiminde 1. Olduğu Ürünler

- Arpa (Konya)
- Yeşil mercimek (Yozgat)
- Şeker pancarı (Konya)
- Buğday (Konya)
- Nohut (Kırşehir)

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Üretiminde 1. Olduğu Ürünler

- Kırmızı mercimek (Diyarbakır)
- Antep fıstığı (Şanlıurfa)
- Pamuk (Şanlıurfa)

Akdeniz Bölgesi'nin Üretiminde 1. Olduğu Ürünler

- Muz (%100) Mersin
- Soya (Çukurova)
- Mandalina (Adana)
- Portakal (Antalya)
- Fıstık (Yer fıstığı) (Adana)
- Anason (Antalya)
- Mısır (Adana)
- Gül (Isparta)
- Elma (Isparta)

Marmara Bölgesi'nin Üretiminde 1. Olduğu Ürünler

- Pirinç (Edirne)
- Ayçiçeği (Tekirdağ)
- Armut (Bursa)

Karadeniz Bölgesi'nin Üretiminde 1. Olduğu Ürünler

- Fındık (Ordu)
- Çay (Rize)
- Kenevir (Samsun)

Doğu Anadolu Bölgesi'nin Üretiminde 1. Olduğu Ürünler

- Kayısı (Malatya)

Sebzeler

- İklim çeşitliliğine bağlı olarak ülkemizde çok sayıda sebze türü yetişmektedir.
- Domates, biber, patlıcan, salatalık... ülkemizde yetişen başlıca sebzelerdir.
- Türkiye'de sebze üretimi çoğunlukla modern yöntemlerle yapılmaktadır.
- Toprak bakımı ve sulama isteyen sebze üretimine iklimden dolayı en elverişli yerler Akdeniz ve Ege'nin kıyı kesimidir.
- Bu kesimlerde verim yüksektir. Ayrıca buralar seracılığa da elverişlidir.
- Yazların kısa sürdüğü ve sıcaklığın düşük olduğu Doğu Anadolu sebze üretimine en az elverişli yerlerdendir.
- İç Anadolu'da yaz kuraklığının erken başlaması sebze üretimini sınırlandırmış ve seracılığı engellemiştir.
- Karadeniz kıyılarında bulutlu gün sayısının fazla olması sebze üretimini sınırlandırmıştır.

TEST 1

TÜRKİYE'DE TARIM

1. Tarım alanında makine ve gübreleme olanaklarının artmasına rağmen verimin yıldan yıla değişmesinin nedeni;

I. Tarımın iklime bağlı kalması

II. Nüfusun hızlı artması

III. Etkili – dikili alanların azalması

yukarıdakilerden hangileridir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III

D) I ve III E) II ve III

2. Türkiye'de tarım ürünlerinin çeşitlilik göstermesinde aşağıdakilerden hangisinin etkisi yoktur?

A) İklimin çeşitli olması

B) Denizlerin etkisi

C) Yükselti farkları

D) Tarımda makineleşme

E) Dağların uzanış yönleri

3. Kış mevsiminde hava sıcaklığının kıyılarımızda ani düşüşler göstermesi hangi ürünün üretimini olumsuz yönde etkiler?

A) Tütün B) Üzüm C) İncir

D) Ayçiçeği E) Pamuk

4. İnsan emeğinin mümkün olduğu kadar devreden çıkarılması sulama ve gübreleme faaliyetlerinin makinelerle devreye sokulmasıyla yapılan tarım çalışmalarına modern tarım yöntemi denir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi modern tarım yöntemiyle gelişen durumlardan biri değildir?

A) Tarımsal üretimde yaşanan dalgalanmaların azalması

B) Endüstri bitkilerinin ekim alanının genişlemesi

C) Pazarlama imkânlarının gelişmesi

D) Tarımda çalışan nüfusun azalması

E) Nadas alanlarının azalması

5. Türkiye'de tahıl üretiminde yıldan yıla görülen dalgalanmaları azaltmak için alınması gereken ilk önlem nedir?

A) Sulama sorununu çözmek

B) Gübre kullanımını teşvik etmek

C) Tohum ıslah çalışmalarını hızlandırmak

D) Ulaşım ve pazarlama sorununu çözmek

E) Çiftçiyi krediyle desteklemek

6. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak gösterilmiştir.

Bu alanlarda yoğun olarak yetiştirilen tarım ürünleri aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

	I	II	III
A)	Buğday	Ayçiçeği	Çay
B)	Fındık	Buğday	Ayçiçeği
C)	Çay	Ayçiçeği	Buğday
D)	Fındık	Ayçiçeği	Haşhaş
E)	Çay	Haşhaş	Buğday

7. Türkiye'de üretilen aşağıdaki ürünlerden hangisinin üretimi, doğal koşullar yönünden diğerlerine göre daha sınırlıdır?

A) Tütün B) Şeker pancarı C) Ayçiçeği

D) Üzüm E) Zeytin

8. Aşağıda verilen ürün çiftlerinden hangisinin aynı iklim bölgesinde doğal olarak yetişmesi zordur?

A) Çay – Pamuk B) Pamuk – Muz

C) Fındık – Çay D) Elma – Şeker pancarı

E) Tütün – Zeytin

9. Tahıllar ilkbahar yağışı ve yaz kuraklığı isterler.

Aşağıdakilerden hangisinin tahıl grubunda yer almasına rağmen iklim isteğinin diğerlerine göre farklı olduğu söylenebilir?

A) Buğday B) Arpa C) Çavdar

D) Yulaf E) Mısır

10. Haritada, çeltik tarımının yaygın olduğu alanlar gösterilmiştir.

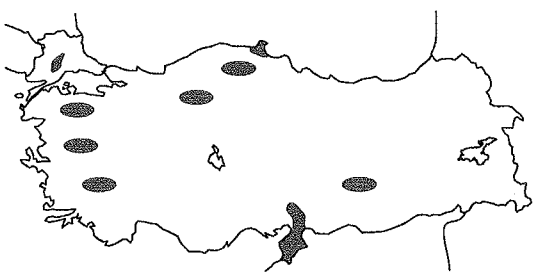

Buna göre çeltik ekim alanları ile aşağıdakilerden hangisi arasında bir paralellik görülmektedir?

A) Yer şekilleri B) Yağış miktarı

C) Akarsu ağı D) Sıcaklık değişimi

E) Nüfus

11.

I. Tütün

II. Anason

III. Kenevir

IV. Çay

Ülkemizde yukarıdaki sanayi bitkilerinden hangilerinin ekim alanı daha geniştir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız IV

D) II ve III E) III ve IV

12. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'deki tarımsal faaliyetlerle ilgili doğru bir bilgi değildir?

A) Fındık, çay, buğday ve pamuk gibi bazı ürünlerde, serbest piyasa koşullarında çiftçinin olumsuz etkilenmemesi için destekleme alımları yapılır.

B) Pirinç, kenevir, haşhaş ve tütün gibi ürünler devlet kontrolünde yetiştirilir.

C) Ülke ihracatının % 90'ı tarımsal ürünlerden oluşur.

D) Türkiye'de tarımsal verimi etkileyen en önemli faktör sulamadır.

E) Ülke genelinde bazı ürünlerin yetişme alanları (tarım bölgeleri) oluşturulmaktadır.

13. Türkiye'de zeytin tarımı; Akdeniz kıyılarında, Ege kıyılarında, Güney Marmara ve Güneydoğu Anadolu'nun batısında yapılır.

Buna göre zeytin tarımı yapılan alanların ortak özelliği olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

A) Yağış rejimi düzensizdir.

B) Bitki örtüsü makidir.

C) Kar yağışları çok azdır.

D) Yazlar sıcak ve kurak geçer.

E) Dağlar kıyıya paralel uzanır.

14. Nadas alanlarının daraltılıp, ekim alanlarının genişletilmesi ve verimin arttırılması aşağıdaki yöntemlerden hangisi ile daha etkili olur?

A) Üründe çeşitliliği arttırmak

B) Makine kullanımını yaygınlaştırma

C) Nöbetleşe ekim yapmak

D) Tohum ıslahı yapmak

E) Sulama ve gübreleme yapmak

15.

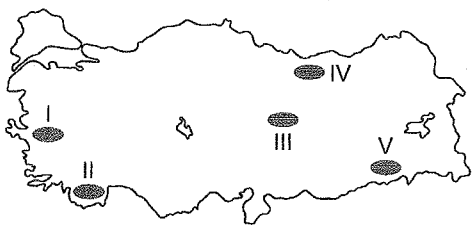

Türkiye'nin yer şekilleri göz önünde bulundurulduğunda, haritada gösterilen tarım alanlarının hangilerinde traktör ve biçerdöver gibi tarım aletlerinin kullanımının diğerlerinden daha az olması beklenir?

A) I ve II B) II ve III C) I ve III

D) II ve IV E) IV ve V

16. Tarım ürünlerinin olgunlaşma süresi sıcaklığa bağlı olarak farklılık göstermektedir.

Buna bağlı olarak buğday hasadı ülkemizde aşağıda verilen merkezlerin hangisinde en son gerçekleşmektedir?

A) Adana B) İzmir C) Samsun

D) Balıkesir E) Van

17. Sulama, güneşlenme ve sıcaklığın yeterli olduğu alanlarda sebzecilik faaliyeti daha ekonomiktir.

Buna göre aşağıda verilen bölümlerin hangisinde sebzecilik faaliyeti ekonomik değildir?

A) Asıl Ege Bölümü

B) Antalya Bölümü

C) Yukarı Kızılırmak Bölümü

D) Güney Marmara Bölümü

E) Adana Bölümü

18.

I. Elma

II. Muz

III. Çay

IV. Şeker pancarı

V. Pirinç

Türkiye'nin iklim koşulları dikkate alındığında yukarıdaki tarım ürünlerinden hangileri Türkiye'nin iklim koşullarına daha fazla uyum sağlamıştır?

A) I ve II B) II ve III C) III ve IV

D) I ve IV E) III, IV ve V

19.

I. İçki sanayi

II. Sigara

III. Gıda sanayi

IV. Çimento sanayi

V. Yağ sanayi

Yukarıda verilen sanayi kollarından hangisinde tarıma dayalı ham madde kullanılmaz?

A) I B) II C) III D) IV E) V

20. Tarım ürünlerinin olgunlaşma süresini belirleyen faktör sıcaklıktır. Ege Bölgesi'nde tarım ürünlerinin olgunlaşma süresi kısa iken Doğu Anadolu Bölgesi'nde olgunlaşma süresi daha uzundur.

Buna göre bu durumun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Enlem B) Yükselti C) Karasallık D) Denizellik E) Nemlilik

21. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak gösterilmiştir.

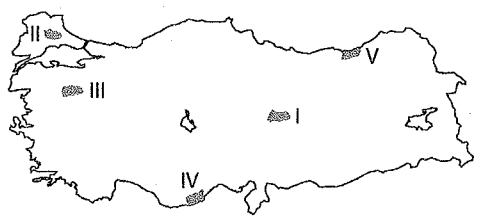

Bu alanlardan hangisi yılda birden fazla ürün alma bakımından daha elverişli koşullara sahiptir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

22. Bir yerde kuru tarımdan sulamalı tarıma geçilmesiyle;

I. Tarım ürününde çeşitlilik artar.

II. Nadas alanlarında artma olur.

III. Köyden kente göç azalır.

yukarıdakilerden hangileri gerçekleşmez?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

23.

I. Mısır

II. Fındık

III. Çay

IV. Şeftali

Yukarıda verilen tarım ürünlerinden hangilerinin üretimi en fazla Karadeniz'de yapılır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) II ve III D) I, II ve III E) II, III ve IV

24. Adana'da hem pamuk hem turunçgiller yetiştirilmektedir.

Iğdır'da pamuk yetiştirilmesine rağmen turunçgillerin yetiştirilmemesinin sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hayvancılığa önem verilmesi

B) Toprak tabakasının ince olması

C) Yağış rejiminin düzensiz olması

D) Yer şekillerinin elverişsiz olması

E) Kış sıcaklığının düşük olması

25. Pamuk, Türkiye'nin başta gelen endüstri bitkilerindendir.

Pamuk tarımı ile ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi söylenemez?

A) Son yıllarda sulamanın yaygınlaşması ile birlikte en çok pamuk üreten bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir.

B) Karadeniz kıyılarında yetiştirilememesinin nedeni yazların yağışlı geçmesidir.

C) Yazların sıcak ve kurak geçtiği bölgelerde sulama imkânları varsa pamuk yetiştirilebilir.

D) Ülkemizde sadece kıyı bölgelerde pamuk tarımı yapılır.

E) Türkiye'de Akdeniz Bölgesi'nde Çukurova ve Amik Ovası'nda pamuk tarımı yapılır.

TEST 2

TÜRKİYE'DE TARIM

1.

I. Saros Körfezi

II. Edremit Körfezi

III. İzmit Körfezi

IV. Gemlik Körfezi

Yukarıdaki körfezlerden hangilerinin çevreleri zeytin üretimi ile ünlü yörelerdir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

2. Karadeniz Bölgesi'nde tarım etkinliklerini sınırlandıran en önemli faktör aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yağış

B) Sıcaklık

C) Yer şekilleri

D) Toprak özellikleri

E) Yer altı suları

3. Tarımda sulama gereksinimi yörenin iklim özellikleri ve yetiştirilen ürünlerin su isteklerine bağlı olarak değişir.

Aşağıdaki illerden hangisinde tarımda sulamaya duyulan gereksinim daha azdır?

A) Konya B) Mardin C) Adana

D) Zonguldak E) Manisa

4. Türkiye'de tarımsal verimi artırmada önemli gelişmeler gerçekleşmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi tarımı geliştirmek için yapılması gereken çalışmalardan biri değildir?

A) Tarımda sulamanın yaygınlaştırılması

B) Nadas uygulamasının yaygınlaştırılması

C) Gübrelemenin bilinçli yapılması

D) Kaliteli tohum kullanımının yaygınlaştırılması

E) Ürün, toprak ve su analizinin iyi yapılması

5. Türkiye'de iklim özelliklerinin çeşitlilik göstermesi tarım ürünü çeşidini artırmıştır. Bazı tarım ürünleri iklim seçiciliği fazla olduğu için dar bir alanda yetiştirilebilirken, bazıları birçok yerde yetiştirilmektedir.

Aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisinin ekim alanını sınırlayan etken iklim seçiciliği değildir?

A) Muz B) Zeytin C) Kenevir

D) Çay E) İncir

6. Türkiye'de tarım alanlarında sulama giderek yaygınlaşmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de sulamanın yaygınlaştığı yörelerde görülmesi beklenen bir özellik değildir?

A) Nadas alanlarının azalması

B) İnsan emeğine olan gereksinimin azalması

C) Ürün çeşitliliğinin artması

D) Üretimde dalgalanmaların azalması

E) Birim alandan elde edilen verimin artması

7. Türkiye'de bazı yörelerde seracılık önemli bir ekonomik etkinlik hâline gelmiştir.

Türkiye'de seracılık etkinliklerinde bitkilerin daha çok hangi etkene karşı korunması amaçlanmaktadır?

A) Akarsu taşkınlarına

B) Sert rüzgârlara

C) Düzensiz yağış rejimine

D) Düşük sıcaklıklara

E) Ani basınç değişikliklerine

8.

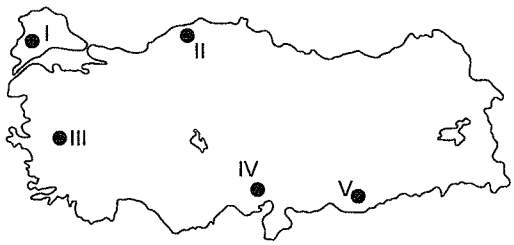

Gelişme döneminde nemlilik, olgunlaşma döneminde sıcak ve kurak hava koşulları isteyen buğday bitkisinin yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde yetiştirilmesi beklenmez?

A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Toprağın su gereksiniminin yeterince karşılanamadığı yörelerde tarım alanlarının bir kısmı nadasa bırakılmaktadır.

Aşağıda verilen illerden hangisinde nadasa gerek duyulmaz?

A) Diyarbakır B) Konya C) Giresun

D) Afyon E) Kırıkkale

10. Yükseklikleri birbirine yakın olan Çukurova pamuk tarımına elverişli olduğu hâlde Bursa Ovası'nda yaz sıcaklığının fazla yüksek olmaması pamuk tarımını zorlaştırmaktadır.

Bursa Ovası'nda sıcaklıkların Çukurova'dan daha düşük olması hangi etkene bağlıdır?

A) Yağış rejiminin düzensiz olmasına

B) Daha kuzeyde yer almasına

C) Bitki çeşitliliğinin daha fazla olmasına

D) Toprak özelliklerinin çeşitlilik göstermesine

E) Kırıklı yapıların yaygın olmasına

11.

I. Buğday III. Pamuk

II. Mısır IV. Sebze

Türkiye'nin birçok yerinde yazların kurak geçmesi yukarıda verilen bitkilerden hangilerinin tarımını kolaylaştırır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

12. Türkiye'de tarımda makine kullanımı giderek yaygınlaştığı hâlde bazı yörelerde makine kullanılmamaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi tarımda makine kullanılmamasının nedenlerinden biri değildir?

A) Arazinin engebeli olması

B) Bazı yörelerde tarım makineleri üretiminin yapılmaması

C) Tarım alanlarının miras yoluyla bölünerek küçük işletmeler hâline gelmesi

D) Ekstansif (yoğun emek) tarım yönteminin uygulanması

E) Bazı tarım alanlarının yamaçlarda küçük parçalar hâlinde bulunması

13.

- Pamuk üretiminin en fazla olduğu bölgedir.
- Kayısı üretimi en fazla olan bölgedir.
- Üzüm üretimi en fazla olan bölgedir.
- Ayçiçeği üretimi en fazla olan bölgedir.

Yukarıda bazı tarım ürünlerinin en fazla yetiştirildiği bölgeler belirlenmiştir.

Verilen bölgeler içinde aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Marmara Bölgesi

B) Ege Bölgesi

C) Doğu Anadolu Bölgesi

D) Güneydoğu Anadolu Bölgesi

E) Karadeniz Bölgesi

14. Yetişme istekleri ve Türkiye'deki dağılışı göz önüne alındığında aşağıdaki bitkilerden hangilerinin aynı yörede yetişmesi beklenmez?

A) Şeker pancarı – buğday

B) Üzüm – tütün

C) Zeytin – turunçgiller

D) Pamuk – fındık

E) Susam – mercimek

15.

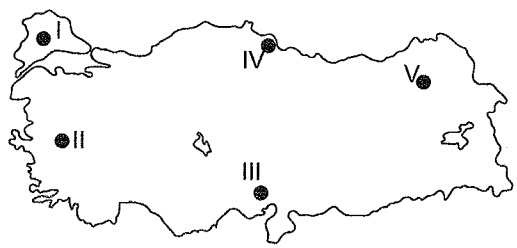

Haritada verilen yerlerden hangisinde aynı tür bitki daha erken olgunlaşır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

16. Türkiye'de yetişme alanı en geniş ve en dar bitkiler sırasıyla hangi seçenekte verilmiştir?

A) Mısır – Pamuk B) Üzüm – fındık

C) Elma – Turunçgiller D) Buğday – muz

E) Pirinç – tütün

17. Tarımda makineleşme düz ve geniş tarım alanlarının varlığına bağlıdır.

Buna göre aşağıdaki bölümlerin hangisinde makineli tarımın daha yaygın olması beklenir?

A) Yıldız Dağları Bölümü

B) Yukarı Murat – Van Bölümü

C) Doğu Karadeniz Bölümü

D) İç Batı Anadolu Bölümü

E) Konya Bölümü

18.

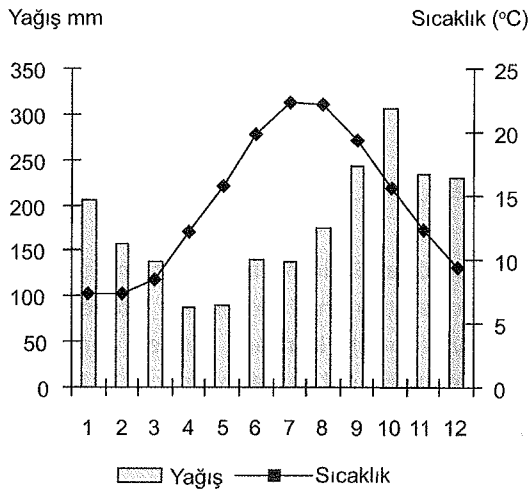

Yukarıdaki grafikte Doğu Karadeniz kıyı yöresinin iklim özellikleri verilmiştir.

Buna göre Doğu Karadeniz kıyı yöresinde aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisinin yetişmesi beklenmez?

A) Mısır B) Fındık C) Çay

D) Buğday E) Kivi

19. Türkiye'de, kırdan kente göçlerin en önemli nedenlerinden biri tarımda makineleşmedir. Fakat yeryüzü şekillerinin dağlık ve engebeli olduğu bazı yörelerde göçlerin nedeni, makineleşmeye bağlı değildir.

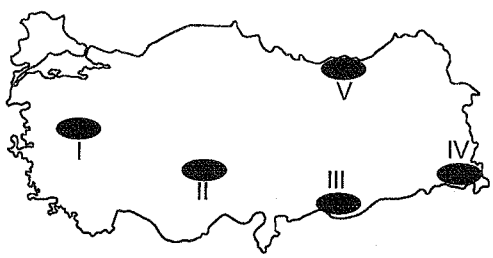

Haritada numaralarla gösterilen yörelerin yeryüzü şekilleri dikkate alındığında, hangi yöredeki kırdan kente göçün temel nedeni tarımda makineleşmeyle açıklanamaz?

A) I ve II B) I ve V C) II ve III

D) III ve IV E) IV ve V

TEST 3

TÜRKİYE'DE TARIM

1. Bir yörede tarım ürünlerinin çeşidini belirleyen en önemli faktörlerden biri yağış rejimidir.

Buna göre Doğu Karadeniz kıyılarında aşağıdaki bitkilerden hangisinin yetiştirilmesi beklenmez?

A) Kivi B) Mısır C) Buğday D) Fındık E) Çay

2. Türkiye'de tarım etkinliklerinden elde edilen gelir bölgelere göre farklılıklar gösterir.

Aşağıdakilerden hangisi bu farklılıkların nedenlerinden biri değildir?

A) Ekili - dikili alanların genişliğinin farklı olması

B) İklim özelliklerinin farklı olması

C) Yetiştirilen ürünlerin ekonomik getirilerinin farklı olması

D) Birim alandan elde edilen verimin farklı olması

E) Tarımda çalışanların oranının farklı olması

3. Türkiye'de tarım etkinlikleri ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi doğrudur?

A) Ege ve Akdeniz bölgelerinin kıyı yörelerinde iklim özellikleri buğday yetiştirilmesini engeller.

B) Karadeniz Bölgesi'nde buğday yetiştirilemez.

C) Fındık yalnızca Karadeniz Bölgesi'nde yetiştirilir.

D) Pamuk en fazla Akdeniz Bölgesi'nde yetiştirilir.

E) 2022 yılı verilerine göre en fazla kayısı Malatya'da üretilir.

4. Türkiye'de sulanan alanların genişlemesiyle önemli gelişmeler olmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi iç bölgelerde sulamanın yaygınlaştığı bir yörede görülmesi beklenen bir gelişme değildir?

A) Nadas alanlarının genişlemesi

B) Sıcaklığın elverişli olduğu yörelerde yılda birden fazla ürün alınabilmesi

C) Birim alandan elde edilen verimin artması

D) Tarım ürünü çeşidinin artması

E) Tarım etkinliklerinin ekonomiye katkısının artması

5. İç Anadolu Bölgesi'nden Doğu Anadolu Bölgesi'ne gidildikçe tarım ürünü çeşidi ve tarımsal üretim azalır.

Doğu Anadolu Bölgesi'nde aşağıda verilen özelliklerden hangisi İç Anadolu Bölgesi'ne göre tarım ürünü çeşidi ve tarımsal üretimin azalmasına yol açan etkenlerden değildir?

A) Sıcaklık değerleri

B) Yağış miktarları

C) Yer şekilleri

D) Donma olaylı gün sayısı

E) Sıcak mevsimin süresi

6. Yer şekillerinin engebesiz olması, tarım alanlarının geniş olması tarımda makineleşmeyi kolaylaştırır.

Buna göre aşağıda verilen yörelerin hangisi makineleşmeye daha elverişlidir?

A) Biga Yöresi

B) Ergene Havzası

C) Teke Yöresi

D) Güney Menteşe Yöresi

E) Hakkari Yöresi

7. Türkiye'de mısır üretiminde önceleri Karadeniz Bölgesi önde olduğu hâlde, son yıllarda Akdeniz Bölgesi öne geçmiştir.

Mısır bitkisinin doğal yetişme koşullarının en uygun olduğu bölge Karadeniz Bölgesi olduğu hâlde Akdeniz Bölgesi'nde mısır üretimi hangi özelliğe bağlıdır?

A) Mısır ithalatının artmasına

B) İklim özelliklerinin değişmesine

C) Sulama koşullarının sağlanmasına

D) Halkın tüketim alışkanlıklarının değişmesine

E) Diğer bölgelerde mısır üretiminin azalmasına

8.

I. Fındık

II. Çay

III. Turunçgiller

IV. Muz

Türkiye'de yukarıdaki ürünlerden hangilerinin yetiştirildiği alanlar daha dardır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

9.

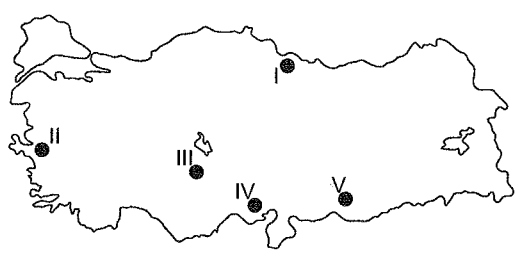

Sulamanın yapılamadığı yörelerde, yağışın az olduğu yıllarda verim azalır, üretimde yıllara göre dalgalanmalar görülür.

Buna göre yukarıdaki haritada verilen yörelerden hangisinde ekim alanı fazla değişmediği hâlde üretimde dalgalanmanın daha fazla olduğu savunulabilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

10.

I. Mısır III. Buğday

II. Pamuk IV. Sebze

Türkiye'de bir yörede yaz aylarının yağışlı geçmesi yukarıdaki bitkilerden hangilerinin yetişmesini olumsuz etkiler?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

11.

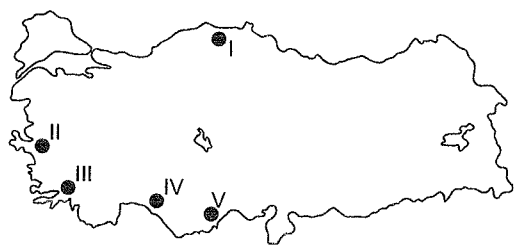

İklim istekleri göz önüne alındığında yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde turunçgil bitkilerinin yetiştirilmesi beklenmez?

A) I B) II C) III D) IV E) V

12. Üzüm Türkiye'de ekim alanı çok yaygın olan hemen hemen her yerde yetiştirilebilen bir tarım ürünüdür.

Yetişme koşulları dikkate alındığında aşağıda verilen illerden hangisinde üzümün fazla yetiştirildiği söylenemez?

A) Manisa B) Nevşehir C) Ordu

D) Tekirdağ E) Gaziantep

13.

I. Antep fıstığı III. Muz

II. Zeytin IV. Pamuk

Akdeniz Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi komşu oldukları için bazı özellikleri bakımından benzerlikler gösterirler.

Yukarıda verilen bitkilerden hangileri her iki bölgede de yetiştirilen bitkilerdir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

14. Türkiye'de çok çeşitli tarım ürünleri yetiştirilmektedir. Tarım ürünü çeşidi yörelerin iklim özellikleri başta olmak üzere coğrafi özelliklerine göre farklılıklar gösterir.

Aşağıda eşleştirilmiş illerden hangilerinde yetiştirilen tarım ürünleri daha fazla benzerlik gösterir?

A) Antalya – Artvin

B) Mersin – Aydın

C) Ordu – Tokat

D) Gaziantep – Erzincan

E) İzmir – Afyon

15. Türkiye'de fındık, çay, pamuk, muz, kivi, turunçgiller, buğday, üzüm ve daha birçok birbirinden farklı isteği olan bitkilerin yetiştirilebilmesi aşağıdaki özelliklerden hangisiyle ilgilidir?

A) Yağış biçimlerinin farklılık göstermesi

B) Tarım alanlarının dar olması

C) İhracatın (dış satım) içinde tarım ürünlerinin payının fazla olması

D) Tarımda makine kullanımının yaygınlaşması

E) İklim özelliklerinin çeşitlilik göstermesi

16. Karadeniz Bölgesi mısır üretiminde önemli bir paya sahip olduğu hâlde, bölgenin bölgeler arası mısır ticaretinde önemli bir yeri olmamasının en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Mısırın uzun süre bozulmadan saklanabilmesi

B) Bölgede pazarlama sektörünün gelişmemiş olması

C) Mısır üretiminin yıllara göre dalgalanmalar göstermesi

D) Mısırın bölgenin doğal koşullarına uyumlu bir bitki olması

E) Üretilen mısırın çoğunun bölge içinde tüketilmesi

17. Türkiye'de tarım yapılabilen süre yörelere göre farklılıklar gösterir. Batıdan doğuya doğru gidildikçe tarım yapılabilen süre kısalır.

Türkiye'de doğuya doğru gidildikçe tarım yapılabilen sürenin kısalmasında en etkili faktör aşağıdakilerden hangisidir?

A) Toprak özellikleri

B) Yağış miktarı

C) Ulaşım koşulları

D) Sıcaklık özellikleri

E) Tarım ve hayvancılığın bir arada yapılması

18. Tarım ürünlerinin olgunlaşma süresi sıcaklık koşullarına bağlıdır.

Aşağıda verilen bölümlerden hangisinde aynı zamanda ekilen aynı tür tarım ürünü en geç olgunlaşır?

A) Adana Bölümü

B) Orta Fırat Bölümü

C) Erzurum - Kars Bölümü

D) Güney Marmara Bölümü

E) Orta Karadeniz Bölümü

19. Bitkilerin sıcaklık koşullarına bağlı olarak yetişebileceği üst sınırlar farklıdır.

700 metreden daha yükseklerde yetişmeyen bir bitki diğer koşullar elverişli ise aşağıdaki yörelerden hangisinde yetişebilir?

A) Ceylanpınar Ovası B) Pasinler Ovası

C) Konya Ovası D) Erzincan Ovası

E) Yüksekova

TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK

Hayvancılık Türü	Doğal Ortamın Özelliği	En Yaygın Görüldüğü Alanlar
Büyükbaş Hayvancılık	• Mera ve besi hayvancılığı şeklinde yapılır.	• Mera hayvancılığı Erzurum – Kars'ta, besi hayvancılığı Marmara ve Ege'de yaygındır.
Sığır (Ülkemizde en fazla beslenen büyükbaş hayvandır.)	• Ahır ve besi hayvancılığı (Pazarlama imkânının olması nedeniyle yapılır.) • Mera hayvancılığı (Gür otlaklar nedeniyle yapılır.)	• Ahır ve besi hayvancılığı Marmara, Ege ve İç Anadolu'da yapılır. • Mera hayvancılığı ise Erzurum - Kars ve Doğu Karadeniz'de yapılır.
Manda	• Sulak ve bataklık alanlarda yetişir.	• Karadeniz ve Marmara bölgelerinde yetiştirilir.
Küçükbaş Hayvancılık	• Kurak ve yarı kurak alanlarda yetiştirilir.	• İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde yaygındır.
Koyun (Ülkemizde en fazla beslenen küçükbaş hayvandır.)	• Bozkır alanlarında yetiştirilir.	• Trakya, Güney Marmara ve Kuzey Ege'de kıvırcık koyun, • Marmara'da merinos koyunu, • Ege'de sakız ve dağlıç koyunu, • İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da karaman koyunu yetiştirilir.
Keçi	• Eğimli ve dağlık alanlarda yetiştirilir.	• Akdeniz, İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu'da yetiştirilir.
Kıl Keçisi (Koyundan sonra en fazla beslenen küçükbaş hayvandır.)	• Maki alanlarında yetiştirilir.	• Akdeniz ve Ege bölgelerinde yetiştirilir. • Mersin, Antalya, Siirt, Bingöl, Hâkkari ve Şırnak'ta yetiştirilir.
Tiftik Keçisi (Ankara keçisi de denir. ABD'den sonra en fazla tiftik keçisi besleyen ülke Türkiye'dir.)	• Bozkır alanlarında yetiştirilir.	• İç Anadolu, Orta ve Batı Karadeniz'de yetiştirilir. • Ankara'da Nallıhan'da üretme çiftliği kurulmuştur. • Siirt çevresinde de yapılır.
Kümes Hayvancılığı	• Tüketimi fazla olan büyük kentler civarında yapılır.	• Marmara, Ege, İç Anadolu ve Batı Karadeniz'de yaygındır. Bolu, Balıkesir, Manisa, Afyonkarahisar ve Konya'da gelişmiştir.
İpek Böcekçiliği	• Dut ağacının bol olduğu yerlerde yetiştirilir.	• Güney Marmara ve Doğu Anadolu'da yetiştirilir. Diyarbakır, Antalya, Ankara, Bursa ve Bilecik'te gelişmiştir.

Arıcılık	• İklim ve bitki örtüsünün çeşitli olduğu yerlerde yapılır.	• Ege, Karadeniz ve Doğu Anadolu'da, İzmir, Muğla, Manisa, Antalya, Erzurum, Kars, Hakkâri, Ordu ve Rize'de yapılır.
Balıkçılık	• Deniz, baraj, ırmak ve özel tesislerde yapılır.	• Karadeniz'de deniz balıkçılığı, • Eğirdir, Beyşehir, Uluabat, İznik ve Çıldır'da tatlı su balıkçılığı, • Karadeniz, Ege ve Akdeniz'de kültür balıkçılığı yapılır. • Kültür balıkçılığı denizlerde İzmir, Aydın ve Muğla çevresinde gelişmiştir. En fazla çipura yetiştirilir. • Kültür balıkçılığı tatlı sularda Elazığ, Isparta ve Şanlıurfa'da gelişmiştir. En fazla alabalık ve kerevit yetiştirilir.

Mera Hayvancılığı

Meralarda otlatılan hayvanların ahır ve ağıllarda kaba yemle beslenmesine **mera hayvancılığı** denir.

- Mera hayvancılığının yapılmasına bağlı olarak hayvansal verim doğal koşullara bağlı olup yağışın arttığı dönemlerde artar.
- Yıldan yıla et ve süt üretiminde büyük dalgalanmalar meydana gelir.
- Bozkırların yaygın olduğu İç Anadolu Bölgesi'nde küçükbaş hayvancılık, çayırların yaygın olduğu Doğu Anadolu Bölgesi'nde büyükbaş hayvancılık yaygın olarak yapılır.
- Mera hayvancılığının maliyeti azdır.

Besi ve Ahır Hayvancılığı

Ahırlarda genellikle yapay yemlerin kullanılmasıyla yürütülen hayvancılık faaliyetine **besi hayvancılığı** denir.

- Islah edilmiş veya iyi cins ithal hayvanlarla ahırlarda yapılan hayvancılıktır.
- Modern usullerle yapıldığı için et ve süt üretiminde yıllar arasında dalgalanmalar meydana gelmez, üretimdeki verim yüksektir. Suni yem endüstrisine ihtiyaç duyulur.
- Ülkemizde besi ve ahır hayvancılığı büyükbaş hayvanlarla yapılır.
- Büyükşehirlerin yakınlarında gelişmiştir. Ege, Marmara, İç Anadolu bölgelerinde yaygındır.

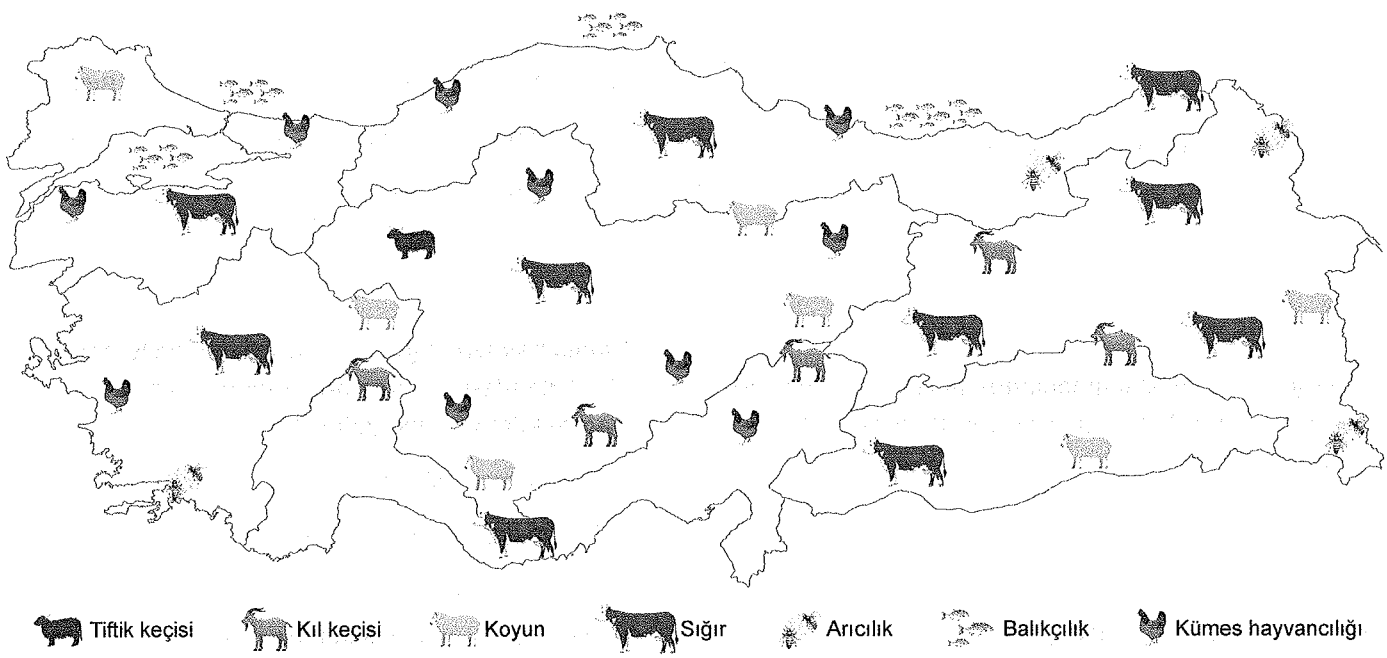

TEST 1

TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK

1.

I. Besi hayvancılığının geliştirilmesi

II. Otlak ve meraların genişletilmesi

III. Hayvan ırklarının ıslahı

IV. Yem endüstrisinin geliştirilmesi

Yukarıdakilerden hangileri hayvancılık gelirlerini arttırıcı çalışmalardandır?

A) I ve II B) I, II ve III C) II ve III

D) I, III ve IV E) I, II, III ve IV

2. Aşağıdakilerden hangisinin Doğu Karadeniz'de büyükbaş hayvancılığın yaygın olarak yapılmasında etkili olduğu söylenebilir?

A) Akarsu rejimlerinin düzenli olması ve akarsuların bol su taşımaları

B) Büyük kentlere yoğun bir şekilde göç vermesi

C) Kıyı ile iç kesimler arasında belirgin bir iklim farkının olması

D) Tarım alanlarının sınırlı olması ve elverişli dağ çayırlarının varlığı

E) Yer altı zenginliklerinden yoksunluk

3. Türkiye'de ipekli dokumacılığın geliştiği başlıca yerler aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

A) İzmir - Nazilli - Uşak

B) Denizli - Uşak - Şile

C) Bursa - Adana - İzmir

D) Bursa - Kayseri - Malatya

E) Adana - Bursa - İstanbul

4. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de balıkçılığı geliştirmek için alınması gereken tedbirlerin içerisinde en az etkilidir?

A) İhracatın arttırılması

B) Su kirliliğinin önlenmesi

C) Soğuk hava depolarının yaygınlaştırılması

D) Balıkçı araç-gereçleri için kredi sağlanması

E) Balıkçı barınaklarının yapılması

5.

I. Maki

II. Bozkır

III. Çayır

IV. Çiçekli bitkiler ve orman

Yukarıda Türkiye'deki bazı bitki tür ve toplulukları verilmiştir.

Buna göre bu bitkilerin egemen olduğu yerlerde doğal koşullara uygunluk ve üretimdeki verimlilik bakımından sırasıyla hangi hayvan türlerinin yetiştirilmesi ve hayvancılık faaliyetlerinin yapılması beklenir?

	I	II	III	IV
A)	Koyun	Keçi	Arı	Kıl keçisi
B)	Kıl keçisi	Koyun	Sığır	Arı
C)	Sığır	Kıl keçisi	Koyun	Sığır
D)	Arı	Sığır	Kıl keçisi	Koyun
E)	Arı	Koyun	Kıl keçisi	Sığır

6. Kümes hayvancılığının Ankara, İzmir ve İstanbul gibi büyük kentlerin çevresinde yoğunlaşmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) İklimin uygun olması

B) Uygun doğa koşullarının olması

C) İhracat limanlarının olması

D) Pazarlama imkânlarının fazla olması

E) Bitki örtüsünün kümes hayvancılığına uygun olması

7. Koyun genellikle, engebenin az ve bitki örtüsünün bozkır olduğu yerlerde yetiştirilir.

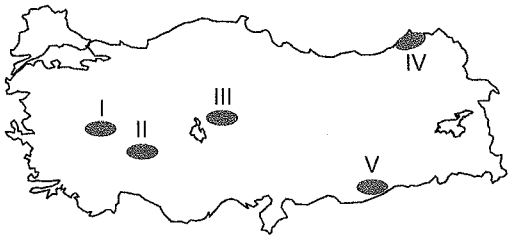

Buna göre yukarıdaki haritada verilen numaralı bölgelerden hangisi koyun beslenmesi için elverişli koşullara sahip değildir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Doğu ve Kuzeydoğu Anadolu'da hayvancılığın daha yaygın olması bu bölgenin aşağıdaki özelliklerinden hangisiyle ilgili değildir?

A) Tarıma uygun arazinin az olması

B) Bölgede gür çayır ve otlakların bulunması

C) İklimin bazı tarım ürünlerinin yetişmesine izin vermemesi

D) Ulaşımda ve tarım alanlarının ekilmesinde hayvan gücüne gereksinimin duyulması

E) Tarımla uğraşan nüfusun göçlerle azalması

9. Aşağıda verilen platolardan hangisinin bölge ekonomisine katkısında büyükbaş hayvancılık ilk sıradadır?

A) Obruk

B) Şanlıurfa

C) Erzurum - Kars

D) Teke

E) Cihanbeyli

10. Türkiye'de mera hayvancılığından besi hayvancılığına geçiş;

I. Tüketimin artması

II. İklim koşullarının üretimi olumsuz etkilemesi

III. Tarımda makine kullanımının artması

gibi faktörlerden hangileri nedeniyle zorunlu olmuştur?

A) Yalnız II B) I ve II C) I ve III

D) Yalnız III E) I, II ve III

11. Avrupa ülkelerine nazaran Türkiye'de hayvan başına alınan süt veriminin düşük olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hayvan sayısının az olması

B) Daha çok mera hayvancılığının yaygın olması

C) Küçükbaş hayvancılığın fazla yapılması

D) Meraların yetersiz olması

E) Besi hayvancılığının gelişmiş olması

12. Büyükbaş hayvancılık yazların yağışlı olduğu, gür otlakların bulunduğu alanlarda daha yaygındır.

Buna göre aşağıda verilen illerimizden hangi ikisi büyükbaş hayvancılığa daha elverişlidir?

A) Ordu - Ardahan

B) Sivas - Ankara

C) Mardin - Ardahan

D) Aydın - Kars

E) Rize - Antalya

13. Türkiye'de balıkçılığın gelişebilmesi için;

I. Usulsüz avlanmanın önüne geçilmesi

II. Modern avlanma yöntemlerinin kullanılması

III. Kıyı balıkçılığının geliştirilmesi

yukarıdakilerden hangileri yapılması gereken uygulamalardandır?

A) Yalnız I B) I ve II C) I ve III

D) II ve III E) I, II ve III

14. Aşağıdaki bölümlerden hangisinde yılın büyük bir kısmında arıcılık faaliyeti yapılabilir?

A) Yukarı Kızılırmak Bölümü

B) Doğu Karadeniz Bölümü

C) Erzurum-Kars yaylaları

D) Konya Bölümü

E) Antalya Bölümü

15. Aşağıdaki haritada bazı alanlar gösterilmiştir.

Bu alanlarda yaygın olan hayvancılık faaliyeti ile ilgili yapılan eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

A) Sığır B) Koyun C) Tiftik keçisi

D) İpek böcekçiliği E) Arıcılık

16. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de yapılan hayvancılık faaliyetleri ile ilgili doğru bir bilgi değildir?

A) Toroslarda engebe ve bitki örtüsünden dolayı kıl keçisi yetiştiriciliği yaygındır.

B) Kümes hayvancılığı ve besi hayvancılığı İstanbul ve Ankara gibi et tüketiminin fazla olduğu büyük şehirler çevresinde yaygın olarak yapılır.

C) Mera hayvancılığında et ve süt verimi yağışların arttığı dönemde artar.

D) İpek böcekçiliğinin en çok geliştiği yerler Güney Marmara'da Bursa çevresidir.

E) Türkiye'de arıcılık faaliyetleri yükseltisi az olan ve bitki örtüsünün cılız olduğu yerlerde yapılır.

17. Türkiye'de balıkçılığın yeterince gelişmemesinde aşağıdakilerden hangisinin payı en azdır?

A) Açık deniz balıkçılığının yapılamayışı

B) Zamansız avlanma yapılması

C) Av araç ve gereçlerinin ilkel olması

D) Balık tüketiminin az olması

E) Soğuk hava depolarının yeterli olmayışı

18. Türkiye'deki büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın geliştirilmesi ve veriminin arttırılmasında aşağıdakilerden hangisi en az etkilidir?

A) Besicilikle ilgili eğitime önem verilmesi

B) Kuzu ve dana kesimlerinin önlenmesi

C) Yerli ırkların ıslah edilmesi

D) Düşük faizli kredi olanaklarının sağlanması

E) Yaylacılığın yaygınlaştırılması

19. Aşağıdakilerden hangisi son 20 yıl içinde Türkiye'de hayvancılık alanında görülen gelişmelerden biridir?

A) Hayvancılıkla uğraşanların toplam nüfus içindeki oranının artması

B) Balıkçılıktan elde edilen gelirin, diğer hayvan türlerinden elde edilen gelirden fazla olması

C) Mera hayvancılığı alanının artması

D) Hayvansal üretimde devlet yatırımlarının payının özel sektör yatırımlarının önüne geçmesi

E) Hayvansal ürünlerin ham madde olarak kullanıldığı endüstri kollarının çeşitlenmesi

20.

I. Arıcılık

II. Kümes hayvancılığı

III. Balıkçılık

IV. Mera hayvancılığı

Yukarıdaki hayvancılık faaliyetlerinden hangilerinin dağılışı bitki örtüsüne bağlıdır?

A) I ve II B) II ve III C) II ve IV

D) III ve IV E) I ve IV

21. Doğal şartlara ve daha çok yağışa bağlı olan mera hayvancılığında et ve süt verimi düşüktür.

Buna göre et ve süt verimini arttırmak için aşağıdakilerden hangisinin uygulanmasına gerek yoktur?

A) Ahır hayvancılığını yaygınlaştırmak

B) Yem sanayisini geliştirmek

C) Et ithalatını arttırmak

D) Hayvancılıkla uğraşan insanları bilinçlendirmek

E) Hayvan soylarını iyileştirmek

22. Aşağıdaki hayvancılık faaliyetlerinden hangisinin Türkiye'de yapıldığı yerler diğerlerine göre daha sınırlıdır?

A) Küçükbaş hayvancılık

B) Büyükbaş hayvancılık

C) Kümes hayvancılığı

D) Arıcılık

E) İpek böcekçiliği

23. Aşağıda verilen hayvancılık türü ve yaygın olarak yapıldığı yer eşleştirmelerinden hangisi yanlış verilmiştir?

A) Kümes hayvancılığı → Güneydoğu Anadolu

B) Büyükbaş hayvancılık → Erzurum-Kars

C) İpek böcekçiliği → Bursa ve çevresi

D) Balıkçılık → Karadeniz

E) Kıl keçisi → Akdeniz

24. Aşağıdaki haritada Türkiye'de üç ayrı hayvan türünün yetiştirildiği başlıca yerler numaralarla gösterilmiştir.

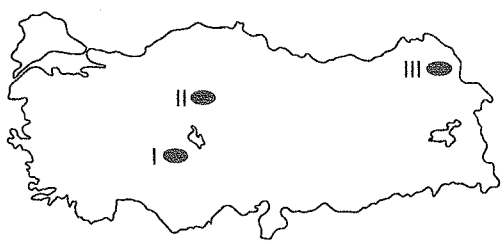

Bu hayvan türleri aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III
A)	İpek böceği	Koyun	Büyükbaş
B)	Tiftik keçisi	Arı	İpek böceği
C)	Kıl keçisi	Manda	Sığır
D)	Arı	Koyun	Küçükbaş
E)	Koyun	Tiftik keçisi	Büyükbaş

TEST 2

TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK

1. Türkiye'de arıcılık aşağıda verilen bölgelerden hangi ikisinde daha fazla gelişmiştir?

A) İç Anadolu Bölgesi – Marmara Bölgesi

B) Akdeniz Bölgesi – Güneydoğu Anadolu Bölgesi

C) Ege Bölgesi – Karadeniz Bölgesi

D) Ege Bölgesi – Doğu Anadolu Bölgesi

E) Akdeniz Bölgesi – İç Anadolu Bölgesi

2. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de hayvancılığın gelişmesi için yapılması gereken etkinliklerden biri değildir?

A) Meraların genişletilmesi ve mera hayvancılığının teşvik edilmesi

B) Erken hayvan kesimlerinin önlenmesi

C) Besi ve ahır hayvancılığının yaygınlaştırılması

D) Meraların korunması ve iyileştirilmesi

E) Verimi yüksek hayvan türlerinin çoğaltılması

3. Aşağıdaki bölümlerden hangisinde hayvancılık tarımdan daha önemli bir ekonomik etkinlik olarak gelişmiştir?

A) Orta Karadeniz Bölümü

B) Erzurum – Kars Bölümü

C) Kıyı Ege Bölümü

D) Ergene Bölümü

E) Orta Fırat Bölümü

4. Türkiye'de her bölgede hayvancılık yapılmakla birlikte hayvan türleri ve hayvancılık yöntemleri yörelere göre değişebilmektedir.

Aşağıdaki hayvancılık etkinliklerinden hangisi Marmara Bölgesinde ve son yıllarda Akdeniz Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde gelişmiş olan bir etkinliktir?

A) Balıkçılık

B) Kıl keçisi yetiştiriciliği

C) Tiftik keçisi yetiştiriciliği

D) Mera (büyükbaş) hayvancılığı

E) İpek böcekçiliği

5. Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki yüksek yaylalarda genellikle büyükbaş hayvancılık yaygındır.

Doğu Anadolu Bölgesi'nde olduğu hâlde Hakkari Bölümü'nde küçükbaş hayvancılığın yaygın olmasını sağlayan en önemli etken aşağıdakilerden hangisidir?

A) Geleneksel yöntemlere bağlı kalınması

B) Pazarlama koşullarının elverişsiz olması

C) Ormanların tahrip edilmiş olması

D) Engebeli arazinin yaygın olması

E) Yıllık sıcaklık farklarının fazla olması

6. Çiçekli bitkiler ve ormanların fazla olduğu yöreler arıcılık için elverişli yerlerdir.

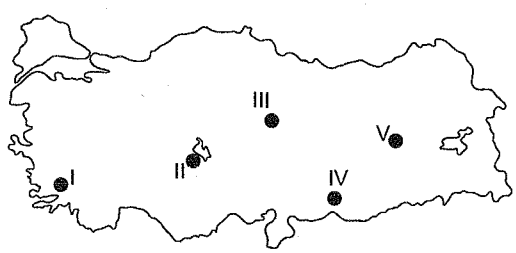

Buna göre haritada verilen yörelerden hangisinde arıcılığın daha fazla gelişmiş olması beklenir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Türkiye'de en yaygın beslenen hayvan türü koyundur.

Koyun yetiştiriciliğinin Türkiye'de yaygın olarak yapılmasında aşağıdaki özelliklerden hangisinin etkisi daha önemli olmuştur?

A) Tüketim alışkanlıkları

B) Bitki örtüsü ve yer şekilleri

C) Pazarlama koşulları

D) Çiftçi sayıları

E) Ulaşım koşulları

8. Türkiye'de bir yörede aşağıdaki özelliklerden hangisi mera hayvancılığının yaygın olduğunun göstergesidir?

A) Hayvanlardan elde edilen et ve süt veriminin yüksek olması

B) Pazarlama koşullarının gelişmiş olması

C) Üretim miktarında doğal koşullara bağlı olarak dalgalanmaların görülebilmesi

D) Tarım ve hayvancılığın bir arada yapılması

E) Ürünlerin başka bölgelere pazarlanması

9.

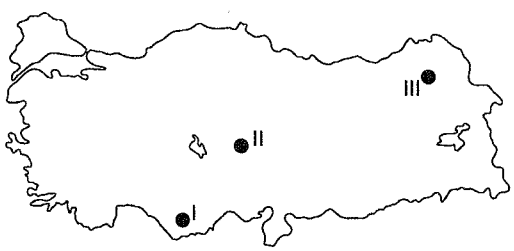

Yukarıdaki haritada verilen yörelerde yaygın olarak yetiştirilen hayvan türleri hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III
A)	Koyun	Keçi	Sığır
B)	Keçi	Koyun	Sığır
C)	Sığır	Koyun	Keçi
D)	Koyun	Sığır	Keçi
E)	Sığır	Keçi	Koyun

10. Şeker fabrikalarında elde edilen melas büyükbaş hayvancılıkta verimi artıran bir yem maddesidir. Bu özellik şeker fabrikalarının kurulduğu yerlerde besi hayvancılığının gelişmesini kolaylaştırmıştır.

Aşağıdaki illerden hangisinde besi hayvancılığının gelişmesinde şeker fabrikasına yakınlığın etkili olduğu söylenemez?

A) Konya B) Uşak C) Diyarbakır

D) Çorum E) Kayseri

11. Aynı enlemlerde olmasına karşın, İç Anadolu Bölgesi'nde küçükbaş hayvancılığın, Doğu Anadolu Bölgesi'nde ise büyükbaş hayvancılığın gelişmiş olması aşağıdakilerden hangisi ile ilgilidir?

A) Toprak yapısı B) Tüketim alışkanlığı

C) Boylam etkisi D) Bitki örtüsü

E) Bölgelerin genişliği

12. Aşağıda Türkiye'de bazı hayvancılık etkinliklerinde önde olan yöreler verilmiştir.

Hangi seçenekteki eşleştirme doğru değildir ?

A) Ergene Havzası - İpek böcekçiliği

B) Menteşe Yöresi - Arıcılık

C) Konya Bölümü - Koyun

D) Antalya - Mersin Yöresi - Kıl keçisi

E) Erzurum-Kars Bölümü – Büyükbaş hayvancılık

13. Doğu Anadolu Bölgesi ve Karadeniz Bölgesi'nde otlaklar geniş yer tuttuğu için büyükbaş hayvancılık gelişmiş olduğu hâlde, Marmara Bölgesi'nde et ve süt üretiminin daha fazla olduğu görülmektedir.

Bu durumu aşağıda verilenlerden hangisi en iyi açıklar?

A) Başka bölgelerde elde edilen sütün Marmara Bölgesi'nde işlenmesi

B) Marmara Bölgesi'nde besi ve ahır hayvancılığının yaygın olması

C) Marmara Bölgesi'nde bitki örtüsünün çeşitlilik göstermesi

D) Marmara Bölgesi'nde iklimin daha elverişli olması

E) Marmara Bölgesi'nde otlakların daha verimli olması

14. **Türkiye'de küçükbaş hayvancılığın yaygın olduğu yörelerden bazılarında kilim dokuma ve halıcılığın gelişmiş olması aşağıdaki görüşlerden hangisini destekler?**

A) El sanatları ürünlerinin pazarlanması kolaydır.

B) Kırsal yörelerde iş bölümü gelişmiştir.

C) Kırsal yörelerde ekonomik etkinlikler birbirine bağlıdır.

D) Küçükbaş hayvancılık yün işlemenin geliştiği yerlerde yaygındır.

E) Kırsal yörelerde işsizlik sorunu çözümlenmiştir.

15. **Türkiye'de kümes hayvancılığının geliştiği yerlerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Pazarlama koşullarının gelişmiş olması

B) Kır nüfusunun fazla olması

C) Yağış rejiminin düzenli olması

D) Arazinin engebeli olması

E) Bitki örtüsünün gür olması

16. **Bir yörede elde edilen süt miktarı, doğal koşullara bağlı olarak değişiyorsa o yöre için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

A) Hayvan sayısı fazladır.

B) Modern ahır hayvancılığı yaygındır.

C) Mera hayvancılığı yaygındır.

D) Tarım ve hayvancılık bir arada yapılır.

E) İyi cins hayvan sayısı fazladır.

17. Türkiye'de son yıllarda gezgin arıcılık giderek yaygınlaşmaktadır. Arılar çiçek açma zamanı gelen yöreye götürülerek bırakılmakta, daha sonra yine çiçeklerin açtığı bir yöreye götürülerek yıl boyunca bal üretimi sağlanmaktadır.

Bu etkinliğin uygulanabilirliği Türkiye'nin hangi özelliği ile ilgilidir?

A) Geçim sıkıntısının aşılmak istenmesi

B) Yörelerin ekonomik gelişmişliklerinin farklılığı

C) Bozulan meraların eski önemini kaybetmesi

D) Her yörede farklı iklim özelliklerinin görülmesi

E) Toprak özelliklerinin farklılık göstermesi

18. **Bir yörede besi ve ahır hayvancılığının yaygınlaşmasına ve tarımda sulanan alanların genişlemesine bağlı olarak tarım ve hayvancılık etkinliklerinde aşağıdaki özelliklerden hangisi görülür?**

A) Başka yörelere göçler artar.

B) Üretim miktarında dalgalanmalar azalır.

C) Üretimde doğal koşullara bağımlılık artar.

D) Üretimde insan gücüne olan gereksinim azalır.

E) Üretimde verimlilik azalır.

TEST 3 TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK

1. Türkiye'de son yıllarda beslenen hayvan sayısı azaldığı hâlde hayvan ürünleri üretimi artmaktadır.

Hayvan ürünleri üretimindeki artışın temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Otlakların genişlemesi

B) Nadas alanlarının daralması

C) Verimi yüksek hayvan türlerinin çoğalması

D) Bazı hayvan türlerinin yetiştirilmesine kısıtlamaların getirilmesi

E) Hayvan ürünleri dış alımının artması

2.

I. Halkın besin gereksinimini karşılama

II. Gübresinden biyogaz elde etme

III. Dokuma ham maddesi sağlama

IV. Ulaşımda yararlanma

Türkiye'de önemli bir geçim kaynağı olan hayvancılıktan yukarıda verilenlerden hangileri bakımından ekonomik olarak daha az yararlanılır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

3. Türkiye'de İstanbul ve Çanakkale boğazı çevresinde balıkçılık gelişmiştir.

Bu durum boğazların hangi özelliği ile ilgilidir?

A) Balıkların göç yolları üzerinde olmaları

B) Yağışların az olması

C) Tuzluluk oranının az olması

D) Rüzgârların etkili olması

E) Deniz kirliliğinin az olması

4. Bazı hayvancılık etkinliklerinde doğal koşulların etkileri fazladır.

Türkiye'de bozkır bitkilerinin yaygın olduğu yörelerde doğal koşullara bağlı olarak daha çok hangi hayvancılık etkinliği yapılmaktadır?

A) İpek böcekçiliği

B) Sığır yetiştiriciliği

C) Arıcılık

D) Su ürünleri üretimi

E) Koyun yetiştiriciliği

5. Türkiye'de küçükbaş hayvancılığın geliştiği bazı yörelerde yünlü dokuma ve halıcılık gelişmiştir.

Ege Bölgesi'nde aşağıda verilen yerlerden hangisi halılarıyla ünlü bir yöre değildir?

A) Dikili B) Milas C) Demirci

D) Gördes E) Kula

6. Türkiye'de aşağıdaki hayvancılık faaliyetlerinden hangisinin yoğun olarak yapıldığı yer yanlış verilmiştir?

A) Ahır hayvancılığı - Trakya ve Güney Marmara

B) Balıkçılık - Doğu Karadeniz kıyıları

C) Küçükbaş hayvancılık - Konya ve çevresi

D) Arıcılık - Zonguldak Çevresi

E) İpek böcekçiliği - Bursa ve çevresi

7. Türkiye'de kümes hayvancılığı tüketimin fazla, pazarlamanın kolay olduğu yörelerde gelişmiştir.

Buna göre aşağıdaki yörelerden hangisinde kümes hayvancılığının gelişmiş olması beklenmez?

A) Marmara Bölümü

B) Ege Ovaları

C) Çukurova – Hatay Yöresi

D) Teke ve Taşeli Yöreleri

E) Yukarı Sakarya Bölümü

8. **Ülkemizde küçükbaş hayvancılığın yoğun olarak yapıldığı bölge için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

A) Bitki örtüsü bozkırdır.

B) Tarımda nadas uygulaması yaygındır.

C) Tahıl tarımı yaygındır.

D) Yıllık yağış miktarı azdır.

E) Tarımda sulama ihtiyacı azdır.

9. **Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de koyun yetiştiriciliğinin yaygın olduğu yörelerin özelliklerindendir?**

A) Seracılığa elverişli olması

B) Yağış rejiminin düzenli olması

C) Çayır bitkilerinin yaygın olması

D) Günlük sıcaklık farklarının yüksek olması

E) Akarsuların akış hızlarının yüksek olması

10. Türkiye'de belirli yörelerde çeşitli hayvancılık etkinlikleri gelişmiştir. Çoğu yerde tarım ve hayvancılık etkinlikleri bir arada yapılır.

Havadan yapılan tarımsal ilaçlamalardan daha çok hangi hayvancılık etkinliği olumsuz etkilenir?

A) Arıcılık

B) Büyükbaş hayvancılık

C) Küçükbaş hayvancılık

D) Balıkçılık

E) Kümes hayvancılığı

11. **Aşağıdaki körfezlerden hangisinin endüstrinin gelişmiş olması yüzünden kirlenmenin fazla olmasına bağlı olarak balıkçılığa fazla elverişli olmadığı söylenebilir?**

A) Saros Körfezi

B) İzmit Körfezi

C) Güllük Körfezi

D) Edremit Körfezi

E) Antalya Körfezi

12. Türkiye'de hayvancılık etkinliklerinin çeşidinde bitki örtüsü önemli rol oynar.

Aşağıdaki bitki örtüsü – hayvancılık eşleştirmelerinden hangisi doğru değildir?

A) Orman – ipek böcekçiliği

B) Çayır – sığır

C) Maki – kıl keçisi

D) Bozkır – koyun

E) Çiçekli bitkiler – arı

13.

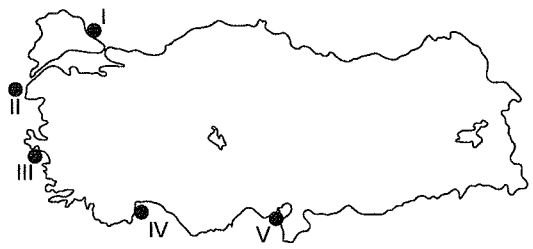

Balıkların mevsimden mevsime göçleri sırasında izledikleri yol göz önüne alındığında yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde balıkçılık potansiyelinin daha yüksek olduğu söylenebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

14. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de hayvancılık etkinlikleri ile ilgili doğru bir bilgi değildir?

A) Alpin çayır bitkilerinin yaygın olduğu yörelerde büyükbaş hayvancılık yaygındır.

B) Büyükbaş hayvancılık türlerinden biri olan manda sulak ve bataklık alanlarda yetişir.

C) Birim hayvandan elde edilen verim gelişmiş ülkelere göre yüksektir.

D) Ahırlarda genellikle yapay yemlerin kullanılmasıyla yürütülen hayvancılık faaliyetine besi hayvancılığı denir.

E) Tatlı su balıkçılığı, deniz balıkçılığından azdır.

15. Türkiye'de şeker fabrikalarının bulunduğu yerlerde besiciliğin gelişmesi aşağıda verilenlerden hangisinden etkilenmiştir?

A) Şeker pancarı tarımında hayvan gücünden yararlanılması

B) Pancar küspesinin süt verimini artırıcı bir yem olması

C) Besiciliğin kolay olması

D) Gübre gereksiniminin karşılanmak istenmesi

E) Yünlü dokumacılığın önem kazanması

16. Etrafı denizlerle çevrili olduğu hâlde Türkiye'de balıkçılık fazla gelişmemiştir.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de balıkçılığın gelişmemiş olmasının nedenlerinden biri değildir?

A) Balıkların mevsimden mevsime göç etmeleri

B) Açık deniz balıkçılığının fazla olmaması

C) Teknik donanımın yetersiz olması

D) Kirlenme nedeniyle balık türlerinin azalması

E) Denizlerin balık bakımından zengin olmaması

17. Marmara Bölgesi balıkçılıkta önde olmasa da balık potansiyeli oldukça yüksektir.

Marmara Bölgesi'nin balıkçılık potansiyelinin yüksek olması hangi özelliği ile yakından ilgilidir?

A) Balık tüketim alışkanlığının yaygın olması

B) Balık işleyen kuruluşların fazla olması

C) İklim özelliklerinin çeşitlilik göstermesi

D) Nüfus artışının fazla olması

E) Balıkların mevsimlik göç yolları üzerinde yer alması

18.

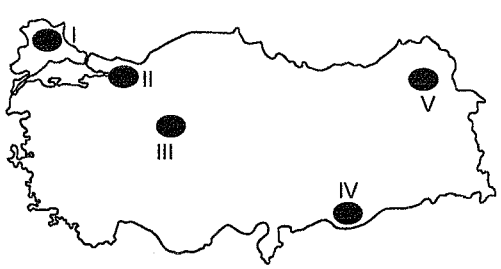

Yukarıdaki haritada numaralandırılmış yerlerin hangisinde büyükbaş mera hayvancılığı yapılmaktadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

BÖLÜM 10

TÜRKİYE'DE ORMANCILIK

ORMANLARIN COĞRAFİ BÖLGELERE DAĞILIŞI

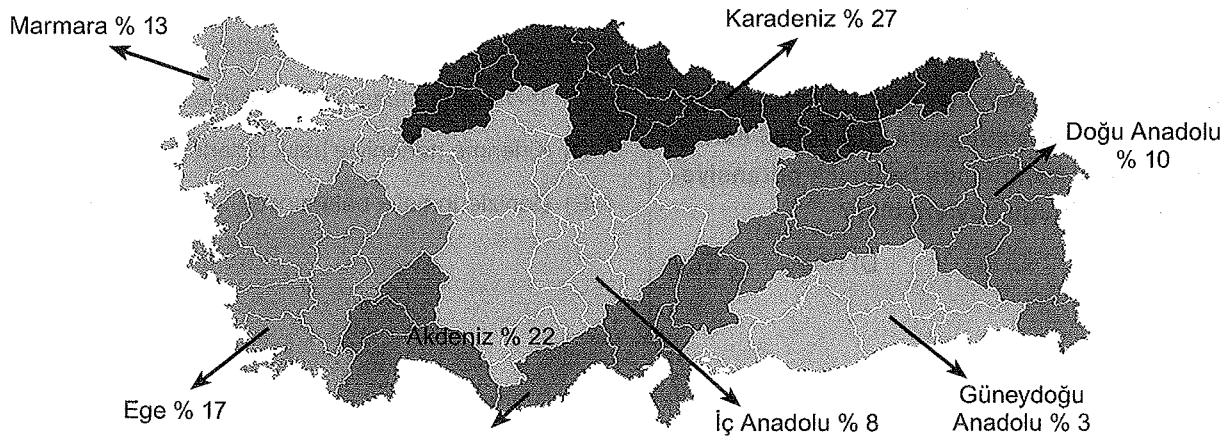

- Orman zenginliği bakımından bölgeler arasında eşitsizlik görülmektedir.
- İklimde görülen eşitsizlik orman dağılışını etkilemektedir.
- Türkiye'de kıyı bölgeleri nem ve yağışlar bakımından daha elverişli koşullara sahiptir.
- Türkiye ormanlarının büyük çoğunluğu kıyı bölgelerinin dağlık kesimlerindedir.
- Karadeniz Bölgesi Türkiye'nin en sık, en gelişmiş ve en ekonomik ormanlarına sahiptir.
- Karadeniz Bölgesi kıyılarda nemlilik ve yağışın fazla olması sebebi ile geniş yapraklı gür ormanlardan oluşur.

ORMANLARDAN FAYDALANMA

Ormanların Doğaya Etkileri

- Toprağı koruma
- Suyu düzenleme
- İklimi etkileme
- Doğayı koruma ve güzelleştirme

Yeryüzündeki canlıların yaşaması için en önemli gereksinim olan oksijen büyük ölçüde ormanlar tarafından üretilmektedir.

Ormanlardan Elde Edilen Ürünler

Asıl Orman Ürünleri

- Tomruk
- Parke
- Kâğıt
- Telefon direği
- Mobilya
- Sunta
- Kontrplak
- Odun

Yan Orman Ürünleri

- Reçine
- Çam kozalağı
- Sığla yağı
- Keçiboynuzu
- Ihlamur
- Defne yaprağı

TÜRKİYE'DE ORMANSIZLAŞMA

Tarımsal Faaliyetler

Artan nüfus sonucunda yeni tarım alanlarının açılması gerekir. Tarımsal faaliyetler sonucunda ormanların bir kısmı yok edilmektedir.

Hayvancılık

Çiftçiler genellikle çiftlik hayvanları ve yiyecek yetiştirmek için ağaçları keserek ve yakarak araziyi temizlerler.

Arazinin Çölleşmesi

Arazinin kötüye kullanımı sonucu toprağın çölleşmesi ağaçların büyümesi için uygun değildir. Endüstri atıklarının nehirlere salınması toprak erozyonuna neden olmaktadır.

Madencilik

Maden faaliyetlerinin yürütülebilmesi, kamyonlara ve diğer ekipmanlara yer açmak için yollar, otoyollar inşa edilmelidir. Madencilikten çıkan atık çevreyi kirletir ve civardaki türleri etkiler.

Orman Yangınları

Aşırı sıcak havalarda ve bazen de insan etkisiyle çıkan orman yangınları nedeniyle her yıl yüzlerce ağaç kaybedilmektedir. Kaybedilen orman alanlarının tekrar ormana kazandırılması mümkünken bu araziler maden, turizm ve enerji sahalarına çevrilmektedir.

Ham Madde/Yakacak Kullanımı

Kâğıt, kibrit çubukları, mobilya vb. gibi ahşap temelli endüstrilerde önemli miktarda odun tedariğine ihtiyaç duyulur.

Odun, hem doğrudan hem de dolaylı olarak yakıt olarak kullanılır.

Kentleşme

Konut ve yerleşim yerleri kurmak, yollar inşa etmek ve şehirleri genişletmek için ağaçlar kesilmektedir. Aşırı nüfus artışı orman örtülerini doğrudan etkilemektedir.

ORMANLARIN KORUNMASI İÇİN YAPILMASI GEREKENLER

- Orman ağaçlarının düzenli ve planlı kesimi sağlanmalıdır. Yapılan kesimler sonrası o bölge tekrardan ağaçlandırılmalıdır.
- Tarım ve yerleşim amaçları için orman alanlarının tahribi kontrol edilmelidir.
- Orman ve orman ürünlerinin doğru kullanımı sağlanmalıdır.
- Bozulmuş ve tahrip edilmiş orman alanları ağaçlandırılmalıdır.
- Orman yangını söndürme ekipleri, gözetleme kuleleri çoğaltılmalı ve teknik donanım bakımından güçlendirilmelidir.
- Ormanların önemi ve korunması konusunda insanlar bilinçlendirilmelidir.
- Ormanların aralarında şeritler hâlinde boşluk oluşturularak yangınların çabuk yayılması engellenmelidir.
- Kağıt, kereste ve diğer malzemelerin elde edilmesi için belirli yerlerde ağaç ve diğer bitkiler yetiştirilmelidir.
- Keçi ve diğer ormana zarar verebilecek hayvanlar ormandan uzak tutulmalıdır.
- Orman yaban hayvanları dahil bütün doğal hâliyle korunmaya çalışılmalıdır.
- Yangın tehlikesi fazla olan yerlerde insanların piknik ve benzeri amaçlarla ormana girmeleri engellenmeli, bu amaçla daha uygun yerler belirlenerek kontrollü olarak izin verilmelidir.

TEST 1

TÜRKİYE'DE ORMANCILIK

1. Aşağıda Türkiye'de ormanlarla ilgili verilen bilgilerden hangisi doğru değildir?

A) Karadeniz Dağları'nda orman üst sınırı Toroslar'daki orman üst sınırından yüksekte yer alır.

B) Kağıt – selüloz fabrikalarının dağılışı ormanların dağılışı ile paralellik gösterir.

C) Tahrip edilen ormanların yenilenmesi Karadeniz Bölgesi'nde daha kolaydır.

D) Orman yangınları Karadeniz Bölgesi'nde diğer kıyı bölgelerine göre daha az görülür.

E) Ormanların yaklaşık % 80'i kıyı bölgelerinde yer alır.

2. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de ormanları korumaya yönelik önlemler arasında sayılamaz?

A) Orman yakınlarındaki dinlenme alanlarının kontrol altına alınması

B) Mobilya ve kağıt endüstrisine ham madde sağlamak için bitki yetiştirilmesi

C) Ormanlar arasında boşluklar oluşturarak yangın önlemede kolaylık sağlanması

D) Ormanlardaki yaban hayvanlarının sayılarının azaltılması

E) Yangın söndürme ekiplerinin teknik desteklerinin artırılması

3.

I. Kışların ılık geçmesi

II. Dağların doğu – batı yönünde uzanması

III. Yazların sıcak ve kurak geçmesi

Türkiye'de orman yangınlarının en fazla Akdeniz ve Ege bölgelerinde görülmesinde yukarıdaki özelliklerden hangileri etkili olmaktadır?

A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II

D) II ve III E) Yalnız III

4. Karadeniz ve Akdeniz bölgelerinde orman ürünleri endüstrisinin gelişmiş olmasında endüstri kuruluş yerini belirleyen etkenlerden hangisi etkili olmuştur?

A) Ulaşım B) Ham madde C) Enerji

D) İş gücü E) Pazar

5. Türkiye'de kıyı bölgelerde tahrip edilen ormanların yerine yeniden ağaç yetiştirmek iç bölgelere göre daha kolaydır.

Ağaç yetiştirilmesinin kolaylığının bölgelere göre farklılık göstermesinde en önemli etken hangi özelliğin farklı olmasıdır?

A) Toprakların B) Enlemin C) Nemliliğin

D) Eğimin E) Akarsu ağının

6.

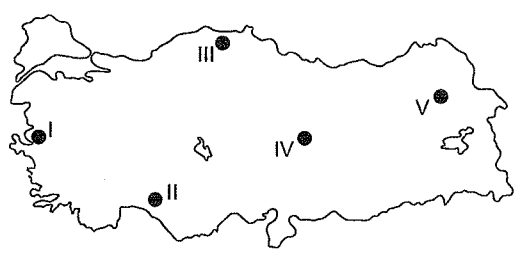

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde orman alt sınırı en aşağıdadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Türkiye'de kağıt endüstrisi genellikle ham maddenin bulunduğu yerlerin yakınlarında kurulmuştur.

Buna göre aşağıdaki illerden hangisinde kağıt endüstrisinin gelişmiş olması beklenmez?

A) Nevşehir

B) Kastamonu

C) Giresun

D) Muğla

E) Mersin

8. Kuzey Anadolu Dağları'nın kuzey yamaçlarında ormanlar güney yamaçlardakine göre daha fazladır.

Ormanların farklılık göstermesinin nedeni yamaçlarda aşağıdaki özelliklerden hangisinin farklı olmasıdır?

A) Güneşlenme süresinin

B) Yağış miktarının

C) Toprak özelliklerinin

D) Yer altı suyu seviyesinin

E) Eğim derecelerinin

9.

- Orman içinde belirli aralıklarla ağaçsız alanlar oluşturulması
- Gözetleme kulelerinin artırılması
- Orman içi ulaşımın kolaylaştırılması

Yukarıda anlatılan etkinliklerin en önemli amacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ormanların yerleşmeye açılmasını kolaylaştırmak

B) Orman ürünlerinden yararlanmayı kolaylaştırmak

C) Ormanlardan rekreasyon amaçlı yararlanmayı sağlamak

D) Orman yangınlarını önlemeyi ve söndürmeyi kolaylaştırmak

E) Orman köylülerine yaşam alanları sağlamak

10. Karadeniz Bölgesi orman yangınlarının en az olduğu bölgedir.

Aşağıda verilenlerden hangisi Karadeniz Bölgesi'nde orman yangınlarının az olmasını sağlayan en önemli etkendir?

A) Nemlilik

B) Rüzgârlar

C) Yer şekilleri

D) Bitki türleri

E) Eğitim düzeyi

11. Türkiye'de ormanların yaklaşık % 80'i kıyı bölgelerinde, % 20'si iç bölgelerde yer alır. İç bölgelerde kuraklık yüzünden ve aşırı derecede tahrip edildiği için ormanlar azalmıştır. Tahrip edilmiş olan eski orman alanlarının yeniden ağaçlandırılmasına çalışılmaktadır.

İç bölgelerde ağaçlandırma çalışmalarını zorunlu hâle getiren en önemli etken hangisidir?

A) Toprak erozyonunun fazlalığı

B) Yağış biçimlerinin farklılığı

C) Piknik alanlarının azlığı

D) Köyden kente göçün artması

E) Kış sıcaklıklarının düşük olması

12. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de ormanların dağılışını etkileyen faktörlerden değildir?

A) Yer şekillerinin uzanışı

B) Denize uzaklık

C) Yağış miktarı

D) Bağıl nem oranı

E) Akarsu rejimi

13. Türkiye'de orman oranları ve ormanlardaki ağaç türleri bölgelere göre farklılık göstermektedir.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin iç kesimlerinde yaygın olarak görülen ağaç türlerinden biri değildir?

A) Ladin B) Ardıç C) Meşe

D) Karaçam E) Söğüt

14.

I. Ladin III. Meşe

II. Kayın IV. Sarıçam

Türkiye ormanlarında yaygın olan yukarıdaki ağaç türlerinden hangileri yıl boyunca yeşil kalan ağaç türlerinden değildir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

15. Coğrafi özellikleri göz önüne alındığında aşağıdaki illerden hangisinde orman yangınlarının daha az görülmesi beklenir?

A) Hatay B) Antalya C) Muğla

D) İzmir E) Artvin

16. Türkiye orman bakımından zengin bir ülke değildir. Bunun en önemli nedeni binlerce yıldır yerleşim alanı olan Anadolu'da orman tahribatının fazla olmasıdır.

Aşağıdakilerden hangisi ormanların yararları arasında sayılmaz?

A) Oksijen döngüsüne katkı sağlar.

B) Sel ve taşkınların önlenmesine katkı sağlar.

C) Rekreasyon alanı oluşturur.

D) Besi hayvanlarına beslenme alanı oluşturur.

E) Yaban hayvanlarına yaşam alanı sağlar.

17. Türkiye'nin birçok yerinde bozulmuş – tahrip edilmiş orman alanlarında ağaçlandırma çalışmaları yoğun emek gerektirir. Ancak Karadeniz kıyılarında ağaçlandırma çalışmaları daha kolaydır.

Karadeniz Bölgesi'nde ağaçlandırma çalışmalarını kolaylaştıran en önemli etken aşağıdakilerden hangisidir?

A) Halkın bilinçli olması

B) Deniz etkisinin iç kesimlere sokulmaması

C) Jeotermal kaynakların yaygın olması

D) Nüfusun kıyılarda toplanmış olması

E) Yıl boyunca bol yağışlı olması

18.

I. Karadeniz Bölgesi

II. Akdeniz Bölgesi

III. İç Anadolu Bölgesi

IV. Güneydoğu Anadolu Bölgesi

Ham madde özellikleri dikkate alındığında yukarıdaki bölgelerden hangilerinde kağıt – selüloz endüstrisinin gelişmiş olması beklenmez?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

19. Türkiye'de eski çağlardan beri ormanlar tahrip edilmiştir. Tahrip edilen ormanların korunması ve yenilenmesi zorunludur.

Aşağıdaki illerden hangisinde ormanların yenilenmesi daha kolaydır?

A) Bartın B) Eskişehir C) Iğdır

D) Mardin E) Afyon

TEST 2 TÜRKİYE'DE ORMANCILIK

1. Türkiye'deki ormanların % 27'si Karadeniz Bölgesi'nde, % 3'ü Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndedir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ormanların az olmasına neden olan en önemli etken aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bulunduğu enlem

B) Bakı etkisi

C) Yer şekilleri

D) Kuraklık şiddeti

E) Toprak özellikleri

2. Türkiye'de ormanların dağılışı yöreler arasında farklılıklar gösterir.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de ormanların yoğun olduğu yerlerden biridir?

A) Obruk Platosu

B) Yıldız Dağları

C) Ceylanpınar Ovası

D) Iğdır Ovası

E) Melendiz Dağı

3. Türkiye'de ormanlar tahrip edildiği için orman oranı olması gerekenden azdır. Ormanların tahrip edilmesi birçok soruna neden olur.

Aşağıdakilerden hangisi ormanların tahrip edilmesinin neden olacağı sorunlardan biri değildir?

A) Karstik şekillerin oluşması

B) Toprak erozyonunun artması

C) Canlı türlerinin azalması

D) Sel ve taşkınların artması

E) Hava kirliliğinin artması

4. Türkiye'de ormanların % 80'inin kıyıda bulunan coğrafi bölgelerde yer alması bölgelerin hangi özelliğini daha çok etkilemiştir?

A) Heyelanların azalmasını

B) Maden endüstrisinde enerji kaynağı olarak odunun kullanılmasını

C) Orman ürünleri ve kağıt – selüloz endüstrisinin gelişmesini

D) Mera hayvancılığının yaygın olmasını

E) Meyve yetiştiriciliğinin yaygınlaşmasını

5. Ormanlarda düzenli aralıklarla boşluklar oluşturulmasının en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Orman köylüsüne tarım alanı sağlamak

B) Ormanların arasında hayvanlara mera alanı sağlamak

C) Kara yolu ulaşımında alternatif yollar açmak

D) Ormanlarda farklı ağaç türlerinin çoğalmasını sağlamak

E) Orman yangınlarını kontrol altına almayı kolaylaştırmak

6. Ormanlar kağıt – selüloz endüstrisinin ham maddesini sağlar.

Ham maddeye yakın kuruldukları göz önüne alındığında aşağıdaki bölgelerden hangisinde kağıt – selüloz endüstrisinin gelişmesi beklenmez?

A) Güneydoğu Anadolu Bölgesi

B) Akdeniz Bölgesi

C) Karadeniz Bölgesi

D) Ege Bölgesi

E) Marmara Bölgesi

7. Karadeniz kıyılarında ormanların kıyıdan itibaren başlaması ve ormanların en fazla olduğu yöre olmasında aşağıdaki özelliklerden hangisi etkili olmuştur?

A) Ormancılığın temel geçim kaynağı olması

B) Nem oranının yıl boyunca yüksek olması

C) Kar yağışlarının görülebilmesi

D) Tarım alanlarının dar olması

E) Kırsal kesimde konut yapımında ahşap malzemenin kullanılması

8. Türkiye'de ormanların dağılışı, daha çok nem ve yağışa paralellik gösterir.

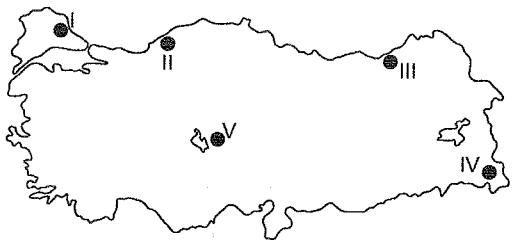

Buna göre yukarıdaki haritada numaralandırılmış noktalardan hangisinin orman bakımından zengin olduğu söylenemez?

A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Erzurum – Kars Bölümü'nde çayır bitkileri ve sıcaklığın kısmen elverişli olduğu yerlerde iğne yapraklı ormanlar yaygındır.

Erzurum – Kars Bölümü'nde iğne yapraklı ormanların geniş yapraklı ormanlardan fazla olmasını sağlayan en önemli etken aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yağış rejiminin düzensiz olması

B) Geniş yapraklı ormanların daha çok tahrip edilmiş olması

C) Engebenin fazla olması

D) Topraklarının elverişli olmaması

E) Sıcaklığın düşük olması

10. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de ormanlık alanlarda yaygınlaşması ormanlara zarar verecek bir etkinlik değildir?

A) Keçi otlatılan alanların çoğalması

B) Tarım alanlarının genişletilmesi

C) Endüstri kuruluşlarının artması

D) Yaban hayvanlarının korunması

E) Otlakların genişletilmesi

11. Orman ürünleri işleyen kuruluşların ormanların bulunduğu yerlerde geliştiği düşünüldüğünde orman ürünleri endüstrisinin en fazla ve en az gelişmesi beklenen bölgeler sırasıyla hangi seçenekte verilmiştir?

A) Akdeniz - İç Anadolu

B) Akdeniz - Güneydoğu Anadolu

C) Karadeniz - Güneydoğu Anadolu

D) Ege - Doğu Anadolu

E) Karadeniz – Marmara

12. Ormanların tahrip edildiği yerlerde birçok olumsuz etki yanında erozyonun şiddeti artar. Bu yüzden ormanları koruma ve ağaçlandırma çalışmalarının büyük önemi vardır.

Aşağıdaki illerden hangisinde ormanlar ve koruluk alanların geliştirilmesine diğerlerinden daha çok gereksinim vardır?

A) Kırklareli B) Adıyaman C) Mersin D) Muğla E) Sinop

13. Türkiye'de her yıl birçok yerde orman yangınları çıkmakta ve büyük zararlara yol açmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi orman yangınlarını azaltmak için alınması gereken önlemlerden biri değildir?

A) Orman içi yolların düzenlenmesi

B) Şeritler hâlinde ağaçsız bölgeler oluşturulması

C) Yangın söndürme ekiplerinin çoğaltılması

D) Yangın gözetleme kuleleri yapılması

E) Orman içi ve kenarındaki köylerin çoğalması

14. **Aşağıdakilerden hangisinin ekonomisinde orman ve orman ürünleri önemli yer tutar?**

A) Iğdır B) Tekirdağ C) Mardin

D) Bolu E) Sivas

15. Türkiye'de bazı yörelerde orman ürünleri endüstrisi gelişmiştir.

Coğrafi konum özellikleri göz önüne alındığında aşağıdaki illerden hangisinde orman ürünleri endüstrisinin gelişmiş olması beklenmez?

A) Kastamonu B) Niğde C) Artvin

D) Muğla E) Mersin

16. Türkiye'de ormanlardan yararlanma ormanların yoğunluğuna ve ağaç türlerine göre farklılık gösterir.

Türkiye'deki ormanlarda aşağıdaki ağaç türlerinden hangisi diğerleri kadar geniş bir yayılış göstermez?

A) Kızılçam B) Karaçam C) Meşe

D) Kayın E) Sığla

17. İç Anadolu Bölgesi'nde ormanlar bölgenin iç kesimlerinde çok az olduğu hâlde bölgenin kenarlarında kısmen artmaktadır.

Ormanların bölgenin kenarlarında artmasının en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Düzlüklerin azalması

B) Yağışların artması

C) Sıcaklık farklarının artması

D) Toprakların özellikleri

E) Diğer bölgelerde ulaşımın kolaylığı

18.

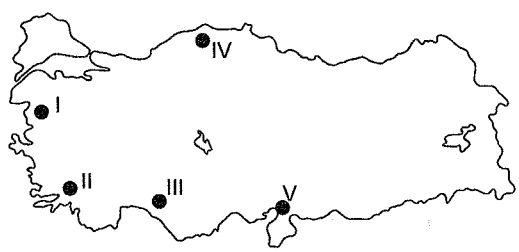

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde orman yangınları daha az görülür?

A) I B) II C) III D) IV E) V

BÖLÜM 11

TÜRKİYE'DE MADENCİLİK

- Maden, yer kabuğunda filiz olarak isimlendirilen bileşimler hâlinde bulunan, çeşitli iç ve dış etkenlerle kendiliğinden doğal yollarla oluşan mineraller olarak tanımlanır.
- Madenler, doğada saf olarak bulunur.
- Toprakta filiz olarak adlandırılan bileşimler hâlinde çıkarılır ve işlenip saflaştırılarak kullanıma sunulur. Maden filizleri doğada tabakalar arasında damar ya da yataklar hâlinde bulunur.

TÜRKİYE'DE MADENLER

Metal Madenler

- Demir
- Krom
- Manganez
- Boksit
- Volfram
- Çinko
- Bakır
- Kurşun
- Civa
- Altın
- Gümüş

Metal Dışı Madenler

- Oltu taşı
- Bor
- Fosfat
- Lüle taşı
- Tuz
- Kükürt
- Barit
- Zımpara taşı
- Mermer

Yakıt Madenler

- Doğal gaz
- Petrol
- Kömür
- Asfaltit

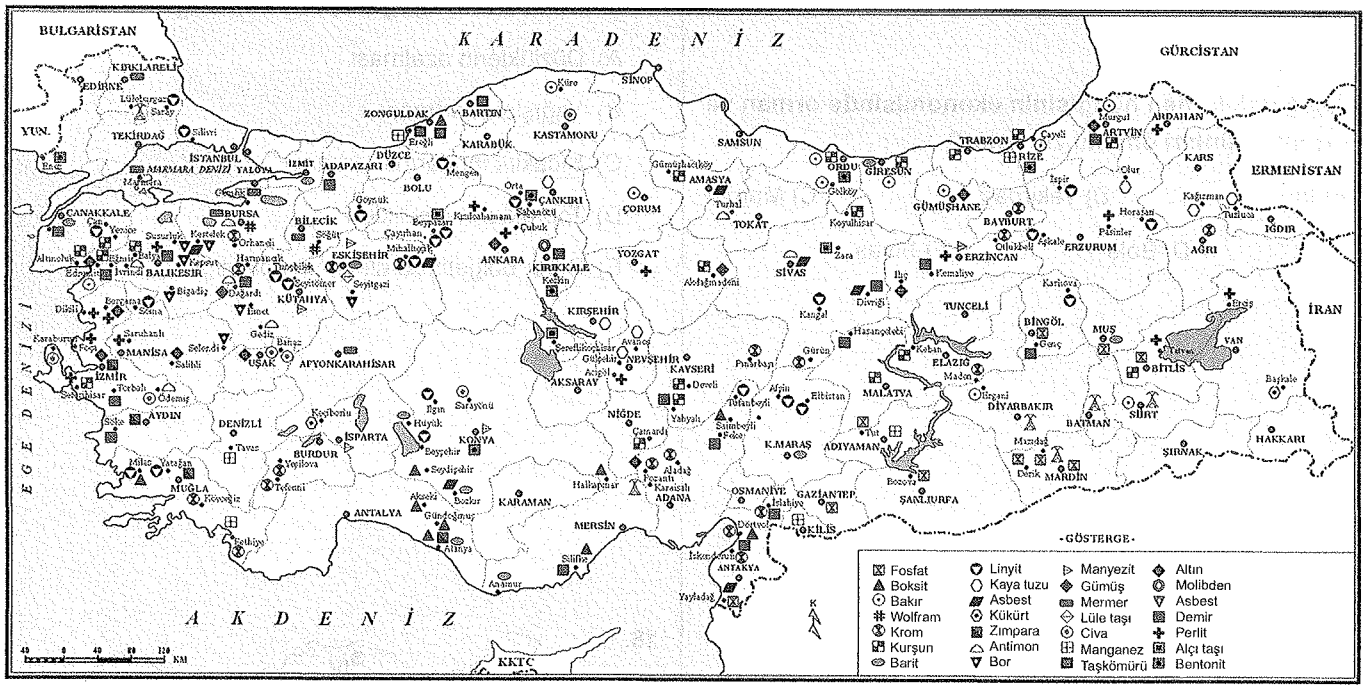

Türkiye'de Madenciliğin Özellikleri

- Türkiye madenler bakımından zengin bir ülkedir.
- Türkiye'de maden arama çalışmaları hızla devam etmekte ve yeni maden yatakları bulunmaktadır.
- Doğu Anadolu Bölgesi (Yukarı Fırat) maden rezervi ve çeşidi en fazla olan bölgedir.
- Maden sanayisinde çalışan insan sayısı fazla değildir.
- Madenler ham olarak satıldığı için ihracattaki getirisi düşüktür.

MADENLERİMİZ VE ÇIKARILDIKLARI YERLER

Maden İsmi	Çıkartıldığı Yer
Demir	Divriği (Sivas), Hekimhan-Hasan Çelebi (Malatya), Simav (Kütahya), Eymir (Balıkesir), Saimbeyli (Adana), Payas (Hatay), Çamdağı (Sakarya), Dikili, Torbalı (İzmir), Kayseri, Kahramanmaraş
Bakır	Küre (Kastamonu), Murgul (Artvin), Maden (Elazığ), Ergani (Diyarbakır), Çayeli (Rize)
Krom	Guleman (Elazığ), Fethiye, Köyceğiz (Muğla), Bursa (Orhaneli), Eskişehir, Adana
Boksit (Alüminyum)	Seydişehir (Konya), Akseki (Antalya), Milas (Muğla), Adana (Saimbeyli)
Bor Mineralleri	Susurluk (Balıkesir), Emet (Kütahya), Kırka (Eskişehir), Mustafa Kemal Paşa (Bursa)
Kükürt	Isparta (Keçiborlu). Son yıllarda rezervi azalmıştır.
Kurşun - Çinko	Kayseri, Giresun, Keban (Elazığ), Akdağmadeni (Yozgat), Çamardı (Niğde), Yenice (Çanakkale)
Cıva	Konya (Sarayönü), İzmir (Ödemiş). Sıvı hâlde bulunan tek madendir.
Fosfat	Bingöl, Bitlis, Adıyaman, Mardin (Mazıdağı)
Manganez	Zonguldak (Ereğli), Trabzon (Araklı), Artvin (Borçka), Denizli, Adana (Ceyhan). Demirin çeliğe dönüştürülmesinde kullanılır.
Tuz	İzmir (Çamaltı Tuzlası), Çankırı, Tuz Gölü, Yozgat, Sivas, Erzincan, Kars, Erzurum, Iğdır
Mermer	Afyon, Balıkesir (Marmara Adası), Muğla, Bursa, Bilecik, Elazığ
Altın	İzmir (Bergama-Ovacık), Artvin (Cerattepe), Gümüşhane, Balıkesir, Uşak, Niğde (Maden), Eskişehir (Sivrihisar), Çanakkale
Volfram	Bursa (Uludağ), Ankara, Sivas, Kırıkkale
Asfaltit	Şırnak, Mardin
Nikel	Bursa (Orhaneli-Yapköydere), Manisa (Turgutlu-Çaldağ), Eskişehir (Mihalıççık-Yunus Emre), Sivas (Divriği-Güney), Bitlis (Pancarlı)
Feldispat	Kütahya (Simav), Manisa, Muğla (Milas)
Lüle-Oltu Taşı	Eskişehir (Lüle taşı), Erzurum (Oltu taşı)
Zımpara Taşı	İzmir, Aydın, Denizli, Muğla

TEST 1

TÜRKİYE'DE MADENCİLİK

1.

I. Maden (Elazığ)

II. Ereğli (Zonguldak)

III. Seydişehir (Konya)

Yukarıda verilen merkezlerde kurulmuş olan metalurji fabrikaları aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	Bakır	Bor	Alüminyum
B)	Demir-çelik	Bakır	Bor
C)	Bakır	Demir-çelik	Alüminyum
D)	Eti krom	Bakır	Demir- çelik
E)	Demir-çelik	Alüminyum	Bor

2. Krom, çeliğe sertlik kazandırma ve metallerin dış yüzeyinin kaplanmasında kullanılan bir madendir.

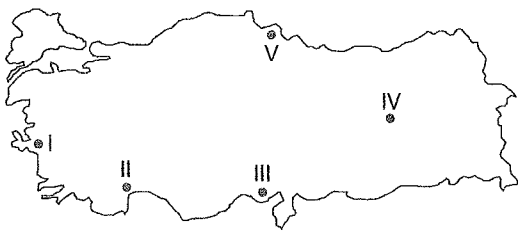

Yukarıdaki haritada gösterilen kentlerden hangilerinde krom tesisi bulunmaktadır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III

D) II ve IV E) IV ve V

3. Ülkemizin maden yatakları ve çeşidi bakımından zengin olması aşağıdakilerin hangisinden kaynaklanmaktadır?

A) Orta Doğu ülkelerine yakın olması

B) Farklı iklim koşullarının yaşanması

C) Yer şekillerinin çok çeşitli olması

D) Arazinin çeşitli jeolojik dönemlerde oluşması

E) Üç büyük kıtanın ortasında bulunması

4. Metal madenleri işleyen sanayi kuruluşlarına "metalurji sanayi" denir.

Aşağıda verilen yer ve sanayi kuruluşlarından hangisi metalurji sanayine örnek olmaz?

A) Seydişehir → Alüminyum Fabrikası

B) Ereğli → Demir-çelik Fabrikası

C) İstanbul → Cam Fabrikası

D) Elazığ → Ferro-krom Fabrikası

E) Samsun → Bakır Fabrikası

5. Türkiye'de iki büyük demir-çelik fabrikasının Ereğli ve Karabük'te kurulması, bu yörelerin hangi özelliğine bağlıdır?

A) Zengin demir yataklarına yakın olması

B) Ulaşımın kolay olmasına

C) İşlek limanlara yakın olmasına

D) Enerji kaynaklarına yakın olmasına

E) İş gücü temininin kolay olmasına

6. Aşağıda bazı madenlerin çıkarıldığı başlıca yerler Δ, □ ve o ile gösterilmiştir.

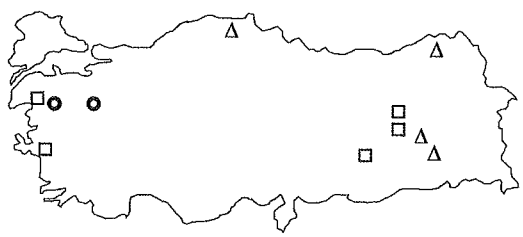

Bu madenler aşağıdakilerden hangisinde doğru eşleştirilmiştir?

	□	Δ	o
A)	Bor	Bakır	Demir
B)	Demir	Bakır	Krom
C)	Krom	Demir	Alüminyum
D)	Demir	Bakır	Bor
E)	Bakır	Demir	Krom

7. Aşağıdaki haritada, bir madenin Türkiye'de bulunduğu yerler gösterilmiştir.

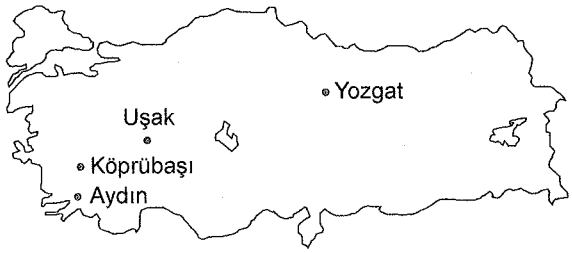

Bu maden aşağıdakilerden hangisidir?

A) Demir B) Bakır C) Boksit

D) Kaya tuzu E) Uranyum

8. Aşağıdakilerden hangisi bir madenin işletilebilmesi için gerekli olan özelliklerden biri değildir?

A) Madenin cevher oranının yüksek olması

B) Maden rezervinin fazla olması

C) Kullanım alanlarının yaygın olması

D) Madenin çıkarım alanlarının kıyılara yakın olması

E) Madenin yüzeye yakın olması

9. Aşağıdaki haritada bazı alanlar gösterilmiştir.

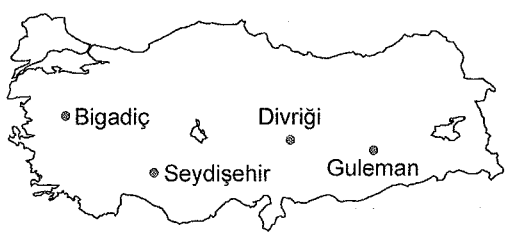

Buna göre aşağıdaki madenlerden hangisinin çıkarıldığı yer haritada gösterilmemiştir?

A) Krom B) Demir C) Boksit

D) Bakır E) Bor

10. Türkiye'de demir - çelik fabrikalarıyla rafinerilerin çoğunlukla kıyı ve kıyıya yakın çevrelerde toplanması aşağıdakilerden hangisi ile açıklanır?

A) İklim koşullarıyla

B) Jeolojik yapıyla

C) İş gücü koşullarıyla

D) Yer altı zenginlikleriyle

E) Ulaşım olanaklarıyla

11. Aşağıda verilen merkezlerden hangisinin gelişiminde farklı bir yer altı kaynağı etkili olmuştur?

A) Divriği B) Hekimhan C) Kozan

D) Çayeli E) Eymir

12. Aşağıdakilerin hangisinde yer altı kaynağının rezerv bakımından zengin olduğu yer yanlış verilmiştir?

A) Krom – Elazığ (Guleman)

B) Bakır – Artvin (Murgul)

C) Demir – Kütahya (Emet)

D) Bor – Balıkesir (Bigadiç)

E) Fosfat – Mardin (Mazıdağı)

13. Aşağıdaki illerin hangisinde maden endüstrisi bulunmaktadır?

A) Şanlıurfa B) Muş C) Elazığ

D) Nevşehir E) Sakarya

14.

I. Madenler endüstrinin ham maddesidir.

II. İhracatta madencilik en büyük paya sahiptir.

III. Türkiye'deki bazı maden rezervleri dünyada ilk sıradadır.

IV. Türkiye bor madeninde birinci sıradadır.

V. Türkiye maden yatakları bakımından zengin bir ülkedir.

Türkiye'de maden ve madencilikle ilgili yukarıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

15. Mardin (Mazıdağı), Adıyaman, Bingöl ve Bitlis yörelerinden çıkarılan, özellikle gübre imalatında kullanılan yer altı kaynağımız aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kükürt B) Cıva C) Kurşun

D) Fosfat E) Manyezit

16. Türkiye bor madeni bakımından dünyanın en zengin ülkesidir. Buna rağmen, bor minerallerinden elde edilen gelir yurt ekonomisinde önemli bir yer tutmaz.

Aşağıdakilerden hangisi bu duruma bir neden olarak gösterilebilir?

A) Dünyada çok bulunan bir mineral olması

B) Üretimin ve ihracatının az olması

C) Kullanım alanlarının sınırlı olması

D) Üretilen maddelerin yurt içinde tüketilmesi

E) Üretim maliyetinin yüksek olması

17. Türkiye'de madencilikle ilgili verilen aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Boksit alüminyumun ham maddesidir.

B) Sivas (Divriği) ve Malatya (Hekimhan) demir çıkarılan en önemli yataklardır.

C) Bakır en iyi elektrik iletkenlerinden biri olduğu için elektrik ve elektronik sanayide kullanılır.

D) Krom çeliğe sertlik verir ve çeliğin direncini arttırır.

E) Gübre yapımında kullanılan fosfatın tamamı yurt içinden sağlanır.

18. Bölge sınıflandırmaları farklı ölçütler göz önünde bulundurularak yapılabilir. Örneğini ekonomik etkinliklere göre yapılacak bir bölge sınıflandırmasında Bafra ve çevresi tarım, Fethiye ve çevresi turizm, Kocaeli ve çevresi sanayi bölgesi içinde yer alır.

Buna göre maden türünde yapılacak bir bölge sınıflandırmasında aşağıdakilerden hangisi diğerlerinden farklı bir bölgede yer alır?

A) Divriği ve çevresi

B) Hasan Çelebi ve çevresi

C) Torbalı ve çevresi

D) Keçiborlu ve çevresi

E) Eymir ve çevresi

19.

- Cam, porselen, emaye, deterjan, fotoğrafçılık, tekstil boyaları, böcek öldürücüleri, jet ve roket yakıtları yapımında kullanılır.
- Türkiye dünya rezervlerinde birinci sıradadır. Kalitesi yüksektir.

Yukarıda bazı özellikleri verilen maden aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bor B) Kükürt C) Çinko D) Volfram E) Cıva

20. Boksit, alüminyumun ham maddesidir. Ev aletleri, elektrik, otomotiv ve uçak sanayinde yoğun olarak kullanılmaktadır.

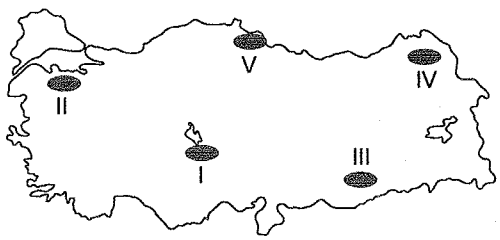

Türkiye'de alüminyumun en çok çıkarıldığı ve işlendiği yer numaralandırılarak gösterilen alanlardan hangisidir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

21.

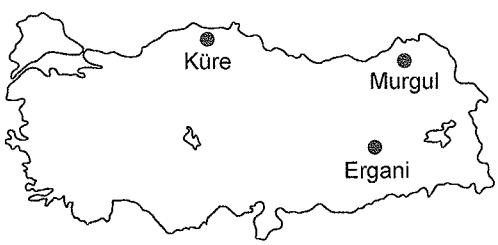

Haritada verilen yerlerde çıkarılan maden aşağıdakilerden hangisidir?

A) Demir B) Bakır C) Taş kömürü D) Linyit E) Kurşun

22. Suda erimeyen bu maden, özellikle petrol ve gaz sondajlarında baskıyı kontrol etmek ve patlamaları önlemek, kuyu duvarlarını sabitleştirmek amacıyla kullanılmaktadır.

Rezerv açısından dünyanın en zengin ülkelerinden biri olduğumuz bu maden aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bor mineralleri

B) Antimon

C) Cıva

D) Barit

E) Tungsten

23. Metamorfik (başkalaşım) bir kayaçtır. Elmastan sonra en sert yapıya sahiptir. Madenlerin, optik araçların cilalanmasında ve parlatılmasında kullanılır.

Yukarıda bahsedilen yer altı zenginliği hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

A) Demir B) Krom C) Manganez D) Zımpara taşı E) Tungsten

24. Aşağıda verilmiş olan maden - çıkarıldığı yer eşleştirmelerinden hangisi doğru değildir?

A) Divriği - Kurşun

B) Çayeli - Bakır

C) Akseki - Boksit

D) Fethiye - Krom

E) Hekimhan - Demir

TEST 2

TÜRKİYE'DE MADENCİLİK

1. Türkiye'de maden işleme (metalürji) endüstrisi gelişmiş endüstri kolları arasındadır.

Aşağıda verilen endüstri kuruluşlarından hangisinde kurulduğu yerden elde edilen ham madde işlenmektedir?

A) Karabük → demir – çelik

B) Seydişehir → alüminyum

C) Kırıkkale → petro – kimya

D) Samsun → bakır

E) İskenderun → demir – çelik

2. Aşağıda Türkiye'de bazı madenlerin çıkarıldıkları yerler verilmiştir.

Hangi madenin çıkarıldığı yer doğru değildir?

A) Maden – Krom B) Konya – Cıva

C) Ergani – Bakır D) Erzurum – Oltu taşı

E) Keban – Demir

3.

I. Kırka → bor

II. Ereğli → demir – çelik

III. Aliağa → demir – çelik

Yukarıda verilenlerden hangileri ham maddenin elde edildiği yörede kurulan endüstri kuruluşlarından biri değildir?

A) I ve II B) I ve III C) Yalnız III

D) II ve III E) Yalnız IV

4. Türkiye'de bazı yöreler yer altı kaynakları bakımından zengindir.

Aşağıda verilen bölümlerden hangisi yeraltı kaynakları bakımından diğerlerine göre daha zengindir?

A) Yukarı Fırat Bölümü B) Ergene Bölümü

C) Hakkari Bölümü D) Konya Bölümü

E) Orta Kızılırmak Bölümü

5.

- Hafif yumuşak bir metaldir.
- Antalya Bölümü'nde çıkarılır ve işlenir.
- Ayrıştırılmasında elektrik kullanılır.

Yukarıda özellikleri verilen maden aşağıdakilerden hangisidir?

A) Krom B) Boksit C) Bakır

D) Demir E) Bor

6. Aşağıda verilen yerlerden hangisinde işlenen maden kaynağı doğru eşleştirilmemiştir?

A) Samsun – bakır B) Isparta – kükürt

C) Aliağa – demir D) Antalya – krom

E) Elazığ – boksit

7. Ege Bölgesi, madenciliğe katkısı önemli olan bir bölgedir.

Aşağıdakilerden hangisi Ege Bölgesi'nde çıkarılan bir yeraltı zenginliği değildir?

A) Mermer B) Bor C) Zımpara taşı

D) Bakır E) Altın

8. Çeliği, kırılma ve darbelere karşı güçlendirdiğinden, metalurji sanayinde yaygın olarak kullanılan bir madendir. Ayrıca çeliği oksitlenmeye ve aşınmaya karşı korumaktadır. Alacakaya (Elazığ), Kopdağ (Erzincan), Köyceğiz ve Fethiye gibi birçok noktadan çıkarımı yapılmaktadır.

Yukarıda bazı özellikleri verilmiş olan yer altı kaynağı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bakır B) Cıva C) Krom

D) Volfram E) Asbest

9. Türkiye'de bazı illerde maden işleyen büyük fabrikalar kurulmuştur.

Aşağıdaki illerden hangisi metalürji (maden işleyen endüstri kolu) endüstrisinin geliştiği illerden biri değildir?

A) Konya B) Elazığ C) Antalya

D) Samsun E) Gaziantep

10.

- Bigadiç, Susurluk, Seyitgazi ve Emet'te çıkarılır.
- Bandırma ve Kırka'da işlenir.
- Yedek (rezerv) bakımından Türkiye dünyada 1. dir.

Yukarıda özellikleri verilen yeraltı zenginliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Demir B) Bakır C) Bor

D) Boksit E) Fosfat

11.

I. Fosfat IV. Mermer

II. Bakır V. Civa

III. Krom

Yukarıdakilerden hangileri Ege Bölgesi'nde çıkarılan önemli yeraltı kaynaklarındandır?

A) I ve II B) I, II ve IV C) II ve III

D) III ve IV E) III, IV ve V

12. Türkiye'de çok çeşitli madenlerin rezervi bulunmaktadır.

Aşağıdaki yeraltı zenginliklerinden hangisinin çıkarıldığı yer yanlış eşleştirilmiştir?

A) Küre (Kastamonu) – krom

B) İzmir (Çamaltı) – tuz

C) Bursa (Uludağ) – volfram

D) Hasan Çelebi (Malatya) – demir

E) Ergani (Diyarbakır) – bakır

13. Karadeniz Bölgesi'nin madenciliğe katkısı önemlidir.

Karadeniz Bölgesi'nde aşağıdaki yeraltı zenginliklerinden hangisinin rezervi fazladır?

A) Çinko B) Bakır C) Boksit

D) Bor mineralleri E) Fosfat

14. Doğu Anadolu Bölgesi maden çeşidi ve rezervi bakımından zengin bir bölgedir.

Aşağıdakilerden hangisi Doğu Anadolu Bölgesi'nde çıkarılan madenlerden biri değildir?

A) Boksit B) Demir C) Bakır

D) Krom E) Kurşun

15.

Yukarıdaki haritada çıkarıldığı ve işlendiği yerler verilen maden aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kurşun B) Bakır

C) Krom D) Demir

E) Boksit

16. Ülkemiz yer altı kaynakları açısından oldukça zengin bir ülkedir. Fakat bu yer altı kaynakları ülkemizde düzenli olarak dağılmamıştır.

Ülkemizin yer altı kaynak çeşitliliği açısından en zengin bölge ve bölümü aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A) Güneydoğu Anadolu Bölgesi – Orta Fırat Bölümü

B) Marmara Bölgesi – Yıldız Dağları Bölümü

C) Ege Bölgesi – İç Batı Anadolu Bölümü

D) Akdeniz Bölgesi – Antalya Bölümü

E) Doğu Anadolu Bölgesi – Yukarı Fırat Bölümü

17. Doğada akışkan hâlde bulunan tek metal elementtir. Termometre imalatı, fotoğrafçılık, boya ve metalurji gibi birçok sektörde kullanılır. Yataklarının büyük bölümü Ege Bölgesi'nde yer almaktadır.

Yukarıda bazı özellikleri verilen maden aşağıdakilerden hangisidir?

A) Demir B) Cıva C) Asbest

D) Tungsten E) Manganez

18.

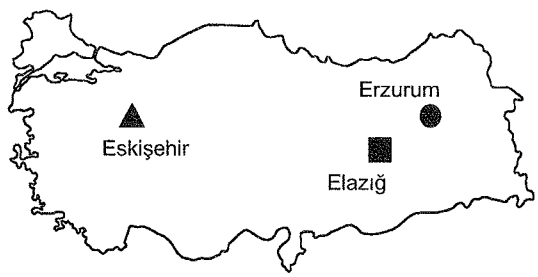

Yukarıdaki haritada ▲, ● ve ■ işaretleriyle gösterilen madenler aşağıdakilerin hangisinde bir arada verilmiştir?

	▲	●	■
A)	Lüle taşı	Oltu taşı	Kurşun
B)	Kurşun	Lüle taşı	Oltu taşı
C)	Lüle taşı	Oltu taşı	Boksit
D)	Volfram	Kükürt	Fosfat
E)	Lüle taşı	Civa	Kurşun

TEST 3

TÜRKİYE'DE MADENCİLİK

1.

I. Yükselti ve engebenin fazla olması

II. Jeolojik devirlerde etkili olan orojenez, volkanik olaylar ve metamorfizma

III. Dağların doğu – batı uzanışlı olması

Yukarıdaki özelliklerden hangileri Türkiye'de maden çeşitliliğini ve rezervlerini etkilemiştir?

A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II

D) II ve III E) Yalnız III

2. Türkiye bazı yeraltı kaynakları bakımından zengin bir ülkedir. Bazı madenler ise yeterli değildir, ithal edilir.

Türkiye'de aşağıdaki yeraltı zenginliklerinden hangisinde dışa bağımlılık daha fazladır?

A) Bor

B) Krom

C) Demir

D) Bakır

E) Fosfat

3.

I. Kurşun

II. Oltu taşı

III. Boksit

IV. Lüle taşı

Yukarıda verilenlerden hangileri Türkiye'de çıkarılan, hediyelik eşya ve süs eşyası yapımında kullanılan yeraltı zenginliklerindendir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

4. Türkiye'de en çok Küre, Murgul, Çayeli ve Ergani'de çıkarılıp, Samsun ve Elazığ'daki fabrikalarda işlenen yeraltı zenginliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bakır B) Krom C) Demir

D) Fosfat E) Kükürt

5. Türkiye'de maden işleyen kuruluşlar bazı illerde yoğunlaşmıştır.

Aşağıdaki illerden hangisinde hem bakır işleme hem de ferro - krom tesisleri kurulmuştur?

A) Antalya B) Samsun C) Elazığ

D) Kastamonu E) Artvin

6.

I. Ergani, Murgul, Çayeli ve Küre'de çıkarılır.

II. Seydişehir ve Akseki'de çıkarılır.

III. Divriği ve Hekimhan'da çıkarılır.

Yukarıda önemli yatakları verilen madenler aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III
A)	Bakır	Boksit	Demir
B)	Bakır	Demir	Boksit
C)	Demir	Bakır	Boksit
D)	Demir	Boksit	Bakır
E)	Boksit	Demir	Bakır

7.

I. Samsun – bakır
II. Karabük – demir
III. Seydişehir – boksit
IV. Kırka – bor

Yukarıda verilen yerlerdeki tesislerden hangilerinde bulunduğu yerde çıkarılan ham madde işlenmektedir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

8. İnsan gıdası, hayvan beslenmesi, dericilik, konservecilik ve kimya sanayisi önemli kullanım alanlarından bazılarıdır.

Yukarıda kullanım alanları verilen maden aşağıdakilerden hangisidir?

A) Mermer B) Tuz C) Barit
D) Fosfat E) Manganez

9.

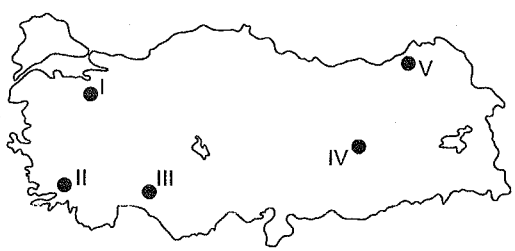

Rezerv (yedek) bakımından Türkiye'nin dünyada 1. olduğu bor mineralleri, yukarıdaki haritada işaretli yörelerden hangisinde yaygın olarak bulunur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

10.

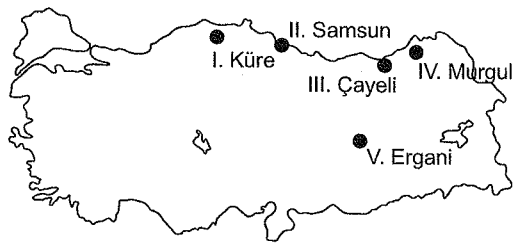

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisi bakır çıkarılan yerlerden biri değildir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

11. Aşağıdaki illerden hangisinde bakır işletmesi bulunmaktadır?

A) Antalya B) Karabük
C) Samsun D) Malatya
E) Eskişehir

12. En çok Divriği ve Hekimhan'da çıkarılan Karabük, Ereğli, İskenderun, Aliağa ve Kırıkkale'de işlenen maden aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bakır B) Krom C) Boksit
D) Kurşun E) Demir

13.

- Jet yakıtı olarak kullanılır.
- Başlıca yataklar; Bursa, Balıkesir, Kütahya ve Eskişehir çevresindedir.

Yukarıda özellikleri verilen yer altı kaynağı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bor mineralleri

B) Bakır

C) Taş kömürü

D) Krom

E) Uranyum

14. Güney Marmara Bölümü hangi madenin rezervi bakımından Türkiye'de önemli paya sahiptir?

A) Fosfat B) Krom C) Bor

D) Bakır E) Boksit

15. Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan Yukarı Fırat Bölümü, Türkiye'de yer altı kaynakları bakımından en zengin bölümdür.

Aşağıdakilerden hangisi bu bölümde çıkarılan yer altı kaynaklarından biri değildir?

A) Bakır

B) Krom

C) Demir

D) Alüminyum

E) Kurşun

16.

Haritada işaretli yerler;

I. demir,

II. bakır,

III. bor,

IV. krom

madenlerinden hangilerinin işlendiği yerleri göstermektedir?

A) I ve II B) II ve III C) I, II ve IV

D) II, III ve IV E) III ve IV

17.

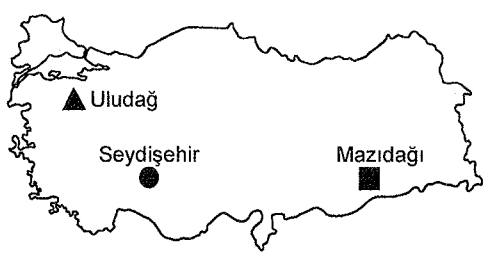

Haritada ▲, ● ve ■ işaretleri ile gösterilen yerlerde çıkartılan madenler aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	▲	●	■
A)	Krom	Boksit	Petrol
B)	Volfram	Boksit	Fosfat
C)	Civa	Bakır	Fosfat
D)	Mermer	Demir	Petrol
E)	Bakır	Demir	Civa

BÖLÜM 12

TÜRKİYE'DE ENERJİ KAYNAKLARI

YENİLENEMEYEN ENERJİ KAYNAKLARI

TAŞ KÖMÜRÜ

- Ülkemizde I. jeolojik zamanda oluşmuş arazi az olduğundan taş kömürü rezervi azdır.
- Taş kömürü yüksek kalorili olduğundan çoğunlukla demir-çelik sanayisinde yakıt olarak kullanılmaktadır.
- Ülkemizde çıkarılan taş kömürü tüketimi karşılamadığı için ithal edilen madendir. Bu madenler Adana (Sugözü), Çanakkale, İzmit (Körfez) termik santrallerinde işlenir.

Çıkarıldığı Yerler		Termik Santraller
• Zonguldak (Kozlu - Karadon) • Bartın (Amasra)	• Karabük • Kastamonu (İnebolu)	***Taş Kömürü İle Çalışan Termik Santraller:*** Çatalağzı (Zonguldak), İskenderun, Sugözü (Adana)

LİNYİT

- Ülkemizde III. jeolojik zamandan kalma arazi geniş yer kapladığından yer altı kaynakları içinde en çok rezerve sahip enerji kaynağıdır.
- Taş kömürüne göre kalorisi daha düşüktür.
- Linyitin önemli bir kısmı termik santrallerde elektrik enerjisi elde etmede, bir kısmı ise konutlarda ve sanayide kullanılır.

Çıkarıldığı Yerler		Termik Santraller	
• Muğla (Yatağan) • Manisa (Soma) • Kütahya (Tavşanlı, Tunçbilek, Seyitömer) • Ankara (Nallıhan, Çayırhan) • Çorum (Dodurga)	• Amasya (Çeltek) • Erzurum (Aşkale) • Sivas (Kangal) • Bursa (Orhaneli) • Çanakkale (Çan) • Maraş (Afşin-Elbistan)	• Manisa (Soma) • Kütahya (Seyitömer - Tunçbilek) • Muğla (Yatağan - Yeniköy - Kemerköy)	• Maraş (Afşin-Elbistan) • Ankara (Çayırhan) • Bursa (Orhaneli) • Sivas (Kangal) • Bolu (Göynük)

PETROL

- Petrol, III. jeolojik zamanda oluşmuştur.
- Türkiye'deki petrol rafineleri TÜPRAŞ'a (Türkiye Petrolleri Rafineri AŞ) bağlıdır.
- Türkiye, petrol gereksiniminin önemli bir kısmını ithal etmektedir.
- İzmir Aliağa Rafinerisi'nde elektrik üretilmektedir.

Rafineriler		Çıkarıldığı Kuyular	
• Batman Rafinerisi • İzmir (Aliağa) Rafinerisi • İzmir (Star) Rafinerisi	• İzmit (İpraş) Rafinerisi • Kırıkkale (Orta Anadolu) Rafinerisi	• Batman (Raman) • Adıyaman (Kahta)	• Siirt (Kurtalan-Garzan) • Diyarbakır (Hazro)

DOĞAL GAZ

- Türkiye doğal gaz bakımından fakir bir ülkedir. İhtiyacı karşılamak için Rusya ve İran'dan doğal gaz ithal edilmektedir.
- Ülkemizde 2018 ve 2022 yıllarında gerçekleştirilen sondajlar neticesinde keşfedilen yeni sahalarıyla birlikte doğal gaz üretimi yükselişe geçmiş Karadeniz ve Akdeniz'de yapılan çalışmalar büyük bir ivme kazanmıştır.

Çıkarılan Yerler		Termik Santraller
• Kırklareli (Hamitabat) • Mardin (Çamurlu)	• Düzce (Akçakoca) • Tekirdağ	• Kırklareli (Hamitabat) • İstanbul (Ambarlı) • Bursa (Ovaakça)

NÜKLEER ENERJİ

- Stratejik madenler arasında yer alan toryum ve uranyum madenleri nükleer santrallerin enerji kaynağıdır. Bu madenlerin işletimi devlet tarafından yapılır.
- Manisa - Salihli ve Yozgat - Sorgun'da uranyum, Eskişehir-Sivrihisar'da toryum yatakları bulunmaktadır.
- Türkiye uranyum bakımından zengin olmasa da toryum madeni bakımından 380 bin ton rezerviyle dünyada ikincidir.
- Santrallerin; soğutmadan dolayı su kaynaklarına yakın ve deprem riskinin düşük olduğu yerlerde kurulması gerekir. Ülkemizde kurulması beklenen santraller şunlardır: Mersin (Akkuyu) ve Sinop (İnceburun)

YENİLENEBİLEN ENERJİ KAYNAKLARI

SU GÜCÜ (HES)

- Türkiye'nin en önemli enerji kaynaklarından olan hidroelektrik santralleri su gücünden yararlanılarak elde edilen enerjiyi ifade etmektedir. Beyaz kömür olarak da bilinir.
- Türkiye'nin yükselti ortalaması fazladır. Akarsuları yüksekten akar ve akış hızları fazladır. Bu durum hidroelektrik enerji potansiyelinin fazla olmasını sağlamıştır.
- Hidroelektrik enerjiyi en fazla üreten bölgemiz Güneydoğu Anadolu Bölgesi, en az Marmara Bölgesi'dir.
- En fazla üretim Fırat Irmağı üzerindeki Atatürk, Keban ve Karakaya barajlarından sağlanmaktadır.

GÜNEŞ ENERJİSİ (GES)

- Ülkemiz bulunduğu coğrafi konumu sayesinde güneş enerjisinden yararlanmaya olanak bulan bir ülkedir.
- Türkiye'de özellikle Akdeniz, Ege ve İç Anadolu bölgelerinde Güneş enerjisinden yararlanılır.
- Doğu Karadeniz bulutluluk oranının en fazla olduğu yerdir. Bu sebeple güneş enerjisi potansiyelinin en az olduğu alandır.
- Günümüzde en çok su ısıtmada kullanılır. Bunun yanı sıra sera ısıtmasında, su pompası ve bazı elektronik aletlerin çalıştırılmasında kullanılır.

JEOTERMAL ENERJİ (JES)

- Yer altındaki sıcak sulardan ya da su buharından elde edilir. İklim ile doğrudan bir bağlantısı yoktur.
- Türkiye, genç bir arazi yapısına sahip olduğu için kırık fay hatları fazladır. Jeotermal enerji fay hatları ile paralel olduğundan dolayı ülkemizde bu enerji potansiyeli yüksektir.
- Bu enerjiden; elektrik üretimi, sağlık turizmi, konutların ısıtılması, seracılık, dokuma ve orman sanayisi gibi alanlarda faydalanılır.
- Türkiye'nin başlıca jeotermal elektrik santralleri; Denizli - Sarayköy ve Aydın - Germencik'te bulunmaktadır. En çok katkıda bulunan bölge ise Ege Bölgesi'dir.

RÜZGÂR ENERJİSİ (RES)

- Türkiye, yer şekilleri ve sürekli rüzgârların etkisinde olması nedeniyle rüzgâr enerji potansiyeli açısından önemli bir kaynağa sahiptir.
- İzmir'de (Çeşme - Alaçatı) Türkiye'nin ilk rüzgâr enerjisi santrali kurulmuştur.
- Rüzgâr enerjisi üretimine elverişli yerlerin rüzgârın hızı, yer şekillerinin uzanış doğrultusu ve rüzgârın esme sıklığı gibi özellikler bakımından uygun olması gerekir.

BİYOKÜTLE (BİYOMAS) ENERJİSİ

- Klasik biyokütle; odun, hayvansal ve bitkisel atıkların doğrudan yakılmasına denir. Modern anlamda biyokütle; biyogaz ve biyodizel gibi ürünler elde edilmesidir.
- Biyodizel elde etmek için ayçiçeği, kolza, soya fasulyesi, keten, arpa, şeker pancarı ve hayvansal yağlar gibi ürünlerden yararlanılır. Biyogaz elde etmek için hayvansal, bitkisel ve evsel atıklardan yararlanılır.
- İstanbul Odayeri Çöpgazı Santrali, Ankara Mamak Çöplüğü Biyogaz Tesisi, Ankara Çadırtepe Biyokütle Santrali önemli enerji santrallerimizdendir.

TEST 1 — TÜRKİYE'DE ENERJİ KAYNAKLARI

1. Termik santraller ısı gücünden elektrik elde edilen tesislerdir. Termik santrallerde çeşitli enerji kaynaklarından yararlanılır.

Aşağıdaki termik santrallerin bulunduğu yerlerden hangisinde farklı bir enerji kaynağı kullanılır?

A) Çatalağzı B) Soma

C) Afşin – Elbistan D) Yatağan

E) Seyitömer

2. Türkiye'de kullanılan enerji kaynakları çeşitlilik göstermektedir.

Aşağıda verilen hangi enerji kaynağının kullanıldığı santral hava kirliliğine neden olmaz?

A) Doğal gaz B) Petrol

C) Rüzgâr enerjisi D) Taş kömürü

E) Linyit

3. Endüstrinin geliştiği yörelerde enerji tüketimi fazladır.

Buna göre aşağıdaki illerden hangisinde enerji tüketiminin diğerlerinden daha az olması beklenir?

A) Zonguldak B) Amasya

C) Kırıkkale D) Aliağa

E) İskenderun

4. Yeraltı kaynaklarının dağılışı ve yer şekillerinin özellikleri dikkate alındığında enerji potansiyelinin hangi bölgede daha az olduğu söylenebilir?

A) Karadeniz Bölgesi B) Ege Bölgesi

C) Akdeniz Bölgesi D) Marmara Bölgesi

E) Doğu Anadolu Bölgesi

5. Türkiye'de enerji gereksiniminin bir bölümü tükenebilir ve kirliliğe yol açan enerji kaynakları olan fosil yakıtlardan sağlanmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi fosil yakıtlar grubunda yer alan enerji kaynaklarından biri değildir?

A) Taş kömürü B) Linyit C) Petrol

D) Jeotermal kaynak E) Doğal gaz

6. Aşağıda verilen yerlerden hangisi elektrik üretiminde yararlanılan bir kaynağa sahip yörelerden biri değildir?

A) Seydişehir B) Elbistan C) Hamitabat

D) Çatalağzı E) Keban

7. Güneş enerjisinden yararlanabilmede en önemli etken bulutluluktur. Bulutluluğun fazla olduğu yerlerde güneşlenme az, bulutluluğun az olduğu yerlerde güneşlenme fazladır.

Buna göre;

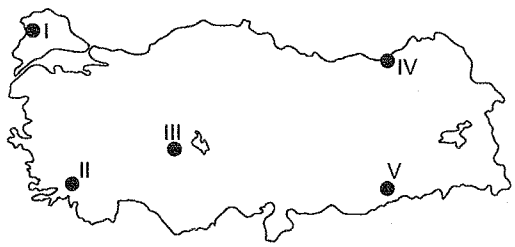

haritada verilen yerlerden hangisinde güneş enerjisi potansiyelinin en düşük olduğu söylenebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Son yıllarda artan enerji gereksinimini karşılayabilmek ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için daha ekonomik ve çevreye daha az zarar veren enerji kaynaklarından yararlanılmak istenmektedir.

Türkiye'de;

I. Hidroelektrik enerji III. Jeotermal enerji

II. Rüzgâr enerjisi IV. Doğal gaz enerjisi

kaynaklarından hangileri potansiyeli yüksek olduğu hâlde enerji üretiminde payı düşük olan kaynaklardandır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

9.

I. Rejimlerinin düzensiz olması

II. Yatak eğimlerinin ve akış hızlarının fazla olması

III. Bazı yörelerde büklümler yaparak akmaları

Yukarıdaki özelliklerden hangileri Türkiye'de akarsuların genellikle hidroelektrik potansiyellerinin yüksek olmasını sağlamıştır?

A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II

D) II ve III E) Yalnız III

10. Türkiye'de elektrik üretiminde hidrolik enerjinin önemli payı vardır.

Aşağıdaki akarsulardan hangisinin hidroelektrik potansiyeli yüksek değildir?

A) Küçük Menderes

B) Aras

C) Kızılırmak

D) Manavgat

E) Yeşilırmak

11. Ege Bölgesi'nin Türkiye elektrik üretimine önemli katkısı vardır.

Ege Bölgesi'nde elektrik üretiminin fazla olmasını sağlayan en önemli özelliklerden biri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Elektrik tüketiminin fazla olması

B) Hidroelektrik potansiyelinin fazla olması

C) Zengin linyit yataklarına sahip olması

D) Ulaşım koşullarının elverişli olması

E) Şehirleşmenin fazla olması

12. Türkiye'de elektrik üretiminde çeşitli kaynaklardan yararlanılmaktadır.

Aşağıdaki santrallerden hangisinde elektrik üretiminde kullanılan kaynak yanlış verilmiştir?

A) Karakaya – su gücü

B) Çatalağzı – doğal gaz

C) Silopi – asfaltit

D) Sarayköy – jeotermal kaynak

E) Çayırhan – linyit

13. Türkiye'de elektrik enerjisi çeşitli kaynaklardan sağlanmaktadır.

Aşağıda verilen yerlerden hangisinde kurulan elektrik santralinin kuruluş yerini belirleyen etken enerji kaynağının çıkarılması değildir?

A) Çatalağzı B) Soma C) Elbistan

D) Ovaakça E) Silopi

14. Son yıllarda yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına önem verilmektedir. Bu kaynaklardan biri olan güneş enerjisi Türkiye'de potansiyeli yüksek olan bir enerji kaynağıdır. Güneş enerjisi potansiyelinin en fazla olduğu yerler Güneydoğu Anadolu Bölgesi, en az olduğu yerler Doğu Karadeniz kıyılarıdır.

Buna göre güneş enerjisi potansiyelini en fazla etkileyen faktörlerden birinin aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

A) Rüzgâr yönü

B) Toprak özellikleri

C) Deniz akıntıları

D) Yükselti

E) Bulutluluk

15. Türkiye'de nükleer santrallerden elektrik üretimi ile ilgili çalışmalar sürdürülmektedir. Türkiye'nin ilk nükleer santralinin yapımına başlanmış, ikincisinin proje çalışmaları devam etmektedir.

Buna göre;

I. Ambarlı

II. Sinop

III. Ovaakça

IV. Akkuyu (Mersin)

Türkiye'de yapılmakta olan ve planlanan santrallerin yerleri yukarıdaki seçeneklerden hangilerinde verilmiştir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

16. Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki akarsuların hidroelektrik potansiyellerinin yüksek olması bölgenin hangi özelliğinin sonucudur?

A) Arazide kırıklı yapıların fazla olması

B) Akarsuların havzalarının geniş olması

C) Kar yağışı oranının fazla olması

D) Yükselti ve engebenin fazla olması

E) Karasal iklim özelliklerinin görülmesi

17. Türkiye'de akarsular üzerinde çok sayıda baraj yapılmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi barajların yapılmasında temel amaçlardan biri değildir?

A) Şehirlerde su sporları alanları oluşturma

B) Enerji üretimi sağlama

C) Sel ve taşkınları önleme

D) İçme ve kullanma suyu sağlama

E) Tarımsal sulamada yararlanma

18. Sanayi kuruluşları ve termik santraller çevre kirliliğini en çok artıran kuruluşlardır.

Buna göre,

I. Çatalağzı (Zonguldak)

II. Germencik (Aydın)

III. Elbistan (Kahramanmaraş)

IV. Keban (Elazığ)

yörelerinden hangilerinde çevre kirliliğinin daha fazla olduğu söylenebilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

19. Türkiye jeotermal kaynak potansiyeli bakımından elverişli bir ülkedir.

Türkiye'de jeotermal enerji kaynağı potansiyelinin yüksek olmasında aşağıdaki faktörlerden hangisi etkilidir?

A) Yüzey sularının özellikleri

B) Yer şekillerinin özellikleri

C) Toprak özellikleri

D) Arazinin jeolojik özellikleri

E) İklim özellikleri

20.

I. Çatalağzı

II. Birecik

III. Ovaakça

Yukarıda verilen yerlerden hangilerinde enerji üretimi iklim koşullarından etkilenmez?

A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II

D) I ve III E) Yalnız III

TEST 2 TÜRKİYE'DE ENERJİ KAYNAKLARI

1. Türkiye'de enerji tüketimi sürekli olarak artmaktadır.

Türkiye'de enerji tüketiminin hızla artması aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

A) Enerji üretiminin artmasının

B) Endüstrinin gelişmesinin

C) Enerji taşımacılığının gelişmesinin

D) Enerji üretiminde yerli kaynakların payının artmasının

E) Enerji üretiminde çevreye duyarlılığın artmasının

2. Türkiye güneş enerjisi potansiyelinin yüksek olduğu bir ülkedir. Güneş enerjisi potansiyeli yörelere göre farklılıklar gösterir.

Aşağıdaki bölümlerden hangisi güneş enerjisi santrali kurmak için elverişli değildir?

A) Doğu Karadeniz Bölümü

B) Konya Bölümü

C) Kıyı Ege Bölümü

D) Adana Bölümü

E) Orta Fırat Bölümü

3. Türkiye'de elektrik üretiminde çeşitli kaynaklardan yararlanılmaktadır.

Türkiye'de elektrik üretiminde aşağıdaki kaynaklardan hangisinin payının azaltılması hem dışa bağımlılığın hem de hava kirliliğinin azaltılmasına daha fazla katkı sağlar?

A) Doğal gaz

B) Linyit

C) Petrol

D) Jeotermal kaynak

E) Hidroelektrik kaynak

4. İzmir, Manisa, Afyon ve Kütahya illeri jeotermal kaynak potansiyeli bakımından önemli bir yere sahiptir.

Söz konusu illerde jeotermal kaynak potansiyelinin yüksek olmasında bölgenin hangi özelliği etkilidir?

A) Dağların kıyıya dik uzanması

B) Sık sık depremlerin oluşması

C) Akarsuların büklümler yaparak akmaları

D) Kırıklı yapıların yaygın olması

E) Taban suyu seviyesinin yüksek olması

5.

I. Çatalağzı
II. Sarayköy
III. Tunçbilek
IV. Orhaneli

Türkiye'de termik santrallerde doğal gazdan sonra en çok kullanılan yakıt linyit kömürüdür.

Yukarıda verilen santrallerden hangileri yakıt olarak linyit kömürü kullanılan termik santrallerden değildir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

6. Türkiye'de beş yerde petro - kimya tesisleri kurulmuştur.

Türkiye'nin ilk bulunduğu yerdeki petrolü işleyen tek petrol rafinerisi Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde hangi kentte kurulmuştur?

A) Şanlıurfa B) Siirt C) Adıyaman D) Batman E) Mardin

7. Türkiye'de elektriğin büyük bir bölümü termik santrallerden elde edilir.

Afşin – Elbistan, Soma, Yatağan ve Gökova'da termik santrallerin kurulmuş olmasında hangi özellik etkili olmuştur?

A) Ulaşımın kolay olması

B) Linyit rezervlerinin fazla olması

C) Endüstri merkezlerine yakın olması

D) Yoğun nüfuslu kentlere yakın olması

E) İklim özelliklerinin elverişli olması

8. Türkiye'de artan enerji gereksinimini karşılamak için yatırımlar yapılırken bir yandan da doğal çevreye zarar verilmemesi konusu gündeme gelmektedir.

Buna göre,

I. Çatalağzı
II. Elbistan
III. Ovaakça
IV. Alaçatı

santrallerinden hangilerinin çevre kirliliğini daha çok artırdığı söylenebilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

9. Bir yörede enerji tüketimini artıran en önemli etken endüstrinin gelişmiş olmasıdır.

Buna göre aşağıdaki illerden hangisinde enerji tüketiminin diğerlerine göre daha az olması beklenir?

A) Kocaeli B) Adana C) Muğla
D) Bursa E) İzmir

10. Türkiye'de birçok yerde, çeşitli kaynaklardan elektrik enerjisi üretilmektedir.

Aşağıdaki illerden hangisi elektrik üretimine katkısı fazla olan illerden biri değildir?

A) Bursa B) Zonguldak C) Manisa
D) Elazığ E) Edirne

11. Türkiye'de artan enerji gereksinimine bağlı olarak enerji kaynakları giderek çeşitlenmekte ve yenilenebilir – çevreci enerji kaynakları değerlendirilmek istenmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi yenilenebilir enerji kaynaklarından biri değildir?

A) Doğal gaz
B) Jeotermal kaynak
C) Güneş enerjisi
D) Rüzgâr enerjisi
E) Hidroelektrik enerji

12. Türkiye jeotermal enerji kaynağı potansiyeli yüksek olan bir ülkedir.

Aşağıdaki bölgelerden hangisinin Türkiye'de jeotermal kaynaktan elektrik üretimine katkısı daha fazladır?

A) Karadeniz Bölgesi
B) Güneydoğu Anadolu Bölgesi
C) Akdeniz Bölgesi
D) Ege Bölgesi
E) Doğu Anadolu Bölgesi

13.

I. Sarayköy
II. Ovaakça
III. Keban
IV. Alaçatı

Yukarıda verilen yerlerdeki elektrik santrallerinden hangilerinde üretim iklim koşullarından etkilenmez?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

14. Bir yerde güneş enerjisi potansiyelini etkileyen en önemli faktörlerden biri bulutluluk oranıdır.

Buna göre güneş enerjisi potansiyelinin en düşük olduğu yerlerden biri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bartın B) Konya C) İzmir
D) Adana E) Şanlıurfa

15.

I. Yer şekillerinin uzanışı
II. Rüzgârın esme süresi
III. Enlem
IV. Rüzgârın şiddeti

Kıyı Ege Bölümünde birçok yerde rüzgâr santrallerinin kurulmuş olmasında yukarıdakilerden hangileri etkili olmuştur?

A) I ve II B) I, II ve III C) I, II ve IV
D) II ve III E) III ve IV

16. Ege Bölgesi'nde çok sayıda linyit kömürü ile çalışan termik santral kurulmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi Ege Bölgesi'nde termik santral kurulmuş olan yerlerden biri değildir?

A) Soma B) Tunçbilek C) Seyitömer

D) Yatağan E) Edremit

17. Türkiye'de enerji tüketimi yörelere göre farklılık göstermektedir.

Türkiye'de enerji tüketimi aşağıdaki özelliklerden hangisi ile paralellik göstermektedir?

A) Arazinin yapısı ile

B) Maden çıkarımı ile

C) Sanayi kuruluşları ile

D) Tarımda makine kullanımı ile

E) Turistik çekiciliği olan yörelerle

18. Türkiye'de elektrik enerjisi çeşitli kaynaklardan elde edilir.

Aşağıda verilen yerlerden hangisinde elektrik üretiminde kullanılan kaynak yenilenebilir enerji kaynaklarındandır?

A) Elbistan (Kahramanmaraş)

B) Ovaakça (Bursa)

C) Germencik (Aydın)

D) Soma (Manisa)

E) Yatağan (Muğla)

19. Türkiye'de enerji tüketiminin en fazla olduğu bölge Marmara Bölgesi'dir.

Marmara Bölgesi'nde enerji tüketiminin fazla olmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tarımda makine kullanımının yaygın olması

B) Eğlence merkezlerinin çok olması

C) Alışveriş merkezlerinin çok olması

D) Ticaretin gelişmiş olması

E) Endüstrinin gelişmiş olması

20.

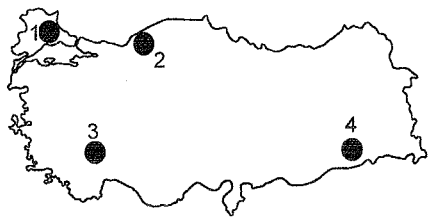

Yukarıdaki Türkiye haritasında numaralandırılan yörelerde yaygın olan enerji kaynağı aşağıdakilerin hangisinde bir arada verilmiştir?

	1	2	3	4
A)	Doğal gaz	Linyit	Jeotermal	Petrol
B)	Petrol	Linyit	Doğal gaz	Petrol
C)	Doğal gaz	Taş kömürü	Jeotermal	Petrol
D)	Jeotermal	Taş kömürü	Doğal gaz	Petrol
E)	Linyit	Taş kömürü	Doğal gaz	Linyit

21. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak gösterilmiştir.

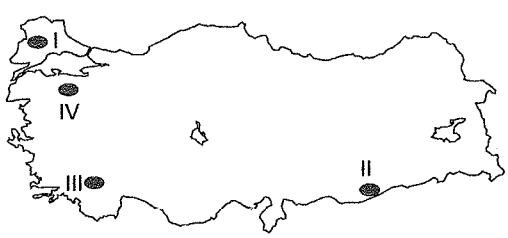

Bu alanlardan hangilerinin jeotermal enerji potansiyelinin daha fazla olduğu söylenebilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

BÖLÜM 13

TÜRKİYE'DE SANAYİ

SANAYİNİN KURULMASINDA ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER

Ham madde: Bir bölgede sanayi tesisinin kurulmasında en önemli unsurların başında gelmektedir. Ham madde olmadan üretim yapılamaz.

Sermaye: Sanayi tesisi kurup işletebilmek için para en temel gereksinimlerden biridir. Üretimin temel unsuru olan ham madde tedariği yapabilmek için sermaye gereklidir.

Pazarlama: Bir ürünün sadece üretilmesi yeterli değildir. Üretilen ürünün pazar payının olması gerekir. Pazar payı yüksek olan ürünler daha çok üretilmektedir.

Ulaşım: Ulaşımın gelişmesi sanayinin daha kolay ilerlemesini sağlar. Ham maddenin temini, taşınması ve üretilen ürünün pazarlanması için ulaşım büyük önem taşır.

İklim: Soğuk iklim bölgeleri sanayi tesislerinin kurulmasında olumsuz özellikler barındırır. İklim şartlarının mal taşımacılığına izin vermediği alanlarda sanayi kuruluşlarının kurulması zorlaşmaktadır.

Yer şekilleri: Dağlık ve engebeli bir bölgede sanayi tesisi kurmak zordur. Dağlık ve engebeli alanlar hem nakliyat açısından hem de ulaşma açısından risklidir.

Enerji: Enerji olmadan fabrikalar çalışamaz, makineler işlevini yerine getiremez. Türkiye petrol, taş kömürü ve doğal gaz bakımından zengin değildir. Ancak yenilenebilir enerji bakımından zengindir.

İş gücü: Uzman ve kalifiye elemanlar sanayinin kuruluşunda ve ilerlemesinde büyük önem taşır. Sanayi tesislerinin büyümesi nitelikli iş gücüne duyulan ihtiyacı arttırmaktadır.

- Yer şekillerinin elverişli olduğu yerlerde ulaşım kolay olduğu için sanayi gelişme gösterir.
- Türkiye'de ihraç edilen ürünlerin %94 'ünü sanayi ürünleri oluşturur.
- Türkiye'deki sanayi kuruluşlarının %56 'sı Marmara Bölgesi'nde, %1'i ise Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer alır.
- Ham maddeye sahip sanayi kuruluşları ham maddeye yakın olmayan sanayi kuruluşlarına göre daha avantajlı durumdadırlar.

TÜRKİYE'DE SANAYİ KOLLARININ DAĞILIMI

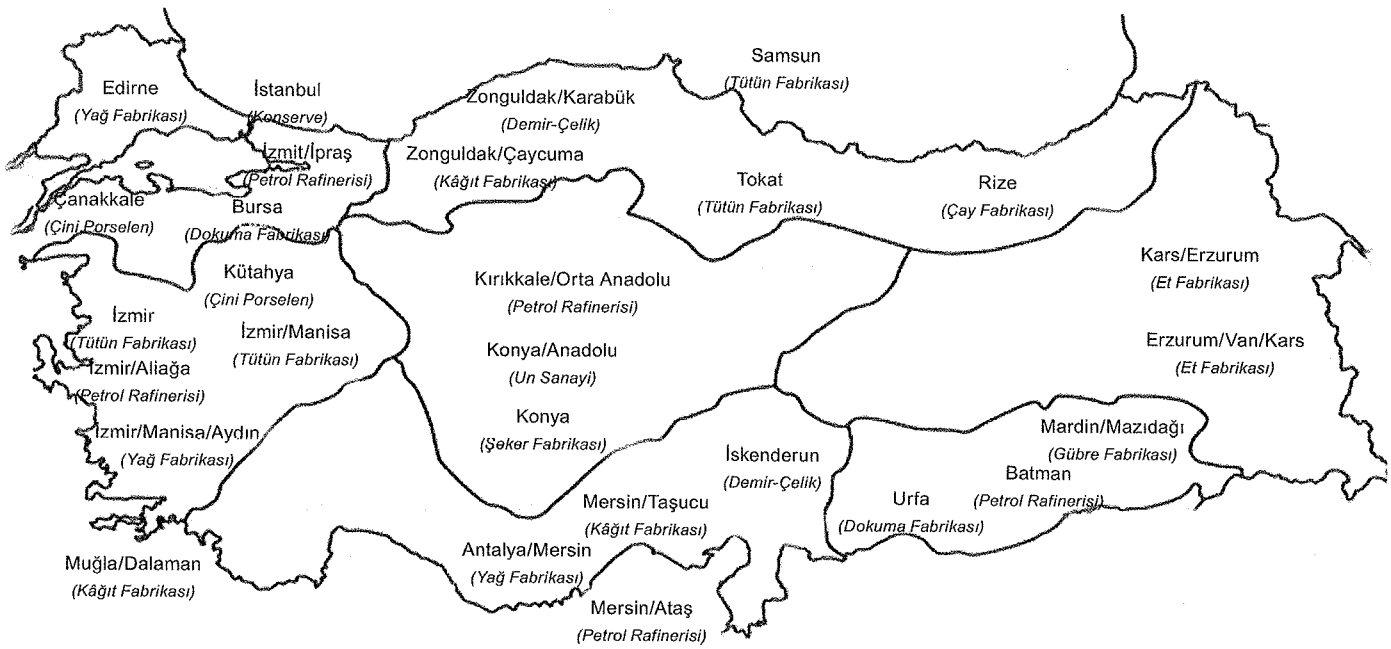

SANAYİ BÖLÜMLERİ	TESİSLER	TESİSLERİN BULUNDUĞU YERLER
Besin Sanayi	*Un Fabrikası*	En çok İç Anadolu Bölgesi'nde olmak üzere tüm bölgelerimizde bulunur.
	Şeker Fabrikası	Alpullu, Uşak, Kütahya, Afyon, Erzurum, Malatya, Eskişehir, Turhal, Kastamonu, Van, Burdur, Kahramanmaraş, Susurluk, Kars, Bayburt, Amasya, Çorum, Tokat, Bolu, Adapazarı, Kütahya, Konya, Ankara, Kayseri, Yozgat, Niğde, Elazığ, Erzincan
	Yağ Fabrikası	Ege (İzmir) Marmara (Edirne), Akdeniz (Adana, Antalya) Bölgeleri
	Makarna Fabrikası	Ankara, Trakya, İzmir, Eskişehir, Konya
	Bisküvi Fabrikası	Ankara, İzmir, İstanbul, Konya
	Sigara Fabrikası	İstanbul, İzmir, Samsun, Adana, Malatya, Bitlis, Tokat, Akhisar, Torbalı, Gaziantep
	Konservecilik	İstanbul, Bursa, İzmir, Tokat, Amasya, Çanakkale
	İçki Fabrikası	İstanbul, İzmir, Yozgat, Diyarbakır, Tekirdağ, Çanakkale, Nevşehir, Bilecik, Ankara, Gaziantep, Adana, Malatya, Elazığ
	Süt Ürünleri	Bursa, Kars, Trabzon, Diyarbakır, Urfa, İzmir, İstanbul, Adana, Afyon, Muğla, Denizli, Kastamonu, Amasya, Giresun, K. Maraş, Balıkesir, Edirne
Dokuma Sanayi	*Pamuklu Dokuma*	İstanbul, Adana, Kayseri, Nazilli, Malatya, Denizli, İzmir, Manisa, Gaziantep, Bursa, Mersin, Antalya, Maraş, Aydın, Bilecik, Iğdır, Adıyaman
	Yünlü Dokuma	İstanbul, Hereke, Bursa, Bünyan (Kayseri), Siirt, Kocaeli, Tekirdağ
	İpekli Dokuma	Bursa, Gemlik, İstanbul
	Hazır Giyim - Konfeksiyon	İstanbul, İzmir, Gaziantep, Bursa, Adana, Denizli
	Halı-Kilim	Isparta, Uşak, Gördes, Demirci, Kula, Kayseri, Sivas, Ladik
	Deri İşleme	İstanbul, İzmir, Bursa, Erzurum
Makine Kimya Sanayi	*Petro-kimya*	İzmir (Aliağa), Mersin (Ataş), İzmit (İpraş), Batman (Batman), Kırıkkale (Orta Anadolu)
	Vagon	Adapazarı, Eskişehir
	Gemi	İzmit, İstanbul
	Otomotiv	İstanbul, Bursa, İzmit, İzmir, Ankara, Eskişehir, Gaziantep, Adapazarı, Adana
	Uçak	Eskişehir, Ankara
Taşa Toprağa Dayalı Sanayi	*Cam*	İstanbul, Sinop, Kırklareli, Mersin, Denizli
	Seramik Porselen	İstanbul, Çanakkale, Kütahya, Bilecik (Bozüyük)
	Çimento	Tarsus, Bartın, İstanbul, İzmir, Isparta, Eskişehir, Van, Balıkesir, Çanakkale, Erzurum (Aşkale), Elazığ, Samsun, Amasya, Çorum, Afyon, Kütahya, Adana, Antalya, İskenderun, Konya, Ankara, Kayseri, Niğde, Gaziantep, Adıyaman, Mardin
	Tuğla-Kiremit	Eskişehir, Salihli-Turgutlu (Manisa), Afyon, Kütahya, Uşak, Aydın, Zonguldak, Bolu, Bartın, Giresun, Çorum
Orman Sanayi	*Mobilya*	İzmir (Karabağlar), Ankara (Siteler), İstanbul, Bursa (İnegöl), Kayseri
	Kâğıt	İzmit, Çaycuma (Zonguldak), Aksu (Giresun), Dalaman (Muğla), Balıkesir, Bilecik, Yalova, Kastamonu (Taşköprü), Silifke (Mersin)
	Kereste	Bolu, Kastamonu, Sinop, Balıkesir, Adapazarı, Antalya, Muğla, Isparta, Burdur, Adana, Düzce, Bartın, Ayancık
Maden Sanayi	*Demir-Çelik*	Karabük, Ereğli, İskenderun, Sivas, Kırıkkale
	Bakır	Samsun, Ergani, Murgul, Amasya
	Krom	Antalya, Elazığ
	Bor	Bandırma

TEST 1 TÜRKİYE'DE SANAYİ

1.

I. Sinop

II. Çanakkale

III. Kütahya

IV. Antalya

Yukarıda verilen illerden hangileri seramik endüstrisinin en çok geliştiği illerdendir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

2. Türkiye'deki petro – kimya tesislerinde işlenen petrolün % 90'dan fazlası başka ülkelerden ithal edilen petrolü işler.

Aşağıdaki illerden hangisi petro – kimya tesislerinin bulunduğu bir ildir?

A) Elazığ

B) Hatay

C) Diyarbakır

D) Kırıkkale

E) İstanbul

3. Bir yörede sanayinin gelişmesinin doğal, beşeri ve ekonomik özellikler üzerinde birçok etkisi olmaktadır.

Türkiye'de sanayinin gelişmesi ve ülkedeki dağılışı aşağıdaki özelliklerden hangisini doğrudan etkilememiştir?

A) Ticaret

B) Turizm

C) Ulaşım

D) Ham madde alımı

E) Nüfus dağılışı

4. Türkiye'de bazı endüstri kolları birçok yerde yaygın olarak kurulduğu hâlde bazı endüstri kolları belirli yörelerde yoğunlaşmıştır.

Türkiye'de aşağıda verilen endüstri kollarından hangisi daha çok yerde yaygın olarak gelişmiş endüstri koludur?

A) Kağıt

B) Cam

C) Demir – çelik

D) Otomotiv

E) Dokuma

5.

I. Kıyı Ege Bölümü

II. Batı Karadeniz Bölümü

III. Adana Bölümü

IV. Dicle Bölümü

Yukarıdaki bölümlerden hangilerinde hem demir – çelik endüstrisi hem de petro – kimya endüstrisi gelişmiştir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

6. Taşa ve toprağa dayalı endüstri kolları Türkiye'de çok yaygın endüstri kollarından biridir.

Aşağıdaki ürünlerden hangisi taşa ve toprağa dayalı endüstri kuruluşlarında elde edilen bir ürün değildir?

A) Seramik

B) Naftalin

C) Çimento

D) Tuğla – kiremit

E) Porselen

7.

- Şanlıurfa'da pamuklu dokuma,
- Konya'da unlu mamuller ve şeker,
- Ege, Marmara ve Akdeniz bölgelerinde bitkisel yağ,
- Batman'da petro – kimya

Yukarıdaki endüstrilerin gelişmiş olması, endüstri kuruluşunda aşağıdaki faktörlerden hangisinin etkili olduğunu açıklamaktadır?

A) Sermaye

B) Ham madde

C) Enerji

D) İş gücü

E) Pazarlama

8. Aşağıda verilen yerlerden hangisinde deniz suyunun kirliliğinin nedeni endüstri kuruluşlarının fazlalığı değildir?

A) İzmit Körfezi

B) Antalya Körfezi

C) İzmir Körfezi

D) Gemlik Körfezi

E) Bandırma Körfezi

9.

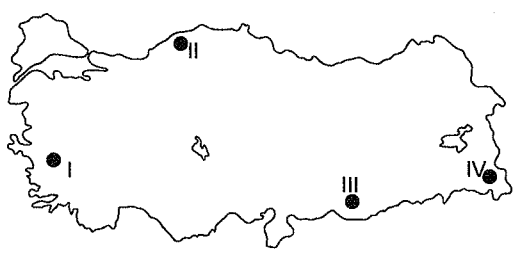

Türkiye'de pamuklu dokuma endüstrisi daha çok pamuk bitkisinin yetiştirildiği yerlerde gelişmiştir.

Buna göre yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangilerinde pamuklu dokuma endüstrisinin gelişmiş olması beklenmez?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

10.

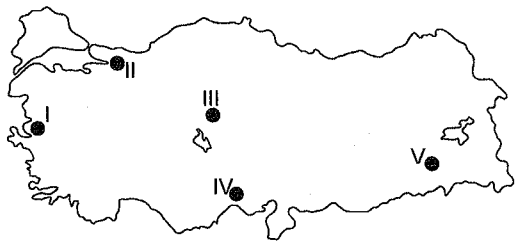

Yukarıdaki haritada kurulduğu yerlerin verildiği endüstri kolu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Demir – çelik

B) Bakır işleme

C) Petro – kimya

D) Sigara

E) Şeker

11. Akaryakıt istasyonu kurmak isteyen bir işletmeci, kuracağı istasyonun petrol rafinerisine yakın olmasını istemektedir.

Buna göre aşağıdaki illerin hangisi kurulacak istasyon için daha uygundur?

A) Ankara B) Samsun C) Bolu

D) İstanbul E) İzmir

12. Endüstrinin geliştiği yerlerde çevre kirliliği artar.

Buna göre aşağıdaki illerden hangisinde endüstrinin gelişmişliğine bağlı çevre kirlenmesinin daha fazla olması beklenir?

A) Sakarya B) Muğla C) Artvin

D) Mardin E) Çorum

13. Endüstrinin geliştiği yörelerde enerji tüketimi fazladır.

Buna göre aşağıdaki illerden hangisinde enerji tüketiminin diğerlerinden daha az olması beklenir?

A) İstanbul B) Adana C) Kocaeli

D) Muğla E) Sakarya

14. Marmara Bölgesi çok çeşitli endüstri kollarının geliştiği bir bölgedir.

Aşağıda verilen endüstri kollarından hangisinin geliştiği yer doğru değildir?

A) Seramik – Çanakkale

B) Zeytinyağı – Edirne

C) Kimya – Bandırma

D) Şeker – Susurluk

E) Otomotiv – Bursa

15. **İstanbul, Kocaeli, Sakarya, Bursa, İzmir, Adana, Mersin ve Hatay illerinde endüstrinin gelişmiş olmasında;**

I. enerji potansiyeli,

II. iş gücü potansiyeli,

III. ulaşım koşulları,

IV. pazarlama koşulları

özelliklerinden hangileri ortaktır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

16. Türkiye'de çimento, seramik, tuğla – kiremit ve cam endüstrilerinin gelişmiş olması inşaat sektörünün gelişmesini kolaylaştırmıştır.

Çimento, seramik, tuğla – kiremit ve cam endüstrilerinin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Az yerde kurulmuş olmaları

B) Ham maddelerinin taşa, toprağa dayalı olması

C) İş gücü koşullarının elverişli olduğu yerlerde kurulmuş olmaları

D) Engebeli yörelerde kurulmuş olmaları

E) Kıyı bölgelerde kurulmuş olmaları

17. Bazı endüstri kollarının kuruluş yeri belirlenirken ham maddeye yakınlık dikkate alınır.

Aşağıdaki endüstri kuruluşlarından hangisi yakın çevreden elde edilen ham maddeyi işleyen bir kuruluş değildir?

A) Adana → pamuklu dokuma

B) Bursa → ipekli dokuma

C) Mersin → petro – kimya

D) İzmir → sigara

E) Erzurum → şeker

18. Batı Karadeniz Bölümü endüstrinin geliştiği bölümlerden biridir.

Batı Karadeniz Bölümü'nde aşağıdaki endüstri kollarından hangisi gelişmemiştir?

A) Demir – çelik B) Kağıt

C) Pamuklu dokuma D) Şeker

E) Cam

19. **Karabük, Ereğli (Zonguldak), İskenderun, Aliağa ve Kırıkkale'de gelişmiş olan endüstri kolu aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Petro – kimya B) Bakır işleme

C) Kağıt D) Dokuma

E) Demir – çelik

20. Bazı endüstri kollarının kuruluş yerinin belirlenmesinde ham maddeye yakınlık etkili olmuştur.

Türkiye'de aşağıdaki endüstri kollarından hangisinin kuruluş yerinin belirlenmesinde ham maddeye yakınlık etkili olmuştur?

A) Petro – kimya B) Şeker

C) Demir – çelik D) Konfeksiyon

E) Otomotiv

TEST 2

TÜRKİYE'DE SANAYİ

1. Türkiye'de bazı endüstri kolları ham maddenin bulunduğu yerlerde gelişmiştir.

Türkiye'de aşağıda verilen endüstri kollarından hangisinin kuruluş yerlerinin belirlenmesinde ham maddeye yakınlık etkili olmamıştır?

A) Şeker

B) Kağıt

C) Demir – çelik

D) Çay işleme

E) Konserve

2.

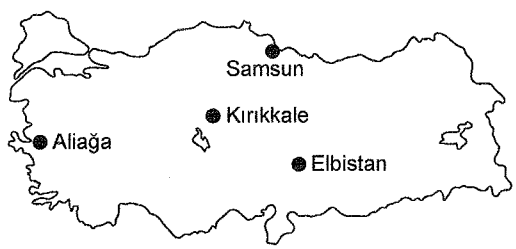

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangilerinde petro - kimya endüstrisi gelişmiştir?

A) Samsun – Kırıkkale

B) Samsun – Elbistan

C) Aliağa – Kırıkkale

D) Kırıkkale – Elbistan

E) Aliağa – Samsun

3. **Çaycuma – Zonguldak, Aksu – Giresun, Taşköprü – Kastamonu'da gelişmiş olan ortak endüstri kolu aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Şeker

B) Kağıt – selüloz

C) Cam

D) Sigara

E) Pamuklu dokuma

4. Şeker pancarı kısa sürede işlenmesi gereken bir ürün olduğu için fabrikalar pancar üretim alanlarına yakın yerlerde kurulmuştur.

Aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisini işleyen fabrikalarda ham maddeye yakın yerlerde kurulma zorunluluğu bulunmaktadır?

A) Buğday B) Pamuk C) Patates

D) Çay E) Tütün

5. **Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de endüstri kuruluşlarının dağılışında önemli rolü olan faktörlerden biri değildir?**

A) Doğal bitki örtüsü

B) Ulaşım

C) Ham madde

D) Pazarlama

E) Sermaye

6. Bir ülkede endüstrinin gelişmesi birçok özelliğin değişmesine neden olur.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de endüstrinin geliştiğini kanıtlayan özelliklerden biri değildir?

A) İhracatta ham maddenin payının artması

B) Enerji tüketiminin artması

C) Nitelikli iş gücüne olan gereksinimin artması

D) Endüstride yeni teknolojilerin kullanımının artması

E) Endüstride çalışanların payının artması

7.

Yukarıdaki haritada verilen kentlerin hepsinde gelişmiş olan endüstri kolu hangisidir?

A) Seramik B) Şeker C) Otomotiv

D) Sigara E) Kağıt

8. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de endüstrinin gelişmesi ile birlikte gerçekleşen özelliklerden biri değildir?

A) Çevre kirliliğinin artması

B) Turizme elverişli yerlerin çoğalması

C) Enerji tüketiminin artması

D) Tarımda çalışanların oranının azalması

E) Ulaşım ağının gelişmesi

9. Ham madde faktörünün etkili olduğu göz önüne alındığında ayçiçeği yağı endüstrisinin aşağıdaki yörelerden hangisinde daha çok gelişmesi beklenir?

A) Çukurova Hatay Yöresi

B) Ergene Havzası

C) Gemlik Körfezi çevreleri

D) Taşeli Yöresi

E) Menteşe Yöresi

10. Aşağıda Akdeniz Bölgesi'nde gelişmiş bazı endüstri kollarından hangisinin geliştiği yer yanlış verilmiştir?

A) İskenderun → demir – çelik

B) Antalya → ferro – krom

C) Mersin → petro– kimya

D) Taşucu → Kağıt

E) Adana → Şeker

11. Türkiye'de en yaygın endüstri kollarından biri de dokuma endüstrisidir.

Ham madde bulma kolaylığı göz önüne alındığında aşağıdaki illerden hangisinde dokuma endüstrisinin gelişmesi beklenmez?

A) Adana B) Bursa C) Şanlıurfa

D) Denizli E) Giresun

12.

- Hizmetler ve endüstride çalışanların toplam çalışanlar içindeki payı artmıştır.
- Dış satımda tarım ve madenciliğin payı gerilemiştir.
- Enerji tüketimi artmıştır.

Türkiye'de yukarıdaki özellikler aşağıdaki sektörlerden hangisinin gelişmesi ile gerçekleşmiştir?

A) Organik tarımın

B) Besi ve ahır hayvancılığının

C) Ulaşımın

D) Endüstrinin

E) Turizmin

13. Tarım alet ve makineleri endüstrisi genellikle tarımda makineleşmenin yaygın olduğu yerlerde gelişmiştir.

Buna göre aşağıdaki illerden hangisinde tarım alet ve makineleri endüstrisinin gelişmiş olması beklenmez?

A) Muğla B) Adana C) Bursa

D) Konya E) Şanlıurfa

14. Aşağıdakilerden hangisi Ege Bölgesi'nde endüstrinin gelişmesini sağlayan etkenlerden biri değildir?

A) Ulaşım koşullarının elverişli olması

B) Ham madde temininin kolay olması

C) Hidroelektrik potansiyelinin yüksek olması

D) Pazarlama koşullarının elverişli olması

E) Sermaye birikiminin yeterli olması

15. Ham madde koşulları göz önüne alınırsa Doğu Anadolu Bölgesi'nde aşağıdaki endüstri kollarından hangisinin gelişmesi beklenmez?

A) Şeker endüstrisi

B) Besin endüstrisi

C) Alüminyum işleme endüstrisi

D) Demir – çelik endüstrisi

E) Yünlü dokuma – halı endüstrisi

16. Aşağıdakilerden hangisi Adana Bölümü ile Batı Karadeniz Bölümü'nde gelişmiş ortak endüstri kollarından biri değildir?

A) Demir – çelik

B) Kağıt

C) Şeker

D) Cam

E) Orman ürünleri

17. Doğu Anadolu Bölgesi'nde endüstri fazla gelişmemiştir.

Doğu Anadolu Bölgesi'nde endüstrinin gelişmemiş olmasında aşağıda verilen faktörlerden hangisi etkili olmamıştır?

A) Sermaye ve yatırım koşulları

B) Pazarlama koşulları

C) Ulaşım koşulları

D) Yer altı zenginlikleri

E) İş gücü potansiyeli

18. Aşağıda bazı kentlerde gelişmiş olan endüstri kolları verilmiştir.

Verilen kentlerden hangisinde eşleştirilen endüstri kolu doğru değildir?

A) İzmir → sigara

B) Kırklareli → demir – çelik

C) Uşak → yünlü dokuma

D) Elbistan → şeker

E) Antalya → ferro – krom

19. Bazı endüstri kuruluşlarının kuruluş yerlerinin belirlenmesinde ham maddeye yakınlık etkili olmaktadır.

Buna göre aşağıdaki illerden hangisinde şeker endüstrisinin gelişmesi beklenmez?

A) Mardin B) Malatya C) Afyon

D) Ankara E) Konya

20. Batı Karadeniz Bölümü'nde demir – çelik endüstrisinin gelişmiş olmasının en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Demir rezervinin bulunması

B) Yer şekillerinin ulaşımı kolaylaştırması

C) Enerji kaynağı bakımından elverişli olması

D) İş gücü koşullarının elverişli olması

E) Fabrika kurmaya elverişli düzlüklerin fazla olması

21. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak gösterilmiştir.

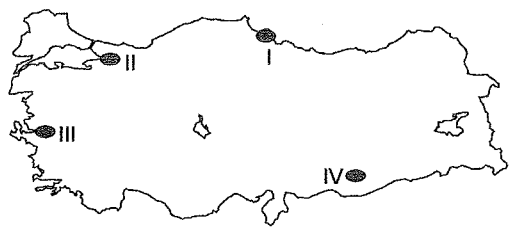

Bu alanların hangilerinde sanayi kuruluşlarının yoğun olmasından dolayı meydana gelecek çevre kirliliğinin daha fazla olması beklenir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

22. Petrol rafineri, demir-çelik, silah sanayi büyük yatırımlarla oluşturulan sanayi kollarıdır.

Bu sanayi kollarının Kırıkkale'de bir arada kurulmasındaki temel neden aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ham maddeye yakınlık

B) Şehrin jeopolitik konumu

C) İş gücünün bol olması

D) Ulaşımının gelişmiş olması

E) Sermaye birikiminin fazla olması

BÖLÜM 14

TÜRKİYE'DE ULAŞIM

ULAŞIM

Ulaşımı Etkileyen Doğal Faktörler

Coğrafi Konum: Asya ve Avrupa kıtalarının arasında yer alan, Afrika kıtasına yakın olan Türkiye sahip olduğu coğrafi konum ile dünyada ulaşımın geliştiği ülkelerden biri olmuştur.

Yeryüzü Şekilleri: Ülkemizde doğu-batı yönünde uzanan dağların Doğu Anadolu Bölgesi'ne doğru birbirine yaklaşması, sıkışarak yükselmesi ulaşımı ve ulaşım hatlarını etkilemiştir.

İklim: Ülkemizde özellikle karasal iklimin hâkim olduğu Doğu Anadolu Bölgesi'nde yoğun kar yağışı, tipi ve çığ nedeniyle zaman zaman yollar kapanmaktadır.

Ulaşımı Etkileyen Beşeri Faktörler

Nüfus: Nüfus miktarı, yoğunlukları, toplu ya da dağınık yerleşmelerin olması ulaşımı etkilemektedir.

Teknoloji: Teknoloji sayesinde hızlı tren hatları ve çeşitli tüneller yapılmıştır. Ayrıca deniz doldurularak hava limanları projeleri yapılmıştır.

Sermaye: Yollar, tüneller ve limanlar sermaye sayesinde yapılmış ve gelişmiştir.

TÜRKİYE'DEKİ ULAŞIM TÜRLERİ

Kara Yolu

Eski bir yerleşim sahası olması nedeniyle tarihteki önemli kara ulaşım yolları Türkiye üzerinden geçmiştir. Ülkemizdeki en yaygın ulaşım türü kara yoludur. Ülkemizdeki başlıca geçitler şunlardır:

- Gülek (Tarsus-Ankara)
- Zigana (Kalkanlı), (Trabzon - Gümüşhane)
- Kop (Bayburt-Erzurum)
- Sertavul (Silifke-Karaman)
- Belen (İskenderun-Antakya)
- Ecevit (Kastamonu-İnebolu)
- Çubuk (Antalya-Burdur)
- Ilgaz (Çankırı-Kastamonu)

Demir Yolu

- Tren raylarının uzanış doğrultusu dağların genel uzanış doğrultularına paralellik göstermektedir.
- Son yıllarda hızlı tren yapımına ağırlık verilmiştir.
- Ülkemizde demir yolları üzerinde hem yük hem de yolcu taşınmaktadır.
- Türkiye'deki demir yollarının uzanışında yeryüzü şekilleri belirleyicidir.
- Mersin, Samsun, Zonguldak ve İskenderun İç Anadolu üzerinden diğer bölgelerle bağlantısı olan illerdir.

Deniz Yolu

- Türkiye'nin üç tarafı denizlerle çevrilidir.
- Aynı zamanda iki önemli boğaza sahiptir.
- İstanbul, İzmir, Trabzon, Zonguldak ve Samsun gibi önemli limanlara sahiptir.
- İstanbul ve İzmir limanları çok gelişmiştir.
- İzmit önemli bir limandır. Burada petrol rafinerisi vardır.
- İzmit Limanı yük taşımacılığında önemlidir.
- Deniz taşımacılığında yol ve bakım masrafları yoktur.

Hava Yolu

- Dünya'nın birçok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de hava yolu her geçen gün daha gelişmektedir.
- Hava yolu ulaşımı diğer ulaşım türlerine göre daha avantajlı ve zaman açısından daha ekonomiktir.
- Akdeniz ve Ege bölgelerinde yaz mevsiminde turizmden dolayı hava yolu trafiği yoğundur.
- Ancak hava yolunun maliyeti diğer ulaşım türlerine göre daha fazladır.

Boru Hatları

- Boru hattı taşımacılığı ürünün çeşitli borular yardımıyla bir noktadan diğerine naklettirme görevini yerine getirmektedir.
- Bu çerçevede başta su olmak üzere petrol ve doğal gaz taşınan ürünleri teşkil etmektedir.
- Büyük miktarda petrol ve doğal gazı başka bir bölgeye nakletmedeki en ekonomik yoldur.
- TANAP Projesi Azerbaycan doğal gazını Türkiye ve Avrupa'ya ulaştırır.

TÜNELLER

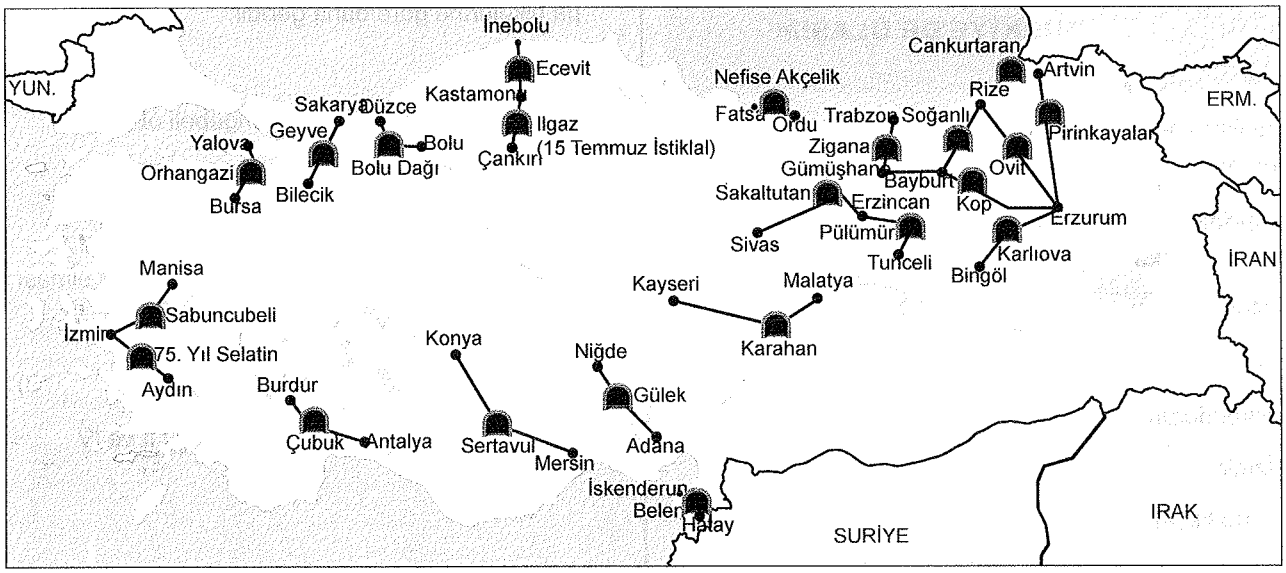

DEMİR YOLLARI

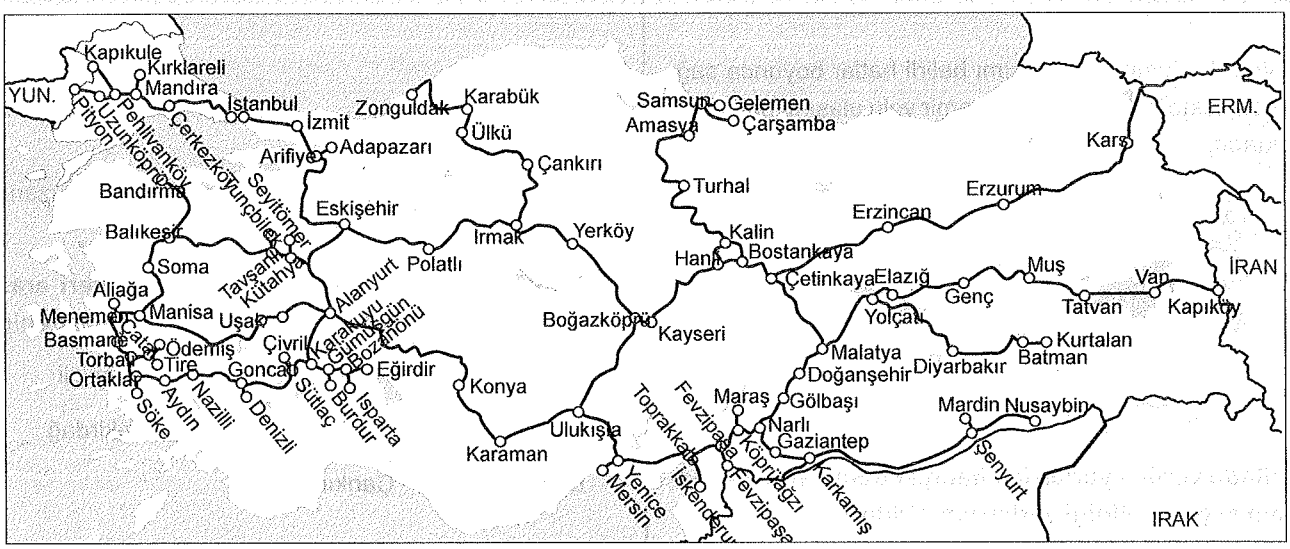

LİMANLAR

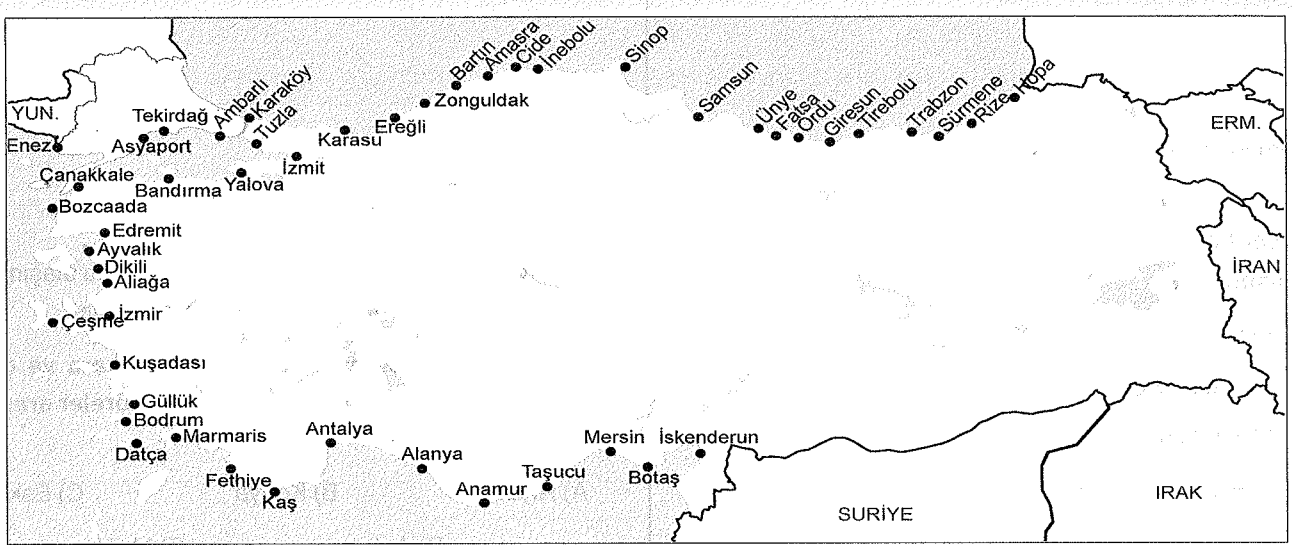

TEST 1

TÜRKİYE'DE ULAŞIM

1. Limanların gelişmişliği, hinterlantlarının (art bölge) genişliğine bağlıdır.

Aşağıdaki limanlardan hangisinin ticaret hacmi diğerlerininki kadar geniş değildir?

A) Mersin

B) İzmit

C) İskenderun

D) İzmir

E) Çanakkale

2. Türkiye'de demir yolu ulaşımı belirli hatlar boyunca sağlanabilmekte, bazı yörelerde demir yolu ulaşımı bulunmamaktadır.

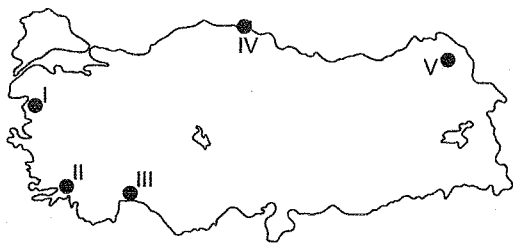

Haritada verilen yerlerden hangisi demir yolu ile ulaşımın sağlanabildiği yerlerden biridir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Türkiye'de ulaşım koşulları yörelere göre farklılıklar gösterir.

Aşağıdaki platolardan hangisinde ulaşım ağı en fazla gelişmiştir?

A) Taşeli Platosu

B) Çatalca – Kocaeli Platosu

C) Obruk Platosu

D) Gaziantep Platosu

E) Erzurum – Kars Platosu

4. Türkiye'de kara yollarının uzunluğu ve kalitesi Batı Avrupa ülkelerine göre daha geridir.

Bu durum;

I. yer şekillerinin dağlık ve engebeli olması,

II. iklim özelliklerinin çeşitlilik göstermesi,

III. sermayenin yetersiz olması,

IV. Türkiye'nin üç tarafının denizlerle çevrili olması

özelliklerinden hangileri ile açıklanabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve III D) II ve III E) II ve IV

5. Türkiye'de arazinin engebeli olması, dağların uzanışı yol yapım giderlerini artırmıştır.

Buna göre aşağıdaki kentlerden hangileri arasında yol yapım giderinin daha düşük olması beklenir?

A) Siirt – Hakkari B) Antalya – Denizli

C) Sivas – Erzincan D) Edirne – Tekirdağ

E) Kastamonu – Çankırı

6. Türkiye'de bazı merkezler kara ve demir yolu ulaşımı açısından önemli kavşak noktası durumundadır.

Aşağıdaki il merkezlerinden hangisi kara ve demir yolu ulaşımının işlek olduğu kavşak yöreler arasında değildir?

A) Afyon B) Konya C) Eskişehir D) Ankara E) Muğla

7. Türkiye'de gelişmiş bir limanın bulunduğu yöre ile ilgili aşağıda verilen özelliklerden hangisi kesin bir bilgi değildir?

A) Doğal liman özelliği vardır.

B) Ticari değeri olan mal temini kolaydır.

C) Gelişmiş bir ulaşım ağına sahiptir.

D) Pazarlama koşulları elverişlidir.

E) Bankacılık sektörü gelişmiştir.

8. Göllerden birçok konuda yararlanılmaktadır.

Aşağıdaki göllerden hangisinde düzenli feribot seferleriyle çeşitli taşıt araçları taşınmasının yanında demir yolu bağlantısı sağlanmaktadır?

A) Beyşehir Gölü

B) Atatürk Barajı

C) Keban Barajı

D) Van Gölü

E) Eğirdir Gölü

9. Türkiye'de kara ve demir yolu ulaşımı ile ilgili olarak aşağıda verilen özelliklerden hangisi doğru değildir?

A) Kara ve demir yolu ulaşımı doğu – batı yönünde kolay gelişmiştir.

B) Demir yolu ulaşımının sağlandığı İzmir ve Mersin arasında yer alan hiçbir yerde demir yolu kıyıya ulaşmamaktadır.

C) YHT (Yüksek Hızlı Tren) ile İstanbul – Eskişehir – Ankara ve Konya arasında ulaşım sağlanmaktadır.

D) Ülke içi ulaşımda kara yolu ulaşımının demir yolu ulaşımına göre daha çok tercih edilmesinin nedeni daha güvenli ve taşıma maliyetinin daha düşük olmasıdır.

E) Karadeniz ve Akdeniz kıyılarında iç kesimlere ulaşımı sağlamak için köprü, tünel ve viyadük gibi yapılara olan gereksinim daha fazladır.

10. Doğu Karadeniz Bölümü'nde en işlek ticaret limanı Trabzon Limanı'dır.

Trabzon Limanı'nın bölümdeki diğer limanlara göre daha fazla gelişmesinin en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kıyı şekillerinin liman yapımını kolaylaştırması

B) Nüfus yoğunluğunun fazla olması

C) Tarımsal üretimin fazla olması

D) Doğuda yer alan komşu ülkelere yakın olması

E) Zigana (Kalkanlı) ve Kop geçitleri ile iç kesimlere kara yolu bağlantısının olması

11. Türkiye'de deniz ticaret filosunun gelişmesinin aşağıdakilerden hangisine doğrudan katkı sağlaması beklenmez?

A) Döviz gelirlerinin artması

B) Liman yükleme boşaltma kapasitesinin artması

C) Yat limanlarının çoğalması

D) Dış ticaret hacminin artması

E) İç ticaret etkinliklerinin artması

12.

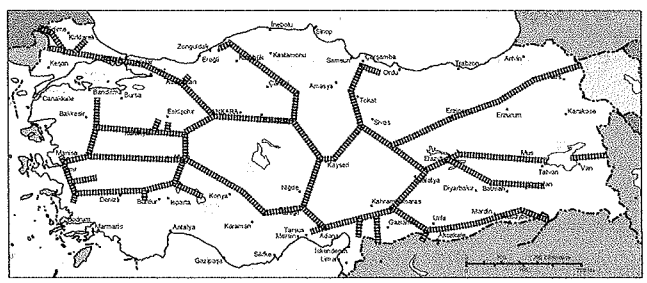

Yukarıdaki haritada Türkiye'nin demir yolları gösterilmiştir.

Haritaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Bütün bölgelere demir yolu ulaşımı vardır.

B) Karadeniz kıyıları ve Akdeniz kıyılarına demir yolu ulaşımı sağlanan yerler vardır.

C) Demir yolu ulaşımı bütün komşu ülkelerin sınırlarına kadar sağlanabilmektedir.

D) Antalya Bölümü'nde demir yolu kıyıya ulaşmaz.

E) Doğu Anadolu Bölgesi'nde demir yolu ulaşımı iki hat boyunca sağlanır.

13.

I. Bitki örtüsü

II. Engebeli arazi

III. Kar yağışı ve buzlanma

IV. Jeolojik özellikler

Doğu Anadolu Bölgesi'nde yukarıdaki özelliklerden hangileri ulaşımı olumsuz etkileyen özelliklerdir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

14. Ulaşım koşullarının elverişli olması birçok beşeri ve ekonomik özelliği etkiler.

Türkiye'de bir yörede ulaşım sistemlerinin gelişmesine bağlı olarak aşağıdaki özelliklerden hangisinin görülmesi beklenir?

A) Tarım ürünü çeşidinin artması

B) Ticaretin gelişmesi

C) Maden çıkarımının artması

D) Başka yörelere göçlerin artması

E) Dağınık yerleşmelerin çoğalması

15. Türkiye'de bazı il merkezleri arasında YHT (Yüksek Hızlı Tren) ulaşımı sağlanmaktadır.

İlk defa YHT ulaşımı hangi bölgenin iki il merkezi arasında sağlanmıştır?

A) Marmara Bölgesi

B) Ege Bölgesi

C) İç Anadolu Bölgesi

D) Akdeniz Bölgesi

E) Karadeniz Bölgesi

16.

I. En hızlı ulaşım sistemi olması

II. Kara yoluna göre daha güvenli olması

III. Kara yoluna göre daha çok yere ulaşması

IV. Kara yoluna göre taşıma maliyetinin daha düşük olması

Türkiye'de demir yolu taşımacılığı geliştirilmek istenmektedir.

Demir yolu taşımacılığının avantajları yukarıda verilen özelliklerden hangileridir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

17.

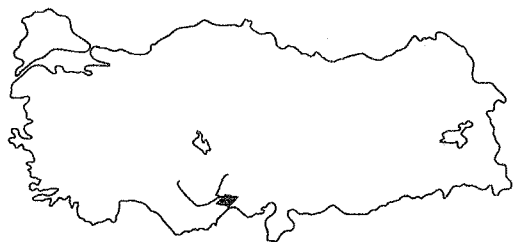

Yukarıda konumu verilen, Çukurova'yı (Adana ve Mersin) Niğde'ye, Karaman ve Konya'ya kara yolu ve demir yolu ile bağlayan geçit aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sertavul Geçidi B) Belen Geçidi

C) Gülek Geçidi D) Çubuk Geçidi

E) Kalkanlı Geçidi

18.

I. Ortalama yükseltisi

II. Yer şekilleri

III. İklim özellikleri

IV. Bölgeler arasındaki konumu

İç Anadolu Bölgesi'nin bölgeler arası kara ve demir yolu ulaşımında önemli bir yere sahip olmasında yukarıdaki özelliklerinden hangileri etkili olmuştur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

19.

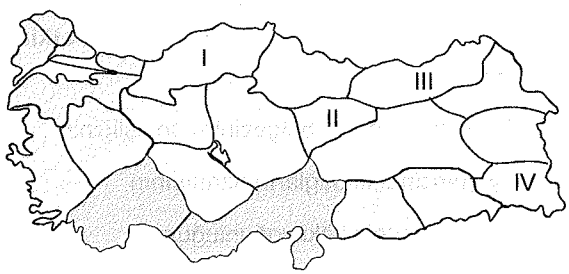

Yukarıdaki haritada numaralarla gösterilen bölümlerden hangileri demir yolu ulaşımı olan bölümler değildir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

20. Ulaşımı etkileyen faktörler doğal ve beşeri faktörler olarak gruplandırılır.

Aşağıdakilerden hangisi ulaşımı etkileyen beşeri faktörler arasında ele alınmaz?

A) Akarsu vadileri

B) Teknolojik gelişmişlik

C) Üretim alanları

D) Tüketim alanları

E) Sermaye

21. Türkiye'de demir yolu ile her yere ulaşılamamaktadır.

Doğu Karadeniz Bölümü, Antalya, Muğla ve Hakkari'de demir yolu ulaşımının gelişmemiş olmasının nedenlerinden biri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yağış miktarlarının fazla olması

B) Arazilerinin engebeli olması

C) Bitki örtülerinin zengin olması

D) Yıllık sıcaklık farklarının az olması

E) Enerji potansiyellerinin düşük olması

22. Yol yapım giderlerini etkileyen en önemli faktör yer şekilleridir.

Aşağıdaki bölümlerden hangisinde yol yapım gideri daha fazladır?

A) Konya Bölümü

B) Ergene Bölümü

C) Orta Fırat Bölümü

D) Kıyı Ege Bölümü

E) Yukarı Murat – Van Bölümü

23. İklim koşullarının, ulaşımı olumsuz yönde en fazla etkilediği bölge aşağıdakilerden hangisidir?

A) Güneydoğu Anadolu

B) İç Anadolu

C) Karadeniz

D) Doğu Anadolu

E) Akdeniz

24. Bir limanın gelişmesinde aşağıdakilerden hangisinin etkisi yoktur?

A) Hinterlandının büyüklüğü

B) Doğal olması

C) Hinterlandındaki ürün zenginliği

D) Ard bölgesindeki ekonomik etkinliklerin niteliği

E) Limana olan ulaşım kolaylığı

25. Aşağıdaki bölgelerimizden hangisinde kara yolu taşımacılığı diğerlerine oranla daha zordur?

A) İç Anadolu

B) Ege

C) Akdeniz

D) Marmara

E) Güneydoğu Anadolu

TEST 2

TÜRKİYE'DE ULAŞIM

1. Limanların gelişmesi hinterlandının (art bölgesinin) genişliğine bağlıdır.

Aşağıdaki limanlardan hangisinin işlek bir liman olması yakın çevresinde sanayinin gelişmiş olmasına bağlı değildir?

A) İstanbul

B) İzmit

C) Antalya

D) Mersin

E) İzmir

2. Türkiye'de kara yolları yapım ve bakım gideri yüksektir.

Yol yapım giderinin artmasına yol açan en önemli etken aşağıdakilerden hangisidir?

A) Demir yolu yapımının daha uygun olması

B) Yer şekillerinin engebeli olması

C) İklim koşullarının olumsuz etkisi

D) Matematik konumu

E) Makine ve aletlerin yetersizliği

3. Türkiye'de doğal, beşeri ve ekonomik özellikler ulaşım ağının yörelere göre farklı gelişmesine neden olmuştur.

Aşağıdaki yörelerden hangisinde kara ve demir yolu ulaşımı daha az gelişmiştir?

A) Ergene Havzası

B) Çatalca – Kocaeli Bölümü

C) Yukarı Sakarya Bölümü

D) Orta Fırat Bölümü

E) Menteşe Yöresi

4. **Türkiye'de limanların gelişmişliklerinin farklılık göstermesinde aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenemez?**

A) Hinterlandının (art bölgesinin) genişliğinin

B) Kıyı gerisindeki dağların uzanışının

C) Kıyı gerisindeki bitki yoğunluğunun

D) Çevresindeki endüstrinin gelişmişliğinin

E) Çevresindeki ham madde ve tüketim potansiyelinin

5. Türkiye'deki ilk demir yolu hattı 1856 yılında bir İngiliz firmasına yaptırılmıştır.

Türkiye'deki ilk demir yolu hattı olan bu yol hangi kentleri birbirine bağlamıştır?

A) İstanbul – İzmit

B) İstanbul – Edirne

C) Adana – Mersin

D) İzmir – Manisa

E) İzmir – Aydın

6. Türkiye'de bazı limanların hinterlandı dar olduğu için ticaret limanı olarak gelişmemiştir.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin dış ticaret hacmi yüksek olan limanlarından biri değildir?

A) Trabzon

B) İzmir

C) Mersin

D) Samsun

E) Sinop

7. Türkiye'de ülke içi eşya ve insan taşınmasında en çok hangi ulaşım sistemi kullanılır?

A) Kara yolu

B) Demir yolu

C) Deniz yolu

D) Hava yolu

E) Akarsu taşımacılığı

8. Edirne'den İzmir'e en kısa yolu izleyerek ve düşük maliyetle taşınmak istenen bir ticari mal için aşağıdaki yollardan hangisi tercih edilmelidir?

A) Kara yolu ile Tekirdağ'a, Tekirdağ'dan deniz yolu ile İzmir'e taşınmalıdır.

B) İstanbul Limanı'na kara yolu ile gelerek oradan deniz yolu ile taşınmalıdır.

C) Çanakkale Boğazı'nı feribotla geçerek kara yolu ile taşınmalıdır.

D) İstanbul'a kara yolu ile gelerek İstanbul'dan hava yolu ile taşınmalıdır.

E) Demir yolu ile İstanbul'a gelip oradan hızlı trenle taşınmalıdır.

9. Türkiye'de bazı yörelere demir yolu ulaşımı sağlanamamaktadır.

Aşağıdaki bölümlerden hangisinde demir yolu ulaşımı yoktur?

A) Güney Marmara Bölümü

B) Yukarı Sakarya Bölümü

C) Doğu Karadeniz Bölümü

D) Yukarı Fırat Bölümü

E) Antalya Bölümü

10. Doğal koşullar dikkate alınırsa, aşağıda verilen bölümlerden hangisinde yol yapım giderinin daha fazla, ulaşımın daha zor olduğu söylenebilir?

A) Orta Karadeniz Bölümü

B) Güney Marmara Bölümü

C) Konya Bölümü

D) Kıyı Ege Bölümü

E) Hakkâri Bölümü

11.

Haritada verilen il merkezlerinden hangisinde demir yolu ulaşımı vardır?

A) Muğla B) Antalya C) Trabzon

D) Van E) Iğdır

12. Türkiye'de kara ve demir yolu hatları çoğu yerde doğu – batı doğrultusunda uzanır.

Türkiye'de kara ve demir yolu hatlarının genel olarak doğu - batı doğrultusunda uzanmasında aşağıdaki özelliklerden hangisi en fazla etkili olmuştur?

A) Yeraltı zenginliklerinin dağılışı

B) Bitki örtüsünün dağılışı

C) İklim özellikleri

D) Yer şekillerinin uzanışı

E) Turistik zenginliklerin dağılışı

13. Çanakkale Boğazı'nda yoğun sis nedeniyle vapur, arabalı vapur ve deniz otobüsü seferleri iptal edilmiştir.

Bu açıklamadan aşağıdaki seferlerden hangisinin iptal edildiği anlaşılmaz?

A) Kartal – Yalova
B) Gökçeada – Bozcaada
C) Gelibolu – Lapseki
D) Kepez – Eceabat
E) İstanbul – İzmir

14.

I. İç Batı Anadolu Bölümü
II. Doğu Karadeniz Bölümü
III. Erzurum – Kars Bölümü
IV. Hakkari Bölümü

Türkiye'de demir yolu ile bazı yörelere ulaşılabilirken bazı yörelere ulaşılamamaktadır.

Yukarıda verilen bölümlerden hangileri demir yolu ulaşımı sağlanabilen bölümlerden değildir?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

15. Türkiye'de yer şekillerinin özelliklerine bağlı olarak bazı yörelerde kara ve demir yolu ulaşımında geçitlerden yararlanılmak zorunludur.

Buna Göre,

I. Adana
II. Konya
III. Doğu Karadeniz
IV. Orta Fırat

bölümlerinden hangilerinde ulaşımda geçitlerin önemi daha fazladır?

A) I ve II
B) I ve III
C) III ve IV
D) II ve IV
E) II ve III

16. Türkiye'de son yıllarda ulaşım alanında önemli gelişmeler olmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de ulaşım sistemleriyle ilgili doğru bir bilgi değildir?

A) Dış ticarette en çok mal deniz yolu ile taşınır.
B) Ülke dışı yolcu taşınmasında en çok kullanılan ulaşım sistemi hava yoludur.
C) Demir yolu ile bütün il merkezlerine ulaşım sağlanabilmektedir.
D) Ülke içi yük ve yolcu taşımada en çok kullanılan sistem kara yoludur.
E) Karadeniz ve Akdeniz bölgelerinde kıyılarla iç kısımlar arasında yol yapım gideri fazladır.

17. Türkiye'de bütün il merkezlerine demir yolu ulaşımı sağlanamamaktadır.

Aşağıdaki il merkezlerinden hangi ikisi arasında demir yolu bağlantısı yoktur?

A) Muğla – Antalya
B) Ankara – Samsun
C) Bitlis – Van
D) Afyon – Konya
E) Erzurum – Kars

18.

I. Güneydoğu Anadolu Bölgesi
II. Marmara Bölgesi
III. İç Anadolu Bölgesi
IV. Karadeniz Bölgesi

Yukarıdaki bölgelerden hangilerinde yer alan şehirler arasında YHT (Yüksek Hızlı Tren) seferleri yapılmaktadır?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

19. Aşağıdakilerden hangisi ülkemizde ulaşım ile ilgili doğru bir bilgi değildir?

A) Marmara Bölgesi ülkemizde ulaşım olanaklarının en fazla geliştiği bölgedir.

B) Ege Bölgesi'nde kıyı ile iç kesimler arasında geçitlere olan ihtiyaç Akdeniz Bölgesi'nden daha fazladır.

C) Ülkemizin engebeli yapısı demir yolu ulaşımının gelişmesini engellemiştir.

D) Doğu Anadolu Bölgesi'nde yol yapım maliyeti diğer bölgelerimizden daha fazladır.

E) Ülkemizde genel olarak doğu-batı yönlü ulaşım, kuzey-güney yönlü ulaşımdan kolaydır.

20. Engebe arttıkça, aynı standarttaki kara yolu maliyeti de artmaktadır.

Buna göre aşağıda verilen illerin hangileri arasında yapılacak yeni kara yolunun maliyetinin en fazla olması beklenir?

A) Gaziantep – Şanlıurfa

B) Ankara – Konya

C) Trabzon – Gümüşhane

D) İstanbul – Adapazarı

E) Aydın – Denizli

21. Sinop doğal bir limana sahip olmasına rağmen, Samsun liman kenti olarak daha çok gelişmiştir.

Buna göre bu durum iki kentin aşağıdakilerden hangisi bakımından farklı olmasıyla ilgilidir?

A) Tarım arazilerinin fazlalığına

B) Yetiştirilen tarım ürünlerine

C) İç kesimlerle olan ulaşım kolaylığına

D) Kullanılan enerji türlerine

E) Deniz turizminin gelişmesine

22. Karadeniz kıyısındaki limanlardan hangisi dış ticarette daha aktiftir?

A) Zonguldak Limanı

B) Ereğli Limanı

C) Sinop Limanı

D) Trabzon Limanı

E) Ordu Limanı

23. Aşağıda verilen seçeneklerden hangisinde hinterlandı, en dar ve en geniş limanlarımız bir arada verilmiştir?

	En dar	En geniş
A)	İzmir	Sinop
B)	Antalya	İstanbul
C)	Zonguldak	İskenderun
D)	Samsun	Sinop
E)	Sinop	İzmir

24. Antalya Limanı'nın İskenderun Limanı'ndan daha az gelişmiş olmasındaki temel etken aşağıdakilerden hangisidir?

A) Limanın modern tesislere sahip olmaması

B) Tarımsal üretimin az olması

C) İklimin elverişsiz olması

D) Art bölgesinin dar olması

E) Yer altı zenginliklerinin az olması

BÖLÜM 15

TÜRKİYE'DE TİCARET

TİCARET

İç Ticaret

Ülke sınırları içerisinde yapılan ticarete **iç ticaret** denir.

İç ticareti etkileyen faktörler şunlardır:

- Ülke içinde farklı iklimlerin görülmesi
- Yer şekilleri
- Ülke içinde nüfus farkının olması

Dış Ticaret

Ülkeler arasında yapılan ticarete **dış ticaret** denir.

Dışarıdan mal almaya **ithalat** denir.

Dışarıya mal satmaya **ihracat** denir.

TÜRKİYE'DE İÇ TİCARET ÇEKİM MERKEZLERİ

Turistik Kentler

Turistik yerler Türkiye ticaret alanında önemli yerlerdir. Türkiye'nin önemli turistik yerleri şunlardır:

- Muğla'da (Fethiye, Köyceğiz, Marmara, Bodrum)
- Antalya'da (Alanya, Kemer)
- İzmir'de (Foça, Çeşme)

Bu yerlerde turizmin etkisiyle ticaret de gelişmiştir.

Tarım Bölgeleri

- Türkiye'deki tarım alanları ticaretin gelişmesini sağlamıştır.
- Türkiye'de bazı tarım bölgeleri önemli ticaret merkezleridir.
- Tarım alanlarında üretilen ürünler Türkiye'nin diğer alanlarına dağıtılmaktadır. Örneğin; Ege Bölgesi tarım bölgesi olup iç ticaretin gelişmesini sağlamıştır.

Büyük Şehirler

- Büyük şehirler mal ve üretim merkezleridir.
- Büyük şehirlerde tüketim fazladır.
- İstanbul, Bursa, Ankara ve İzmir bu şehirlere örnek verilebilir.
- Büyük merkezler sayesinde iç ticaret gelişir.

Sanayi ve Maden Bölgeleri

- Ülkemizde bazı yerlerde sanayi ve madencilik yoğun bir şekilde yapılmaktadır.
- Sanayi ve madenciliğin yoğun olduğu alanlar iç ticaretin gelişmesini sağlamıştır. Örneğin; İstanbul sanayi bölgesidir. Zonguldak'ta ise taş kömürü çıkarılmaktadır.

TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARETİNDE BELİRGİN DÖNEMLER

Birinci Dönem	• Cumhuriyet'in kuruluşundan başlar, 1929'a kadar olan süreci kapsar. • Bu dönemde Lozan Antlaşması'na göre dış ticaret dışa bağımlıydı. • Ayrıca bu dönemde daha çok sanayi malları ithal edilmiştir. • İhracat ithalatı karşılayamamıştır.
İkinci Dönem	• 1929'da başlar, II. Dünya Savaşı'na kadar olan süreci kapsar. • Bu dönemde devlet tarafından devletçilik politikası uygulanmıştır. • Bu dönemde devlet bazı önlemler almış ve ihracatın ithalatı geçmesini sağlamıştır.
Üçüncü Dönem	• II. Dünya Savaşı'nda başlar, 1980'e kadar olan süreci kapsar. • Bu dönemde dış ticaret açığı oluşmuştur. Çünkü ithalat sürekli olarak ihracattan fazla olmuştur. • Bu dönemde tarım ürünleri ihraç edilmiş sanayi ürünleri ve petrol de ithal edilmiştir.
Dördüncü Dönem	• 1980'den sonrası döneme dördüncü dönem denir. • Serbest piyasa ekonomisi önemsenmiştir. • Bu dönemde dış ticarette sanayi ürünleri önem kazanmıştır.

Dış ticaret açığının nedenleri şunlardır:	Dış ticaret açığının kapatılması için şu önlemler alınmalıdır:
• Artan nüfusla beraber üretilen ürünlerin ülke içi tüketiminin artması • Bazı malların ithal edilme zorunluluğu • Alınan bu malların ödemelerinin fazla olması • İthal edilen enerji kaynaklarının (petrol, doğal gaz) ödeme tutarının fazla olması • İhraç edilen bazı ürünlerin gelirlerinin düşük olması	• Yeni pazarların bulunması • İthalatın azaltılması, ihracatın artırılması • Turizm gelirinin arttırılması • Sanayi ürünleri ihracatının arttırılması • Dış pazarlara kaliteli ve ucuz ürünlerin sunulması

Türkiye'nin İhracatı

- Türkiye'de sanayi mamullerinin ihracattaki payının devamlı arttığı, tarımsal ürünlerin payının ise sürekli olarak düştüğü ve madensel ürünlerin aşağı yukarı genel yerini koruduğu görülmektedir.
- Bu arada tarımsal ürünler miktar olarak aynı kalmakla beraber, ihracat hacminin artması, tarımsal ürünler azalıyormuş gibi bir izlenim vermektedir.
- Türkiye'nin ihracatında ilk beş ülke; Almanya, ABD, İtalya, İngiltere, Fransa 'dır.

İhraç Ürünlerimiz		
Tarım Ürünleri	**Madenler**	**Sanayi Ürünleri**
• Tütün • Pamuk • Üzüm • Fındık • Ceviz • Badem • Zeytin • Sebze • İncir • Turunçgiller	• Krom • Eritilmiş bakır • Bor • Çinko • Manganez • Tuz • Mermer • Zımpara taşı • Lüle taşı	• Tekstil • Otomotiv • Beyaz eşya • Şeker • Çimento • Seramik • Bitkisel ve hayvansal yağlar • Lastik ürünleri • Deri ürünleri

Türkiye'nin İthalatı

- Dışarıdan aldığımız ürünlerin başında petrol gelir.
- İthal petrol ve doğal gazın çoğunluğunu İran, Irak, Rusya, Suudi Arabistan ve Azerbaycan'dan almaktayız.
- Türkiye'nin ithalatındaki ilk beş ülke; Rusya, Çin, Almanya, ABD ve İtalya'dır.

İthal Ürünlerimiz		
Tarım Ürünleri	**Madenler**	**Sanayi Ürünleri**
• Pirinç • Kahve • Kakao • Hurma • Muz • Tropikal bitkiler	• Ham madde • Doğal gaz • Fosfat • Petrol	• Kimyasal maddeler • Makine ürünleri • Elektrikli eşya • Motorlu taşıtlar • Demir-çelik • Plastik ürünler

TEST 1

TÜRKİYE'DE TİCARET

1. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin hem dış alım giderleri hem de dış satım gelirleri içinde önemli payı olan ürünlerdendir?

A) Beyaz eşya

B) Doğal gaz

C) Ham petrol

D) Çimento

E) Tıbbi araç - gereç

2. Türkiye'nin dış ticaretinde son dönemlerde önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Ham maddelerin dış satımdaki (ihracat) payı giderek azalırken, dış alımdaki payı artmaktadır.

Türkiye'nin dış ticaretindeki değişimin en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tarım ürünlerinin kalitesinin standartlara uygun olması

B) Endüstrinin gelişmesiyle daha çok ham maddenin işlenebilmesi

C) Madenlerin kalitesinin düşük olması

D) Tarımda çalışanların oranının düşmesi

E) Diğer ülkelerin ham madde gereksiniminin azalması

3. Bazı ürünler bir bölgede çok yetiştirilse de bölge içindeki tüketimi fazla ise o ürünün bölgeler arası ticarette fazla bir önemi olmamaktadır.

Aşağıdaki bölgelerle eşleştirilen ürünlerden hangisi daha çok bölge içinde tüketilmektedir?

A) Marmara – ayçiçeği

B) Ege – üzüm

C) Karadeniz – mısır

D) Akdeniz – turunçgiller

E) Doğu Anadolu – kayısı

4.

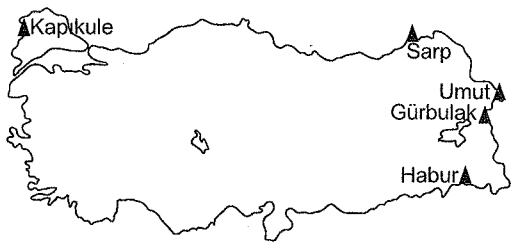

Yukarıdaki haritada konumları verilen sınır kapılarından hangisi hem kara hem demir yolu ulaşımı sağlanan ve transit ticarette önemli yeri olan bir sınır kapısıdır?

A) Habur B) Gürbulak C) Sarp D) Umut E) Kapıkule

5.

I. Şeker Pancarı III. Tütün

II. Üzüm IV. Ayçiçeği

Yukarıdaki ürünlerden hangilerinin Kıyı Ege'nin ticaretindeki payı daha fazladır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

6. Türkiye'nin dış satım ürünleri çok çeşitlidir.

Aşağıdakilerden hangisinin Türkiye'nin dış satımında önemli bir yer tuttuğu söylenemez?

A) Tarımsal ürünler B) Motorlu taşıtlar

C) Hayvansal ürünler D) Orman ürünleri

E) Giyim

7. Türkiye'de bazı madenler ihraç edilmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin ihraç ettiği yeraltı kaynaklarından biri değildir?

A) Bor mineralleri B) Linyit

C) Feldspat D) Krom

E) Mermer

8. Aşağıdaki haritada bazı alanlar numaralandırılarak gösterilmiştir.

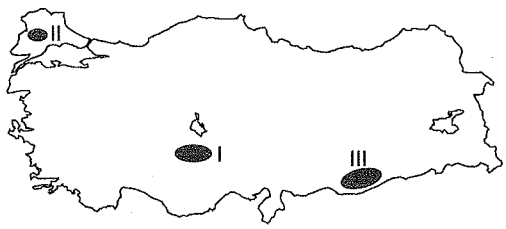

Bu alanların Türkiye'de iç ticaretin canlı olması için katkıda bulundukları ürünler aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

	I	II	III
A)	Ayçiçeği	Buğday	Pamuk
B)	Ayçiçeği	Pamuk	Buğday
C)	Buğday	Ayçiçeği	Pamuk
D)	Buğday	Pamuk	Ayçiçeği
E)	Pamuk	Ayçiçeği	Buğday

9. İstanbul, İzmir ve Ankara'nın Türkiye'nin en büyük iç ve dış ticaret merkezleri olmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenemez?

A) Nüfuslarının fazla olması

B) Sanayinin gelişmiş olması

C) Ulaşım olanaklarının gelişmiş olması

D) Üretim ve tüketim faaliyetlerinin gelişmiş olması

E) Yüz ölçümlerinin birçok şehirden küçük olması

10. Türkiye'nin önemli doğal gaz ve petrol boru hatlarının geçtiği bir ülke olmasında;

I. Bazı komşu ülkelerle demir yolu ulaşımının sağlanması

II. Üretimin ve tüketimin fazla olduğu ülkeler arasında yer alması

III. Tarih çağlarında önemli ticaret yollarının gelişmiş olması

özelliklerinden hangileri en fazla etkilidir?

A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II

D) II ve III E) Yalnız III

11. Türkiye'de bazı tarım ürünleri ihraç edilirken, bazı tarım ürünleri ithal edilmektedir.

Aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisi Türkiye'nin ihraç (dış satım) ürünlerinden biri değildir?

A) Şeker pancarı B) Sebze C) Üzüm

D) Turunçgiller E) Fındık

12. Türkiye'nin dış ticaret hacmi giderek büyümektedir.

Aşağıda Türkiye'nin dış ticareti ile ilgili verilen özelliklerden hangisi doğru değildir?

A) Türkiye'nin dış ticaret hacminin en fazla olduğu ülkeler Almanya, Çin ve Rusya'dır.

B) Dış ticarette Avrupa Birliği önemli bir paya sahiptir.

C) Son yıllarda Türkiye'nin dış ticareti sürekli açık vermektedir.

D) Motorlu kara taşıtlarının hem ihracatta hem ithalatta önemli payı vardır.

E) Türkiye'nin komşu ülkelerin hepsiyle ticareti fazladır.

13. Bir yörenin gelişmesi bazı beşeri ve ekonomik değişimlere neden olur.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de bir yörenin beşeri ve ekonomik bakımdan gelişmiş olduğunun göstergelerinden biri değildir?

A) Enerji potansiyelinin fazla olması

B) Enerji tüketiminin artması

C) Ham madde gereksiniminin artması

D) Çalışanların içinde nitelikli iş gücünün payının artması

E) Milli gelire katkının fazla olması

14. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin ihraç ettiği ürünlerden biri değildir?

A) Üzüm B) İncir C) Muz

D) Fındık E) Kayısı

15. Türkiye'nin dış alım ürünleri arasında bazı ürünlerin tutarları oldukça fazladır.

Aşağıda verilenlerden hangisi Türkiye'nin dış alımında önemli yeri olan mallardan biri değildir?

A) Doğal gaz ve petrol

B) Konserve

C) Optik aletler

D) İlaç

E) Gübre

16. Üretim ve tüketim alanları arasındaki ilişki ulaşım ve ticaret etkinlikleri ile sağlanır.

Türkiye'de ticaretin geliştiği yerlerle ilgili aşağıda verilen özelliklerden hangisi doğru değildir?

A) Sanayi üretimi fazla olan yerlerde ticaret gelişmiştir.

B) Tarım ürünleri üretiminin fazla olduğu yerlerde ticaret gelişmiştir.

C) Ticaretin geliştiği yerlerde turizm etkinlikleri gelişmiştir.

D) Liman şehirleri aynı zamanda ticaret şehirleridir.

E) Ticaretin geliştiği yerlerde çalışanların çoğu ikincil ve üçüncül ekonomik faaliyette yer alır.

17. Türkiye'de dış ticarette bazı sorunları aşmak ve sanayinin gelişmesine katkı sağlamak amacıyla serbest ticaret bölgeleri kurulmuştur.

Aşağıda verilen şehirlerden hangisi serbest ticaret bölgesi kurulmuş olan alanlardan biri değildir?

A) Gaziantep

B) Ankara

C) İzmir

D) Adana – Yumurtalık

E) Antalya

18. Belirli yörelerde yetiştirilen tarım ürünlerinin ticareti ülke içinde daha geniş alanları kapsamaktadır.

Buna göre Türkiye'de,

I. Fındık
II. Muz
III. Üzüm
IV. Şeker pancarı

meyvelerinden hangilerinin yetiştirildiği bölgelerden daha fazla sayıda yöreye pazarlandığı söylenebilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

19. Ulaşım koşullarının elverişli olduğu önemli yolların kavşak noktasında bulunan şehirlerde ticaretin gelişmesi kolaylaşır.

Buna göre aşağıdaki şehirlerden hangisinde ticaretin fazla geliştiği söylenemez?

A) Afyon B) Gaziantep C) İstanbul D) Konya E) Sinop

20. Türkiye'de iç ticaret hacmi sürekli olarak büyümektedir.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de iç ticaret hacminin büyümesini sağlayan özelliklerden biri değildir?

A) Tarım ürünlerini işleyen endüstri kollarında üretimin artması

B) Farklı yörelerde farklı ürünlerin yetiştirilmesi

C) Tarım ürünlerinin olgunlaşma zamanlarının farklı olması

D) Transit ticaret potansiyelinin yüksek olması

E) Nüfus artışına bağlı olarak tüketimin artması

TEST 2

TÜRKİYE'DE TİCARET

1. Türkiye'nin;

- Dış alım ürünlerinin çoğunu ham maddeler oluşturur.
- Dış satım ürünlerinin çoğunu işlenmiş maddeler oluşturur.
- Enerji üretimi sürekli artmaktadır.

Yukarıdaki açıklamalar Türkiye ile ilgili aşağıdaki özelliklerden hangisinin göstergesidir?

A) Tarımsal üretim azalmıştır.

B) Tarım ürünleri çeşidi artmıştır.

C) Maden çeşidi azdır.

D) Endüstri üretimi artmıştır.

E) Transit ticaret gelişmiştir.

2.

I. Jeotermal kaynaklar

II. Doğal gaz

III. Petrol

IV. Linyit kömürü

Türkiye'de yukarıdaki enerji kaynaklarından hangilerinin kullanımının artması dış ticaret açığının büyümesine neden olur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

3. Bir yörede ihtiyaçtan fazla üretilen ürünlerin ticareti gelişme gösterir.

Aşağıda verilen yörelerden hangisinde karşısında yazılmış olan ürünün ticareti veya endüstrisi fazla gelişmemiştir?

A) Çanakkale - Balık konserve

B) Tekirdağ - Fındık

C) Amik Ovası - Pamuk

D) Gemlik - Zeytin

E) Tosya - Pirinç

4. Türkiye'de bazı şehirler iç ve dış ticaret açısından önemli konumdadırlar.

Aşağıdaki şehirlerden hangisi iç ve dış ticaret açısından önemli yeri olan kentlerden biri değildir?

A) Samsun B) Mersin C) İzmir

D) Gaziantep E) Muğla

5. Türkiye çeşitli tarım ürünleri ihraç eden bir ülkedir.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin ihraç ürünlerinden biri değildir?

A) Fındık B) Mısır C) Turunçgiller

D) İncir E) Kayısı

6.

I. İpsala

II. Kapıkule

III. Sarp

IV. Habur

Yukarıdakilerden hangileri Türkiye'nin transit ticaretinde önemli payı olan kapılardandır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

7. Türkiye'de seracılık ve turfanda sebzecilik etkinliklerinin gelişmesi aşağıdaki ürünlerden hangisinin iç ticarette pazarlanmasını olumsuz etkilemektedir?

A) Unlu mamuller

B) Bitkisel yağ

C) Beyaz et

D) Süt ürünleri

E) Konserve

8. Yalnızca belirli alanlarda yetişebilen tarım ürünlerinin iç ticaretteki payı fazla olduğu hâlde, bölgelerin çoğunda yetişen tarım ürünlerinin iç ticaretteki payı daha azdır.

Buna göre aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisinin farklı bölgeler arası ticaretinin daha az olduğu söylenebilir?

A) Elma B) Turunçgiller C) İncir

D) Muz E) Zeytin

9. Bazı yörelerin coğrafi özellikleri ticaretin gelişmesini kolaylaştırır.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de ticaretin geliştiği şehirlerin ortak özelliklerinden biridir?

A) Ulaşım koşullarının elverişli olması

B) Yeraltı zenginliklerinin fazla olması

C) Su kaynaklarının bol olması

D) Bitki örtüsünün zengin olması

E) Kır nüfus oranının fazla olması

10. Ulaşım koşullarının elverişli olduğu, işlek yollar üzerinde yer alan kentlerde endüstri ve ticaretin gelişmesi kolaylaşır.

Buna göre aşağıdaki kentlerden hangisinde endüstri ve ticaretin gelişmesinin diğerlerine göre daha geç olması beklenir?

A) Uşak

B) Konya

C) Aydın

D) Eskişehir

E) Kastamonu

11. Türkiye'nin dış ticaretinde 1980'li yıllardan itibaren önemli gelişmeler olmuştur.

Türkiye'nin ithalatında yatırım mallarının payının giderek artması aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

A) İhracatın arttığının

B) İç ticaretin durağanlaştığının

C) Dış satımda ham maddenin payının arttığının

D) Dış ticaret açığının değişmediğinin

E) Endüstrinin geliştiğinin

12. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de farklı bölgeler arasında ticaretin gelişmesini kolaylaştıran özelliklerden biri değildir?

A) Ulaşım sistemlerinin gelişmiş olması

B) Tarımsal üretimin bölgeler arasında farklılık göstermesi

C) Bazı yer altı zenginliklerinin işletme maliyeti yüksek olduğu için çıkarılamaması

D) Endüstri üretiminin bölgeler arasında farklılık göstermesi

E) Nüfus dağılışına bağlı olarak tüketim miktarlarının farklılık göstermesi

13. Bir ülkede bölgeler arasında üretim – pazar ilişkisini tamamlayan faktör ulaşımdır.

Aşağıdaki şehirlerden hangisi önemli üretim – pazar alanlarından ve ulaşım sistemlerinin geliştiği alanlardan biri değildir?

A) Ankara B) İstanbul C) Bursa

D) Adana E) Artvin

14. Farklı yörelerde yetiştirilen ürünlerin farklı olması Türkiye'de iç ticaretin gelişmesini sağlayan faktörlerden biridir.

Buna göre aşağıdaki illerden hangi ikisi arasında tarım ürünleri ticaretinin daha fazla olduğu söylenebilir?

A) Rize – Antalya

B) Konya – Eskişehir

C) Muğla – Mersin

D) İzmir – Aydın

E) Malatya – Elazığ

15. Üretim – tüketim – pazar koşulları göz önüne alındığında Türkiye'de hangi bölgenin diğer coğrafi bölgelerle olan ticaret hacminin daha büyük olduğu söylenebilir?

A) Akdeniz Bölgesi

B) Marmara Bölgesi

C) Karadeniz Bölgesi

D) Ege Bölgesi

E) İç Anadolu Bölgesi

16. Türkiye'nin dış ticaret hacmi giderek büyümektedir.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin 2022 yılında dış ticaret hacminin en fazla olduğu ülkelerden biri değildir?

A) İtalya

B) Yunanistan

C) Birleşik Krallık

D) Almanya

E) ABD

17. Türkiye'de dış ticaretin geliştirilmesi, ihracata yönelik yatırımların teşvik edilmesi, yabancı yatırımların ve teknoloji girişiminin hızlandırılması amacıyla serbest ticaret bölgeleri oluşturulmuştur.

Aşağıdaki illerden hangisi serbest ticaret bölgesi oluşturulan illerden biri değildir?

A) Kocaeli B) Denizli C) Mersin

D) Mardin E) Eskişehir

18. Türkiye dış ticareti açık veren bir ülkedir.

Aşağıdakilerden hangisi dış ticaret açığının kapatılması için alınması gereken önlemler arasında değildir?

A) Geliri yüksek olan Türk vatandaşlarının dış turizm hareketlerine katılmalarının teşvik edilmesi

B) Yeni pazarlar sağlanarak Türkiye'nin dünya ticaretindeki pazar payının artırılması

C) Endüstri ürünlerinin kalite ve fiyatlarının standartlara uygun olarak üretiminin sağlanması

D) Reklam ve tanıtım faaliyetleri ile iletişimde gelişen teknolojiden yararlanmanın artırılması

E) Endüstri ve tarımda daha çok gelir getiren ürünlerin üretiminin artırılması

BÖLÜM 16

TÜRKİYE'DE TURİZM

Kongre Turizmi

- Kongre turizmi giderek artan kongre ve konferans faaliyetlerinin ortaya çıkardığı turizm koludur.
- Kongre, düzenlenen şehre alt ve üst yapı yönünden katkı sağlar. Kongre turizminin ülke ekonomisine etkisi oldukça fazladır.

Sağlık Turizmi

- Sağlık turizmi kişilerin sağlık hizmeti almak amacı ile farklı ülkelere tedavi amaçlı yaptığı seyahatlerine denir.
- Sağlık turizmi hastaların ve ailelerin rahatlığını sağlamak için tıbbi seçenekleri sunmayı hedeflemektedir.

Mağara Turizmi

- Ekoturizmin bir çeşidi olan mağara turizmi son zamanlarda macera ve doğa sporlarına meraklı pek çok ziyaretçi için alternatif bir turizm çeşididir.
- Muğla, Burdur, Antalya, Konya, Isparta, Adana ve İçel'de görülen karstik alanlar mağara turizminin gelişmesini sağlamıştır.

TURİZM ÇEŞİTLERİ

Kış Turizmi

- Dağların kar alabilen yükselti kuşağında sporun ağırlık kazandığı bir turizm çeşididir.
- Türkiye'de kış turizmi Erzurum-Palandöken, Bursa-Uludağ, Kayseri-Erciyes, Kocaeli-Kartepe'de yapılmaktadır.

Yayla Turizmi

- Toroslar'da ve Doğu Karadeniz'de yayla turizmi gelişmiştir.
- Doğu Karadeniz yaylalarında her yıl çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir.
- Giresun, Rize, Ordu, Trabzon ve Sinop önemli yayla alanlarına sahiptir.

Yaz Turizmi

- Yaz aylarında turizm bölgelerine turistlerin gitmesi ile ortaya çıkan turizm faaliyetlerinin tümüne **yaz turizmi** denir. Türkiye'de yaz mevsiminin uzun sürmesi turizmi geliştirmiştir.
- Antalya, Alanya, Marmaris, Kuşadası, Bodrum, Fethiye ve Kaş yaz turizminde önemli yerlerdir.

SAKİN ŞEHİRLER

Bireylerin iletişim kurabildiği, sosyalleşebildiği, kendi kendine yetebilen, sürdürülebilir olan, yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanan doğasına, kültürüne ve göreneklerine sahip çıkan, altyapı sorunları olmayan, nüfusu 50.000'den az olan kentlere **sakin şehir** denir.

TÜRKİYE'NİN DÜNYA MİRASINDAKİ YERLERİ

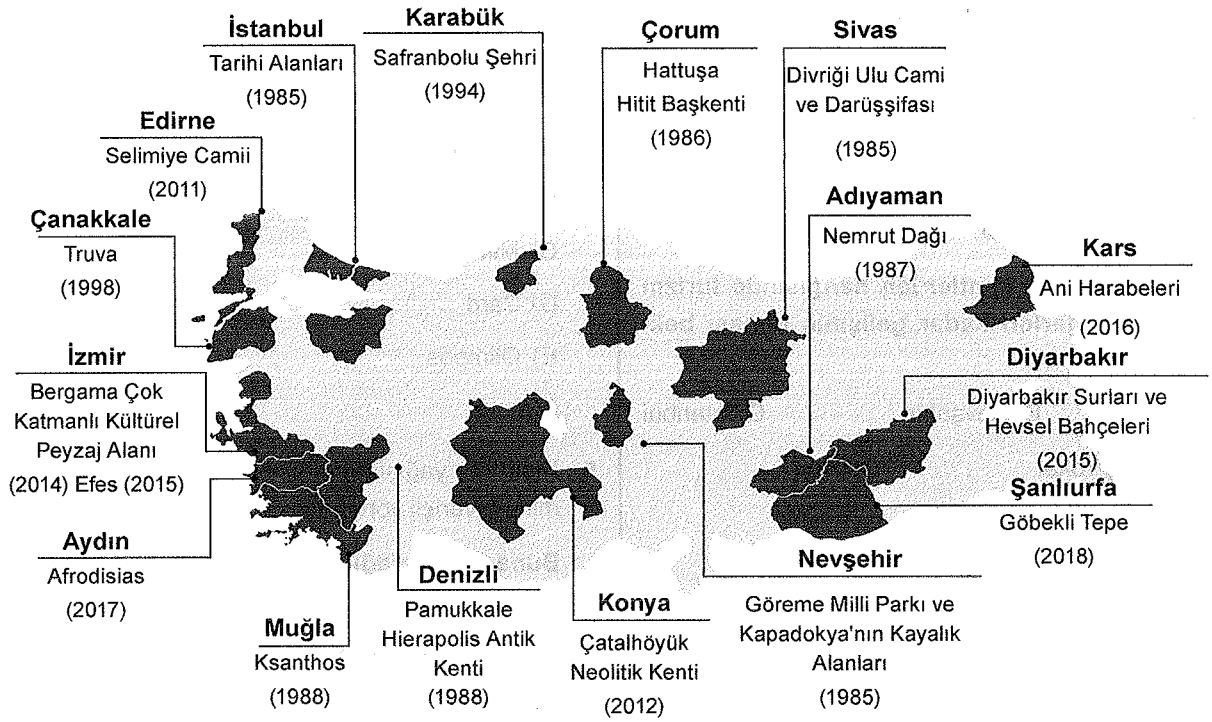

Bodrum Kalesi (Muğla), Sümela Manastırı (Trabzon), Çanakkale ve Gelibolu I. Dünya Savaşı, Alanlar, (Çanakkale), Ahi Evran Türbesi (Kırşehir), Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Alanı (Ankara-Konya-Aksaray), Hacı Bektaşi Veli Külliyesi (Nevşehir), Hacı Bayram Camii (Ankara), Akdamar Anıt Müzesi (Van), Assos Arkeolojik Alanı, (Çanakkale), Leodikeia Antik Kenti (Denizli) geçici listede yer alan varlıklardır.

TURİZM GELİŞTİRME KORİDORLARI

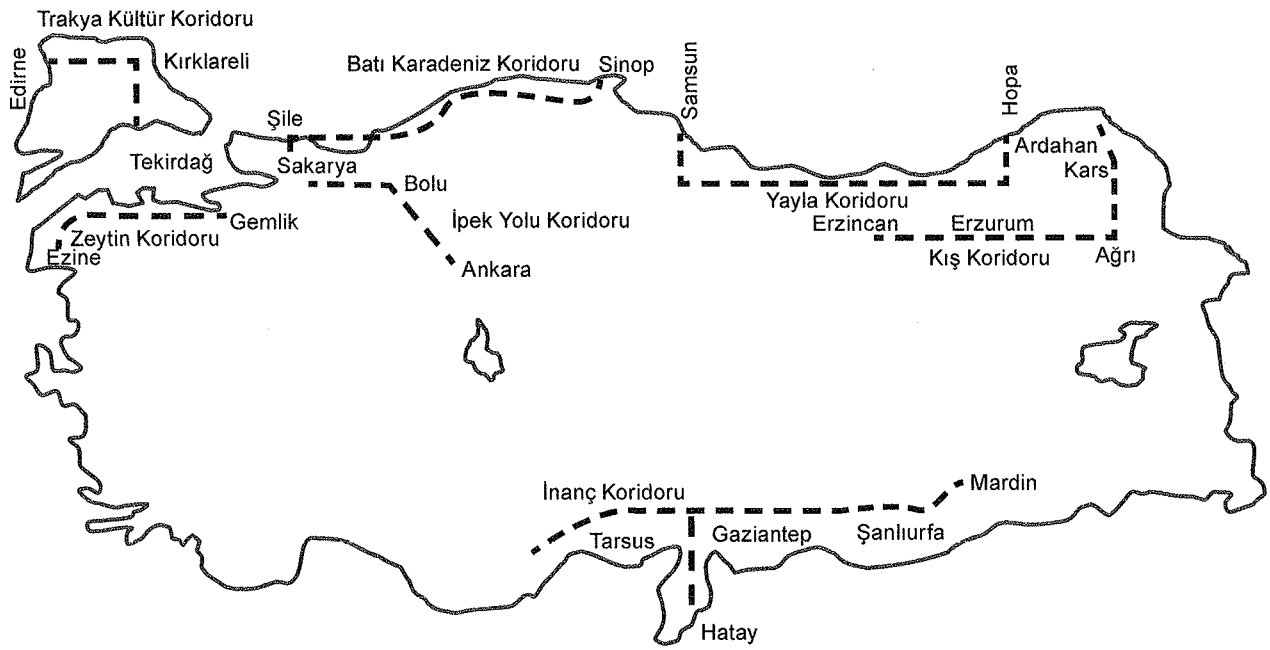

2023 Turizm Stratejisi'nde Turizmi Geliştirme Koridorları oluşturularak verilen bu merkezlerin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

TEST 1

TÜRKİYE'DE TURİZM

1. Bir yörede doğal, tarihi ve kültürel çekiciliklerin varlığı ile turizm tesisleri ve ulaşım sistemlerinin gelişmiş olması, reklam ve tanıtım çalışmalarının yapılması turizm etkinliklerinin gelişmesini sağlar.

Buna göre aşağıdaki kentlerden hangisinde turizm etkinliklerinin diğerleri kadar gelişmiş olması beklenmez?

A) Konya B) Nevşehir C) İstanbul D) Tokat E) İzmir

2.

I. Antalya Körfezi

II. İzmit Körfezi

III. Güllük Körfezi

IV. İskenderun Körfezi

Yukarıda verilen yerlerden hangilerinde deniz turizmi daha fazla gelişmiştir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) II ve IV E) III ve IV

3.

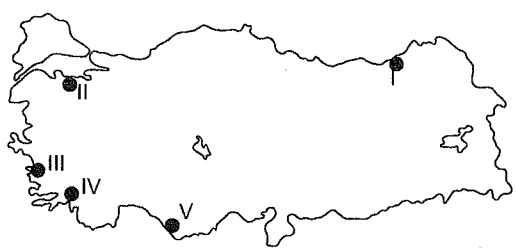

Türkiye kıyılarının büyük bir bölümü deniz turizmi için elverişlidir.

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisi deniz turizminin geliştiği yerlerden biri değildir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Ege Bölgesi antik çağda kurulmuş yerleşmelerin varlığı bakımından zengin bir bölgedir.

Aşağıda verilenlerden hangisi Ege Bölgesi'nde yer alan bir antik yöre değildir?

A) Hierapolis

B) Bergama

C) Milet

D) Sard

E) Olimpos

5. Kışın kar yağışlarının görüldüğü dağlık yöreler kış turizmine elverişli yörelerdir.

Buna göre aşağıda verilen bölümlerden hangisinde kış turizmine elverişli yerler yoktur?

A) Orta Kızılırmak Bölümü

B) Ergene Bölümü

C) Batı Karadeniz Bölümü

D) Erzurum – Kars Bölümü

E) Güney Marmara Bölümü

6. Karadeniz Bölgesi turizm potansiyeli yüksek bir bölgedir.

Aşağıdaki turistik çekiciliği olan yörelerden hangisi Karadeniz Bölgesi'nde yer almaz?

A) Safranbolu

B) Abant Gölü

C) Ilgaz Dağı Milli Parkı

D) Sümela Manastırı

E) Kartepe kış sporları yöresi

7. Aşağıdakilerden hangisi Akdeniz Bölgesi'nde yer alan turistik değerlerden biri değildir?

A) Aspendos Tiyatrosu

B) Karain Mağarası

C) Pamukkale Travertenleri

D) Cennet – Cehennem obrukları

E) Manavgat Şelalesi

8.

- İshak Paşa Sarayı
- Karatay Medresesi
- Selimiye Camii
- Sümela Manastırı

Yukarıda dört bölgede yer alan bazı tarihi eserler verilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi verilen bölgelerden biri değildir?

A) Doğu Anadolu Bölgesi
B) Güneydoğu Anadolu Bölgesi
C) Karadeniz Bölgesi
D) Marmara Bölgesi
E) İç Anadolu Bölgesi

9. Bir yörede turizm etkinliklerinin çeşitliliği ve süresi o yörede nüfusun yıl içindeki sayılarının değişmesine neden olur.

Buna göre aşağıdaki illerden hangisinde turizm etkinliklerine bağlı olarak yıl içinde nüfus sayısındaki değişimin diğerlerindeki kadar fazla olması beklenmez?

A) İzmir B) Bursa C) Antalya
D) Erzurum E) Muğla

10. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de jeotermal kaynaklardan yararlanma şekillerinden biri değildir?

A) Konutların ısıtılması
B) Su sporları yapılması
C) Kaplıca turizminde yararlanılması
D) Elektrik enerjisi üreten tesislerin kurulması
E) Seraların ısıtılması

11. Aşağıda verilen illerden hangisinde turizm etkinlikleri diğerlerindeki kadar gelişmemiştir?

A) İstanbul B) İzmir C) Amasya
D) Antalya E) Bursa

12. Türkiye'de son yıllarda turizm etkinliklerinin yoğun olduğu bir yörede aşağıdakilerden hangisinin turizm etkinliklerine bağlı olarak gelişme göstermesi beklenmez?

A) Enerji üretiminin B) İnşaat sektörünün
C) İletişim sektörünün D) Ulaşım koşullarının
E) Ticaret etkinliklerinin

13. Türkiye'de coğrafi bölgelerin turizm gelirlerine katkıları farklılık gösterir.

Aşağıdaki bölgelerden hangisinin turizm gelirlerine katkısı daha düşüktür?

A) İç Anadolu Bölgesi B) Akdeniz Bölgesi
C) Ege Bölgesi D) Doğu Anadolu Bölgesi
E) Marmara Bölgesi

14. Mikroklima özelliği ve antik özelliği ile Ihlara Vadisi ve peribacaları ile dikkati çeken Kapadokya Yöresi hem antik özelliği hem de doğal özellikleriyle turizm açısından önemli bir yere sahiptir.

Kapadokya Yöresi hangi bölümde yer alan bir yöredir?

A) Yukarı Kızılırmak Bölümü
B) Orta Kızılırmak Bölümü
C) İç Batı Anadolu Bölümü
D) Orta Fırat Bölümü
E) Orta Karadeniz Bölümü

15. Akdeniz Bölgesi'nde turizm gelirlerinin bölge ekonomisindeki payı fazladır.

Buna göre;

I. Kültür – tarih turizmi
II. Rafting etkinlikleri
III. Deniz turizm
IV. Termal turizmi

Akdeniz Bölgesi'nin coğrafi özellikleri yukarıdaki turizm etkinliklerinden hangilerinin gelişmesi için elverişli değildir?

A) Yalnız I B) I ve II C) II ve III
D) Yalnız IV E) III ve IV

16. Genç kırıklı yapılar ve genç volkanik araziler jeotermal kaynakların fazla olduğu yerlerdir.

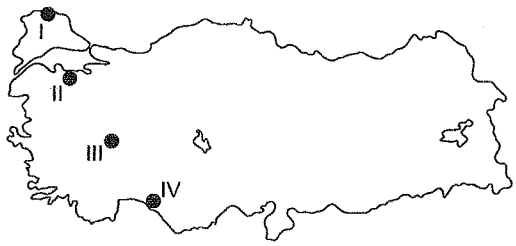

Buna göre haritada verilen yerlerden hangilerinde termal turizm potansiyelinin fazla olduğu söylenebilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

17. Aşağıdaki haritada bir yöre koyu renkle gösterilmiştir.

Bu yörede turizmin gelişmesinde aşağıdakilerden hangisinin etkisi daha azdır?

A) Karstik şekillerin görülmesi
B) Güneşlenme süresinin fazla olması
C) Tarihi ve doğal güzelliklerin bulunması
D) Çok sayıda termal tesisin bulunması
E) Rafting yapılacak akarsuların bulunması

18. Bir yörede kış turizminin gelişmesi kar yağışının çok olmasına ve karın yerde kalma süresinin uzun olmasına bağlıdır.

Buna göre yer şekilleri özellikleri de dikkate alındığında aşağıdaki illerden hangisinde kış turizminin gelişmiş olması beklenmez?

A) Bursa B) Tekirdağ C) Bolu
D) Kayseri E) Erzurum

19. Türkiye gezisine çıkan bir öğrenci grubu Truva, Sard, Göbeklitepe ve İshak Paşa Sarayı'nı ziyaret etmişlerdir.

Aşağıdaki bölgelerden hangisi öğrenci grubunun gezdiği bölgelerden biri değildir?

A) Akdeniz Bölgesi
B) Ege Bölgesi
C) Marmara Bölgesi
D) Güneydoğu Anadolu Bölgesi
E) Doğu Anadolu Bölgesi

20. Aşağıda bazı milli parklarımız ve bulunduğu iller verilmiştir.

Bunlardan hangisinin eşleştirmesi yanlıştır?

A) Manyas Kuş Cenneti – Balıkesir
B) Ilgaz Dağı – Kastamonu
C) Yedigöller – Bolu
D) Uludağ – Bursa
E) Gelibolu – İstanbul

21. Aşağıdakilerden hangisi bir ülkeye gelen turist sayısını ve turizm gelirini etkilemez?

A) Uluslararası tanıtım
B) Ulaşım kolaylığı
C) Konaklama imkânları
D) Nüfus sayısı
E) Turistik tarihi varlıklar

TEST 2

TÜRKİYE'DE TURİZM

1. Turizm etkinliklerinin yoğun olduğu yerlerde nüfus hareketleri artar.

Aşağıdaki illerden hangisinde yazın nüfus sayısındaki artışın temel nedeni deniz turizmi değildir?

A) Denizli B) Muğla C) İzmir

D) Antalya E) Aydın

2. Ayasofya, Efes – Meryem Ana, Mevlana, Sümela ve Akdamar gibi çok ziyaret edilen yerlerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Aynı dönemde yapılmış olmaları

B) Aynı bölgede yer almaları

C) Mimari özelliklerinin benzer olmaları

D) Dini turizm örnekleri olmaları

E) Yalnızca ülke dışından turistler tarafından ziyaret edilmeleri

3.

- Cennet – Cehennem obrukları
- Peribacaları
- Pamukkale Travertenleri
- Palandöken Kış Sporları Merkezi

Yukarıda Türkiye'de bazı bölgelerde turistik çekiciliği olan yöreler verilmiştir.

Aşağıdaki bölgelerden hangisi yukarıda verilen alanların bulunduğu bölgelerden biri değildir?

A) Güneydoğu Anadolu Bölgesi

B) Doğu Anadolu Bölgesi

C) İç Anadolu Bölgesi

D) Akdeniz Bölgesi

E) Ege Bölgesi

4. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de turizm etkinliklerinin giderek gelişmekte olmasını sağlayan özelliklerden biri değildir?

A) Farklı kültürlere ait yapıların yaygın olması

B) Deniz turizmine elverişli yörelerin bulunması

C) Nitelikli konaklama tesislerinin sayı ve kapasitelerinin artması

D) Turizm sektöründe nitelikli iş gücünün artması

E) Dış ticaret açığının bir kısmının turizm gelirleriyle karşılanması

5. Bir ülkede turizmin gelişmesi bazı sorunlara neden olmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi turizmin gelişmesi ile birlikte görülen sorunlardandır?

A) Türk vatandaşların başka ülkelere olan seyahat isteklerinin artması

B) Dış turizm gelirlerinin iç turizm gelirlerinden az olması

C) Kıyı yörelerde yapılaşma ve kirlenmenin artması

D) Turizme dayalı istihdam kapasitesinin bir kısmının mevsimlere göre değişmesi

E) Turizm sezonunda ulaşım sistemlerindeki yoğunluğun fazla olması

6. Türkiye'de turizm etkinlikleri çeşitlilik göstermektedir.

Aşağıdakilerden hangisi dini turizm amacı ile ziyaret edilen merkezlerin bulunduğu illerden biri değildir?

A) Van

B) Konya

C) Trabzon

D) Hatay

E) Bartın

7. Türkiye'de turizm etkinlikleri ile ilgili aşağıda verilen özelliklerden hangisi doğru değildir?

A) Antalya'da kongre turizmi ve golf turizmi etkinlikleri gelişmiştir.

B) Karadeniz Bölgesi'nde yayla ve doğa turizmi gelişmiştir.

C) Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kış turizmi gelişmiştir.

D) Termal turizmin en fazla geliştiği yerler Ege Bölgesi ve Güney Marmara Bölümü'dür.

E) Türkiye'nin turizm gelirlerine en fazla katkı sağlayan bölge Marmara Bölgesi'dir.

8. Aşağıda verilen turizme önemli katkıları olan yerlerden hangisi İç Anadolu Bölgesi'nde değildir?

A) Gordion Kenti B) Erciyes Dağı

C) Kapadokya Yöresi D) Mevlana Müzesi

E) Hacılar Höyüğü

9. Turizm etkinlikleri içinde yer alan, dinlenme – yenilenme anlamına gelen rekreasyon kişilerin aktif ya da pasif olarak katıldıkları etkinliklerdir. Rafting de bu etkinliklerden biridir.

Aşağıdaki akarsulardan hangisi raftinge elverişli akarsulardan biri değildir?

A) Susurluk Nehri B) Çoruh Nehri

C) Kelkit Çayı D) Köprü Çayı

E) Manavgat Çayı

10. Türkiye'de kış turizmi potansiyeli yüksek olan alanlar yer almaktadır.

Aşağıdaki bölümlerden hangisinde kış turizminin yapıldığı önemli kayak merkezi bulunmaktadır?

A) Yıldız Dağları Bölümü

B) Kıyı Ege Bölümü

C) Orta Kızılırmak Bölümü

D) Orta Fırat Bölümü

E) Yukarı Sakarya Bölümü

11. Türkiye birçok önemli turistik değerlere sahip bir ülkedir.

Aşağıdaki illerden hangisinde turizmin gelişmesinde volkanik arazide oluşan jeomorfolojik şekiller etkili olmuştur?

A) Nevşehir B) Denizli C) Antalya

D) Çanakkale E) Kastamonu

12. Türkiye'de bazı yörelerde termal turizm çok gelişmiştir.

Aşağıdaki illerden hangisi termal turizmin geliştiği iller arasında değildir?

A) Manisa

B) Bursa

C) Yalova

D) Edirne

E) Afyon

13. Türkiye'de 19 alan UNESCO tarafından Dünya Miras Listesi'ne alınmıştır.

Aşağıdaki alanlardan hangisi Dünya Miras Listesi'nde yer alan alanlardan biri değildir?

A) Göreme Milli Parkı ve Kapadokya (Nevşehir)

B) Zeugma Mozaik Müzesi (Gaziantep)

C) Çatalhöyük Neolitik Kenti (Konya)

D) Nemrut Dağı (Adıyaman)

E) Arslantepe – Höyüğü (Malatya)

14. Türkiye'de turizm etkinlikleri giderek çeşitlenmekte ve yaygınlaşmaktadır.

Aşağıda verilen yerlerden hangisinde turizm etkinliklerinin nitelikleri farklıdır?

A) Kemer B) Alanya C) Pamukkale

D) Bodrum E) Marmaris

15.

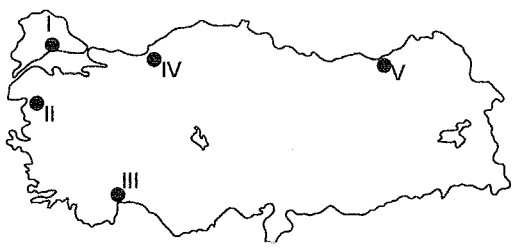

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde deniz turizmi süresi en uzundur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

16. Türkiye'de birçok yerde farklı kültür ve medeniyetlere ait kalıntılar bulunmaktadır. Anadolu topraklarında bulunan Zeugma Antik Kenti MÖ. 300 yılında Romalılar tarafından kurulmuş olan önemli bir yerdir.

Zeugma Antik Kenti kalıntıları aşağıdaki illerden hangisinde yer alır?

A) Şanlıurfa B) Gaziantep C) Hatay

D) Antalya E) Mardin

17. Türkiye'de turizm etkinliklerinin türü yörelere göre farklılıklar gösterir.

Aşağıdakilerden hangisi kış turizminin geliştiği yörelerden biri değildir?

A) Kartepe – Kocaeli

B) Kartalkaya – Bolu

C) Palandöken Dağları – Erzurum

D) Erciyes Dağı – Kayseri

E) Nemrut Dağı – Adıyaman

18. Türkiye kıyılarının büyük bir bölümünde deniz turizmi gelişmiştir.

Aşağıdaki illerden hangisinin kıyı yöreleri deniz turizminin geliştiği yöreler arasında değildir?

A) Balıkesir

B) Antalya

C) Muğla

D) Aydın

E) Sinop

19. Aşağıdaki turistik varlıkların hangisi karstik olaylar sonucunda oluşmuştur?

A) Peribacaları

B) Nemrut Krateri

C) Yedigöller

D) Mogan Gölü

E) Damlataş Mağarası

BÖLÜM 17

TÜRKİYE'DE DOĞAL ÇEVRE VE İNSAN

Doğal Ortam → **Etkileşim** ← **Beşeri Ortam**

- Akarsu
- Göl
- Deniz
- Dağ
- Ova
- Plato
- Vadi
- Orman
- Çöl
- Toprak
- Bataklık vb.

- Ormansızlaşma
- Petrol sızıntıları
- Toprak erozyonu
- Doğal kaynakların tüketimi

- Tarım
- Sanayi
- Ulaşım
- Madencilik
- Balıkçılık
- Ormancılık vb.

DOĞANIN İNSANA ETKİLERİ

İnsanlar, kolay aşınabilen kayaçların yaygın olduğu yerlerde konut ihtiyaçlarını kayalara şekil vererek karşılamıştır.

Kurak ve yarı kurak yerlerde yaşayan insanlar evlerin yapımında yapı malzemesi olarak kerpiç kullanırlar.

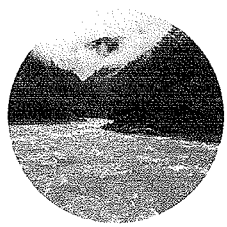

Soğuk iklim özelliklerine sahip alanlardaki insanlar, soğuktan korunmak için kalın kıyafetler tercih eder.

Akarsu boylarında yaşayan insanlar, akarsuları tarım faaliyetleri için kullanır.

İNSANLARIN DOĞAYA ETKİLERİ

Nüfus Artışı ve Kentleşme
- Enerji tüketimini arttırır.
- Çevre kirliliğini arttırır.
- Çarpık kentleşme sorunlarını arttırır.

Ormanların Tahrip Edilmesi
- Ormanların oksijen seviyesini azaltır.
- Havanın kirlenmesine neden olur.
- Erozyonun etkilerinin artmasına neden olur.

Katı Atıklar
- Doğayı kirletir.
- Yaşamımızı zorlaştırır.
- Yaşam alanlarına zarar verir.

Bilinçsiz Avlanma
- Canlıların neslini tüketir.
- Doğal dengeyi olumsuz etkiler.
- Bitkilerin zarar görmesine neden olur.

Teknolojik Kirlilik
- Enerji tüketimini arttırır.
- Elektronik cihazların yaydığı dalgalar beynimize zarar verir.
- Yer altı ve yer üstü kaynakların tükenmesine neden olur.

Hava Kirliliği
- Havadaki zehirli gazları arttırır.
- Bitkilerin sayısını azaltır.
- Hayvanların yaşamını olumsuz etkiler.

TEST 1 — TÜRKİYE'DE DOĞAL ÇEVRE VE İNSAN

1.

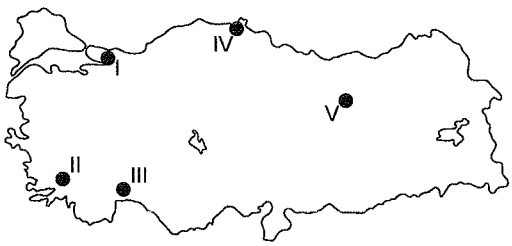

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde endüstriyel atıklara bağlı çevre kirliliği daha fazladır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Türkiye'de son yıllarda çevre sorunları artmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi çevre sorunlarını artıran etkenler arasında sayılmaz?

A) Tarımda nöbetleşe ekimin yaygınlaşması

B) Gecekonduların çoğalması

C) Bozulmuş orman alanlarının yerleşime açılması

D) Atmosfere salınan kirletici gazların artması

E) Yerleşim alanlarındaki dere yataklarının üstünün kapatılarak başka amaçlarla kullanılması

3. Sanayinin geliştiği yerlerde çevre kirliliği artar.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi sanayinin gelişmişliğine bağlı olarak çevre kirliliği fazla olan illerden biri değildir?

A) Sakarya B) Bursa C) Adana

D) Trabzon E) Kocaeli

4. Doğal çevreye en fazla zarar veren etkinliklerin başında enerji üretimi gelmektedir.

Türkiye'de aşağıdaki enerji kaynaklarından hangisinin kullanılması hava kirliliğini artırmaktadır?

A) Rüzgâr enerjisi B) Güneş enerjisi

C) Doğal gaz D) Hidroelektrik enerji

E) Jeotermal kaynak

5. Günümüzde en önemli çevre sorunlarından birisi küresel ısınmadır. Bilim insanlarına göre küresel ısınma ile ilgili önlemler alınmazsa buzullar hızla eriyecek, deniz seviyesi yükselecek ve kıyıda bulunan bazı kentlerin bir bölümü ya da tamamı deniz suları ile kaplı hâle gelecektir.

Deniz seviyesindeki yükselmenin belli bir düzeye gelmesi durumunda aşağıdaki kentlerden hangisinde toprak kaybının daha fazla olması beklenir?

A) Adana B) Rize C) Antalya

D) Sinop E) Muğla

6. Türkiye'de;

- otlakların veriminde,
- akarsuların akımında,
- göllerin seviyesinde ve
- taban suyu seviyesinde

yıllara göre değişiklikler yaşanabilmektedir.

Bu özelliklerde görülen değişiklikler aşağıda verilenlerden hangisinin sonucudur?

A) Toprak özelliklerinin çeşitlilik göstermesinin

B) İklim özelliklerinin kararsızlık göstermesinin

C) Bitki örtüsünün çeşitlilik göstermesinin

D) Jeolojik özelliklerin çeşitlilik göstermesinin

E) Ortalama yükseltinin fazla olmasının

7. Türkiye'de elektrik üretiminde çeşitli kaynaklardan yararlanılmaktadır.

Elektrik üretiminde aşağıdakilerden hangisinden yararlanılan bir yörede hava kirliliğinin görülmediği söylenebilir?

A) Doğal gaz

B) Sıvı yakıtlar

C) Taş kömürü

D) Hidroelektrik enerji

E) Linyit kömürü

8. Türkiye'nin bazı yörelerinde çevre kirliliği giderek önemli bir sorun hâline gelmektedir.

Aşağıda verilenlerden hangisi hava kirliliğini artıran etkenlerden biri değildir?

A) Termik santraller

B) Sanayi kuruluşları

C) Ulaşım araçları

D) Yerleşim alanları

E) Jeotermal santraller

9. Aşağıda verilen yörelerden hangisinde sanayinin gelişmişliğine bağlı olarak kirliliğin fazla olduğu söylenemez?

A) İzmit Körfezi

B) Eğirdir Gölü

C) Sakarya Nehri

D) Çukurova

E) Gediz Vadisi

10. Bitki örtüsünün zayıf olduğu yarı kurak ve kurak yörelerde rüzgâr aşındırması etkili olmaktadır.

Buna göre;

I. Artvin

II. Aksaray

III. Mersin

IV. Mardin

illerinden hangilerinde rüzgâr erozyonunun fazla olduğu söylenebilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

11. Aşağıdaki akarsulardan hangisinde endüstrinin gelişmişliğine bağlı olarak kirlenmenin fazla olması beklenmez?

A) Manavgat Çayı B) Ankara Çayı C) Ergene Çayı

D) Susurluk Nehri E) Porsuk Çayı

12. İç Anadolu Bölgesi'nde;

- Nadas alanlarının çokluğu
- Step bitki örtüsü
- Sulamanın azlığı
- Şiddetli rüzgârlar

gibi etmenler aşağıdaki doğa olaylarından hangisinin oluşumuna zemin hazırlar?

A) Heyelan B) Epirojenez C) Orojenez

D) Kimyasal çözülme E) Erozyon

13.

I. Çevre kirliliği artar.

II. Kişi başına düşen milli gelir azalır.

III. Kalkınma hızı yavaşlar.

IV. Nüfus hızla artar.

V. Plansız kentleşmeler yaygınlaşır.

Yukarıdaki öncüller sebep-sonuç ilişkisi içinde değerlendirilirse hangisi diğer dördünün nedeni olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

14. Sanayinin geliştiği bölgelerde birtakım sorunlar da artmaktadır. Bu sorunlardan bir tanesi de çevre kirliliğidir.

Buna göre aşağıdaki şehirlerin hangisinde çevre kirliliğinin daha fazla olması beklenir?

A) Ardahan B) Bitlis C) Kütahya

D) Samsun E) Giresun

15.

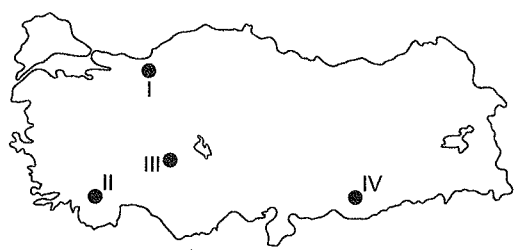

Yukarıdaki haritada verilen yörelerden hangilerinde toprak erozyonunun şiddetli olmasının nedeni bitki örtüsünün seyrek olmasıdır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

TEST 2

TÜRKİYE'DE DOĞAL ÇEVRE VE İNSAN

1. Türkiye'de toprak erozyonunun fazla olmasının en önemli nedenlerinden biri eğimli arazilerin fazlalığıdır.

Karadeniz Bölgesi'nde eğimli araziler fazla olduğu hâlde toprak erozyonunun fazla olmamasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kuzeyde yer alması

B) Toprak örtüsünün ince olması

C) Gür bitki örtüsüne sahip olması

D) Yağışların fazla olması

E) Akarsuların akış hızlarının fazla olması

2. Türkiye İran'ın Ramsar Kenti'nde imzalanan su kuşlarının yaşama ortamı olarak uluslararası öneme sahip sulak alanların korunmasını hedefleyen Ramsar Sözleşmesi'ne 1993 tarihinde taraf olmuştur. Sözleşme çerçevesinde Türkiye'de bazı alanlar Ramsar Alanı olarak ilan edilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de Ramsar Alanı olarak ilan edilen alanlardan biri değildir?

A) Göksu Deltası – Mersin

B) Gediz Deltası – İzmir

C) Kızören Obruğu – Konya

D) Manavgat Şelalesi – Antalya

E) Sultan Sazlığı – Kayseri

3. Aşağıdakilerden hangisi Doğu Anadolu Bölgesi'nde iklim özelliklerinin etkilediği özelliklerden biri değildir?

A) Konutların çatılarının eğimi

B) Mera hayvancılığı

C) Bitki örtüsü

D) Yetiştirilen tarım ürünleri

E) Sıcak su kaynakları

4. Türkiye'de arazinin eğimli olması ve bitki örtüsünün tahrip edilmiş olması aşağıdakilerden hangisine neden olmuştur?

A) Yol yapım giderinin azalmasına

B) Akarsuların akış hızının azalmasına

C) Mera hayvancılığının gelişmesine

D) Toprak erozyonunun artmasına

E) Tarım alanlarının artmasına

5. Türkiye'de İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri rüzgâr erozyonunun en fazla olduğu bölgelerdir.

İç Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde rüzgâr erozyonunun etkili olduğu yörelerle ilgili aşağıda verilen özelliklerden hangisi doğru değildir?

A) Kimyasal çözünme fazladır.

B) Fiziksel çözünme fazladır.

C) Bitki örtüsü seyrektir.

D) Kuraklık şiddetlidir.

E) Günlük sıcaklık farkları fazladır.

6.

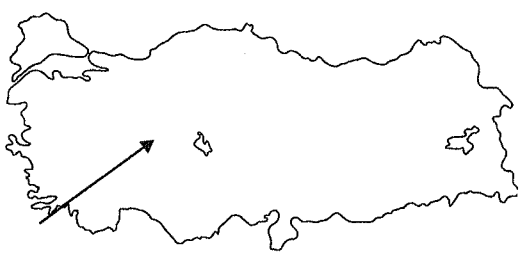

Yukarıda esiş yönü verilen,

- Estikleri yerde sıcaklığı yükselten,
- Kar ve buzların erimesini sağlayan,
- Bazen yağışlara neden olan,
- Bazen konutlarda ve çeşitli yapılarda hasarlara neden olan,

yerel rüzgâr aşağıdakilerden hangisidir?

A) Lodos B) Poyraz C) Fön D) Yıldız E) Samyeli

7. Sanayinin geliştiği yerlerde çevre kirliliği fazla olur.

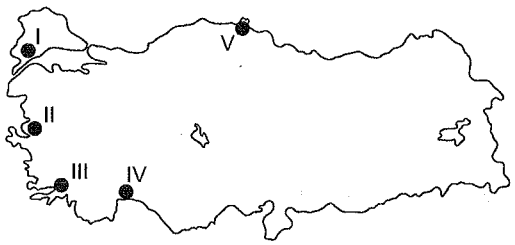

Buna göre haritada verilen yerlerden hangisinde sanayinin gelişmişliğine bağlı çevre kirliliğinin daha fazla olduğu söylenebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de tatlı su kaynaklarının kirlenmesine neden olan etkenlerden biri değildir?

A) Endüstriyel atıklar

B) Tarımda kontrolsüz gübre ve ilaç kullanımı

C) Deniz tankeri kazaları sonucunda meydana gelen kirlenmeler

D) Kentsel atıkların ve atık suların boş arazilere bırakılması

E) Atmosferdeki kirletici maddelerin yağışlarla yeryüzüne inmesi

9. Türkiye'de bazı yörelerde hava kirliliği yaşanmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de hava kirliliğini artıran kaynaklardan biri değildir?

A) Termik santraller

B) Jeotermal santraller

C) Endüstri kuruluşları

D) Ev ve iş yerlerindeki ısınma sistemleri

E) Ulaşım araçları

10. Endüstrinin geliştiği yörelerde su kirliliği fazla olur.

Buna göre aşağıdaki akarsulardan hangisinde kirliliğin daha az olması beklenir?

A) Dalaman

B) Sakarya

C) Susurluk

D) Gediz

E) Ceyhan

11. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin ekonomisinin gelişmesi, nüfusun artması ve buna bağlı olarak doğal kaynakların kullanımının artması nedeniyle çevre sorunlarını artıran olaylar arasında sayılmaz?

A) Doğal bitki örtüsünün tahribi nedeniyle toprak erozyonunun artması

B) Ormanların yerleşime açılması

C) Meraların tarım alanına dönüşmesi

D) Damlama sulama tekniğinin uygulandığı alanların genişlemesi

E) Endüstri kuruluşlarının ve yerleşim alanlarının verimli topraklar üzerinde genişlemesi

12. Nüfusun hızlı artması, doğal kaynakların hızlı tüketimine yol açar. Çevre kirliliği ve kaynakların tüketiminin artması doğal dengeyi bozar. Endüstrinin geliştiği yörelerde, doğal denge daha hızlı bozulmaktadır.

Aşağıdaki kentlerden hangisinde endüstrinin doğal denge üzerindeki olumsuz etkisi daha fazladır?

A) Sinop B) Artvin C) Zonguldak D) Muğla E) Kırklareli

13. Türkiye'de enerji gereksiniminin artmasına bağlı olarak çeşitli kaynaklardan elektrik enerjisi üretilmektedir. Elektrik üretiminde en fazla termik santrallerden yararlanılmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi termik santrallerin doğal çevreye verdiği zararlar arasında değildir?

A) Toprak kirliliğinin artması

B) Heyelanların artması

C) Hava kirliliğinin artması

D) Bitki ve hayvanların zarar görmesi

E) Su kirliliğinin artması

14. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de baraj göllerinden yararlanma şekillerinden biri değildir?

A) Enerji üretimi

B) Tuz ve soda üretimi

C) Tarımda sulama

D) İçme suyu sağlama

E) Su ürünleri üretimi

15. Marmara Denizi kıyılarında kirliliğin Karadeniz kıyılarına göre fazla olması hangi özelliklerinin farklı olmasından kaynaklanır?

A) Kıyı tiplerinin

B) Tarım etkinliklerinin

C) Bitki örtülerinin

D) Toprak özelliklerinin

E) Endüstrinin gelişmişliğinin

16. Türkiye'de bazı baraj göllerinin alüvyonlarla kısa sürede dolarak kullanılamaması riski bulunmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Barajların küçük yapılmaları

B) Toprak erozyonunun şiddetli olması

C) Buharlaşmanın fazla olması

D) Bitki örtülerinin çeşitlilik göstermesi

E) Akarsuların rejimlerinin düzensiz olması

17. Çığ düşmesi Türkiye'de önemli çevre sorunlarından biridir.

Aşağıdaki illerden hangisi çığ riskinin fazla olduğu yerler arasında değildir?

A) Mardin B) Bitlis C) Bingöl D) Muş E) Erzincan

18. Toprağın nemli olduğu, gür bitki örtüsüne sahip olan yerlerde rüzgâr erozyonu etkili olmaz.

Buna göre aşağıda verilen yörelerden hangisinde rüzgâr erozyonunun daha az etkili olması beklenir?

A) Konya Ovası

B) Diyarbakır – Mardin Yöresi

C) Ordu – Giresun Yöresi

D) Obruk Platosu

E) Kapadokya Yöresi

BÖLÜM 18

TÜRKİYE'DE DOĞAL AFETLER

Jeomorfik Kökenli Doğal Afetler

- Deprem
- Heyelan
- Kaya düşmesi
- Erozyon

Meteorolojik Kökenli Doğal Afetler

- Sel ve taşkın
- Çığ
- Orman yangını

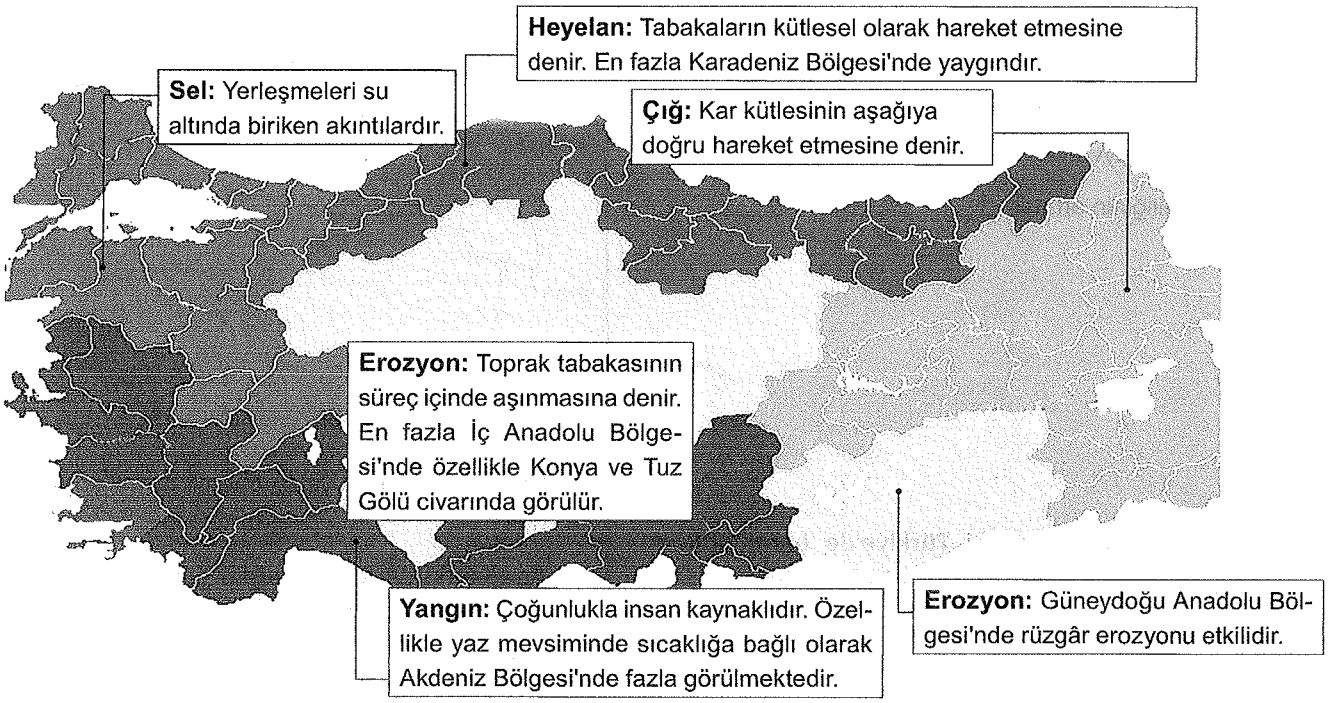

Türkiye'de Heyelandan Korunma Yolları:

Heyelan bölgesinde yerleşim yeri kurulmamalıdır. Eğer kapalı alandaysanız, heyelan bölgesinden uzaklaşmak için yeterli vaktiniz yoksa olduğunuz yerde kalmalısınız. Böyle durumlarda sağlam eşyaların altında veya yanında kalınması gerekiyor.

Türkiye'de Selden Korunma Yolları:

Sel bölgesini terk ederek güvenli ve yüksek yerlere çıkılmalı, su yatağı ve çukur bölgeler öncelikle terkedilmeli, elektrik kaynaklarından uzak durulmalı, geceleri selin tehlikelerini görmek güçleşeceğinden dikkatli olunmalı. Sel sonrası ise; suların geri çekilmesi ile felaket sona ermeyebilir. Yetkililerin talimatına uygun hareket edilerek, onların izni ile binalara girilmelidir.

Türkiye'de Çığdan Korunma Yolları:

Çığ oluşabilecek alanlarda iseniz; yoğun kar yağışı ve şiddetli rüzgâr yüksek çığ riskini doğurduğundan tehlikeli alanlardan uzak durulmalıdır. Çığ sırasında; soğukkanlılık muhafaza edilmeye çalışılmalı, çığın büyüklüğüne, hızına, patikanın genişliğine ve etrafta bulunan araçlara bakarak en kısa sürede riskli alan terk edilmeli ve daha güvenli yerlere ulaşılmaya çalışılmalıdır.

Türkiye'de Yangından Korunma Yolları:

Yangın anında, 112 Acil Çağrı Merkezi acilen aranmalı, ekipler gelene kadar eldeki imkânlarla yangın söndürülmeye çalışılmalıdır. Kendi güvenliğimizi birinci plana almalı, yangının daha fazla yayılmaması için kapı ve pencereler kapatılmalıdır. Dumandan etkilenmemek için ağız ve burun ıslak bez tutularak nefes alınmalıdır.

Türkiye'de Erozyondan Korunma Yolları:

Doğal bitki örtüsü korunmalıdır. Boş arazilerde ağaçlandırma faaliyetleri yürütülmelidir. Mera ve otlak alanların normalde fazla otlatılması engellenmelidir. Sulak alanların giriş kanalları ağaçlandırılmalıdır. Orman tahribatının önüne geçilmelidir. Eğime meyilli ekim yapılmamalıdır.

TÜRKİYE'DE DEPREM

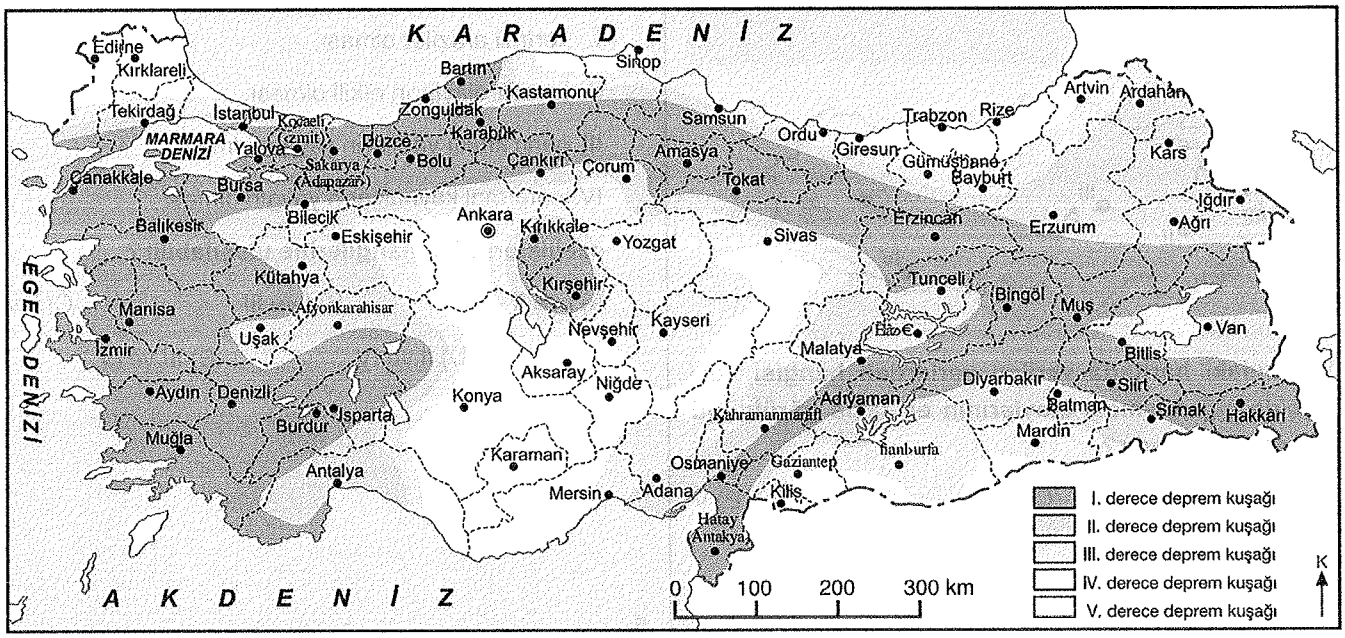

- Ülkemiz, deprem bakımından beş bölgeye ayrılmıştır. Birinci derecede deprem bölgesi, en yıkıcı depremlerin meydana geldiği alanlardır. Bu bölge, aktif fayların bulunduğu alandır. Türkiye'deki aktif faylar üç kuşak hâlinde uzanmaktadır.
  - ▸ Kuzey Anadolu Fay Hattı; Saroz Körfezi, İzmit Körfezi, Adapazarı, Düzce, Bolu, Amasya, Erzincan ve Van Gölü'nün kuzeyinden İran'a doğru uzanır. Türkiye'de en yıkıcı depremler, bu kuşak üzerinde meydana gelmiştir. 1992'de Erzincan, 1999'da Marmara ve 2011'de Van'da gerçekleşen depremler sonucunda can ve mal kayıpları gerçekleşmiştir.
  - ▸ Batı Anadolu Fay Hattı, Ege'nin kıyı kesimi ile Göller Yöresi'ni kapsamaktadır. Bu kuşakta meydana gelen büyük depremlerin bazıları; 1970'te meydana gelen Gediz depremi, 1995'te gerçekleşen Dinar depremi ile 2020'de gerçekleşen İzmir depremidir.
  - ▸ Doğu Anadolu Fay Hattı; Hatay, Kahramanmaraş, Malatya ve Bingöl doğrultusunda Kuzey Anadolu Fay Hattı'yla birleşmektedir. 1966'da meydana gelen Varto depremi, 2003'te gerçekleşen Bingöl depremi, 2020'de gerçekleşen Elazığ depremi, 2023'te gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli depremler sonucunda çok sayıda can ve mal kaybı gerçekleşmiştir.

Deprem Öncesi

- Okul ve ev için deprem planı yapılmalıdır. Evde ve okulda deprem tatbikatı yapılmalıdır.
- Temel ilk yardım eğitimi alınmalıdır.
- Evde yangın söndürme tüpü bulundurulmalıdır.
- Depremde devrilme ihtimali olan eşyalar duvara sabitlenmelidir.
- Depremden sonra yardımın hemen ulaşamayabileceği dikkate alınarak deprem çantası hazırlanmalıdır.

Deprem Sırası

- Sakin olunmalıdır.
- Bina içinde ve üst katta iseniz dışarı çıkmaya çalışılmamalıdır.
- Balkon, merdiven ve asansör boşluklarından uzak durulmalıdır.
- Sağlam bir eşyanın (çamaşır ve bulaşık makinesi, koltuk, sıra gibi) yanına çömelinmelidir.
- Dışarıda iseniz binalardan düşebileceklere karşı korunulmalıdır.

Deprem Sonrası

- Gaz vanası ve elektrik şartelleri kapatılmalıdır.
- Yaralananlara ilk yardım uygulanmalıdır. Ağır yaralılar güvenli bir yerde ise hareket ettirilmemelidir, yardım çağrılmalıdır.
- Binayı terk ederken olası tehlikelere (cam kırıkları, düşebilecek cisimler gibi) dikkat edilmelidir.
- Hasarlı binalara, uzmanlar kontrol etmeden girilmemelidir.
- Acil aramalar dışında telefon kullanılmamalıdır.

TEST 1

TÜRKİYE'DE DOĞAL AFETLER

1.

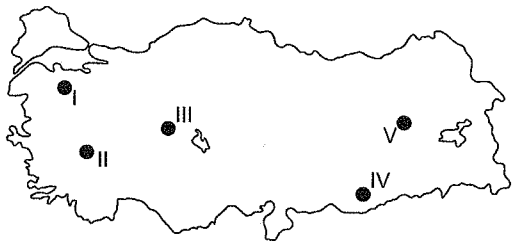

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisi Türkiye'de çığ düşmesi olaylarının en fazla görüldüğü yerler arasındadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Depremler oluşum nedeni ve niteliklerine göre üç gruba ayrılır;

I. Volkanik depremler

II. Çöküntü depremleri

III. Tektonik depremler

Yukarıda verilen deprem türlerinden hangileri Türkiye'de günümüzde görülen deprem türlerinden biri değildir?

A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II

D) II ve III E) Yalnız III

3. Türkiye'de heyelan olaylarının (toprak kayması) en fazla görüldüğü bölüm aşağıdakilerden hangisidir?

A) Orta Karadeniz Bölümü

B) Doğu Karadeniz Bölümü

C) Orta Fırat Bölümü

D) Orta Kızılırmak Bölümü

E) İç Batı Anadolu Bölümü

4. Türkiye'de bir yörede depremlerin etkili olduğu bilgisinden yararlanılarak bu yörelerin;

I. verimli araziler olması,

II. karstik olayların etkili olması,

III. genç kırıklı yapıların yaygın olması,

IV. jeotermal kaynakların yaygın olması

özelliklerinden hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

5.

I. Ağaçlandırma çalışmalarının yapılması

II. Çığ risk haritalarının hazırlanması

III. Erken uyarı sistemlerinin kurulması

IV. Yerleşim alanlarının başka yerlere taşınması

V. Orman içi çığ güzergâhlarının oluşturulması

Yukarıdaki çalışmalardan hangisi çığ önleme yöntemleri arasında gösterilemez?

A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Bitki örtüsünün tahrip edildiği, kurak yörelerde rüzgâr erozyonu şiddetli olur.

Buna göre aşağıda verilen yörelerden hangileri arasında şiddetli rüzgâr estiği zaman kum fırtınalarının ulaşımı aksatabileceği söylenebilir?

A) Zonguldak – Düzce

B) Trabzon – Rize

C) Bursa – Yalova

D) Konya – Aksaray

E) İzmir – Manisa

7.

I. Sel ve taşkınlar

II. Şiddetli lodos

III. Tektonik depremler

Yukarıdakilerden hangileri Antalya ilinde sık yaşanan, can ve mal kaybına neden olan doğal afetlerdendir?

A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II

D) II ve III E) Yalnız III

8. Eğim ve yağış bakımından benzerlik gösterdikleri hâlde Akdeniz Bölgesi'nde heyelan olaylarının Karadeniz Bölgesi'ne göre daha az görülmesinde bölgelerin hangi özelliklerinin farklı olması etkilidir?

A) Dağların kıyıya uzanış doğrultularının

B) Bitki örtülerinin

C) İklim özelliklerinin

D) Toprak ve kayaçların özelliklerinin

E) Tarımsal etkinliklerin

9. Türkiye'de genç fay hatlarının yoğun olarak geçtiği yörelerde deprem riski fazladır.

Aşağıdaki illerden hangisi depremlerin sık görüldüğü yerlerden biridir?

A) Konya B) Kırklareli C) Denizli

D) Mardin E) Aksaray

10. Erzincan sık sık depremlerin etkili olduğu bir ildir.

Erzincan'da deprem riskinin fazla olmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Fay hatlarının yaygın olması

B) Jeotermal kaynakların yaygın olması

C) Dağların doğu-batı yönünde uzanması

D) Akarsuların büklümler yapmaları

E) Yağış rejiminin düzensiz olması

11. Heyelan; kaya, toprak veya arazi parçalarının yer çekimi, depremler, aşırı yağışlar gibi dış etkenlerin etkisiyle fark edilebilir düzeyde eğim aşağı doğru kayması veya hareket etmesi durumudur.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi heyelanla mücadele etmede etkili <u>değildir</u>?

A) Eğimli yamaçlara istinat duvarları yapılmalı

B) Eğimi arttıracak yol yapım çalışmaları yapılmalı

C) Arazideki fazla su sel kanallarıyla boşaltılmalı

D) Ağaçlandırma çalışmaları yapılmalı

E) Eğimli yamaçlarda tarımsal faaliyetler azaltılmalı

12. Aşağıda beş farklı çiftçinin uygulamaları verilmiştir.

I. Çiftçi: Eğimli arazilerde sekileme (taraçalama) yaptık.

II. Çiftçi: Ekinleri biçtikten sonra geri kalan ekin saplarını (anızları) yaktık.

III. Çiftçi: Nadas tarım yönteminden vazgeçerek nöbetleşe ekime başladık.

IV. Çiftçi: Sulu tarıma geçerek topraktan her yıl ürün almaya başladık.

Yukarıda verilen kaç numaralı çiftçinin uygulaması erozyonu arttırır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

13. Karadeniz Bölgesi'nde, doğal göllerden büyük bir bölümünün oluşumunda heyelan olayları etkili olmuştur.

Aşağıdaki göllerden hangisi bu genellemeye uymaz?

A) Abant B) Sera C) Zinav

D) Yedigöller E) Uzungöl

14.

I. Mardin Dağları

II. Bursa – Yalova Yöresi

III. Konya Ovası

IV. Yukarı Fırat Havzası

Yukarıdaki yörelerden hangilerinde deprem riski daha azdır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

15.

I. Kırıklı yapıların yaygın olması

II. Fiziksel (mekanik) çözülmenin az olması

III. Genç arazilerin yaygın olması

IV. İklim özelliklerinin çeşitlilik göstermesi

Türkiye jeolojik bakımdan genç bir ülke olduğu için birçok yerde şiddetli depremler etkili olabilmektedir.

Yukarıda verilen özelliklerden hangileri bu yörelerde deprem riskinin fazla olmasını etkilemez?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

16. Karadeniz Bölgesi, Türkiye'de en çok yağış alan bölgedir.

Buna göre Karadeniz Bölgesi'nde aşağıdaki doğal afetlerden hangisi en fazla görülür?

A) Fırtına

B) Heyelan

C) Çığ

D) Deprem

E) Erozyon

17. Ülkemizde sık sık ve değişik büyüklüklerde depremler meydana gelmektedir.

Ülkemizde depremlerin bu kadar yoğun yaşanmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Üç tarafının denizlerle çevrili olması

B) Ortalama yükseltisinin fazla olması

C) Dağlık ve engebeli yapıya sahip olması

D) Genç oluşumlu bir yapıya sahip olması

E) İklimin yarı kurak özellik taşıması

18. Mayıs - Eylül ayları arasındaki dönemde ülkemizde özellikle, Hatay - Çanakkale arasında kalan kıyı şeridinde çok sayıda orman yangını meydana gelmekte ve bu yangınlarda büyük miktarda orman alanımız tahrip olmaktadır.

Karadeniz Bölgesi, ülkemizin orman varlığı açısından en zengin bölgesi olmasına karşılık, orman yangınlarının özellikle Akdeniz ve Ege Denizi kıyılarında yoğunlaşmasının ana nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Karadeniz Bölgesi'nde dağların kıyıya paralel uzanması

B) Güney kıyılarımızda turizm faaliyetlerinin daha yoğun olması

C) Güney kıyılarımızda belirgin yaz kuraklığının hüküm sürmesi

D) Karadeniz Bölgesi'nin kuzey yönlü rüzgârların etkisinde kalması

E) Karadeniz Bölgesi'nde daha fazla önlem alınması

TEST 2 TÜRKİYE'DE DOĞAL AFETLER

1. Türkiye'de büyük fay hatlarının bulunduğu yerlerdeki ovalar deprem riski fazla olan yerlerdir.

Buna göre aşağıdaki ovalardan hangisinin deprem riski açısından tehlikeli olduğu söylenebilir?

A) Harran Ovası B) Ceylanpınar Ovası

C) Konya Ovası D) Ergene Havzası

E) Amik Ovası

2.

- Vadilerin derin olmaması,
- Yağışların ve kar erimelerinin fazla olması,
- Yağış rejiminin düzensiz olması;

akarsu taşkınlarını (sel baskınlarını) artırır.

Buna göre aşağıdaki yörelerden hangisinde akarsu taşkınlarının daha az olması beklenir?

A) Çatalca - Kocaeli Bölümü

B) Ergene Havzası

C) Yukarı Murat - Van Bölümü

D) Doğu Karadeniz Bölümü

E) Orta Karadeniz Bölümü

3. Kırıklı yapıların yaygın olduğu yerlerde şiddetli depremler görülebilmektedir.

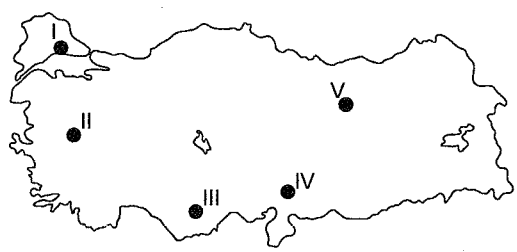

Buna göre yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisinde can ve mal kaybına yol açabilecek şiddette depremlerin görülmesi beklenmez?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Türkiye'de önemli doğal afetlerden biri de heyelanlardır.

Arazilerinin jeomorfolojik özellikleri göz önüne alındığında Türkiye'de heyelanların en çok görüldüğü illerden biri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Artvin B) Edirne C) İzmir

D) Konya E) Şanlıurfa

5. Türkiye'de don olaylarının görülmesinde karasallık ve yükseklik etkilidir.

Buna göre aşağıdaki illerden hangisinde don olaylı gün sayısının daha fazla olması beklenir?

A) Tekirdağ B) Balıkesir C) Ankara

D) Kars E) Mardin

6. Türkiye'de en çok can ve mal kaybına neden olan doğal afetlerden biri depremlerdir.

Aşağıdakilerden hangisi depremlerin zararlarının az veya fazla olmasında etkili olan özelliklerden biri değildir?

A) Depremin oluştuğu saat

B) Bitki örtüsünün tahrip edilmiş olması

C) Binaların yapısı

D) Depremin şiddeti

E) Yerleşim alanlarının zemin özellikleri

7. Türkiye'nin doğal özellikleri göz önüne alındığında aşağıdaki akarsulardan hangisinin havzasında depremlerin daha az etkili olduğu söylenebilir?

A) Büyük Menderes

B) Ergene

C) Çoruh

D) Asi

E) Aras

8. Türkiye'deki doğal afetlerle ilgili aşağıda verilen özelliklerden hangisi doğru değildir?

A) En fazla can ve mal kaybına neden olan doğal afet depremlerdir.

B) Günümüzde volkanik olaylar etkili değildir.

C) Depremlerden sonra en çok can ve mal kaybına neden olan doğal afetler heyelanlar ile sel ve taşkınlardır.

D) Sel ve taşkınlar daha çok akarsuların derin vadilerde aktığı bölümlerinde etkili olmaktadır.

E) Heyelanların en fazla görüldüğü bölge Karadeniz Bölgesi, en fazla gerçekleştiği mevsim ilkbahar mevsimidir.

9.

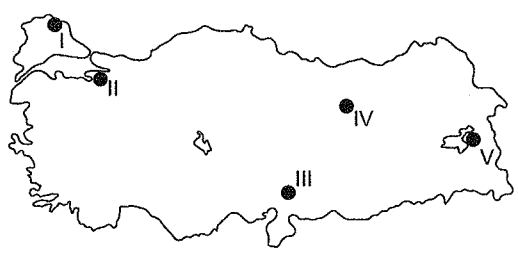

Yukarıdaki haritada verilen yerlerden hangisi deprem riski fazla olan yerlerden biri değildir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

10. Karadeniz Bölgesi'nde heyelanların etkili olmasında;

I. bitki örtüsünün gür olması,

II. killi toprakların ve kayaçların fazla olması,

III. arazi eğiminin fazla olması,

IV. yağışların fazla olması

özelliklerinden hangileri etkili olmaktadır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) II, III ve IV

11. Türkiye'de her yerde donma olayı görülebilir. Kıyılarda donma olayı daha az görülür. Donma olayı iç kesimlere gidildikçe ve yükseltinin arttığı yerlerde daha fazla görülür. Donma olayının olağan olmadığı yerlerde ve beklenmeyen zamanlarda görülmesi tarımda yaşanan zararları artırır.

Donma olayının zararlarını artıran en önemli etkenlerden biri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yetiştirilen ürünün özellikleri

B) Toprak özellikleri

C) Yağış rejimi

D) Tarımda makine kullanımı

E) Lodos rüzgârları

12.

Yıllık ortalama don olaylı gün sayıları	
Bursa	33 gün
Ankara	89 gün
Erzurum	155 gün

Yukarıda bazı kentlerde yıllık ortalama don olaylı gün sayıları verilmiştir.

Kentlerin özellikleri göz önüne alındığında don olaylı gün sayılarının farklı olmasında kentlerin hangi özelliklerinin daha fazla etkili olduğu söylenebilir?

A) Enlem B) Boylam C) Yükseklik

D) Bitki örtüsü E) Jeolojik yapı

13. Yağışların fazla olduğu, arazinin engebeli olduğu yörelerde heyelan riski fazladır.

Buna göre aşağıdaki illerden hangisinde heyelanların daha çok görülmesi beklenir?

A) Tekirdağ B) Bartın C) Aksaray

D) Şanlıurfa E) Balıkesir

14. **Türkiye'de en fazla can ve mal kaybına neden olan doğal afet aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Çığ düşmesi B) Heyelanlar C) Sel ve taşkınlar

D) Depremler E) Şiddetli fırtınalar

15. Meriç Nehri ve büyük kollarından biri olan Ergene Çayı taşkınlar yaparak çevresindeki tarım alanlarına ve yerleşim alanlarına zarar vermektedir.

Bu akarsuların havzalarında taşkınların yaşanmasının en önemli nedenlerinden biri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Açık havzalara sahip akarsular olmaları

B) Havzalarındaki kayaçların geçirimli olması

C) Taşıdıkları alüvyon miktarının az olması

D) Havzalarında buharlaşmanın fazla olması

E) Yataklarının eğiminin ve derinliğinin az olması

16. Heyelanlar Türkiye'de sık görülebilen doğal afetlerden biridir.

Aşağıda verilen illerden hangisi heyelan olaylarının fazla görüldüğü illerden biri değildir?

A) Rize B) Zonguldak C) Bartın

D) Sinop E) Niğde

17. Türkiye'nin birçok yerinde tektonik depremler etkili olmaktadır. Akdeniz Bölgesi'nde ise dar alanlı ve düşük şiddetli depremler olan çökme (çöküntü) depremleri görülmektedir.

Akdeniz Bölgesi'nde çökme depremlerinin etkili olması bölgenin hangi özelliği ile ilgilidir?

A) Fay hatlarının az bulunması

B) Karstik arazinin yaygın olması

C) Toprak özelliklerinin farklı olması

D) Sıcaklık ortalamalarının yüksek olması

E) Dağların kıyıya paralel uzanması

18. Türkiye'de don olaylarının görülmesinde karasallık ve yükseklik etkilidir.

Buna göre aşağıdaki illerden hangisinde don olaylı gün sayısının daha az olması beklenir?

A) Erzincan B) Eskişehir C) Malatya

D) Tekirdağ E) Aksaray

TÜRKİYE'DE BÖLGESEL KALKINMA PROJELERİ

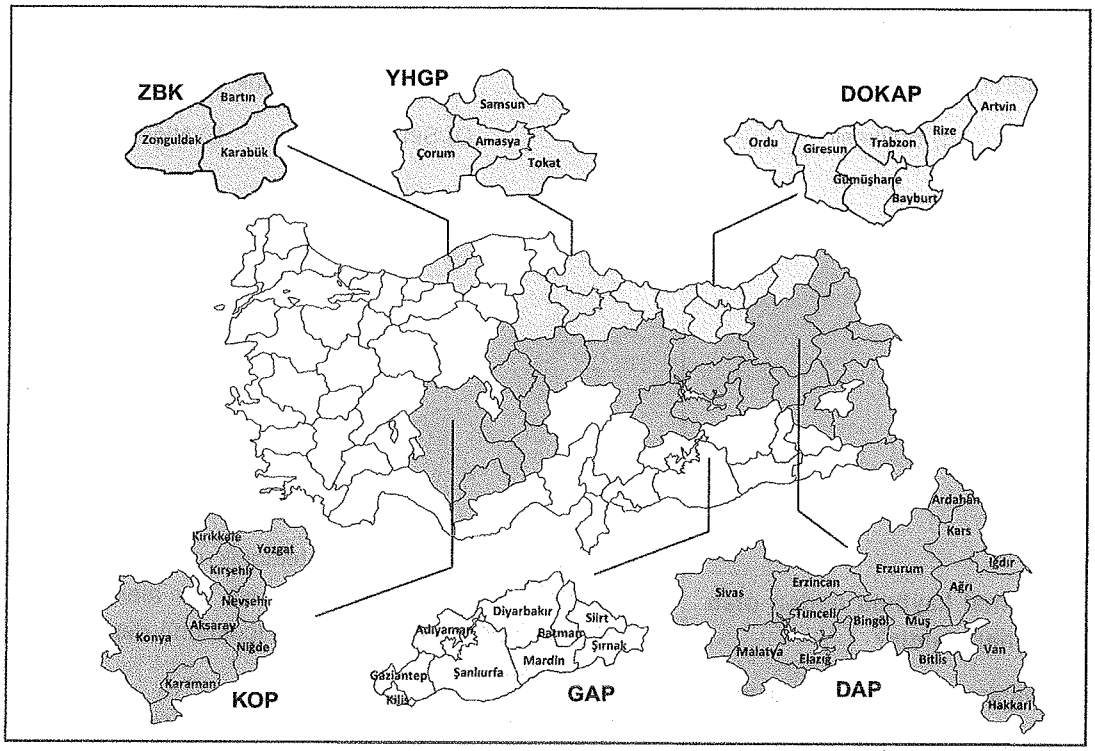

Çorum, Amasya, Samsun ve Tokat DOKAP ve YHPG projelerinin içerisinde yer alır.

Bölgesel Kalkınma Projeleri	Amaçları
ZBK Projesi	• Verimliliği düşük olan kömür işletmeciliği ile demir-çelik sanayisinin verimliliğini yükseltmek • Tarım, ticaret ve hayvancılığı geliştirmek • Ulaşım ağını geliştirmek • Organize sanayi bölgeleri kurmak • Bölgenin sosyokültürel gelişimini sağlamak
DOKAP Projesi	• Ekonomik yapıyı güçlendirmek • Doğal kaynakların daha verimli kullanılmasını sağlamak • Yeşilırmak ve kollarında var olan kirlilik alanlarını tespit edip önlem almak
YHGP Projesi	• Proje alanında erozyonla mücadele etmek için çalışmalar yapmak • Akış rejimini düzenleyici çalışmalar yapmak • Tarımsal yapıda değişimi ve sürdürebilirliği sağlamak
KOP Projesi	• Eğitim, sağlık, kültür ve diğer sosyal hizmetleri güçlendirmek • Bölge içi ve bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmak • Tarım ve hayvancılık sektöründe verimi arttırmak
DAP Projesi	• Kişi başına düşen milli geliri artırıp bölgeler arasındaki ekonomik farklılıkları azaltmak • Alt yapı, kentleşme ve çevre koruma sorunlarını gidermek • Bölgedeki kır ve kent alanlarının yapılmasını sağlamak • Bölgedeki eğitim seviyesini yükseltmek
GAP Projesi	• Bölge dışına göçü azaltmak • Alt yapı, kentleşme ve çevre koruma sorunlarını gidermek

TEST 1 — TÜRKİYE'DE BÖLGESEL KALKINMA PROJELERİ

1. Güneydoğu Anadolu Projesi ile bölgede mısır, sebze, ayçiçeği ve pamuk gibi bazı tarım ürünlerinin ekim alanları genişlemiş, buğday ekim alanları ise fazla genişlememiştir.

Buğday bitkisinin hangi özelliği ekim alanlarının fazla genişlememesine neden olmuştur?

A) Temel besin maddesi olması
B) Olgunlaşma süresinin kısa olması
C) Getirisinin daha düşük olması
D) Bütün bölgelerde yetiştirilebilmesi
E) Üretiminde dalgalanmalar görülebilmesi

2. Aşağıdakilerden hangisi GAP ile sağlanması amaçlanan tarımsal kalkınma hedeflerinden biri değildir?

A) Tarımsal verimliliği artırmak
B) Tarımsal ürünlerde çeşitliliği artırmak
C) Nadas alanlarını azaltmak
D) Kuru tarım yöntemini yaygınlaştırmak
E) İhraç edilebilir tarım ürünlerinin üretilmesinde ağırlık vermek

3. Aşağıda verilen illerden hangisi hem DOKAP hem de YHGP içerisinde yer almamaktadır?

A) Çorum
B) Amasya
C) Samsun
D) Tokat
E) Gümüşhane

4. Aşağıdakilerden hangisi Doğu Karadeniz Projesi'nin uygulandığı bölgede yer alan illerde görülecek alternatif turizm kaynaklarından biri değildir?

A) Kış turizmi
B) Yayla turizmi
C) Deniz turizmi
D) Doğa turizmi
E) Rafting turizmi

5. Türkiye'de bölgeler arasındaki gelişmişlik farkını azaltmak için bölgesel kalkınma projeleri uygulanmaktadır.

Bölgesel kalkınma projelerinden hangisinin kapsamında daha az sayıda il vardır?

A) ZBK (Zonguldak, Bartın, Karabük Projesi)
B) DAP (Doğu Anadolu Projesi)
C) DOKAP (Doğu Karadeniz Kalkınma Projesi)
D) KOP (Konya Ovası Sulama Projesi)
E) YHGP (Yeşilırmak Gelişim Projesi)

6. Türkiye'de bölgeler arasındaki kalkınmışlık farkını azaltmak için bölgesel kalkınma projeleri uygulanmaktadır.

Aşağıdaki bölgesel kalkınma projelerinden hangisi diğerlerinden daha önce uygulamaya konulan projedir?

A) DAP
B) DOKAP
C) KOP
D) YHGP
E) GAP

7.

- Ereğli Limanı'na ulaşımın geliştirilmesi
- Filyos Limanı'nın yapılması
- Demir – çelik tesislerinin modernize edilmesi

Yukarıda verilen amaçları kapsayan bölgesel kalkınma projesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) YHGP
B) ZBK
C) KOP
D) DAP
E) DOKAP

8. Türkiye'de bölgesel kalkınma projeleri arasında kapsamında en fazla il bulunan proje Doğu Anadolu Projesi'dir.

Aşağıdaki illerden hangisi DAP (Doğu Anadolu Projesi) kapsamındaki illerden biri değildir?

A) Artvin B) Erzincan C) Muş

D) Bitlis E) Hakkari

9. Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP)' nin amaçlarından biri de turizmi geliştirmektir.

Doğu Karadeniz Projesi'nin uygulama alanı;

I. mağara turizmi,
III. akarsu turizmi,
II. yayla turizmi,
IV. spor ve kongre turizmi

turizm etkinliklerinden hangileri için daha fazla elverişlidir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

10. Bölgesel kalkınma projelerinden biri olan DOKAP (Doğu Karadeniz Projesi) Amasya, Çorum, Samsun, Tokat, Artvin, Bayburt, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize ve Trabzon illerini kapsamaktadır.

Buna göre proje kapsamındaki illerle ilgili olarak;

I. Tarımda makine kullanımını yaygınlaştırmak
II. Sulama koşullarını geliştirmek
III. Turizm etkinliklerini geliştirmek
IV. Doğal çevreyi koruyarak sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirmek

özelliklerinden hangilerinin amaçlar arasında olması beklenmez?

A) I ve II B) I ve III C) I ve IV

D) II ve III E) III ve IV

11. Aşağıdakilerden hangisi Doğu Anadolu Bölgesi'nin ekonomik yönden kalkındırılması için yapılması gereken uygulamalardan biri değildir?

A) Bölgedeki ham maddeleri işleyen endüstri kollarının çoğaltılması
B) Ulaşım sistemlerinin geliştirilmesi
C) Doğa, tarih ve kış turizmi ile ilgili yatırımların yapılması
D) Meraların tarım alanına dönüştürülmesi
E) Bölgesel kalkınma planlarının uygulanması

12.

I. KOP (Konya Ovası Projesi)
II. GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi)
III. DOKAP (Doğu Karadeniz Projesi)
IV. DAP (Doğu Anadolu Projesi)

Yukarıda verilen bölgesel kalkınma projelerinden hangilerinin amaçları arasında kış turizminin geliştirilmesi bulunmamaktadır?

A) I ve II B) I ve III C) I ve IV

D) II ve III E) II ve IV

13. Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) içinde yer alan barajların yapımında;

I. Yeni turistik mekânların oluşturulması
II. Tarım alanlarının sulanması
III. Enerji üretiminde yararlanma
IV. Su ürünleri üretiminde yararlanma

özelliklerinden hangileri öncelikli amaçlar arasında yer alır?

A) I ve II B) I ve III C) I ve IV

D) II ve III E) II ve IV

14. Aşağıdaki illerden hangisi DOKAP (Doğu Karadeniz Projesi) kapsamında yer alan illerden biri değildir?

A) Bayburt B) Gümüşhane

C) Artvin D) Ardahan

E) Rize

15. Aşağıdaki bölgesel kalkınma projelerinden hangisinin öncelikli amaçları arasında taşkın, toprak erozyonu ve su kirliliği sorunlarının çözümü yer almaktadır?

A) GAP B) YHGP C) DOKAP

D) DAP E) KOP

16.

I. GAP III. DOKAP

II. YHGP IV. ZBK

Kapsadıkları alanlar göz önüne alındığında yukarıda verilen bölgesel kalkınma projelerinden hangilerinin amaçları arasında "mevcut limanların modernize edilmesi ve yeni limanların yapılması" **amacının yer alması beklenir?**

A) I ve II B) I ve III C) I ve IV

D) I, II ve III E) II, III ve IV

17. Aşağıdaki illerden hangisi KOP (Konya Ovası Projesi) kapsamında yer alan illerden biri değildir?

A) Kırşehir B) Yozgat C) Niğde

D) Aksaray E) Eskişehir

18. Aşağıdakilerden hangisi YHGP Projesi kapsamında yer alan illerden biri değildir?

A) Samsun

B) Karabük

C) Çorum

D) Amasya

E) Tokat

19. Şanlıurfa ili, Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) ile aşağıdakilerden hangisinde ülke ekonomisine en çok katkıda bulunur?

A) Pamuk üretimi

B) Petrol çıkarımı

C) Linyit çıkarımı

D) Tütün üretimi

E) Büyükbaş hayvancılık

20. Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) içerisinde yer alır. Ülkemizde kano ve rafting gibi akarsu sporlarının en fazla geliştiği akarsulardan biridir.

Yukarıda bazı özellikleri verilen akarsu hangisidir?

A) Çoruh

B) Kızılırmak

C) Yeşilırmak

D) Filyos

E) Gediz

TÜRKİYE'DE COĞRAFİ BÖLGELER

COĞRAFİ BÖLGELERİN BÖLÜMLERİ

Marmara Bölgesi	Ege Bölgesi	Akdeniz Bölgesi	İç Anadolu Bölgesi	Karadeniz Bölgesi	Doğu Anadolu Bölgesi	Güneydoğu Anadolu Bölgesi
Yıldız Dağları	Kıyı Ege	Antalya	Yukarı Kızılırmak	Doğu Karadeniz	Yukarı Fırat	Orta Fırat
Ergene	İç Batı Anadolu	Adana	Orta Kızılırmak	Orta Karadeniz	Erzurum - Kars	Dicle
Güney Marmara			Konya	Batı Karadeniz	Yukarı Murat - Van	
Çatalca-Kocaeli			Yukarı Sakarya		Hakkari	

- Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden dördüne komşu olduğu denizin adı verilmiştir. (Akdeniz Bölgesi, Karadeniz Bölgesi, Ege Bölgesi, Marmara Bölgesi)
- Diğer üç bölge de Anadolu bütünü içindeki konumlarına göre adlandırılmışlardır. (İç Anadolu Bölgesi, Doğu Anadolu Bölgesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi)

Karadeniz Bölgesi

Dağlar kıyıya paralel uzanır. Bitki örtüsü ormandır. Yıllık yağış miktarı ve kimyasal çözünme fazladır.

Marmara Bölgesi

Ortalama yükseltisi en az olan bölgedir. İklim çeşitliliğinin en fazla olduğu bölgedir. Sanayide ve turizmde 1. sıradadır.

Doğu Anadolu Bölgesi

Maden çeşitliliğinin en fazla olduğu bölgedir. Sanayide geri kalmıştır. Tarım ürünlerinin en geç olgunlaştığı bölgedir.

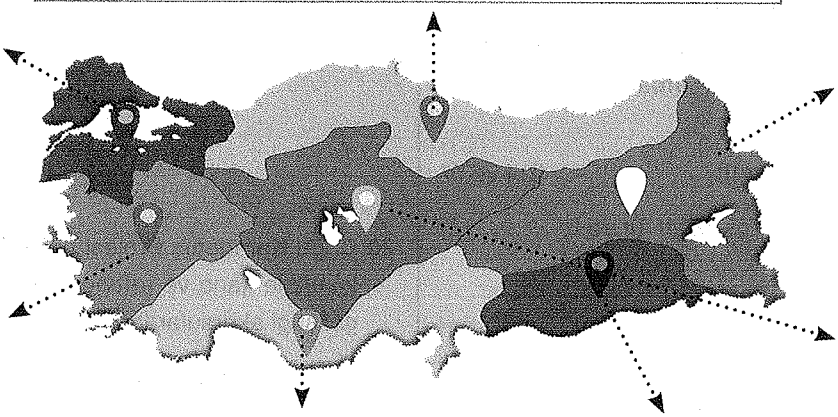

Ege Bölgesi

Dağlar kıyıya dik uzanır. Enine kıyı tipi yaygındır. Delta ovasının en fazla olduğu bölgedir. Yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır.

İç Anadolu Bölgesi

Platonun en fazla olduğu bölgedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi hariç her bölge ile sınırı vardır.

Akdeniz Bölgesi

Yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır. Türkiye'de geçit sayısının en fazla olduğu bölgedir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi

Yüz ölçümünün en küçük olduğu bölgedir. Maksimum nemin en fazla olduğu bölgedir.

TEST 1 — TÜRKİYE'DE COĞRAFİ BÖLGELER

1.

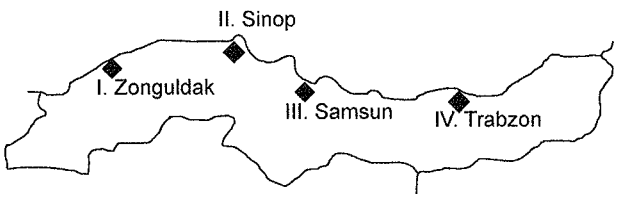

Karadeniz kıyılarında yukarıdaki haritada verilen limanlardan hangilerinin demir yolu bağlantısı yoktur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

2.

I. Çay
II. Fındık
III. Taş kömürü
IV. Bakır

Karadeniz Bölgesi yukarıda verilenlerden hangilerinde Türkiye üretiminin tamamını karşılar?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

3.

I. Dağların kıyıya uzanış doğrultusu
II. Dağların yükseltisi
III. Bitki örtüsü

Orta Karadeniz Bölümü'nün Doğu ve Batı Karadeniz bölümlerinden daha az yağış almasında yukarıdaki özelliklerden hangilerinin farklı olması etkili olmuştur?

A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II
D) II ve III E) Yalnız III

4. Aşağıdakilerden hangileri İç Batı Anadolu Bölümü'nde yaygın olarak yetiştirilen bitkilerden biri değildir?

A) Buğday B) Haşhaş C) Pamuk
D) Üzüm E) Şeker pancarı

5. Marmara Bölgesi tektonik göllerin ve kıyı set göllerinin çok olduğu bir bölgedir.

Aşağıdaki göllerden hangisi Marmara Bölgesi'ndeki göllerden biri değildir?

A) Kuş Gölü B) Terkos Gölü
C) İznik Gölü D) Uluabat Gölü
E) Marmara Gölü

6.

I. Çatalca – Kocaeli Bölümü
II. Güney Marmara Bölümü
III. Yıldız Dağları Bölümü
IV. Ergene Bölümü

Marmara Bölgesi'nin bölümlerinden hangilerinin hem Marmara Denizi'ne hem de Ege Denizi'ne kıyıları vardır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

7.

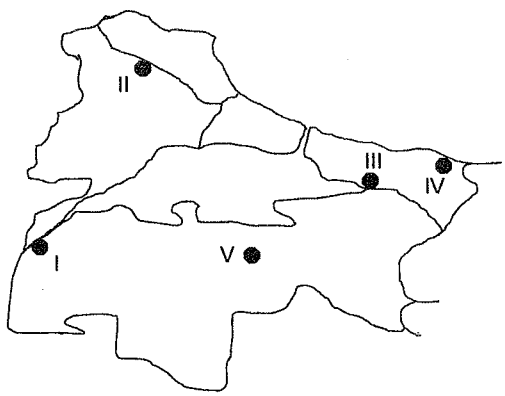

Marmara Bölgesi'nde yukarıdaki haritada verilen yerlerdeki endüstri kolları ile ilgili yorumlardan hangisi doğru değildir?

A) I'de seramik endüstrisi gelişmiştir.
B) II'de mandıracılık gelişmiştir.
C) III'de petro – kimya endüstrisi gelişmiştir.
D) IV'de pamuklu dokuma endüstrisi gelişmiştir.
E) V'te otomotiv endüstrisi gelişmiştir.

8. Marmara Bölgesi'nin ekonomik bakımdan gelişmiş olmasında aşağıdakilerden hangisi etkili olmamıştır?

A) Doğal bitki örtüsü

B) Ulaşım koşulları

C) Pazarlama koşulları

D) Özel konumu

E) Toprak verimliliği

9. İç Batı Anadolu Bölümü'nde aşağıdaki etkinliklerden hangisi Kıyı Ege Bölümü'ne göre daha az gelişmiştir?

A) Kaplıca turizmi

B) Halıcılık

C) Seramik

D) Şeker pancarı üretimi

E) Sebze üretimi

10. Ege Bölgesi ile ilgili aşağıda verilen özelliklerden hangisi doğru değildir?

A) Kıyılarda Akdeniz yağış rejimi etkilidir.

B) Linyit çıkarımı önemlidir.

C) Tarıma ayrılan toprak oranı azdır.

D) Ulaşım gelişmiştir.

E) Tarım ürünü çeşitliliği fazladır.

11. Aşağıdakilerden hangisi Adana ve Antalya bölümlerini ayıran özelliklerden biridir?

A) Yazların kurak geçmesi

B) Yıllık sıcaklık ortalamaları

C) Dağların kıyıya uzanışı

D) Tarıma ayrılan toprak oranları

E) Doğal bitki örtüleri

12. Akdeniz Bölgesi'nde bazı endüstri kolları gelişmiştir.

Aşağıdaki endüstri kollarından hangisi Akdeniz Bölgesi'nde gelişmiş endüstri kollarından biri değildir?

A) Bakır işleme B) Demir-çelik

C) Ferro-krom D) Petro – kimya

E) Alüminyum işleme

13. Akdeniz Bölgesi aşağıdaki tarım ürünlerinden hangilerinin üretiminde öndedir?

A) Tütün, pamuk, mısır, buğday

B) Turunçgiller, muz, gül, soya fasulyesi

C) İncir, zeytin, haşhaş, ayçiçeği

D) Fındık, incir, ayçiçeği, şeker pancarı

E) Mercimek, susam, pirinç, zeytin

14.

I. Yukarı Sakarya Bölümü

II. Konya Bölümü

III. Orta Kızılırmak Bölümü

IV. Yukarı Kızılırmak Bölümü

İç Anadolu Bölgesi volkanik arazilerin yaygın olduğu bölgelerdendir.

Yukarıda verilen bölümlerin hangilerinde volkanik araziler daha fazladır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

15. Akdeniz Bölgesi Türkiye ekonomisine önemli katkıları olan bir bölgedir.

Akdeniz Bölgesi'nde aşağıdaki etkinliklerden hangisinin ekonomiye katkısı yıl içinde daha çok değişir?

A) Maden çıkarımı ve işlenmesi

B) Turizm etkinlikleri

C) Dokuma endüstrisi

D) Tarımsal üretim

E) Hayvancılık ürünleri

16. İç Anadolu Bölgesi'nin Türkiye ekonomisine katkısı aşağıdaki sektörlerden hangisinde fazladır?

A) Madencilik

B) Enerji üretimi

C) Turizm

D) Ormancılık

E) Tarım ve hayvancılık

17. İç Anadolu Bölgesi'nde bölgenin sınırları boyunca;

- Ormanların daha fazla olması
- Nüfusun daha fazla olması

hangi özelliğe bağlıdır?

A) Ulaşımın gelişmiş olmasına

B) Toprakların verimli olmasına

C) Yağış miktarının ve yeraltı sularının fazla olmasına

D) Madenlerin fazla olmasına

E) Sıcaklık farklarının fazla olmasına

18. Doğu Anadolu Bölgesi'nde bölgede bulunan ham maddeleri işleyen endüstri kolları geliştirilmek istendiğinde aşağıdaki endüstri kollarından hangisinin gelişmesi beklenmez?

A) Şeker

B) Deri

C) Demir – çelik

D) Süt ürünleri

E) petro – kimya

19.

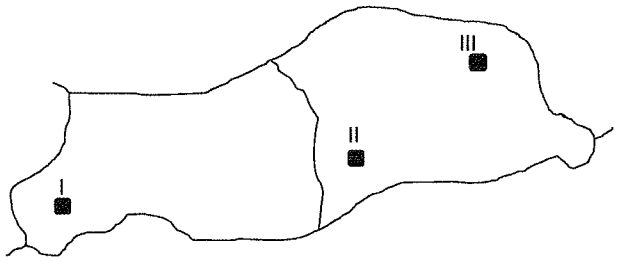

Yukarıdaki Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin haritasında işaretlenen yörelerle ilgili aşağıda verilen özelliklerden hangisi doğru değildir?

A) I. bölgenin en gelişmiş yörelerindendir.

B) II. de deprem riski azdır.

C) III. de petrol çıkarılır ve işlenir.

D) I. de zeytin yetiştirilmektedir.

E) II. Türkiye'nin en az yağış alan yöresidir.

20.

I. Buğday II. Fındık III. Pamuk

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaz kuraklığının fazla olması yukarıdaki bitkilerden hangilerinin yetiştirilmesini güçleştirir?

A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II

D) II ve III E) Yalnız III

21.

- Tarım alanlarının en geniş olduğu bölgedir.
- Nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasının altındadır.
- Şehirleşme oranı yüksektir.
- Volkanik araziler vardır.

Yukarıda verilen özelliklerin tamamı aşağıdaki bölgelerden hangisine aittir?

A) Marmara Bölgesi

B) İç Anadolu Bölgesi

C) Doğu Anadolu Bölgesi

D) Ege Bölgesi

E) Karadeniz Bölgesi

TEST 2 TÜRKİYE'DE COĞRAFİ BÖLGELER

1. Aşağıdakilerden hangisi Karadeniz Bölgesi'ni bütün bölgelerden ayıran bir özellik değildir?

A) Taş kömürü işletmelerinin bulunması

B) Ladin ormanlarının bulunması

C) Çay yetiştiriciliğinin yapılması

D) Kıyı kesimlerinde yağış rejiminin düzenli olması

E) Kıyılarda falezler (yalıyarlar) oluşması

2. Aşağıda Karadeniz Bölgesi ile ilgili verilen özelliklerden hangisi doğru değildir?

A) Kentleşme oranı en düşük olan bölgedir.

B) Dağınık yerleşmelerin en yaygın olduğu bölgedir.

C) Demir-çelik endüstrisi gelişmiştir.

D) Petro-kimya endüstrisi gelişmiştir.

E) En fazla orman oranına sahip olan bölgedir.

3.

- Eğimli arazilerin fazla olması
- Yıllık yağış miktarının fazla olması
- Killi toprak ve ana kayanın fazla olması

Karadeniz Bölgesi'nde yukarıda verilen özellikler aşağıdakilerden hangisinin fazla olmasına neden olmuştur?

A) Tarım alanlarının B) Heyelan olaylarının

C) Küçükbaş hayvancılığın D) Depremlerin

E) Dalga biriktirmelerinin

4. Akdeniz Bölgesi'nin kıyı kesimlerinde deniz turizmi gelişmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi Akdeniz Bölgesi'nde yer alan turistik yörelerden biri değildir?

A) Didim B) Kemer C) Fethiye

D) Manavgat E) Köyceğiz

5. Batı Karadeniz Bölümü'nde enerji tüketiminin Doğu Karadeniz Bölümü'ne göre daha fazla olmasına Batı Karadeniz Bölümü'nün hangi özelliği neden olmuştur?

A) İşlek limanlarının olması

B) Yağış rejiminin düzenli olması

C) Ağır sanayinin gelişmiş olması

D) Nüfusun fazla olması

E) Enerji kaynaklarının çeşitlilik göstermesi

6. Marmara Bölgesi'nin özellikleri ile ilgili aşağıda verilenlerden hangisi doğru değildir?

A) Türkiye'de etkili üç ana iklim tipinin görüldüğü bir bölgedir.

B) Ulaşım etkinliklerinin en fazla geliştiği bölgedir.

C) Ayçiçeği ve pirinç üretiminin en fazla olduğu bölgedir.

D) Türkiye'nin turizm gelirlerine katkısı en fazla olan bölgedir.

E) Türkiye'nin dış ticaretindeki payı fazla, iç ticaretindeki payı azdır.

7. Marmara Bölgesi'ndeki bölümler arasında ekonomik açıdan bazı farklar vardır.

Yıldız Dağları Bölümü aşağıdaki özelliklerden hangisi bakımından Güney Marmara Bölümü'ne göre öndedir?

A) Nüfus sayısı B) Tarımsal üretim

C) Yeraltı zenginlikleri D) Yıllık yağış miktarı

E) Endüstri üretimi

8. Ergene Bölümü'nde daha çok tarıma dayalı endüstri kolları gelişmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi Ergene Bölümü'nde gelişmiş endüstri kollarından biri değildir?

A) Bitkisel yağ B) Sigara

C) Süt ürünleri D) İçki

E) Şeker

9. Marmara Bölgesinde ekili – dikili alan oranı yüksektir. Ancak Marmara Bölgesi'nin bütün bölümlerinde ekili – dikili alan oranı aynı değildir.

Marmara Bölgesi'nin hangi bölümlerinde ekili – dikili alanlar daha fazladır?

A) Yıldız Dağları – Ergene

B) Yıldız Dağları – Çatalca Kocaeli

C) Ergene – Güney Marmara

D) Güney Marmara – Çatalca Kocaeli

E) Güney Marmara – Yıldız Dağları

10. Türkiye'nin kıyı bölgelerinde dağların uzanışı bazı coğrafi özellikler üzerinde etkili olmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi Kıyı Ege Bölümü'nde dağların uzanışının etkilediği bir özellik değildir?

A) Akarsuların doğu – batı yönlü uzanması

B) Sıcaklığın Akdeniz kıyılarına göre düşük olması

C) Kıyı ve iç kesimler arasında ulaşımın kolay olması

D) Deniz etkisinin daha geniş alanda görülmesi

E) Kıyı çizgisinin uzun olması

11. Akdeniz Bölgesi ile ilgili aşağıda verilen özelliklerden hangisi doğru değildir?

A) Boyuna kıyılar yaygındır.

B) Deniz turizmi süresi en uzun olan bölgedir.

C) Seracılığın en fazla yapıldığı bölgedir.

D) Karstik ovalar yaygındır.

E) Kıyılarla iç kesimler arasında ulaşım kolaydır.

12. Akdeniz Bölgesi aşağıdakilerden hangisinde Türkiye üretiminde önemli bir paya sahip değildir?

A) Seracılık B) Pamuk üretimi

C) Turunçgiller üretimi D) Balıkçılık

E) Muz üretimi

13. Ege Bölgesi'nde aşağıda verilen endüstri kollarından hangisinin ham maddesi bölge içinden elde edilen bir ham madde değildir?

A) Petro – kimya B) Dokuma

C) Sigara D) Şeker

E) Bitkisel yağ

14.

- Sakarya Nehri'nin yukarı çığırı ile en büyük kolu olan Porsuk Çayı buradadır.
- Lokomotif endüstrisi gelişmiştir.
- Bölgede nüfus yoğunluğu ve şehirleşmenin en fazla olduğu bölümdür.

Yukarıda verilen bilgiler hangi bölüme aittir?

A) Yukarı Sakarya Bölümü

B) İç Batı Anadolu Bölümü

C) Yukarı Kızılırmak Bölümü

D) Orta Kızılırmak Bölümü

E) Konya Bölümü

15.

I. Doğal bitki örtüsünü

II. Yol yapım giderlerini

III. Tarım ürünü çeşidini

IV. Sıcak su kaynaklarının dağılışını

İç Anadolu Bölgesi'nin iklim özellikleri yukarıdaki özelliklerden hangilerini etkilememiştir?

A) I ve II B) I ve III C) I ve IV

D) II ve III E) II ve IV

16.

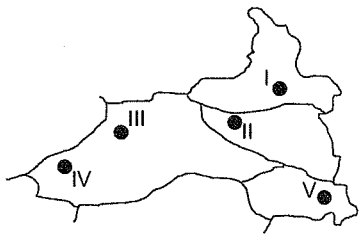

- Yüksek ve engebelidir.
- Bölgenin en yağışlı bölümüdür.
- Hayvancılık önemli geçim kaynağıdır.
- Nüfusu en az olan bölümüdür.
- Arıcılık yaygındır.

Yukarıda Doğu Anadolu Bölgesi'nin bir yöresine ait özellikler verilmiştir.

Verilen özellikler Doğu Anadolu Bölgesi'ne ait haritada işaretli yerlerden hangisine aittir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

17.

I. Kayısı

II. Elma

III. Turunçgiller

IV. Zeytin

Yukarı Fırat Bölümü Doğu Anadolu Bölgesi'nin tarım ürünü çeşidi en fazla olan bölgesidir.

Yukarıda verilen tarım ürünlerinden hangileri Yukarı Fırat Bölümü'nde yetiştirilen tarım ürünlerinden biri değildir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

18. Aşağıdakilerden hangisi Güneydoğu Anadolu Bölgesi ile ilgili doğru bir bilgi değildir?

A) Ortalama yüksekliği 500 – 700 metredir.

B) Alanı en küçük olan bölgedir.

C) Suriye, Irak ve İran ile sınırları vardır.

D) Nadas alanları son yıllarda giderek azalmaktadır.

E) Yağış rejimi Akdeniz kıyılarının yağış rejimine benzer.

19.

I. Akarsu rejimleri

II. Yükselti

III. Enlem etkisi

IV. Doğal bitki örtüleri

Yukarıdaki faktörlerden hangilerinin etkisi Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde sıcaklıkların Doğu Anadolu Bölgesi'ne göre daha yüksek olmasını sağlamıştır?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

20. Aynı enlemlerde ve benzer güneşlenme sürelerine sahip olmalarına rağmen seracılık Kıyı Akdeniz'de yaygın iken; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde önemsizdir.

Bu durum Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin hangi özelliğinden kaynaklanmaktadır?

A) Nem oranın düşük olması

B) Kış mevsiminin yağışlı geçmesi

C) Yaz sıcaklığının yeterli olmaması

D) Kış sıcaklığının düşük olması

E) Tüketim merkezlerine uzak olması

21.

- Ekili-dikili arazi oranı yüksektir.
- Yol yapım giderleri düşüktür.
- Aritmetik nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasından fazladır.

Yukarıda özellikleri verilen bölge aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ege Bölgesi

B) Marmara Bölgesi

C) İç Anadolu Bölgesi

D) Karadeniz Bölgesi

E) Akdeniz Bölgesi

TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ KONUMU

Test 1 çözümleri

Çözüm 1: Bir ülkenin çevresindeki ülkelere, ulaşım ve ticaret yollarına göre konumuna özel konum denir. Ülkenin yer şekilleri, yükseltisi ve denizlere göre konumu da özel (göreceli) konumu ifade etmektedir. Buna göre Türkiye'nin kıyılarında nemli iklimin görülmesi, aynı anda farklı mevsimlerin yaşanması, arazinin engebeli olması ve boğazlara sahip olması Türkiye'nin özel konumu ile ilgilidir. Ancak Türkiye matematik konumuna bağlı olarak Orta kuşakta yer alır. Buna bağlı olarak da kışın cephesel yağışların etkisinde kalır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 2:
Dünya üzerindeki bir noktanın Güneş'in karşısından geçme hızına çizgisel hız denir. Çizgisel hız Ekvator'dan kutup noktalarına gidildikçe azalır.

Buna göre Ekvator'a daha yakın olan Hatay'da çizgisel hız daha fazladır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 3: Türkiye 36° - 42° kuzey enlemleri ile, 26° - 45° doğu boylamları arasında yer alır. Buna göre Türkiye'nin doğusu ile batısı arasındaki yerel saat 76 dakikadır. (45 - 26 = 19 → 19 x 4 = 76)
23 Eylül tarihinde gece - gündüz süresi eşittir. (12 saat gündüz 12 saat gece) Buna göre Türkiye'nin en doğusunda güneş şekil 1' deki konumda iken en batıda yerel saat daha geri olduğu için şekil 2'de 4 numaralı konumda yer alır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 4: Türkiye Kuzey Yarım Küre'de yer alır. Güneyinden kuzeyine gidildikçe güneş ışınlarının geliş açısı azalır ve bunun sonuncunda güneyden kuzeye gidildikçe enlem etkisine bağlı olarak sıcaklıklar azalır. Buna göre haritada III numara ile gösterilen ok yönünde gidildiğinde sıcaklıkların enlem etkisinden dolayı azalması beklenir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 5: Dünya üzerindeki herhangi bir noktanın Ekvator düzlemine olan uzaklığının açı cinsinden değerine enlem denir. Dönenceler dışında yer alan hiçbir yere güneş ışınları dik açı ile gelmez. Buna göre Türkiye dönenceler dışında yer aldığından enlem etkisine bağlı olarak; Güneş ışınları dik açılarla gelemez. Gölge boyu sıfır olamaz. Denizlerdeki tuzluluk oranı güneyden kuzeye doğru azalır. Kuzeyden esen rüzgârlar ise sıcaklığı düşürür. Ancak doğuda güneşin daha erken doğması enlem ile ilgili değil boylam ile ilgilidir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 6:

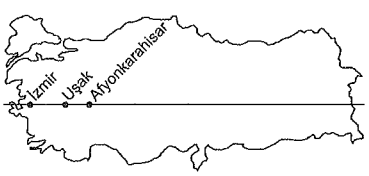

Verilen il merkezleri aynı enlem üzerinde yer alır. Aynı enlem üzerinde yer alan merkezlerin Ekvator'a olan uzaklıkları birbirine yakındır. Bu nedenle güneş ışınlarını neredeyse aynı açı ile alırlar. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 7: Turunçgil Akdeniz ikliminde yetiştirilebilir. Karadeniz'de yer alan Rize'de turunçgil yetiştiriciliğinin yapılmasının nedeni Rize'nin özel konumudur. Türkiye'nin üç tarafının denizlerle çevrili olması da Türkiye'nin özel konumu ile ilgilidir. Ancak Malatya'da güneşin, Denizli'den daha önce doğması boylamla ilgilidir yani matematik konumun bir sonucudur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 8: Güneş doğudan doğar batıdan batar. Bu nedenle doğuda yerel saat ileri iken batıda daha geridir. Türkiye'de ulusal saatin 13.00 olduğu anda güneşin ufuktaki konumları verilen kentlerden en batıda yer alan III numaralı kenttir. Çünkü güneş diğerlerine göre daha geridedir. En doğuda yer alan kent ise I numaralı kenttir. Çünkü güneş diğerlerine göre daha ileridedir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 9: Dünya üzerindeki herhangi bir noktanın Ekvator düzlemine olan uzaklığının açı cinsinden değerine enlem denir. Dünya üzerindeki herhangi bir yerin başlangıç meridyenine uzaklığının açı cinsinden değerine boylam denir.
Buna göre bir yerin enlem ve boylamı Ekvator'a olan uzaklığı ve matematik iklim kuşağı hakkında bilgi verir. Ancak deniz etkisine açıklık durumu özel konum ile ilgilidir.
Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 10: Bir yerin kendine has coğrafi özelliklerine özel konum denir. Haritada IV numara ile gösterilen doğrultunun uç noktaları arasında özel konum bakımdan farklılık diğerlerinden daha fazladır. Çünkü uç noktalardan biri karasal diğeri denizseldir. Bir uç noktada yükselti daha azdır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 11: Dünya batıdan doğuya doğru dönmektedir. Buna bağlı olarak da doğudaki yerleşim merkezlerinin yerel saatleri daima ilerdedir. Bu durumun tam tersi olabilmesi için dünyanın dönüş yönünün doğudan batıya doğru olması gerekir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 12:

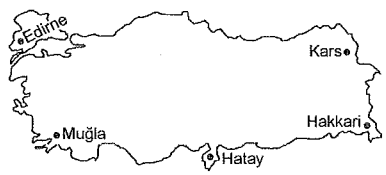

Türkiye Kuzey Yarım Küre'de yer aldığı için paralel derecesi kuzeye doğru, Doğu Yarım Küre'de yer aldığı içinde meridyen derecesi doğuya doğru artmaktadır. Buna göre hem kuzeyde hem de daha doğuda yer alan kent Kars'tır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 13:
Boylam etkisi: Başlangıç meridyeninden doğuya ve batıya doğru gidildikçe meydana gelen değişmeleri ifade eder. Boylam yerel saat üzerinde etkilidir.
Aynı boylam üzerinde yer alan merkezlerin yerel saatleri aynıdır. Buna göre Bilecik ve Kütahya'nın yerel saatleri ulusal saatten 60 dakika ileri ise bu kentlerin boylam dereceleri aynıdır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 14: Türkiye'nin mutlak (matematik) konumu: Türkiye 36 - 42° kuzey paralelleri ile 26 - 45° doğu meridyenleri arasında yer alır. Buna bağlı olarak Akdeniz kıyıları, Karadeniz kıyılarından sıcak olur. Cisimlerin gölge yönü öğle vakti kuzeyi gösterir. Başlangıç meridyeninin doğusunda yer alır ve kuzeyden esen rüzgârlar sıcaklığı azaltır. Aynı anda farklı mevsim özelliklerinin yaşanması ise Türkiye'nin özel konumunun bir sonucudur. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 15: Aynı enlem üzerinde yer alan merkezlerde gece - gündüz uzunlukları aynıdır. Buna göre aynı boylam üzerinde bulunan iki noktada gündüz uzunlukları farklı ise bu noktaların enlem değerleri kesinlikle farklıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 16: 21 Mart'ta güneş X konumundayken, Iğdır'da Y konumunda ise Iğdır Ankara'nın daha doğusunda yer alır ve Ankara daha batıda yer aldığı için güneşi daha geç görür. Iğdır daha doğuda olduğu için güneş daha erken doğar ve daha erken batar. Ancak Ankara'da güneş daha erken batmaz. Ankara daha batıda olduğu için güneş orada daha geç doğar daha geç batar. Iğdır daha doğuda olduğu için güneşi daha erken kaybeder. Ankara daha batıda yer aldığı için Iğdır'a göre tarih tarih değiştirme çizgisine daha uzaktır. Ancak Ankara'da güneş daha erken batmaz. Iğdır daha doğuda yer aldığı için güneş orada erken doğar ve daha erken batar. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 17: Matematik konuma bağlı olarak daha kuzeyde yer alan Samsun'da sıcaklık ortalamasının Ankara'dan düşük olması beklenir. Ancak Samsun'da denizelliğin Ankara'da ise karasallığın etkili olmasına bağlı olarak Samsun'un yıllık sıcaklık ortalaması Ankara'dan daha fazla olur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 18: Ekvator'da gece - gündüz süresi eşittir. Ancak Ekvator'dan kutuplara gidildikçe gece ile gündüz arasındaki süre farkı artar. Aynı enlem üzerinde bulunan merkezlerde gece ile gündüz süreleri aynıdır. Buna göre seçeneklerde yer alan Denizli ve Konya illeri yaklaşık olarak aynı enlem üzerinde bulundukları için gece ile gündüz süreleri arasındaki fark diğerine göre daha azdır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 19:
- Tan ve gurup süresi kutuplarda daha uzundur. Buna göre tan ve gurup süresi Karadeniz Bölgesi'nde Akdeniz Bölgesi'nden uzundur.
- Çizgisel hız Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe azalır. Buna göre Ege Bölgesi'nden kuzeye gidildikçe çizgisel hız azalır.
- Doğu Anadolu Bölgesi'nde yükselti diğer bölgelere göre daha fazladır.
- Marmara Bölgesi'nde Akdeniz, Karadeniz ve karasal iklim özellikleri görülür.

Yerel saat doğuda daha ileridir. Bu nedenle İç Anadolu Bölgesi'nde batıya gidildikçe yerel saat ilerlemez, geriler. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 20:
- İzmir'de yıllık sıcaklık farkının Muş'tan fazla olmasının nedeni denizelliktir. Yani özel konumdur.
- Kars'ta ortalama donlu gün sayısının 182 gün olmasının nedeni yükseltidir. Yani özel konumdur.
- Erzurum'da yağış miktarının Konya'dan fazla olmasının nedeni yükseltidir. Yani özel konumdur.
- Yüksek dağların kıyıya paralel ve yakın uzandığı yerlerde denizden gelen hava kütlesi yamaç boyunca yükselir, soğur ve yağış bırakır. Buna oragrafik yağışlar denir. Rize'de yaz yağışlarının olmasının nedeni orografik yağışlardır. Yani özel konumdur.
- Ankara'ya güneş ışınlarının en büyük 73° 27' açı ile düşmesi enlemle ilgilidir. Yani matematik konumun bir sonucudur.

Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 21:
- Yükselti→ Özel (Göreceli) konumla ilgilidir.
- Enlem→ Matematik (Mutlak) konumla ilgilidir.
- Denizellik→ Özel (Göreceli) konumla ilgilidir.
- Dönence→ Matematik (Mutlak) konumla ilgilidir.

Ancak yerel saat özel (göreceli) konumla ilgili değil boylam değerine bağlı olarak belirlendiği için matematik (mutlak) konumla ilgilidir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 22: Türkiye Kuzey Yarım Küre'de yer alan bir ülkedir. Bu nedenle Türkiye'de;
- En uzun gündüz 21 Haziran'da yaşanır.
- Kuzey kutup noktasına güney kutup noktasından daha yakındır.
- 21 Aralık'ta güneş ışınlarının geliş açısı dardır.
- Kuzeyden gelen rüzgârlar sıcaklığı azaltır. Türkiye aynı enlem ve boylam değerleri ile Güney Yarım Küre'de yer alsaydı bu durumlar değişecekti. Fakat boylam değerleri arasındaki fark değişmeyeceğinden doğusu ile batısı arasındaki yerel saat farkı değişiklik göstermeyecektir.

Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 23: Aynı enlemlerde yer alan merkezler güneş ışınlarını aynı açı ile alır. Yaklaşık olarak aynı enlemlerde yer almalarına rağmen yaz mevsiminde Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Akdeniz Bölgesi'ne göre daha sıcaktır. Bu durumun nedeni Akdeniz Bölgesi'nde nemliliğin etkili olması, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ise, karasallık ve Basra Alçak Basıncı'nın etkili olmasıdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Verilen kent çiftlerinden aralarındaki boylam farkı en fazla olan Antalya – Şanlıurfa'dır. Bu yüzden ikisi arasında yerel saat farkı diğerlerinkinden daha fazladır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 2: Türkiye 36° – 42° kuzey enlemleri arasında yer alır. Ekvator ile Ekliptik düzlemi arasındaki açı (23° 27') dönenceleri dolayısıyla güneş ışınlarının dik gelebildiği yerleri belirler. Bu açı 42° olsaydı Türkiye'nin tamamı dönenceler arasında yer alırdı ve Türkiye'nin tamamına güneş ışınları belirli tarihlerde dik gelirdi. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 3: Yağış ve akarsularla beslenmenin az, buharlaşmanın fazla olduğu denizlerde tuzluluk fazla olur.
Karadeniz'de;
- Yağışlarla ve akarsularla daha fazla beslendiği için,
- Havzasındaki akarsuların akımları daha yüksek olduğu için,
- Sıcaklık daha düşük ve buharlaşma şiddeti daha düşük olduğu için tuzluluk daha azdır.

Denizlerin derinliği tuzluluğu fazla etkilemez. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 4: Güneşin doğuşu, batışı ve yerel saatin ileri ya da geri olması dünyanın dönüş yönü ile ilgilidir. Dünya batıdan doğuya doğru döndüğü için doğuda bulunan yerlerde güneş daha önce doğar. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 5: 23 Eylül'de (ekinoks) her yerde güneş doğduktan 12 saat sonra batar. Güneş Türkiye'nin en doğusunda doğduktan 12 saat sonra battığına ve en batıda güneş 1 saat 16 dakika sonra batacağına göre; aradaki zaman farkı 12.00 + 01. 16 = 13.16 olarak hesaplanır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 6: Türkiye'nin güneydoğu köşesinde yer alan, hem Irak hem de İran ile sınır komşusu olan il Hakkari'dir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 7: Türkiye'de öğle vaktinde güneş ışınlarının en dar geldiği, gölgenin en uzun olduğu tarih 21 Aralık'tır. 21 Aralık'tan sonra gölge boyu kısalmaya başlar. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 8: 21 Haziran tarihinde Türkiye'de en uzun gündüz yaşanır ve gündüzler kuzeye gidildikçe uzar. Bu yüzden aynı boylam üzerinde yer alan noktalardan en kuzeyde bulunan noktada güneş diğerlerine göre daha erken doğar, daha geç batar. Haritada I numara ile gösterilen yerde 21 Haziran tarihinde güneş en erken doğar. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 9: Orman üst sınırı enleme bağlı bir özelliktir. Türkiye'de (Kuzey Yarım Küre'de) kuzeye gidildikçe orman üst sınırı alçalır. Diğer seçeneklerde verilenler özel konum ile ilgili özelliklerdir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 10: Türkiye'de enleme bağlı olarak buğday hasadı Adana'da Konya'dan önce yapılır. Deniz suyu sıcaklığı Ege kıyılarına göre Akdeniz kıyılarında faha fazladır. Aynı enlem üzerinde bulunan Mersin ile Antalya'da sıcaklıklar aynı olabilir. Türkiye'nin güney kıyılarında sıcaklıklar yüksek, kuzey kıyılarında ise düşüktür.
Ancak enleme bağlı olarak Samsun'da sıcaklıkların Kayseri'den daha düşük olması beklenirken denizelliğe bağlı olarak Samsun'daki sıcaklık Kayseri'den daha yüksektir. Bu durum matematik konum ile çelişmektedir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 11: Türkiye'de gece ile gündüz arasındaki süre farkının en fazla olduğu tarihler 21 Haziran ve 21 Aralık'tır. Farkın en az olduğu tarihler 21 Mart ve 23 Eylül tarihlerine en yakın olan tarihlerdir. Verilenler içinde 1 Nisan tarihi 21 Mart tarihine yakındır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 12: Türkiye'de güneye gidildikçe (Ekvator'a yaklaşıldıkça) meridyenler arasındaki mesafe artar. Doğuda yerel saat ileridir. Bu durumda Konya'dan güneyde ve doğuda yer alan bir kente gidilince meridyenler arasındaki mesafe artar ve yerel saat daha ileri olur. Gaziantep Konya'ya göre güneydoğuda yer alır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 13: Türkiye'de iklim çeşitliliğinin fazla olmasını sağlayan en önemli özellikler, etrafının denizlerle çevrili olması ve yer şekillerinin çeşitlilik göstermesidir. Toprak özellikleri ile bitki örtüsü iklim özelliklerini etkilemez, iklim özelliklerinin sonucudur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 14: Türkiye'de Ekvator'a doğru (güneye) gidildikçe alacakaranlık süresi kısalır. Verilen kentlerden en güneyde olanı Adana'dır. Adana'da alacakaranlık süresi diğer verilen kentlere göre daha kısadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 15: Kuzey Yarım Küre'de kuzeye gidildikçe güneş ışınlarının geliş açısı daraldığı için gölge boyu uzar. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 16:
- Malatya'nın yerel saatinin Aydın'dan ileri olmasının nedeni → boylamlarının farklı olmasıdır.
- Ege Bölgesi'nde tarımsal ürün çeşitliliğinin fazla olmasının nedeni → özel konumdur.
- Doğu Anadolu Bölgesi'nde kalıcı kar sınırının daha düşük olmasının nedeni → yükseltisinin fazla olmasıdır.
- Karadeniz Bölgesi'nde güneşli gün sayısının az olma nedeni → özel konumdur.
- Akdeniz, Ege ve Güney Marmara bölgelerinde Akdeniz ikliminin görülmesine rağmen bu bölgelerin sıcaklık ortalamalarının farklı olmasının nedeni → enlemlerin farklı olmasıdır.

Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 17: Türkiye 45° doğu boylamının yerel saatini (Iğdır yakınlarından geçer) ulusal saat olarak kullanılır. Bu yüzden bu boylama en yakın olan (en doğudaki) kentte (Hakkari) yerel saat ile ulusal saat arasındaki fark azdır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 18: Türkiye'de her yerde öğle vakitlerinde gölge kuzeydedir. Gündüz uzunlukları enleme bağlıdır. Bu iki özellik benzerlik gösterir. Ancak; öğle vakitleri boylama bağlıdır. Yıllık sıcaklık farkları nem ve yükseltiye bağlıdır. Benzerlik göstermeleri beklenmez. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 19: A, C, D ve E seçeneklerinde verilenler Türkiye'nin mutlak konum özellikleri ile ilgilidir. Ancak üç tarafının denizlerle çevrili olması Türkiye'nin özel konum özellikleri arasında yer alır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Test 3 çözümleri

Çözüm 1: Ekvator dışında bir yerde güneş doğduktan 12 saat sonra batıyorsa yani gece – gündüz süresi birbirine eşitse 21 Mart veya 23 Eylül tarihleri yaşanmaktadır. (Ekvator'da gece ve gündüzler birbirine eşittir.) Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 2: Güneş ışınları 21 Haziran tarihinde Yengeç Dönencesi'ne dik gelir. 21 Haziran'da Türkiye'de en uzun gündüz yaşanır. Kuzeye gidildikçe gündüzler uzar. Gündüz süresi uzunsa güneşin doğuşu ile batışı arasında geçen süre de uzun demektir. Antakya güneyde yer aldığı için gündüz süresi diğer kentlere göre kısadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 3: Matematik konum; iklim özelliklerini, gece – gündüz uzunluklarını, ulusal saati, güneşin ufuktaki yüksekliğini etkiler. Sıcak su kaynaklarının dağılışı matematik konuma bağlı bir özellik değildir, jeolojik özelliklere bağlıdır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 4: Muğla Ankara'ya göre güneybatıda yer almaktadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 5: Gece-gündüz süreleri arasındaki fark Ekvator'dan uzaklaşıldıkça artar. Türkiye'de kuzeye gidildikçe gece-gündüz süreleri daha fazla, güneyde daha az değişmektedir. Antalya'da gece - gündüz süreleri diğer kentlere göre daha az değişir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 6: Türkiye'nin kuzeyinde yerleşme ve bitki üst sınırı güneyine göre daha alçakta, güneyde (Ekvator'a yakın) daha yüksekte yer alır. Haritada IV numaralı yerde yerleşme ve bitki üst sınırı daha yüksekte yer alır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 7: Doğuda bulunan yerlerde yerel saat ileri, batıda bulunan yerlerde geridir. Haritada verilen yerler içinde I numara ile gösterilen yer en batıda olduğu için burada yerel saat en geridir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 8: 21 Haziran'da Türkiye'de en uzun gündüzler yaşanır. Kuzeye gidildikçe gündüzler uzar. Ardahan Hakkari'ye göre daha kuzeyde yer aldığı için 21 Haziran'da gündüz süresi daha uzundur. (Enlem etkisi) Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 9: Türkiye'de 21 Haziran – 21 Aralık arasında gündüzler kısalır, geceler uzar. 21 Aralık – 21 Haziran arasında gündüzler uzar, geceler kısalır. Buna göre Türkiye'de 10 Ocak – 20 Ocak tarihleri arasında gündüzler uzar, geceler kısalır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 10:

Türkiye'de kış saati uygulamasında İzmit yakınlarından geçen 30° doğu boylamının yerel saati ulusal saat olarak kullanılıyordu. Haritada verilen kentler içinde bu boylama en yakın boylamda bulunan Antalya'nın yerel saati ile ulusal saat arasındaki fark en azdır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 11: Türkiye'de kış saati uygulamasında İzmit yakınlarından geçen 30° doğu boylamının yerel saati ulusal saat olarak kullanılıyordu. Haritada verilen kentler içinde bu boylama en uzak boylamda bulunan Tatvan'ın yerel saati ile ulusal saat arasındaki fark en fazladır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 12: Dağların güney yamaçlarında kalıcı kar sınırının kuzey yamaca göre daha yüksekte yer alması bakı etkisine, Karadeniz'in sularında tuz oranının Akdeniz'in sularından daha düşük olması Ekvator'a göre konuma (enlem) bağlı özelliklerdir. Bu iki özellik matematik konuma bağlı özelliklerdir. Karadeniz kıyılarının çok yağış alması denize göre konuma ve yer şekillerinin uzanışına bağlıdır. Doğuya gidildikçe sıcaklık farklarının artması ve Karadeniz kıyılarının çok yağış alması yükselti ve denize göre konum özelliğine bağlıdır. Bu iki özellik matematik konumla ilgili değil özel konumla ilgilidir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 13: Gece – gündüz sürelerinin yıl içinde değişimi Ekvator'dan uzaklaşıldıkça artar. Haritada verilen yerler içinde en kuzeyde bulunan yerde (III) yıl içinde gece – gündüz süreleri daha fazla değişir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 14: Tarihsel süreçteki gelişmeler, kara ve demir yollarının uzunluğu, denizlere göre konumu ve uluslararası alanda üye olduğu kuruluşlar bir yerin göreceli konumu hakkında bilgi verir. Ancak Greenwich'e göre zaman farkı matematik konum hakkında bilgi verir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 15: Türkiye Kuzey Yarım Küre'de yer aldığı için 23 Eylül – 21 Mart arasında geceler gündüzlerden uzun 21 Mart – 23 Eylül arasında gündüzler gecelerden uzundur. 10 Nisan – 20 Nisan tarihleri 21 Mart – 23 Eylül arasındaki dönem içindedir. Bu yüzden 10 Nisan – 20 Nisan arasında gündüzler gecelerden uzundur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 16: Güneş ışınlarının geliş açısı enleme, kullanılan saat dilimi boylama bağlı özelliklerdir. Sıcaklık değerleri hem matematik konuma (enlem, güneş ışınlarının geliş açısı, bakı etkisi) hem de özel konuma (denizellik – karasallık, yükselti, yer şekilleri, nemlilik....) bağlıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 17: Yerel saatler boylamın etkilediği bir özelliktir. Diğer seçeneklerde verilenler enleme bağlı özelliklerdir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 18: Ekvator'dan uzaklaşıldıkça meridyenlerin aralıkları daralır. Türkiye Kuzey Yarım Küre'de yer aldığı için kuzeye gidildikçe meridyen aralıkları daralmaktadır. Buna göre en kuzeyde bulunan I numara ile gösterilen yer ile başlangıç meridyeni arasındaki mesafe diğerlerine göre daha kısadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 19: Türkiye'nin her yerinde öğle vaktinde gölge yıl boyunca kuzeye düşer. Çünkü Türkiye Kuzey Yarım Küre'de ve Yengeç Dönencesi'nin kuzeyindedir. Bu durum enlem etkisi ile açıklanır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 20: Türkiye Kuzey Yarım Küre'de yer aldığı için kuzeye gidildikçe güneş ışınlarının geliş açısı daralır. Bu yüzden kuzeye gidildikçe gölge boyları uzar. Güneye gidildikçe gölge boyu kısalır. Verilen kentler içinde en güneyde bulunan kent İskenderun'dur. Bu yüzden burada gölge boyu daha kısadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Test 4 çözümleri

Çözüm 1: Ekvator'dan uzaklaşıldıkça meridyenlerin aralıkları daralır. Türkiye Kuzey Yarım Küre'de yer aldığı için kuzeye gidildikçe meridyen aralıkları daralmaktadır. Verilen kentler içinde en kuzeyde bulunan kent Edirne olduğu için burada meridyenler arasındaki mesafe daha azdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 2:

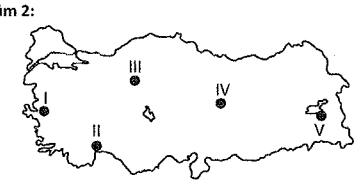

Türkiye Iğdır yakınlarından geçen 45° doğu meridyenini ulusal saat ayar meridyeni olarak kullanmaktadır. Haritada I numara ile gösterilen yer ayar meridyenine en uzakta olan yer olduğu için yerel saat ile ulusal saat arasında en fazla fark buradadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 3: Türkiye'de Kuzey Yarım Küre'de 21 Haziran'dan sonra gündüzler kısalmaya başlar. 21 Haziran'dan 21 Aralık'a kadar gündüzler kısalır. 21 Haziran – 23 Eylül arasında gündüzler gecelerden uzun, 23 Eylül – 21 Aralık arasında geceler gündüzlerden uzundur. Dolayısıyla 3 Ağustos – 13 Ağustos arasında Türkiye'de gündüzler kısalmakta ve gündüzler gecelerden daha uzundur. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 4: Aynı boylamda bulunan yerlerde 21 Mart ve 23 Eylül tarihlerinde güneş aynı anda doğar, aynı anda batar. 21 Haziran'da Türkiye'de kuzeye gidildikçe gündüzler uzadığı için en kuzeyde bulunan noktada güneş daha erken doğacak, en güneyde bulunan noktada güneş daha geç doğacaktır. Dolayısıyla IV numaralı noktada 21 Haziran tarihinde güneş en geç doğar. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 5: Kuzey Yarım Küre'de bulunan Türkiye'de kış mevsiminde geceler gündüzlerden uzundur ve kuzeye gidildikçe daha uzun geceler yaşanır. Buna göre kuzeyde bulunan Sinop'ta geceler verilen diğer kentlere göre daha uzun, en güneyde bulunan Anamur'da geceler verilen diğer kentlere göre daha kısadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 6: Yerel saat farkı boylam farkına bağlıdır. Verilen kentlerden en fazla boylam farkı Afyon – Ardahan arasında olduğu için verilen kent çiftleri arasında en fazla yerel saat farkı da bu ikisi arasındadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 7: Yerel saat farkı boylam farkına bağlıdır. Verilen kentlerden en az boylam farkı Bursa – Antalya arasında olduğu için verilen kent çiftleri arasında en az yerel saat farkı da bu ikisi arasındadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 8: Türkiye'de ocak ayında 30° doğu meridyeninin yerel saati ulusal saat olarak kullanılıyordu. Kış saati uygulaması devam etseydi haritada verilen yerler içinde bu meridyene en uzak olan V numara ile gösterilen yerde yerel saat ile ulusal saat arasındaki fark daha fazla olacaktı. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 9: Türkiye'de (Kuzey Yarım Küre'de) kuzeye gidildikçe gece – gündüz süre farkı artar. Verilenler içinde gece – gündüz süre farkı en fazla olan yer en kuzeyde bulunan II numara ile gösterilen yerdir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 10: Türkiye'de güneş ışınlarının geliş açısına bağlı olarak gölge uzunluğunun en fazla olduğu tarih 21 Aralık, en kısa olduğu tarih 21 Haziran'dır. Buna göre grafikte verilen tarihler sırasıyla 23 Eylül, 21 Aralık, 21 Mart, 21 Haziran'dır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 11: Türkiye'de yaz mevsiminde gündüzler kuzeye gidildikçe uzar, güneye gidildikçe kısalır. Öğrencinin gittiği yerde gündüzler Ankara'ya göre kısa ise güneye gitmiş demektir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 12: Ekvator'dan uzaklaşıldıkça gece – gündüz süre farkı artar. Türkiye'de kuzeyde bulunan bir yer Ekvator'a uzak olduğu için burada gece uzunluğu daha fazla değişir. Güneyde bulunan bir yer Ekvator'a yakın olduğu için burada gece uzunluğu daha az değişir. Haritada IV numaralı yerde gece uzunluğu yıl boyunca diğerlerine göre daha az değişir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 13: Dönenceler arasında kalan yerlerden (sıcak kuşak) uzaklaşıldıkça güneş ışınlarının geliş açısı daralır. Türkiye'de kuzeye gidildikçe dönenceler arasında kalan bölgeden uzaklaşıldığı için güneş ışınlarının geliş açısı daralır. Verilen kentler içinde en kuzeyde bulunan kent Kırklareli'dir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 14:
- Güneş ışınlarının geliş açısı,
- Gölge boyu,
- Orman üst sınırı,
- Denize girme süresi enleme (matematik konuma) bağlı özelliklerdir.

Karstik arazinin fazla olup olmaması kayaç yapısına (özel konum) bağlıdır, matematik konuma bağlı değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 15: Dünya kendi ekseni etrafında batıdan doğuya doğru döndüğü için doğuda yerel saat ileridir. Erzurum Ankara'ya göre doğuda yer aldığı için Dünya'nın dönüş yönüne bağlı olarak Erzurum'da yerel saat daha ileridir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 16: Güneş ışınları Oğlak Dönencesi'ne 21 Aralık tarihinde dik gelir. 21 Aralık tarihinde Türkiye'de geceler gündüzlerden uzundur. Kuzeye gidildikçe gündüzler kısalır. Bu durumda güneyde bulunan bir yerde (Muğla) gündüz süresi kuzeyde bulunan yerlere göre daha uzundur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 17: Yerel saat ile ulusal saat arasındaki farkın bulunması için kentin bulunduğu boylam ile ulusal saatin ayar meridyeninin bilinmesi gerekir. Türkiye'de tüm yıl 45° doğu boylamı ayar meridyeni olarak kullanılır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 18: Türkiye'de güneş ışınlarının geliş açısına bağlı olarak gölge boyunun en uzun olduğu tarih 21 Aralık'tır. Grafikte gölge boyu önce uzamakta gölgenin en uzun olduğu gün yaşanmakta ve gölge boyu tekrar kısalmaktadır. Grafik Aralık ayına aittir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 19: Türkiye Kuzey Yarım Küre'de yer alan bir ülkedir. 21 Aralık tarihinde güneş ışınları Oğlak Dönencesi'ne dik düşer. Bu tarihte yarım kürede en uzun gece en kısa gündüz yaşanır ve geceler bu tarihten sonra kısalmaya başlar. Kuzey Kutup Dairesi'nde 24 saat gece yaşanır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 20: Aynı enlem üzerinde yer alan merkezler;
- Ekvator'a ve kutuplara eşit uzaklıktadır.
- Güneş ışınlarını aynı açıyla alırlar.
- Gece-gündüz süreleri birbirine eşittir.
- Dünya'nın çizgisel dönüş hızı aynıdır.

Gelibolu Akdeniz ikliminde, Çankırı ise karasal iklim bölgesinde yer aldığı için gece ve gündüz arasındaki sıcaklık farkları farklıdır. Yağış rejimi, tarım ürünleri çeşidi ve doğal bitki örtüsü farklıdır. Ancak her ikisi de yaklaşık olarak aynı enlem üzerinde yer aldıkları için gündüz süreleri kesin olarak benzerlik gösterir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 21: Dünyanın günlük hareketi sırasındaki çizgisel dönüş hızı Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe azalır. Haritada verilen kentler içinde Ekvator'a en uzak kent Sinop olduğu için Sinop'ta çizgisel hız daha azdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 22: Van ili İran ile, Artvin ili Gürcistan ile sınır komşusudur. Verilen illerden Tekirdağ ve Diyarbakır'ın komşu ülkelerle sınırı bulunmamaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 23: Türkiye'de (Kuzey Yarım Küre'de) yaz mevsiminde gündüzler gecelerden daha uzundur ve kuzeye gidildikçe gündüzler uzar. Verilen kentler içinde en kuzeyde bulunan kent Kastamonu olduğu için gündüzler burada diğer kentlere göre daha uzundur. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 24: Aynı enlem üzerinde yer alan merkezlere güneş ışınları aynı açı ile düşer ve buralarda öğle vakitleri cisimlerin gölge boyları birbirine işittir. Buna göre Ekvator'a eşit uzaklıkta bulunan merkezler, güneş ışınlarını aynı açıyla alırlar ve gölge boyları öğle vakti birbirine eşittir. Doğru cevap C seçeneğidir.

TÜRKİYE'NİN YER ŞEKİLLERİ

Test 1 çözümleri

Çözüm 1:
- Erozyon en fazla İç Anadolu Bölgesi'nde görülür.
- Matematik konumundan dolayı Türkiye'de buzullara pek rastlanılmaz.
- Lapya, dolin ve polye gibi şekiller Akdeniz Bölgesi'nde yaygındır.
- Ülkemizin doğusunda akarsuların aşındırma güçleri daha fazladır.
- Falezlere daha çok dağların denize paralel uzandığı kıyılarda rastlanmaktadır.

Buna göre A, C, D ve E seçeneklerinde verilen bilgiler yanlış iken B seçeneğinde verilen bilgi doğrudur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 2: Haritada II numara ile gösterilen alanda Doğu Karadeniz Dağları, III numara ile gösterilen alanda Menteşe Dağları ve V numara ile gösterilen alanda Hakkari Dağları yer alır. Bu nedenle bu alanlarda yer şekilleri engebelidir. I numaralı alanda Ergene Ovası, IV numaralı alanda ise Konya Ovası'nın bulunmasından dolayı yer şekilleri sadedir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 3: Buzul aşındırması ve biriktirmesinin etkili olduğu alanlarda deniz seviyesinin yükselmesiyle çeşitli kıyılar oluşur. Buzul vadilerinin yükselen deniz sularının altında kalması sonucu fiyortlu kıyılar oluşur. Türkiye'de mutlak konumdan dolayı fiyortlu kıyılar görülmez. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 4: İz düşüm alan: Yeryüzü şekilleri göz ardı edilerek hesaplanan alandır. Dolayısıyla iz düşüm alan hesaplanırken dağ ve plato gibi engebeli alanlar düz kabul edilir. Buna göre yer şekilleri engebeli olan Artvin, Hakkari, Muğla ve Antalya'da gerçek alan ile iz düşüm alan arasındaki fark fazla iken yer şekillerinin daha sade olduğu Tekirdağ'da gerçek alan ile iz düşüm alanı arasındaki fark daha azdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 5: Delta ovasının oluşması için akarsuyun döküldüğü bölgenin sığ olması çok önemlidir. Aynı zamanda bölgelerde kıyı akıntısının olmaması gerekir. Akarsuyun bol miktarda alüvyal madde taşıması ve gel - git olayının olmaması gerekir. Ancak dalga ve akıntıların kuvvetli olması delta oluşumunu zorlaştıracağı için dalga ve akıntıların az olması gerekir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 6: Rüzgârlar, kurak ve yarı kurak iklim bölgelerinde etkileri belirgin olarak görülen bir dış kuvvetir. Bu nedenle Türkiye'de bitki örtüsünün seyrek olduğu iç kesimler ve kumullarla kaplı kıyılarda rüzgârın yeryüzünü şekillendirici etkisi fazladır. Buna göre haritada verilen alanlar Türkiye'nin karasal bölgelerine karşılık geldiği için rüzgârların aşındırma ve biriktirme şekillerinin yaygın olduğu alanlara karşılık gelir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 7: Malatya, Elazığ ve Iğdır ovaları Doğu Anadolu'nun dağlarla çevrili ve alçak alanlarına karşılık gelmektedir. Bu nedenle bu alanlarda yağışlar daha az görülmektedir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 8: Rüzgârlar, kurak ve yarı kurak iklim bölgelerinde etkileri belirgin olarak görülen bir dış kuvvettir. Bu nedenle kurak iklimin görüldüğü iç kesimlerde rüzgârların oluşturduğu yer şekillerine daha fazla rastlanır. Verilen illerden Konya'da daha kurak bir iklim görülür ve rüzgârların etkisi daha fazladır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 9: Seçeneklerde yer alan Tuz Gölü tektonik bir göldür. Küre Dağları tektonik hareketlere bağlı olarak meydana gelen kıvrım dağdır. Bursa Ovası tektonik hareketlere bağlı olarak ortaya çıkan çöküntüler sonucu oluşmuştur. Manyas Gölü tektonik hareketlere bağlı olarak meydana gelen göllerden biridir. Büyükçekmece Gölü ise koy veya körfezlerin önünün dalga ve akıntıların getirdiği materyal ile kapanması sonucu oluşan kıyı set gölüne örnektir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 10: Türkiye'de yükseltisi fazla olan dağlarda üzerinde kar yağışlarının da yeterli olmasına bağlı olarak kış turizmi yapılmaktadır. Buna göre Erciyes, Uludağ, Kartalkaya ve Palandöken dağları yükseltisinin fazla olması ve kar yağışlarının da yeterli olmasına bağlı olarak kış turizminin yapıldığı yerlerdir. Ancak Yıldız Dağları yükseltisinin az olması ve kar yağışının yetersiz olmasından dolayı kış turizmine uygun değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 11: Kurak ve yarı kurak bölgelerde yağış yetersizliği nedeniyle toprağın bünyesindeki tuz ve kireç oranı fazladır. Bu nedenle tarıma elverişli değildir. Tuz Gölü ve çevresinde kireç ve tuz oranı fazla olduğu için tarıma elverişli değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 12: Delta ovası, akarsuların taşıdığı malzemeleri denizin iç kısmında biriktirmesi ve zamanla bu maddelerin düzlükler hâline gelmesi sonucunda oluşan ovalardır. Bafra, Çukurova, Silifke ve Menemen delta ovalarıdır. Ancak Adapazarı Ovası tektonik bir ovadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 13: Türkiye'nin III. Jeolojik Zaman'da meydana gelen epirojenik yükselmelerin sonucunda ortalama yükseltisi fazla olmuştur. Bazı ova ve platolar yüksekte yer almıştır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 14: Tarlaların eğim yönünde sürülmesi, bitki örtüsünün seyrek olması, yağış rejiminin düzensiz olması ve engebenin fazla olması Türkiye'de erozyon ve heyelanın fazla olmasına neden olmuştur. Ancak dağların doğu - batı doğrultusunda uzanması erozyon ve heyelanların fazla olmasında etkili olmamıştır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 15: Orta ve Batı Toroslar, Türkiye'de karst topoğrafyasına ait şekillerin en yaygın görüldüğü yerlerdir. Bu nedenle Toros Dağları üzerinde karstik kaynakların daha yaygın olması beklenir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 16: Türkiye'nin III. Jeolojik devirde görülen iklim değişmelerinin etkisinde kalması, arazi yapısını oluşturan kayaçların çeşitlilik göstermesi, III. jeolojik devirde volkanizmanın etkili olması ve Alp orojenezinden etkilenmiş olmasından dolayı yeryüzü şekilleri çeşitlilik gösterir. Ancak yeryüzü şekilleri çeşitlilik gösterdiği için bitki örtüsü de çeşitlilik gösterir. Bitki örtüsünün çeşitlilik göstermesi sebep değil sonuçtur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 17: Kalker, jips ve kaya tuzu gibi suda kolay çözünülebilen kayaçların bulunduğu alanlarda oluşan ovalar karstik ovadır. Türkiye'de yer alan başlıca karstik ovalar; Elmalı, Korkuteli, Tefenni, Kestel, Acıpayam ve Muğla'dır. Buna göre D seçeneğinde yer alan Kestel ve Elmalı ovaları karstik çanaklar içerisinde yer alırlar. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 18: Ülkemizde yapılan barajların çevresinin ağaçlandırılmasının nedeni erozyonu azaltmaktır. Çünkü barajların çevresinde erozyonun fazla olması barajları doldurarak ömürlerinin kısa olmasına neden olmaktadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 19: Türkiye'de kısa mesafelerde yüzey şekillerinin çeşitlilik göstermesi; tarım ürünlerinin çeşidini, yağış miktarını, bitki örtüsü çeşidini ve tarım alanlarının parçalı olmasını etkilemektedir. Ancak sıcak su kaynakları yer şekillerinin engebeli olduğu yerde değil fay hatlarının bulunduğu alanlarda yaygındır. Bu nedenle Türkiye'de kısa mesafelerde yüzey şekillerinin çeşitlilik göstermesi sıcak su kaynaklarının dağılışını etkilemez. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 20: Kanyon Vadi: Karstik bölgelerde farklı dirençteki kayaçların akarsular tarafından farklı aşındırılması sonucu oluşan basamak görünümlü vadilerdir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 21: Menderes, bir akarsuyun az eğimli ova düzlüklerinde oluşturduğu S harfine benzer kıvrımlardır. Menderesli akarsularda yana aşındırma artmıştır. Akış hızı azalmıştır. Biriktirme ön plana çıkmıştır. Boyu uzamıştır. Ancak Ege Bölgesi'ndeki akarsular kapalı havza özelliği göstermezler. Hepsi Ege Denizi'ne döküldüğü için açık havza özelliği gösterirler. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 22: Türkiye'de yükselti batıdan doğuya doğru artar. Dağ sıraları doğu - batı doğrultusunda uzanır. Kuzeyde dağlar denize paralel uzanır. Buna göre sadece I. öncülde yer alan özellik doğrudur. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 23: Deltaların oluşumunda akarsular etkilidir. Denizlerdeki gel - git olaylarında dalgalar etkilidir. Mağaraların oluşumunda karstik süreçler etkilidir. Mendereslerin oluşumunda akarsular etkilidir. Akarsular, dalgalar ve karstik süreçler dış kuvvetlerdir. Yeryüzünün engebeli hâle gelmesi ise iç kuvvetlerin (epirojenez, orojonez ve volkanizma) etkisine bağlı olarak meydana gelmektedir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 24: Türkiye'de sahip olunan arazi özelliklerinden dolayı fay kaynakları oldukça yaygındır. Suların sıcaklığı, geldiği fay kaynağının derinliği ile doğru orantılıdır. Suları yüksek sıcaklıkta olan fay kaynaklarına kaplıca, ılık alanlarına ılıca denir. Buna göre Denizli ve Bingöl illerinde kaplıcaların varlığı bize bu illerin fay kırıkları ile ilgili bilgiler verir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 25: Esnekliğini yitirmiş sert yapıdaki tortul tabakalar yan basınçlara uğradıklarında kırılmaya uğrar ve kırık dağlar oluşur. Kırılma sonucu tabakaların dikey yönde yer değiştirmesiyle oluşan yükseltilere horst, alçalan kısımlara da graben denir. Buna göre horst ve grabenlerin oluşumunda kırılmalar etkili olmuştur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 26: Toprak örtüsünün akarsu ve rüzgâr gibi dış kuvvetlerin etkisiyle taşınmasına erozyon denir. Türkiye'de yeryüzü şekillerinin çok engebeli olması, yağışların özellikle iç kesimlere sağnak şeklinde düşmesi ve bitki örtüsünün tahrip edilmesi erozyon riskini artırmıştır. Türkiye'de toprak aşınması ve yamaç süpürülmesinin önemli bir sorun olmasında arazinin eğiminin fazla olması etkili olmuştur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 27: Türkiye'de Kaçkar, Ağrı, Cilo dağları ve Uludağ yükseltilerinin fazla olmasına bağlı olarak buzul etkisinde kalan dağlarımıza örnektir. Ancak Kaz Dağlarının yükseltisi az olduğu için buzulların etkisi diğer dağlara göre daha azdır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 28: Tabloda IV. öncülde yer alan kırgıbayırın görüldüğü yer yanlış eşleştirilmiştir. Çünkü, Türkiye'de özellikle bitki örtüsü bakımından seyrek ve yağışların yetersiz olduğu iç kesimlerdeki yamaçlarda kırgıbayırlara rastlanır. Karadeniz'de rastlanmaz. Doğru cevap D seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Buzullar Orta kuşak ve sıcak kuşakta yüksek yerlerde, soğuk kuşakta alçak yerlerde etkili olur. Türkiye Orta kuşakta bulunduğu için (matematik konum) günümüzde ve buzul çağlarında buzullar kıyılarda etkili olmamıştır. Diğer seçeneklerde verilenler kıyı şekillenmesinde etkili olan özelliklerdir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 2:
Haritada;
I. Kula Yöresi
III. İç Anadolu Bölgesi
IV. Güneydoğu Anadolu Bölgesi
V. Doğu Anadolu Bölgesi
volkanik arazilerin yaygın olduğu yerlerdir.
Haritada II numara ile gösterilen Taşeli Yöresi'nde volkanik araziler yaygın değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 3: Volkanik arazilerde verimli topraklar oluşmaktadır. (Volkanik araziler aynı zamanda maden çeşidi ve rezervi bakımından da elverişli yerlerdir.) Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 4: Akarsularda büklümlerin (menderesl erin) oluştuğu yerlerde eğim azaldığı için hidroelektrik potansiyeli ve aşındırma gücünde artış görülmez, azalma görülür. Büklümler oluştuğu zaman akarsuların uzunluğu artar. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 5:
- Küçük Menderes Ovası,
- Büyük Menderes Ovası,
- Bakırçay Ovası,
- Gediz Ovası

Ege Bölgesi'nde kırılmalarla oluşmuş graben ovalarıdır. Buradaki grabenlerde akarsular biriktirme yapmış ve akarsuların ağzında delta ovaları oluşmuştur. Çukurova ise delta ovasıdır, kırıklı yapılarla ilgili bir oluşum değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 6: Türkiye'deki akarsuların genellikle,
- Rejimleri düzensiz,
- Eğim ve akış hızları fazla,
- Akımları düşük

olduğu için ulaşıma elverişli değildir. Diğer seçeneklerde verilen özellikler doğrudur. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 7:
- Ulaşımda geçitlerden yararlanılması,
- Tarıma ayrılan toprak oranı,
- Yağış miktarları,
- Denizelliğin etki alanı

dağların kıyıya uzanış yönünün etkilediği özelliklerdendir. Depremlerin şiddeti ve sıklığı ise jeolojik yapı ile ilgili (fay hatları) özelliklerdendir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 8: Rüzgâr aşındırma ve biriktirme şekilleri kurak ve bitki örtüsünden yoksun yörelerde etkilidir. Haritada verilen yerlerden III numara ile gösterilen İç Anadolu Bölgesi ve IV numara ile gösterilen Güneydoğu Anadolu Bölgesi kurak ve bitki örtüsünden yoksun bölgelerdir. Bu yüzden buralarda rüzgâr aşındırma ve biriktirme şekilleri yaygındır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 9: Erdek Körfezi Marmara Denizi'nde yer alan bir körfezdir. Diğer seçeneklerde verilen körfezler Ege Denizi'nde yer alan körfezlerdendir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 10: Türkiye'de Ağrı Dağı, Süphan Dağı, Kaçkar Dağları, Hakkari (Buzul) Dağları ve Erciyes Dağı güncel buzulların bulunduğu dağlardır. Haritada V numara ile gösterilen yer Hakkari Dağları'dır. Güncel buzullar ve dördüncü jeolojik zamandaki buzul çağlarında oluşmuş buzul şekilleri bulunmaktadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 11: Yükselti ve engebenin fazla olması;
- Hidroelektrik potansiyelinin yüksek olması,
- Akarsuların akış hızlarının fazla olması,
- Gerçek alan ile iz düşüm alan arasındaki farkın fazla olması,
- Yol yapım giderinin yüksek olmasına neden olan özelliktir.

Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 12: İç Anadolu Bölgesi'nin yer şekilleri ile ilgili soruda verilen özellikler madenciliği ve depremselliği etkilemez. Etrafının dağlarla çevrili olması yağışların azalmasında ve kapalı havzaların oluşmasında etkili olmuştur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 13: Ağrı Dağı, Nemrut Dağı, Süphan Dağı ve Erciyes Dağı volkanik faaliyetler sonucunda oluşmuş volkan konileridir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 14: Türkiye yüksek ve engebeli bir ülke olduğu için akarsuların akış hızları ve aşındırma güçleri fazladır, hidroelektrik potansiyelleri yüksektir. Bu özellikler ve şiddetli depremlerin görülmesi Türkiye'nin jeolojik bakımdan genç bir ülke olmasının sonuçlarındandır. Taş kömürü yatakları I. jeolojik zamanda oluşmuştur. Türkiye'nin genç bir ülke olduğunu kanıtlamakta kullanılmaz. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 15:
- Balat Ovası Büyük Menderes Nehri'nin,
- Selçuk Ovası Küçük Menderes Nehri'nin,
- Dikili Ovası Bakırçay Nehri'nin,
- Silifke (Göksu Ovası) Göksu Nehri'nin ağzında meydana gelmiş olan delta ovalarıdır.

Antalya Ovası delta ovası değil, kıyı düzlüğü ovasıdır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 16: Gel-git (medcezir) ayın çekim etkisine bağlı olarak suların yükselip alçalması ile oluşan hareketlerdir. Gel-git olayının oluşması için büyük su kütleleri gereklidir. Bu yüzden gel-git genliği okyanuslarda yüksek, iç denizlerde düşüktür. Türkiye iç denizlere kıyısı olan bir ülke olduğu için kıyılarda gel-git genliği düşüktür. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 17: Fiziki haritalarda renkler yükselti basamağını gösterir. Konya Ovası (900 – 1000 metre) ve Iğdır Ovası (875 metre) aynı yükselti basamağında yer alırlar ve her ikisi de sarı renkle gösterilirler. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 18: Nemliliğin az olduğu yerlerde günlük sıcaklık farkları fazla olduğu için mekanik (fiziksel) çözülme fazladır. Kimyasal çözülme nemlilik ve yağışların fazla olduğu yerlerde fazladır. Taşların çözülme şeklindeki farklılığın en önemli nedeni nemliliğin farklı olmasıdır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 19: Menderes (Büklüm) akarsuların eğimlerinin çok azaldığı yerlerde oluşan şekillerdir. Akarsuların hem aşındırma hem de biriktirme şekillerindendir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 20: Orojenik hareketler (II), Türkiye'nin yüksek ve engebeli bir ülke olmasını, epirojenik hareketler (IV) Türkiye'nin yüksek bir ülke olmasını sağlamıştır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 21: Türkiye arazisi üçüncü jeolojik zamanda epirojenik ve orojenik hareketlerle yükselmelere uğramış, bu yüzden peneplenleşme gerçekleşememiştir. Aynı şekilde yükselmeler akarsuların denge profiline ulaşmasını engellemiştir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 22: Türkiye'de Karadeniz Dağları ve Torosların kıyıya paralel uzanması ile;
- Denizelliğin etki alanı daralmış,
- Kıyı ile iç kesimler arasında ulaşım güçleşmiş,
- Yamaç yağışları artmış,
- Boyuna kıyı tipi oluşmuştur.

Karstik araziler dağların uzanışına değil, kayaç yapısına bağlı olarak oluşmuştur. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 23: Haritada verilen doğrultuda Batı Karadeniz Dağları üç sıra hâlinde uzanır.
Sırasıyla;
- Küre Dağları,
- Ilgaz Dağları,
- Köroğlu Dağları

Doğru cevap B seçeneğidir.

Test 3 çözümleri

Çözüm 1: Türkiye'de 3500 metreyi geçen yüksek dağlarda güncel buzullar yer almaktadır. Dördüncü jeolojik zamandaki buzul çağlarında buzulların başlama sınırı 3000 metrenin altına, bazı yerlerde daha aşağılara düşmüştür. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bu yükseklikte alanlar bulunmamaktadır. Bu yüzden buzullara ait şekiller Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde görülmemektedir. Diğer seçeneklerde verilen bölgelerde buzullara ait şekiller bulunmaktadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 2: Pamukkale Travertenleri karstik arazilerde kireç taşının birikmesiyle, Cennet – Cehennem obrukları karstik yörelerde aşındırma ile oluşmuştur. Tortum Gölü heyelan seti ile oluşmuştur. Manavgat Şelalesi, Manavgat Çayı yatağındaki eğim kırıklığına bağlı olarak oluşmuştur. Peribacaları farklı aşınım özelliği gösteren volkanik tüf ve lavların akarsu – sel suları ve rüzgâr tarafından aşındırılması ile oluşmuştur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 3: Ergene Çayı Meriç Nehri ile birleştikten sonra Ege Denizi'ne dökülür, havzası kapalı havza değildir. Diğer seçeneklerde verilenler kapalı havza özelliği gösteren yörelerdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 4: Fiziki haritalarda renkler yükselti basamağını gösterir. Yükseltisi az olan yerler yeşil renkle gösterilir. Marmara Bölgesi'nde yükseltisi az olan yerler geniş alan kapladığı için yeşil renk fazla kullanılmaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 5: Ege Bölgesi'nde kapalı havzalar geniş alan kaplamaz. Diğer seçeneklerde verilenler Ege Bölgesi'nin yer şekilleri ile ilgili doğru özelliklerdir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 6: Mağara, obruk ve kanyon vadi karstik yörelerde oluşan aşınım şekilleridir. Karstik aşınım şekilleri kalker ve benzeri suda kolay çözünen kayaların bulunduğu yerlerde oluşur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 7: Ergene Bölümü soruda verilen diğer bölümlere göre daha az engebeli olduğu için gerçek alan ile iz düşüm alan arasındaki fark daha azdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 8: Acıpayam Ovası ve Muğla Ovası karstik ovalardandır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 9: Türkiye'de kıyıların şekillenmesinde dağların kıyıya uzanışı, dalgalar ve akıntılar etkili olmuştur. Rüzgârlar, dalga ve akıntıları etkilediği için dolaylı etkiye sahiptir. Ancak Türkiye'de buzullar kıyılarda etkili olmamıştır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 10: Amik Ovası Hatay – Maraş grabeni üzerinde kırılmalarla oluşmuş bir ovadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 11: İç Batı Anadolu Eşiği karstik olayların yaygın olduğu yerler arasında değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 12:
- Yer şekillerinin engebeli olduğu yerlerde ulaşım güçleşir,
- Tarım alanları dardır,
- Nüfuslanma genellikle azdır,
- İklim çeşitliliğine bağlı olarak bitki örtüsü çeşitlilik gösterir.

Yer şekillerinin engebeli olması yağış miktarının artmasına neden olabilir, ancak yağış rejimi yer şekillerine bağlı değildir. Yağış rejimi basınç sistemleri ve hava kütlelerinin etkisine bağlı bir özelliktir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 13: Soruda verilen şekil kırıklı yapılara bağlı olarak oluşan horst ve grabenlere ait şekillerdir. Gediz Ovası (graben) ve Aydın Dağları (horst) kırıklı yapılara bağlı olarak oluşmuş yer şekilleridir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 14: Hakkari Dağları (Buzul Dağları), Kaçkar Dağları, Erciyes Dağı ve Ağrı Dağı kalıcı karların bulunduğu dağlardır. Melendiz Dağı İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan 2963 metre yüksekliğinde bir dağdır. Kalıcı karlar bulunmaz. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 15: Türkiye'de Doğu Karadeniz ve Batı Karadeniz kıyıları ile Antalya kıyıları kıta sahanlığının en dar olduğu kıyılardır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 16:
Peribacaları;
- Farklı aşınım özelliği gösteren volkanik tüf ve lavların
- Akarsu – sel suları ve rüzgâr tarafından aşındırılması ile oluşmuştur.

Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 17: Yol yapım giderlerinin fazla olması, hidroelektrik potansiyelinin yüksek olması ve gerçek alan ile iz düşüm alan arasındaki farkın fazla olmasının nedeni yer şekillerinin engebeli olmasıdır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 18: Şelalelerin fazla olması eğimin ve akış hızının çok fazla olmasına bağlıdır. Eğimin fazla olduğu yerlerde biriktirme değil aşındırma fazla olur. Diğer seçeneklerde verilenler biriktirmenin fazla olduğu yerlerdir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 19: Türkiye arazisi üçüncü jeolojik zamanda epirojenik hareketlerle toptan yükselmeye uğramış peneplenler (alçak aşınım düzlükleri) yükselerek bugünkü yüksek düzlüklerin oluşmasına neden olmuştur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 20: Denge profili akarsuların aşınım sürecini tamamladığı, kaynağı ile ağzı arasındaki yükseklik farkının azaldığı durumda elde edilen uzunluk profilidir. Türkiye'de üçüncü jeolojik zamanda yaşanan tektonik hareketler akarsuların denge profiline ulaşmalarını engellemiştir. Küçük Menderes Nehri'nin yatak eğimi ve yükseltisi azdır. Ayrıca kaynağı ile ağzı arasında yükselti farkı en az olan akarsudur. Denge profiline ulaşmaya diğerlerinden daha yakındır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 21:
Delta ovaları;
- Bol alüvyon taşıyan akarsuların ağzında,
- Kıyıların sığ olduğu yerlerde,
- Gel — git ve akıntıların güçlü olmadığı yerlerde oluşur.

Kimyasal çözünmenin delta ovalarının oluşmasında katkısı bulunmamaktadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Test 4 çözümleri

Çözüm 1: Akarsuların yatak eğimleri fazla ve rejimleri düzensiz olduğundan ulaşımda kullanılamazlar. Akarsuların en çok suyu taşıdıkları dönem beslendikleri kaynağa göre değişiklik gösterir. Uzunlukları fazla değildir. Bunun nedeni dağların kıyıya paralel uzanması ve Türkiye'nin bir yarımada olmasıdır. Yatak eğimleri fazla olduğu için enerji potansiyelleri yüksek, ağız ve kaynak arasındaki yükselti farkı fazladır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 2: Kuzeydoğu Anadolu Bölümü ülkemizin en yüksek yeridir. Yükseltinin fazla olması nedeniyle kış aylarında en düşük sıcaklıklar burada görülür. Aras ve Kura nehirleri bu bölümdedir. Yükselti nedeniyle nehirlerin yukarı bölümleri kış mevsiminde donmaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 3:

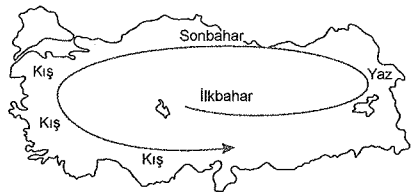

Yağmur suları ile beslenen akarsuların akış rejimleri ile yağış rejimleri arasında paralellik bulunmaktadır. Haritada I, II, III ve IV numara ile belirtilen akarsular yağmur suları ile beslendiği için akışları verilen haritada belirtilen mevsimlerde artar. V numara ile gösterilen akarsu kar suları ile beslenir. İlkbahar aylarında karların erimesi ile akış hızları artar. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 4: Rüzgârların aşındırma ve biriktirme faaliyetlerinde bulunabilmesi için bitki örtüsünün cılız, iklimin kurak veya yarı kurak olması gerekmektedir. Yer şekillerinin engebeli olması rüzgârın şekillendirici faaliyetlerini arttırmaz. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 5: Balıkesir, Afyon, Kütahya ve İzmir'de fay hatlarının bulunmasına bağlı olarak sıcak su kaynaklarına rastlanır. Ancak Kırklareli'de fay hatları bulunmadığı için sıcak su kaynaklarına rastlanamaz. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 6: Türkiye'nin ortalama yükseltisinin fazla olması, yer şekillerinin kısa mesafede değişmesi, yıllık yağış miktarının bazı yerlerde çok, bazı yerlerde az olması akarsu aşınım ve birikim faaliyetleri üzerinde etkili olmaktadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 7: Akarsu aşınımının son aşamasında taban seviyesi yaklaşmış arazilerde peneplen adı verilen hafif dalgalı düzlükler oluşur. Akarsu aşındırması sonucu meydana gelen peneplenler, çeşitli nedenlerle deniz seviyesinden yükselir. Türkiye arazisi III. zaman sonlarında peneplen hâlini almıştır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 8: Kıyı set gölleri; dalga ve akıntıların sığ kıyılara getirdiği malzemenin koy veya körfezlerin önünü kapaması sonucu oluşur. Bu göllere lagün veya deniz kulağı gölleri de denir. İstanbul kıyılarında yer alan Büyükçekmece, Küçükçekmece ve Durusu (Terkos) gölleri koy veya körfezin önünün dalga ve akıntıların getirdiği materyal ile kapanması sonucu oluşmuştur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 9: Volkanik set gölleri, volkanizma sonucu yeryüzüne püsküren lavlar ile katı malzemenin bir akarsu vadisi, çanak veya havzanın önünü kapamasıyla oluşur. Yani oluşumunda iç kuvvetlerin (volkanizma) dolaylı etkisi bulunmaktadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 10: Gideğen yardımıyla sularını denize ulaştıramayan göllerin suları acı, tuzlu veya sodalı olabilir. E seçeneğinde yer alan Acıgöl, Tuz Gölü ve Van Gölü'nün üçü de kapalı havza özelliği gösterdiği için sularından içme suyu temin edilmez. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 11: Anadolu'nun oluşumu sırasında tektonik hareketler meydana gelmiş, çanakların bir kısmına suların dolmasıyla tektonik göller oluşmuştur. Örneğin; Güney Marmara'da yer alan Manyas, Uluabat, İznik ve Sapanca gölleri tektonik oluşumludur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 12: Türkiye'de genellikle yağış rejiminin düzensiz olması, akarsu rejiminin de düzensiz olmasına neden olmuştur. İlkbahar mevsiminde yağışlara ve kar erimelerine bağlı olarak artan su miktarı, yazın yağışların azalması ve buharlaşmaya bağlı olarak düşmektedir. Bu nedenle ülkemizdeki akarsular en fazla suyu ilkbahar mevsiminde taşımaktadırlar. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 13: Seçeneklerde yer alan Susurluk, Asi, Büyük Menderes ve Meriç nehirlerinin yükselti ve eğimleri çok az olduğu için hidroelektrik üretiminin az olduğu yerlerdir. Aras Nehri'nin bulunduğu alan yüksek ve engebeli olduğu için akarsuyun hidroelektrik enerji üretimindeki payının yüksek olması beklenir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 14:
- Girinti ve çıkıntının fazla olduğu Ege kıyıları; genellikle enine kıyı tipine örnektir. Bu nedenle I numaralı alanda enine kıyı tipi görülür.
- II numara ile gösterilen Çanakkale Boğazı, denizin altında kalmış eski akarsu vadileri olduğundan ria kıyı tipine örnektir.
- III numara ile gösterilen Akdeniz ve IV numara ile gösterilen Karadeniz kıyıları, genel olarak boyuna kıyı tipine ait özelliklere sahiptir.

Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 15: Beyşehir ve Manyas gölleri tektonik oluşumludur. Nemrut Gölü volkanik oluşumludur. Abant Gölü heyelan set gölüdür. Küçükçekmece Gölü ise koy ve körfezlerin önünün dalga ve akıntıların getirdiği malzemeler ile kapanması sonucu oluşan kıyı set gölüdür. Yani verilen özellikler Küçükçekmece Gölü'ne örnektir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 16:
Hasan Dağı + Ağrı Dağı = Volkanik
Yunt Dağı + Melendiz Dağı = Kırık
Kaçkar Dağı kıvrımlı bir dağdır. Verilen seçenekler incelendiğinde Kaçkar Dağı dışarıda kalır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 17: Türkiye Orta kuşakta yer alan bir ülkedir. Ilıman kuşakta yer aldığı için buzul şekillerine sadece yükseltinin 2000 metreden fazla olduğu yerlerde rastlanır. Türkiye'nin bugünkü yer şekillerine sahip olmasında etkisi en az olan dış kuvvet buzullardır. En fazla etkiye sahip dış kuvvet ise akarsulardır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 18: Alüvyal set gölleri; akarsuların taşıdığı alüvyonlarla akarsu yatağı, koy ve körfezin önünün kapanması sonucu oluşur. Mogan, Eymir, Bafa (Çamiçi), Köyceğiz ve Marmara gölleri alüvyal set göllerine örnektir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 19:
- Türkiye sınırları içerisinde yer alan en uzun nehir Kızılırmak'tır. Yaklaşık 1355 km'dir.
- Türkiye sınırlarını aşan en uzun akarsu ise Fırat'tır. Yaklaşık olarak uzunluğu 2800 km'dir.

Doğru cevap A seçeneğidir.

TÜRKİYE'NİN İKLİM ÖZELLİKLERİ

Test 1 çözümleri

Çözüm 1: Karayel, kuzeybatıdan eser. Soğuk rüzgârlardandır. Çoğunlukla fırtına şeklindedir. Kışın kar yağışlarına, yazın ise sağanak yağışlara neden olur. Buna göre verilen özellikler karayel rüzgârına aittir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 2: Bitki örtüsü çeşitliliğinin fazla olması, yağışların her bölgeye aynı zamanda düşmemesi, tarım ürünlerinin olgunlaşma sürelerinin bölgeler arasında farklılık göstermesi ve aynı anda farklı mevsimlerin yaşanması Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde farklı iklimlerin görülmesinin sonuçlarıdır. Yer şekilleri, yükselti ve engebeliğin kısa mesafelerde farklılık göstermesinin sonucunda ise Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde farklı iklimler görülür. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 3:

Yukarıdaki haritada Türkiye'nin en çok yağış alan yerleri gösterilmiştir. Buna göre haritada II numara ile gösterilen Nur Dağı'nın yıllık yağış miktarı diğer merkezlerden daha fazladır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 4:
- I. Merkezde görülen iklim Akdeniz iklimidir. Buna göre grafik Kıyı Ege Bölümü'ne aittir.
- II. Merkezde görülen iklim Karadeniz iklimidir. Buna göre bu grafik Doğu Karadeniz Bölümü'ne aittir.

Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 5: Nemin fazla olduğu yerlerde ısınma ve soğuma yavaş gerçekleşir. Buna bağlı olarak Türkiye'nin kıyı kesimlerinde atmosferdeki nem oranının iç kesimlere göre fazla olması, kıyı kesimlerde günlük ve yıllık sıcaklık farklarının iç kesimlere göre daha az olmasına neden olur. Buna bağlı olarak da kıyıda yer alan Orta Karadeniz Bölümü'nde en sıcak ay ile en soğuk ay arasındaki fark daha azdır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 6: Muğla ve Şanlıurfa yaklaşık olarak aynı enlem üzerinde yer alırlar. Ancak Muğla'da denizellik, Şanlıurfa'da ise karasallığın etkili olmasına bağlı olarak sıcaklıklar farklıdır.
- İstanbul - İzmir → Enleme bağlı sıcaklıkları farklıdır.
- Samsun - İstanbul → Yer şekillerine bağlı sıcaklıkları farklıdır.
- Muğla - Samsun → Enleme bağlı sıcaklıkları farklıdır.
- Erzurum - Ankara → Yükseltiye bağlı sıcaklıkları farklıdır.

Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 7: Türkiye'de yağış miktarı ve yağışın oluşum şekli; kara ve denizlerin dağılışı, dağların uzanış yönü ve yüksekliği, yükselti farkları ile hava hareketlerine bağlı olarak değişmektedir. Ülkemizde en fazla yağış alan yer Karadeniz Bölgesi'dir. Buna göre yıllık yağış miktarının en fazladan en aza doğru sıralaması şöyle olmalıdır: V. Karadeniz Bölgesi, I. Akdeniz Bölgesi, IV. Doğu Anadolu Bölgesi, II. Güneydoğu Anadolu Bölgesi, III. İç Anadolu Bölgesi
Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 8: Yağışın yıl içerisindeki dağılışına yağış rejimi denir. Buna göre nisan ayının yağışlı, temmuz ayının kurak geçmesi İç Anadolu Bölgesi'nde yağışın yıl içerisindeki dağılımına yani yağış rejimine bağlıdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 9:

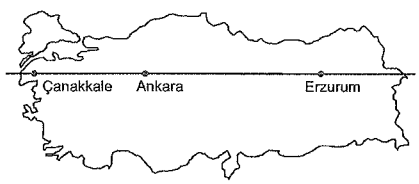

Yaklaşık olarak aynı enlem üzerinde yer almalarına rağmen sıcaklıklarının farklı olmasının nedeni Çanakkale'de denizelliğin, Erzurum'da yükseltinin, Ankara'da ise karasallığın etkili olmasıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 10: Keşişleme (Samyeli): Güneydoğu'dan esen oldukça kuru ve sıcak rüzgârdır. Etkilediği yerlerde sıcaklıkların artmasına neden olduğu gibi havayı da kurutur. Bu rüzgâr haritada V numaralı alanda esmektedir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 11: İklim; tarımsal ürünleri, bitki örtüsünü, toprağı, turizm ve ulaşımı etkiler. Ancak sıcak su kaynaklarını etkilemez. Çünkü sıcak su kaynakları fay hatlarının dağılışına paralel olarak görülmektedir. Yer yapısının kırıklı olduğu alanlarda yaygın olarak görülür. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 12:

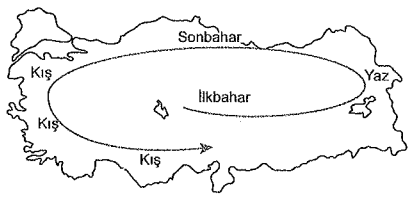

Yukarıdaki haritada bölgelerin en fazla yağışı hangi mevsimlerde aldıkları gösterilmiştir. Buna göre I numaralı alan en fazla yağışı sonbahar mevsiminde, II numaralı alan en fazla yağışı kış mevsiminde, III numaralı alan ilkbahar mevsiminde IV numaralı alan ise yaz mevsiminde almaktadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 13: Türkiye'de bağıl nem, zaman içinde yatay ve dikey yönde çeşitli faktörlerin etkisiyle farklılıklar gösterir. Buna göre haritada I numara ile gösterilen Karadeniz kıyılarında sıradağların kıyıya paralel uzanması ve yükseltisinin fazla olması denizden gelen nemli hava kütlelerinin iç kesimlere ulaşmasını engelleyerek nem oranının en fazla olmasına neden olur. IV numara ile gösterilen Güneydoğu Anadolu'da ise sıcak çöl rüzgârlarının etkisiyle sıcaklığın yaz mevsiminde aşırı artması bağıl nem oranının en fazla olmasına neden olur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 14: Karadeniz kıyılarında etkili olan Karadeniz ikliminin tipik özelliği her mevsim yağışlı ve ılıman olmasıdır. Ülkemizde en çok yağış Doğu Karadeniz Bölümü'ne düşmektedir. Bu nedenle bu bölümde bol yıkanmış nemli topraklara rastlanır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 15: Bitkilerin yetişmesine uygun şartların sağlanması amacı ile çevre şartları kontrol edilebilen veya düzenlenebilen cam, plastik, fiberglas gibi ışığı geçiren materyallerle örtülü yapıya sera denir. Seracılık faaliyetleri, kış sıcaklık değerlerinin yüksek olduğu yerlerde oldukça ekonomik şekilde yapılabilmektedir. Buna göre seracılığın ülkemizde en fazla Antalya Bölümü'nde gelişmesinin nedeni kışların ılık olması ve ısı kaybının az olmasıdır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 16: B seçeneğinde yer alan "En düşük sıcaklıklara enlemden dolayı Karadeniz Bölgesi'nde rastlanır." ifadesi yanlıştır. Çünkü ocak ayında ülkemizdeki en düşük ortalama sıcaklık değeri yükseltiden dolayı Kuzeydoğu Anadolu'da görülmektedir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 17: Haritada II ve V numaralı yerler karasal iklim bölgesinde yer alırlar. Buraya yaz mevsiminde düşen yağış miktarı çok az olduğu için en kurak mevsim yazdır. III numara ile gösterilen yer Akdeniz iklim bölgesinde yer alır. Buraya en az yağış yaz mevsiminde düştüğü için yazları kuraktır. Ancak I ve IV numaralı alanlar Karadeniz iklim bölgesinde yer alırlar. Karadeniz iklim bölgesi her mevsim yağış aldığı için belli kurak bir dönemi yoktur. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 18: Türkiye'de sıcaklığı etkileyen başlıca etmenler; enlem, bakı, kara ve denizlerin dağılışı, yükselti ile rüzgârdır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 19: İzobar haritaları o bölgedeki rüzgâr hızı ve yönü hakkında bilgiler verir. İzobar eğrilerinin sıklaştığı yerlerde rüzgârın hızı azdır. Buna göre İç Anadolu üzerinde izobar eğrilerinin sıklaşması rüzgârın şiddetleneceğini gösterir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 20: Yağışların kar şeklinde olması ilkbahar mevsiminde enlemlere bağlı olarak yer altına sızmasıyla yer altı su sistemlerini etkiler. Kar yağışı olumsuz hava koşullarına neden olacağı için ulaşım alanlarını da olumsuz etkiler. Ancak yer şekillerini ve enerji üretimini etkilemez. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 21: Dağların kıyıya paralel uzanması, yükselti ve yer şekillerinin kısa mesafelerde değişmesi, dağ yamaçlarının hakim rüzgâra dik olması, Orta Karadeniz'de dağların kıyıya uzak olması Karadeniz ikliminin oluşmasında etkili olan faktörlerdir. Ancak bitki örtüsünün geniş ve iğne yapraklı ormanlardan oluşması Karadeniz ikliminin oluşmasında etkili olmamıştır. Aksine Karadeniz ikliminin sonucu olarak bitki örtüsü geniş ve iğne yapraklı ormanlardan oluşmuştur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 22: Fön rüzgârları bir hava kütlesinin bir dağ yamacı boyunca yükseldikten sonra dağın diğer yamacından alçalmasıyla oluşur. Hava, yükselirken soğur. Alçalırken ısınır. Bu nedenle fön estiği yere sıcak ve kuru hava taşır. Fön rüzgârları bazen ürünlerin erken olgunlaşmasına neden olmaktadır. Bazen de kurutucu etkisinden dolayı ürünlere zarar vermekte ayrıca karları kısa sürede eriterek sel oluşturmaktadır. Ülkemizde en fazla etkili olduğu yerler Akdeniz, Karadeniz ve Konya'dır. Seçeneklerde yer alan Rize'de ise diğerlerine oranla daha fazla etkili olmaktadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Gediz Vadisi ana hatlarıyla doğu – batı yönünde uzandığı için rüzgârlar daha çok doğu – batı yönünde esmektedir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 2: Sibirya yüksek basınç alanı kış mevsiminde Doğu Anadolu Bölgesi'ni etkisi altına alarak kış mevsiminin soğuk geçmesine ve kar örtüsünün uzun süre yerde kalmasına neden olur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 3: Gaziantep Akdeniz'e yakın bir ildir. Ayrıca burada yer şekilleri Akdeniz ikliminin etkilerinin içerilere sokulmasını kolaylaştırmıştır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 4: Soruda yamaç yağışlarının şekli verilmiştir. Yamaç yağışları en çok kıyılara paralel uzanan yüksek dağlarda görülmektedir. Haritada II numara ile gösterilen İzmit çevresi düz ve yükseltisi az olduğu için buralarda yamaç yağışları görülmemektedir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 5: Türkiye'de temmuz ayında sıcaklığın en yüksek olduğu yer Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir. Bu yüzden bağıl nemin en düşük olduğu yerler de buralardır. Verilen iller içindeki Mardin yaz sıcaklığı yüksek olduğu için bağıl nemin düşük olduğu yerlerdendir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 6: Ordu, Giresun, Rize, Trabzon ve Artvin kıyıları Türkiye'nin en nemli yerleridir. Bu yüzden Türkiye'de günlük sıcaklık farklarının en az olduğu yerler buralardır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 7: Keşişleme adı verilen samyeli Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne çöllerden gelerek sıcaklığı ve yaz kuraklığını artıran bir etki yapar. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 8: Yaz mevsiminde en sıcak olan yerler Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alır. Sıcaklığın fazla olması maksimum nemi artırdığı için bağıl nemi düşürür. Böylece yağış oluşumu azalmış olur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 9: Türkiye'nin en az yağış alan yörelerinden biri Tuz Gölü çevresi ve Konya Bölümü'dür. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 10: Muğla'nın yıllık yağış miktarı 1250 mm, İstanbul'un yıllık yağış miktarı 700 mm, Konya'nın yıllık yağış miktarı 350 mm dir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 11: Türkiye'de cephe yağışlarının görülmesi Orta kuşakta bulunmasının sonucudur. Cephe yağışları en çok Akdeniz, Ege Denizi ve Marmara Denizi çevresinde ve en çok kış mevsiminde görülmektedir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 12: Haritaya göre Doğu Anadolu Bölgesi'nin kuzeyi ile güneyi arasındaki fark 10 dereceyi geçmektedir. Haritadan yararlanılarak diğer seçeneklerde verilenlere ulaşılamaz. (İndirgenmiş haritalarda sıcaklık dağılışında yükselti etkili değildir.) Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 13: Temmuz ayında sıcaklığın en düşük olduğu yerler haritada V numara ile gösterilen (Erzurum – Kars Bölümü) yerlerdir. Buharlaşmanın en az olduğu yerler de buralardır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 14: Sivas'ın yükseltisi diğer merkezlerden yüksektir. Sivas'ta yükseltiye bağlı olarak sıcaklık ortalamaları kısa mesafelerde değişir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 15: En yağışlı mevsim İç Anadolu Bölgesi'nde ilkbahar, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kış, Erzurum – Kars Bölümü'nde yaz mevsimidir. (Karadeniz kıyılarında en yağışlı mevsim sonbahardır.) Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 16: Konya, Ankara, Kayseri ve Afyon karasal iklim bölgesinde yer alır. Ancak Adana Akdeniz iklim bölgesinde yer alır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 17: Gün içinde sıcaklığın 0°C'nin altına düştüğü güne don olaylı gün denir. Don olaylı gün sayısı sıcaklığın düşük olduğu yerlerde fazladır. Verilen kentler içinde sıcaklıkları en düşük olan kent Erzincan'dır. Bu yüzden don olaylı gün sayısının verilen kentler içinde en fazla Erzincan'da görülmesi beklenir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 18: Türkiye'de genellikle kıyılar bol yağışlı, iç kısımlar az yağışlıdır. Kıyılarda engebeli yöreler daha yağışlı, iç kısımlarda çevresine göre çukurda kalan alanlar daha az yağışlıdır. Sonuç olarak Türkiye'de yağış dağılışında denize göre konum ve yer şekilleri en fazla etkili olan faktörlerdir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 19: Tarıma ayrılan toprak oranı iklim özelliklerine bağlı değil, yer şekillerinin engebeli olup olmamasına bağlı bir özelliktir. Karadeniz Bölgesi'nde yer şekilleri engebeli olduğu için tarıma ayrılan toprak oranı azdır. Diğer seçeneklerde verilen özellikler yıl boyunca nemli iklim koşullarının yaşanmasına bağlı özelliklerdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 20: Gerçek sıcaklık ile indirgenmiş sıcaklık arasındaki fark yükseltiye bağlıdır. Soruda verilen şehirler içinde yükseltisi en fazla olan şehir Kars'tır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 21: Soruda verilen şehirler içinde nemin en az olduğu şehir Sivas'tır. (Denize uzak, yüksek olduğu için) Bu yüzden kış gecelerinde yerin ısı kaybı (ayaz) fazladır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Test 3 çözümleri

Çözüm 1:
- Hidroelektrik potansiyel ve tarımda makine kullanımını yer şekillerine,
- Yer altı zenginlikleri jeolojik özelliklere,
- Kültür turizmi kültürel özelliklere bağlıdır. İklim özellikleri ile doğrudan ilgili özelliklerden biri değildir.

Tarım ürünlerinin çeşitliliği iklim koşullarının etkilediği en önemli özelliklerdendir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 2: Türkiye'de temmuz ayında sıcaklığın en düşük olduğu yerler Erzurum – Kars Bölümü (IV), en yüksek olduğu yerler Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin güneyidir (III). Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 3: Türkiye'de hem gerçek hem de indirgenmiş yıllık sıcaklık ortalamalarının en düşük olduğu yerler Erzurum – Kars Bölümü'dür. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 4: Gerçek sıcaklıklar ile indirgenmiş sıcaklıklar arasındaki fark yükseltiye bağlıdır. Yükseltisi fazla olan yerlerde fark fazla, yükseltisi az olan yerlerde fark azdır. Verilen kentler içinde kıyıda yer alan Tekirdağ yükseltisi en az olan kenttir. İndirgenmiş sıcaklık ve gerçek sıcaklık arasındaki fark azdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 5: Kış mevsiminde Ankara'da sıcaklıkların Samsun'dakinden düşük olmasında;
- Denize göre konum
- Yükselti etkili olmuştur.

Bu durum enlemle çelişen bir durumdur. (IV) Bitki örtüsü iklim özelliklerinin nedeni değil sonucu olarak ele alınır (II). Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 6: Asor Yüksek Basınç Merkezi (300 kuzey), İzlanda Alçak Basınç Merkezi (600 kuzey), Atlas Okyanusu üzerinde oluşmuş dinamik basınç merkezleridir. Bu enlemlerde denizellik nedeniyle yıl boyunca etkili olurlar. Basra Alçak Basınç Merkezi daha çok yaz mevsiminde etkili olan, Sibirya Yüksek Basınç Merkezi ise kışın oluşan, yazın yerini alçak basınç alanına bırakan termik basınç merkezleridir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 7: Jeolojik yapı yağışları etkilemez. Bitki örtüsü yağışların nedeni değil sonucudur. Menteşe Yöresi'nde dağlar kıyıya paraleldir, hakim rüzgâr yönü denizden karaya doğru dağlara dik doğrultudadır. Bu özellikler yağışları artırmaktadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 8: Yıllık sıcaklık farklarında en önemli etken yükselti, denizellik – karasallık ve nemliliktir, enlem değildir. Diğer seçeneklerde verilen özellikler haritadan yararlanılarak elde edilebilen özelliklerdir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 9: Rize'nin yağış rejimi düzenlidir, en yağışlı mevsim sonbahardır. Kars'ın yağış rejimi düzensizdir, en yağışlı mevsimi yaz mevsimidir. Bu iki kentin yağış rejimi birbirinin ve diğerlerinin yağış rejimine benzemez. İzmir (II) ve Mersin'de (IV) Akdeniz yağış rejimi görülür. Yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 10: Güney Marmara Bölümü ile Erzurum – Kars Bölümü yaklaşık olarak aynı enlemlerde yer alır. Bu yüzden sıcaklıklarının farklı olmasında enlem etkisi düşünülmemelidir. Diğer seçeneklerde verilenler sıcaklıkların farklı olmasının nedenleridir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 11: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde karasallık etkili olduğu için yaklaşık aynı enlemlerde yer alan Akdeniz kıyılarına göre kış mevsiminde daha soğuk, yaz mevsiminde daha sıcak iklim özellikleri görülür. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 12: Fön rüzgârları yüksek dağlardan aşağılara doğru esen kuru ve sıcak etkiye sahip bir rüzgârdır. Estikleri yön özel konuma bağlıdır. Poyraz her yerde kuzeydoğudan, karayel her yerde kuzeybatıdan, lodos her yerde güneybatıdan, keşişleme her yerde güneydoğudan esen rüzgârlardır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 13: Basınç değerleri üzerindeki en önemli etkenlerden biri sıcaklıktır. Sıcaklığın düşük olduğu yerlerde yüksek basınç alanı, sıcaklığın yüksek olduğu yerlerde alçak basınç alanı oluşur. Bu yüzden verilen yerler içinde sıcaklığın en düşük olduğu V numara ile gösterilmiş yerde basınç değerleri daha yüksek olur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 14: Kıyı Ege Bölümü'nün her yerinde Akdeniz yağış rejimi görülür. Kıyı Ege Bölümü'nde yer alan Menteşe Yöresi'nde yağış rejimi farklılık göstermez. Diğer seçeneklerde verilen özellikler Menteşe Yöresi'nin Kıyı Ege Bölümü'ne göre farklılık gösterdiği özelliklerdir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 15: Akarsu havzalarının genişliği üzerinde en önemli faktör yer şekilleridir. İklim özelliği değildir. Diğer seçeneklerde verilenler iklim özelliğinden etkilenen özelliklerdir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 16: Türkiye'de en yağışlı yerler;
- Doğu Karadeniz kıyıları,
- Batı Karadeniz kıyıları,
- Yıldız Dağları çevresi,
- Menteşe Yöresi,
- Batı ve Orta Toroslar,
- Hakkari Yöresi'dir.

Denizli, verilen kentler kadar yağışlı bir kent değildir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 17: Türkiye'de enlem etkisine bağlı olarak güneye gidildikçe sıcaklığın artması gerektiği hâlde karasallık ve yüksekliğin artması nedeniyle sıcaklık iç kesimlerde düşmektedir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 18: İndirgenmiş sıcaklıklar karşılaştırılırken yüksekliğin etkisinden söz edilemez. Enlem ve denize göre konum Türkiye'de indirgenmiş sıcaklıkların dağılışını etkileyen en önemli faktörlerdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 19: Türkiye'de yaz mevsiminde en sıcak yerler Akdeniz ikliminin görüldüğü yerler değil, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir. Diğer seçeneklerde verilenler Akdeniz iklimi görülen yerlerle ilgili doğru bilgilerdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 20: Iğdır Ovası, Malatya Havzası, Konya Havzası ve Tuz Gölü çevresi yıllık yağış miktarının az olduğu yerlerdir. Ancak Menteşe Yöresi dağlık bir alandır ve yıllık yağış miktarı 500 mm'den fazladır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Test 4 çözümleri

Çözüm 1: Türkiye'nin verilen enlem ve boylam değerleri B, C, D ve E seçeneklerindeki bilgilerle ilişkilendirilebilir. Ancak karasal iklimin etki alanının daha geniş olduğu ile ilişkilendirilemez. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 2: Fön rüzgârlarının en fazla etkili olduğu yerler Doğu Karadeniz Dağları ile, Batı ve Orta Toroslar'dır. Haritada V numaralı yer fön rüzgârlarının çok görüldüğü yerlerden biridir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 3: Akdeniz iklimi görülen yerlerde sıcaklıkların farklılık göstermesinde enlem (I) (kuzeye gidildikçe sıcaklıklar azalır) etkilidir. Yağış miktarlarının dağılışında yükselti ve engebe etkilidir (III). Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 4: Fön rüzgârı Rize'de Kaçkar Dağları'ndan kıyıya doğru eserek sıcak ve kurutucu bir etki yapar. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 5: Mart ve eylül aylarında güneş ışınlarının geliş açısı aynı olduğu hâlde yaz boyunca yerin ısı birikiminin artması ile eylül ayı mart ayına göre daha sıcak geçer. Aynı şekilde gün içinde kuşluk vaktinde ve öğleden sonra güneş ışınları aynı açıyla geldiği hâlde öğleden sonraya kadar yerin ısı birikimi arttığı için öğleden sonraları sıcaklıklar kuşluk vaktine göre daha yüksek olur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 6: Erzurum ve Iğdır kentleri aynı bölgede yer aldıkları hâlde yükselti farkı nedeniyle Erzurum'da sıcaklıklar Iğdır'a göre düşüktür. Diğer seçeneklerde verilen kent çiftleri birbirine yakın sıcaklık değerleri gösterirler. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 7: Meltemler;
- Dünya'nın günlük hareketi,
- Güneş ışınlarının geliş açısının gün içinde değişmesi,
- Gece ve gündüzün farklı ısınıp soğuması,
- Sıcaklıkların gün içinde değişmesi,
- Basınç değerlerinin gün içinde değişmesine bağlı olarak gün içinde yön değiştirerek esen rüzgârlardır.

Meltem rüzgârları genellikle yağışa neden olmaz. Yağışlar meltemlerin yön değiştirmesinde etkili değildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 8: Iğdır Ovası'nda pamuk yetiştirilebilmesi mikroklima özelliğe bağlı bir durumdur. Mikroklima çevresine göre farklı iklim özelliği gösteren alandır. Artvin'de zeytin yetiştirilmesi de mikroklima özelliğe bağlıdır. Diğer seçeneklerde verilen bitkilerin, eşleştirildiği yörede yetiştirilmesi olağan bir durumdur. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 9: Muğla'da Menteşe Dağları kıyıya paralel uzandığı için yağış miktarı fazladır. Adana kenti Çukurova'nın ortasında yer alır. Bu yüzden Adana'da yamaç yağışları görülmez. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 10: Verilen kentler içinde en fazla kar yağışı görülen kent Edirne'dir. Kar yağışları kış sıcaklıklarının düşük olduğu yerlerde fazladır. Kış mevsiminde Balkanlar'dan gelen hava kütleleri Edirne'de kar yağışlarının fazla olmasına neden olur. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 11: Konveksiyonel yağışlar en çok İç Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde görülür. Orta Kızılırmak Bölümü'nde ilkbahar mevsiminde, Erzurum – Kars Platosu'nda yaz mevsiminde görülür. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 12: Ege kıyılarında (I) dağların kıyıya dik uzanması, Samsun kıyılarında (III) dağların yükseltisinin az olması ve akarsular tarafından derin vadilerle yarılmış olması denizelliğin etki alanının genişlemesine neden olmuştur. Antalya kıyılarında (II) Batı Toroslar, Doğu Karadeniz kıyılarında (IV) Doğu Karadeniz Dağları kıyıya paralel uzanmış olup yükseltileri fazladır. Bu yüzden denizelliğin etki alanı dardır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 13: İzmir'de yaz mevsiminde öğleden sonra denizden karaya doğru eserek serinletici etki yapan deniz meltemine imbat adı verilir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 14: Bitlis, Van, Sivas ve Erzincan illerinde sıcaklıklar düşük olduğu için karla örtülü gün sayısı fazladır. Balıkesir ilinde sıcaklıklar, verilen diğer illerdeki kadar düşük değildir. Bu yüzden Balıkesir'de karla örtülü gün sayısı daha azdır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 15: Seracılık kış mevsiminde yapılır. Yazların sıcak ve kurak geçmesi seracılığı etkilemez. Diğer seçeneklerde verilen özellikler yazların sıcak ve kurak geçmesine, sıcak dönemin uzun sürmesine bağlı özelliklerdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 16: Türkiye Kuzey Yarım Küre'de yer aldığı için dağların güney yamacında güneşlenme daha fazladır, güney yamaçlar daha ılımandır. Bu özelliğe bakı etkisi denir. Karadeniz kıyılarında dağların kuzey yamacı denizel etkilere bağlı olarak daha ılımandır. Bu özellik bakı etkisine ters düşen bir özelliktir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 17: Malatya ve Elazığ şehirlerinde sıcaklık değerleri birbiriyle benzerlik gösterir. Diğer seçeneklerde eşleştirilen şehirlerin sıcaklıkları birbirlerinden farklıdır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 18: Gerçek sıcaklıklarla indirgenmiş sıcaklıklar arasındaki fark yüksekliğe bağlıdır; yükseltisi fazla olan yerlerde fark fazla, yükseltisi az olan yerlerde fark azdır. Haritada II numara ile gösterilen yer, kıyıda yer aldığı için yükseltisi azdır ve burada gerçek sıcaklık ile indirgenmiş sıcaklıklar arasındaki fark azdır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 19: Verilen yerler içinde engebenin en az olduğu yer Tekirdağ'dır. Burada yamaç yağışları diğerlerine göre daha azdır. Diğer seçeneklerde verilen yerler dağların kıyıya paralel olduğu ve dağların yükseltisinin fazla olduğu yerlerdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 20: Bağıl nemin yüksek olduğu yerler yağışın fazla olduğu yerlerdir. Türkiye'de bağıl nemin yıl boyunca en yüksek olduğu yer Rize kıyılarıdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 21:
- İç bölgelerimizde yıllık yağış miktarının az olmasının nedeni yer şekilleridir.
- Erzurum - Kars çevresinde yaz mevsiminin yağışlı geçmesinin nedeni yükseltinin fazla olmasıdır.
- Ege Bölgesi'nde denizelliğin etki alanının Akdeniz Bölgesi'nden daha fazla olmasının nedeni dağların uzanışıdır.
- Doğu Karadeniz'in yıllık yağış miktarının Orta Karadeniz'den daha fazla olmasının nedeni Doğu Karadeniz'de kıyının hakim rüzgâr yönüne dik uzanması ve yükseltidir.

Bu gibi nedenler Türkiye'nin özel konumuyla açıklanır.

- Akdeniz'in yıllık sıcaklık ortalamasının Karadeniz'den daha fazla olmasının nedeni ise enlemdir. Enlem Türkiye'nin matematik konumu ile açıklanır.

Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 22: Türkiye'de iklimi etkileyen faktörler şunlardır:
1. Mutlak konumuna bağlı faktörler;
- Kuzey Yarım Küre'de yer alması
- Orta Kuşak'ta yer alması

2. Göreceli konumuna bağlı faktörler;
- Yer şekilleri (Eğim, bakı, dağların uzanış doğrultusu)
- Yükselti
- Denize göre konum
- Çevresindeki basınç merkezleri ve rüzgârlar

Ancak denizlerin tuzluluk oranları Türkiye'nin iklimini etkiyen faktörlerden biri değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 23: Türkiye'de güney bölgelerimizde sıcaklığın yüksek, kuzey bölgelerimizde düşük olmasının nedeni enlemdir. A seçeneğinde yer alan İç Anadolu Bölgesi'nde kuzeyden esen rüzgârların sıcaklığı düşürmesinin nedeni de enlemdir. B seçeneğinde yer alan durumun nedeni nemlilik ve yükselti, C seçeneğinde yer alan durumun nedeni nemlilik, D seçeneğinde yer alan durumun nedeni nemlilik ve denizellik, E seçeneğinde yer alan durumun nedeni ise bakıdır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 24: Erzurum - Kars Bölümü, Sivas çevresi ve Doğu Karadeniz Bölümü ile ilgili olarak A, B, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler söylenebilir. Ancak C seçeneğinde yer alan "Verilen yerlerin tamamında yaz mevsimi yağışlı ve serindir." ifadesi söylenemez. Çünkü Erzurum - Kars Bölümü ve Doğu Karadeniz Bölümü'nde yaz mevsimi yağışlı ve serinken Sivas çevresinde yaz mevsimi sıcak ve kuraktır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 25: A, B, C ve E seçeneklerinde yer alan durumların nedeni enlemdir. Ancak D seçeneğinde yer alan "Samsun'un kış mevsiminde Ankara'dan daha ılık olması" enlem - sıcaklık ilişkisine ters düşer. Çünkü kış mevsiminde daha kuzeyde yer alan Samsun'da sıcaklıkların daha düşük olması gerekirken karasallığın etkisine bağlı olarak Ankara daha soğuk olmaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 26: Basra Alçak Basıncı Muson sisteminin bir parçası olan Basra Körfezi çevresinde bulunur. Basra Alçak Basıncı termik kökenlidir. Ülkemizi daha çok yaz aylarında etkiler. Güneydeki sıcak havayı taşıdığından ülkemizde çöl sıcaklıklarının yaşanmasına ve kuraklığın artmasına neden olur. Anadolu'da zaman zaman tropikal kökenli hava kütlelerinin etkili olmasına neden olur. Doğru cevap D seçeneğidir.

TÜRKİYE'NİN BİTKİ ÖRTÜSÜ

Test 1 çözümleri

Çözüm 1: Akdeniz iklimi ve maki bitkileri; Akdeniz kıyıları, Kıyı Ege Bölümü, Güney Marmara Bölümü ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batısında yaygındır. Eskişehir İç Anadolu Bölgesi'nde karasal iklim özellikleri görülen bir il olduğu için maki bitkileri görülmez. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 2: Verilen özellikler yarı kurak karasal iklim özelliklerine aittir. Bu iklim koşullarının görüldüğü yerlerde bozkır (step) bitkileri yaygındır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 3: Eskişehir'de bozkır bitkileri, Ardahan'da çayır bitkileri yaygındır. Diğer seçeneklerde verilen kent çiftlerinin bitki örtüleri benzerlik gösterir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 4: Doğu Karadeniz kıyı yöresi kışların soğuk olmadığı ve yıl boyunca nemli iklim özelliği görülen bir yöredir. Soruda yetişme şartları verilen bitkiler burada kolay yetişirler. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 5: Çayır bitkileri (Alpin çayırlar–dağ çayırları) nemli soğuk iklim koşullarında yetişen gür ot topluluklarıdır. Erzurum – Kars Platosu çayır bitkilerinin en yaygın olduğu yerler arasındadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 6: Maki bitkileri Akdeniz ikliminin etkili olduğu yerlerde görülen bodur ağaç ve çalılardan oluşan bitkilerdir. Zeytin, zakkum, defne, mersin ve keçiboynuzu makiler arasında en çok görülen bitkilerdir. Maki bitkileri Akdeniz kıyıları, Kıyı Ege Bölümü, Güney Marmara Bölümü ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batısında (III) yaygındır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 7: İzlanda Dinamik Alçak Basıncı'nın etkili olduğu dönemlerde ülkemizde kış mevsimi ılık ve yağışlı geçer. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 8: Menteşe Yöresi (II) Akdeniz ikliminin görüldüğü, maki bitkilerinin yaygın olduğu bir yöredir. Buralarda bozkır ve ağaçlı bozkır bitkileri görülmez. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 9: Yeryüzünde bitki örtüsünün dağılışını belirleyen en önemli faktör iklim özelliğidir. Kanada'da görülen iklim özelliği Erzurum – Kars Bölümü'nün iklim özelliğine, İngiltere'de görülen iklim özelliğinin Doğu Karadeniz kıyılarında görülen iklim özelliğine benzemesi bitki örtülerinin benzerlik göstermesine neden olmuştur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 10: Zeytin, kekik, lavanta, defne ve zakkum bitkileri Akdeniz ikliminin görüldüğü yerlerde yaygın olan maki bitki topluluğunun bitkileridir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 11: Doğu Karadeniz ve Batı Karadeniz (III) bölümleri yağışların fazla olduğu ve yağış rejiminin düzenli olduğu yerlerdir. Bu yüzden buralarda tahrip edilen ormanların yerine ağaç yetiştirmek daha kolaydır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 12: Marmara Bölgesi; Akdeniz iklimi, Karadeniz iklimi ve karasal iklim özelliklerinin bir arada görüldüğü bir bölgedir. Güney Marmara Bölümü'nde Akdeniz iklimi görülür. Bu yüzden bir bitkinin bu bölgede yetişmesi Türkiye'nin birçok yerinde yetişebileceğini kanıtlamaz. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 13: Türkiye'de kıyıda yer alan bölgelerde yağışlar fazla olduğu için ormanlar fazla, iç bölgelerde yağışlar az olduğu için ormanlar azdır. Ormanların dağılışını belirleyen en önemli özellik nemlilik ve yağışlardır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 14: Bozkır ve ağaçlı bozkır bitkileri yarı kurak karasal iklim özelliği görülen yerlerde, makiler Akdeniz iklimi görülen yerlerde yaygın bitki örtüleridir. Yazların kurak geçmesi iki iklim tipinin ortak özelliğidir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 15: İç Anadolu Bölgesi'nde yağışların az olduğu yörelerde ağaç bitkileri yetişmez, ağaç bitkilerinin yerini bozkır (step) bitkileri almıştır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 16: Çayır ve bozkır bitkileri otsu bitkilerdir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 17: Haritada işaretlenmiş olan yerler Erzurum – Kars Bölümü'dür. Erzurum – Kars Bölümü'nde çayır bitkileri yaygındır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 18: Bozkır bitkilerinin yaygın olduğu yerlerde ağaç bitkilerinin yetişmemesi nemliliğin az olmasına bağlıdır. Çayır bitkileri sıcaklığın düşük olması nedeniyle ağaç bitkilerinin yetişemediği yerlerde yaygındır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 19: Doğu Karadeniz Bölümü (IV) Türkiye'de orman bitki örtüsünün en zengin olduğu alanlardır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Karadeniz kıyılarında yağış rejimi düzenli olduğu için orman alt sınırı kıyıda yer alır. Akdeniz kıyılarında yazlar kurak geçer, buralarda maki bitkileri yaygındır. Maki üst sınırından daha yukarılarda ormanlar başlar. Karadeniz ve Akdeniz kıyılarında orman alt sınırını belirleyen faktör yağış rejimidir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 2: Türkiye'de iç bölgelerdeki ormanlarda en yaygın ağaç türü meşedir. (Türkiye'deki ormanlarda en yaygın ağaç türü kızılçamdır.) Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 3: İç bölgelerdeki yarı kurak karasal iklim özelliklerinin görüldüğü yerlerde ormanların tahrip edilmesiyle yer yer ağaç topluluklarının bulunduğu bozkırlar oluşur. Bu bitki topluluklarına ağaçlı bozkır (antropojen step) adı verilir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 4: Yükseltisi fazla olan dağlarda çayır bitkileri yaygındır. Karacadağ (I) ve Bozdağlar (II) yükseltisi fazla olan dağlardan değildir. Bu yüzden bu dağlarda çayır bitkileri yaygın değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 5: Makiler kışın gelişme gösteren bitkilerdir. Yaz mevsimi kurak geçtiği için yaz kuraklığına dayanıklı olmaları gerekir. Küçük yapraklı, yaprak yüzeyleri mumlu yapıda veya parlak tüylerle kaplı bitkiler olmaları ve gelişmiş bir kök sistemine sahip olmaları kurak bir yaz dönemi geçirmelerini sağlar. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 6: Toros Dağlarının güneye bakan yamaçlarında bakı etkisine (III) bağlı olarak güneşlenme daha fazladır. Denize bakan bu yamaçlar daha nemlidir (IV). Bu yüzden bitki örtüsü daha fazla çeşitlilik gösterir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 7: Kurak mevsimi olmayan nemli ılıman iklim özelliklerinin görüldüğü yerlerde ormanlar yetişir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 8: İç Anadolu Bölgesi'nde yarı kurak karasal iklim özellikleri görülür. Doğal bitki örtüsü bozkır (step) ve ağaçlı bozkırdır (antropojen step). Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 9: Haritada işaretlenen yerler Akdeniz ikliminin görüldüğü alanlardır. Akdeniz ikliminin görüldüğü yerlerde maki bitkileri yaygındır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 10: Türkiye'de endemik bitkilerin en fazla olduğu yerler Batı ve Orta Toroslar'dır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 11: Yükselti ve engebenin kısa mesafelerde değişmesi iklim özelliklerinin çeşitliliğini sağlayan en önemli etkendir. Bitki çeşitliliği iklim özelliklerinin çeşitlilik göstermesinin sonucudur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 12: Ergene Havzası'nda yaygın olan bitki örtüsü orman değil bozkır ve ağaçlı bozkırdır (antropojen step). Diğer seçeneklerde verilen eşleştirmeler doğrudur. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 13: Maki bitkilerinin yaygın olduğu, zeytin yetiştirilebilen yörelerde Akdeniz iklimi etkilidir. Kış mevsiminde kar yağışlarının sık görülmesi, Akdeniz iklimi görülen yerlerle ilgili doğru bir bilgi değildir. Diğer seçeneklerde verilen özellikler doğrudur. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 14: Bir yörede tahrip edilen ormanların kendini yenileyememesinin en önemli nedeni, nemliliğin ve yağışların az olmasıdır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 15: Türkiye'de iklimin çeşitlilik göstermesinde; yer şekillerinin çeşitlilik göstermesi ve Ilıman Kuşak'ta yer alması etkili olmuştur. Ancak bitki örtüsünün ve tarım ürünlerinin çeşitlilik göstermesi iklimin çeşitlilik göstermenin sonuçlarıdır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 16: Sığla ağacı Köyceğiz Gölü çevresinde, Datça hurması Datça Yarımadası'nda, Kazdağı köknarı Kazdağı'nda, İspir meşesi Kastamonu-Yozgat'ta görülür. Ancak Kasnak meşesi Hakkari Yöresi'nde değil Eğirdir Gölü'nün güneyinde görülür. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 17: Türkiye Kuzey Yarım Küre'de yer aldığı için dağların güney yamacında güneşlenme daha fazladır. Bu yüzden bitki türleri kuzey ve güney yamaçlarda farklılık gösterir. Bu özellik bakı etkisi olarak adlandırılır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 18: Menteşe Yöresi'nde maki bitkileri yaygındır, bozkır bitkileri yaygın değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 19: Türkiye endemik bitkiler bakımından zengin bir ülkedir. Muğla – Köyceğiz'de sığla ağacı endemik bitkilerden biridir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 20: Yükseklik arttıkça sıcaklık azaldığı için bitki türleri değişmektedir. Karadeniz dağlarında yükseğe çıkıldıkça bitki türlerinin değişmesi yükselti ve sıcaklık arasındaki ilişkiden kaynaklanır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Test 3 çözümleri

Çözüm 1: Bitki örtüsünün dağılışını belirleyen temel faktör iklim özelliğidir. Türkiye'de iklim özelliklerinin çeşitlilik göstermesi bitki örtüsünün çeşitlilik göstermesine neden olmuştur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 2: Zeytin, zakkum, defne ve keçiboynuzu maki bitki topluluğunun yaygın bitkileridir. Maki bitki topluluğunun en önemli tanıtıcı bitkisi zeytindir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 3: Bitki örtüsü ve tarım ürünlerinin dağılışını belirleyen en önemli özellik iklim özelliğidir. Kıyı Ege Bölümü'nde Akdeniz iklimi, İç Batı Anadolu Bölümü'nde karasal iklim özellikleri görüldüğü için bitki örtüsü ve tarım ürünleri farklılık gösterir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 4: Çayır bitkileri nemli soğuk iklimlerde yetişen bitkilerdir. Türkiye'de yükseltisi fazla olan yerlerde çayır bitkileri yaygındır. Orta Fırat Bölümü'nde çok yüksek yerler bulunmadığı için çayır bitkileri yetişmez. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 5: Zeytin, zakkum ve defne bitkileri Akdeniz iklim özelliği görülen yerlerin bitki örtüsü olan maki bitki topluluğuna ait bitkilerdir. Akdeniz iklimi; Akdeniz kıyıları, Kıyı Ege ve Güney Marmara bölümleri ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batı kesimlerinde etkilidir. Doğu Anadolu Bölgesi'nde Akdeniz ikliminin görüldüğü yerler olmadığı için bu bitkiler bulunmaz. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 6: Grafikte step tipi karasal iklim özelliği görülen bir yere ait özellikler verilmiştir. (Yazlar sıcak, kışlar soğuk, yağış miktarı az, en yağışlı mevsimler ilkbahar ve kış mevsimleridir.) Bu iklim özelliklerinin görüldüğü yerlerin bitki örtüsü bozkır (step) dır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 7: Turunçgiller ve zeytin kışların ılık geçtiği yerlerde yetişen bitkilerdir. (Rize kıyılarında turunçgiller, Çoruh Vadisi – Artvin'de zeytin mikroklima özelliğe bağlı olarak yetişen bitkilerdir.) Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 8: Haritada verilen yerlerden I numara ile gösterilen Muğla ve III numara ile gösterilen Zonguldak Türkiye'nin en fazla yağış alan yerlerindendir. Bu yüzden bitki örtüsü gür ve zengindir. (II numara ile gösterilen İç Batı Anadolu Bölümü ve IV numara ile gösterilen Iğdır Ovası daha az yağış alan yerlerdendir.) Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 9: Bitkilerin dağılışında en önemli faktör sıcaklık ve yağış özellikleridir. Yükseğe çıkıldıkça sıcaklığın azalması bitki örtüsünün değişmesine neden olur. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 10: Muş ve Aksaray ovası karasal iklim özellikleri görülen yerlerdir. Bursa ve Amik ovalarında iklim özellikleri (özellikle sıcaklık ve yağış) daha elverişli olduğu için bitki çeşidi daha fazladır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 11: Grafik yağış rejiminin düzenli olduğu, en yağışlı mevsimin sonbahar olduğu bir yöreye aittir. Bu özellikler Karadeniz kıyılarında görülür. Bitki örtüsü ormandır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 12: Türkiye'de yüksekliği fazla olan, soğuk – nemli iklim özelliklerinin görüldüğü yerlerde çayır bitkileri yaygındır. Yıldız Dağları'nın ve Mardin Dağlarının en yüksek yeri 1000 metreyi geçmez. Bu yüzden buralarda çayır bitkileri görülmez. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 13: Türkiye ormanlarında en yaygın ağaç türü kızılçamdır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 14: Orman alt sınırını belirleyen en önemli faktör nemliliktir. Akdeniz iklimi görülen kıyılarda maki bitkileri yer alır. Ormanlar Akdeniz kıyılarında 500 – 600 metre, Ege kıyılarında 300 – 400 metre, Güney Marmara kıyılarında 100 – 200 metre yükseklerden sonra başlar. Karadeniz kıyılarında yağış rejimi düzenlidir, ormanlar kıyıdan itibaren başlar. Haritada I numara ile gösterilen yöre Yıldız Dağları'nın kıyı kesimleridir. Burada ormanlar kıyıda başlar. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 15: Yazların sıcak ve kurak, kışların ılık ve bol yağışlı geçtiği yerlerde (Akdeniz iklimi) maki bitkileri yaygındır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 16: Bozkır bitkileri, iç bölgelerde ve kıyı bölgelerinin iç kesimlerinde yaygın olan bitki örtüsüdür. Menteşe Yöresi'nde Akdeniz iklimi etkili olduğu için maki bitkileri yaygındır. Bozkır bitkileri görülmez. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 17: Maki bitkileri Akdeniz iklimi görülen yerlerde yaygındır. Yükseklere çıkıldıkça ve iç kesimlerde kış sıcaklıkları düştüğü için maki bitkileri yetişmez. Makilerin yetişme alanını sınırlayan temel faktörlerden biri kış sıcaklıklarının düşük olmasıdır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 18: Fransa'nın güney kesimlerinde Akdeniz iklimi görülür. Teke Yöresi de Akdeniz iklimi görülen yerlerdendir, bitki örtüsü Fransa'nın güney kesimleri ile benzerlik gösterir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 19: İç Anadolu Bölgesi'nin nispeten nemli olan yerlerinde ormanlar yer almaktadır. Doğal bitki örtüsünün orman olduğu yörelerde ormanın tahrip edilmesi ile aralarında yer yer ağaç topluluklarının bulunduğu bozkırlar oluşur. Bu bitkilere ağaçlı bozkır ya da antropojen step adı verilir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 20: Afyon – Kütahya arasında yer alan yörede bozkır ve ağaçlı bozkır bitkileri yaygındır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 21: Marmara Bölgesi'nde üç farklı iklim tipinin görülmesinden dolayı en fazla bitki örtüsü çeşidi de burada görülür. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 22: Asırlar boyu süregelen tahribat sonucunda iç bölgelerdeki karaçam, meşe ve ardıç ormanları ot formasyonuna dönüşmüştür. Trakya, Batı Anadolu'nun iç kesimleri ve İç Anadolu'nun yüksek kesimlerinde görülen antropojen bozkırlara 'ağaçlı bozkır' adı da verilmektedir. Ormanların tahrip edilmesi sonucu oluşan antropojen bozkır alanlarında yer yer ormanlara da rastlanır. Buna göre ülkemizde görülen antropojen bozkırlar orman örtüsünün tarihi süreç içinde büyük oranda tahribata uğradığına kanıt olarak gösterilebilir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 23: Bir bölgenin bitki örtüsü üzerinde iklim ve yağış miktarı etkilidir. Yani X bölgesinde karasal bir iklimin hakim olması ve yağış miktarının az olmasından dolayı bozkır bitki örtüsü hakimdir. Y bölgesi ise nemli bir iklime sahip olması ve yağış miktarının fazla olmasından dolayı orman bitki örtüsüne sahiptir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 24: Türkiye'de karasal iklim bölgesinde; bozkır, Karadeniz iklim bölgesinde; karışık orman, Akdeniz iklim bölgesinde; maki, sert karasal iklim bölgesinde ise dağ çayırları görülür. Ancak Türkiye'de savan iklimi görülmediği için savan bitki örtüsüne de rastlanmaz. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 25: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batısında Akdeniz ikliminin etkisi bulunduğu için kışları ılık geçmektedir. Buna bağlı olarak da Akdeniz ikliminin etkili olduğu bölgelerde yetiştirilen zeytin, Gaziantep ve Kilis yörelerinde de yetiştirilebilir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 26: Yazların sıcak ve kurak, kışların ılık ve yağışlı geçtiği Akdeniz iklimine ait bitki örtüsü olan maki, bodur ağaç ve çalılardan oluşur. Kışların kısa ve ılık olması bu bölgede daima yeşil, yapraklarını dökmeyen bitkilerin oluşmasını sağlamıştır. Makiler, Orta kuşakta 30° - 40° enlemleri çevresinde yer alan deniz kenarlarında yaygın olarak görülür. Doğru cevap B seçeneğidir.

TÜRKİYE'NİN SU VE TOPRAK VARLIĞI

Test 1 çözümleri

Çözüm 1: Türkiye yakın bir jeolojik devirde oluştuğu için kırıklı bir yer yapısına sahiptir. Türkiye'nin sahip olduğu arazi özelliklerinden dolayı fay kaynakları oldukça yaygındır. Fay kaynakları arazinin kırılmasına bağlı olarak yeryüzüne çıkmasıdır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 2: Fırat ve Dicle nehirlerinin özellikleri şunlardır:
- Türkiye'de doğup başka bir ülkenin sınırından denize dökülürler. (Suriye ve Irak)
- Geçtikleri yerlerde yükselti ve engebe fazla olduğu için dar ve derin vadilerden geçerler.
- Üzerlerinde Türkiye'nin büyük barajlarından olan; Atatürk, Karakaya, Keban, Kralkızı ve Dicle barajları bulunmaktadır.
- Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden geçtikleri için GAP ile sulamadan faydalanılır.

Fakat kapalı havza değillerdir. Basra Körfezi'ne döküldükleri için açık havzalardır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 3: C seçeneğinde verilen Küçükçekmece ve Durusu gölleri kıyı set gölleridir. Sera ve Uzungöl ise heyelan set gölleridir. Buna göre C seçeneğindeki göllerin tamamı dış kuvvetlerin etkisine bağlı olarak oluşmuştur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 4: Türkiye'nin sahip olduğu iklim çeşitliliği, toprak türleri bakımından oldukça zengin olmasını sağlamıştır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 5:
- Soğan; regasol topraklarda yetişir.
- Zeytin; terra rossa topraklarda yetişir.
- Mısır; alüvyal topraklarda yetişir.
- Nohut; bozkır topraklarda yetişir.

Fakat fındık kolüvyal topraklarda yetişmez. Kahverengi orman topraklarının bulunduğu alanda yetiştirilir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 6: Bakırçay Ovası, Gediz Ovası, Bafra Ovası ve Küçük Menderes Ovası akarsuların taşıdığı malzemeyi deniz kıyısında biriktirmesiyle oluşan delta ovalarıdır. Bu ovalarda alüvyal topraklar yaygındır. Fakat Konya Ovası iç ovalarımızdan biridir. Tektonik hareketler sonucu oluşmuştur. Bu ovada alüvyal topraklar değil bozkır toprakları yaygındır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 7: Edremit Körfezi Ege Denizi kıyılarında yer alan bir körfezdir. Diğer seçeneklerde verilen körfezler Marmara Denizi kıyılarındadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 8: Çoruh Nehri'nin havzası Doğu Karadeniz Bölümü'nde yer alır. Buralarda iklim özellikleri nedeniyle sulamaya gereksinim olmadığı gibi engebelilik nedeniyle tarım alanı çok azdır. Bu yüzden Çoruh Nehri sulama amacı ile fazla yararlanılan bir nehir değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 9: Kapalı havzaların oluşumunda en önemli faktör yer şekilleridir. Etrafının dağlarla çevrili olması İç Anadolu Bölgesi'nde kapalı havzaların fazla olmasına neden olmuştur. Doğu Anadolu Bölgesi'nde de dağların uzanışı ve engebelilik, kapalı havzaların geniş alan kaplamasının nedenleridir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 10: Ceyhan Nehri'nin yukarı havzası Orta Toroslar'da yer almaktadır. Orta Toroslar'ın yüksek kesimlerinde kış mevsiminde kar yağışları fazladır. İlkbaharda sıcaklığın artması ile kar erimeleri hızlanır ve bu yüzden akarsuların akımı yükselir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 11: Deniz sularının tuz oranını etkileyen en önemli faktör enlemdir. Enlem sıcaklığı, sıcaklık buharlaşmayı etkiler. Buharlaşmanın fazla olması tuz oranını artırır. Bu yüzden Akdeniz'den Ege Denizi'ne, Marmara Denizi'ne ve Karadeniz'e doğru gidildikçe buharlaşmanın azalması tuz oranının azalmasına neden olur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 12: Van Gölü'nün gideğeni (dışa akışı) bulunmamaktadır. Gideğeni olmadığı için suları tatlı değildir. Van Gölü ile ilgili diğer seçeneklerde verilen bilgiler doğrudur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 13: Dicle Nehri (Basra Körfezi), Aras Nehri (Hazar Denizi), Fırat Nehri (Basra Körfezi), Çoruh Nehri (Karadeniz) aşağı havzaları (Çoruh Nehri'nin daha küçük bir bölümü) Türkiye sınırları dışında bulunan akarsularıdır. Meriç Nehri Bulgaristan'dan gelerek (Yukarı havzası Türkiye dışındadır.) Türkiye – Yunanistan sınırını çizer ve Ege Denizi'ne dökülür. Aşağı havzası Türkiye sınırları içindedir, başka ülkede değildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 14: Türkiye'de haliçli kıyılar oluşmamıştır. Haliçli kıyılar gel – git genliğinin yüksek olduğu yerlerdeki akarsu ağızlarında oluşan kıyılardır. Gel – git genliği okyanus kıyılarında yüksek olur. Türkiye'nin iç denizlere kıyıları bulunduğu için gel – git genliği düşüktür ve haliçli kıyılar oluşmamıştır. (Ria tipi kıyılar Çanakkale ve İstanbul boğazları ile Muğla kıyılarında, Dalmaçya tipi kıyılar Kaş çevrelerinde, limanlı kıyılar Marmara Denizi kıyılarında, enine kıyılar Ege Denizi kıyılarında, boyuna kıyılar Karadeniz ve Akdeniz kıyılarında yaygın olan kıyı tipleridir.) Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 15: Kimyasal çözülme yağışlı yerlerde fazla, kurak yörelerde daha az gerçekleşir. Tuz Gölü çevresi (IV) Türkiye'de yağışların en az olduğu yerler arasında olduğu için buralarda kimyasal çözülme yavaş gerçekleşir. Böylece toprak oluşumu güçleşir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 16: Fırat Nehri kaynağını Doğu Anadolu Bölgesi'nden alıp, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden, Suriye ve Irak'tan geçerek Basra Körfezi'ne dökülür. Verilen akarsular içinde (ve Türkiye'deki akarsular içinde) havzası en büyük olan akarsudur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 17: Jeotermal kaynaklar kırıklı yapıların ve genç volkanik arazilerin yaygın olduğu yerlerde fazladır. Güney Marmara Bölümü ve Ege Bölgesi'nde kırıklı yapıların fazla olması jeotermal kaynakların fazla olmasını sağlamıştır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 18:
- Mogan Gölü (Gölbaşı – Ankara) alüvyal set gölü,
- Terkos Gölü kıyı set gölü,
- Tortum Gölü ve Abant Gölü heyelan set gölü grubunda olan göllerdir. Oluşumlarında iç kuvvetler etkili olmamış, dış kuvvetler etkili olmuştur.
- Çıldır Gölü volkanik set gölüdür. Oluşumunda iç kuvvetler etkili olmuştur.

Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 19: İç Anadolu Bölgesi'nin etrafı dağlarla çevrili ve çevresine göre çukurda yer alması kapalı havzaların geniş alan kaplamasına neden olmuştur. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 20: Karadeniz ve Akdeniz kıyılarında dağlar kıyıya paralel uzandığı için (boyuna kıyılar) girinti çıkıntı azdır (Trabzon, Karabük). Ege Denizi kıyılarında dağlar kıyıya dik uzandığı için (enine kıyılar) girinti çıkıntı fazladır. İzmir ve Muğla kıyılarında girinti çıkıntı fazladır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 21: Eski akarsu vadilerinin bulunduğu yerlerdeki kıyılara ria tipi kıyılar denir. Çanakkale ve İstanbul boğazları ile Muğla kıyıları ria tipi kıyılardır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 22: Bakırçay, Gediz, Küçük Menderes ve Büyük Menderes grabenleri içinde geniş tabanlı alüvyal vadiler yer almaktadır. Buralarda alüvyal topraklar yaygındır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 23: Aras Nehri Hazar Denizi'ne dökülmektedir. Diğer seçeneklerde verilen akarsular Karadeniz'e dökülen akarsulardır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 24: Heyelan sonucu bir akarsuyun önünün kapanmasıyla oluşan göller heyelan set gölleridir. Abant Gölü (Bolu), Sera Gölü (Trabzon) ve Tortum Gölü (Erzurum) ülkemizde yer alan başlıca heyelan set gölleridir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Türkiye'de tundra iklimi ve bitki örtüsü görülmez. Bu yüzden tundra toprakları oluşmamıştır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 2: Soruda verilen özellikler Tuz Gölü'ne aittir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 3: Ergene Çayı Meriç Nehri ile birleşerek Ege Denizi'ne dökülür. Diğer seçeneklerde verilen eşleştirmeler doğrudur. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 4: Soruda verilen bölümler içinde karstik olayların en fazla etkili olduğu bölüm Antalya Bölümü'dür. Karstik oluşumlu göller Antalya Bölümü'nde fazladır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 5: Çanakkale ve İstanbul boğazlarında alt akıntıların oluşumunda yoğunluk farkı, üst akıntıların oluşumunda seviye farkı etkili olmaktadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 6: Beyşehir Gölü, Eğirdir Gölü, Burdur Gölü ve Acıgöl Göller Yöresi'nde yer alan büyük göllerdir. Akşehir Gölü, Göller Yöresi'nde değil İç Anadolu Bölgesi'nin güneybatısında (Konya Bölümü'nde) yer alan bir göldür. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 7: Türkiye'de yaz mevsiminde bazı akarsuların akımları düştüğü için tarımda sulamada yararlanılamamaktadır. Baraj yapımının amaçlarından biri de akarsulardan tarımda sulamada yararlanmaktır. Akımın yüksek olduğu dönemde barajda depolanan su sulama dönemi geldiğinde kullanılabilir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 8: İlkbaharda sıcaklığın artması ile karlar eriyerek akarsuların akımlarının yükselmesine neden olur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 9: Moren toprakları buzulların taşıyıp biriktirdiği malzemeler üzerinde oluşan topraklardır. Türkiye'de buzulların etki alanı geniş olmadığı için moren topraklarının görüldüğü alan çok dardır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 10: Gideğeni (dışarıya akışı) olan göllerin suları tatlı, gideğeni olmayan göllerin suları genellikle acıdır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 11: Ege kıyılarında dağlar kıyıya dik uzandığı için (enine kıyılar) girinti - çıkıntı fazladır. Girinti - çıkıntının fazla olması kıyı çizgisinin uzunluğunu artırır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 12: Akarsularda ulaşım yapılabilmesi için eğimin ve akış hızının az, akımın yüksek ve rejimin düzenli olması gerekir. Kıyı Ege Bölümü ve Marmara Bölgesi'nde akarsuların yatak eğimi az ve akış hızı düşük olduğu hâlde, akımı düşük (III) ve rejimi düzensiz (IV) olduğu için akarsulardan ulaşımda yararlanılamamaktadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 13: Kıyı set gölleri dalga biriktirmesi ile oluşan göllerdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 14: Akarsuların biriktirdiği malzemeler üzerinde oluşan topraklara alüvyal topraklar adı verilir. Delta ovaları akarsuların alüvyonları kıyıda biriktirmesiyle oluşan ovalardır. Haritada III numara ile gösterilen yerde Bafra Ovası yer alır. Delta ovalarında alüvyal topraklar oluşmuştur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 15: Akarsuların rejimini etkileyen en önemli faktörlerin başında yağış rejimi gelir. Türkiye'de yağış rejimleri genellikle düzensiz olduğu için akarsuların rejimleri de düzensizdir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 16: Akarsuların havzalarının genişliğini belirleyen en önemli etkenlerin başında yer şekilleri gelir. Doğu Karadeniz Dağları kıyıya paralel uzandığı için denize dönük olan kuzey yamaçlardaki akarsular doğrudan denize ulaşırlar. Bu yüzden boyları kısadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 17: Tahıl tarımı en fazla İç Anadolu Bölgesi'nde yapılmaktadır. Haritada II numaralı alan İç Anadolu Bölgesi'ndedir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 18: Boğazlardaki akıntıların oluşmasında denizlerin kapladıkları alan ve derinlikleri etkili olmamaktadır. Diğer seçeneklerde verilen özellikler boğazlardaki alt ve üst akıntıların nedenleridir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 19: Suları denize ulaşamayan akarsuların havzalarına kapalı havza denir. Meriç Nehri Ege Denizi'ne, Çoruh Nehri Karadeniz'e dökülür, havzaları açık havzadır. Dışa akışı olmayan Van Gölü havzası ile Beyşehir Gölü'nden kaynağını alarak Konya Ovası'na doğru akan Çarşamba Çayı'nın havzası kapalı havzalardandır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 20: Göllerin sularının tuzlu olup olmamasını etkileyen en önemli faktör beslenme ve buharlaşma (gelir ve gider) arasındaki ilişkidir. Tuz Gölü sel rejimli (düzensiz) akarsularla beslendiği için beslenme azdır, yaz mevsiminde buharlaşma ile su kaybı fazladır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 21: Jeotermal kaynakların dağılışı fay hatlarına ve genç volkanik arazilere bağlıdır. Kıyı Ege Bölümü ve Güney Marmara Bölümü kırıklı yapılara bağlı olarak jeotermal kaynakların yaygın olduğu alanlardandır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Test 3 çözümleri

Çözüm 1: Türkiye yüksek ve engebeli bir ülke olduğu için akarsuların yatak eğimleri fazladır. Akarsular derin vadilerde akarlar. Akarsuların yatak eğimlerinin fazla olması ve vadilerin derin olması hidroelektrik potansiyelinin fazla olmasını sağlamıştır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 2:
- Van Gölü tektonik göl ve volkanik set gölüdür.
- Tuz Gölü tektonik göldür.
- Çıldır Gölü volkanik set gölüdür.
- Nemrut Gölü krater gölüdür.

Bu göllerin hepsi iç kuvvetlerin etkisiyle oluşmuşlardır. Tortum Gölü heyelan set gölüdür, iç kuvvetlerin etkisiyle oluşmuş bir göl değildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 3: Türkiye'nin en büyük baraj ve hidroelektrik santralleri olan Atatürk, Karakaya ve Keban barajları Fırat Nehri üzerinde kurulmuştur. (Kurulu gücü en fazla 4. baraj olan Deriner Barajı Çoruh Nehri üzerinde kurulmuştur.) Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 4: Çıldır Gölü Erzurum – Kars Bölümü'nde yüksekliği 1900 metreyi geçen bir göldür. Gölün bulunduğu yer Türkiye'nin en soğuk yöresidir. Bu yüzden Çıldır Gölü'nün suyunun sıcaklığı diğer seçeneklerde verilen göllerin sularının sıcaklığından daha düşüktür. Bu gölün yüzeyini kış mevsiminde kalın bir buz tabakası kaplar. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 5: Antalya Bölümü (III) karstik oluşumların en fazla olduğu yerler arasındadır. Karstik göllerin ve karstik kaynakların en yaygın olduğu yerler buralardır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 6: Soruda verilen bölümler içinde en yağışlı olan bölüm Doğu Karadeniz Bölümü'dür. Bu yüzden kimyasal çözülme fazla olduğu için toprak oluşumu Doğu Karadeniz Bölümü'nde daha hızlıdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 7: Kırmızı topraklar (terra – rossa) kireç taşı ana kayanın yaygın olduğu Akdeniz ikliminin etkili olduğu yerlerde (II) oluşan topraklardır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 8: Türkiye'deki en büyük kapalı havzalar Konya Bölümü (Tuz Gölü Havzası, Konya Ovası), Yukarı Murat – Van Bölümü (Van Gölü) ve Erzurum – Kars Bölümü'nde (Aras Nehri Havzası) yer alır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 9: Beyşehir Gölü Türkiye'nin en büyük tatlı su gölüdür. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 10: Göller Yöresi'nde yer alan büyük göller; Beyşehir, Eğirdir, Acıgöl ve Burdur gölleridir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 11: Güney Marmara Bölümü tektonik göller, Antalya Bölümü tektonik ve karstik göller bakımından zengin bölümlerdir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 12: Alüvyal topraklar akarsuların farklı yerlerden getirdiği alüvyonlar üzerinde oluştuğu için mineral bakımından zengin olurlar. Bu yüzden verimli topraklardır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 13: Çernezyom toprakları (kara topraklar) nemli – soğuk iklimlerde çayır bitki örtüsünün yaygın olduğu yerlerde oluşan verimli topraklardır. Çernezyom toprakları Erzurum – Kars Bölümü'nde (V) yaygındır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 14: Çoruh Nehri Doğu Karadeniz Bölümü'nde yer alan doğuya doğru akan ve Gürcistan sınırları içinde yer alan Batum Ovası'nda Karadeniz'e dökülür. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 15: Tuz Gölü Havzası'nda yağış ve yüzey suları ile beslenme mevsimden mevsime çok değişir. Yaz mevsiminde beslenme çok azalır. Sıcaklığın yaz mevsiminde artması ile buharlaşma şiddeti artar. Gölün çanağının derin olmaması suların azalması ile alanın fazlaca değişmesine neden olur. Göl sularının kimyasal özelliği alanının değişmesinde rol oynamaz. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 16: Kuzey Anadolu Dağlarının kuzeye bakan yamaçlarında kahverengi orman toprakları yaygındır. Kahverengi orman toprakları çay ve kivi yetiştirmek için uygundur. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 17: Taşeli Platosu karstik oluşumların en yaygın olduğu yerlerden biridir. Yüzey sularının az olması tarım etkinliklerini güçleştirir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 18: Akdeniz – Ege Denizi'nden Karadeniz'e doğru alt akıntılar tuzluluk – yoğunluk farkı nedeniyle oluşur. Ege Denizi'nden yoğunluğu fazla olan tuzlu sular boğazlar ve Marmara Denizi üzerinden Karadeniz'e doğru hareket ettiği için bu alanlarda derinlerde tuzluluk fazladır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 19: Alüvyon (II), lös (IV) topraklar taşınmış (azonal) toprakları grubunda yer alır. Taşınmış toprakların ortak özelliği verimli olmalarıdır. Taşınmış topraklar oluştukları yerin iklim ve ana kaya özellikleri hakkında bilgi vermezler. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 20: Van Gölü tektonik (III) ve volkanik set (IV) gölüdür. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 21: Heyelanlar en fazla Karadeniz Bölgesinde oluştuğu için heyelan set gölleri en fazla Karadeniz Bölgesi'nde oluşmuştur. (Doğu Karadeniz Bölümü'nde Sera ve Tortum gölleri, Batı Karadeniz Bölümü'nde Yedigöller ve Abant Gölü heyelan set göllerine verilebilecek önemli örneklerdir.) Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 22: Seçeneklere baktığımızda Bafra, Çarşamba, Çukurova ve Gediz ovalarının delta ovası olduğunu görürüz. Yani akarsuların taşımış olduğu alüvyonu biriktirdiği verimli ovalardır. Harran Ovası ise delta ovası değil, çöküntü (tektonik) ovasıdır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Test 4 çözümleri

Çözüm 1: Manyas Gölü, Tuz Gölü, Akşehir Gölü (ayrıca Beyşehir Gölü, Eğirdir Gölü, Uluabat Gölü, İznik Gölü, Sapanca Gölü...) tektonik oluşumlu göllerdendir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 2: İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yarı kurak iklim koşullarında kestane ve kahve renkli step toprakları yaygındır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 3: Abant Gölü ve Tortum Gölü heyelan set gölü, Terkos Gölü kıyı set gölü, Mogan Gölü alüvyal set gölüdür. Volkanik set gölü dışındaki set gölleri dış kuvvetlerin etkisiyle oluşmuş göllerdir. Van Gölü'nün oluşumunda tektonik hareketler ve volkanik set oluşumu etkili olmuştur. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 4: Haritada I numaralı alanda terra-rossa, II numaralı alanda alüvyal, III numaralı alanda ise çernezyom toprakları görülür. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 5: Akarsuların rejimleri yer şekillerine değil iklim özelliklerine bağlıdır. Diğer seçeneklerde verilen özellikler yer şekillerinin etkilediği özelliklerdir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 6: Türkiye'deki akarsuların vadileri, çoğu yerde derin olduğu için suyu alıp tarlaya götürmek için fazla enerji harcanması gerekebilir. Akarsuların rejimleri düzensiz olduğu için sulama için barajlarda su depo edilerek gereksinim olduğunda kullanılabilmektedir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 7: Göllerin sularından yararlanma şekilleri göl sularının özelliklerinin nedeni değil sonucudur. Diğer seçeneklerde verilenler göl sularının özelliklerini etkileyen özelliklerdir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 8: Aras Nehri açık havza için tüm şartları taşımasına rağmen, döküldüğü su kütlesi (Hazar Denizi) göl ise kapalı havza olarak kabul edilir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 9: Türkiye'de karstik araziler Akdeniz Bölgesi, İç Anadolu ve Ege bölgelerinin güney kesimlerinde yaygındır. Haritada verilen yerlerden III numara ile işaretlenmiş olan yörede karstik kaynaklar yaygındır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 10: Kahverengi orman toprakları organik madde bakımından zengindirler. Orman altlarında oluşurlar. Karadeniz'in büyük bir kısmında ve Yıldız Dağlarında görülürler. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 11: Ege Bölgesi'nde Akdeniz yağış rejimi görülür. Akdeniz yağış rejiminde yazlar kurak, kışlar yağışlıdır. Bu yüzden buradaki akarsularda akım kışın yükselir, yazın düşer. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 12:
I – Batı Karadeniz Dağları'nda kahverengi orman toprakları,
II – Akdeniz kıyılarında terra – rossalar,
IV – İç Anadolu Bölgesi'nde kahverengi ve kestane renkli step toprakları,
V – Erzurum – Kars Bölümü'nde çernezyom toprakları (kara topraklar) yaygındır.
III – Çukurova'da podzol topraklar değil alüvyal topraklar yaygındır.
Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 13: Haritada verilen yerlerden Teke Yöresi (I), Batı Karadeniz Bölümü (III), Orta Toroslar (IV) ve Doğu Karadeniz Bölümü'nde (V) bitki örtüsü gür olduğu için toprakta humus fazladır. Tuz Gölü çevresinde (II) bitki örtüsü çok seyrektir bu yüzden humus azdır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 14: İç Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde yer şekillerinin etkisiyle kapalı havzalar geniş alan kaplar (Tuz Gölü Havzası, Konya Ovası, Van Gölü Havzası, Aras Nehri Havzası Türkiye'nin en büyük kapalı havzalarıdır.) Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 15: Muğla (I) ve Zonguldak (II) illeri Türkiye'nin en yağışlı yerleri arasında olduğu için buralarda kimyasal çözülme hızlıdır, toprak oluşumu kolaydır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 16: Akarsularda ulaşımda yararlanabilmek için eğim ve akış hızlarının az, rejimlerinin düzenli ve akımlarının yüksek olması gerekir. Marmara Bölgesi'ndeki akarsuların rejimleri düzensiz ve akımları düşük olduğu için ulaşımda yararlanmaya elverişli değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 17: Volkanik oluşumlu göller Doğu Anadolu Bölgesi'nde yaygındır. Doğu Anadolu Bölgesi'nde Hazar Gölü (tektonik göldür) dışındaki bütün göllerin oluşumunda volkanik olaylar etkili olmuştur; Balık, Haçlı, Nazik, Erçek, Çıldır gölleri volkanik set, Van Gölü tektonik – volkanik set, Nemrut Gölü krater gölüdür. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 18: Tortum Gölü heyelan set gölü, Büyük Çekmece Gölü kıyı set gölü, Mogan Gölü (Gölbaşı) alüvyal set gölü, Çıldır Gölü volkanik set gölüdür. Burdur Gölü ise set gölü değil, tektonik göldür. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 19: Hidroelektrik potansiyeli, akarsuların yatak eğiminin fazla olmasına bağlıdır. Türkiye'de yüksek ve engebeli arazilerin fazla olması akarsuların yatak eğimlerinin fazla olmasına ve hidroelektrik potansiyelinin yüksek olmasına neden olmuştur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 20: Doğu Anadolu Bölgesi'nde akarsuların hidroelektrik enerji potansiyeli yüksektir. Bunun nedeni yükselti ve eğimlerinin fazla olmasıdır. Haritada I numaralı alan Doğu Anadolu Bölgesi'ni göstermektedir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 21: Podzol topraklar; dağların yüksek kesimlerinde iğne yapraklı ormanların altında oluşur. Aşırı yıkanma nedeniyle humusun taşındığı bu topraklar, besin maddeleri bakımından oldukça fakirdir. Bu topraklara Güneydoğu Anadolu'da değil Karadeniz Bölgesi'nin yüksek kesimlerinde rastlanır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 22:
- 1 numaralı göl İznik Gölü'dür. → Tektonik oluşumludur.
- 2 numaralı göl Kestel Gölü'dür. → Karstik oluşumludur.
- 3 numaralı göl Seyfe Gölü'dür. → Tektonik oluşumludur.
- 4 numaralı göl Haçlı Gölü'dür. → Volkanizmaya bağlı olarak oluşmuştur.
- 5 numaralı göl Eymir Gölü'dür. → Alüvyal set gölüdür.

Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 23: Engebeli alanlarda akan akarsular eğimin fazla olmasına bağlı olarak hızlı akarlar ve hidroelektrik potansiyelleri fazla olur. Buna göre Fırat, Yeşilırmak, Ceyhan ve Dicle nehirlerinin havzalarının engebesi fazla olduğu için hidroelektrik potansiyelleri de fazladır. Ancak Bakırçay'ın havzasının engebesi çok az olduğu için enerji üretiminde diğerlerine göre daha az yararlanılır. Doğru cevap E seçeneğidir.

TÜRKİYE'NİN NÜFUS ÖZELLİKLERİ

Test 1 çözümleri

Çözüm 1: Türkiye'nin nüfusu ile ilgili olarak E seçeneğinde yer alan "Nüfusun dağılışında fiziki faktörlerin etkisi yoktur." ifadesi yanlıştır. Çünkü nüfusun dağılışında fiziki faktörlerden olan; iklim, yer şekilleri, toprak yapısı, kara ve denizlerin dağılışı, su kaynakları etkili olmaktadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 2: Günümüzde genellikle sanayi ve ticaretin geliştiği bölgelerde nüfusun yoğunlaştığı görülür. Bu durumun ortaya çıkmasına bu sektörde iş gücüne duyulan ihtiyacın fazla olması ve bu alanlarda yaşam standartlarının üst seviyede olması etkili olmuştur. Buna göre İstanbul ilinin nüfus yoğunluğunun Edirne ilinden fazla olmasının en önemli nedeni İstanbul'da sanayi ve ticaretin gelişmiş olmasıdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 3: Ülkemizde arazinin düz veya az eğimi olduğu verimli topraklarda nüfus yoğunken dağlık ve engebeli alanlarda nüfus yoğunluğu azdır. Buna göre haritada III numara ile gösterilen Taşeli Platosu'nda yer şekillerinin engebeli olmasından dolayı nüfus yoğunluğu azdır. V numara ile gösterilen Menteşe Yöresi'nde ise Menteşe Dağları'nın bulunmasından dolayı nüfus yoğunluğu azdır. Bu alanlar ılıman iklim bölgelerine sahip olmalarına rağmen yer şekillerinden dolayı nüfus yoğunluğunun az olduğu yerlere karşılık gelirler. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 4: Göç olayına genellikle erkekler katılır. Göç alan yerlerde erkek nüfus daha fazladır. Buna göre C seçeneğinde yer alan kadın, erkek sayılarına bakıldığında erkek sayısının kadın sayısından çok fazla olduğu görülür. Bu verilerde C seçeneğinde yer alan kentin daha fazla göç aldığı anlaşılabilir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 5: Ülkemizde göçler genellikle kırsal kesimden kentlere doğrudur. Bu göçler ülke nüfusunun dengesiz dağılmasına, kentlerde çarpık kentleşme, gecekondulaşma, trafik ve çevre sorunlarının yaşanmasına neden olur. Ayrıca kentlere yapılan göçler sonucunda kırsal kesime yapılan yatırımlar azalır. Fakat E seçeneğinde yer alan "Kentlerde işsizlik sorununun azalması" ifadesi yanlıştır. Çok fazla göç alması kentteki işsizliği arttırır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 6: Grafikte verilen bilgilere bakıldığında aktif nüfusun fazla, ekonomik bakımdan aktif nüfusun ise az olduğu V numaralı merkezde işsizlik oranı en yüksektir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 7: İzmit, Antalya, Kayseri ve Bursa illerinde sanayi faaliyetlerinin gelişmiş olmasına bağlı olarak kent nüfusları kır nüfuslarından daha fazladır. Kars ilinde ise sanayi faaliyetleri pek fazla gelişmemiştir. Bunun yerine tarım ve hayvancılık faaliyetleri ön plandadır. Bu nedenle Kars ilinde kır nüfusunun kent nüfusundan daha fazla olması beklenir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 8: Türkiye'nin ekonomik faaliyetlere katılma oranına bakıldığında A, B, D ve E seçeneklerinde yer alan ifadeler söylenebilir. Ancak C seçeneğinde yer alan "Tarımdaki azalma gelişmişlik seviyemizi düşürmektedir." ifadesi söylenemez, çünkü tarımda azalma yaşanırken sanayi ve hizmet sektörlerinde çalışanların oranı artmaktadır. Bu durum da gelişmişlik seviyemizin yüksekliğini göstermektedir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 9: Nüfus artış hızı; bir yılın sonundaki nüfusun yılın başındaki nüfusa bölünmesi ile bulunur. Artışı etkileyen unsurlar doğumlar ile ölümlerin farkı ve net göçtür. Buna göre ülkemizde sağlık hizmetlerinin gelişmesi ve yurt dışına göçün azalması nüfus artış hızının artmasına neden olacaktır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 10: Yıldız Dağları Bölümü'nde nüfusun seyrek olmasının nedeni yer şekillerinin engebeli, ulaşım imkânlarının da zor olmasıdır. Tuz Gölü çevresinde nüfusun seyrek olmasının nedeni yağış miktarının az olmasıdır. Taşeli Platosu'nda nüfusun seyrek olmasının nedeni arazinin karstik yapıda olmasıdır. Ancak akarsu boylarının kısa olması nüfusun seyrek olması üzerinde etkili değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 11: Menteşe Yöresi Akdeniz iklim bölgesinde yer alır. Burada kış mevsiminin serin ve yağışlı geçmesine rağmen yer şekillerinin dağlık ve engebeli olması bu yörenin seyrek nüfuslu olmasına neden olmuştur. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 12: Genç nüfus oranının fazla olması ve aritmetik nüfus yoğunluğunun giderek artması doğum oranının yüksek oluduğunu gösterir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 13: A, B, D ve E seçeneklerinde verilen ifadeler köyden kente göçü azaltacak önlemlerden bazılarıdır. C seçeneğinde verilen "Kentteki altyapı sorununu çözmek" ise köyden kente olan göçü azaltacak önlemlerden biri değildir. Bu önlem kentteki sorunu çözmeye yöneliktir. Oysaki köyden kentte göçü azaltmak için köylerdeki sorunu çözmeye yönelik önlemler alınmalıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 14: Doğumların ölümlerden fazla olması sonucu meydana gelen nüfus artışına doğal nüfus artışı denir. Doğal nüfus artışına ek olarak göçlerin etkisiyle meydana gelen nüfus artışına da gerçek nüfus artışı denir. Buna göre haritada IV numara ile gösterilen Van ilinde doğumların ölümlerden fazla olmasına bağlı olarak doğal nüfus artışı görülür. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 15: Haritada I numara ile gösterilen yerde Uludağ'ın bulunması kış turizmine bağlı olarak göçlerin fazla yaşanmasına neden olur. IV numara ile gösterilen Antalya'da ise güneşlenme süresinin fazla, denize girme süresinin uzun olmasına bağlı olarak yaz turizmi nedeniyle fazla göç alır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 16: İstanbul ve Bursa kentleri aktif fay hatları üzerinde yer almalarına rağmen bu illerde verimli ovaların bulunması, endüstri kuruluşlarının fazla olması, iklim koşullarının elverişli olması ve ulaşım alanlarının gelişmiş olmasına bağlı olarak nüfus yoğunlukları Türkiye ortalamasının üzerinde olan illerdir. Ancak orman alanlarının varlığı nüfus yoğunluğuna etki eden bir faktör değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 17: Bir ülkenin kalkınmasında nüfusun sayısından çok niteliği önemlidir. A seçeneğinde yer alan "Şehir nüfusunun fazla olması" ifadesi nüfusun niteliğini ve kalkınmayı arttırmaz. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 18: Fizyolojik nüfus yoğunluğu toplam nüfusun tarım arazisi oranına bölünmesi ile elde edilir. Nüfusun fazla, tarım arazisinin ise az olması fizyolojik nüfus yoğunluğunun fazla olmasına neden olmaktadır. Buna göre aritmetik nüfus yoğunluğu ile fizyolojik nüfus yoğunluğu arasındaki farkın en fazla olduğu IV numaralı bölgede tarım alanlarının oranı en azdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 19: Türkiye'de kadının iş hayatındaki öneminin ve eğitiminin artması, kadın başına düşen çocuk sayısının azalması ve aile planlaması uygulamasının ülke geneline yayılması sonucunda doğum oranları azalmıştır. Buna bağlı olarak da Türkiye'nin nüfus artış hızında azalmalar meydana gelmiştir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 20: Nüfusun yapısal özelliklerinden biri de cinsiyet yapısıdır. Türkiye'de erkeklerin ortalama yaşam süresinin kadınların ortalama yaşam süresinden kısa olması 65 yaş ve üzeri yaş grubunda bulunan kadınların oranının erkeklerden fazla olmasına neden olmuştur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 21: Ülkemizde nüfusun dağılışında etkili olan faktörler şunlardır; iklim, su kaynakları, yeryüzü şekilleri, toprak yapısı, kara ve denizlerin dağılışı, ekonomik faaliyetler ve tarihi faktörlerdir. Bitki örtüsü coğrafi bölgelerde nüfusun dağılışını etkileyen faktörlerden biri değildir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 22: Bir ülkenin yaş yapısını; genç nüfus 0 - 14 yaş, olgun nüfus 15 - 64 yaş, yaşlı nüfus 65 yaş ve üzeri belirler. Ancak nüfus yoğunluğu ve toplam nüfus ülkenin yaş yapısını belirlemez. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 23: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde tarımda makine kullanımının yaygın olması, birim alandan elde edilen verimin fazla olması, sulama imkânlarının GAP'la birlikte gelişmiş olması ve bölge nüfusunun az olması bu bölgenin ekili - dikili topraklarının oranının Türkiye ortalamasının altına olmasına rağmen tarımsal üretimin bölge ihtiyacından fazla olmasına neden olmuştur. Ancak bu bölgede yıllık yağış miktarı çok azdır. Bu nedenle bu durumun nedeni olarak yıllık yağış miktarının fazla olması verilemez. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 24: Türkiye'de yerleşim alanları hem göç almakta hem de göç vermektedir. Ülkemizde; İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Kocaeli göç almaktadır. Ağrı, Hakkari, Rize, Muş ve Şırnak ise göç vermektedir. Bu nedenle Erva İzmir'de yaşıyor olabilir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Zonguldak, Bartın ve Karabük illerinde taş kömürü yataklarının işletilmesi, Karabük ve Ereğli'de demir – çelik tesislerinin bulunması nüfusu arttıran en önemli gelişmelerdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 2: Menteşe Yöresi, Teke Yöresi, Gelibolu Yarımadası ve Taşeli Yöresi kıyıda olduğu hâlde nüfusu seyrek olan yerlere örneklerdir. Edremit Körfezi çevresinde tarım etkinlikleri (zeytin) ve turizm etkinliklerine bağlı olarak nüfus diğer verilen yörelere göre fazladır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 3: Çukurova'da özellikle pamuk tarımı yoğun olarak yapılmaktadır. Bu durum yaz mevsiminde tarımda insan gücüne duyulan gereksinimi arttırmaktadır. Dolayısıyla yaz mevsiminde nüfus artmaktadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 4: Konya ili nüfus sayısı fazla olan iller arasındadır. Ancak alanı büyük olduğu için Konya'nın aritmetik nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasının altındadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 5: Nüfus artış hızı doğumların ölümlerden fazla olmasına ve alınan göçün verilen göçlerden fazla olmasına bağlıdır. Doğurganlık oranı düşük olduğu hâlde nüfus artış hızı yüksek olan bir bölge göç almaktadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 6: İzmir (I) ve Rize (IV) kıyıları aritmetik nüfus yoğunluğunun fazla olduğu yerlerdendir. Taşeli Yöresi (II) ve Kastamonu – Sinop çevresi (III) aritmetik nüfus yoğunluğu düşük olan yerler arasındadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 7: Nüfus piramitlerinden yararlanılarak;
- Kadın ve erkeklerin oranı,
- Yaşlı nüfusun oranı,
- Bağımlı nüfusun oranı,
- Çalışma çağındaki nüfusun oranı ile ilgili bilgilere ulaşılabilir.

İç göçlerin oranı nüfus piramitlerinden yararlanılarak elde edilebilecek bir bilgi değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 8: Tarımsal nüfus yoğunluğu tarımda çalışanların tarım alanlarına bölünmesiyle hesaplanır. İç Anadolu Bölgesi'nde yer şekilleri sade olduğu için tarım alanları geniş, Karadeniz Bölgesi'nde yer şekilleri engebeli olduğu için tarım alanları dardır. Bu yüzden iki bölgenin tarımsal nüfus yoğunlukları farklıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 9: Aras Nehri Havzası Doğu Anadolu Bölgesi'nin kuzey bölümlerinde yer alır. Burada aritmetik nüfus yoğunluğu düşüktür. Sakarya, Seyhan, Küçük Menderes ve Susurluk nehirlerinin havzalarında aritmetik nüfus yoğunluğu yüksektir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 10:
- Tarım alanlarının dar olması,
- İstihdam kapasitesinin düşük olması,
- Arazinin engebesinin fazla olması,
- Endüstrinin gelişmemiş olması

Doğu Karadeniz Bölümü'nün göç vermesinin nedenlerindendir. Tarımda makine kullanımının artması genellikle kırsal kesimden kentlere göç verilmesinin nedenleri arasındadır. Ancak Doğu Karadeniz Bölümü'nde engebelilik yüzünden tarımda makine kullanımı yaygın olmadığı için göçlerin nedenleri arasında sayılamaz. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 11: Tuz Gölü çevresi Türkiye'nin en az yağış alan yerleri arasında olduğu için nüfuslanmanın az olduğu yerlerdendir. Tarıma elverişli bir yer değildir. Diğer göllerin bulunduğu yerlerde nüfuslanma fazladır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 12: Türkiye'de en önemli geçim kaynakları tarım ve hayvancılık olan ve iş olanaklarının sınırlı olduğu alanlar yoğun göç vermektedir. Deniz kıyıları ve ılıman iklim bölgeleri ise yoğun göç almaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 13: Aritmetik nüfus yoğunluğu toplam nüfusun toplam alana bölünmesiyle hesaplanır. 1927 – 2022 yılları arasında nüfus sayısı sürekli arttığı için aritmetik nüfus yoğunluğu da sürekli artmıştır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 14: Menteşe Yöresi (I), Taşeli Yöresi (III), Sivas çevreleri (IV), Hakkari Yöresi (V) aritmetik nüfus yoğunluğu düşük olan yerlerdendir. Zonguldak (II) aritmetik nüfus yoğunluğu yüksek olan yerler arasındadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 15: Bir yerde kadın ve erkek nüfusun farklı olmasında göç alıp verme durumu etkili olmaktadır. İş imkânlarının fazla olduğu yerler daha fazla göç aldığı için erkek nüfus oranları fazladır. Aynı zamanda askeri birliklerin bulunduğu şehirlerde erkek nüfusları daha fazla olmaktadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 16: Soruda verilenlerin hepsi göçe neden olan etkenlerdendir. Ancak Türkiye'de göçlerin en önemli nedeni ekonomik etkenlerdir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 17: Yaz mevsiminde nüfus artışı Marmaris, Kemer, Kuşadası ve Side'de turizm etkinliklerine, Söke'de ise tarım etkinliklerine bağlıdır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 18: İç Anadolu Bölgesi'nde (I) ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde (II) tarım alanları geniş olduğu için tarımsal nüfus yoğunluğu düşüktür. Rize kıyıları (III) ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde (IV) engebeli arazi yapısına bağlı olarak tarım alanları dar olduğu için tarımsal nüfus yoğunluğu yüksektir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 19: Aritmetik nüfus yoğunluğu toplam nüfusun toplam alana bölünmesi ile hesaplanır. İç Anadolu Bölgesi'nde nüfus sayısı Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndekinden fazla olduğu hâlde alanı büyük olduğu için aritmetik nüfus yoğunluğu düşüktür. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde nüfus sayısı az olduğu hâlde alanı küçük olduğu için aritmetik nüfus yoğunluğu yüksek çıkar. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 20: Nüfusun ikiye katlanma süresini etkileyen temel faktör nüfus artış hızıdır. Türkiye'de nüfusun ikiye katlanma süresi kısa olduğu hâlde, nüfus artış hızı düştüğü için nüfusun ikiye katlanma süresi uzamaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 21: Adana, Malatya, Aksaray ve Konya illerinde tarımda çalışan nüfus fazla olduğu için nüfus yoğunluğu tarıma bağlıdır. Zonguldak ilinde ise çıkarılan maden kömürüne bağlı olarak sanayi geliştiği için nüfusun yoğun olmasının nedeni yer altı kaynağı ve sanayiye bağlıdır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 22: Karadeniz Bölgesi'nde doğurganlık fazladır. Ancak bölge dışına yapılan göçlerin de fazla olması nüfus artış hızının yavaş olmasına neden olmuştur. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 23: Nüfusun hızlı artması sonucunda; işsizlik oranı artar. Bağımlı nüfus oranı yüksek olur. Kişi başına düşen gelir azalır. Genç nüfus oranı ise artar. Ancak nüfusun hızla artması sonucu yaşlı nüfus oranı fazla olmaz. Yaşlı nüfus, nüfus artış hızının yavaşlamasıyla artar. Doğru cevap C seçeneğidir.

Test 3 çözümleri

Çözüm 1: Geleneklere bağlılığın artması çok çocuk sahibi olma eğilimini artırır. Bu yüzden nüfus artış hızının düşmesinin nedenleri arasında değildir. Diğer seçeneklerde verilenler nüfus artış hızını düşüren etkenlerdir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 2: Nüfus artış hızının yüksek olmasının en önemli olumsuz sonuçlarından biri kişi başına düşen milli gelirin azalmasıdır. Kişi başına düşen milli gelir artmakta ise nüfus artış hızının yüksek olmasının soruna neden olduğu söylenemez. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 3: Tarımda sulanan alanların genişlemesi;
- Birim alandan elde edilen verimin artmasını,
- Geliri yüksek olan ürünlerin yetiştirilebilmesini,
- Tarımdan elde edilen gelirin artmasını,
- Tarımda iş gücü gereksiniminin artmasını sağlayacağı için köyden kente göçlerin azalmasına katkıda bulunur.

Diğer seçeneklerde verilenler köyden kente göçü azaltacak önlemler arasında değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 4: İzmir, Adana, Kocaeli ve Bursa illerinde endüstri gelişmiştir, göç almalarının nedenleri arasında endüstrinin gelişmiş olması da vardır. Antalya ilinde endüstri fazla gelişmemiştir, göç alma nedenleri arasında endüstrinin gelişmesi etkili değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 5: Ülkemizde yaşanan göçler genellikle doğudan batıya doğrudur. Sanayi faaliyetleri belirli bölgelerde geliştiği için bu alanlara göçler artmaktadır. Göç edenlerin çoğunluğu ise sanayi faaliyetlerinde çalışmak üzere göç etmektedirler. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 6: Ergene Bölümü'nde düzlükler geniş alan kapladığı için makineli tarım uygulanabildiğinden tarımda makine kullanımı köyden kente göçe neden olur. Diğer seçeneklerde verilen bölümlerde arazi engebeli olduğu için makineli tarım fazla uygulanamaz ve göçe neden olmaz. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 7: Tarım ürünü çeşidi iklim özelliklerine bağlı bir özelliktir. Tarımda makineleşme tarım ürünlerinin çeşidinin artmasını sağlamaz. Diğer seçeneklerde verilen özellikler tarımda makineleşmenin yaygınlaşması ile birlikte yaşanan gelişmelerdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 8: Türkiye'de erkekler kadınlara göre daha fazla göç etmektedirler. Bu yüzden göç veren yerlerde kadın nüfus oranı, göç alan yerlerde erkek nüfus oranı artar. İç göçler kadın – erkek oranlarının farklı olmasında en önemli etkendir. (Büyük askeri birliklerin bulunduğu yörelerde erkek nüfusu oranı fazla olur.) Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 9: Antalya kıyılarında geliri yüksek tarım ürünlerinin üretimi, turizm etkinliklerinin gelişmesi, yolcu ve yat limanlarının işlek olması, Çukurova Yöresi'nde geliri yüksek tarım ürünlerinin üretimi, endüstrinin gelişmiş olması nüfusun artmasının nedenleridir. Ancak söz konusu yöreler yer altı zenginliklerinin rezerv ve çeşidinin fazla olduğu yöreler değildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 10: Göç alan yörelerde;
- İş gücü kapasitesi artar.
- Erkekler daha çok göçe katıldıkları için erkek nüfusu oranı artar.
- Konut sıkıntısının yaşanmasına bağlı olarak gecekondulaşma artar.
- Gençlerin yaşlılara göre daha fazla göçe katılmalarına bağlı olarak genç nüfus oranı artar.

Ancak göç alan yerlerde doğurganlık oranı artmaz. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 11: Yıllık sıcaklık farklarının az olması nüfusun az olmasına neden olan faktörler arasında değildir. Diğer seçeneklerde verilen özellikler nüfusun az olmasına neden olan faktörlerdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 12: Haritada Yıldız Dağları çevresi (I), Menteşe Yöresi (II), Sinop kıyıları (IV), Hakkari Yöresi (V) yer şekilleri engebeli olduğu için nüfusun az olduğu yerlerdir. Tuz Gölü çevresi (III) engebeli bir yöre değildir. Buralarda nüfusun az olmasının nedeni yağışların az olması – kuraklıktır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 13: Tarımsal nüfus yoğunluğu tarımla geçinen nüfusun tarım alanına bölünmesiyle hesaplanır. Sinop – Kastamonu Yöresi ve Hakkari Yöresi'nde engebelilik yüzünden tarım alanları dar olduğu için tarımsal nüfus yoğunluğu yüksektir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 14: Doğal nüfus artış hızının yüksek olması nüfusun genç olmasına, nüfus artış hızının düşmesi nüfusun yaşlanmasına neden olur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 15: Küçük Menderes ve Seyhan nehirlerinin havzalarında nüfus yoğunluğu fazla, Aras ve Çoruh nehirlerinin havzalarında nüfus yoğunluğu azdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 16: Nüfus dağılışında doğal koşulların etkisinin belirgin olması Türkiye'nin gelişmemiş olduğunun göstergelerindendir. Diğer seçeneklerde verilen özellikler gelişmişliğin göstergelerindendir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 17: Tarımsal nüfus yoğunluğu tarımla geçinen nüfusun tarım alanına bölünmesiyle hesaplanır. Trabzon, Antalya, Hakkari ve Muğla'da engebelilik yüzünden tarım alanları dar olduğu için tarımsal nüfus yoğunluğu yüksektir. Konya'da geniş düzlüklere bağlı olarak tarım alanları geniş olduğu için tarımsal nüfus yoğunluğu düşüktür. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 18: Türkiye'nin kıyı yörelerinde iklim özellikleri elverişli olduğu için genellikle nüfus yoğunluğu fazladır. Ancak bütün kıyı yörelerinde nüfus yoğunluğu fazla değildir. Engebeli arazinin geniş alan kaplaması bazı kıyı yörelerinde nüfusun az olmasına neden olmuştur. Diğer seçeneklerde verilen bilgiler doğrudur. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 19: Tarımsal nüfus yoğunluğu tarımda çalışan nüfusun tarım alanına bölünmesiyle hesaplanır. Karadeniz Bölgesi'nde birincil ekonomik faaliyetlerde çalışanların (tarım, hayvancılık...) fazla olması ve tarım alanlarının dar olması nedeniyle tarımsal nüfus yoğunluğu fazladır. Bölgenin toplam yüz ölçümü tarımsal nüfus yoğunluğunu etkilemez. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 20: Zonguldak ilinde zengin taş kömürü rezervlerinin olması ve buna bağlı olarak demir – çelik tesislerinin kurulmuş olması nüfusun artmasına neden olmuştur. Diğer seçeneklerde verilen illerde nüfusun fazla olmasında madenciliğin payı fazla değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 21: Ülkemizde nüfusun seyrek olduğu yerlerde arazi dağlık ve engebelidir. İş olanakları sınırlıdır. Ulaşım yollarından uzaktır ve iklim elverişsizdir. Ancak yağışın düzenli ve yeterli olması nüfusun fazla olduğu yerlerin özelliklerinden biridir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Test 4 çözümleri

Çözüm 1: Engebeliliğin fazla olması ve işlek yollara uzak kalması nedeniyle Menteşe Yöresi'nin (Muğla) ekonomisi gelişmemiştir ve nüfusu azdır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 2: Haritada Kocaeli (I), İzmir (II), Antalya (III) ve Adana (IV) yöreleri göç aldıkları için erkek nüfus oranının yüksek olması beklenen illerdir. Doğu Karadeniz kıyı yöreleri göç veren yerler olduğu için erkek nüfus oranının değil kadın nüfus oranının yüksek olması beklenen yörelerdir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 3: Tarımsal nüfus yoğunluğu tarımla geçinen nüfusun tarım alanına bölünmesiyle hesaplanır. Arazinin engebeli olup olmaması tarım alanının genişliğini etkiler. Bu yüzden tarımsal nüfus yoğunluğunu etkiler. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 4: Pamuk ve tütün kolay bozulmayan ve bu yüzden yıl boyunca endüstri kuruluşlarında işlenebilen ürünlerdir. Ancak çay ve şeker pancarı çabuk bozulabildiği için ürünün toplandıktan kısa bir süre içinde işlenmesi gerekmektedir. Bu yüzden fabrikalarda yılın belirli bir döneminde işlenmekte ve bu durum iş gücü gereksiniminin yılın belirli döneminde artmasına neden olmaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 5:
- Doğurganlık oranları,
- Doğal afetler,
- Sağlık hizmetleri,
- Ölüm oranları nüfus artışını etkiler.

Kadın-erkek oranları nüfus artışını etkilemez. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 6: Karadeniz Bölgesi'nde nemliliğin yıl boyunca fazla olması tarımda sulama gereksinimini azaltmaktadır. Haritada İç Anadolu Bölgesi (II) ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde (IV) kurak iklim koşulları nedeniyle tarımda sulama gereksinimi fazladır. Sulamanın yaygınlaşması ile tarımda verim artmakta ve bu durum köyden kentlere olan göçlerin azalmasına neden olabilmektedir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 7: Haritada Kastamonu ili (I), Yıldız Dağları (II), Biga Yöresi (III), Menteşe Yöresi (IV) nüfus yoğunluğunun düşük olduğu yörelerdendir. Antalya Yöresi'nde (V) nüfus yoğunluğu düşük değil, yüksektir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 8: Konya, Edirne, Manisa ve Şanlıurfa'da geniş düzlüklerin bulunmasına bağlı olarak tarımda makine kullanımının yaygınlaşması köyden kente göçe neden olmuştur. Ancak Hakkari engebeli arazi yapısı nedeniyle tarımda makineleşmenin yaygın olmadığı bir ildir. Bu yüzden köyden kente göçlerin nedenleri arasında tarımda makine kullanımının yaygınlaşması etkili olmamıştır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 9: Tarımsal nüfus yoğunluğunun hesaplanmasında tarımda çalışan nüfus ve tarım alanı belirleyicidir. İç Anadolu Bölgesi'nde tarım alanı geniş olduğu için (engebe az olduğu için) tarımsal nüfus yoğunluğu düşük, Doğu Anadolu Bölgesi'nde tarım alanı dar olduğu için (engebeli arazi nedeniyle) tarımsal nüfus yoğunluğu yüksek çıkar. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 10: 2022 yılı TÜİK verilerine göre doğurganlık hızı en yüksek olan il Şanlıurfa'dır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 11: Zonguldak ili nüfus sayısı en fazla olan iller arasında değildir. (Nüfus sayısı en fazla olan iller arasında olmadığı hâlde alanı küçük olduğu için aritmetik nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasının üstündedir.) Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 12: Grafiğe baktığımızda, kentlerde doğurganlık oranı düşük olmasına rağmen nüfusun arttığını görmekteyiz. Buna karşılık kırsal alanlarda doğurganlık oranı yüksek olmasına rağmen nüfusun az olduğu görülmektedir. Dolayısıyla kırdan kente doğru göç olmaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 13: Doğal nüfus artış hızı yüksek olan bir ilde gerçek nüfus artış hızı düşükse o il başka illere göç veriyor demektir. (Doğal nüfus artış hızı düşük olan bir ilde gerçek nüfus artış hızı yüksekse o il başka illerden göç alıyor demektir.) Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 14: Toplam nüfus içindeki kadın – erkek oranı ülkelerin gelişmişlik düzeyi hakkında bilgi vermez. Diğer seçeneklerde verilen özellikler Türkiye'nin gelişmişlik düzeyi hakkında bilgi verir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 15: Her mevsimin yağışlı geçmesi birçok özelliği olumlu etkiler. Karadeniz Bölgesi'nin başka bölgelere göç vermesinin nedenleri arasında değildir. Diğer seçeneklerde verilen özellikler Karadeniz Bölgesi'nin göç vermesinin nedenleri arasındadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 16: Taşeli Platosu karstik arazilerin yaygın olduğu bir platodur. Karstik araziler yüzey sularının az olduğu arazilerdir. Bu durum tarım etkinliklerini olumsuz etkilediği için Taşeli Platosu'nda nüfus azdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 17: Türkiye'de nüfus dağılışında enlemin etkisi bulunmamaktadır. Türkiye altı paralel dairesi arasında uzandığı için enlem nüfus dağılışını etkilemez. Doğru cevap A seçeneğidir.

TÜRKİYE'DE YERLEŞME

Test 1 çözümleri

Çözüm 1: İzmit, Bursa, Ankara ve Antalya göç aldığı için hızla büyüyen şehirlerdendir. Kırklareli göç alan ve büyüyen bir şehir değildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 2: Adana ve Ordu tarım iş gücü gereksinimi nedeniyle, Bodrum ve Antalya turizm nedeniyle mevsimlik nüfus değişimi yaşayan şehirlerdir. Ortak özellikleri mevsimlik nüfus değişimlerinin fazla olmasıdır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 3: Eskişehir, Afyon, Konya ve Kayseri bölgeler arasında işlek kara ve demir yolu kavşaklarında yer alan şehirlerdir. Yozgat bu şehirler kadar önemli kavşak durumunda olan bir şehir değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 4: Yer şekilleri, sıcaklık, su kaynakları ve dağların uzanış yönü yerleşmenin dağılışını etkileyen doğal faktörlerdir. Ancak tarım yerleşmenin dağılışını etkileyen beşeri bir faktördür. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 5: Türkiye'de kırsal kesimde konut yapımında kullanılan malzemeyi etkileyen faktörlerden biri enlem değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 6: Dağınık yerleşmelerin ortaya çıkmasında en önemli faktör yer şekillerinin engebeli olmasıdır. Orta Karadeniz Bölümü'nde yer şekilleri Doğu ve Batı Karadeniz bölümlerindeki kadar engebeli değildir. Bu yüzden Orta Karadeniz Bölümü'nde dağınık yerleşmeler Doğu ve Batı Karadeniz bölümlerindeki kadar fazla değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 7: Zonguldak, Ereğli ve Karabük kentlerinin ortak özellikleri maden endüstrisinin gelişmiş olmasıdır. Zonguldak'ta taş kömürü işletmelerinin, Ereğli ve Karabük'te demir-çelik tesislerinin Türkiye ekonomisine katkıları önemlidir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 8: Köyaltı yerleşmelerinin tamamı geçici yerleşmeler değildir. Bazıları sürekli bazıları geçici yerleşmelerdir. Diğer seçeneklerde verilen özellikler doğrudur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 9: Dalyanlar açık denizlerin dalga ve akıntılarına karşı korunaklı olması için koy ve körfezlerde yapılır. Ege Denizi kıyılarında koy ve körfezlerin fazla olması dalyanların fazla olmasını sağlamıştır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 10: Yaylalar Türkiye'de genellikle 2000 metreden daha yüksek yerlerdeki çayır bitkilerinin yaygın olduğu alanlardır. Tekirdağ'da bu yükseltiye ulaşan alanlar bulunmamaktadır. Bu yüzden yaylacılık faaliyetleri söz konusu değildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 11: Soruda verilen özellikler mezra yerleşmelerine ait özelliklerdir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 12: Kırsal kesimde konutların yapımında kerpiç (toprak) malzemenin kullanılabilmesi yağışların az olmasına bağlıdır. Toprak malzeme yağışlı yörelerde dayanıklı bir malzeme değildir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 13: Türkiye'de seracılığın en fazla yapıldığı il Antalya'dır. Antalya ilinde en önemli faaliyetler seracılık ve turizm etkinlikleridir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 14: Türkiye'de yükseklik, sıcaklık, kuraklık ve ekonomik özellikler yerleşmeyi sınırlandıran faktörlerdendir. Enlem Türkiye'de yerleşmeyi sınırlandıran faktörler arasında değildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 15: Kerpiç meskenler, kurak ve yarı kurak iklim alanlarında yaygındır. Bu alanlarda günlük sıcaklık farkları fazladır. Ülkemizde bu tür yapılara İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu'nun düz kesimlerinde yaygın olarak rastlanmaktadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 16: Yapılan son değişiklikle toplam nüfusu 750 bini geçen iller büyükşehir belediyesi statüsüne alınmıştır. Rize büyükşehir belediyesi olan illerden biri değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 17: Çiftlik yerleşmeleri geniş düzlüklerin bulunduğu yörelerde kurulmuş olan, temel ekonomik etkinliğin hayvancılık olduğu, bazen tarım etkinliklerinin yapıldığı sürekli köy altı yerleşmeleridir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 18: Divan yerleşmeleri daha çok Batı Karadeniz Bölümü'nde (III) yaygın olan sürekli köyaltı yerleşmelerindendir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 19: Şehir içinde koruluk ve park alanlarının oluşturulması plansız kentleşmenin değil planlı kentleşmenin göstergelerindendir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 20:
- Divan, mezra, mahalle ve çiftlik yerleşmeleri sürekli,
- Oba, yayla, ağıl, kom ve güzle geçici köyaltı yerleşmelerindendir.

Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 21: Yukarı Kızılırmak Bölümü; dağlık ve engebeli, endüstrinin gelişmediği, toprağın verimsiz olduğu, tarım alanlarının dar olduğu bir bölümdür. Bu nedenle burada yoğun bir yerleşmeden söz edilemez. Ancak bölge ulaşım yollarına ters düşmez. Bölgenin ulaşım bakımından elverişli olması yerleşme yoğunluğu üzerinde etkili olmamıştır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 22: Su kaynaklarının sınırlı ve yetersiz, engebenin az olduğu kurak ve yarı kurak iklim bölgelerindeki kırsal alanlarda evler birbirine yakındır. Bu tür yerleşme dokusuna toplu yerleşme denir. İç Anadolu Bölgesi'nde su kaynaklarının yetersiz olması kırsal yerleşmelerin toplu olmasının nedenidir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 23: Köy ve kasabalardaki konutlarda yapı malzemesi olarak İç Anadolu Bölgesi'nin iç kesimlerinde daha çok toprağın, kuzeyindeki kesimlerde ise ağacın kullanılması; doğal çevrenin insan yaşamı üzerinde etkili olduğuna örnektir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 24: Su kaynaklarının fazla, tarım alanlarının dar, yer şekillerinin ise engebeli olması dağınık yerleşme tipinin ortaya çıkmasında etkili olan başlıca koşullardır. Buna göre engebenin fazla olması Türkiye'de dağınık yerleşme görülen yerlerin ortak özelliğidir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Toplu yerleşmelerde evler bir merkezde toplanmıştır. Yağışın yetersiz olduğu yerlerde insanların akarsu, göl, yer altı suyu gibi çeşitli su kaynakları etrafında toplanmasıyla ortaya çıkmıştır. Türkiye'de toplu yerleşmeler İç Anadolu, Güneydoğu ve Doğu Anadolu'nun kırsal kesimlerinde görülür. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 2: Türkiye Kuzey Yarım Küre'de yer aldığı için dağların güney yamaçlarında güneşlenme daha fazladır ve güney yamaçlar yerleşime daha elverişlidir. Ancak Küre Dağları'nda denizellik etkisine bağlı olarak yerleşmelerin daha çok dağların kuzey yamacında yer aldığı gözlenir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 3:
- Demir yolu ulaşımının bulunması
- Denize kıyılarının olmaması

Konya, Eskişehir, Afyonkarahisar ve Gaziantep şehirlerinin ortak özellikleridir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 4: Çiftlik, genişçe bir toprak mülkiyeti içinde bir veya birkaç ailenin hem geçimini hem de ikametini sağlayan bir yerleşme şeklidir. Artvin, Muğla, Hakkari ve Rize yer şekillerinin engebeli olmasından dolayı çiftliklerin kurulması için pek elverişli yerler değildir. Fakat Adana iklim şartlarının ve yer şekillerinin uygun olmasından dolayı çiftliklerin kurulması için daha fazla elverişlidir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 5: Ankara ve Eskişehir illerinin yer aldığı Yukarı Sakarya Bölümü şehirleşmenin en fazla olduğu, kır nüfusunun en az olduğu bölümlerden biridir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 6: Türkiye'de kırsal yerleşmenin en fazla olduğu bölge Karadeniz, Türkiye'de kentsel yerleşmenin en fazla olduğu bölge ise Marmara'dır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 7: Verilen kentler içinde Adıyaman'da ticaret etkinlikleri diğer seçeneklerde verilen kentlerdeki kadar gelişmemiştir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 8: Kırıkkale'nin gelişmesinde endüstrinin etkisi tarıma göre daha fazladır. Diğer seçeneklerdeki eşleştirmeler doğrudur. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 9: Kom yerleşmelerinde hayvancılık temel ekonomik etkinliktir. Bu yüzden bir yörede kom yerleşmeleri yaygınsa hayvancılık etkinlikleri yaygın demektir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 10: Kurak bölgelerde yerleşmelerin dağılışı üzerinde su kaynaklarının dağılışı önemli etkiye sahiptir. İç Anadolu Bölgesi'nde yağışlar azdır. Bölgenin kenarlarındaki dağ etekleri yağışlar ve kaynak suları bakımından daha elverişli olduğu için yerleşmeler buralarda daha fazladır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 11: Divan yerleşmeleri Batı Karadeniz Bölümü'nde yaygın olan, birkaç mahallenin birleşmesinden oluşan sürekli köyaltı yerleşmeleridir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 12: Soruda verilen özellikler yayla yerleşmelerine ait özelliklerdir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 13: Sinop Limanı hinderlandı en dar olan limandır. Ayrıca en az gelişmiş limandır ve demir yolu ağı yoktur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 14: Soruda verilen illerden Afyonkarahisar büyükşehir belediyesi olan illerden biri değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 15: Karadeniz Bölgesi'nde kırsal kesimde dağınık yerleşmelerin yaygın olması ulaşım, elektrik iletimi, temizlik, eğitim vb. hizmetlerin maliyetinin yüksek olmasına neden olur. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 16: Çiftlik yerleşmeleri geniş düzlüklerde kurulmuş olan sürekli köyaltı yerleşmeleridir. Doğu Karadeniz Bölümü (III) ve Hakkari Yöresi'nde (IV) engebeli arazi nedeniyle çiftlik yerleşmeleri bulunmamaktadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 17: Köy ve şehir yerleşmelerini ayıran en önemli özellikler nüfus sayısı ve ekonomik faaliyetlerdir. Denize göre konum köy ve şehir yerleşmelerini ayıran özelliklerden biri değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 18: Nevşehir'de Kapadokya Yöresi'nin doğal ve tarihi özelliklerine bağlı olarak turizm etkinlikleri gelişmiştir. Diğer seçeneklerde verilen şehirlerde turizm etkinlikleri gelişmemiştir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 19: Orman yönünden zengin ve nemli iklim bölgelerinde ahşap meskenler görülür. Doğru cevap A seçeneğidir.

Test 3 çözümleri

Çözüm 1: Türkiye'de kıyı kesimlerinde iklim iç kesimlere göre daha elverişlidir. Ayrıca kıyı kesimlerde iş imkânları fazladır. Dolayısıyla kıyı kesimleri iç kesimlere göre daha elverişlidir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 2: Köyaltı yerleşmelerinde tarım ve hayvancılık etkinlikleri yapılmaktadır. Bu etkinliklerin yılın belirli bir döneminde yapılması yerleşmenin sürekli ya da geçici olmasına neden olan özelliktir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 3: Şehirleşme oranının en düşük olduğu bölge Karadeniz Bölgesi, bölüm Doğu Karadeniz Bölümü'dür. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 4:
- Çayeli'nde (Rize) bakır rezervleri,
- Divriği'de (Sivas) demir rezervleri,
- Amasra'da (Bartın) taş kömürü rezervleri,
- Seydişehir'de (Konya) boksit rezervleri işletilmektedir.

Anamur'da işletilen bir maden rezervi bulunmamaktadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 5: Kırsal yerleşmelerde konut yapımında;
- Karadeniz Bölgesi'nde (IV) ahşap,
- İç Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde toprak (kerpiç),
- Akdeniz Bölgesi ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde taş,
- Nevşehir Yöresi'nde volkanik tüf yaygın olarak kullanılan malzemelerdir.

Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 6: Sinop'ta turizm etkinlikleri diğer seçeneklerde verilen iller kadar gelişmediği için yıl içinde turizm etkinliklerine bağlı nüfus değişimi fazla değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 7: Doğu Anadolu Bölgesi mera hayvancılığının en yaygın olduğu bölümdür. Yaz mevsiminde Doğu Anadolu Bölgesi'nde sürülerle birlikte otlaklara gidilerek hayvanlar otlatılır, kış dönemi için ot biçilir. Buna göre Doğu Anadolu Bölgesi'nde bölge içinde mevsimlik nüfus değişiminin temel nedeni hayvancılık etkinlikleridir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 8: Marmara Bölgesi şehirleşme oranının en fazla olduğu bölgedir. Geçici yerleşmeler kır yerleşmelerinin bir bölümünü oluşturur. Marmara Bölgesi'nde kır yerleşmeleri az olduğu için geçici yerleşmeler de fazla değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 9: Kırsal yerleşmelerde konut yapımında kullanılan kerpiç (toprak) malzeme kurak iklim özellikleri görülen yerlerde kullanılabilir, yağışlı bölgelerde kullanılamaz. Kırklareli yağışlı bir il olduğu için kırsal kesimde konut yapımında toprak malzeme kullanılmaz. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 10: Kırsal yerleşmelerde konut yapımında;
- Akdeniz Bölgesi (I) ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde taş,
- İç Anadolu Bölgesi (II) ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde toprak (kerpiç),
- Karadeniz Bölgesi'nde (III) ahşap malzeme kullanılır.

Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 11: Dağınık yerleşmelerin çok olması turizm etkinliklerini olumsuz etkilemez. Dağınık yerleşmelerin çokluğu ulaşım, elektrik dağıtımı, iletişim ve eğitim hizmetlerini olumsuz etkiler. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 12: Menteşe Yöresi'nde uygun bir sıcaklık ve yağış vardır. Ancak Menteşe Yöresi engebeli olduğundan dolayı burada nüfus azdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 13: Güzle yerleşmeleri yaylaya çıkılırken ve yayladan inilirken yerleşilen geçici köyaltı yerleşmeleridir. Mezra, mahalle, divan ve çiftlik yerleşmeleri sürekli köyaltı yerleşmeleridir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 14: Konut kredilerinin artırılması konut alımlarını, konut alımları da daha çok konut yapılmasını teşvik eder. Konut açığının nedenleri arasında değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 15: İstanbul, İzmit, Bursa ve İzmir mal ve hizmet üretiminin fazla olduğu kentlerden oldukları için etki alanları geniştir. Muğla'nın etki alanı bu kentler kadar geniş değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 16: Nüfus yoğunluğunun fazla olması dağınık yerleşmelerin nedenleri arasında değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 17: Bayburt ulaşım sektörünün geliştiği şehirlerden biri değildir. Diğer seçeneklerde verilen eşleştirmeler doğrudur. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 18: Volkanik araziler yer altı zenginlikleri rezervleri bakımından elverişli ve verimli toprakların oluştuğu yerlerdir. Bu yüzden eski çağlardan beri yerleşim alanlarının kurulduğu yerlerdir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 19: İç Anadolu Bölgesi'nde yağışlar az ve sulama koşulları yeterince gelişmediği için iç kesimlerde (Tuz Gölü çevresi) yerleşmeler azdır. Genellikle yerleşmeler akarsu çevrelerinde ve yer altı suları bakımından elverişli olan kenarlardaki dağ eteklerinde daha çoktur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Test 4 çözümleri

Çözüm 1: Kırıkkale'de Orta Anadolu petro – kimya tesisleri, demir – çelik ve silah – mühimmat endüstrileri başta olmak üzere birçok endüstri kuruluşu yer almaktadır. Bu yüzden Kırıkkale bir endüstri şehridir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 2: Şehirler ekonominin daha çok tarım dışı sektörlere dayandığı, çalışanların çoğunluğunun tarım dışı sektörlerde yer aldığı yerleşim birimleridir. Şehirlerde tarım ve hayvancılıkta çalışanların oranı düşüktür. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 3: Geniş tabanlı vadiler tarıma elverişli alanlardır. Türkiye'de günümüzde volkanik arazilerde volkanik aktivite görülmediğinden volkanik araziler yerleşmeyi sınırlandıran faktörler arasında değildir. Aksine volkanik arazilerde verimli topraklar oluştuğu gibi, volkanik araziler maden rezervi ve çeşidi bakımından elverişli yerlerdir. Türkiye'de yüksek ve engebeli alanlar ile sıcaklığın çok düşük olduğu alanlar yerleşmelerin az olduğu alanlardır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 4: İzmir ve Bursa'da turizm etkinlikleri gelişmiştir, ancak endüstri ve ticaretin ekonomideki payları daha fazladır. İzmit sanayi şehri, Adana tarım, sanayi ve ticaret şehri olarak gelişmiştir. Antalya'nın gelişmesinde en önemli etkinlik tarım ve turizmdir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 5: Giresun tarımda iş gücü gereksiniminin artmasına bağlı olarak mevsimlik göç alan illerden biridir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 6: İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yıllık yağış miktarı az olduğu için kırsal kesimde konut yapımında kerpiç (toprak) malzeme kullanılabilir. Verilen iller içinde en az yağış alan il Konya'dır. Bu yüzden Konya'da kırsal kesimde konut yapımında kerpiç malzeme kullanılmaktadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 7: Türkiye'de geçici köyaltı yerleşmelerinde en yaygın etkinlik göçebe - yarı göçebe olarak yapılan hayvancılıktır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 8: Dağınık yerleşmelerin ortaya çıkmasında en önemli faktörlerden biri yer şekillerinin engebeli olmasına bağlı olarak tarım alanlarının birbirine uzak küçük parçalar hâlinde bulunmasıdır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 9: Konut açığının en önemli nedeni göç alan şehirlerde nüfusun çok hızlı artmasıdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 10: Türkiye Kuzey Yarım Küre'de yer aldığı için kuzeye gidildikçe Ekvator'dan uzaklaşılır. Bu yüzden yerleşme üst sınırı kuzeyde bulunan yerlerde alçakta, güneyde bulunan yerlerde daha yüksekte yer alır. Haritada IV numaralı yerde yerleşme üst sınırı daha yüksektir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 11: Yerleşmelerin kır ya da kent yerleşmesi sayılmasında çeşitli kriterler dikkate alınır. Bunlar; nüfus miktarı, ekonomik faaliyetler, idari yapı ve meskenlerde kullanılan yapı malzemesidir. Ancak nüfusun yaş gruplarına göre dağılımı kır ve kent yerleşmelerini birbirinden ayıran ölçütlerden biri değildir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 12: Ülkemizde kerpiç yapılara daha çok İç Anadolu Bölgesi ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde rastlanır. Seçeneklerde verilen Ankara, Nevşehir, Konya ve Mardin illeri kerpiç yapıların yaygın olduğu illerdir. Fakat Artvin Karadeniz Bölgesi'nde yer alır ve burada daha çok ahşap yapılara rastlanır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 13: Soruda verilen yerler içinde en az yağışlı il Aksaray'dır. Bu yüzden Aksaray'da çatılar daha az eğimli yapılabilir. Diğer seçeneklerde verilen illerde yağışlar fazla olduğu için çatı eğimleri fazla olmak zorundadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 14: Türkiye'deki yerleşmeler ile ilgili olarak A, B, C ve D seçeneklerinde verilen bilgiler söylenebilir. Ancak E seçeneğinde yer alan "Engebenin az olduğu yerlerde daha çok dağınık yerleşmeler görülür." ifadesi söylenemez. Çünkü engebenin fazla olduğu yerlerde dağınık yerleşmeler, az olduğu yerlerde ise toplu yerleşmeler yaygındır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 15: Trabzon'da yer şekilleri engebeli ve su kaynakları bol olduğu için dağınık yerleşmeler yaygındır. Diğer seçeneklerde verilen illerde engebeli arazi ve yağışlar az olduğu için toplu yerleşmeler yaygındır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 16: Şehirlere yakın yerlerde uydu kent olarak adlandırılan banliyölerin gelişmesi planlı şehirleşmeye bağlı olarak yaşanan bir gelişmedir. Plansız şehirleşmelerin göstergelerinden değildir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 17: İstanbul'un gelişmesinde tarım; Antalya, Sinop ve Trabzon'un gelişmesinde endüstri etkili olmamıştır. Bursa'nın gelişmesinde hem tarımsal etkinlikler hem de endüstri etkili olmuştur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 18: Sorudaki açıklamalardan Karadeniz yaylalarında otlakların az olduğu ile ilgili bir bilgiye ulaşılamaz. Diğer seçeneklerde verilen özelliklere ulaşılabilir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 19: Adana'nın ve Konya'nın nüfusu 750.000'den daha fazladır. Dolayısıyla Adana ve Konya illeri büyükşehirdir. Ancak Elazığ ve Muş'un nüfusu 750.000'den daha az olduğu için buralar büyükşehir değildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 20:
- "Çorum - Yozgat ili çevresinde araştırma yaptım." ifadesinden Anadolu'da ilk devlet kuran Hititlerin kurulduğu yerde araştırma yapmıştır, yorumuna ulaşılabilir.
- "Şanlıurfa'da Göbeklitepe'ye gittim." ifadesinden Dünya'nın bilinen en eski ibadet alanına gidilmiştir, yorumuna ulaşılabilir.
- "Konya sınırları içerisinde yer alan Çatalhöyük'e gittim." ifadesinden Anadolu'da ilk yerleşik hayatın başlandığı bölgeye gidilmiştir, yorumuna ulaşılabilir.
- "Anadolu'da sulama kanalları yapan ve kaya işçiliğinde ileri giden toplumun yaşadığı yere gittim." ifadesinden Doğu Anadolu'da Van ili çevresinde kurulan Urartuların yaşadığı yere gidilmiştir, yorumuna ulaşılabilir.

Fakat Paleolitik Çağ'a ait yerleşimlerle ilgili bir bilgi verilmemiştir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 21: Türkiye'nin idari fonksiyonları ile ilgili olarak III. öncülde verilen bilgi yanlıştır. Çünkü 2004 yılında çıkarılan kanunla nüfusu 500.000'den fazla olan iller değil 750.000'den fazla olan iller büyükşehir kabul edilmiştir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 22: Türkiye'nin mülki idare bölümleri ile ilgili olarak A, B, C ve D seçeneklerinde verilen bilgiler söylenebilir. Ancak E seçeneğinde yer alan "İlçelerde genel idarenin başında vali bulunmaktadır." ifadesi söylenemez. Çünkü ilçelerde genel idarenin başında kaymakam bulunurken illerde vali bulunur. Doğru cevap E seçeneğidir.

TÜRKİYE'DE TARIM

Test 1 çözümleri

Çözüm 1: Tarımdan alınan verim iklim koşullarına bağlıdır. Bu nedenle her ne kadar intansif tarım yöntemleri uygulansa da tarımdan alınan verim yıldan yıla değişiklik göstermektedir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 2: Türkiye'de tarım ürünlerinin çeşitli olmasının temel sebepleri; iklimin çeşitli olması, eğimli ve yüksek bir arazi yapısına sahip olması, tarımda makine kullanılması ve ülkemizin üç tarafının denizlerle çevrili olmasıdır. Ancak dağların uzanışının tarım ürünlerinin çeşitli olmasına bir etkisi bulunmamaktadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 3: Subtropikal iklim bölgesinin bitkisi olan incir, başta Akdeniz iklimi olmak üzere ılıman kuşaktaki iklim bölgelerinde yetişebilmektedir. Şiddetli don olaylarından zarar gören bu ürünün kış mevsiminde hava sıcaklıklarının kıyılarda ani düşüşler göstermesi ile üretimi olumsuz yönde etkilenir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 4: Nadas alanlarının ve tarımda çalışan nüfusun azalması, tarımsal üretimde yaşanan dalgalanmaların azalması, endüstri bitkilerinin ekim alanının genişlemesi modern tarım yöntemleri ile sağlanabilecek durumlardandır. Pazarlama koşulları ise daha çok alım- satım gücü ile ilgilidir. Modern tarım yöntemleri ile ilişkisi yoktur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 5: Türkiye'de tarımsal verimi etkileyen önemli unsurlardan biri sulamadır. Ülkemizde yaz mevsiminin kurak, yağışların da genel itibariyle düzensiz olması tarımda sulamanın önemini arttırmıştır. Bu nedenle Türkiye'de tahıl üretiminde yıldan yıla görülen dalgalanmaları azaltmak için sulama sorununu çözmek alınması gereken ilk önlemdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 6: Haritada I numara ile gösterilen Rize ilinde çay üretimi fazladır. II ile gösterilen Ergene Havzası'nda ayçiçeği üretimi fazladır. III numara ile gösterilen Konya Ovası'nda ise buğday üretimi fazladır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 7: Zeytin, Akdeniz iklimi ürünlerindendir. Şiddetli don olaylarından etkilenir. Bu nedenle kış sıcaklığının düşük olduğu iç kesimlerde yetiştirilemez. Ege ve Akdeniz'in kıyı kesimi, Güney Marmara ve Doğu Karadeniz'de yetiştirilmektedir. Şeker pancarı, ayçiçeği ve üzüm ise daha geniş alanlarda yetişme imkânı bulan tarım ürünleridir. Tütünün dar alanda yetiştirilmesinin nedeni de beşeri koşullardan kaynaklanmaktadır. Üretim alanları kaliteyi korumak için devlet tarafından belirlenmektedir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 8:
- Çay üretilen yerlerin başlıca özelliği; yılda 1600 mm'den fazla yağış, kalın ve kireçsiz toprak, sert rüzgârlardan korunan yerler, yarı gölgeli yarı ışıklı ortamdır. Ülkemizde bu koşullara sahip olan Rize başta olmak üzere Artvin, Trabzon ve Giresun kıyıları çayın üretildiği tek alandır.
- Pamuk ise büyüme döneminde suya, olgunlaşma döneminde kuraklığa ve yüksek sıcaklığa ihtiyaç duyar. Bu nedenle ülkemizde pamuk Güneydoğu Anadolu, Akdeniz ve Ege bölgelerinde yetiştirilmektedir.

Çay ve pamuk farklı yağış özellikleri istedikleri için aynı bölgede doğal olarak yetişmeleri zordur. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 9: Tahıllar ilkbahar yağışı ve yaz kuraklığı isterler. Buğday, arpa, çavdar ve yulaf bu ürünlerdendir. Ancak mısır, yetişme dönemi boyunca bol suya ihtiyaç duyan bir tarım ürünüdür. Bu nedenle Karadeniz kıyılarında üretimi daha kolaydır. Diğer bölgelerde ise sulamayla üretilmektedir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 10: Çeltik, su içinde çimlenir ve ekiminden hasat dönemine kadar su içinde yetişir. Bu nedenle Türkiye'de çeltik tarımı, akarsu boyları ile vadi tabanlarında yoğunlaşmıştır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 11: Tarım ürünleri ve iklim koşulları arasında sıkı bir ilişki bulunur. Çay her dönem yağış isteği olduğu için Karadeniz kıyılarında yetiştirilir. Anason ve kenevir uyuşturucu madde nedeniyle çok sınırlı alanda yetiştirilir. Tütün kalite nedeniyle devlet kontrolünde yetiştirilir fakat verilen tarım ürünleri arasında en geniş alanda yetiştirilen tarım ürünü tütündür. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 12: Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ihracat ürünlerinde sanayi ürünlerinin payı en fazladır. Türkiye gelişmekte olan bir ülkedir. C seçeneğinde yer alan "İhracatın %90'ı tarım ürünlerinden oluşur." ifadesi yanlıştır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 13: Zeytin, Akdeniz ikliminin görüldüğü Ege Bölgesi'nde yetiştirilmektedir. Zeytin üretilen yerlerde yağış rejimi düzensizdir. Bitki örtüsü makidir. Kar yağışları çok azdır. Yazlar sıcak ve kuraktır. Ancak dağların kıyıya paralel olması zeytin yetiştirilen bölgelerin ortak özelliği değildir. Çünkü Akdeniz'de dağlar kıyıya paralel olarak uzanırken Ege'de kıyıya dik olarak uzanır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 14: Türkiye'de tarımsal verimi etkileyen önemli unsurlardan biri sulamadır. Ülkemizde yaz mevsiminin kurak, yağışların da genel itibariyle düzensiz olması tarımda sulamanın önemini arttırmıştır. Tarım alanlarının sürülerek bir veya iki yıl dinlenmesi için boş bırakılmasına nadas denir. Türkiye'de ekilen tarım arazilerinin her yıl yaklaşık %25'i sulama ve gübre yetersizliğinden dolayı nadasa bırakılmaktadır. Buna göre nadas alanlarının daraltılıp, ekim alanlarının genişletilmesi ve veriminin arttırılması için sulama ve gübreleme arttırılmalıdır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 15: Yer şekillerinin engebeli olduğu alanlarda tarımda makine kullanımı çok azdır. Bu nedenle haritada II numara ile gösterilen Teke Platosu ve IV numara ile gösterilen Giresun çevresinde yer şekillerinin engebeli olmasına bağlı olarak tarım alanlarında traktör ve biçerdöver gibi tarım aletlerinin kullanımı diğerlerinden daha azdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 16: Sıcaklığın fazla olduğu yerlerde tarım ürünleri daha erken olgunlaşır. Batıdan doğuya gidildikçe yükseltinin etkisiyle sıcaklık azalır. En doğuda yer alan Van ilinde sıcaklık en az olduğu için olgunlaşma süresi en uzun olur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 17: Toprak bakımı, sulama, çapalama ve zararlılarla mücadele isteyen sebze üretimine iklimden dolayı en elverişli yerler, Akdeniz ve Ege'nin kıyı kesimidir. Güney Marmara Bölümü'nde ise Akdeniz iklim şartları görüldüğü için sebzeciliğe elverişlidir. Ancak Yukarı Kızılırmak Bölümü'nde karasal iklim şartlarının yaşanması, kış sıcaklıklarının eksiye düşmesi nedeniyle sebzecilik faaliyetleri ekonomik değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 18:
- Şeker pancarının ülkemizdeki başlıca üretim alanları iç kesimlerdir. Kıyı kesimler ve Güneydoğu Anadolu dışındaki diğer bölgelerde yetiştirilir. Türkiye'nin iklim koşullarına uyum sağlamıştır.
- Elma iklim seçiciliği az olan ürünlerden biridir. Bu nedenle ülkemizde çokça yetiştirilen ve üretim alanı geniş olan meyvelerdendir.

Çay, muz ve pirincin ise özel yetişme koşulları bulunmaktadır. Her yerde yetiştirilemezler. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 19: İçki, sigara, gıda ve yağ sanayinin ham maddesi tarım ürünleridir. Çimento sanayinin ham maddesi kumdur. Tarım ürünleri ham maddesi değildir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 20: Yükseltiye bağlı olarak sıcaklıklar düşmektedir. Bu durum tarım ürünlerinin olgunlaşma sürelerini etkilemektedir. Buna göre batıdan doğuya doğru gidildikçe yükselti arttığı için Ege Bölgesi'nde tarım ürünlerinin olgunlaşma süresi kısa, Doğu Anadolu Bölgesi'nde ise bu süre daha uzun olur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 21: Akdeniz Bölgesi'nde yer alan IV numaralı bölge, ılıman iklim şartlarının ve don olaylarının çok az yaşanması, verimli ovaların bulunması, seracılık faaliyetlerinin yaygın olmasından dolayı yılda birden fazla ürün alma bakımından daha elverişli koşullara sahiptir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 22: Bir yerde kuru tarımdan sulu tarıma geçilmesiyle birlikte sulu tarıma uygun tarım ürünleri yetiştirilerek tarımsal çeşitlilik artar. Nadas alanları azalır. (Nadas: Verimi arttırmak için toprağı bir yıl dinlenmeye bırakmaktır.) Tarım faaliyetleri artacağı için köyden kente göçler azalır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 23: Mısır en fazla Akdeniz Bölgesi'nde yetiştirilir. Şeftali en fazla Marmara Bölgesi'nde yetiştirilir. Fındık ve çay ise en fazla Karadeniz Bölgesi'nde yetiştirilir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 24: Pamuk, çimlenme ve büyüme döneminde yağış, olgunlaşma ve hasat döneminde sıcak ve kurak bir iklim isteyen tarım ürünüdür. Turunçgiller ise ılıman iklim bitkileridir. Don olaylarının çok nadir görüldüğü bölgelerde yetişmektedir. Buna göre Adana'nın iklim şartları pamuk ve turunçgil tarımına uygun olduğu için her iki tarım ürünü de yetişebilmektedir. Iğdır ise çevresine göre yaz aylarında daha sıcak olan mikroklima özelliğine sahip olduğu için pamuk üretimi yapılabilmektedir. Fakat kış sıcaklıklarının düşük olmasına bağlı olarak don olayları yaşandığı için turunçgil tarımı yapılamamaktadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 25: Pamuk, büyüme döneminde suya, olgunlaşma döneminde kuraklığa ve yüksek sıcaklığa ihtiyaç duyar. Bu nedenle iç kesimlerde yer alan Güneydoğu Anadolu ve kıyı kesimlerinde yer alan Akdeniz ve Ege bölgelerinde yetiştirilmektedir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Edremit Körfezi çevreleri yağlık zeytini ile Gemlik Körfezi çevresi sofralık zeytini ile ünlü olan yörelerdir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 2: Karadeniz Bölgesi'nde tarım etkinliklerini sınırlandıran en önemli faktör tarım alanlarının dar olmasıdır. Yer şekillerinin engebeli olması tarım alanlarının dar olmasının nedenidir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 3: Türkiye'de genellikle yazların kurak geçmesi ve bazı yörelerde yağışların yetersiz olması sulama gereksiniminin önemini artıran en önemli etkendir. Zonguldak ilinde bütün mevsimler yağışlı geçtiği ve toplam yağış miktarı fazla olduğu için tarımda sulama gereksinimi azdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 4: Nadas uygulaması tarımı geliştirmek, tarımda verimi ve üretimi artırmak için yapılması gereken uygulamalardan biri değildir. Nadas yerine nöbetleşe ekim tercih edilmelidir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 5: Kenevir bitkisi Türkiye'de yetiştirilebileceği alanlar geniş olduğu hâlde denetimli olarak yetiştirildiği için yetiştirildiği alanlar dardır. Denetimli yetiştirilmesinin nedeni uyuşturucu elde edilen bir bitki olmasıdır. (Haşhaş bitkisinin de ekim alanını daraltan faktör denetimli yetiştirilen bitki olmasıdır.) Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 6: Sulama yapılan yerlerde insan emeğine olan gereksinim azalmaz, aksine artar. Sulama yapılan yerlerde genellikle insan emeğine fazla gereksinim duyulan (sebze, meyve...) bitkiler yetiştirilir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 7: Türkiye'de seracılık etkinliklerinde bitkiler düşük sıcaklıklara karşı korunmaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 8: Türkiye'de en geniş ekim alanına sahip olan buğday bitkisi; Karadeniz kıyılarında (II) yaz yağışları Doğu Anadolu Bölgesi'nin yüksek kesimlerinde yaz yağışları ve sıcaklığın düşük olması nedeniyle yetiştirilemez. (Karadeniz kıyıları dışındaki kıyı yörelerde buğday yetiştirilebilir, ancak getirisi daha yüksek olan ürünlerin tercih edilmesine bağlı olarak buğday ekim alanları azdır.) Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 9: Giresun ilinde yıl boyunca yağışlı iklim özellikleri görüldüğü için nadas uygulamasına gerek duyulmaz. Diyarbakır, Konya, Afyon ve Kırıkkale'de kurak iklim özelliği görüldüğü için sulama koşullarının gelişmediği yörelerde nadas uygulaması yapılan alanlar vardır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 10: Bursa Ovası Çukurova'ya göre daha kuzeyde yer aldığı için enlem etkisine bağlı olarak sıcaklıklar daha düşüktür. Bu yüzden pamuk tarımına fazla elverişli değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 11: Buğday ve pamuk olgunlaşma döneminde (yaz dönemi) kurak iklim koşulları isteyen bitkilerdir. Bu yüzden yazların kurak geçtiği yerlerde kolay yetişirler. (Pamuk bitkisinin yetiştiği her yerde buğday yetişebilir, ancak buğdayın yetiştiği her yerde pamuk yetişmeyebilir. Çünkü pamuk buğdaya göre daha yüksek sıcaklıklar ve yetişme döneminde bol su ister.) Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 12: Tarım makinelerinin üretimi genellikle pazar koşullarına bağlı olarak makineleşmenin geliştiği yörelerde yapılır. Tarım makineleri üretiminin yapılmaması bir yörede makine kullanılmamasının nedenleri arasında değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 13:
- Pamuk üretimi en çok Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde,
- Kayısı üretimi en çok Doğu Anadolu Bölgesi'nde,
- Üzüm üretimi en çok Ege Bölgesi'nde,
- Ayçiçeği üretimi en çok Marmara Bölgesi'nde (en çok Tekirdağ ve Edirne illerinde yetiştirilir.) yetiştirilmektedir.

Karadeniz Bölgesi verilen bölgeler arasında değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 14: Pamuk yaz mevsiminde sıcak – kuru hava ve bol güneş isteyen bir bitkidir. Fındık fazla güneş istemeyen, sürekli olarak nemli hava isteyen bir bitkidir. Bu yüzden pamuk ve fındık aynı yörede yetişemez. Diğer seçeneklerde verilen bitki çiftleri aynı yörede yetişebilir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 15: Bitkilerin olgunlaşma süresi sıcaklığa bağlıdır. Sıcaklığın yüksek olduğu yerlerde bitkiler daha erken olgunlaşır. Çukurova (III) verilen yerler arasında sıcaklığı en yüksek olan yöredir. bu yüzden aynı tür bitki burada daha erken olgunlaşır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 16: Türkiye'de yetişme alanı en geniş olan bitki buğdaydır. Muz yetişme alanı en dar olan bitkilerdendir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 17: Soruda verilen bölümler içinde düzlüklerin en fazla olduğu bölüm Konya Bölümü'dür. Bu yüzden makineli tarım bu bölümde daha yaygındır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 18: Grafikten de anlaşılabileceği gibi Doğu Karadeniz kıyılarında her mevsim yağışlı olan iklim koşulları görülmektedir. Buğday yaz kuraklığı isteyen bir bitki olduğu için bu iklim koşullarında yetiştirilemez. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 19: Yer şekillerinin dağlık ve engebeli olduğu alanlarda makine kullanımı zor olduğundan tarımda geleneksel yöntemler kullanılmaya devam etmektedir. Haritaya baktığımızda makineli tarımın yaygın olmadığı alanlar IV ve V numaralı yerlerdir. Bu nedenle buradan kentlere olan göçlerde tarımda makine kullanımının bir etkisinden bahsedemeyiz. Doğru cevap E seçeneğidir.

Test 3 çözümleri

Çözüm 1: Buğday yetişme döneminde yağış, olgunlaşma döneminde sıcak – kuru hava isteyen bir bitkidir. Doğu Karadeniz kıyılarında yaz mevsimi yağışlı geçtiği için (yağış rejimi düzenli – her mevsimi yağışlı) buğday yetiştirilemez. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 2: Tarımdan elde edilen verim ve gelir tarımda çalışanların sayısıyla doğrudan ilgili değildir. Diğer seçeneklerde verilenler tarımdan elde edilen geliri etkileyen özelliklerdir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 3: Ege ve Akdeniz bölgelerinin kıyı kesimlerinde iklim özellikleri buğday yetiştirilmesini engellemez. Buralarda buğdayın yerine getirisi daha yüksek olan ürünler yetiştirilir. Karadeniz Bölgesi'nin kıyı şeridinde yazlar yağışlı olduğu için buğday yetiştirilemez. Ancak Karadeniz Bölgesi'nde buğday yetiştirilemeyeceği doğru değildir. Bölgenin iç kesimlerinde buğday yetiştirilebilir. Fındık ekonomik olarak yalnızca Karadeniz kıyılarında tarımı yapılan bir bitkidir. Ancak yalnızca Karadeniz Bölgesi'nde yetiştirildiği doğru değildir. Fındık Marmara Bölgesi'nin Karadeniz kıyılarında da yetişir. Pamuk bitkisinin en çok Akdeniz Bölgesi'nde yetiştirildiği doğru değildir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Ege Bölgesi, Akdeniz Bölgesi ve Marmara Bölgesi'nde yetiştirilmektedir. 2022 verilerine göre kayısının en fazla Malatya'da yetiştirildiği doğrudur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 4: Sulanan alanların genişlemesi nadas alanlarının genişlemesine neden olmaz. Aksine nadas alanlarının daralmasını sağlar. Diğer seçeneklerde verilenler sulama ile tarımda görülebilecek gelişmelerdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 5: Doğu Anadolu Bölgesi'nde yağış miktarları İç Anadolu Bölgesi'ne göre fazla olduğu için tarım ürünü çeşidinin daha az olmasına ve tarımsal üretimin azalmasına neden olan özelliklerden biri değildir. Diğer seçeneklerde verilen özellikler Doğu Anadolu Bölgesi'nde tarım ürünü çeşidi ve tarımsal gelirlerin İç Anadolu Bölgesi'ne göre az olmasının nedenlerindendir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 6: Verilen yerler içinde Ergene Havzası'nda diğer yörelere göre engebe daha azdır. Bu yüzden tarımda makine kullanımına daha elverişlidir. Diğer seçeneklerde verilen yerler engebenin fazla olduğu ve bu yüzden tarımda makine kullanımının az olduğu yerlerdir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 7: Mısırın doğal yetişme alanı Karadeniz kıyılarıdır. Karadeniz kıyılarında yetiştirilen mısırın çoğu bölge içinde tüketilir. Bu yüzden mısıra olan gereksinimi karşılamak için Akdeniz Bölgesi'nde sulama yapılarak mısır yetiştirilmektedir. Mısır üretiminin en fazla olduğu bölge Akdeniz Bölgesi'dir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 8: Muz Anamur çevresinde, çay Rize çevresinde yetişir. Bu bitkiler Türkiye'de yetişme alanı en dar olan iki bitkidir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 9: Verilen yerler içinde yağışların en az olduğu yerler Konya Ovası (III) ve Şanlıurfa'dır (V). Şanlıurfa'da sulama koşulları gelişmiştir. Konya Ovası'nda sulama fazla yaygınlaşmadığı için kuru tarım yöntemi uygulanır. Bu yüzden üretimde dalgalanmalar görülebilir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 10: Pamuk ve buğday olgunlaşma döneminde (yaz) kuraklık isteyen bitkilerdir. Bu yüzden yaz aylarının yağışlı geçmesi bu bitkilerin yetişmesini engelleyen özelliklerdir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 11: Turunçgiller kış ılıklığı isteyen bitkilerdir. Batı Karadeniz Bölümü'nde (I) kışlar Akdeniz kıyıları kadar ılık değildir. Bu yüzden buralarda turunçgiller yetiştirilmez. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 12: Üzüm Türkiye'de iklim özelliklerine iyi uyum sağlamış, en yaygın bitkilerden biridir. Hemen hemen bütün bölgelerde yetiştirilir. Ancak belirli yükseltiden sonra ve güneşlenmenin az olduğu yerlerde üzüm yetiştirilemez. Doğu Karadeniz Bölümü'nde üzüm yetiştirilmemektedir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 13: Pamuk hem Akdeniz Bölgesi'nde hem Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yetiştirilen bir bitkidir. Zeytin Akdeniz iklimi görülen yerlerde yetişir. Ayrıca Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batısında (Akdeniz'e yakın yerlerde) zeytin yetiştirilebilmektedir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 14: Mersin ve Aydın illerinde Akdeniz iklimi etkilidir. İklim özelliklerine bağlı olarak tarım ürünlerinde de benzerlik görülür. Diğer seçeneklerde verilen illerin iklim özellikleri fazla benzerlik göstermediği için tarım ürünlerinde de farklılıklar vardır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 15: Bitkilerin yetişme koşullarını etkileyen en önemli faktör iklim özellikleridir. Türkiye'de iklim özellikleri çeşitlilik gösterdiği için yetiştirilen bitkiler de çeşitlilik gösterir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 16: Mısır Karadeniz Bölgesi'nde temel besin maddelerindendir. Üretilen mısırın çoğu bölge içinde tüketildiği için Karadeniz Bölgesi için mısır bölgeler arası ticarette önemli yeri olan bir ürün değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 17: Türkiye'de batıdan doğuya gidildikçe yükselti arttığı için sıcaklık azalır. Tarım yapılabilen süre sıcaklık koşullarına bağlıdır. Bu yüzden Türkiye'de doğuda tarım yapılabilen süre kısadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 18: Sıcaklığın yüksek olduğu yerlerde bitkiler daha kısa sürede olgunlaşır. Soruda verilen bölümler içinde sıcaklığın en düşük olduğu bölüm Erzurum – Kars Bölümü olduğu için burada bitkiler diğer bölümlere göre daha geç olgunlaşır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 19: Ceylanpınar Ovası yükseltisi 500 metreden az olan bir ovadır. Diğer seçeneklerde verilen ovalar yükseltisi bin metre ve bin metreden daha fazla olan ovalardır. 700 metreden daha yükseklerde yetişemeyen bir bitki verilen ovalardan yalnızca Ceylanpınar Ovası'nda yetiştirilebilir. Doğru cevap A seçeneğidir.

TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK

Test 1 çözümleri

Çözüm 1: Türkiye'de hayvan sayısı fazla olmasına rağmen hayvan başına alınan verim daha azdır. Bu nedenle hayvancılığın gelişmesi için gerekli olan faktörler şunlardır:
- Otlakların ıslahı,
- Hayvan soylarının ıslahı,
- Pazarlama imkânlarının arttırılması,
- Çayır ve mera hayvancılığının yerine besi ve ahır hayvancılığının yapılması,
- Erken kesimin önlenmesi,
- Üreticiyi teşvik edici kredi imkânlarının sağlanması,
- Yem endüstrisinin geliştirilmesidir.

Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 2: Yazların serin ve yağışlı geçtiği, çayır bitki örtüsünün yaygın olduğu alanlarda büyükbaş hayvancılık yapılır. Doğu Karadeniz Bölümü'nde tarım alanlarının sınırlı olması ve elverişli dağ çayırlarının bulunması büyükbaş hayvancılığın yaygın olarak yapılmasına neden olmuştur. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 3: Son yıllarda suni ipek üretimine bağlı olarak doğal ipek üretim gerilemiştir. İpekli dokuma sanayisi; İstanbul, Bursa ve Adana'da gelişmiştir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 4: Ülkemizde balıkçılığı geliştirmek için su kirliliği önlenmelidir. Soğuk hava depoları yaygınlaştırılmalıdır. Balıkçı araç - gereçleri için kredi sağlanmalıdır. Balıkçılar için barınaklar temin edilmelidir. Ancak balık ihracatının arttırılması diğerleri kadar önemli bir tedbir değildir. Önce balıkçılık geliştirilmeli tutulan balık miktarı arttırılmalı daha sonra ihracat arttırılmalıdır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 5:
I. Çalılık alanları kıl keçisi besiciliğine daha elverişlidir. Bu nedenle ülkemizde kıl keçisi daha çok maki bitki örtüsünün bulunduğu alanlarda beslenir.
II. Koyun, bozkır bitki örtüsüne uyum göstermiş bir hayvandır. Bu nedenle daha çok ülkemizin iç kesimlerinde beslenmektedir.
III. Yazların serin ve yağışlı geçtiği çayır bitki örtüsünün yaygın olduğu Kuzeydoğu Anadolu önemli sığır yetiştirme alanıdır.
IV. Türkiye'de bitki çeşidinin fazla ve bu bitkilerin önemli bir kısmının endemik olması arıcılığın gelişmesini sağlamıştır.

Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 6: Tavuk, kaz, hindi, ördek ve tavşan besiciliği kümes hayvancılığı olarak ifade edilmektedir. Ülkemizde ticari amaçla en çok beslenen kümes hayvanı tavuktur. Tavuk besiciliği, daha çok büyük tüketim merkezlerine yakın yerlerde gelişmiştir. Ankara, İzmir ve İstanbul gibi büyük kentlerin çevresinde kümes hayvancılığı pazarlama imkânları fazla olduğu için gelişmiştir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 7: Koyun, bozkır bitki örtüsüne uyum göstermiş bir hayvandır. Daha çok ülkemizin iç kesimlerinde yetiştirilmektedir. Bu nedenle haritada verilen I, II, III ve V numaralı alanlarda beslenmektedir. Ancak IV numaralı alanda yer şekillerinin engebeli, bitki örtüsünün orman olmasına bağlı olarak koyun yetiştirilemez. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 8: Doğu ve Kuzeydoğu Anadolu ülkenin yükseltisi en fazla olan yeridir. Yükseltinin fazla olması nedeniyle sıcaklıklar düşüktür ve yaz yağışları nedeniyle uzun boylu otlar bulunur. Bölgede bu koşullar nedeniyle tarım yapmak çok zordur. Bölgenin yer şekillerinin engebeli olması sanayi faaliyetlerini de zorlaştırmıştır. Bölgede yaşayan nüfus zorunlu olarak hayvancılığa yönelmiştir. E seçeneğinde yer alan "Tarımla uğraşan nüfusun göçlerle azalması" ifadesi yanlıştır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 9: Yaz yağışı olan Kuzeydoğu Anadolu'da mera hayvancılığına dayalı sığır yetiştiriciliği gelişmiştir. Bu bölgede yer alan Erzurum - Kars Platosu üzerinde yaz yağışlarına bağlı olarak çayırların bulunması ekonomisinde büyükbaş hayvancılığın öncelikli olmasını sağlamıştır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 10: Hayvansal üretimin daha verimli hâle gelebilmesi için mera hayvancılığından ahır hayvancılığına geçilmelidir. Meralarda otlatılan hayvanların ahır veya ağıllarda kaba yemle beslenmesine mera (otlak) hayvancılığı denir. Ahırlarda genellikle yapay yemlerin kullanılmasıyla yürütülen hayvancılık faaliyetine de besi hayvancılığı denir. Türkiye'de tüketimin artması ve iklim koşullarının üretimi olumsuz etkilemesi mera hayvancılığından besi hayvancılığına geçişi zorunlu kılmıştır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 11: Türkiye'de hayvansal üretimde görülen düşük verimin nedeni, daha çok mera hayvancılığının yapılması, yerli hayvan ırklarına ait et ve süt veriminin düşük olmasıdır. Avrupa ülkelerinde ise iyi cins hayvanların beslenmesi ve besi hayvancılığının yoğun olması nedeniyle süt verimi daha fazladır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 12: Büyükbaş hayvancılık yazların serin ve yağışlı geçtiği, çayır bitki örtüsünün yaygın olduğu alanlarda yapılır. Buna göre yaz yağışlarının yaşandığı Ordu ve Ardahan büyükbaş hayvancılığa daha elverişlidir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 13: Ülkemizin üç tarafının denizlerle çevrili olmasına rağmen açık deniz balıkçılığının yapılmaması ve beslenmede tüketilen su ürünlerinin oranının düşük olmasından dolayı balıkçılık yeterince gelişmemiştir. Türkiye'de balıkçılığın gelişebilmesi için usulsüz avlanmanın önüne geçilmeli ve modern avlanma yöntemleri kullanılmalıdır. Kıyı balıkçılığı yerine açık deniz balıkçılığı geliştirilmelidir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 14: Türkiye'de arıcılık hemen her yörede gerçekleştirilen bir etkinliktir. Türkiye'de bitki çeşidinin fazla olması ülkemizde arıcılığın gelişmesini sağlamıştır. Antalya Bölümü'nde bitki çeşidinin fazla olması ve sıcaklıkların yüksek olması yılın büyük bir kısmında arıcılık yapılabileceğini gösterir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 15: Sınırlı sayıda beslenen tiftik keçisinin tiftiği ve derisi değerlidir. Bu keçi, genellikle tiftiği için beslenir. Daha çok İç Anadolu'da yetiştirilen ve Ankara keçisi olarak da bilinen bu keçi türünün yarısından fazlası Ankara'da beslenir. Bu nedenle haritada tiftik keçisinin yeri yanlış gösterilmiştir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 16: Arıcılık faaliyeti için gerekli olan bitki örtüsüdür. Arıcılık faaliyetleri engebenin fazla, bitki örtüsünün de çeşitli olduğu yerlerde yapılır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 17: Türkiye'de açık deniz balıkçılığı yerine kıyı balıkçılığının yapılması, erken avlanmaların yapılması, av için kullanılan araç ve gereçlerin ilkel olması ve soğuk hava depolarının yeterli olmamasından dolayı balıkçılık yeterince gelişme gösterememiştir. Balık tüketiminin az olması ise balıkçılığın yeterince gelişmemesi üzerinde diğer yerine göre daha az etkili olmuştur. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 18: Türkiye'de büyükbaş ve küçükbaş hayvancılığın geliştirilmesi ve veriminin arttırılması için mera hayvancılığından besi hayvancılığına geçilmelidir. Buna bağlı olarak da besicilikte ilgili eğitime önem verilmelidir. Erken kesimler önlenmelidir. Yerli hayvan ırkları ıslah edilmelidir. Hayvancılıkla uğraşanlara düşük faizli kredi olanakları sağlanmalıdır. Bu gibi önlemlerin hayvancılığın gelişmesinde etkisi fazladır. Ancak yaz aylarında geniş otlakların bulunduğu yaylalara çıkılması hayvancılığın gelişimini ve verimini diğerlerine göre daha az etkiler. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 19: Türkiye'de son 20 yıl içerisinde;
- Hayvancılıkla uğraşanların toplam nüfus içindeki oranı azalmıştır.
- Balıkçılıktan elde edilen gelir diğer hayvanlardan elde edilen gelirden az olmuştur.
- Mera hayvancılığı yerini besi hayvancılığına bırakmaya başlamıştır.
- Hayvansal üretimde devlet yatırımlarının payı özel sektör yatırımlarının gerisinde kalmıştır.
- Hayvansal ürünlerin ham madde olarak kullanıldığı endüstri kolları çeşitlenerek artmıştır.

Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 20:
- Türkiye'de bitki çeşidinin fazla ve bu bitkilerin önemli bir kısmının endemik olması, ülkemizde arıcılığın gelişimini sağlamıştır.
- Bitki örtüsünün çayır olduğu alanlarda sığır yetiştiriciliği meralarda yapılır.
- Kümes, hayvancılığı modern tesislerde yapılır. Bitki örtüsüne bağlı olarak dağılış göstermez.
- Balıkçılık kıyı ve açık deniz balıkçılığı şeklinde yapılır. Bitki örtüsü dağılışında etkili değildir.

Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 21: Türkiye'de et ve süt verimini arttırmak için mera hayvancılığı yerine ahır (besi) hayvancılığı yaygınlaştırılmalıdır. Yem sanayisi geliştirilmelidir. Hayvancılıkla uğraşanlar bilinçlendirilmeli ve hayvan soyları iyileştirilmelidir. Ancak et ithalatının artması Türkiye'deki hayvancılığın gerilemesine neden olur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 22: Genellikle yardımcı bir tarım kolu olan ipek böcekçiliği, dut ağacının bulunduğu her yerde yapılabilir. Diyarbakır, Şanlıurfa, Antalya ve Bursa ipek böcekçiliğinin en fazla yapıldığı yerlerdir. Türkiye'de bu hayvancılığın yapıldığı yerler diğerlerine göre daha sınırlıdır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 23: Kümes hayvancılığının yaygın olarak yapıldığı yer Güneydoğu Anadolu değildir. Ülkemizde ticari amaçla en çok beslenen kümes hayvanı tavuktur. Tavuk besiciliği, daha çok tüketim merkezlerine yakın yerlerde gelişmiştir. Bolu, Manisa, Balıkesir ve Sakarya et tavuğu besiciliğinde ilk sırada yer alan illerdir. Yumurta tavuğu besiciliğinde ise Afyonkarahisar, Konya ve Manisa illeri ilk sırada yer alır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 24:
- Koyun bozkır bitki örtüsüne uyum göstermiş bir hayvandır. Bu nedenle daha çok ülkemizin iç kesimlerinde beslenmektedir. Haritada I numara ile gösterilen Konya'da koyun yetiştiriciliği fazladır.
- Tiftik keçisi, daha çok Ankara keçisi olarak da bilinir. Bu keçi türü II numara ile gösterilen Ankara'da beslenir.
- Büyükbaş hayvancılık yaz yağışı olan Kuzeydoğu Anadolu'da yaygındır. Haritada III numara ile gösterilen alanda büyükbaş hayvancılık yapılır.

Doğru cevap E seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Türkiye'de bal üretiminin en fazla olduğu iller Ordu ve Muğla illeridir. Arıcılığın en fazla geliştiği bölgeler; Ege Bölgesi, Karadeniz Bölgesi ve Akdeniz Bölgesi'dir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 2: Mera alanlarının genişletilmesi ve mera hayvancılığının teşvik edilmesi hayvancılığı geliştirmek için yapılması gereken etkinlikler arasında değildir. Türkiye'de mera hayvancılığında daha çok yerli ırk hayvan türleri beslendiği için mera hayvancılığı verimin düşük olduğu bir hayvancılık etkinliğidir. Diğer seçeneklerde verilenler hayvancılığın geliştirilmesini sağlayacak özelliklerdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 3: Erzurum – Kars Bölümü'nde yükseltinin fazla olması nedeniyle sıcaklık düşük olduğu için tarım etkinlikleri fazla yapılmamaktadır. Bölümde gür otlakların varlığı büyükbaş hayvancılığın gelişmesini sağlamıştır. Bu yüzden hayvancılık etkinlikleri tarım etkinliklerinin önüne geçmiştir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 4: İpek böcekçiliği eskiden beri Bursa ve Bilecik'te önemli bir etkinliktir. Son yıllarda Diyarbakır, Hatay ve Antalya'da ipek üretimi artmıştır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 5: Hakkari engebeli arazinin fazla olduğu bir ildir. Kıl keçisi engebeli araziye uyum sağlamış bir hayvan türüdür. Bu yüzden Hakkari Yöresi'nde kıl keçisi yetiştiriciliği yaygındır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 6: Türkiye'de bal üretiminin en fazla olduğu iller Muğla (I) ve Ordu illeridir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 7: Koyun yetiştiriciliği Türkiye'de bozkırlarla kaplı geniş düzlüklerde yaygın olan bir hayvancılık etkinliğidir. Koyun yetiştiriciliğinin yaygın olmasında yer şekilleri ve bitki örtüsü etkili olmaktadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 8: Mera hayvancılığında üretim doğal koşullardan etkilendiği için üretim miktarında dalgalanmalar görülebilmektedir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 9: Toroslar'da kıl keçisi (I), İç Anadolu Bölgesi (II) ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde koyun, Erzurum – Kars Bölümü'nde (III) sığır yaygın olarak yetiştirilen hayvan türleridir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 10: Konya, Uşak, Çorum ve Kayseri illerinde şeker fabrikalarının bulunması besiciliği teşvik eden bir özelliktir. Diyarbakır'da şeker fabrikası bulunmadığı için besiciliğin gelişmesinde şeker fabrikasına yakınlık etkili olmamıştır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 11: İç Anadolu Bölgesi'nde bozkır bitki örtüsünün yaygın olması koyun yetiştiriciliğinin yaygın olmasına, Doğu Anadolu Bölgesi'nde çayır bitkilerinin yaygın olması büyükbaş hayvancılığının yaygın olmasına neden olmuştur. Hayvancılık etkinliklerinin farklı olmasında bitki örtülerinin farklı olması etkili olmuştur. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 12:
- Menteşe Yöresi'nde arıcılık,
- Konya Bölümü'nde koyun yetiştiriciliği,
- Antalya – Mersin Yöresi'nde kıl keçisi yetiştiriciliği,
- Erzurum – Kars Bölümü'nde sığır yetiştiriciliği önemlidir.

Ergene Havzası'nda ipek böcekçiliği gelişmemiştir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 13: Marmara Bölgesi'nde besi ve ahır hayvancılığı yaygındır. Besi ve ahır hayvancılığında verimi yüksek hayvan ırkları yetiştirildiği için et ve süt üretimi daha fazladır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 14: Küçükbaş hayvancılığın yaygın olduğu yörelerde yün üretimine bağlı olarak kilim ve halı dokumacılığı gelişmiştir. Bu durum kırsal yörelerde ekonomik etkinliklerin birbirine bağlı olduğu görüşünü destekler. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 15: Kümes hayvancılığı daha çok tüketim ve pazarlama koşullarının elverişli olduğu yerlerde gelişmiştir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 16: Bir yörede elde edilen süt miktarı, doğal koşullara bağlı olarak değişiyorsa o yörede mera hayvancılığının yaygın olduğu anlaşılır. Çünkü mera hayvancılığında üretim doğal koşullardan etkilendiği için üretim miktarında dalgalanmalar görülebilmektedir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 17: Türkiye'de farklı yörelerde farklı iklim özelliklerinin görülmesi bitki örtüsünün çeşitlilik göstermesini sağlamıştır. Türkiye'de bitki örtülerinin çiçek açma mevsimleri farklı olduğu için arılar kovanlarıyla çiçek açma mevsiminin olduğu yerlere götürülerek yıl boyunca bal üretimi sağlanabilmektedir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 18: Besi – ahır hayvancılığının yaygınlaşması, tarımda sulanan alanların genişlemesi üretimin doğal koşullardan fazla etkilenmemesine ve böylece üretim miktarlarında dalgalanmaların azalmasına neden olur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Test 3 çözümleri

Çözüm 1: Hayvancılığın geliştirilmesi ve üretimin artırılmasında en önemli faktörlerden biri toplam hayvan varlığı içinde verimi yüksek hayvan türlerinin payının artırılmasıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 2: Türkiye'de hayvancılıkta ekonomik olarak daha çok besin gereksinimi ve dokuma ham maddesi sağlanmasında yararlanılmaktadır. Gübreden biyogaz elde etme giderek artmakta olan bir yararlanma şekli olmakla birlikte henüz ekonomiye katkısı çok fazla değildir. Ulaşımda hayvanlardan çok az yararlanılmaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 3: Türkiye'de İstanbul ve Çanakkale boğazı çevresinde balıkçılığın gelişmesinin nedeni balıkların göç yolları üzerinde olmalarıdır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 4: Bozkırların yaygın olduğu düzlükler koyun yetiştiriciliğine elverişli yerlerdir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 5: Milas, Demirci, Gördes ve Kula halılarıyla ünlü yörelerdir. Dikili'de halıcılık fazla gelişmemiştir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 6: Ülkemizde bal üretiminin en fazla olduğu bölge Karadeniz Bölgesi'dir. Ordu, Adana, Sivas, Muğla ve Aydın bal üretiminde önde gelen şehirlerdir. Akdeniz ve Ege bölgelerinin yüksek kesimlerinde ve Erzurum – Kars Bölümü'nde gezici arıcılık yapılmaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 7: Nüfusun fazla olduğu ve ulaşımın geliştiği yerler tüketim – pazarlama koşullarının elverişli olduğu yerlerdir. Soruda verilen yerler içinde Teke ve Taşeli yöreleri nüfusun az olduğu yerlerdir. Bu yüzden burada kümes hayvancılığı gelişmemiştir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 8: Ülkemizde küçükbaş hayvancılığın yoğun olarak yapıldığı bir bölgenin bitki örtüsü bozkırdır. Yıllık yağış miktarı az, tarımda nadas uygulaması ve tahıl tarımı yaygındır. Ancak küçükbaş hayvancılığın yoğun olarak yapıldığı bir bölgede tarımda sulama ihtiyacının az olduğu söylenemez. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 9: Türkiye'de koyun yetiştiriciliğinin yaygın olduğu yörelerde günlük sıcaklık farkları fazladır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 10: Havadan yapılan tarımsal ilaçlamalar gündüz yapıldığında arılar olumsuz etkilenmektedir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 11: İzmit Körfezi'nin çevresinde endüstri kuruluşlarının yoğun olmasına bağlı olarak kirlenme fazladır. Bu yüzden balıkçılığa elverişli değildir. Diğer seçeneklerde verilen körfezlerde endüstri fazla gelişmemiştir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 12: İpek böceği dut yaprağı ile beslenir. Türkiye'de Diyarbakır, Antalya, Hatay ve Bursa illerinde ipek böcekçiliği gelişmiştir. İpek böcekçiliğinin ormanlık alanlarla doğrudan bir bağlantısı yoktur. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 13: Çanakkale Boğazı çevresi (II) ile İstanbul Boğazı çevresi balıkların mevsimden mevsime göç yolları üzerinde olduğu için buralarda balıkçılık potansiyeli yüksektir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 14: Türkiye'de hayvancılık etkinliklerinde birim hayvancılıkta elde edilen verim giderek yükselmektedir. Ancak gelişmiş ülkelere göre düşüktür. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 15: Şeker pancarı fabrikada işlendikten sonra geriye kalan posa kısmı (küspe) ve melas büyükbaş hayvanlar için süt verimini artırıcı bir yem olarak değerlendirilir. Bu özellik şeker fabrikalarının bulunduğu yerlerde besi – ahır hayvancılığının gelişmesini kolaylaştıran bir etkendir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 16: Balıkların mevsimden mevsime göç etmeleri balıkçılığın gelişmemiş olmasının nedenleri arasında değildir. Aksine balıkçılığın gelişmesini kolaylaştırır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 17: Marmara Denizi, İstanbul Boğazı ve Çanakkale Boğazı çevreleri Karadeniz ve Akdeniz arasında balıkların mevsimlik göç yolları üzerinde bulunduğu için balıkçılık potansiyeli yüksektir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 18: Ülkemizde mera hayvancılığı şeklinde, büyükbaş hayvan yetiştiriciliği yoğun olarak Karadeniz kıyı kesimi ve Doğu Anadolu'da bulunan Erzurum – Kars Platosu'nda yapılmaktadır. Haritaya baktığımızda bu duruma uyan V numaralı merkezdir. Doğru cevap E seçeneğidir.

TÜRKİYE'DE ORMANCILIK

Test 1 çözümleri

Çözüm 1: Türkiye'de enlem etkisi ile kuzeye gidildikçe orman üst sınırı alçalır. Karadeniz dağlarında orman üst sınırı Toros Dağları'na göre daha alçakta yer alır. Yüksekte yer aldığı doğru değildir. Diğer seçeneklerde verilenler doğru özelliklerdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 2: Ormanlardaki yaban hayvanlarının sayılarının azaltılması doğru değildir. Aksine orman doğal ortam olarak bütünüyle korunmalıdır. Diğer seçeneklerde verilenler ormanları korumak için yapılması gerekenlerdir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 3: Türkiye'de yazların kurak geçtiği Akdeniz ve Ege bölgelerinde orman yangınları yaz döneminde daha fazla görülmektedir. Karadeniz Bölgesi'nde yıl boyunca nemli iklim özelliklerinin görülmesine bağlı olarak orman yangınları daha az görülmektedir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 4: Karadeniz ve Akdeniz bölgeleri ormanların en fazla olduğu bölgeler olduğu için orman ürünleri endüstrisinde ham madde açısından en elverişli bölgelerdir. Buralarda orman ürünleri endüstrisinin gelişmiş olmasında ham madde faktörü belirleyici olmuştur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 5: Tahrip edilen ormanların kolay yenilenebilmesinde nemlilik etkili olmaktadır. Karadeniz Bölgesi ormanların en kolay yenilenebildiği bölgelerdir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 6: Orman üst sınırı enleme (sıcaklık), orman alt sınırı nemliliğe bağlıdır. Karadeniz kıyıları yıl boyunca nemli olduğu için ormanlar kıyıdan itibaren başlar. Akdeniz kıyılarında kıyıda makiler yer alır. 700 – 800 metre yükseklerden sonra ormanlar başlar. Orman alt sınırının en aşağıda olduğu yerler, Karadeniz kıyılarıdır (III). Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 7: Kağıt endüstrisinin geliştiği yerler ormanların dağılışı ile paralellik gösterir. Kastamonu, Giresun, Muğla ve Mersin'de ormanlar fazla olduğu için kağıt endüstrisinin gelişmesine elverişlidir. Nevşehir ormanların fazla olduğu bir yer olmadığı için kağıt endüstrinin gelişmesine elverişli değildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 8: Kuzey Anadolu Dağları'nın kuzey yamaçları denize dönük yamaçlar olduğu için yağışlar güney yamaçlara göre daha fazladır. Bu yüzden ormanlar kuzey yamaçlarda daha fazladır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 9:
- Orman içinde belirli aralıklarla ağaçsız alanlar oluşturulması,
- Gözetleme kulelerinin artırılması,
- Orman içi ulaşımın kolaylaştırılması

orman yangınlarını önleme ve söndürmeyi kolaylaştırmak için yapılmaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 10: Kurak bölgelerde ağaçlar ve ağaçların yaprak ve benzeri artıkları kuruduğu için kolay tutuşurlar. Nemli bölgelerde ağaçların dökütüleri nemli oldukları için daha geç tutuşup yanarlar. Karadeniz Bölgesi'nde nemlilik orman yangınlarını azaltan etkendir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 11: İç bölgelerde zaten az olan ormanların tahrip edilmesi erozyonu artıran en önemli faktördür. Erozyonu önlemek için yapılan çalışmalardan en önemlisi ağaçlandırma çalışmalarıdır. Toprak erozyonunun fazla olması iç bölgelerde ağaçlandırma çalışmalarını zorunlu hâle getirmiştir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 12: Türkiye'de dağların kıyıya paralel uzanması, yağışa sebep olduğu için ormanların dağılışını etkiler. Deniz etkisine kapalı iç bölgelerde karasal iklim hâkimdir, bu sebeple orman dağılışı etkilenir. Yağış miktarı ve bağıl nem oranı zaten orman dağılışını doğrudan etkiler. Ancak E seçeneğinde verilen "akarsu rejimi" ile ormanların dağılışı arasında herhangi bir ilişki yoktur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 13: Ardıç, meşe, karaçam ve söğüt Türkiye'de iç kesimlerde yaygın olan ağaç türlerindendir. Ladin Doğu Karadeniz Dağları'nda 2000 metre yükseklerde yetişen bir ağaç türüdür. İç bölgelerde bulunmamaktadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 14: Ladin ve sarıçam yıl boyunca yeşil kalan bitkilerdir. Kayın ve meşe gibi geniş yapraklı ağaç türleri kış mevsiminde yaprağını dökerler, yıl boyunca yeşil kalan bitkilerden değillerdir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 15: Artvin'de yıl boyunca nemli iklim özellikleri görüldüğü için orman yangınları diğer seçeneklerde verilen illere göre daha az görülür. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 16: Ormanlar besi hayvanlarının beslenme alanı olarak kullanılmamalıdır. Besi hayvanları ormanlara zarar verir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 17: Karadeniz Bölgesi'nde yıl boyunca bol yağışlı iklim özelliklerinin görülmesi ağaçlandırma çalışmalarını kolaylaştırır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 18: Kağıt – selüloz endüstrisi ham madde temininin kolaylığı nedeniyle ormanların fazla olduğu yerlerde gelişmiştir. İç Anadolu Bölgesi (III) ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde (IV) ormanlar az olduğu için kağıt – selüloz endüstrisinin gelişmiş olması beklenmez. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 19: Soruda verilen iller içinde nemliliğin en fazla olduğu il Bartın'dır. Bu yüzden Bartın'da ormanların yenilenmesi daha kolaydır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Ormanların dağılışını belirleyen en önemli faktör nemliliktir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi buharlaşma şiddetinin fazla olmasına bağlı olarak en kurak bölgedir. Bu yüzden bölgede orman azdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 2: Yıldız Dağları soruda verilen yerler içinde yıllık yağış miktarının en fazla olduğu yöredir. Bu yüzden ormanların yoğun olduğu yerler arasındadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 3: Karstik şekillerin oluşumu ile ormanlarının tahrip edilmesinin bir ilgisi bulunmamaktadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 4: Türkiye'de ormanların yoğun olduğu yerlerde genellikle orman ürünleri endüstrisi ve kağıt – selüloz endüstrisi gelişmiştir. Diğer seçeneklerde verilenler ormanların dağılışı ile paralellik gösteren özellikler değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 5: Ormanların sık olduğu yörelerde yangın önleme çalışmalarında güçlükler yaşanır. Sık ormanların bulunduğu alanlarda yangın hızlı yayılır. Bu yüzden ormanlar arasında oluşturulan boşluklar yangının yayılmasını önlemede kolaylık sağlar. Yangın esnasında da yangının yayılma yönünde (rüzgârın etkisi) boşluklar oluşturularak yangın söndürme çalışmalarına kolaylık sağlanabilir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 6: Ormanların yoğun olduğu yerler kağıt – selüloz ham maddesi bakımından elverişli yerlerdir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi Türkiye'de orman oranının en az olduğu bölgedir. Bu yüzden kağıt – selüloz endüstrisinin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde gelişmesi beklenmez. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 7: Türkiye'de ormanların dağılışını etkileyen en önemli faktör nemliliktir. Ormanlar nemli bölgelerde fazla, kurak bölgelerde azdır. Karadeniz Bölgesi yıl boyunca yağışlı olduğu için ormanlar fazladır ve ormanlar kıyıdan itibaren başlar. (Orman alt sınırını nemlilik, orman üst sınırını sıcaklık (enlem) belirler. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 8: Haritada V numaralı alan İç Anadolu Bölgesi'ni göstermektedir. İç Anadolu Bölgesi'nde nem ve yağış azdır. Dolayısıyla V numaralı alan orman bakımından zengin değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 9: Türkiye'de yükseğe çıkıldıkça sıcaklığın azalmasına bağlı olarak geniş yapraklı ormanlar yerini iğne yapraklılara bırakır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 10: Ormanlardaki yaban hayvanlar doğal ortamın bir parçasıdır. Bu yüzden yaban hayvanlarının korunması gerekir ve bu durum ormanlara zarar veren bir etkinlik değildir. Aksine ormanların korunmasına destek sağlar. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 11: Ormanların dağılışı göz önüne alındığında orman ürünleri endüstrisinin en fazla Karadeniz Bölgesi'nde, en az Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde gelişmesi beklenir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 12: Verilen iller içinde ormanların en az olduğu il Adıyaman'dır. Adıyaman'da ormanların az, bitki örtüsünün cılız olması toprak erozyonunun şiddetini artırır. Bu yüzden ağaçlandırma çalışmaları bu ilde daha önemli bir durumdur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 13: Orman içi ve kenarlarında yer alan köylerin çoğalması ormanların korunmasına zarar veren bir özelliktir. Aksine bu köylerin belirli geçim kaynaklarına yönlendirilerek ormanlardan uzak yerlerde kurulup gelişmesi sağlanmalıdır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 14: Bolu Karadeniz Bölgesi'ndedir. Karadeniz Bölgesi'nde orman ve orman ürünleri önemli bir yer tutar. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 15: Ham madde açısından ele alındığında orman ürünleri endüstrisinin daha çok ormanların yoğun olduğu yörelerde geliştiği görülmektedir. Niğde orman bakımından zengin bir il olmadığı için bu ilde orman ürünleri endüstrisinin gelişmesi beklenmez. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 16: Kızılçam, karaçam, meşe ve kayın Türkiye ormanlarında en yaygın olan ağaç türleridir. Sığla ağacı Muğla – Köyceğiz çevresinde bulunan endemik bir ağaç bitkisidir. Endemik bitkiler yalnızca belirli bir yörede yetişen bitkilerdir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 17: Ormanların dağılışında en önemli faktör nemliliktir. İç Anadolu Bölgesi'nin iç kesimlerinde yağışlar az olduğu için ormanlar azdır. Bölgenin kenarlarında engebe ve yükselti arttığı için yağışlar genellikle daha fazladır. Bu yüzden bölgenin kenarlarına doğru ormanlar artmaktadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 18: Türkiye'de orman yangınları en çok Akdeniz ve Ege bölgelerinde yaz aylarında görülür. Haritada gösterien IV numaralı Karadeniz Bölgesi'nde yıl boyunca nemlilik fazla olduğu için orman yangınları daha azdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

TÜRKİYE'DE MADENCİLİK

Test 1 çözümleri

Çözüm 1:
I. Maden'de (Elazığ) → Bakır işletmesi,
II.Ereğli'de (Zonguldak) → Demir - çelik işletmesi,
III. Seydişehir'de (Konya) → Alüminyum işletmesi bulunur.
Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 2: Ülkemizde krom işleyen fabrikalar, Elazığ ve Antalya'da bulunmaktadır. Buna göre haritada II numara ile gösterilen Antalya ve IV numara ile gösterilen Elazığ'da krom tesisleri bulunmaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 3: Birbirinden farklı jeolojik dönemlere ait arazilerin var olması ülkemizde madenciliğin fazla olmasını ve madenlerin çeşitli olmasını sağlamıştır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 4: Metal madenleri işleyen sanayi kuruluşlarına metalurji sanayi denildiğine göre alüminyum, demir - çelik, ferro - krom ve bakır metal madenleri oldukları için fabrikaları metalurji sanayisine örnektir. Ancak cam, metal madeni olmadığı için cam fabrikası metalurji sanayisine örnek olamaz. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 5: Türkiye'de taş kömürü yatakları Ereğli - Zonguldak - Amasra Havzası'nda yer alır. Ereğli ve Karabük illeri enerji kaynağı olan taş kömürü yataklarına yakın olduğu için bu illerde demir - çelik fabrikaları kurulmuştur. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 6:
- Haritada □ ile gösterilen Divriği, Hasançelebi, Hekimhan, Eymir ve İzmir'de demir madeni çıkarımı yapılmaktadır.
- Haritada △ ile gösterilen Elazığ, Diyarbakır, Artvin ve Küre'de bakır madeni çıkarımı yapılmaktadır.
- Haritada ○ ile gösterilen Bigadiç ve Seyitgazi'de bor madeni çıkarımı yapılmaktadır.

Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 7: Türkiye'de uranyum yatakları şunlardır:
- Yozgat / Sorgun
- Uşak / Fakılı
- Manisa / Köprübaşı
- Aydın / Çavdar - Demirtepe

Buna göre haritada yerleri verilen merkezlerde uranyum yatakları bulunur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 8: Bir madenin işletilebilmesi için gerekli olan özellikler şunlardır:
- Madenin rezerv miktarının yeterli olması
- Madenin cevher oranının yüksek olması
- Madenin kullanım alanlarının yaygın olması
- Maden sahasının ulaşım imkânlarının uygun olması
- Sermaye, yetişmiş insan gücü (kalifiye) eleman ve iş gücünün yeterli olması
- Madenin yüzeye yakın olması gerekir.

Ancak madenin çıkarım alanlarının kıyılara yakın olması bir madenin işletilebilmesi için gerekli olan bir özellik değildir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 9: Bigadiç'te bor madeni çıkarılmaktadır. Seydişehir'de boksit madeni çıkarılmaktadır. Divriği'de demir madeni çıkarılmaktadır. Guleman'da krom madeni çıkarılmaktadır. Ancak bakır madeninin çıkarım yeri haritada gösterilmemiştir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 10: Demirin rezerv bakımından en zengin yatakları, Sivas ve Malatya illerinde bulunmaktadır. Divriği, Hasançelebi ve Hekimhan demir yataklarının bulunduğu başlıca yerlerdir. Niğde, Bingöl ve Kesikköprü diğer önemli demir yataklarıdır. Bu yerlerde çıkarılan demir ulaşımın kolay olduğu kıyılarda yer alan Ereğli (Zonguldak), Karadeniz ve İskenderun demir - çelik fabrikalarında işlenmektedir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 11: Divriği, Hekimhan, Kozan ve Eymir demir çıkarılan yerlerdir. Çayeli ise bakır madeninin çıkarıldığı bir yerdir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 12: Demir, Kütahya'da (Emet) çıkarılmaz. En zengin demir yatakları Sivas ve Malatya illerinde bulunmaktadır. Kütahya'da (Emet) bor madeni çıkarılmaktadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 13: Türkiye'de maden çeşitliliğinin en fazla olduğu yer Yukarı Fırat Bölümü'nde bulunan Elazığ ilidir. İlde birçok maden işletmesi bulunur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 14: Türkiye'de maden ve madencilik ile ilgili olarak II. öncülde yer alan "İhracatta madencilik en büyük paya sahiptir." ifadesi yanlıştır. Çünkü ihracattaki en büyük pay imalat sanayisine aittir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 15: Mardin (Mazıdağı), Adıyaman, Bingöl ve Bitlis yörelerinden çıkarılan, özellikle gübre imalatında kullanılan yer altı kaynağı fosfattır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 16: Dünya bor rezervinin %73'ü ülkemizde bulunmaktadır. Buna rağmen bu madenin ülkemizin ekonomisine katkısı beklenen düzeyde değildir. Çünkü bor madenin üretimi ve ihracatı azdır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 17: Fosfat kayasının %85'i gübre olarak %15'i de yem, gıda, deterjan, alaşım metalürjisi, kâğıt, kibrit, hap ve kimya sanayilerinde kullanılmaktadır. Türkiye'deki fosfat yatakları Mazıdağı (Mardin), Adıyaman, Bingöl, Şanlıurfa ve Bitlis'te yer almaktadır. Ancak üretimi tüketimi karşılamadığı için daha çok ithal edilmektedir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 18: Seçeneklerde yer alan Divriği ve çevresinde, Hasançelebi ve çevresinde, Torbalı ve çevresinde, Eymir ve çevresinde demir madeni çıkarılır. Keçiborlu'da ise kükürt madeni çıkarılır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 19: Bor mineralinin kullanım alanı oldukça yaygındır. Roket ve jet yakıtları ile enerji üretiminin yanı sıra cam, porselen, hijyen ve temizlik ürünleri, fotoğrafçılık, çimento, ilaç ve boya sanayisi, böcek öldürücüleri bu madenin kullanıldığı başlıca alanlardır. Türkiye, sahip olduğu yaklaşık 3,2 milyar tonluk bor mineralleri rezervi ile dünyadaki toplam rezervin yaklaşık %73'ünü elinde bulundurur. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 20: Alüminyum elde edilen boksitin ülkemizdeki yatakları sınırlıdır. Bu madenin başlıca yatakları; Akseki (Antalya), Seydişehir (Konya), Milas (Muğla), Payas (Hatay) ve Kokaksu'da (Zonguldak) bulunmaktadır. Boksitin ülkemizde işlendiği yer ise haritada I numara ile gösterilen Seydişehir'dir (Konya). Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 21: Bakır, elektronik eşyalar üreten fabrikaların önemli bir ham maddesidir. Türkiye' de bakır madeni; Murgul (Artvin), Çayeli (Rize), Küre (Kastamonu), Maden (Elazığ) ve Ergani'de (Diyarbakır) çıkarılmaktadır. Buna göre haritada gösterilen alanlarda çıkarılan maden bakırdır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 22: Barit suda erimemektedir. Özellikle petrol ve gaz sondajlarında baskıyı kontrol etmek ve patlamaları önlemek, kuyu duvarlarını sabitleştirmek amacıyla kullanılmaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 23: Zımpara taşı metamorfik (başkalaşım) bir kayaçtır. Elmastan sonra en sert yapıya sahiptir. Madenlerin, optik araçların cilalanmasında ve parlatılmasında kullanılır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 24: Divriği'de kurşun değil demir çıkarımı yapılmaktadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Verilen kuruluşlardan yalnızca Seydişehir alüminyum tesislerinde işlenen boksit madeni yakın çevreden (Seydişehir – Akseki arası) elde edilmektedir. Soruda verilen diğer kuruluşlar bulundukları yerde çıkarılan ham maddeyi işleyen kuruluşlar değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 2: Keban'da demir cevheri bulunmamaktadır. (Keban'da kurşun – çinko yatakları vardır.) Diğer seçeneklerde verilen madenlerin çıkarıldıkları yerler doğrudur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 3: Kırka – Eskişehir'de bor tesisleri kurulduğu yerdeki ham maddeyi işleyen tesislerdir. Ereğli-demir çelik ve Aliağa demir – çelik tesislerinde başka yerlerden gelen demir cevheri işlenir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 4: Yukarı Fırat Bölümü Türkiye'de maden çeşidi ve rezervi bakımından en zengin bölümdür. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 5: Boksit madeni Antalya Bölümü'nde Seydişehir ve Akseki'de çıkarılarak Seydişehir'deki alüminyum tesislerinde işlenir. Soruda verilen özellikler boksit madenine ait özelliklerdir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 6: Elazığ'da boksit işleyen bir tesis yoktur. Boksit Seydişehir'deki (Konya) alüminyum tesislerinde işlenir. Diğer seçeneklerde verilen eşleştirmeler doğrudur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 7: Ege Bölgesi'nde
- Afyon, Muğla ve Denizli'de mermer,
- Kütahya Emet'te bor,
- Aydın, Muğla ve İzmir'de zımpara taşı,
- Bergama ve Uşak'ta altın işletmeleri vardır.

Ege Bölgesi'nde bakır çıkarılan bir yer bulunmamaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 8: Krom çeliği, kırılma ve darbelere karşı güçlendirdiğinden, metalurji sanayinde yaygın olarak kullanılan bir madendir. Ayrıca çeliği oksitlenmeye ve aşınmaya karşı korumaktadır. Alacakaya (Elazığ), Kopdağ (Erzincan), Köyceğiz ve Fethiye gibi birçok noktadan çıkarımı yapılmaktadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 9:
- Konya – Seydişehir'de alüminyum işletmesi,
- Elazığ'da bakır işletmesi ve ferro – krom tesisleri,
- Antalya'da ferro – krom tesisleri,
- Samsun'da bakır işletmesi kurulmuştur.

Gaziantep ilinde madenciliğe dayalı önemli bir kuruluş yoktur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 10: Soruda verilen özellikler bor minerallerine ait özelliklerdir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 11: Ege Bölgesi'nde rezervi fazla olan yeraltı zenginlikleri krom (III), mermer (IV) ve civadır (V). Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 12: Küre'de (Kastamonu) krom rezervi bulunmamaktadır. Bakır çıkarılmaktadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 13: Karadeniz Bölgesi bakır rezervinin fazla olduğu bir bölgedir. Küre (Kastamonu), Murgul (Artvin) ve Çayeli'nde (Rize) bakır rezervleri fazladır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 14: Doğu Anadolu Bölgesi yer altı kaynakları bakımından zengin bir bölgedir. Demir, bakır, krom, kurşun – çinko ve oltu taşı bazı önemli madenlerdir. Ancak Doğu Anadolu Bölgesi'nde boksit rezervi bulunmamaktadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 15: Haritada çıkarıldığı ve işlendiği yerlerin verildiği maden demirdir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 16: Türkiye'de madenler bakımından en zengin ve çeşitliliğe sahip bölgesi Doğu Anadolu, Bölümü ise Yukarı Fırat'tır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 17: Cıva doğada akışkan hâlde bulunan tek metal elementtir. Termometre imalatı, fotoğrafçılık, boya, metalurji gibi birçok sektörde kullanılır. Yataklarının büyük bölümü Ege Bölgesi'nde yer almaktadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 18: Eskişehir'de lüle taşı, Erzurum'da oltu taşı ve Elazığ'da krom madeni çıkarılmaktadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Test 3 çözümleri

Çözüm 1:
- Yükselti ve engebenin fazla olması,
- Dağların doğu – batı uzanışlı olması maden çeşidi ve rezervini etkileyen özelliklerden değildir.

Maden çeşitliliği ve rezervi jeolojik devirlerde yaşanan olaylarla ilgili bir özelliktir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 2: Fosfat Türkiye'de çok az çıkarılmaktadır. Dolayısıyla diğer yeraltı zenginliklerine göre dışa bağımlılık daha fazladır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 3: Oltu taşı Erzurum – Oltu'da çıkarılan siyah bir taştır. Lüle taşı Eskişehir'de çıkarılan beyaz bir taştır. Oltu taşı ve lüle taşı tespih, takılar, biblo ve çeşitli süs eşyalarının yapımında kullanılır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 4: Küre, Murgul, Çayeli ve Ergani'de bakır çıkarılmakta Samsun ve Elazığ'da işlenmektedir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 5: Türkiye'de ferro – krom tesisleri Antalya ve Elazığ'da, bakır işleme tesisleri Samsun ve Elazığ'da kurulmuştur. Elazığ hem ferro – krom tesislerinin hem de bakır işleme tesislerinin bulunduğu ildir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 6:
- Ergani, Murgul, Çayeli ve Küre'de bakır çıkarılır.
- Seydişehir ve Akseki'de boksit çıkarılır.
- Divriği ve Hekimhan'da demir çıkarılır.

Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 7: Samsun bakır işletmeleri ve Karabük demir-çelik tesislerinde bulunduğu yerde çıkarılan ham madde işlenmemektedir. Seydişehir'de boksit, Kırka'da (Eskişehir – Seyitgazi) bor mineralleri çıkarıldığı yerde işlenir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 8: Kullanım alanları verilen maden tuzdur. Tuz yemeklere tat vermesi için kullanılır. İnsanın temel tüketim maddelerinden biridir. Kimya endüstrisi alanında tüketilmektedir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 9: Türkiye'de bor mineralleri Susurluk'ta ve Kırka'da (Eskişehir – Seyitgazi) çıkarılarak Bandırma ve Kırka'daki tesislerde işlenmektedir. Haritada I numara ile gösterilen yer bor minerallerinin en çok çıkarıldığı yerlerden biridir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 10: Samsun'da bakır çıkarılmamakta, bakır işletmelerinde başka yerlerden getirilen bakır cevheri işlenmektedir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 11: Türkiye'de bakır işleme tesisleri Samsun ve Elazığ'da bulunmaktadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 12: Divriği ve Hekimhan'da çıkarılan Karabük, Ereğli, İskenderun, Aliağa ve Kırıkkale'de işlenen maden demirdir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 13: Bor mineralleri jet yakıtı olarak kullanılır. Başlıca yataklar; Bursa, Balıkesir, Kütahya ve Eskişehir çevresindedir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 14: Bor minerallerinin en fazla bulunduğu yerlerden biri Güney Marmara Bölümü'dür. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 15: Yukarı Fırat Bölümü'nde yer alan iller; Tunceli, Erzincan, Elazığ, Malatya ve Bingöl'dür. Elazığ'da bakır, kurşun ve krom madeni, Malatya ve Bingöl'de demir madeni çıkarılır. Ancak alüminyum Seydişehir, Zonguldak ve Hatay'da çıkarıldığı için Yukarı Fırat Bölümü'nde bulunmaz. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 16: Demir; Ereğli, Karabük, Divriği ve İskenderun'da işlenmektedir. Bakır, Samsun'da işlenmektedir. Krom, Elazığ ve Antalya'da işlenmektedir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 17: Harita incelendiğinde üçgenle gösterilen Uludağ'da volfram, daire ile gösterilen Seydişehir'de alüminyumun ham maddesi boksit, kare ile gösterilen Mazıdağı'nda fosfat çıkarılan başlıca madendir. Doğru cevap B seçeneğidir.

TÜRKİYE'DE ENERJİ KAYNAKLARI

Test 1 çözümleri

Çözüm 1: Soma, Afşin – Elbistan, Yatağan ve Seyitömer'deki termik santrallerde linyit kömürü kullanılır. Çatalağzı'ndaki termik santralde farklı bir enerji kaynağı olan taş kömürü kullanılır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 2: Fosil yakıtlar hava kirliliğine neden olan enerji kaynaklarıdır. Petrol, taş kömürü, linyit kömürü ve doğal gaz hava kirliliğine neden olur (bunların içinde en az hava kirliliğine neden olan yakıt doğal gazdır). Rüzgâr enerjisi hava kirliliğine neden olan kaynaklardan biri değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 3: Amasya'da endüstri diğer seçeneklerde verilen illerdeki kadar gelişmemiştir. Bu yüzden enerji tüketimi daha azdır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 4: Marmara Bölgesi enerji potansiyeli en az olan (enerji tüketimi en fazla) bölgedir. Yükselti ve engebe az olduğu için hidroelektrik potansiyeli düşüktür. Yeraltı kaynakları arasında zengin enerji kaynaklarına sahip değildir. (Jeotermal kaynaklar bakımından zengindir). Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 5: Kömür çeşitleri, petrol ve doğal gaz fosil yakıtlardır. Jeotermal kaynaklar (sıcak su kaynakları) yenilenebilir enerji kaynaklarındandır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 6: Elbistan'da linyitle çalışan, Hamitabat'ta doğal gazla çalışan, Çatalağzı'nda taş kömürü ile çalışan termik santraller, Keban'da hidroelektrik santral kurulmuştur. Seydişehir'de elektrik üretiminde yararlanılan bir kaynak bulunmamaktadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 7: Doğu Karadeniz kıyıları (IV) bulutluluğun en fazla olduğu yerlerdir. Bu yüzden güneş enerjisi potansiyelinin en düşük olduğu yerler buralardır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 8: Türkiye'de hidroelektrik enerji, rüzgâr enerjisi ve jeotermal kaynak potansiyeli yüksektir. Bu kaynaklardan hidroelektrik enerjinin elektrik üretimindeki payı yüksek olduğu hâlde rüzgâr enerjisi ve jeotermal kaynak enerjisinin elektrik üretimindeki payı azdır. (Türkiye'de doğal gaz rezervleri azdır). Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 9: Türkiye'de akarsuların hidroelektrik potansiyellerinin yüksek olmasının nedeni yatak eğimlerinin ve akış hızlarının fazla olmasıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 10: Küçük Menderes Nehri yatak eğimi az olan bir akarsu olduğu için hidroelektrik potansiyeli yüksek olan akarsulardan biri değildir. Aras, Kızılırmak, Manavgat ve Yeşilırmak nehirlerinin yatak eğimleri fazla olduğu için hidroelektrik potansiyelleri yüksektir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 11: Ege Bölgesi zengin linyit yataklarına sahip olduğu için, çok sayıda linyitle çalışan termik santrallerden elektrik üretimi sağlanmaktadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 12: Çatalağzı'nda taş kömürü ile çalışan termik santral kurulmuştur. Doğal gaz ile çalışan termik santral bulunmamaktadır. Diğer seçeneklerde verilen yerlerde kullanılan kaynaklar doğru eşleştirilmiştir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 13: Çatalağzı'nda yakın çevreden çıkarılan taş kömürü, Soma'da ve Elbistan'da yakın çevreden çıkarılan linyit kömürü, Silopi'de yakın çevreden çıkarılan asfaltitten termik santrallerde elektrik üretiminde yararlanılır. Ovaakça'da doğal gazdan yararlanılarak elektrik üretimi yapılır. Ancak burada doğal gaz çıkarılmamaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 14: Güneş enerjisi potansiyelini etkileyen temel faktör bulutluluktur. Bulutluluğun fazla olduğu yerlerde potansiyel düşük, bulutluluğun az olduğu yerde potansiyel yüksektir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 15: Türkiye'de yapımı süren nükleer santral Mersin – Akkuyu'dadır. Diğer nükleer santralin Sinop'ta yapılması ile ilgili çalışmalar devam etmektedir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 16: Hidroelektrik potansiyeli akarsuyun yatak eğimine (akış hızına) bağlıdır. Doğu Anadolu Bölgesi yüksek ve engebeli bir bölge olduğu için akarsuların yatak eğimi fazladır. Bu yüzden hidroelektrik potansiyeli yüksektir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 17: Barajlar:
- Enerji üretimi,
- Sel ve taşkınları önleme,
- İçme ve kullanma suyu sağlama,
- Tarımda sulama suyu sağlama

gibi amaçlarla yapılır. Şehirlerde su sporları alanı oluşturma barajların yapılış amaçları arasında bulunmamaktadır. Zaten barajların çoğu şehirlere yakın yerlerde yapılmamıştır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 18: Germencik'te jeotermal kaynaktan, Keban'da hidroelektrik santralden elektrik üretildiği için hava kirliliği görülmez. Çatalağzı'nda (I) taş kömürü ile Elbistan'da (III) linyit kömürü ile elektrik üretimi yapıldığı için buralarda hava kirliliği daha fazladır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 19: Jeotermal kaynakların potansiyeli arazinin jeolojik özelliklerine bağlıdır; fay hatlarının fazla olduğu ve genç volkanik arazilerin bulunduğu yerlerde jeotermal kaynakların potansiyeli fazladır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 20: Birecik'te hidroelektrik santrali kurulmuştur. Hidroelektrik santrallerinde su miktarı iklim koşullarına bağlı olarak değişebilir.
Çatalağzı'nda taş kömürü, Ovaakça'da doğal gaz ile çalışan santraller kurulmuştur. Buralarda elektrik üretimi iklim koşullarına bağlı değildir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Bir ülkede endüstrinin gelişmesinin en önemli göstergesi enerji tüketiminin hızla artmasıdır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 2: Türkiye'de güneş enerjisi potansiyelinin en yüksek olduğu yerler; Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin güneyi, en düşük olduğu yerler; Doğu Karadeniz kıyılarıdır. (Nedeni enlem ve bulutluluk). Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 3:
- Doğal gazın kullanımı dışa bağımlılığı artırır, ancak diğer yakıtlar kadar kirliliğe neden olmaz.
- Linyit kömürünün kullanılması kirliliğe neden olur, ancak dışa bağımlılığı azaltır, çünkü yerli kaynaktır.
- Jeotermal kaynağın ve hidroelektrik kaynağın kullanılması hem kirliliğe neden olmaz hem dışa bağımlılığı azaltır.
- Petrol hem kirliliği hem de dışa bağımlılığı artıran bir kaynaktır.

Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 4: Jeotermal kaynak potansiyeli kırıklı yapıların ve genç volkanik arazilerin bulunduğu yerlerde fazladır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 5: Tunçbilek ve Orhaneli'ndeki termik santrallerde linyit kömürü kullanılmaktadır. Çatalağzı'nda taş kömüründen, Sarayköy'de jeotermal kaynaktan elektrik elde edilir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 6: Türkiye'de ilk defa petrol bulunan yer Batman yakınlarında Raman Dağı'dır. Batman Türkiye'deki ilk kurulan ve bulunduğu yerdeki petrolü işleyen petrol rafinerisidir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 7: Afşin – Elbistan, Soma, Yatağan ve Gökova'da linyit rezervlerinin fazla olmasına bağlı olarak termik santraller kurulmuştur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 8: Ovaakça'da doğal gaz çevrim santrallerinden, Alaçatı'da rüzgâr santrallerinden elektrik elde edilir. (Alaçatı ilk defa rüzgâr santralinin kurulduğu yerdir.) Buralarda elektrik üretiminde çevre kirliliği olmaz. Çatalağzı'nda taş kömüründen, Elbistan'da linyit kömüründen elektrik elde edilir. Bu kaynaklar hava kirliliğini artıran kaynaklardır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 9: Muğla ilinde endüstri fazla gelişmediği için enerji tüketimi diğer seçeneklerde verilen illere göre daha azdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 10:
- Bursa'da doğal gaz çevrim santrallerinde (Ovaakça),
- Zonguldak'ta taş kömüründen (Çatalağzı),
- Manisa'da linyit kömüründen (Soma),
- Elazığ'da Keban Barajı'ndan elektrik üretimi yapılır.

Edirne ilinin elektrik üretimine önemli bir katkısı yoktur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 11: Jeotermal kaynak, güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi, hidroelektrik enerjisi, dalga-akıntı ve gel-git enerjisi yenilenebilir enerji kaynaklarıdır. Kömür, petrol, doğal gaz gibi fosil yakıtlar ve nükleer kaynaklar tükenebilir enerji kaynaklarındandır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 12: Türkiye jeotermal kaynak potansiyeli yüksek olan bir ülkedir. Ancak jeotermal kaynakların elektrik üretimindeki payı fazla değildir. Jeotermal kaynaklardan yararlanılarak elektrik üretiminin sağlandığı önemli santraller Ege Bölgesi'nde kurulmuştur. (Denizli – Sarayköy, Aydın – Germencik). Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 13: Keban'da hidroelektrik santralden, Alaçatı'da rüzgâr santrallerinden elektrik üretilmektedir. Buralarda elektrik üretiminde iklim koşulları etkili olur. Sarayköy'de jeotermal kaynaktan, Ovaakça'da doğal gazdan elektrik elde edilir. Bu yüzden buralarda üretim, iklim koşullarına bağlı değildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 14: Türkiye'de güneş enerjisi potansiyeli güneyde fazla, kuzeyde azdır. Bartın'da bulutluluk fazla olduğu için güneş enerjisi potansiyeli düşüktür. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 15: Türkiye'de rüzgâr enerjisi potansiyelinde enlem etkili değildir. Yer şekilleri, rüzgârın esme süresi ve şiddeti rüzgâr enerjisi potansiyelini etkiler. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 16: Ege Bölgesi'nde; Soma, Tunçbilek, Seyitömer ve Yatağan'da linyit kömürü ile çalışan termik santraller bulunmaktadır. Edremit termik santrallerin bulunduğu yerlerden biri değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 17: Enerji tüketiminin en fazla olduğu yerler sanayinin geliştiği yerlerdir. Bu yüzden sanayinin geliştiği yerlerle enerji tüketiminin fazla olduğu yerler benzerlik gösterir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 18: Soruda verilen santrallerden Elbistan'da, Soma'da ve Yatağan'da linyit kömürü, Ovaakça'da doğal gaz kullanılır. Hepsi yenilenemeyen enerji kaynaklarındandır. Germencik'te kullanılan jeotermal kaynak yenilenebilen enerji kaynaklarındandır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 19: Marmara Bölgesi Türkiye'de endüstrinin en fazla geliştiği bölgedir. Bu yüzden enerji tüketimi en fazla olan bölge Marmara Bölgesi'dir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 20: Haritaya bakıldığında 1. merkezde doğal gaz, 2. merkezde taş kömürü, 3. merkezde jeotermal, 4. merkezde petrol yaygın olan enerji kaynağıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 21: Jeotermal enerji kaynakları; faylanmanın, kırıkların ve çatlakların en fazla olduğu bölgelerde yer alır. Jeotermal enerji kaynakları en fazla Ege Bölgesi illerinde yer almaktadır. Haritada III ve IV numaralı alanlar Ege Bölgesi'nde yer almaktadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

TÜRKİYE'DE SANAYİ

Test 1 çözümleri

Çözüm 1: Türkiye'de seramik endüstrisi en çok; Çanakkale, Kütahya, Bilecik ve Uşak'ta gelişmiştir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 2: Türkiye'de petrol rafinerileri;
- Batman, İzmit, İzmir, Mersin ve Kırıkkale'de kurulmuştur.

Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 3: Bir ülkede sanayinin gelişmesi;
- Ulaşımı,
- Ham madde alımını,
- Ticareti,
- Nüfus dağılışını,

(enerji tüketimini, göçleri, istihdam kapasitesini, çevre kirliliğini) etkiler. Turizm etkinlikleri sanayinin doğrudan etkilediği özelliklerden biri değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 4: Türkiye'de en yaygın endüstri kolları;
- Unlu mamuller,
- Besin endüstrisi,
- Çimento ve
- Dokuma endüstrileridir.

Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 5: Kıyı Ege Bölümü (I) ile Adana Bölümü'nde (III) hem demir – çelik endüstrisi hem de petro – kimya endüstrisi gelişmiştir. (Kıyı Ege Bölümü'nde Aliağa'da demir-çelik ve petro – kimya tesisleri bulunmaktadır. Adana Bölümü'nde Mersin'de petro – kimya, İskenderun'da demir-çelik tesisleri kurulmuştur.) Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 6: Seramik, çimento, tuğla – kiremit ve porselen endüstrileri ham maddesi taşa – toprağa dayalı olan endüstri kollarıdır. Naftalin maden kömürünün damıtılmasıyla elde edilen orta ve ağır yağlardan ayrıştırılır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 7: Verilen endüstri kollarından hepsinin geliştiği yerlerde ham madde bulunmaktadır. Kuruluş yerlerinin belirlenmesinde en önemli faktör ham maddedir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 8: Antalya'da endüstri fazla gelişmemiştir. Bu yüzden deniz kirliliğinin nedeni endüstri kuruluşlarının fazlalığı değildir. Diğer seçeneklerde verilen yerlerde endüstri geliştiği için deniz kirliliği görülmektedir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 9: Kıyı Ege ovaları (I) ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde (III) pamuk üretimi fazladır ve pamuklu dokuma endüstrisi gelişmiştir. Batı Karadeniz Bölümü (II) ve Hakkari Bölümü'nde (IV) ham madde bulunmadığı ve diğer koşullar elverişli olmadığı için pamuklu dokuma endüstrisi gelişmemiştir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 10: Haritada verilen yerlerde petro – kimya endüstrisi gelişmiştir.
- I. İzmir – Aliağa
- II. İzmit – Tüpraş
- III. Kırıkkale – Orta Anadolu
- IV. Mersin – Ataş
- V. Batman'da petro – kimya tesisleri kurulmuştur.

Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 11: Türkiye'de petrol rafinerileri; Batman, Mersin (Ataş), İzmir (Aliağa), Kırıkkale (Orta Anadolu) ve İzmit (Tüpraş)'tir. Buna göre İzmir'de kurulacak istasyon daha uygun olur. Çünkü burada Aliağa Petrol Rafinerisi bulunmaktadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 12: Verilen iller içinde endüstrinin en fazla geliştiği il Sakarya'dır. Bu yüzden Sakarya'da endüstrinin gelişmişliğine bağlı çevre kirlenmesinin daha fazla olması beklenir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 13: İstanbul, Adana, Kocaeli ve Sakarya endüstrinin en fazla geliştiği illerdir. Buralarda enerji tüketimi fazladır. Muğla'da endüstri fazla gelişmediği için enerji tüketimi bu illerdeki kadar fazla değildir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 14: Edirne'de zeytin yetiştirilmez, zeytinyağı endüstrisi gelişmemiştir. (Edirne'de ayçiçeği yağı endüstrisi gelişmiştir.) Diğer seçeneklerde verilen endüstri kolları eşleştirildiği illerde gelişmiş olan endüstri kollarıdır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 15: Soruda verilen illerin hepsi enerji potansiyelinin fazla olduğu iller değildir. İş gücü potansiyeli daha çok endüstrinin gelişmesinin sonuçları olarak ele alınır. Ulaşım ve pazar koşullarının elverişli olması soruda verilen illerde endüstrinin gelişmesini kolaylaştıran ortak özelliklerdir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 16: Çimento, seramik, tuğla – kiremit ve cam endüstrilerinin ortak özelliği ham maddelerinin taşa, toprağa dayalı olmasıdır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 17:
- Adana'da pamuk yetiştirilmektedir,
- Bursa'da ham ipek üretilmektedir,
- İzmir'de tütün yetiştirilmektedir,
- Erzurum'da şeker pancarı yetiştirilir. Buralarda soruda verilen endüstri kolları yakın çevreden elde edilen ham maddeyi kullanmaktadır.

Ancak Mersin'de petrol çıkarılmamaktadır. Mersin'deki petro – kimya tesislerinde yakın çevreden çıkarılan bir ham madde kullanılmamaktadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 18: Batı Karadeniz Bölümü'nde;
- Karabük ve Ereğli'de demir-çelik endüstrisi,
- Taşköprü (Kastamonu) ve Çaycuma'da (Zonguldak) kağıt endüstrisi,
- Kastamonu'da şeker endüstrisi,
- Sinop'ta cam endüstrisi gelişmiştir.

Pamuklu dokuma Batı Karadeniz Bölümü'nde gelişmiş bir endüstri kolu değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 19: Karabük, Ereğli (Zonguldak), İskenderun, Aliağa ve Kırıkkale'de gelişmiş olan ortak endüstri kolu demir-çelik endüstrisidir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 20: Şeker pancarı kısa sürede işlenmesi gereken bir ürün olduğu için şeker fabrikaları pancar üretim alanlarına yakın yerlerde kurulmuştur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Türkiye'de demir – çelik fabrikaları ham maddenin bulunduğu yerlerde kurulmamıştır. Enerji kaynağı ve ulaşım koşullarına bağlı olarak dağılım gösterir. Diğer seçeneklerde verilen endüstri kuruluşları genellikle ham maddenin bulunduğu yerlerde kurulan endüstri kuruluşlarıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 2: Aliağa ve Kırıkkale petro – kimya tesislerinin kurulduğu yerlerdendir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 3: Soruda verilen yerlerde gelişmiş olan ortak endüstri kolu kağıt – selüloz endüstrisidir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 4: Bazı endüstri bitkileri çabuk bozulabildiği için üretildiği yerlerde kısa sürede işlenmesi gerektiği için ham madde üretim alanlarına yakın yerlerde kurulurlar. Çay bitkisi de bu ürünlerden biridir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 5: Doğal bitki örtüsü, orman ürünleri endüstrisi ve kağıt – selüloz endüstrisi gibi yalnızca doğal bitki örtüsünü ham madde olarak kullanan endüstri kollarının dağılışını etkiler. Genel olarak endüstri kuruluşlarının dağılışı üzerinde etkili değildir. Diğer seçeneklerde verilenler endüstri kuruluşlarının dağılışı üzerinde etkisi fazla olan faktörlerdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 6: Endüstrinin geliştiği ülkelerde ham maddenin ihracattaki payı artmaz, aksine ham madde ithalatı artar. Ham madde daha çok işlendikten sonra satılır. Diğer seçeneklerde verilen özellikler, endüstrinin gelişmesine bağlı olarak ortaya çıkan özelliklerdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 7: Haritada verilen illerden hepsinde şeker endüstrisi gelişmiştir. Şeker endüstrisi Türkiye'de en yaygın endüstri kollarından biridir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 8: Turizme elverişli yerlerin çoğalması endüstrinin gelişmesi ile ilişkili bir özellik değildir. Diğer seçeneklerde verilen özellikler endüstrinin gelişmesi ile birlikte görülebilen özelliklerdir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 9: Ayçiçeği üretiminin en yaygın olduğu yerler Ergene Havzası ve Konya Ovası'dır. En çok ayçiçeği üretimi olan iller Tekirdağ, Edirne ve Konya'dır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 10: Adana şeker fabrikası bulunan illerden biri değildir. Diğer seçeneklerde verilen eşleştirmeler doğrudur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 11: Giresun'da pamuk yetiştirilmez, koyun yetiştiriciliği yaygın değildir. Bu yüzden Giresun ham madde açısından dokuma endüstrisinin gelişmesine elverişli illerden biri değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 12: Endüstrinin gelişmesi ile enerji tüketimi artar, dış satımda endüstri ürünlerinin payı fazla arttığı için diğer sektörlerin payı azalır, çalışanlar içinde endüstri ve hizmetlerde çalışanların payı artar. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 13: Tarımda makine kullanımı yer şekillerinin düz veya engebeli olmasına bağlıdır. Engebeli yerlerde tarımda makine kullanımı azdır. Muğla'da engebeli arazi fazla olduğu için tarımda makine kullanımı azdır. Tarım alet makineleri endüstrisi pazarlamanın elverişli olduğu yerlerde gelişmiştir. Bu yüzden Muğla'da tarım alet makineleri endüstrisinin, soruda verilen diğer illerdeki kadar gelişmiş olması beklenmez. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 14: Ege Bölgesi'nde hidroelektrik potansiyeli yüksek değildir. Ayrıca hidroelektrik potansiyelinin yüksek olması bir yerde endüstrinin gelişmesini sağlayan özellikler arasında değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 15: Doğu Anadolu Bölgesi'nde alüminyumun ham maddesi olan boksit madeninin rezervi bulunmamaktadır. Bu yüzden Doğu Anadolu Bölgesi'nde alüminyum işleme endüstrisi gelişmemiştir. Doğu Anadolu Bölgesi'nde diğer seçeneklerde verilmiş olan endüstri kollarının ham maddeleri bulunmaktadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 16: Adana Bölümü'nde; İskenderun'da demir-çelik, Taşucu'nda kağıt, Mersin'de cam ve çeşitli yerlerde orman ürünleri endüstrisi gelişmiştir. Batı Karadeniz Bölümü'nde; Çaycuma ve Taşköprü'de kağıt, Karabük ve Ereğli'de demir-çelik, Sinop'ta cam ve birçok yerde orman ürünleri endüstrisi gelişmiştir. Kastamonu'da şeker fabrikası bulunmakla birlikte, Adana Bölümü'nde yoktur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 17: Doğu Anadolu Bölgesi yeraltı kaynakları bakımından zengin bir bölgedir. Bu yüzden endüstrinin gelişmemiş olmasında yeraltı zenginliklerinin etkisinden söz edilemez. Diğer seçeneklerde verilenler etkilidir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 18: Kırklareli'nde demir-çelik endüstrisi bulunmamaktadır. Diğer seçeneklerde verilen eşleştirmeler doğrudur. (Demir-çelik tesisleri Kırıkkale'dedir.) Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 19: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde şeker pancarı tarımı yapılmamaktadır. Bu yüzden Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan Mardin'de şeker fabrikası bulunmamaktadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 20: Demir – çelik endüstrisinde enerji kaynağı olarak taş kömürü kullanılır. Batı Karadeniz Bölümü taş kömürü rezervi bakımından zengindir. Batı Karadeniz Bölümü'nde demir – çelik endüstrisinin gelişmiş olmasında etkili olan en önemli faktör enerji kaynağıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 21: Sanayi kuruluşlarının yoğun olduğu yerlerde çevre kirliliği fazladır. Haritada II numaralı alan İzmit, III numaralı alan İzmir'dir. İzmit ve İzmir'de sanayi kuruluşları fazla olduğu için çevre kirliliği fazladır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 22: Kırıkkale, Orta Anadolu'da bulunan bir kentimizdir. Bulunduğu konum itibariyle stratejik bir konumdadır. Bu nedenle sayılan tesisler burada kurulmuştur. Doğru cevap B seçeneğidir.

TÜRKİYE'DE ULAŞIM

Test 1 çözümleri

Çözüm 1: İstanbul, Mersin, İzmir, İzmit, İskenderun ve Samsun limanları ticaret hacmi geniş olan limanlardır. Çanakkale Limanı ticaret hacmi geniş olan bir liman değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 2: Haritada verilen yerlerden Edremit (I), Muğla (II), Antalya (III) ve Sinop (IV) demir yolu ulaşımı olmayan yerlerdir. V numara ile gösterilen yerde (Kars) demir yolu ulaşımı vardır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 3: Çatalca – Kocaeli Platosu (İstanbul çevreleri) Türkiye'de tüm ulaşım sistemlerinin en fazla geliştiği ve en yoğun olduğu yöredir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 4: Türkiye kara yollarının uzunluğu ve kalitesinin Batı Avrupa ülkelerine göre daha geri olmasının nedeni yer şekillerinin dağlık ve engebeli olması, sermayenin yetersiz olmasıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 5: Verilen kent çiftleri arasında engebenin en az olduğu kentler Edirne – Tekirdağ kentleridir. Bu iki kent arasında engebe az olduğu için yol yapım gideri diğerlerine göre daha azdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 6: Afyon, Konya, Eskişehir ve Ankara kara ve demir yolu ulaşımı açısından kavşak özelliği göstermektedirler. Muğla'da kara yolu ulaşımı işlek değildir, demir yolu ulaşımı bulunmamaktadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 7: Türkiye'deki bütün işlek limanlar doğal liman özelliği taşımamaktadır. Diğer seçeneklerde verilen özellikler işlek limanların bulunduğu yörelerin ortak özellikleridir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 8: Van Gölü'nde Tatvan – Van arasında düzenli feribot seferleri ile demir yolu ve kara yolu bağlantısı sağlanmaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 9: Türkiye'de ülke içi ulaşımda kara yolu ulaşımının demir yolu ulaşımına göre daha çok tercih edilmesinin nedeni daha güvenli ve taşıma maliyetinin daha düşük olması değil, daha çok yere ulaşım sağlanabilmesidir. Diğer seçeneklerde verilenler Türkiye'de ulaşım ile ilgili doğru bilgilerdir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 10: Trabzon Limanı Zigana (Kalkanlı) ve Kop geçitleri ile iç kesimlere kara yolu bağlantısının olması nedeniyle hem tarih çağlarında hem de günümüzde Karadeniz ile İran arasında transit ticaret bağlantısı sağlayan liman konumundadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 11: Deniz ticaret filosunun gelişmesi ile yat limanlarının çoğalması arasında doğrudan bir bağlantı bulunmamaktadır. Diğer seçeneklerde verilen gelişmeler deniz ticaret filosunun gelişmesine bağlı özelliklerdir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 12: Türkiye'de demir yolu ulaşımı bütün komşu ülkelerin sınırlarına kadar sağlanamamaktadır. Bazı ülke sınırlarına demir yolu ile ulaşılamamaktadır. Diğer seçeneklerde verilen özellikler haritadan yararlanılarak ulaşılabilecek bilgilerdir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 13: Doğu Anadolu Bölgesi'nde arazinin engebeli olması (II) ve kış mevsiminde kar yağışı ve buzlanma (III) ulaşımı olumsuz etkileyen özelliklerdir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 14: Ulaşım sistemlerinin geliştiği yerlerde ticaret gelişir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 15: Türkiye'de ilk defa YHT (Yüksek Hızlı Tren) ulaşımı İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan Ankara-Eskişehir arasında sağlanmıştır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 16: Türkiye'de demir yolu ulaşımı;
- En hızlı ulaşım sistemi değildir.
- Kara yoluna göre daha çok yere ulaşmaz.

Kara yoluna göre daha güvenli olması (II) ve Kara yoluna göre taşıma maliyetinin daha düşük olması (IV) nedeniyle Türkiye'de demir yolu taşımacılığı geliştirilmek istenmektedir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 17: Haritada konumu verilen Çukurova'yı İç Anadolu Bölgesi'ne kara ve demir yolu ile bağlayan geçit Gülek Geçidi'dir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 18: İç Anadolu Bölgesi'nin yer şekillerinin düz olması (II) ve bölgenin diğer bölgelerin ortasında yer alması (IV) bölgeler arasında kara ve demir yolu ulaşımında önemli bir yere sahip olmasını sağlamıştır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 19: Haritada Zonguldak (I) ve Sivas'ta (II) demir yolu ulaşımı vardır. Doğu Karadeniz Bölümü (III) ve Hakkari Bölümü'nde (IV) demir yolu ulaşımı yoktur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 20: Akarsu vadileri ulaşımı etkileyen doğal faktörlerdendir, beşeri faktörlerden biri değildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 21: Doğu Karadeniz Bölümü, Antalya, Muğla ve Hakkari'de demir yolu ulaşımının gelişmemiş olmasının en önemli nedeni engebeli arazi yapısıdır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 22: Yer şekillerinin engebeli olması yol yapım giderini artırır. Yukarı Murat – Van Bölümü'nde yer şekilleri engebeli olduğu için yol yapım gideri diğer seçeneklerde verilen bölümlere göre daha fazladır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 23: Türkiye'de iklim koşulları, en çok Doğu Anadolu Bölgesi'nde ulaşımı etkilemektedir. Çünkü Doğu Anadolu, kış şartlarının uzun ve çetin geçtiği dağlık ve engebeli bir bölgemizdir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 24: Limanların gelişmesi için; hinterlandının geniş olması, hinterlandındaki ürün zenginliği, ard bölgesindeki ekonomik etkinliklerin niteliği ve limana olan ulaşım kolaylığı etkili olmaktadır. Ancak doğal liman olmasının gelişmesinde önemli bir etkisi yoktur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 25: Seçeneklerde verilen bölgelere baktığımızda kara yolu taşımacılığının zor olduğu bölge Akdeniz'dir. Çünkü Akdeniz Bölgesi'nde dağlar, kıyıya yakın ve paralel uzandığı için kıyı kesimi ile iç kesim arasındaki ulaşım geçitlerle sağlanmaktadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Antalya çevresinde sanayi fazla gelişmemiştir. Antalya Limanı daha çok yolcu – turizm limanı olarak gelişmiştir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 2: Yol yapım gideri yer şekillerine bağlıdır. Engebeli yerlerde yol yapım gideri artar. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 3: Soruda verilen yerler içinde Menteşe Yöresi (Muğla çevreleri) engebeli olduğu ve önemli ulaşım yollarına sapa kaldığı için ulaşım gelişmemiştir. Menteşe Yöresi demir yolu ulaşımının sağlanamadığı yerlerden biridir. Diğer seçeneklerde verilen yerler kara yolu ulaşımının geliştiği, demir yolu ulaşımının sağlanabildiği yerlerdir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 4: Hinterlandının genişliği, kıyı gerisindeki dağların uzanışı, çevresindeki endüstrinin gelişmişliği, çevresindeki ham madde varlığı ve tüketim potansiyeli limanın hinterlandını ve gelişmişliğini etkileyen özelliklerdir. Bitki örtüsü limanın gelişmişliğini etkileyen özellikler arasında değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 5: Türkiye'deki ilk demir yolu 1856 yılında İzmir – Aydın arasında yapılmıştır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 6: Sinop Limanı doğal liman özelliği taşıdığı hâlde hinterlandı dar olduğu için gelişmiş limanlar arasında değildir. Sinop Limanı'nın hinterlandının dar olmasının en önemli nedeni gerisindeki Küre Dağları'nın iç kesimlere ulaşımı güçleştirmesidir. Diğer seçeneklerde verilen limanlar dış ticaret hacmi geniş olan limanlardır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 7: Türkiye'de ülke içi en çok yolcu ve yük taşınan ulaşım sistemi kara yolu ulaşımıdır. Kara yolu ulaşımının tercih edilmesinin nedeni daha çok yere ulaşımın sağlanmasıdır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 8: Ulaşım sistemlerinin ulaşım maliyeti düşük olandan yüksek olana doğru sıralanışı;
- Deniz yolu,
- Demir yolu,
- Kara yolu,
- Hava yolu

şeklindedir. Bu yüzden Edirne'den kara yolu ile Tekirdağ'a, Tekirdağ Limanı'ndan deniz yolu ile İzmir'e en kısa yolu izleyerek ve düşük maliyetle taşınması uygundur. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 9: Türkiye'de Doğu Karadeniz Bölümü, Hakkari Bölümü, Teke, Taşeli ve Menteşe yöreleri, Sinop – Kastamonu çevreleri ve Çanakkale çevrelerinde demir yolu ulaşımı yoktur. Antalya ilinde demir yolu ulaşımı yoktur. Ancak Antalya Bölümü'nde Burdur ve Isparta il merkezlerine demir yolu ulaşımı sağlanmaktadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 10: Yol yapım giderini etkileyen en önemli özellik yer şekilleridir. Soruda verilen yerlerden Hakkari Bölümü yükselti ve engebenin en fazla olduğu bölümdür. Hakkari Bölümü'nde demir yolu ulaşımı yoktur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 11: Muğla, Antalya, Trabzon ve Iğdır il merkezlerine demir yolu ulaşımı sağlanamamaktadır. Van il merkezine demir yolu ulaşımı vardır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 12: Türkiye'de yer şekilleri kara ve demir yolu hatlarının uzanışında etkili olmuştur. Türkiye'de dağlar genel olarak doğu – batı doğrultusunda uzanır. Bu yüzden kara ve demir yolu hatları genellikle doğu – batı doğrultusunda uzanır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 13: Kartal – Yalova seferi yapılırken Çanakkale Boğazı'ndan geçilmemektedir. Kartal ve Yalova Marmara Denizi kıyısındadır. Diğer hatlar arasında yapılan seferlerin hepsinde Çanakkale Boğazı'ndan ve yakınlarından geçilmektedir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 14: Doğu Karadeniz Bölümü ve Hakkari Bölümü demir yolu ulaşımı sağlanan bölümler değildir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 15: Konya ve Orta Fırat bölümlerinde engebe az olduğu için ulaşımda geçitler verilen diğer bölümlerdeki kadar önemli değildir. Doğu Karadeniz ve Adana bölümlerinde dağlar kıyıya paralel uzandığı için ulaşımda geçitlerin önemi daha fazladır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 16: Türkiye'de demir yolu ile bütün il merkezlerine ulaşım sağlanamamaktadır. Diğer seçeneklerde verilen bilgiler doğrudur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 17: Verilen il merkezlerinden Muğla – Antalya arasında demir yolu bağlantısı yoktur. Diğer seçeneklerde verilen il merkezleri arasında demir yolu ulaşımı sağlanabilmektedir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 18: YHT (Yüksek Hızlı Tren) seferleri İç Anadolu Bölgesi (Ankara, Eskişehir, Konya) ile Marmara Bölgesi (Bilecik, İzmit, İstanbul) arasında yapılmaktadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 19: Dağların denize paralel uzandığı yerlerde kıyı ile iç kesimler arasındaki ulaşım zordur. Bu yerlerde ulaşım geçitlerle sağlanır. Akdeniz Bölgesi'nde dağlar denize paralel Ege'de dik uzanır. Bu nedenle Akdeniz'de geçitlere olan ihtiyaç daha fazladır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 20: Trabzon ve Gümüşhane, yükselti ve engebenin fazla olduğu iki kent olduğu için bu kentlerin arasında yapılacak yeni kara yolunun maliyetinin daha fazla olması beklenir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 21: Bir limanın hinterlandında iç bölgelere olan ulaşım kolaylığı limanın gelişmişliği üzerinde etkilidir. Sinop Limanı'nın hinterlandı daha dardır. İç kesimlere ulaşım zordur. Samsun Limanı'nın hinterlandı daha geniştir ve iç kesimlere olan ulaşım kolaydır. Bu nedenle Samsun Limanı Sinop Limanı'ndan daha gelişmiştir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 22: Trabzon Limanı, Doğu Karadeniz'in en büyük limanı ve Türkiye'nin de önemli ithalat ve ihracat limanlarından biridir. Dolayısıyla Trabzon Limanı dış ticarette daha aktiftir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 23:
- Sinop Limanı; hinterlandı en dar olan limandır. Tombolo niteliğindedir. Karadeniz'in tek doğal limanıdır.
- İzmir Limanı; en geniş hinterlanda sahip olan limandır. Bunun nedeni ise coğrafi açıdan Ege Bölgesi'nde dağların denize dik uzanması ve kıyı ile iç kesimler arasında ulaşımın kolay olmasıdır.

Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 24: Antalya'da dağların kıyıya paralel uzanması kıyı ile iç kesimler arasındaki ulaşımın zor olmasına neden olmuştur. Bu nedenle Antalya Limanı'nın art bölgesi dar olduğu için İskenderun Limanı'na göre daha az gelişmiştir. Doğru cevap D seçeneğidir.

TÜRKİYE'DE TİCARET

Test 1 çözümleri

Çözüm 1: Doğal gaz, ham petrol, tıbbi araç-gereç Türkiye'nin dış alım ürünlerindendir. Çimento Türkiye'nin dış satım ürünlerindendir. Beyaz eşya adı verilen buzdolabı, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi ve elektronik eşyalar gibi dayanıklı tüketim malzemeleri Türkiye'nin hem dış alımında hem dış satımında önemli yeri olan mallardır. (Motorlu kara taşıtları da Türkiye'nin hem dış alımında hem dış satımında önemli yeri olan mallardandır.) Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 2: Endüstrinin gelişmesiyle daha çok ham maddenin işlenebilmesi ham maddenin dış satımının azalmasına, dış alımının artmasına, sanayi ürünlerinin dış satımının artmasına neden olmuştur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 3: Karadeniz Bölgesi'nde üretilen mısırın büyük bir bölümü bölge içinde tüketildiği için mısırın bölgeler arasındaki ticarette fazla payı yoktur. Diğer seçeneklerde verilen ürünler üretildiği bölgenin ihtiyacından fazla olduğu için diğer bölgelere pazarlanır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 4: Hem kara ve hem demir yolu ulaşımı sağlanan Kapıkule Sınır Kapısı dış ticarette önemli yeri olan bir sınır kapısıdır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 5: Üzüm ve tütünün Kıyı Ege ticaretindeki payı daha fazladır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 6: Tarım ürünleri, motorlu taşıtlar, hayvan ürünleri ve giyim Türkiye'nin dış satımında önemli yeri olan ürünlerdir. Türkiye ormanlar bakımından zengin bir ülke olmadığı için orman ürünlerinin dış satımda önemli bir yeri yoktur. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 7: Linyit kömürü Türkiye'de rezervi fazla olan bir yeraltı zenginliği olduğu hâlde dış satım ürünleri arasında değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 8: Haritada II numaralı alanda ayçiçeği, I numaralı alanda buğday, III numaralı alanda ise pamuk yetiştirilmektedir. Bu ürünler Türkiye'de iç ticaretin canlı olmasına katkıda bulunmaktadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 9: İstanbul, İzmir ve Ankara'nın Türkiye'nin en büyük iç ve dış ticaret merkezleri olmasında yüz ölçümlerinin birçok şehirden küçük olması etkili olmamıştır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 10: Türkiye'nin önemli doğal gaz ve petrol boru hatlarının geçtiği bir ülke olmasında üretimin ve tüketimin fazla olduğu ülkeler arasında yer alması en önemli etken olmuştur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 11: Şeker pancarı kısa sürede işlenmesi gereken bir ürün olduğu için ülkeler ve bölgeler arasında ticareti yapılmaz, üretildiği yerde işlenir. Diğer seçeneklerde verilenler Türkiye'nin ihraç ürünlerindendir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 12: Türkiye'nin komşu ülkelerin hepsiyle ticareti fazla değildir. Türkiye'nin komşularıyla olan dış ticaret hacmi düşüktür. Diğer seçeneklerde verilen bilgiler doğrudur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 13: Bir yörede;
- Enerji tüketiminin artması,
- Ham madde gereksiniminin artması,
- Çalışanların içinde nitelikli iş gücünün payının artması,
- Yörenin milli gelire katkısının fazla olması gelişmiş olduğunun göstergeleridir.

Enerji potansiyelinin fazla olması gelişmişliğin göstergelerinden biri değildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 14: Üzüm, incir, fındık ve kayısı Türkiye'nin önemli dış satım ürünlerindendir. Muz dış satım ürünlerinden değil, dış alım ürünlerindendir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 15: Doğal gaz, petrol, optik aletler, ilaç ve gübre Türkiye'nin önemli dış alım mallarındandır. Konserve endüstrisi Türkiye'de gelişmiş bir endüstri koludur. Bu yüzden dış alım malları arasında konserve yoktur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 16: Turizm etkinliklerinin geliştiği yerlerde ticaret gelişebilir. Ancak ticaretin gelişmesi bir yerde turizmin gelişmesini doğrudan etkilemez. Diğer seçeneklerde verilenler doğru bilgilerdir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 17:
Türkiye'deki serbest bölgeler şunlardır:
1. Mersin Serbest Bölgesi
2. Antalya Serbest Bölgesi
3. Ege Serbest Bölgesi
4. İstanbul AHL Serbest Bölgesi
5. Trabzon - Serbest Bölgesi
6. İstanbul-Trakya Serbest Bölgesi
7. Adana - Yumurtalık Serbest Bölgesi
8. İstanbul Endüstri ve Ticaret Serbest Bölgesi
9. Mardin Serbest Bölgesi
10. Samsun Serbest Bölgesi
11. Çorlu Avrupa Serbest Bölgesi
12. Rize Serbest Bölgesi
13. Kayseri Serbest Bölgesi
14. İzmir Serbest Bölgesi
15. Gaziantep Serbest Bölgesi
16. Tübitak-Mam Serbest Bölgesi
17. Denizli Serbest Bölgesi
18. Bursa Serbest Bölgesi
19. Kocaeli Serbest Bölgesi

Ankara serbest ticaret bölgesi bulunan yerlerden biri değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 18: Şeker pancarı üretildiği yerde işlenen bir tarım ürünüdür. Bölgeler arası ticarette önemi yoktur. Üzüm Türkiye'de yaygın olarak yetiştirilen bir ürün olduğu için genellikle başka bölgelerle ticareti fazla değildir. Fındık (I) yalnızca Karadeniz kıyı yörelerinde ve muz (II) yalnızca Akdeniz kıyı yörelerinde yetiştirilen ürünler olduğu için bu bölgelerle birçok yöre arasında ticareti yapılan ürünlerdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 19: Afyon, Gaziantep, İstanbul ve Konya önemli ulaşım yolları üzerinde bulundukları için ticaretin geliştiği yerlerdendir. Ancak Sinop önemli yollar üzerinde yer alan bir şehir olmadığı için ticaretin fazla geliştiği yerler arasında değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 20: Transit ticaret potansiyeli iç ticareti doğrudan etkileyen özelliklerden biri değildir. Diğer seçeneklerde verilenler Türkiye'de iç ticaretin gelişmesini sağlayan özelliklerdir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Ham madde alıp işlenmiş madde satan ve enerji tüketimi fazla olan bir ülke endüstrisi gelişmiş bir ülkedir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 2: Türkiye'nin dış ticarette en fazla ödeme yaptığı ürünler doğal gaz ve petroldür. Bu ürünlerin kullanımının artması dış ticaret açığının artmasına neden olur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 3: Tekirdağ ilinde fındık yetiştirilmemektedir. Diğer seçeneklerde verilen eşleştirmeler doğrudur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 4: Samsun, Mersin, İzmir ve Gaziantep iç ve dış ticaret açısından önemli merkezlerdir. Muğla engebeli arazi koşulları nedeniyle tarım alanının dar olduğu, ulaşım koşullarının elverişli olmadığı ve bu yüzden endüstrinin gelişmediği bir il olduğu için ticaret etkinlikleri gelişmemiştir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 5: Turunçgiller, fındık, incir ve kayısı Türkiye'nin önemli ihraç ürünlerindendir. Mısır Türkiye'nin ihraç ettiği ürünler arasında değil, ithal ettiği ürünler arasındadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 6: Türkiye'de kara yolu ile yapılan ticarette en önemli sınır kapıları Kapıkule ve Habur sınır kapılarıdır. Kapıkule (kara ve demir yolu bağlantılı) Bulgaristan üzerinden Avrupa'ya, Habur Irak üzerinden Orta Doğu ülkelerine açılan en önemli sınır kapılarıdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 7: Seracılık etkinlikleri Türkiye'de her mevsimde taze sebze ve meyvenin bulunabilmesine neden olmuştur. Bu özelliğe bağlı olarak Türkiye'de iç piyasada konserve tüketimi azalmış ve konservenin iç ticaretteki payının azalmasına neden olmuştur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 8: Elma Türkiye'de en yaygın tarım ürünlerinden biridir. Birçok bölgede elma yetiştirildiği için farklı bölgeler arasında ticareti diğer seçeneklerde verilen ürünler kadar yaygın değildir. Diğer seçeneklerde verilen tarım ürünleri az yerde yetiştirildiği için farklı birçok bölgeye pazarlanmaktadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 9:
- Ulaşım koşullarının elverişli olduğu,
- Üretim hacminin fazla olduğu,
- Tüketim – pazar koşullarının elverişli olduğu yerlerde ticaret gelişir. Bu özellikler ticaretin geliştiği yerlerin ortak özellikleridir.

Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 10: Konya, Uşak, Aydın ve Eskişehir önemli ulaşım hatlarının kavşak noktasında yer aldığı için endüstri ve ticaretin gelişmesi kolaydır. Ancak Kastamonu önemli yollara uzak kalmıştır. Bu yüzden burada endüstri ve ticaretin gelişmesi daha güç olmaktadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 11: Yatırım mallarının ithal edilmesi endüstrinin gelişmesinin göstergesidir. Yatırım mallarının çoğunu endüstri tesislerinde kullanılan makineler ve yedek parçalar oluşturur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 12: İşletme maliyeti yüksek olduğu için bazı yeraltı zenginliklerinin çıkarılmaması ticaretin gelişmesini sağlayan özellikler arasında değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 13: Ankara, İstanbul, Bursa ve Adana üretim – pazar alanları ve ulaşım sistemlerinin geliştiği alanlar arasındadır. Artvin üretim – pazar – ulaşım ilişkisinin geliştiği alanlar arasında değildir. Çünkü Artvin tarım alanlarının kısıtlı olduğu, endüstrinin ve ulaşımın gelişmediği, nüfusun az olmasına bağlı olarak tüketimin fazla olmadığı bir merkezdir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 14: Rize ve Antalya birbirlerinden çok farklı ürünlerin yetiştirildiği illerdir. Bu yüzden ikisi arasında ticaretin ürün farklılığına bağlı olarak fazla olması beklenir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 15: Marmara Bölgesi hem önemli üretim hacmine sahip olduğu için hem de önemli bir tüketim – pazar alanı olduğu için diğer coğrafi bölgelerle ticareti en fazla olan bölgedir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 16: Yunanistan Türkiye'nin dış ticaretinde önemli payı olan bir ülke değildir. (Benzer ürünlerin üretilmesinin de bu gelişmede rolü vardır.) Diğer seçeneklerde verilen ülkeler Türkiye'nin dış ticaretinde önemli yeri olan ülkelerdir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 17: Eskişehir serbest ticaret bölgesi bulunan merkezlerden biri değildir. Diğer seçeneklerde verilen merkezlerde serbest ticaret bölgesi bulunmaktadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 18: Geliri yüksek olan Türk vatandaşlarının dış turizm hareketlerine katılmaları dış ticaret açığının kapanmasına katkı sağlamaz. Doğru cevap A seçeneğidir.

TÜRKİYE'DE TURİZM

Test 1 çözümleri

Çözüm 1: Konya, Nevşehir, İstanbul ve İzmir turizm etkinliklerinin geliştiği illerdir. Tokat'ta turizm etkinlikleri bu illerdeki kadar gelişmemiştir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 2: İzmit Körfezi ve İskenderun Körfezi sanayinin geliştiği yerlerdir, deniz turizmi fazla gelişmemiştir. Antalya Körfezi ve Güllük Körfezi (Muğla) deniz turizminin geliştiği yerlerdir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 3: Türkiye'de denize girme süresinin en az olduğu yerler Karadeniz kıyılarıdır. Karadeniz kıyılarında genellikle plaj tesislerinin yapımına elverişli yerler azdır. Deniz dalgalı olduğundan korunaklı plaj alanları fazla değildir. Bu yüzden Karadeniz kıyılarında (I – Rize kıyıları) deniz turizmi diğer kıyılar kadar gelişmemiştir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 4: Hierapolis (Pamukkale – Denizli), Bergama (İzmir), Milet (Aydın), Sard (Manisa) Ege Bölgesi'nde yer alan antik kentlerdir. Olimpos (Antalya) Akdeniz Bölgesi'ndedir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 5: Orta Kızılırmak Bölümü'nde (Erciyes Dağı), Batı Karadeniz Bölümü'nde (Bolu – Kartalkaya), Erzurum – Kars Bölümü'nde (Palandöken, Sarıkamış), Güney Marmara Bölümü'nde (Uludağ) kış turizmi gelişmiştir. Ergene Bölümü'nde kış turizmine elverişli alanlar bulunmamaktadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 6: Kartepe kış sporları yöresi (Kocaeli) Karadeniz Bölgesi'nde değil Marmara Bölgesi'ndedir. Diğer seçeneklerde verilen alanlar Karadeniz Bölgesi'nde yer alır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 7: Pamukkale Travertenleri (Denizli) Akdeniz Bölgesi'nde değil Ege Bölgesi'nde yer almaktadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 8:
- İshak Paşa Sarayı (Ağrı – Doğubayazıt) Doğu Anadolu Bölgesi'nde,
- Karatay Medresesi (Konya) İç Anadolu Bölgesi'nde,
- Selimiye Camli (Edirne) Marmara Bölgesi'nde,
- Sümela Manastırı (Trabzon) Karadeniz Bölgesi'nde yer alır.

Soruda Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan tarihi bir eser verilmemiştir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 9: Erzurum'da Palandöken Dağları'nda kış sporları merkezi bulunmaktadır. Kış turizmi gelişmiştir. Ancak Erzurum'da turizm etkinlikleri İzmir, Bursa, Antalya ve Muğla'daki kadar nüfus değişimine neden olmaz. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 10: Jeotermal kaynaklardan;
- Konutların ısıtılmasında,
- Kaplıca turizminde,
- Elektrik üretiminde,
- Seraların ısıtılmasında yararlanılmaktadır.

Ancak jeotermal kaynaklar su sporlarının yapıldığı su kaynakları değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 11: Amasya'da turizm etkinlikleri İstanbul, İzmir, Antalya ve Bursa'daki kadar gelişmemiştir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 12: Turizmin gelişmesi;
- İnşaat sektörünü,
- İletişim sektörünü,
- Ulaşım koşullarını,
- Ticaret etkinliklerini etkiler.

Enerji üretimi turizm sektörünün doğrudan etkilediği özelliklerden biri değildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 13: Türkiye'nin turizm gelirlerine en fazla katkısı olan bölgeler sırasıyla;
- Marmara Bölgesi,
- Ege Bölgesi,
- Akdeniz Bölgesi
- İç Anadolu Bölgesi'dir.

Doğu Anadolu Bölgesi'nin turizm gelirlerine katkısı fazla değildir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 14: Kapadokya Yöresi İç Anadolu Bölgesi'nde Orta Kızılırmak Bölümü'nde yer alan bir yöredir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 15: Akdeniz Bölgesi'nde termal turizm fazla gelişmemiştir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 16: Yıldız Dağları Yöresi ve Antalya Bölümü'nde termal turizm gelişmemiştir. Güney Marmara Bölümü (II) ve Ege Bölgesi (III) Türkiye'de termal turizmin en fazla geliştiği yerlerdir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 17: Haritada koyu renk ile gösterilen yer Akdeniz Bölgesi'dir. Akdeniz Bölgesi'nde çok sayıda termal tesisin bulunmasının turizmin gelişmesindeki etkisi azdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 18: Bursa (Uludağ), Bolu (Kartalkaya), Kayseri (Erciyes Dağı), Erzurum (Palandöken Dağları) kış turizminin geliştiği yerlerdir. Tekirdağ kış turizminin geliştiği illerden biri değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 19:
- Truva (Çanakkale) Marmara Bölgesi'nde,
- Sard (Manisa) Ege Bölgesi'nde,
- Göbeklitepe (Şanlıurfa) Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde,
- İshak Paşa Sarayı (Ağrı – Doğubayazıt) Doğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan yerlerdir.

Soruda Akdeniz Bölgesi'nde verilen bir yer bulunmamaktadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 20: Seçeneklere baktığımızda A, B, C ve D seçeneklerinde verilen milli park ve bulunduğu il eşleştirmeleri doğrudur. Ancak E seçeneğinde verilen Gelibolu-İstanbul eşleştirmesi yanlıştır. Çünkü Gelibolu Milli Parkı, Çanakkale ili sınırları içerisinde yer alır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 21: Uluslararası tanıtım, ulaşım kolaylığı, konaklama imkânları, turistik tarihi varlıklar bir ülkeye gelen turist sayısını ve turizm gelirini etkiler. Ancak nüfus sayısı turist sayısını ve turizm gelirini etkilemez. Doğru cevap D seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Denizli denize kıyısı olan illerden biri değildir. Bu yüzden Denizli'de deniz turizminden söz edilemez. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 2: Ayasofya Müzesi, Efes – Meryem Ana Evi, Mevlana Müzesi (Türbesi), Sümela Manastırı ve Akdamar Kilisesi dini turizmin geliştiği yerlerdendir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 3:
- Cennet – Cehennem obrukları Akdeniz Bölgesi'nde,
- Peribacaları İç Anadolu Bölgesi'nde,
- Pamukkale Travertenleri Ege Bölgesi'nde,
- Palandöken Kış Sporları Merkezi Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer almaktadır.

Soruda Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan bir yöre verilmemiştir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 4: Dış ticaret açığının bir kısmının turizm gelirleriyle karşılanması turizmin gelişmesinin nedenlerinden değil, sonuçlarındandır. Diğer seçeneklerde verilenler turizmin gelişmesine katkı sağlayacak özelliklerdendir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 5: Kıyı yörelerde yapılaşmanın ve çevre kirliliğinin artması turizmin gelişmesine bağlı olarak yaşanan sorunlardandır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 6: Van ilinde Akdamar Kilisesi, Konya'da Mevlana Türbesi, Trabzon'da Sümela Manastırı, Hatay'da St. Pierre Kilisesi dini turizm amacıyla ziyaret edilen yerlerdir. Bartın'da dini turizm amacıyla ziyaret edilen önemli bir yer bulunmamaktadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 7: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kış turizmi gelişmemiştir. Diğer seçeneklerde verilen özellikler Türkiye'de turizm etkinlikleri ile ilgili doğru özelliklerdir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 8: Gordion Ankara ilinde, Erciyes Dağı Kayseri'de, Kapadokya Yöresi Nevşehir ve çevresindeki illerde, Mevlana Müzesi Konya'da yer almaktadır. Hacılar Höyüğü Burdur ilinde yer almaktadır. Burdur Akdeniz Bölgesi'ndedir, İç Anadolu Bölgesi'nde değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 9: Çoruh Nehri, Kelkit Çayı, Köprü Çayı ve Manavgat Çayı yatak eğimi fazla olduğu için akış hızları fazla olan akarsulardır. Bu yüzden raftinge elverişlidir. Susurluk Nehri yatak eğimi az olduğu için akış hızı düşük olan bir akarsudur. Bu yüzden raftinge elverişli değildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 10: Orta Kızılırmak Bölümü'nde Kayseri – Erciyes Dağı kış turizminin geliştiği kayak tesislerinin bulunduğu önemli bir yerdir. Diğer seçeneklerde verilen bölümlerde kış turizminin geliştiği alanlar bulunmamaktadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 11: Nevşehir İlinde peribacaları başta olmak üzere volkanik arazide oluşmuş jeomorfolojik şekillerin varlığı turizmin gelişmesinde katkısı olan özelliklerdendir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 12: Manisa'da Salihli ve Kula, Bursa'da Çekirge, Yalova, Afyon'da Gazlıgöl termal turizmin geliştiği önemli yerlerdir. Edirne'de termal turizm gelişmemiştir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 13: Türkiye'de UNESCO tarafından Dünya Mirası Listesi'ne alınan 19 alan bulunmaktadır. Zeugma Mozaik Müzesi bu alanlar arasında değildir.
Dünya Mirası Listesi'nde Yer Alan Alanlar:
1.Kapadokya ve Göreme Milli Parkı (Nevşehir)
2. Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (Sivas)
3. İstanbul'daki tarihi yerler (İstanbul)
4. Hattuşaş, Hitit Başkenti (Çorum)
5. Nemrut Dağı (Adıyaman-Kahta)
6. Pamukkale ve Hierapolis Milli Parkı (Denizli)
7. Xanthos – Letoon (Antalya-Muğla)
8. Safranbolu Şehri (Karabük)
9. Troya Antik Kenti (Çanakkale)
10.Selimiye Camii ve Külliyesi (Edirne)
11.Çatalhöyük Neolitik Alanı (Konya)
12.Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı (İzmir)
13.Bursa ve Cumalıkızık – Osmanlı İmparatorluğunun Doğuşu (Bursa)
14.Efes Antik Kenti (İzmir)
15.Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçesi Kültürel Peyzajı (Diyarbakır)
16.Ani Arkelolojik Alanı (Kars)
17.Aphrodisias (Aydın)
18.Göbeklitepe (Şanlıurfa)
19. Arslantepe Höyüğü (Malatya)
Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 14: Pamukkale Travertenleri, Hierapolis Antik Kenti ve Karahayıt Kaplıcası önemli turistik yöreler arasındadır. Buradaki turizm etkinlikleri diğer seçeneklerde verilen yerlerden farklılıklar gösterir. Diğer seçeneklerde verilen yerler deniz turizminin geliştiği yerlerdir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 15: Türkiye'de deniz turizmi süresinin en uzun olduğu yerler Akdeniz kıyılarıdır. (III) (Nedeni enleme bağlı olarak sıcaklığın ve deniz suyu sıcaklığının yüksek olmasıdır.) Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 16: Zeugma Antik kenti kalıntıları Gaziantep ilindedir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 17: Adıyaman'da yer alan Nemrut Dağı kar yağışlarının fazla olduğu bir yer değildir. Bu yüzden kış turizmi gelişmemiştir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 18: Ege Denizi, Akdeniz ve Marmara Denizi kıyılarında deniz turizmi gelişmiştir. Karadeniz kıyılarında bulunan yerlerde deniz turizmi fazla gelişmemiştir. Dolayısıyla Sinop Karadeniz Bölgesi'ndedir ve deniz turizmi gelişmemiştir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 19: Karstik oluşum şekilleri; travertenler, lapyalar, mağaralar, sütunlar, dikitler ve sarkıtlardır. Buna göre E seçeneğinde verilen Damlataş Mağarası bir karstik oluşum şeklidir. Doğru cevap E seçeneğidir.

TÜRKİYE'DE DOĞAL ÇEVRE VE İNSAN

Test 1 çözümleri

Çözüm 1: Haritada I numaralı yer olan İzmit Körfezi'nin çevresinde sanayi kuruluşları yoğun olduğu için çevre kirliliği fazladır. Diğer seçeneklerde verilen yerlerde endüstri fazla gelişmemiştir. Bu yüzden endüstriyel atıklara bağlı çevre kirliliği fazla değildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 2: Tarımda nöbetleşe ekimin yaygınlaşması sürdürülebilir tarım için uygun bir yöntemdir. Çevre sorunlarını artıran bir uygulama değildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 3: Sakarya, Bursa, Adana ve Kocaeli sanayinin geliştiği illerdir. Sanayileşmeye bağlı çevre kirliliği yaşanır. Trabzon ilinde sanayi fazla gelişmediği için sanayileşmeye bağlı çevre kirliliği görülmez. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 4: Rüzgâr enerjisi, güneş enerjisi, hidroelektrik enerji ve jeotermal kaynaklar yenilenebilir enerji kaynaklarıdır. Doğal gaz fosil yakıtlar arasındadır. Çevre kirliliğine neden olur. (Doğal gaz kömür ve petrole göre daha az kirliliğe neden olur.) Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 5: Adana kıyılarında Çukurova Deltası yer alır. Çukurova Deltası'nda yükselti az olduğu için deniz seviyesindeki yükselme ile deltanın bir bölümü sular altında kalır. Diğer seçeneklerde verilen illerde kıyılarda yükseltisi az olan alanlar dardır. Bu yüzden daha az toprak sular altında kalacaktır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 6: İklim özelliklerinde görülen kararsızlıklar bazı sorunlara neden olur.
- Özellikle sıcaklık – buharlaşma ve yağış özelliklerinde görülen değişmeler,
- Aşırı sıcaklıklar nedeniyle buharlaşma şiddetinin artması,
- Yağış miktarlarında düşük ekstremlerin yaşanması,

otlakların veriminde düşüşlere, akarsuların akımında azalmalara, göllerin seviyesinde düşmelere ve taban suyu seviyesinde düşmelere neden olmaktadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 7: Doğal gaz, sıvı yakıtlar, taş kömürü ve linyit kömürü çevreyi kirleten yakıtlardır. Hidroelektrik kaynaklar hava kirliliğine neden olan enerji kaynaklarından biri değildir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 8: Termik santraller, sanayi kuruluşları, ulaşım araçları ve yerleşim alanları çevre kirliliğini artırırlar. Jeotermal santraller çevre kirliliğini artıran unsurlardan biri değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 9: İzmit Körfezi, Sakarya Nehri, Çukurova ve Gediz Vadisi çevrelerinde sanayi kuruluşları yoğun olduğu için kirliliğin fazla olduğu alanlardır. Eğirdir Gölü çevresinde sanayi fazla gelişmediği için kirlenme fazla değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 10: Artvin ve Mersin'de yıllık yağış miktarı fazla, bitki örtüsü gürdür. Bu yüzden rüzgâr erozyonu etkili değildir. Ancak Aksaray ve Mardin'de rüzgâr erozyonu etkilidir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 11: Ankara Çayı, Ergene Çayı, Susurluk Nehri ve Porsuk Çayı'nın havzalarında endüstri gelişmiştir ve bu yüzden kirlenme fazladır. Manavgat Çayı'nın havzasında endüstri fazla gelişmemiştir, bu yüzden endüstrinin gelişmişliğine bağlı kirlenme fazla değildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 12: Erozyonun nedenleri şunlardır:
- İklimin yarı kurak olması ve bitki örtüsünün tahrip edilmesi
- Engebeli arazi yapısı ve eğim fazlalığı
- Meralarda aşırı otlatılma yapılması
- Toprakların nadasa bırakılması
- Hızlı nüfus artışı (Bitki örtüsü tahribi, yanlış arazi kullanımı)
- Eğimli yerlerde tarla açılması ve tarlaların eğime paralel sürülmesi

Buna göre öncüllerde verilen bilgiler erozyona ortam hazırlamaktadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 13: Nüfus artış hızının ortaya çıkarmış olduğu sorunlar şunlardır:
- Çevre kirliliği artar.
- Kalkınma hızı yavaşlar.
- Kişi başına düşen milli gelir azalır.
- Plansız kentleşmeler yaygınlaşır.

Buna göre bu dört öncül "Nüfus hızla artar." ifadesinin bir sonucudur. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 14: Seçeneklere baktığımızda sanayinin geliştiği ve buna bağlı olarak çevre kirliliğinin daha fazla olduğu kent Samsun'dur. Çünkü diğer bölgelerimizde sanayi tesisi yok denecek kadar azdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 15: Haritada verilen İç Anadolu Bölgesi (III) ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde (IV) toprak erozyonunun nedeni bitki örtüsünün seyrek olmasıdır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Toprak erozyonunu azaltan en önemli faktör bitki örtüsüdür. Karadeniz Bölgesi'nde gür ormanların varlığı toprak erozyonunu azaltır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 2: Gediz Deltası, Manyas (Kuş) Gölü, Burdur Gölü, Sultan Sazlığı, Seyfe Gölü, Göksu Deltası, Kızılırmak Deltası, Uluabat Gölü, Akyatan Lagünü, Yumurtalık Lagünü, Meke Gölü, Kars Kuyucak Gölü ve Kızören Obruğu Ramsar alanı olarak ilan edilen alanlardır. Manavgat Şelalesi Ramsar alanı olarak ilan edilen alanlar arasında değildir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 3: Sıcak su kaynakları (termal sular) iklimden etkilenen özellikler arasında değildir. Diğer seçeneklerde verilenler iklimden etkilenir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 4: Türkiye'de toprak erozyonunun fazla olmasının en önemli nedenleri eğimli arazilerin fazla olması ve bitki örtüsünün tahrip edilmiş olmasıdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 5: Rüzgâr erozyonunun etkili olduğu yerler kurak – yarı kurak iklim özelliklerinin görüldüğü ve bitki örtüsünün seyrek olduğu yerlerdir. Kurak iklimlerde günlük sıcaklık farkları fazladır. Buna bağlı olarak fiziksel (mekanik) çözülme fazladır. Kurak bölgelerde yağış az olduğu için kimyasal çözünme azdır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 6: Soruda esiş yönü ve özellikleri verilen yerel rüzgâr lodos rüzgârıdır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 7: Saros Körfezi (I), Muğla çevresi (III), Antalya kıyıları (IV) ve Sinop kıyılarında (V) endüstri fazla gelişmemiştir. İzmir Körfezi (II) endüstrinin çok geliştiği yerlerdendir. Bu yüzden kirliliğin fazla olduğu yerler arasındadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 8: Deniz tankeri kazaları ile meydana gelen kirlenmeler tatlı su kaynaklarının kirlenmesini etkilemez. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 9: Jeotermal santrallerde (sıcak su kaynakları) herhangi bir yakıt kullanılmadığı için hava kirliliğini artıran bir özellik söz konusu değildir. Diğer seçeneklerde verilenler hava kirliliğini artıran özelliklerdir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 10: Dalaman Çayı'nın havzasının büyük bir bölümü Menteşe Yöresi'nde yer alır. Buralarda endüstri fazla gelişmediği için kirliliğin daha az olması beklenir. Diğer akarsuların havzalarında endüstri kuruluşları fazla olduğu için kirlilik fazla olur. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 11: Damlama sulama tekniğinin uygulanması çevreyi koruma ve sürdürülebilir tarımsal kalkınmayı sağlamaya yönelik bir uygulamadır. Çevre sorunlarını artıran özelliklerden biri değildir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 12: Soruda verilen iller içinde endüstrinin doğal denge üzerinde en fazla etkisi olan il Zonguldak'tır. Zonguldak – Ereğli'de demir-çelik tesisleri, Çatalağzı'nda taş kömürü ile çalışan termik santral bulunmaktadır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 13: Termik santraller kullanılan yakıta bağlı olarak hava kirliliğine neden olurlar. Soğutmada kullanılan atık sıcak sular ve katı yakıt kullananlarda kül ve benzeri atıklar, hava, su, toprak kirliliğine ve bitkilerin zarar görmesine neden olur. Heyelanların oluşumu ile termik santraller arasında bir bağlantı yoktur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 14: Baraj göllerinden; enerji üretimi, tarımda sulama, içme suyu sağlama ve su ürünleri üretimi sağlama amaçlarıyla yararlanılır. Baraj göllerinden tuz ve soda üretiminde yararlanılmaz. Çünkü baraj göllerinde sular tatlıdır. Soda ve tuz oranı düşüktür. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 15: Karadeniz Bölgesi'nde endüstri fazla gelişmemiştir. Marmara Denizi kıyılarında çok sayıda endüstri kuruluşlarının bulunması kirlenmeyi artıran en önemli faktördür. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 16: Toprak erozyonunun şiddetli olması barajların alüvyonla kısa sürede dolarak kullanım süresinin azalması riskinin fazla olmasına neden olur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 17: Çığ riski kar yağışının fazla olduğu engebeli yörelerde fazladır. Bitlis, Bingöl, Muş, Erzincan engebeli arazilerin ve kar yağışının fazla olduğu illerdendir. Bu yüzden bu illerde çığ riski fazladır. Mardin kar yağışının ve engebeli arazinin bu illerdeki kadar fazla olmadığı bir il olduğu için çığ riski de bu illerdeki kadar fazla değildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 18: Konya Ovası, Diyarbakır – Mardin Yöresi, Obruk Platosu, Kapadokya Yöresi kurak iklim özelliklerinin görüldüğü ve bitki örtüsünün seyrek olduğu yerlerdendir. Bu yüzden bu yörelerde rüzgâr erozyonu etkili olmaktadır. Ordu – Giresun Yöresi'nde nemli iklim özellikleri görülür ve bitki örtüsü gürdür. Bu yüzden bu yörede rüzgâr erozyonu etkili değildir. Doğru cevap C seçeneğidir.

TÜRKİYE'DE DOĞAL AFETLER

Test 1 çözümleri

Çözüm 1: Türkiye'de çığ düşmesi olayları en fazla Doğu Anadolu Bölgesi'nde (V) görülmektedir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 2: Türkiye'de günümüzde volkanik olaylar etkili olmadığı için volkanik depremler görülmemektedir. (Tektonik depremler fay hatları boyunca, çöküntü depremleri karstik arazilerde görülmektedir.) Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 3: Türkiye'de heyelanların en fazla görüldüğü bölge Karadeniz Bölgesi, en fazla görüldüğü bölüm Doğu Karadeniz Bölümü ve Batı Karadeniz Bölümü'dür. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 4: Genç kırıklı yapıların yaygın olduğu yerlerde (III) depremler etkili olur ve Jeotermal kaynaklar yaygın olur (IV). Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 5: Orman içi çığ güzergâhlarının oluşturulması çığ önleme yöntemleri arasında gösterilemez. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 6: Soruda verilen yerler içinde kuraklığın en fazla olduğu ve bitki örtüsünün tahrip edildiği yerler Konya – Aksaray arasıdır (özellikle Karapınar çevresi). Bu yüzden buralarda zaman zaman kum fırtınalarının yaşanmasına bağlı olarak ulaşımda aksamalar yaşanabilir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 7: Antalya ilinde sel ve taşkınlar ile şiddetli lodoslar etkili olarak can ve mal kaybına neden olabilmektedir. Tektonik depremler Antalya ilinde fazla etkili olmamaktadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 8: Karadeniz Bölgesi'nde killi topraklar ve kayaçların yaygın olması heyelanı artıran özelliklerdir. Killi toprak ve kayaçlar suyu emerek ağırlıkları artar ve kaygan hâle gelirler. Akdeniz Bölgesi'nde karstik arazi yapısına bağlı olarak toprak ve kayaçlardaki su yer altına sızar, kayaçların içinde su birikimi azdır. Bu yüzden heyelanlar daha az etkilidir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 9: Konya, Kırklareli, Mardin ve Aksaray illeri genç fay hatlarına uzak oldukları için deprem riski az olan yerlerdir. Denizli Batı Anadolu Fay Hattı'nın bulunduğu yerde olduğu için deprem riski fazladır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 10: Erzincan Kuzey Anadolu Fay Hattı ile Doğu Anadolu Fay Hattı'nın kesiştiği yerlere yakın olduğu için, sık sık depremlerin görüldüğü, can ve mal kaybının fazla olduğu bir ildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 11: A, C, D ve E seçeneklerinde verilenler heyelanla mücadele etmede etkilidir. Ancak eğimi arttıracak yol yapım çalışmalarının yapılması heyelanla mücadelede etkili bir yöntem değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 12: Anızların yakılmasının en önemli zararlarından birisi, toprağı su ve rüzgâr erozyonuna hassas bir duruma getirmesidir. Çünkü anız, yağışların şiddetle toprağa düşmesini engeller yüzey akış hızını azaltır, toprağa sızmasını sağlar. Böylece erozyonu önler. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 13: Abant, Sera, Zinav ve Yedigöller heyelan set gölleridir. Ancak Uzungöl alüvyal set gölüdür. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 14: Bursa – Yalova Yöresi Batı Anadolu Fay sistemlerinin bulunduğu yerde, Yukarı Fırat Havzası Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde yer aldığı için depremlerin sık görüldüğü alanlardır. Mardin Dağları (I) ve Konya Ovası (III) (ayrıca Yıldız Dağları çevresi) genç fay hatlarının bulunduğu yerlere uzak konumda oldukları için depremler daha az etkilidir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 15: Kırıklı yapıların ve genç arazilerin yaygın olması depremlerin sık görülmesine neden olur. Fiziksel (mekanik) çözülmenin az olması (II) ve iklim özelliklerinin çeşitlilik göstermesi (IV) depremleri etkileyen özellikler arasında değildir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 16: Karadeniz Bölgesi'nde yağışın fazla olması heyelan olayını tetikler. Çünkü Karadeniz'de yağışın fazla olması nedeniyle toprak suya doymuş olduğu için heyelan oluşumu gerçekleşir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 17: Türkiye 3. Jeolojik zamanda oluşmuş, genç oluşumlu bir ülke olduğu için aktif fay hatları bulunur. Deprem riski yüksektir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 18: Karadeniz Bölgesi'nde ormanların çok geniş yer kaplamasına karşı Akdeniz ve Ege bölgeleri kadar orman yangınlarının olmamasının nedeni Ege ve Akdeniz kadar uzun kurak dönemin yaşanmamasıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Amik Ovası (Hatay) Türkiye'nin güneyinden gelerek (Lut Gölü) Elbistan, Malatya, Elazığ, Bingöl, Muş ve Van üzerinden geçen Doğu Anadolu Fay Hattı (DAF) üzerinde yer alır. Bu yüzden deprem riski fazladır. Harran Ovası, Ceylanpınar Ovası, Konya Ovası ve Ergene Havzası genç fay hatlarına uzak oldukları için deprem riski buralarda azdır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 2: Çatalca – Kocaeli Bölümü'ndeki yer şekillerinin sade olması nedeniyle akarsuların akım hızı azdır ve diğer yörelere göre akarsu taşkınlarının görülme ihtimali düşüktür. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 3: Tuz Gölü çevresi, Konya Ovası ve Taşeli Yöresi büyük fay hatlarına uzak olduğu için tektonik deprem riskinin az olduğu yerler arasındadır. Haritada III numaralı yer Taşeli Platosu'nu göstermektedir. Burada deprem riski azdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 4: Türkiye'de heyelanların en fazla görüldüğü yerler Doğu ve Batı Karadeniz bölümleri ile Doğu Anadolu Bölgesi'dir. Doğu Karadeniz Bölümü'nde yer alan Artvin engebeli bir arazi yapısına sahiptir. Heyelanların fazla görüldüğü illerden biridir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 5: Verilen iller içinde karasallık şiddeti ve yükseltisi en fazla olan Kars ili sıcaklığı en düşük olan ildir. Bu yüzden don olaylı gün sayısının en fazla olduğu il Kars'tır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 6: Depremin oluştuğu saat hasar gören binalarda bulunan insan sayısını etkiler. Binaların yapısı, depremin şiddeti, yerleşim alanlarının zemin yapısı da depremin neden olduğu zararlar üzerinde etkilidir. Bitki örtüsünün tahrip edilmiş olması önemli bir sorundur. Ancak depremin zararlarını etkileyen özelliklerden biri değildir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 7: Büyük Menderes Nehri'nin havzası Batı Anadolu Fay sistemi (BAF) içinde, Çoruh ve Aras nehirlerinin havzası Kuzey Anadolu Fay Hattı (KAF) üzerinde, Asi Nehri havzası Doğu Anadolu Fay Hattı (DAF) üzerinde yer alır. Bu yüzden buralarda deprem riski fazladır. Trakya'da yer alan Ergene Havzası genç fay sistemlerinden uzakta olduğu için deprem riskinin az olduğu yerlerdendir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 8: Sel ve taşkınlar daha çok akarsuların derin vadilerde aktığı yerlerde değil, aksine vadilerin derin olmadığı düzlüklerde etkili olmaktadır. Diğer seçeneklerde verilenler doğru özelliklerdir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 9: Yıldız Dağları çevresi (I), Tuz Gölü – Konya Ovası – Taşeli Yöresi arasındaki yerler ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi Türkiye'de deprem riski en az olan yerlerdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 10: Karadeniz Bölgesi'nde heyelanların fazla olmasında;
- Killi toprakların ve kayaçların fazla olması (II),
- Arazi eğiminin fazla olması (III),
- Yağışların fazla olması (IV)

etkili olmaktadır. Bitki örtüsünün gür olması heyelanlar üzerinde etkili değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 11: Düşük sıcaklıklara dayanamayan zeytin, incir, turunçgiller, fındık ve çay gibi bitkilerin yetiştirildiği yerlerde don olayı görülürse daha fazla zarar verir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 12: Don olaylı gün sayısı sıcaklığın dağılışı ile paralellik gösterir. Sıcaklığın düşük olduğu yerlerde don olaylı gün sayısı fazla olur. Verilen kentler yaklaşık aynı enlemlerde bulundukları hâlde sıcaklıkları farklıdır. Sıcaklıkların farklı olması yükseltiye bağlıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 13: Türkiye'de heyelanların en fazla görüldüğü yerler Doğu ve Batı Karadeniz bölümleri ile Doğu Anadolu Bölgesi'dir. Batı Karadeniz Bölümü'nde yer alan Bartın engebeli bir arazi yapısına sahiptir. Heyelanların fazla görüldüğü illerden biridir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 14: Türkiye'de en fazla can ve mal kaybına neden olan doğal afet depremlerdir. Depremlerden sonra en çok can ve mal kaybına neden olan doğal afetler; heyelan, sel ve taşkın olaylarıdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 15: Yatak eğimi ve derinliğinin az olduğu düzlüklerde sel ve taşkınlar fazla olur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 16: Heyelanlar en fazla eğimin fazla olduğu ve yağışların çok olduğu yerlerde (Karadeniz Bölgesi'nde) görülür. Niğde'de engebeli arazi ve yıllık yağış miktarı azdır. Bu yüzden heyelanlar fazla görülmez. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 17: Çöküntü depremleri karstik yörelerde yer altındaki boşlukların üstünde bulunan tabakaların çökmesi (obruk oluşumu) ile oluşur. Karstik arazinin fazla olması, Akdeniz Bölgesi'nde çöküntü (göçme) depremlerinin sık görülmesine neden olur. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 18: Erzincan, Eskişehir, Malatya ve Aksaray illeri karasal iklim özellikleri görülen ve yükseltisi fazla olan illerdir. Bu yüzden don olayları sık görülmektedir. Tekirdağ ili Marmara Denizi kıyısında yer alır ve yükseltisi azdır. Bu yüzden don olayları diğer verilen illerdeki kadar sık görülmez. Doğru cevap D seçeneğidir.

TÜRKİYE'DE BÖLGESEL KALKINMA PROJELERİ

Test 1 çözümleri

Çözüm 1: Güneydoğu Anadolu Projesi'nin (GAP) uygulanmaya başlamasıyla sulanan alanlar genişlemiş, sulanan alanların genişlemesiyle su isteği fazla olan ve getirisi yüksek olan ürünlerin ekim alanları genişlemiştir. Buğdayın getirisi mısır, sebze, ayçiçeği ve pamuk gibi tarım ürünleri kadar fazla olmadığı için ekim alanları fazla genişlememiştir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 2: Kuru tarım, kurak ve yarık kurak bölgelerde sulama yapılmadan yapılan tarım türüdür. Tarlaya düşen yağış ile tarım yapılmaya çalışılır. Kuru tarım yöntemi uygulamak için GAP gibi çok pahalı zahmetli bir projeye ihtiyaç yoktur. Dolayısıyla GAP'ın amaçları arasında böyle bir hedef olamaz. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 3: DOKAP: Doğu Karadeniz Projesi'dir.
YHGP: Yeşilırmak Havzası Gelişim Projesi'dir.
Hem DOKAP hem de YHGP'de yer alan iller; Çorum, Amasya, Samsun ve Tokat'tır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 4: Deniz turizmi Doğu Karadeniz Projesi'nin uygulandığı bölgede yer alan illerde görülecek alternatif turizm kaynaklarından biri değildir. Çünkü Doğu Karadeniz her mevsim yağışlıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 5: DAP (Doğu Anadolu Projesi) 15, ZBK (Zonguldak, Bartın, Karabük Projesi) 3, YHGP (Yeşilırmak Gelişim Projesi) 4, DOKAP (Doğu Karadeniz Kalkınma Projesi) 11, KOP (Konya Ovası Sulama Projesi) 8 ili kapsamına almıştır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 6: Bölgesel kalkınma projelerinden ilk önce uygulanmaya başlayan proje Güneydoğu Anadolu Projesi'dir (GAP). Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 7: Ereğli (Zonguldak) Limanı'na ulaşımın geliştirilmesi, Filyos Limanı'nın yapılması, Ereğli ve Karabük'teki demir – çelik tesislerinin modernize edilmesi, ZBK (Zonguldak – Bartın – Karabük) Projesi'nin hedefleri arasındadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 8: Erzincan, Muş, Bitlis ve Hakkari illeri DAP (Doğu Anadolu) Projesi kapsamında yer alan illerdir. Doğu Karadeniz Bölümü'nde yer alan Artvin ili DOKAP (Doğu Karadeniz) Projesi kapsamında yer alan bir ildir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 9: Doğu Karadeniz Projesi'nin uygulama alanı yayla ve akarsu turizmi için daha elverişlidir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 10: Doğu Karadeniz (DOKAP) Projesi kapsamında yer alan illerde arazi engebeli olduğu için tarım alanı dardır ve tarımda makine kullanımı kısıtlıdır (I). Yağış miktarı buralarda fazla ve yağış rejimi düzenli olduğu için tarımda sulama yapılmaz (II). Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 11: Meraların tarım alanına dönüştürülmesi hiçbir zaman kalkınma projelerinde yer almaz. Meralar korunmalı ve tahrip edilmiş olan meralar iyileştirilmelidir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 12: KOP (Konya Ovası Projesi) ve GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi) kapsamında yer alan alanlarda kış turizmine elverişli alanlar bulunmamaktadır. Bu nedenle KOP (Konya Ovası Projesi) ve GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi) 'ın amaçları arasında kış turizminin geliştirilmesi bulunmamaktadır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 13: Güneydoğu Anadolu Projesi'nin en önemli temel amaçları arasında;
- Tarım alanlarının sulanması
- Enerji üretimi vardır.

Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 14: Ardahan ili Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer alır ve DAP kapsamındadır. DOKAP kapsamında değildir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 15: Yeşilırmak Havzası Gelişim Projesi'nin (YHGP) kapsamında öncelikli amaçlar arasında taşkın, toprak erozyonu ve su kirliliği sorunlarının çözümü yer almaktadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 16: GAP Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni kapsayan bir proje olduğu için amaçları arasında "mevcut limanların modernize edilmesi ve yeni limanların yapılması" amacının yer alması beklenmez. Çünkü denize kıyısı olan bir alan yoktur. YHGP (II), DOKAP (III) ve ZBK (IV) Karadeniz kıyı yörelerinde yer alan projelerdir. Bu projelerin amaçları arasında "mevcut limanların modernize edilmesi ve yeni limanların yapılması" bulunmaktadır. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 17: KOP (Konya Ovası Projesi) kapsamında; Kırıkkale, Yozgat, Kırşehir, Nevşehir, Konya, Karaman, Niğde ve Aksaray illeri yer almaktadır. Eskişehir ili bu projenin kapsamında bulunan bir il değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 18: Samsun, Çorum, Amasya ve Tokat YHGP (Yeşilırmak Havzası Gelişim) Projesi kapsamındadır. Ancak Karabük ZBK (Zonguldak, Karabük, Bartın) Projesi kapsamındadır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 19: Son yıllarda GAP (Güneydoğu Anadolu) hayata geçmesiyle birlikte Şanlıurfa ve çevresinde bulunan ovalarda pamuk üretiminde büyük bir artış görülmektedir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 20: Çoruh, Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) içerisinde yer alan ülkemizde kano ve rafting gibi akarsu sporlarının en fazla geliştiği akarsulardan biridir. Doğru cevap A seçeneğidir.

TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ BÖLGELERİ

Test 1 çözümleri

Çözüm 1: Karadeniz kıyılarında demir yolu Samsun ve Zonguldak kıyılarına ulaşmakta, Sinop (II) ve Trabzon (IV) kıyılarına ulaşmamaktadır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 2: Türkiye'de çay (I) ve taş kömürü üretiminin tamamını Karadeniz Bölgesi karşılamaktadır. (Fındık üretiminin bir kısmını Marmara Bölgesi, bakırın bir kısmını Doğu Anadolu Bölgesi karşılar.) Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 3: Karadeniz kıyılarının tamamında dağlar kıyıya paralel uzanır. Bitki örtüsü iklim özelliklerinin nedeni değil sonucudur. Orta Karadeniz Bölümü'nde dağların yükseltisi Doğu ve Batı Karadeniz bölümlerine göre daha azdır. Bu yüzden yağış miktarı bu bölümlerden azdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 4: Pamuk bitkisi Ege Bölgesi'nde yalnızca kıyı ovalarında yetiştirilebilmektedir, İç Batı Anadolu Bölümü'nde yetiştirilemez. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 5: Marmara Gölü Marmara Bölgesi'nde değil Ege Bölgesi'nde yer alır. Diğer seçeneklerde verilen göller Marmara Bölgesi'nde yer alan göllerdir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 6: Güney Marmara Bölümü ve Ergene Bölümü'nün hem Ege Denizi'ne hem de Marmara Denizi'ne kıyıları vardır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 7: Marmara Bölgesi'nde haritada verilen yerlerde;
- I'de (Çanakkale) seramik endüstrisi gelişmiştir.
- II'de mandıracılık gelişmiştir.
- III'de (İzmit) petro – kimya endüstrisi gelişmiştir.
- V'te (Bursa) otomotiv endüstrisi gelişmiştir.
- IV'de pamuklu dokuma endüstrisinin geliştiği doğru değildir.

Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 8: Marmara Bölgesi'nin gelişmiş olmasında doğal bitki örtüsünün doğrudan bir etkisi olmamıştır. Diğer seçeneklerde verilen özellikler etkili olan özelliklerdir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 9: İç Batı Anadolu Bölümü'nde sebze üretimi Kıyı Ege Bölümü'ne göre daha az gelişmiştir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 10: Ege Bölgesi'nde tarıma ayrılan toprak oranının az olduğu doğru değildir. Diğer seçeneklerde verilen özellikler doğrudur. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 11: Adana ve Antalya Bölümleri'nde tarıma ayrılan toprak oranları aynı değildir. Adana Bölümü'nde tarıma ayrılan toprak oranı daha fazladır. Diğer özellikler iki bölümde benzerlik gösterir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 12: Akdeniz Bölgesi'nde;
- İskenderun'da demir – çelik tesisleri,
- Antalya'da ferro – krom işletmeleri,
- Mersin'de petro – kimya tesisleri,
- Seydişehir'de alüminyum işletmesi bulunmaktadır.

Bakır işleme endüstrisi gelişmemiştir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 13: Akdeniz Bölgesi turunçgiller, muz, gül ve soya fasulyesi (yer fıstığı, mısır) üretiminde öndedir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 14: İç Anadolu Bölgesi'nde volkanik araziler Konya Bölümü'nde ve Orta Kızılırmak Bölümü'nde yaygındır. (Karadağ, Karacadağ, Hasan Dağı, Melendiz Dağı, Erciyes Dağı.) Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 15: Akdeniz Bölgesi'nde daha çok deniz turizmi geliştiği için yaz mevsiminde turizm etkinlikleri artar. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 16: Verilen etkinlikler içinde İç Anadolu Bölgesi'nin Türkiye ekonomisine en fazla katkı yaptığı sektör tarım ve hayvancılık etkinlikleridir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 17: İç Anadolu Bölgesi'nde bölgenin kenarlarında;
- Ormanların daha fazla olması,
- Nüfusun daha fazla olması,

buraların yağış miktarının ve yeraltı sularının fazla olmasına bağlıdır. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 18: Doğu Anadolu Bölgesi'nde;
- Şeker pancarı yetiştirildiği için şeker endüstrisi gelişmiştir.
- Hayvancılık geliştiği için süt ürünleri endüstrisi ve deri endüstrisi gelişmiştir.
- Demir cevheri bakımından zengindir.
- Ancak ham madde özelliği göz önüne alındığında petrol çıkarılmadığı için petro – kimya endüstrisinin gelişmesi beklenmez. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 19: Haritada II numara ile gösterilen yer Türkiye'nin en az yağış alan yöresi değildir. Ancak buharlaşma şiddeti fazla olduğu için en kurak yöreler arasındadır. Diğer seçeneklerde verilenler doğrudur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 20: Buğday ve pamuk bitkileri yaz kuraklığı isteyen bitkilerdir. Bu yüzden Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yetiştirilmektedir. Ancak fındık yıl boyunca nemli iklim özelliği isteyen bir bitki olduğu için yazları kurak geçen Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yetiştirilemez. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 21: İç Anadolu Bölgesi tarım alanlarının en geniş olduğu bölgedir. Nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasının altındadır. Şehirleşme oranı yüksektir. Volkanik araziler vardır. Doğru cevap B seçeneğidir.

Test 2 çözümleri

Çözüm 1: Falez (yalıyar) oluşumu Karadeniz ve Akdeniz bölgelerinde yaygındır. Karadeniz Bölgesi'ni diğer bölgelerden ayıran özelliklerden biri değildir. Diğer seçeneklerde verilen özellikler Karadeniz Bölgesi'ni diğer bölgelerden ayıran özelliklerdir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 2: Karadeniz Bölgesi'nde petro – kimya tesisleri bulunmamaktadır. Diğer seçeneklerde verilenler Karadeniz Bölgesi ile ilgili doğru bilgilerdir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 3:
- Eğimli arazilerin fazla olması
- Yıllık yağış miktarının fazla olması
- Killi toprak ve ana kayanın fazla olması

Karadeniz Bölgesi'nde heyelanları artıran özelliklerdir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 4: Kemer, Fethiye, Manavgat ve Köyceğiz Akdeniz Bölgesi'nde yer alan turistik yörelerden biridir. Didim Akdeniz Bölgesi'nde değil, Ege Bölgesi'nde yer alan turistik bir yöredir. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 5: Sanayinin geliştiği yerler enerji tüketiminin fazla olduğu yerlerdir. Batı Karadeniz Bölümü'nde demir-çelik endüstrisinin gelişmiş olması enerji tüketiminin fazla olmasının en önemli nedenidir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 6: Marmara Bölgesi'nin hem dış ticaretteki payı hem de iç ticaretteki payı en fazladır. İç ticaretteki payının az olduğu doğru değildir. Diğer seçeneklerde verilenler doğrudur. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 7: Yıldız Dağları Karadeniz kıyılarına paralel uzandığı için bu bölümde yıllık yağış miktarı fazladır. Yıldız Dağları Bölümü Marmara Bölgesi'nin en yağışlı bölümüdür. Diğer seçeneklerde verilen özellikler Güney Marmara Bölümü'nün önde olduğu özelliklerdir. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 8: Ergene Bölümü'nde;
- Bitkisel yağ (ayçiçeği),
- Süt ürünleri (mandıracılık),
- İçki (üzüm) ve
- Şeker endüstrisi gelişmiştir.

(Alpullu'da 1926 yılında şeker fabrikası kurulmuştur. Tütün yetiştirilmeyen bu bölümde sigara endüstrisi gelişmemiştir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 9: Tarıma ayrılan toprak oranı engebeliliğe ve arazi kullanımı özelliklerine bağlıdır. Yıldız Dağları Bölümü engebeli olduğu için tarıma ayrılan toprak oranı azdır. Çatalca-Kocaeli Bölümü'nde arazi daha çok yerleşim alanı ve endüstri kuruluşları alanı olarak kullanıldığı için tarıma ayrılan toprak oranı azdır. Marmara Bölgesi'nde tarıma ayrılan toprak oranının en yüksek olduğu bölümler, Ergene ve Güney Marmara bölümleridir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 10: Ege kıyılarında sıcaklığın Akdeniz kıyılarına göre düşük olmasının nedeni enlemdir. Diğer seçeneklerde verilen özellikler dağların uzanışının etkilediği özelliklerdir. Doğru cevap B seçeneğidir.

Çözüm 11: Akdeniz Bölgesi'nde dağlar kıyıya paralel uzandığı için kıyılarla iç kesimler arasında ulaşım kolay değildir. Diğer seçeneklerde verilenler doğru bilgilerdir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 12: Akdeniz Bölgesi seracılıkta, turunçgil ve muz üretiminde öndedir, pamuk üretiminde önemli bir paya sahiptir. Akdeniz Bölgesi'nin balıkçılıkta önemli bir payı yoktur. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 13: Aliağa'da başka ülkelerden ithal edilen petrol işlenmektedir. Ege Bölgesi'nde elde edilen bir kaynak değildir. Diğer seçeneklerde verilen endüstri kollarında bölgeden elde edilen ham madde kullanılır. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 14: Yukarı Sakarya Bölümü'nde Sakarya Nehri'nin yukarı çığırı ile en büyük kolu olan Porsuk Çayı buradadır. Lokomotif endüstrisi gelişmiştir. Bölgede nüfus yoğunluğu ve şehirleşmenin en fazla olduğu bölümdür. Doğru cevap A seçeneğidir.

Çözüm 15: İklim özellikleri doğal bitki örtüsünü ve tarım ürünü çeşidini etkiler. Yol yapım gideri (II) yer şekillerinin etkilediği, sıcak su kaynaklarının dağılışı (IV) jeolojik yapının etkilediği özelliklerdir. İklim koşullarından etkilenen özelliklerden değildir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 16: Verilen özellikler haritada V numara ile gösterilen Hakkari Bölümü'ne ait özelliklerdir. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 17: Turunçgiller ve zeytin kış ılıklığı isteyen bitkilerdir. Doğu Anadolu Bölgesi'nin hiçbir yerinde yetiştirilemez. Doğru cevap E seçeneğidir.

Çözüm 18: Güneydoğu Anadolu Bölgesi yalnızca Suriye ile sınır komşusudur. Irak ve İran ile sınır komşusu değildir. Diğer seçeneklerde verilen özellikler Güneydoğu Anadolu ile ilgili doğru bilgilerdir. Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 19: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde sıcaklıkların Doğu Anadolu Bölgesi'ne göre yüksek olması daha güneyde olması (II – enlem) ve yükseltisinin daha az olmasına bağlı bir özelliktir. (Akarsu rejimleri ve doğal bitki örtüsü iklim özelliklerinin nedenleri değil sonuçları arasındadır.) Doğru cevap C seçeneğidir.

Çözüm 20: Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri, aynı enlemlerdedir. Ancak seracılığın, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde gelişmediğini görmekteyiz. Bunun temel nedeni, burada görülen iklim koşullarına bağlı olarak kış sıcaklığının düşük olmasıdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Çözüm 21: Marmara Bölgesi'nde ekili-dikili arazi oranı yüksektir. Yol yapım giderleri düşüktür. Aritmetik nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasından fazladır. Doğru cevap B seçeneğidir.

CEVAP ANAHTARI

TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ KONUMU

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
TEST 1	B	E	D	C	E	E	C	D	D	B	A	A	E	A	C	D	C	E	C	B	E	E	D
TEST 2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19				
	B	D	B	B	E	A	C	A	D	D	B	A	C	D	E	E	A	B	B				
TEST 3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20			
	A	A	A	B	E	D	A	C	A	E	E	B	C	D	B	C	B	A	B	A			
TEST 4	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
	D	A	D	E	A	C	D	E	B	B	B	D	A	C	D	E	D	C	A	C	C	D	A	C

TÜRKİYE'NİN YER ŞEKİLLERİ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
TEST 1	B	C	B	D	B	C	A	A	D	B	E	A	D	C	A	C	D	E	E	C	E	A	D	E	B	C	E	D
TEST 2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23					
	E	B	B	C	E	D	A	E	B	E	E	C	C	B	E	C	D	A	D	D	E	A	B					
TEST 3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21							
	A	B	A	D	B	B	D	E	D	D	C	D	C	E	E	B	B	D	C	A	A							
TEST 4	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19									
	B	D	E	B	C	C	A	C	B	E	B	D	D	B	B	B	E	C	A									

TÜRKİYE'NİN İKLİM ÖZELLİKLERİ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22						
TEST 1	E	D	B	C	A	E	D	D	C	E	E	A	B	D	E	B	A	B	C	A	C	B						
TEST 2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21							
	E	B	D	B	A	D	D	C	D	B	B	D	E	C	E	D	D	E	A	C	A							
TEST 3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20								
	C	E	B	D	D	B	B	E	D	A	E	B	E	C	D	D	C	A	A	B								
TEST 4	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26		
	A	E	B	C	B	C	A	A	D	A	C	B	A	E	A	C	A	B	A	D	E	B	A	C	D	D		

TÜRKİYE'NİN BİTKİ ÖRTÜSÜ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19									
TEST 1	E	C	B	C	D	C	D	B	C	A	C	A	C	D	E	C	E	B	D									
TEST 2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20								
	B	A	E	B	C	E	D	D	B	A	E	D	D	A	E	B	C	B	A	B								
TEST 3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26		
	B	C	E	D	A	A	C	B	D	B	C	E	E	A	C	D	B	E	B	A	D	D	A	E	B	B		

TÜRKİYE'NİN SU VE TOPRAK VARLIĞI

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24				
TEST 1	E	E	C	C	C	A	A	E	A	D	C	B	A	A	D	B	E	B	D	B	A	C	D	C				
TEST 2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21							
	E	D	A	C	C	B	C	B	B	B	E	E	A	C	D	A	E	B	A	B	B							

TEST 3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
	B	A	B	E	C	D	B	E	D	B	D	C	E	B	D	D	C	A	D	E	C	E	
TEST 4	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
	A	B	A	B	B	E	D	A	C	C	B	C	B	B	A	C	A	B	E	A	D	C	E

TÜRKİYE'NİN NÜFUS ÖZELLİKLERİ

TEST 1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
	E	D	D	C	E	E	D	C	E	E	A	A	C	D	C	C	A	D	A	C	D	A	A	E
TEST 2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	
	A	B	C	B	E	C	B	C	B	A	A	D	E	B	E	C	A	E	C	D	B	D	C	
TEST 3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21			
	B	D	E	B	C	A	A	B	A	B	A	C	D	C	C	C	A	D	D	C	A			
TEST 4	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17							
	A	E	C	D	A	D	E	E	B	E	A	D	B	A	E	D	A							

TÜRKİYE'DE YERLEŞME

TEST 1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
	A	E	C	B	E	B	A	E	A	A	C	D	B	A	A	E	D	C	E	A	B	A	E	B
TEST 2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19					
	B	A	C	D	C	A	A	D	D	C	A	E	B	E	D	E	E	A	A					
TEST 3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19					
	D	B	D	E	D	C	A	B	C	B	D	C	D	B	E	E	A	B	E					
TEST 4	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
	A	B	D	E	B	B	D	B	D	D	D	D	A	E	C	D	B	A	A	A	C	E		

TÜRKİYE'DE TARIM

TEST 1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
	A	E	C	C	A	C	E	A	E	C	A	C	E	E	D	E	C	D	D	B	D	B	C	E	D
TEST 2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19						
	D	C	D	B	C	B	D	B	C	B	B	B	E	D	C	D	E	D	E						
TEST 3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19						
	C	E	E	A	B	B	C	D	C	C	A	C	D	B	E	E	D	C	A						

TÜRKİYE'DE HAYVANCILIK

TEST 1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
	D	D	E	A	B	D	D	E	C	B	B	A	B	E	C	E	D	E	E	E	C	E	A	E
TEST 2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18						
	C	A	B	E	D	A	B	C	B	C	D	A	B	C	A	C	D	B						
TEST 3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18						
	C	D	A	E	A	D	D	E	D	A	B	A	B	C	B	A	E	E						

TÜRKİYE'DE ORMANCILIK

TEST 1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19					
	A	D	E	B	C	C	A	B	D	A	A	E	A	C	E	D	E	E	A					
TEST 2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18						
	D	B	A	C	E	A	B	E	E	D	C	B	E	D	B	E	B	D						

TÜRKİYE'DE MADENCİLİK

TEST 1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
	C	D	D	C	D	D	E	D	D	E	D	C	C	B	D	B	E	D	A	A	B	D	D	A
TEST 2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18						
	B	E	D	A	B	E	D	C	E	C	E	A	B	A	D	E	B	A						
TEST 3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17							
	C	E	D	A	C	A	E	B	A	B	C	E	A	C	D	A	B							

TÜRKİYE'DE ENERJİ KAYNAKLARI

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
TEST 1	A	C	B	D	D	A	D	C	C	A	C	B	D	E	D	D	A	B	D	D

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
TEST 2	B	A	C	D	A	D	B	A	C	E	A	D	A	A	C	E	C	C	E	C	E

TÜRKİYE'DE SANAYİ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
TEST 1	C	D	B	E	B	B	B	B	D	C	E	A	D	B	E	B	C	C	E	B

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
TEST 2	C	C	B	D	A	A	B	B	B	E	E	D	A	C	C	C	D	B	A	C	C	B

TÜRKİYE'DE ULAŞIM

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
TEST 1	E	E	B	C	D	E	A	D	D	E	C	C	C	B	C	D	C	D	E	A	B	E	D	B	C

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
TEST 2	C	B	E	C	E	E	A	A	C	E	D	D	A	D	B	C	A	C	B	C	C	D	E	D

TÜRKİYE'DE TİCARET

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
TEST 1	A	B	C	E	C	D	B	C	E	C	A	E	A	C	B	C	B	A	E	D

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
TEST 2	D	C	B	E	B	D	E	A	A	E	E	C	E	A	B	B	E	A

TÜRKİYE'DE TURİZM

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
TEST 1	D	B	A	E	B	E	C	B	D	B	C	A	D	B	D	C	D	B	A	E	D

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
TEST 2	A	D	A	E	C	E	C	E	A	C	A	D	B	C	C	B	E	E	E

TÜRKİYE'DE DOĞAL ÇEVRE VE İNSAN

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
TEST 1	A	A	D	C	A	B	D	E	B	D	A	E	D	D	E

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
TEST 2	C	D	E	D	A	A	B	C	B	A	D	C	B	B	E	B	A	C

TÜRKİYE'DE DOĞAL AFETLER

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
TEST 1	E	A	B	E	E	D	B	D	C	A	B	B	E	B	D	B	D	C

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
TEST 2	E	A	C	A	D	B	B	D	A	E	A	C	B	D	E	E	B	D

TÜRKİYE'DE BÖLGESEL KALKINMA PROJELERİ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
TEST 1	C	D	E	C	A	E	B	A	C	A	D	A	D	D	B	E	E	B	A	A

TÜRKİYE'NİN COĞRAFİ BÖLGELERİ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
TEST 1	D	B	C	C	E	D	D	A	E	C	D	A	B	C	B	E	C	E	E	C	B

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
TEST 2	E	D	B	A	C	E	D	B	C	B	E	D	A	A	E	E	E	C	C	D	B